

14 octombrie
2011

Nr. 170-175

Anul XVIII
(3966-3971)

MONITORUL OFICIAL

AL REPUBLICII MOLDOVA

moldpres

MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA este un produs protejat legal și dă dreptul MOLDPRES de a-i autoriza reproducerea ori crearea altor produse derivate numai de către abonați, potrivit contractului de abonament, cu obligația acestora de a-l folosi în limitele prevăzute de contract, de a nu-i distorsiona conținutul și de a menționa obligatoriu sursa „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”. Orice altă formă de utilizare a produsului în scopuri de multiplicare și difuzare este interzisă. MOLDPRES își rezervă dreptul de a lua măsurile necesare în cazurile în care nu se respectă prevederile legale de utilizare a produselor sale.

EDITOR: Agenția Informațională de Stat “Moldpres”

Director general Vladimir DARIE

Monitorul Oficial al Republicii Moldova

Redactor-șef Simion ROPOT

Editorul și redacția: 2012, Chișinău, str. Pușkin, 22, Casa Presei, et. 3.

Numărul de înregistrare 475. Certificat de înregistrare a mărcii nr. 12578.

Abonamentele se pot contracta la orice oficiu poștal. Indicele de abonare 21128. Tirajul total 5785.

Telefoane: Editorul 23-34-28, fax 23-26-98; Secretarul general de redacție: 23-44-41; e-mail: monitor@moldpres.md

Redactorii: 23-23-09; Publicații ale agenților economici, avize, pierderi de acte: tel: 23-35-86, tel./fax 23-34-39; e-mail: mo@moldpres.md

Cont nr. 225139709, cod EXMMMD22436, BC “Eximbank-Gruppo Veneto Banca” S.A., filiala nr. 11.

Cont nr. 222472202165, cod BSOCMD2X722, BC “Banca Socială” S.A. interrațională.

Cont nr. 22516014983206, cod BECOMD2X609, Banca de Economii, filiala nr.1 Chișinău.

Chișinău, Agenția Informațională de Stat MOLDPRES.

Cod fiscal 1003600071952. Tiparul: Editura “Universul”, str. Vlaicu Pîrcălab, 45, mun. Chișinău. Comanda nr. 3448.

“Monitorul Oficial al Republicii Moldova” nu poartă răspundere pentru veridicitatea avizelor publicate.

Actele oficiale pot fi publicate în alte ediții periodice numai cu trimitere la “Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

PARTEA I

Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

491. Decret pentru promulgarea Legii privind protecția datelor cu caracter personal (nr. 308-VI, 6 octombrie 2011).	8
492. Lege privind protecția datelor cu caracter personal (nr. 133, 8 iulie 2011).	8
493. Decret pentru promulgarea Legii privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător (nr. 309-VI, 6 octombrie 2011).	16
494. Lege privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător (nr. 160, 22 iulie 2011).	16
495. Decret pentru promulgarea Legii privind implementarea ghișeului unic în desfășurarea activității de întreprinzător (nr. 310-VI, 6 octombrie 2011).	32
496. Lege privind implementarea ghișeului unic în desfășurarea activității de întreprinzător (nr. 161, 22 iulie 2011).	32
497. Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (nr. 317-VI, 10 octombrie 2011).	35
498. Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (nr. 162, 22 iulie 2011).	35
499. Hotărâre pentru aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova (nr. 153, 15 iulie 2011).	37
500. Hotărâre privind modificarea componenței nominale a unor comisii permanente ale Parlamentului (nr. 189, 29 septembrie 2011).	46
501. Hotărâre privind demisia unui deputat în Parlament (nr. 194, 30 septembrie 2011).	47
502. Decret privind conferirea de distincții de stat unor cadre didactice (nr. 306-VI, 5 octombrie 2011).	47
503. Decret privind destituirea domnului Iurie DOMINIC din funcția de șef al Marelui Stat Major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale (nr. 307-VI, 6 octombrie 2011).	48
504. Decret pentru inițierea negocierilor și acordarea deplinului puteri doamnei Valentina BULIGA, ministru al muncii, protecției sociale și familiei (nr. 311-VI, 6 octombrie 2011).	48
505. Decret privind numirea în funcție a unor judecători (nr. 312-VI, 6 octombrie 2011).	48
506. Decret privind conferirea „Ordinului de Onoare” doamnei Elaine MARSHALL (nr. 313-VI, 6 octombrie 2011).	48
507. Decret privind conferirea medaliei „Meritul Civic” domnului Gheorghe RAILEAN (nr. 314-VI, 6 octombrie 2011).	48
508. Decret privind conferirea Ordinului „Gloria Muncii” doamnelor Liliana GROPPA și Ala MANOLACHE (nr. 315-VI, 6 octombrie 2011).	49
509. Decret privind conferirea „Ordinului Republicii” Sanctității Sale KIRIL, Patriarhul Moscovei și al Întregii Rusii (nr. 316-VI, 9 octombrie 2011).	49
510. Decret privind acordarea bursei Președintelui Republicii Moldova studenților din instituțiile de învățământ superior și elevilor din instituțiile de învățământ mediu de specialitate pentru anul de studii 2011-2012 (nr. 318-VI, 10 octombrie 2011).	49
511. Decret privind conferirea Ordinului „Gloria Muncii” domnilor Victor BOLOGAN și Mihail NAGORNII (nr. 319-VI, 10 octombrie 2011).	50
512. Decret privind conferirea de distincții de stat (nr. 320-VI, 10 octombrie 2011).	50

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova

26. Hotărâre pentru controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr. 122 din 5 iulie 2011 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție (Sesizarea nr. 18a/2011) (nr. 18, 4 octombrie 2011).	51
--	----

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova

44. Hotărîre cu privire la Rapoartele auditelor regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către unele Instituții medico-sanitare publice în exercițiul bugetar 2010 (nr. 45, 25 august 2011). 55
45. Hotărîre privind Raportul auditului performanței „Există oportunități de îmbunătățire a proceselor de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor necesare pentru asigurarea sectorului de alimentare cu apă și canalizare la S.A. „Apă-Canal Chișinău”” (nr. 48, 2 septembrie 2011). 86
46. Hotărîre privind Raportul auditului gestionării patrimoniului public la Întreprinderea municipală „Regia Transport Electric” în anii 2009-2010 (nr. 56, 16 septembrie 2011). 93

PARTEA II**Hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova**

828. Hotărîre cu privire la aprobarea Strategiei în domeniul siguranței alimentelor pentru anii 2011-2015 (nr. 747, 3 octombrie 2011). 104
829. Hotărîre cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului Protocolului adițional la Acordul de finanțare între Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană cu privire la Proiectul „Evaluarea capacității și modernizarea Spitalului Clinic Republican din Chișinău” (nr. 750, 4 octombrie 2011). 118
830. Hotărîre cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a gospodăririi apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2011-2020 (nr. 751, 5 octombrie 2011). 118
831. Hotărîre cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului (nr. 756, 7 octombrie 2011). 125
832. Hotărîre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea anexei nr. 1 la Legea nr. 142-XVI din 7 iulie 2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățămînt superior, ciclul I (nr. 757, 10 octombrie 2011). 127
833. Hotărîre pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Protocolului privind introducerea modificărilor în Acordul cu privire la regulile de determinare a țării de origine a mărfurilor în Comunitatea Statelor Independente din 20 noiembrie 2009 (nr. 758, 10 octombrie 2011). 127
834. Hotărîre cu privire la aprobarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind crearea Centrului de Expoziții și Comerț „Moldova” al Republicii Moldova pe teritoriul Centrului de Expoziții al Federației Ruse în or. Moscova, semnat la 28 iunie 2011 la Moscova (nr. 759, 10 octombrie 2011). 128
835. Hotărîre privind inițierea negocierilor asupra proiectului Memorandumului de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Cipru pentru cooperare pe subiectele conexe Uniunii Europene (nr. 760, 10 octombrie 2011). 128
836. Hotărîre pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului prin schimb de scrisori între Guvernul Republicii Moldova și Organizația Națiunilor Unite cu privire la găzduirea Seminarului subregional privind combaterea finanțării terorismului în statele Europei de Sud-Est și acordarea deplinului puteri domnului Viorel CHETRARU, director al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (nr. 761, 10 octombrie 2011). 128
837. Hotărîre cu privire la transmiterea unor instituții rezidențiale (nr. 762, 10 octombrie 2011). 129
838. Hotărîre pentru aprobarea proiectului de lege privind importul unui autovehicul (nr. 763, 10 octombrie 2011). 130
839. Hotărîre pentru aprobarea Avizului asupra proiectului de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative (nr. 764, 10 octombrie 2011). 130
840. Dispoziție (nr. 93-d, 5 octombrie 2011). 130

PARTEA III**Acte ale ministerelor, departamentelor
și ale Băncii Naționale a Moldovei****Acte ale Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova**

1534. Ordin cu privire la aprobarea Indicațiilor metodice privind modul de determinare a costului minerelelor utile extrase în scopul impozitării (nr. 117, 3 octombrie 2011). 131
1535. Ordin cu privire la aprobarea unor rapoarte lunare, trimestriale și anuale (nr. 118, 4 octombrie 2011). 131

**Acte ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare
al Republicii Moldova**

1536. Ordin cu privire la unele măsuri de realizare a Hotărîrii Guvernului nr. 369 din 24.05.2011 (nr. 169, 26 septembrie 2011). 136

Acte ale Ministerului Sănătății al Republicii Moldova

1537. Ordin privind modificarea și completarea Regulamentului de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 199 din 27.06.2003 (nr. 654, 16 august 2011). 137

1538. Ordin cu privire la înregistrarea de stat a produselor biodistructive (nr. 658, 17 august 2011). 138

Acte ale Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței

1539. Hotărîre (nr. APD-96, 20 septembrie 2011). 139

1540. Prescripție (nr. CNP-44/11-37, 26 septembrie 2011). 139

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare

1541. Hotărîre cu privire la rezultatele controlului complex privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „CREDITE-HĂDĂRĂUȚI” (nr. 47/2, 29 septembrie 2011). 140

1542. Hotărîre cu privire la rezultatele controlului planificat privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor de către Brokerul de Asigurare-Reasigurare „LUCIADA” S.R.L. (nr. 47/3, 29 septembrie 2011). 142

1543. Hotărîre cu privire la rezultatele analizei din oficiu privind respectarea de către Societatea de Asigurări-Reasigurări „DONARIS GROUP” S.A. a legislației cu privire la asigurări la contractarea împrumutului (nr. 47/4, 29 septembrie 2011). 144

1544. Hotărîre cu privire la reperfectarea licenței Brokerului de Asigurare-Reasigurare „EXTRA-ASIG” S.R.L. (nr. 47/11, 29 septembrie 2011). 144

1545. Hotărîre cu privire la reperfectarea licențelor Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări „GRAWE CARAT ASIGURĂRI” S.A. (nr. 47/12, 29 septembrie 2011). 145

1546. Hotărîre cu privire la reperfectarea licenței Companiei de Asigurări „MOLDOVA-ASTROVAZ” S.R.L. (nr. 47/13, 29 septembrie 2011). 145

1547. Hotărîre cu privire la prescrierea repetată Companiei de Asigurări „AFES-M” S.R.L. de a întreprinde măsuri în vederea lichidării încălcărilor constatate în rezultatul inspecției în teren (nr. 47/18, 29 septembrie 2011). 146

1548. Ordonanță cu privire la Ordonanțele Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 33/1-O din 05.08.2011 și nr. 41/1-O din 05.09.2011 (nr. 47/1-O, 29 septembrie 2011). 146

1549. Ordonanță cu privire la efectuarea controlului planificat privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor de către Brokerul de Asigurare „BROKER EXPERT” S.R.L. (nr. 47/14-O, 29 septembrie 2011). . 147

Acte ale Consiliului Superior al Magistraturii al Republicii Moldova

1550. Hotărîre cu privire la anunțarea locului vacant de judecător la Curtea de Apel Cahul (nr. 510/36, 4 octombrie 2011). 147

Acte ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova

1551. Decizie cu privire la anunțarea concursului pentru utilizarea frecvențelor radio și a canalelor TV (nr. 137, 30 septembrie 2011). 148

1552. Decizie cu privire la aprobarea Acordului de colaborare între Consiliul Coordonator al Audiovizualului și Academia de Științe a Moldovei (nr. 138, 30 septembrie 2011). 149

1553. Decizie cu privire la completarea Regulamentului privind gestionarea Fondului de susținere a radio-difuzorilor, aprobat prin Decizia CCA nr. 125 din 04.12.2007 (nr. 139, 30 septembrie 2011). 150

Acte ale Băncii Naționale a Moldovei

1554. Hotărîre cu privire la aprobarea Regulamentului privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului (nr. 172, 4 august 2011). 150

1555. Hotărîre cu privire la retragerea licenței casei de schimb valutar Î.M. „Gembird” S.R.L. (nr. 218, 6 octombrie 2011). 157

1556. Hotărîre cu privire la retragerea licenței casei de schimb valutar „Andloras Grup” S.R.L. (nr. 219, 6 octombrie 2011). 157

PARTEA IV

Avize funcții publice vacante **Publicații ale agenților economici**

PARTEA V

Avize pierderi de acte

PARTEA I**Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova,
decrete ale Președintelui Republicii Moldova****491****D E C R E T****pentru promulgarea Legii privind protecția datelor
cu caracter personal**

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii
Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Nr. 308-VI. Chișinău, 6 octombrie 2011.

Marian LUPU

Articol unic. – Se promulgă Legea nr. 133 din 8 iulie
2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

492**L E G E****privind protecția datelor cu caracter personal**

Prezenta lege creează cadrul juridic necesar aplicării
Directivei 95/46/CE a Parlamentului European și a Consi-
liului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor
fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter
personal și libera circulație a acestor date.

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

**Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Scopul legii

Scopul prezentei legi este asigurarea protecției dreptu-
rilor și libertăților fundamentale ale persoanei fizice în ceea
ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, în
special a dreptului la inviolabilitatea vieții intime, familiale
și private.

Articolul 2. Domeniul de aplicare

(1) Prezenta lege reglementează relațiile juridice care
apar în procesul de prelucrare a datelor cu caracter personal
ce fac parte dintr-un sistem de evidență sau care sînt
destinate să fie incluse într-un asemenea sistem, efectuată
în totalitate sau în parte prin mijloace automatizate, precum
și prin alte mijloace decît cele automatizate.

(2) Domeniul de acțiune al prezentei legi se extinde asupra:

a) prelucrării datelor cu caracter personal efectuate în
cadrul activităților desfășurate de operatori aflați pe teritoriul
Republicii Moldova;

b) prelucrării datelor cu caracter personal efectuate
în cadrul misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale
Republicii Moldova, precum și de către alți operatori aflați
în afara teritoriului țării, dar pe teritorii în care se aplică
dreptul intern al Republicii Moldova, în temeiul dreptului
internațional public;

c) prelucrării datelor cu caracter personal efectuate de
operatori aflați în afara teritoriului Republicii Moldova, cu
utilizarea mijloacelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova,
cu excepția cazului în care aceste mijloace nu sînt utilizate
decît în scopul tranzitării pe teritoriul Republicii Moldova a
datelor cu caracter personal care fac obiectul prelucrării
respective;

d) prelucrării datelor cu caracter personal în cadrul
acțiunilor de prevenire și investigare a infracțiunilor, punerii
în executare a sentințelor de condamnare și al altor acțiuni
din cadrul procedurii penale sau contravenționale în condi-
țiile legii.

(3) Prevederile prezentei legi sînt aplicabile persoanei
împuternicite de către operator, fără a exclude dreptul de
a intenta acțiune în justiție împotriva operatorului.

(4) Domeniul de acțiune al prezentei legi nu se extinde
asupra:

a) prelucrării datelor cu caracter personal efectuate de
către operatori exclusiv pentru nevoi personale sau familiale,
dacă prin aceasta nu se încalcă drepturile subiecților datelor
cu caracter personal;

b) prelucrării datelor cu caracter personal atribuite la
secret de stat în modul stabilit, cu excepția celor indicate
la alin. (2) lit. d);

c) operațiunilor de prelucrare și transmitere transfronta-
lieră a datelor cu caracter personal ce se referă la făptuitorii
sau victimele crimelor de genocid, ale crimelor de război și
ale crimelor împotriva umanității.

Articolul 3. Noțiuni principale

Termenii și expresiile utilizate în prezenta lege au
următoarele semnificații:

date cu caracter personal – orice informație referitoare
la o persoană fizică identificată sau identificabilă (subiect al
datelor cu caracter personal). Persoana identificabilă este
persoana care poate fi identificată, direct sau indirect, prin
referire la un număr de identificare sau la unul ori mai multe
elemente specifice identității sale fizice, fiziologice, psihice,
economice, culturale sau sociale;

categorii speciale de date cu caracter personal – datele
care dezvăluie originea rasială sau etnică a persoanei,
convingerile ei politice, religioase sau filozofice, aparte-
nența socială, datele privind starea de sănătate sau viața
sexuală, precum și cele referitoare la condamnările penale,
măsurile procesuale de constrîngere sau sancțiunile contra-
venționale;

prelucrarea datelor cu caracter personal – orice opera-
țiune sau serie de operațiuni care se efectuează asupra
datelor cu caracter personal prin mijloace automatizate
sau neautomatizate, cum ar fi colectarea, înregistrarea,
organizarea, stocarea, păstrarea, restabilirea, adaptarea ori
modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, dezvăluirea
prin transmitere, diseminare sau în orice alt mod, alăturarea
ori combinarea, blocarea, ștergerea sau distrugerea;

sistem de evidență a datelor cu caracter personal – orice
serie structurată de date cu caracter personal accesibile
conform unor criterii specifice, fie că este centralizată,
descentralizată ori repartizată după criterii funcționale sau
geografice;

operator – persoana fizică sau persoana juridică de
drept public sau de drept privat, inclusiv autoritatea publică,
orice altă instituție ori organizație care, în mod individual
sau împreună cu altele, stabilește scopurile și mijloacele
de prelucrare a datelor cu caracter personal prevăzute în
mod expres de legislația în vigoare;

persoană împuternicită de către operator – persoana
fizică sau persoana juridică de drept public ori de drept

privat, inclusiv autoritatea publică și subdiviziunile ei teritoriale, care prelucreează date cu caracter personal în numele și pe seama operatorului, pe baza instrucțiunilor primite de la operator;

terț – persoană fizică sau persoană juridică de drept public ori de drept privat, alta decât subiectul datelor cu caracter personal, decât operatorul ori persoana împuternicită de către operator și decât persoana care sub autoritatea directă a operatorului sau a persoanei împuternicite este autorizată să prelucreeze date cu caracter personal;

destinatar – orice persoană fizică sau persoană juridică de drept public ori de drept privat, inclusiv autoritatea publică și subdiviziunile ei teritoriale, căreia îi sînt dezvăluite date cu caracter personal, indiferent dacă este sau nu terț. Nu sînt considerate destinatari organele din domeniul apărării naționale, securității statului și ordinii publice, organele de urmărire penală și instanțele judecătorești cărora li se comunică date cu caracter personal în cadrul exercitării competențelor stabilite de lege;

consimțămîntul subiectului datelor cu caracter personal – orice manifestare de voință liberă, expresă și necondiționată, în formă scrisă sau electronică, conform cerințelor documentului electronic, prin care subiectul datelor cu caracter personal acceptă să fie prelucrate datele care îl privesc;

depersonalizarea datelor – modificarea datelor cu caracter personal astfel încît detaliile privind circumstanțele personale sau materiale să nu mai permită atribuirea acestora unei persoane fizice identificate sau identificabile ori să permită atribuirea doar în condițiile unei investigații care necesită cheltuieli disproporționate de timp, mijloace și forță de muncă.

Capitolul II

CONDIȚIILE DE BAZĂ PENTRU PRELUCRAREA, STOCAREA ȘI UTILIZAREA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 4. Caracteristica datelor cu caracter personal

(1) Datele cu caracter personal care fac obiectul prelucrării trebuie să fie:

a) prelucrate în mod corect și conform prevederilor legii;
b) colectate în scopuri determinate, explicite și legitime, iar ulterior să nu fie prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri. Prelucrarea ulterioară a datelor cu caracter personal în scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică nu este considerată incompatibilă cu scopul colectării dacă se efectuează cu respectarea prevederilor prezentei legi, inclusiv privind notificarea către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, și cu respectarea garanțiilor privind prelucrarea datelor cu caracter personal, prevăzute de normele ce reglementează activitatea statistică, cercetarea istorică și cea științifică;

c) adecvate, pertinente și neexcesive în ceea ce privește scopul pentru care sînt colectate și/sau prelucrate ulterior;

d) exacte și, dacă este necesar, actualizate. Datele inexacte sau incomplete din punctul de vedere al scopului pentru care sînt colectate și ulterior prelucrate se șterg sau se rectifică;

e) stocate într-o formă care să permită identificarea subiecților datelor cu caracter personal pe o perioadă care nu va depăși durata necesară atingerii scopurilor pentru care sînt colectate și ulterior prelucrate. Stocarea datelor cu caracter personal pe o perioadă mai mare, în scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică, se va face cu respectarea garanțiilor privind prelucrarea datelor cu caracter personal, prevăzute de normele ce reglementează aceste domenii, și numai pentru perioada necesară realizării acestor scopuri.

(2) Operatorii au obligația să respecte și să asigure

implementarea prevederilor alin. (1).

Articolul 5. Prelucrarea datelor cu caracter personal

(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează cu consimțămîntul subiectului datelor cu caracter personal.

(2) Consimțămîntul privind prelucrarea datelor cu caracter personal poate fi retras în orice moment de către subiectul datelor cu caracter personal. Retragera consimțămîntului nu poate avea efect retroactiv.

(3) În cazul incapacității de exercițiu sau al capacității de exercițiu limitate a subiectului datelor cu caracter personal, consimțămîntul privind prelucrarea datelor cu caracter personal se acordă, în formă scrisă, de către reprezentantul lui legal.

(4) În cazul decesului subiectului datelor cu caracter personal, consimțămîntul privind prelucrarea datelor sale se acordă, în formă scrisă, de către succesorii acestuia, dacă un astfel de consimțămînt nu a fost dat de subiectul datelor cu caracter personal în timpul vieții.

(5) Consimțămîntul subiectului datelor cu caracter personal nu este cerut în cazurile în care prelucrarea este necesară pentru:

a) executarea unui contract la care subiectul datelor cu caracter personal este parte sau pentru luarea unor măsuri înaintea încheierii contractului, la cererea acestuia;

b) îndeplinirea unei obligații care îi revine operatorului conform legii;

c) protejarea vieții, integrității fizice sau a sănătății subiectului datelor cu caracter personal;

d) executarea sarcinilor de interes public sau care rezultă din exercitarea prerogativelor de autoritate publică cu care este investit operatorul sau terțul căruia îi sînt dezvăluite datele cu caracter personal;

e) realizarea unui interes legitim al operatorului sau al terțului căruia îi sînt dezvăluite datele cu caracter personal, cu condiția ca acest interes să nu prejudicieze interesele sau drepturile și libertățile fundamentale ale subiectului datelor cu caracter personal;

f) scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică, cu condiția ca datele cu caracter personal să rămînă anonime pe toată durata prelucrării.

Articolul 6. Prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal

(1) Prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal este interzisă, cu excepția cazurilor în care:

a) subiectul datelor cu caracter personal și-a dat consimțămîntul. În cazul incapacității de exercițiu sau al capacității de exercițiu limitate a subiectului datelor cu caracter personal, prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal se efectuează numai cu obținerea consimțămîntului în formă scrisă al reprezentantului lui legal;

b) prelucrarea este necesară pentru îndeplinirea obligațiilor sau drepturilor specifice ale operatorului în domeniul dreptului muncii, cu respectarea garanțiilor prevăzute de lege și ținîndu-se cont de faptul că o eventuală dezvăluire către un terț a datelor cu caracter personal prelucrate în acest scop poate fi efectuată numai dacă există o obligație legală a operatorului în acest sens;

c) prelucrarea este necesară pentru protecția vieții, integrității fizice sau a sănătății subiectului datelor cu caracter personal ori a altei persoane, în cazul în care subiectul datelor cu caracter personal se află în incapacitate fizică sau juridică de a-și da consimțămîntul;

d) prelucrarea este efectuată în contextul activităților legitime de către asociații obștești, partide și alte organizații social-politice, de către sindicate, asociații de patronat, organizații filozofice sau religioase, organizații cooperatiste necomerciale, cu condiția ca prelucrarea să se refere numai

la membrii acestora sau la persoanele cu care acestea au contacte permanente în legătură cu scopurile lor și cu condiția ca datele să nu fie dezvăluite terților fără consimțământul subiecților datelor cu caracter personal;

e) prelucrarea se referă la date făcute publice în mod voluntar și manifest de către subiectul datelor cu caracter personal;

f) prelucrarea este necesară pentru constatarea, exercitarea sau apărarea unui drept în justiție al subiectului datelor cu caracter personal;

g) prelucrarea este necesară în scopul asigurării securității statului, cu condiția ca aceasta să se efectueze cu respectarea drepturilor subiectului datelor cu caracter personal și a celorlalte garanții prevăzute de prezenta lege.

(2) Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal poate dispune, din motive întemeiate, interzicerea prelucrării categoriilor speciale de date cu caracter personal, chiar dacă subiectul datelor și-a dat consimțământul, iar acesta nu a fost retras, cu condiția ca interdicția să nu fie înlăturată prin unul din cazurile stabilite la alin. (1) lit. b)–g).

Articolul 7. Prelucrarea datelor cu caracter personal privind starea de sănătate

(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal privind starea de sănătate se permite, prin derogare de la prevederile art. 6, în cazul în care:

a) prelucrarea este necesară în scopuri de medicină preventivă, de stabilire a diagnosticelor medicale, de administrare a unor îngrijiri sau tratamente pentru subiectul datelor cu caracter personal sau de gestionare a serviciilor de sănătate care acționează în interesul subiectului datelor cu caracter personal;

b) prelucrarea este necesară pentru protecția sănătății publice.

(2) Cadrele medicale, instituțiile medico-sanitare și personalul medical al acestora pot prelucra date cu caracter personal privind starea de sănătate fără autorizația Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal numai dacă prelucrarea este necesară pentru protejarea vieții, integrității fizice sau a sănătății subiecților datelor cu caracter personal. Dacă scopurile menționate se referă la alte persoane sau la societate în general, iar subiecții datelor cu caracter personal nu și-au dat consimțământul în scris și în mod neechivoc, urmează să fie obținută autorizația Centrului în modul stabilit de lege.

(3) Datele cu caracter personal privind starea de sănătate pot fi prelucrate în scopurile indicate la alin. (1) de către sau sub supravegherea unui cadru medical supus secretului profesional ori de către sau sub supravegherea unei alte persoane supuse unei obligații echivalente în ceea ce privește secretul profesional.

(4) Datele cu caracter personal privind starea de sănătate se colectează de la subiectul datelor cu caracter personal sau atunci când o astfel de prelucrare este necesară în conformitate cu alin. (1).

Articolul 8. Prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la condamnări penale, măsuri procesuale de constrângere sau sancțiuni contravenționale

(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la condamnări penale, măsuri procesuale de constrângere sau sancțiuni contravenționale poate fi efectuată numai de către sau sub controlul autorităților publice, în limitele competențelor acordate și în condițiile stabilite prin legile ce reglementează aceste domenii.

(2) Registrul informațiilor criminalistice și criminologice este ținut de Ministerul Afacerilor Interne.

Articolul 9. Prelucrarea datelor cu caracter personal având funcție de identificare

Prelucrarea numărului de identificare de stat (IDNP) al

persoanei fizice, a amprentelor digitale sau a altor date cu caracter personal având o funcție de identificare de aplicabilitate generală poate fi efectuată în următoarele condiții:

a) subiectul datelor cu caracter personal și-a dat consimțământul;

b) prelucrarea este prevăzută în mod expres de legislație.

Articolul 10. Prelucrarea datelor cu caracter personal și libertatea de exprimare

Prevederile art. 5, 6 și 8 nu se aplică în situația în care prelucrarea datelor cu caracter personal se face exclusiv în scopuri jurnalistice, artistice sau literare, dacă aceasta se referă la date care au fost făcute publice în mod voluntar și manifest de către subiectul datelor cu caracter personal sau la date care sînt strîns legate de calitatea de persoană publică a subiectului datelor cu caracter personal sau de caracterul public al faptelor în care acesta este implicat, în condițiile Legii cu privire la libertatea de exprimare.

Articolul 11. Stocarea și utilizarea datelor cu caracter personal la încheierea operațiunilor de prelucrare

(1) Condițiile și termenele de stocare a datelor cu caracter personal se stabilesc de legislație ținîndu-se cont de prevederile art. 4 alin. (1) lit. e). La expirarea termenului de stocare, datele cu caracter personal urmează a fi distruse în modul stabilit de lege.

(2) Datele cu caracter personal din registrele de stat, de la data încetării utilizării acestora, pot rămîne la păstrare primind statutul de document de arhivă.

(3) La încheierea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, dacă subiectul acestor date nu și-a dat consimțământul pentru o altă destinație sau pentru o prelucrare ulterioară, acestea vor fi:

a) distruse;

b) transferate unui alt operator, cu condiția ca operatorul inițial să garanteze faptul că prelucrările ulterioare au scopuri similare celor în care s-a făcut prelucrarea inițială;

c) transformate în date anonime și stocate exclusiv în scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică.

(4) După decesul subiectului datelor cu caracter personal, datele acestuia se pot utiliza, cu consimțământul succesorilor, în scop de arhivă sau în alte scopuri prevăzute de lege.

Capitolul III DREPTURILE SUBIECTULUI DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 12. Informarea subiectului datelor cu caracter personal

(1) În cazul în care datele cu caracter personal sînt colectate direct de la subiectul datelor, operatorul sau persoana împuternicită de către operator este obligată să-i furnizeze următoarele informații, exceptînd cazul în care acesta deține deja informațiile respective:

1) identitatea operatorului sau, după caz, a persoanei împuternicite de către operator;

2) scopul prelucrării datelor colectate;

3) informații suplimentare, precum:

a) destinatarii sau categoriile de destinatari ai datelor cu caracter personal;

b) existența drepturilor de acces la date, de intervenție asupra datelor și de opoziție, precum și condițiile în care acestea pot fi exercitate;

c) dacă răspunsurile la întrebările cu ajutorul cărora se colectează datele sînt obligatorii sau voluntare, precum și consecințele posibile ale refuzului de a răspunde.

(2) În cazul în care datele cu caracter personal nu sînt colectate direct de la subiectul datelor, operatorul sau persoana împuternicită de către operator este obligată ca,

în momentul colectării datelor sau, dacă se intenționează dezvăluirea acestora către terți, cel mai târziu în momentul primei dezvăluiri, să furnizeze subiectului datelor cu caracter personal informația privind categoriile de date care urmează a fi colectate sau dezvăluite, precum și informațiile indicate la alin. (1), cu excepția pct. 3) lit. c).

(3) Prevederile alin. (2) nu se aplică în cazul în care:

a) subiectul datelor cu caracter personal deține informațiile respective;

b) prelucrarea datelor cu caracter personal se face în scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică;

c) furnizarea informațiilor este imposibilă sau implică un efort disproporționat față de interesul legitim care ar putea fi lezată;

d) înregistrarea sau dezvăluirea datelor cu caracter personal este prevăzută în mod expres de legislație.

Articolul 13. Dreptul de acces la datele cu caracter personal

(1) Orice subiect al datelor cu caracter personal are dreptul să obțină de la operator, la cerere, fără întârziere și în mod gratuit:

a) confirmarea faptului că datele care îl privesc sînt sau nu sînt prelucrate de acesta, de asemenea informații referitoare la scopurile prelucrării, categoriile de date avute în vedere și destinatarii sau categoriile de destinatari cărora le sînt dezvăluite datele;

b) comunicarea, într-o formă inteligibilă și într-un mod care nu necesită un echipament suplimentar, a datelor cu caracter personal care fac obiectul prelucrării, precum și a oricărei informații disponibile privind originea acestor date;

c) informații privind principiile de funcționare a mecanismului prin care se efectuează prelucrarea automatizată a datelor care vizează subiectul datelor cu caracter personal;

d) informații cu privire la consecințele juridice generate de prelucrarea datelor cu caracter personal pentru subiectul acestor date;

e) informații privind modul de exercitare a dreptului de intervenție asupra datelor cu caracter personal.

(2) În cazul în care datele cu caracter personal privind starea de sănătate sînt prelucrate în scop de cercetare științifică, dacă nu există riscul de a se aduce atingere drepturilor subiectului datelor cu caracter personal și dacă datele nu sînt utilizate pentru a lua decizii sau măsuri față de o anumită persoană, comunicarea informațiilor prevăzute la alin. (1) se poate face într-un termen mai mare decît cel stabilit de Legea privind accesul la informație, în măsura în care aceasta ar putea afecta cercetarea sau rezultatul acesteia, dar nu mai târziu de momentul în care cercetarea este încheiată. Subiectul datelor cu caracter personal trebuie să își dea consimțămîntul ca datele privind starea de sănătate să fie prelucrate în scop de cercetare științifică, precum și asupra posibilei amînări din acest motiv a comunicării informațiilor prevăzute la alin. (1).

Articolul 14. Dreptul de intervenție asupra datelor cu caracter personal

Orice subiect al datelor cu caracter personal are dreptul de a obține de la operator sau persoana împuternicită de către acesta, la cerere și în mod gratuit:

a) rectificarea, actualizarea, blocarea sau ștergerea datelor cu caracter personal a căror prelucrare contravine prezentei legi, în special datorită caracterului incomplet sau inexact al datelor;

b) notificarea terților cărora le-au fost dezvăluite datele cu caracter personal despre operațiunile efectuate conform lit. a), exceptînd cazurile cînd această notificare se dovedește a fi imposibilă sau presupune un efort disproporționat față de interesul legitim care ar putea fi lezată.

Articolul 15. Excepții și restricții

(1) Prevederile art. 4 alin. (1), art. 12 alin. (1) și (2), art. 13, 14 și 28 nu se aplică în cazul în care prelucrarea datelor cu caracter personal este efectuată în cadrul acțiunilor prevăzute la art. 2 alin. (2) lit. d), în scopul apărării naționale, al securității statului și menținerii ordinii publice, al protecției drepturilor și libertăților subiectului datelor cu caracter personal sau ale altor persoane, dacă prin aplicarea acestora este prejudiciată eficiența acțiunii sau obiectivul urmărit în exercitarea competențelor legale ale autorității publice.

(2) Prelucrarea datelor cu caracter personal în scopurile stabilite la alin. (1) nu poate depăși perioada necesară atingerii obiectivului urmărit.

(3) După încetarea situației care justifică aplicarea alin. (1) și (2) din prezentul articol, operatorii vor lua măsurile necesare pentru a asigura respectarea drepturilor subiecților datelor cu caracter personal prevăzute la art. 12-14.

(4) Autoritățile publice țin evidența aplicării excepțiilor stabilite la alin. (1) și informează Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, în termen de 10 zile, despre datele cu caracter personal prelucrate în condițiile prezentului articol.

Articolul 16. Dreptul de opoziție al subiectului datelor cu caracter personal

(1) Subiectul datelor cu caracter personal are dreptul de a se opune în orice moment, în mod gratuit, din motive întemeiate și legitime legate de situația sa particulară, ca datele cu caracter personal care îl vizează să facă obiectul unei prelucrări, cu excepția cazurilor în care legea stabilește altfel. Dacă opoziția este justificată, prelucrarea efectuată de operator nu mai poate viza aceste date.

(2) Subiectul datelor cu caracter personal are dreptul de a se opune în orice moment, în mod gratuit și fără nici o justificare, ca datele care îl vizează să fie prelucrate pentru prospectare comercială. Operatorul sau persoana împuternicită de către operator este obligată să informeze subiectul despre dreptul de a se opune unei astfel de lucrări înaintea dezvăluirii către terți a datelor sale cu caracter personal.

Articolul 17. Dreptul de a nu fi supus unei decizii individuale

(1) Orice persoană are dreptul de a cere anularea, în totalitate sau parțială, a oricărei decizii individuale care produce efecte juridice asupra drepturilor și libertăților sale, fiind întemeiată exclusiv pe prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal destinată să evalueze unele aspecte ale personalității sale, precum competența profesională, credibilitatea, comportamentul și altele asemenea.

(2) Persoana poate fi supusă deciziei prevăzute la alin. (1) în cazul în care:

a) decizia este autorizată de o lege care stabilește măsurile ce garantează apărarea interesului legitim al subiectului datelor cu caracter personal;

b) decizia este luată în cadrul încheierii sau executării unui contract, cu condiția că cererea de încheiere sau de executare a contractului depusă de subiectul datelor cu caracter personal a fost satisfăcută.

Articolul 18. Accesul la justiție

Orice persoană care a suferit un prejudiciu în urma unei prelucrări de date cu caracter personal efectuată ilegal sau căreia i-au fost încălcate drepturile și interesele garantate de prezenta lege are dreptul de a sesiza instanța de judecată pentru repararea prejudiciilor materiale și morale.

Capitolul IV

ORGANUL DE CONTROL AL PRELUCRĂRIILOR DE DATE CU CARACTER PERSONAL

Articolul 19. Organul de control al prelucrărilor de date cu caracter personal

(1) Controlul asupra conformității prelucrării datelor cu

caracter personal cu cerințele prezentei legi se efectuează de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (în continuare – *Centru*), care acționează în condiții de imparțialitate și independență.

(2) Centrul este persoană juridică, dispune de ștampilă și de antet cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova. Sediul permanent al Centrului se află în municipiul Chișinău.

(3) Regulamentul Centrului, structura și personalul-limită ale acestuia se aprobă de Parlament.

(4) Bugetul Centrului se aprobă printr-o hotărâre a Parlamentului, după examinarea și avizarea lui pozitivă în comisia parlamentară de profil.

(5) Parlamentul remite Guvernului bugetul aprobat al Centrului pentru a fi inclus în proiectul legii bugetului de stat pentru anul următor.

Articolul 20. Atribuțiile și drepturile Centrului

(1) Centrul are următoarele atribuții:

a) monitorizează respectarea legislației cu privire la protecția informației și controlează aplicarea acesteia, în special dreptul la informare, de acces la date, de intervenție asupra datelor și de opoziție;

b) autorizează prelucrările de date cu caracter personal în cazurile prevăzute de lege;

c) emite instrucțiunile necesare pentru a aduce prelucrările de date cu caracter personal în conformitate cu prevederile prezentei legi, fără a atinge sfera de competență a altor organe;

d) oferă subiecților datelor cu caracter personal informații referitoare la drepturile lor;

e) dispune suspendarea sau încetarea prelucrării datelor cu caracter personal efectuate cu încălcarea prevederilor prezentei legi;

f) ține registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal, ale cărui formă și conținut se aprobă de Guvern; registrul este public, cu excepția informației prevăzute la art. 23 alin. (2) lit. I);

g) emite ordine în domeniul protecției datelor cu caracter personal și formulează tipizate ale notificărilor și ale registrelor proprii;

h) primește și analizează notificările privind prelucrarea datelor cu caracter personal;

i) efectuează controlul legalității prelucrărilor de date cu caracter personal conform unui regulament pe care îl elaborează și îl aprobă;

j) face propuneri privind perfecționarea legislației în vigoare în domeniul protecției și prelucrării datelor cu caracter personal;

k) cooperează cu autoritățile publice, cu mijloacele de informare în masă, cu asociațiile obștești și cu instituțiile similare din străinătate;

l) centralizează și analizează rapoartele anuale de activitate a autorităților publice privind protecția persoanelor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal;

m) sesizează organele de drept în cazul existenței unor indicii privind săvârșirea infracțiunilor legate de încălcarea drepturilor subiecților datelor cu caracter personal;

n) constată contravenții și încheie procese-verbale conform Codului contravențional al Republicii Moldova;

o) informează autoritățile publice despre situația din domeniul protecției drepturilor subiecților datelor cu caracter personal, de asemenea răspunde la demersurile și interpelările acestora;

p) efectuează controlul îndeplinirii Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal, aprobate de Guvern;

q) informează periodic instituțiile și societatea despre

activitatea sa, despre problemele și preocupările prioritare în domeniul protecției drepturilor persoanei;

r) acordă asistență și execută cereri de asistență privind punerea în practică a Convenției pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal;

s) îndeplinește alte atribuții prevăzute de lege.

(2) Centrul are următoarele drepturi:

a) solicită și primește gratuit de la persoane fizice sau persoane juridice de drept public și de drept privat informațiile necesare pentru exercitarea atribuțiilor sale;

b) obține de la operatori suportul și informațiile necesare executării atribuțiilor sale;

c) atrage specialiști și experți din domenii care necesită cunoștințe speciale pentru participarea la procesul de verificare prealabilă și de control al legalității prelucrării datelor cu caracter personal și încheie cu ei acorduri de confidențialitate;

d) cere de la operatori rectificarea, blocarea sau distrugerea datelor cu caracter personal neveridice sau obținute ilicit.

(3) Operatorii, indiferent de forma lor juridică de organizare, prezintă Centrului materialele și documentele solicitate cu privire la protecția datelor cu caracter personal în termen de 15 zile, dacă în solicitare nu se prevede un alt termen.

Articolul 21. Organizarea activității Centrului

(1) În cadrul activității sale, Centrul asigură confidențialitatea datelor cu caracter personal care i-au devenit cunoscute.

(2) În scopul colectării informațiilor necesare îndeplinirii atribuțiilor de control, personalul Centrului are dreptul de acces în încăperile și pe teritoriul în care sînt amplasate sisteme de evidență a datelor cu caracter personal, la datele cu caracter personal prelucrate de operatori și/sau persoanele împuternicite de către aceștia, la echipamentul de prelucrare, programe și aplicații, precum și la orice document sau înregistrare referitoare la prelucrarea de date cu caracter personal, în condițiile legii.

(3) Anual, pînă la data de 15 martie, Centrul prezintă Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului raportul de activitate pe anul precedent, care se publică gratuit în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a Centrului.

Articolul 22. Conducerea Centrului

(1) Centrul este condus de un director, numit în funcție de Parlament la propunerea Președintelui Parlamentului, a unei fracțiuni parlamentare sau a unui grup de cel puțin 15 deputați, cu votul majorității deputaților aleși, pentru un mandat de 5 ani. Persoana numită poate ocupa funcția de director nu mai mult de două mandate consecutive.

(2) Directorul efectuează conducerea generală a Centrului, angajează și eliberează personalul Centrului în condițiile Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, stabilește obligațiile de serviciu ale acestuia, organizează pregătirea rapoartelor anuale și le prezintă în plenul Parlamentului, reprezintă instituția în țară și peste hotare.

(3) În exercitarea atribuțiilor sale, directorul este asistat de un adjunct, numit în funcție de Parlament la propunerea directorului Centrului, cu votul majorității deputaților aleși, pentru un mandat de 5 ani. În absența directorului Centrului, directorul adjunct îndeplinește temporar atribuțiile acestuia.

(4) În funcția de director sau director adjunct al Centrului poate fi numită orice persoană care deține cetățenia Republicii Moldova, are studii superioare juridice și experiență profesională de cel puțin 5 ani în domeniul apărării drepturilor și a libertăților omului.

(5) Funcția de director și cea de director adjunct al Centrului sînt funcții de demnitate publică, a căror salarizare se face în conformitate cu Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar.

(6) Pe perioada exercitării mandatului, directorul și directorul adjunct al Centrului nu pot face parte din partide sau alte organizații social-politice, nu pot desfășura alte activități publice sau private, cu excepția activității didactico-științifice, nu au dreptul să dețină, direct sau indirect, valori mobiliare la societăți comerciale sau întreprinderi al căror obiect de activitate se află în competența Centrului.

(7) Exercițarea mandatelor de director și director adjunct încetează la expirarea termenului acestora, exceptînd cazurile de încetare a exercitării atribuțiilor înainte de termen. În cazul în care termenul de exercitare a mandatelor a expirat, directorul și directorul adjunct al Centrului continuă să se afle în exercițiul funcțiunii pînă la preluarea acestor funcții de către succesorii lor.

(8) Mandatele de director și director adjunct al Centrului încetează înainte de termen în caz de:

- a) demisie;
- b) incompatibilitate cu alte funcții publice sau private;
- c) revocare din funcție;
- d) imposibilitate de a exercita mandatul din motive de sănătate, constatate prin examen medical;
- e) deces.

(9) Propunerea de revocare din funcție a directorului Centrului poate fi înaintată de Președintele Parlamentului, de o fracțiune parlamentară sau de un grup de cel puțin 15 deputați în următoarele cazuri:

- a) încălcare gravă a obligațiilor funcționale prevăzute de legislație;
- b) hotărîre de condamnare rămasă definitivă în cazul săvîrșirii unei infracțiuni.

(10) Propunerea de revocare din funcție a directorului adjunct al Centrului poate fi înaintată de directorul Centrului, de o fracțiune parlamentară sau de un grup de cel puțin 15 deputați în cazurile prevăzute la alin. (9). Hotărîrea de revocare se adoptă cu votul majorității deputaților aleși.

Capitolul V

CONTROLUL PROTECȚIEI DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 23. Notificarea Centrului privind prelucrarea datelor cu caracter personal

(1) Operatorii sînt obligați să notifice Centrul, personal sau prin persoanele împuternicite de către ei, înainte de a prelucra date cu caracter personal destinate să servească unui scop. Prelucrarea altor categorii de date cu caracter personal decît cele notificate anterior se va efectua cu condiția unei noi notificări.

(2) Notificarea trebuie să conțină următoarele informații:

- a) numele sau denumirea și domiciliul ori sediul în Republica Moldova ale operatorului și ale persoanei împuternicite de către acesta, dacă este cazul;
- b) scopul prelucrării;
- c) descrierea subiecților datelor cu caracter personal, descrierea datelor ce vor fi prelucrate, precum și a surselor de proveniență a acestor date;
- d) existența consimțămîntului subiectului datelor cu caracter personal privind prelucrarea acestora;
- e) modul în care subiecții datelor cu caracter personal sînt informați asupra drepturilor lor; data estimată pentru încheierea operațiunilor de prelucrare, precum și destinația ulterioară a datelor cu caracter personal;
- f) destinatarii cărora se intenționează să li se dezvăluie datele cu caracter personal;
- g) garanțiile privind transmiterea datelor cu caracter personal către terți;

h) propuneri privind transferurile transfrontaliere ale datelor cu caracter personal care se intenționează să fie făcute;

i) persoanele responsabile pentru prelucrarea datelor cu caracter personal;

j) specificarea sistemelor de evidență a datelor cu caracter personal care au legătură cu prelucrarea, precum și a eventualelor legături cu alte prelucrări de date sau cu alte sisteme de evidență a datelor cu caracter personal, indiferent dacă se efectuează sau nu, respectiv dacă sînt situate sau nu pe teritoriul Republicii Moldova;

k) motivele care justifică aplicarea prevederilor art. 10 și art. 12 alin. (3), în situația în care prelucrarea datelor se face exclusiv în scopuri jurnalistice, artistice sau literare ori în scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică;

l) descrierea generală a măsurilor luate pentru asigurarea securității prelucrării datelor cu caracter personal conform prevederilor art. 30.

(3) În cazul în care datele cu caracter personal care sînt prelucrate urmează să fie transferate către alte state, notificarea va cuprinde suplimentar:

- a) categoriile de date care vor face obiectul transferului;
- b) statul de destinație pentru fiecare categorie de date.

(4) Autoritățile publice care efectuează prelucrări de date cu caracter personal în legătură cu activitățile indicate la art. 2 alin. (2) lit. d), pentru exercitarea atribuțiilor legale ce țin de sfera lor de competență sau pentru îndeplinirea obligațiilor asumate prin acorduri internaționale la care Republica Moldova este parte, sînt obligate să depună o declarație de informare care va conține:

- a) denumirea și sediul operatorului sau, după caz, a persoanei împuternicite de către acesta;
- b) scopul și temeiul legal al prelucrării;
- c) categoriile de date cu caracter personal supuse prelucrării.

(5) Notificarea nu este necesară în cazul în care prelucrarea are ca scop ținerea unui registru destinat informării publicului larg și deschis spre consultare publicului sau oricărei persoane care probează un interes legitim, cu condiția ca prelucrarea să se limiteze la datele necesare ținării registrului menționat.

(6) Centrul poate stabili și alte situații în care notificarea nu este necesară sau situații în care notificarea se poate efectua într-o formă simplificată, numai dacă:

1) prelucrarea, ținînd cont de natura datelor cu caracter personal, nu afectează drepturile subiecților datelor cu caracter personal, cu condiția precizării:

- a) scopului în care se face o asemenea prelucrare;
- b) datelor care vor fi prelucrate;
- c) categoriilor de subiecți ai datelor cu caracter personal;

d) destinatarilor cărora datele cu caracter personal le vor fi transmise;

e) perioadei de stocare a datelor cu caracter personal;

2) prelucrarea se efectuează în condițiile art. 6 alin. (1) lit. d).

(7) În cazul prelucrărilor datelor cu caracter personal nesupuse notificării, operatorul sau persoana împuternicită de către acesta prezintă, la cerere, subiectului datelor cu caracter personal informațiile prevăzute la alin. (2) lit. a)–k), cu excepția situației prevăzute la alin. (5).

(8) La notificarea primară, fiecare operator primește un număr de înregistrare care se indică pe toate actele prin care datele cu caracter personal sînt colectate, stocate sau transmise.

Articolul 24. Verificarea prealabilă

(1) Dacă pe baza notificării Centrul constată că prelucrarea se încadrează în una din categoriile menționate la alin. (2), va dispune obligatoriu efectuarea unei verificări prealabile și va anunța operatorul sau persoana împuternicită de către acesta în termen de 5 zile de la data depunerii notificării.

(2) Sunt supuse verificării prealabile categoriile de operațiuni de prelucrare a datelor cu caracter personal care fac obiectul transmiterii transfrontaliere, precum și categoriile de operațiuni de prelucrare a datelor cu caracter personal care prezintă riscuri speciale pentru drepturile și libertățile persoanelor, după cum urmează:

a) operațiunile de prelucrare a categoriilor speciale de date cu caracter personal, de asemenea a datelor genetice, biometrice și a celor care permit localizarea geografică a persoanelor, inclusiv în scop de cercetare științifică;

b) operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal prin mijloace electronice având ca scop evaluarea unor aspecte ale personalității, precum competența profesională, credibilitatea, comportamentul și altele asemenea;

c) operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal prin mijloace electronice în cadrul unor sisteme de evidență având ca scop adoptarea unor decizii automate individuale în legătură cu analiza solvabilității, a situației economico-financiare, a faptelor susceptibile de a atrage răspunderea disciplinară, contravențională sau penală a persoanelor fizice, efectuate de către persoanele de drept privat;

d) operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal ale minorilor în cadrul activităților de prospectare comercială;

e) operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal menționate la lit. a) și a datelor cu caracter personal ale minorilor, colectate prin intermediul internetului sau mesageriei electronice.

(3) Verificarea prealabilă se efectuează pe baza informațiilor prezentate în notificare de operator sau persoana împuternicită de către acesta. Centrul poate solicita și alte informații privind originea datelor cu caracter personal, tehnologia de prelucrare automatizată utilizată, măsurile de securitate a prelucrării datelor cu caracter personal.

(4) Durata verificării prealabile nu poate depăși 45 de zile. În caz de necesitate, ținând cont de complexitatea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, Centrul poate prelungi termenul de verificare prealabilă cu încă 45 de zile, fapt despre care este informat operatorul sau persoana împuternicită de către acesta.

Articolul 25. Autorizarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal

(1) În termen de 7 zile de la data finalizării verificării prealabile, Centrul emite decizia privind autorizarea sau refuzul autorizării operațiunilor prevăzute la art. 24 alin. (2).

(2) Conținutul și forma autorizației se aprobă de Centrul. Prelucrarea datelor cu caracter personal fără autorizația sau în afara limitelor prevăzute de aceasta este interzisă.

(3) Decizia privind refuzul de a autoriza prelucrarea datelor cu caracter personal trebuie să conțină motivele ce justifică refuzul și, după caz, modalitatea de înlăturare a circumstanțelor ce împiedică prelucrarea datelor respective. Decizia privind refuzul de a autoriza prelucrarea datelor cu caracter personal poate fi contestată în instanța de contencios administrativ.

(4) Refuzul de a autoriza prelucrarea datelor cu caracter personal nu exclude posibilitatea operatorului de a notifica în mod repetat Centrul după înlăturarea circumstanțelor care au împiedicat prelucrarea datelor respective.

Articolul 26. Controlul legalității prelucrării datelor cu caracter personal

(1) Controlul legalității prelucrării datelor cu caracter

personal (în continuare – *control*) are drept scop verificarea corespunderii cu cerințele și a îndeplinirii condițiilor prevăzute de prezenta lege de către operator sau persoana împuternicită de către acesta.

(2) Controlul este efectuat de către Centrul în baza unui plan anual aprobat, care se publică pe pagina web a acestuia.

(3) Despre intenția efectuării controlului, Centrul informează operatorul sau persoana împuternicită de către acesta cu 5 zile înainte de începerea acestuia, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 27 alin. (2) și (4).

(4) În cazul în care, ca urmare a controlului efectuat, sunt constatate încălcări, Centrul emite decizia de suspendare a operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, care va conține instrucțiuni pentru aducerea prelucrării datelor cu caracter personal în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(5) Efectuarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal se suspendă până la înlăturarea circumstanțelor care au servit drept temei pentru emiterea deciziei. Operatorul sau persoana împuternicită de către acesta este obligată să înlăture respectivele circumstanțe în termen de 30 de zile de la emiterea deciziei de suspendare.

(6) În cazul în care operatorul sau persoana împuternicită de către acesta nu a înlăturat circumstanțele care au servit drept temei pentru suspendare în termenul stabilit la alin. (5), Centrul emite decizia de încetare a operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, cu sau fără dispunerea blocării ori distrugerii datelor cu caracter personal neveridice sau obținute ilicit.

(7) Decizia de suspendare sau de încetare a operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal poate fi contestată în instanța de contencios administrativ.

Articolul 27. Procedura primirii și soluționării plîngerilor de către Centrul

(1) Subiectul datelor cu caracter personal care consideră că prelucrarea datelor sale nu este conformă cu cerințele prezentei legi poate înainta Centrului o plîngere în termen de 30 de zile din momentul depistării încălcării.

(2) În procesul soluționării plîngerii, Centrul poate audia subiectul datelor cu caracter personal, operatorul și, dacă este cazul, persoana împuternicită de către operator și martorii, de asemenea poate dispune efectuarea unui control inopinat.

(3) În urma examinării plîngerii, Centrul emite o decizie motivată care prevede fie lipsa încălcării prevederilor legislației, fie suspendarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, fie rectificarea, blocarea sau distrugerea datelor neveridice ori obținute ilicit. Decizia este comunicată părților interesate în termen de 30 de zile de la data primirii plîngerii.

(4) Prevederile alin. (2) și (3) se aplică în mod corespunzător și în situația în care Centrul se autosolosează cu privire la comiterea unei încălcări a drepturilor subiecților datelor cu caracter personal, recunoscute de prezenta lege.

(5) Operatorul, persoana împuternicită de către acesta sau subiectul datelor cu caracter personal pot contesta decizia Centrului în instanța de contencios administrativ.

Articolul 28. Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal

(1) În scopul evidenței prelucrărilor de date cu caracter personal, Centrul instituie și administrează un registru de evidență al operatorilor de date cu caracter personal care trebuie să cuprindă informațiile stabilite la art. 23 alin. (2). Orice modificare a informațiilor respective va fi comunicată Centrului în termen de 5 zile, care va efectua mențiunile corespunzătoare în registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal.

(2) Registrul de evidență al operatorilor de date cu

caracter personal este deschis spre consultare publicului, cu excepția compartimentului care conține informații privind măsurile de securitate și de asigurare a confidențialității. Modalitatea de consultare se stabilește de Centru.

(3) Înregistrarea operatorilor, precum și a modificărilor informațiilor înscrise în registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal, se efectuează gratuit.

Capitolul VI

CONFIDENȚIALITATEA ȘI SECURITATEA PRELUCRĂRII DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 29. Confidențialitatea datelor cu caracter personal

(1) Operatorii și terții care au acces la datele cu caracter personal sînt obligați să asigure confidențialitatea acestor date, cu excepția cazurilor:

a) prelucrarea se referă la date făcute publice în mod voluntar și manifest de către subiectul datelor cu caracter personal;

b) datele cu caracter personal au fost depersonalizate.

(2) Orice persoană care acționează în numele, pe seama sau în alt mod sub autoritatea operatorului poate prelucra date cu caracter personal doar pe baza instrucțiunilor operatorului, cu excepția cazului în care acționează în temeiul unei obligații prevăzute de lege.

(3) Conducerea Centrului și personalul acestuia sînt obligați să garanteze nedivulgarea secretului profesional în ceea ce privește informațiile confidențiale la care au acces, inclusiv după încetarea activității lor.

Articolul 30. Securitatea prelucrării datelor cu caracter personal

(1) La prelucrarea datelor cu caracter personal, operatorul este obligat să ia măsurile organizatorice și tehnice necesare pentru protecția datelor cu caracter personal împotriva distrugerii, modificării, blocării, copierii, răspîndirii, precum și împotriva altor acțiuni ilicite, măsuri menite să asigure un nivel de securitate adecvat în ceea ce privește riscurile prezentate de prelucrare și caracterul datelor prelucrate.

(2) În cazul în care prelucrarea datelor cu caracter personal este efectuată pe seama și în numele operatorului, acesta va împuternici o persoană care va asigura respectarea garanțiilor referitoare la măsurile adecvate de securitate tehnică și de organizare privind prelucrarea ce urmează să fie efectuată.

(3) Prelucrarea datelor cu caracter personal prin persoana împuternicită de către operator trebuie reglementată printr-un contract sau un alt act juridic care să asigure în special faptul că:

a) persoana împuternicită acționează numai pe baza instrucțiunilor operatorului;

b) obligațiile prevăzute la alin. (1) îi revin și persoanei împuternicite.

(4) Cerințele față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal se stabilesc de Guvern.

Articolul 31. Depersonalizarea datelor cu caracter personal

(1) În scopuri statistice, de cercetare istorică, științifică, sociologică, medicală, de documentare juridică, operatorul depersonalizează datele cu caracter personal prin retragerea din ele a părții care permite identificarea persoanei fizice, transformîndu-le în date anonime, care nu pot fi asociate cu o persoană identificată sau identificabilă.

(2) În cazul depersonalizării, regimul de confidențialitate stabilit pentru datele respective se anulează.

Capitolul VII

TRANSMITEREA TRANSFRONTALIERĂ A DATELOR CU CARACTER PERSONAL

Articolul 32. Transmiterea transfrontalieră a datelor cu caracter personal

(1) Prezentul articol se aplică în cazul transmiterii către un alt stat, pe orice suport sau mijloc, a datelor cu caracter personal care constituie obiectul prelucrărilor sau care sînt colectate în scopul de a fi supuse prelucrării.

(2) Datele cu caracter personal destinate transmiterii către un alt stat sînt protejate în conformitate cu prezenta lege.

(3) Transmiterea transfrontalieră a datelor cu caracter personal care fac obiectul unei prelucrări sau care urmează să fie prelucrate după transmitere poate avea loc doar cu autorizarea Centrului, în modul stabilit de lege, și doar în cazul în care statul de destinație asigură un nivel adecvat de protecție a drepturilor subiecților datelor cu caracter personal și a datelor destinate transmiterii.

(4) Nivelul de protecție se stabilește de Centru ținîndu-se cont de condițiile în care se realizează transmiterea datelor cu caracter personal, în special de natura acestora, de scopul și durata prelucrării sau prelucrărilor propuse, de statul de destinație, de legislația acestuia, precum și de normele profesionale și măsurile de securitate respectate în statul de destinație.

(5) În cazul în care constată că nivelul de protecție oferit de statul de destinație este nesatisfăcător, Centrul va dispune interzicerea transmiterii datelor.

(6) Centrul poate autoriza, în modul stabilit de lege, transferul de date cu caracter personal către un stat a cărui legislație nu prevede un nivel de protecție cel puțin egal cu cel oferit de legislația Republicii Moldova dacă operatorul oferă garanții suficiente cu privire la protecția și exercitarea drepturilor subiecților datelor cu caracter personal, care sînt stabilite prin contracte încheiate între operatori și persoanele fizice sau juridice prin dispoziția cărora se efectuează transferul.

(7) Prevederile alin. (3)–(6) nu se aplică în cazul în care transferul datelor cu caracter personal se face în baza prevederilor unei legi speciale sau ale unui tratat internațional ratificat de Republica Moldova, în special dacă transferul se face în scopul prevenirii sau investigării infracțiunilor. Legea specială sau tratatul internațional trebuie să conțină garanții privind protecția drepturilor subiectului datelor cu caracter personal.

(8) Prevederile alin. (1)–(6) nu se aplică în cazul în care prelucrarea datelor cu caracter personal se face exclusiv în scopuri jurnalistice, artistice sau literare, dacă aceste date au fost făcute publice în mod voluntar și manifest de către subiectul datelor cu caracter personal sau sînt strîns legate de calitatea de persoană publică a acestuia ori de caracterul public al faptelor în care acesta este implicat.

(9) Transmiterea datelor cu caracter personal către statele care nu asigură un nivel adecvat de protecție poate avea loc numai:

a) cu consimțămîntul subiectului datelor cu caracter personal;

b) în cazul necesității de a încheia ori executa un acord sau contract între subiectul datelor cu caracter personal și operator ori între operator și o persoană terță în interesul subiectului datelor cu caracter personal;

c) dacă aceasta este necesară pentru a proteja viața, integritatea fizică sau sănătatea subiectului datelor cu caracter personal;

d) dacă aceasta se efectuează dintr-un registru destinat informării publicului larg și deschis spre consultare publicului sau oricărei persoane care demonstrează un interes

legitim, în măsura în care se întrunesc condițiile prevăzute de lege pentru consultare în cazurile particulare;

e) când aceasta este necesară pentru satisfacerea unui interes public major, precum apărarea națională, securitatea statului sau ordinea publică, pentru buna desfășurare a procesului penal ori pentru constatarea, exercitarea sau apărarea unui drept în justiție, cu condiția ca datele cu caracter personal să fie prelucrate în legătură cu acest scop și numai pentru perioada necesară realizării acestui scop.

Capitolul VIII **RĂSPUNDEREA**

Articolul 33. Răspunderea pentru încălcarea prezentei legi

Pentru încălcarea prezentei legi, persoanele vinovate răspund în conformitate cu legislația civilă, contravențională sau penală.

Capitolul IX **DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII**

Articolul 34

(1) Prezenta lege intră în vigoare după 6 luni de la **PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI**

Nr. 133. Chișinău, 8 iulie 2011.

493 D E C R E T **pentru promulgarea Legii privind reglementarea** **prin autorizare a activității de întreprinzător**

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă :**

PREȘEDINTELE INTERIMAR **AL REPUBLICII MOLDOVA**

Nr. 309-VI. Chișinău, 6 octombrie 2011.

494 L E G E **privind reglementarea prin autorizare** **a activității de întreprinzător**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I **DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Obiectul și scopul legii

(1) Prezenta lege stabilește cadrul juridic de reglementare prin autorizare a activității de întreprinzător.

(2) Scopul prezentei legi constă în instituirea unor prevederi unitare privind procedura de reglementare prin autorizare a activității de întreprinzător, care va fi aplicată de autoritățile emitente persoanelor fizice și persoanelor juridice pentru practicarea activității de întreprinzător sau a unei alte activități prevăzute de lege, conexe cu activitatea de întreprinzător și indispensabilă ei.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

act permisiv – document sau înscris constatator prin care autoritatea emitentă constată unele fapte juridice și/sau investește solicitantul cu o serie de drepturi și de obligații pentru inițierea, desfășurarea și/sau încetarea activității de întreprinzător sau a unor acțiuni aferente acestei activități. Actul permisiv poate avea formă de autorizatie, permis, certificat, aviz, aprobare, coordonare, brevet, de atestat de calificare (denumite în continuare *acte permissive*);

autoritate emitentă – orice structură organizatorică sau organ public, instituite prin lege sau printr-un alt act normativ, precum și instituțiile subordonate lor, învestite cu funcții de reglementare și/sau de control, care acționează în regim de putere publică în scopul realizării unui interes public. Sunt asimilate autorităților publice, în sensul prezentei legi, persoanele juridice de drept privat care

data publicării.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr. 17-XVI din 15 februarie 2007 cu privire la protecția datelor cu caracter personal (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 107–111, art. 468), cu modificările și completările ulterioare.

(3) Guvernul, în termen de 6 luni:

a) va elabora și va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

b) va pune actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

c) va asigura punerea în concordanță a actelor normative ale autorităților publice centrale cu prezenta lege.

(4) Operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal începute anterior intrării în vigoare a prezentei legi vor fi notificate Centrului în termen de 30 de zile de la data intrării ei în vigoare, în vederea înregistrării obligatorii.

Marian LUPU

Articol unic. – Se promulgă Legea nr. 160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

Marian LUPU

exercită atribuții de putere publică sau care utilizează domeniul public, împuternicite să presteze un serviciu de interes public;

Nomenclator al actelor permissive – listă oficială a actelor permissive, stabilită de prezenta lege, în care se specifică termenul lor de valabilitate, taxa ce urmează a fi încasată, precum și autoritățile emitente abilitate cu dreptul de eliberare a unor astfel de acte;

ghiseu unic – mecanism care permite părților implicate în activitatea de afaceri să acorde informație și documente printr-un singur punct de recepționare, ceea ce va permite îndeplinirea tuturor cerințelor legislației privind reglementarea activității de întreprinzător.

Articolul 3. Sfera de aplicare a prezentei legi

(1) Sub incidența prezentei legi cad autoritățile emitente definite la art. 2, care sînt investite prin lege cu dreptul de a emite acte permissive persoanelor fizice și persoanelor juridice pentru practicarea activității de întreprinzător sau a unei alte activități prevăzute de lege, conexe cu activitatea de întreprinzător și indispensabilă ei.

(2) Sub incidența prezentei legi nu cad raporturile ce țin de genurile de activitate de pe piața financiară (bancară și nebanclară), de licențiere a activității de întreprinzător, prevăzută de Legea nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, și nici procedura de eliberare a actelor permissive de către autoritățile administrației publice locale.

(3) Raporturile reglementate de prezenta lege cad sub incidența Legii nr. 235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător în măsura în care prezenta lege nu prevede altfel.

Articolul 4. Dispoziții generale privind actele permissive

(1) Actul permisiv este un document, emis de o autoritate emitentă, care întrunește cel puțin unul din următoarele criterii:

a) constituie o condiție și/sau o cerință pentru inițierea, desfășurarea sau încetarea activității de întreprinzător în unul sau în mai multe domenii concrete;

b) se referă la bunurile mobile și/sau imobile și la serviciile utilizate, fabricate sau comercializate în activitatea de întreprinzător;

c) califică, confirmă și/sau atestă competențele profesionale ale angajaților unei persoane care desfășoară activitate de întreprinzător.

(2) Autoritățile emitente sînt în drept, în limita atribuțiilor prevăzute de lege, să solicite/să elibereze și să invoce persoanelor care desfășoară activitate de întreprinzător și/sau angajaților acestora doar actele permissive stabilite în Nomenclatorul actelor permissive, expus în anexa la prezenta lege.

(3) Un act permisiv poate fi invocat și/sau aplicat doar după includerea sa în Nomenclatorul actelor permissive.

Capitolul II**PRINCIPIILE ȘI PROCEDURA DE REGLEMENTARE PRIN AUTORIZARE A ACTIVITĂȚII DE ÎNTEPRINZĂTOR****Articolul 5.** Principiile de reglementare prin autorizare a activității de întreprinzător

Principiile de bază de reglementare prin autorizare a activității de întreprinzător sînt:

a) egalitatea în drepturi și egalitatea intereselor legitime ale tuturor persoanelor fizice și persoanelor juridice care practică activitate de întreprinzător sau o altă activitate prevăzută de lege ce condiționează inițierea și/sau desfășurarea activității de întreprinzător într-un anumit domeniu;

b) transparența și previzibilitatea actelor permissive necesare inițierii, desfășurării și/sau încetării activității de întreprinzător;

c) transparența decizională în domeniul autorizării activității de întreprinzător;

d) reglementarea materială și procedurală prin acte legislative a condițiilor și a procedurilor de reglementare prin autorizare a activității de întreprinzător;

e) perceperea plății pentru eliberarea actelor permissive doar în cazurile în care mărimea ei este prevăzută expres de lege sau poate fi constatată/calculată în baza prevederilor actului legislativ. În toate celelalte cazuri actele permissive se eliberează gratuit;

f) declararea de către solicitantul de act permisiv pe propria răspundere a respectării condițiilor prevăzute de prezenta lege și de cadrul normativ privind ghișeul unic;

g) aprobarea tacită în cazul depășirii de către autoritatea emitentă a termenului stabilit de lege pentru eliberarea, prelungirea, reperfectarea actului permisiv și în lipsa unei comunicări scrise privind refuzul ei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege și de legile care reglementează expres activitățile autorizate;

h) echitabilitatea (proporționalitatea) dintre interesele societății și drepturile solicitanților la efectuarea controlului asupra respectării condițiilor de autorizare, precum și la suspendarea/retragerea actelor permissive;

i) utilizarea ghișeului unic – autoritățile emitente, în cooperare cu alte autorități cu funcții publice, sînt obligate să instituie, să gestioneze și să mențină funcționalitatea ghișeelor unice necesare pentru eliberarea actelor permissive, conform cadrului normativ privind ghișeul unic.

Articolul 6. Eliberarea actului permisiv.

Prelungirea valabilității lui

(1) Pentru obținerea actului permisiv, solicitantul depune

la autoritatea emitentă personal (sau prin intermediul unui reprezentant al său), prin scrisoare recomandată sau prin poștă electronică (sub formă de document electronic cu semnătură digitală, prin intermediul mijloacelor electronice de comunicare), actele necesare, prevăzute de actul legislativ ce reglementează respectiva activitate, sau cerere însoțită de o declarație pe proprie răspundere privind respectarea condițiilor din actele legislative ce reglementează activitatea pentru care solicită actul permisiv. Cererea se prezintă în două exemplare, unul dintre care, după semnare și înregistrare, se restituie solicitantului, servind drept act juridic ce confirmă începutul derulării termenului pentru aplicarea aprobării tacite, în cazul aplicabilității ei. Restituirea cererii se efectuează la data înregistrării. În cazul în care solicitantul depune actele necesare prin alte modalități prevăzute de prezentul alineat, autoritatea emitentă este obligată să remită un răspuns oficial, în care va comunica preluarea actelor pentru eliberarea actului permisiv.

(2) Actul permisiv se eliberează în termen de 10 zile lucrătoare, dacă legea care guvernează domeniul respectiv nu prevede un alt termen, începînd cu ziua înregistrării tuturor actelor necesare eliberării actului permisiv, dacă legile care guvernează domeniul respectiv sau tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte nu prevăd altfel. În cazul în care actul legislativ ce reglementează activitatea respectivă nu prevede altfel, la expirarea termenului de 10 zile se consideră că există acceptare tacită dacă autoritatea emitentă nu a răspuns în termen la solicitare.

(3) Depistarea, de către autoritatea emitentă a actului permisiv, a unor date neveridice în informația declarată de solicitant servește drept temei pentru refuzul de eliberare a actului permisiv sau pentru anularea actului permisiv dacă a fost deja eliberat.

(4) Dacă intenționează să desfășoare genul de activitate indicat în actul permisiv după expirarea termenului de valabilitate, titularul este în drept să solicite prelungirea acestui termen pe termenele prevăzute în anexa la prezenta lege, achitînd taxă pentru actul permisiv, dacă taxa este prevăzută de lege. În acest caz, pe actul permisiv se aplică mențiunea prelungirii termenului de valabilitate și se indică noul termen. Mențiunea prelungirii termenului de valabilitate poate fi aplicată pe actul permisiv pînă la expirarea termenului său anterior de valabilitate. În acest caz, noul termen de valabilitate a actului permisiv curge din ziua imediat următoare zilei în care a expirat termenul anterior de valabilitate.

(5) Titularul de act permisiv nu este în drept să transmită unei alte persoane actul sau copia de pe el.

(6) Autoritatea emitentă de acte permissive este obligată să țină, în conformitate cu Legea nr. 71-XVI din 22 martie 2007 cu privire la registre, registrul actelor permissive pe care le-a eliberat.

Articolul 7. Reperfectarea actului permisiv

(1) Temeiuri pentru reperfectarea actului permisiv sînt: schimbarea numelui sau a denumirii titularului, modificarea unor alte date reflectate în actul permisiv, fără a căror actualizare însă nu poate fi identificată legătura dintre actul permisiv, obiectul actului și titular.

(2) La apariția temeiurilor pentru reperfectarea actului permisiv, titularul este obligat ca, în termen de 10 zile lucrătoare, să depună la autoritatea emitentă, conform procedurii stabilite la art. 6 alin. (1), o cerere de reperfectare a actului permisiv, în două exemplare, împreună cu actul care necesită reperfectare și cu documentele (sau copiile de pe acestea, cu prezentarea originalelor pentru verificare) ce confirmă modificările.

(3) În termen de 5 zile lucrătoare de la data depunerii

cererii de reperfectare a actului permisiv și a documentelor anexate la cerere, autoritatea emitentă emite o decizie privind reperfectarea actului permisiv și o comunică imediat solicitantului. Actul permisiv reperfectat se eliberează pe același formular sau, după caz, pe un formular nou, ținându-se cont de modificările indicate în cerere. Se eliberează totodată și copia de pe actul permisiv.

(4) Actul permisiv se consideră reperfectat prin aprobare tacită dacă autoritatea emitentă nu notifică în scris solicitantului, în termenul prevăzut la alin. (3), respingerea cererii de reperfectare.

(5) Termenul de valabilitate a actului permisiv reperfectat nu poate depăși termenul de valabilitate indicat în actul permisiv care se reperfectează.

(6) În perioada examinării cererii de reperfectare a actului permisiv, titularul își poate continua activitatea în baza declarației pe proprie răspundere, depusă la autoritatea emitentă concomitent cu cererea de reperfectare.

(7) Temei pentru respingerea cererii de reperfectare a actului permisiv este depistarea de către autoritatea emitentă a unor date neveridice în informația prezentată sau declarată de solicitant.

Articolul 8. Eliberarea duplicatului actului permisiv

(1) Drept temei pentru eliberarea duplicatului actului permisiv servește pierderea sau deteriorarea lui.

(2) În caz de pierdere a actului permisiv, titularul depune la autoritatea emitentă, conform procedurii stabilite la art. 6 alin. (1), o cerere în două exemplare, de eliberare a duplicatului actului permisiv.

(3) Dacă actul permisiv este deteriorat și nu poate fi folosit, titularul poate obține un duplicat prin depunere la autoritatea emitentă, împreună cu actul permisiv deteriorat, conform procedurii stabilite la art. 6 alin. (1), o cerere în două exemplare, de eliberare a duplicatului.

(4) Autoritatea emitentă este obligată să elibereze duplicatul actului permisiv în termen de 3 zile lucrătoare de la data depunerii cererii de eliberare a duplicatului și a documentului care confirmă achitarea taxei pentru eliberarea duplicatului, dacă legea prevede o astfel de taxă. Duplicatul actului permisiv se consideră eliberat prin aprobare tacită dacă autoritatea emitentă nu notifică în scris solicitantului, în termenul prevăzut în prezentul alineat, respingerea cererii de eliberare a duplicatului actului permisiv.

(5) Termenul de valabilitate a duplicatului actului permisiv nu poate depăși termenul indicat în actul pierdut sau deteriorat.

(6) În caz de eliberare a duplicatului actului permisiv, autoritatea emitentă adoptă o decizie de anulare a actului permisiv pierdut sau deteriorat, notificând modificările în Registrul actelor permise nu mai târziu de ziua lucrătoare imediat următoare zilei de adoptare a deciziei.

(7) În perioada de examinare a cererii de eliberare a duplicatului actului permisiv, titularul își poate desfășura activitatea în baza declarației de proprie răspundere, depusă la autoritatea emitentă concomitent cu cererea de eliberare a duplicatului actului permisiv, și a actului confirmativ eliberat în temeiul cererii.

Articolul 9. Taxa de eliberare a actului permisiv

(1) Orice plată de eliberare a actelor permise trebuie să fie expres prevăzută în Nomenclatorul actelor permise.

(2) Orice plată efectuată autorităților emitente, care ține direct sau indirect de emiterea unui act permisiv, va fi stabilită în act legislativ.

(3) În procesul examinării cererii de eliberare a actului permisiv, la eliberarea acestuia, precum și în procesul realizării funcțiilor de supraveghere și de control în privința actului permisiv, autoritatea emitentă nu este în drept să oblige direct sau indirect solicitantul sau deținătorul actului permisiv să obțină de la emitent contra plată alte servicii

sau acte permise.

(4) Taxele de eliberare, reperfectare a actului permisiv și/sau de eliberare a duplicatului prevăzute pentru genurile de activități indicate în anexă se varsă la bugetele autorităților emitente competente sau la bugetul de stat în conformitate cu legile care reglementează genurile de activitate și care stabilesc metodologia de calcul al taxei.

Articolul 10. Suspendarea și reluarea valabilității actului permisiv

(1) Valabilitatea actului permisiv poate fi suspendată în conformitate cu prevederile Legii cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător.

(2) Drept temei pentru suspendarea valabilității actului permisiv servește:

a) cererea titularului privind suspendarea valabilității actului permisiv;

b) neachitarea anuală sau neachitarea în termen a taxei pentru actul permisiv, prevăzută de lege.

(3) Decizia de suspendare a valabilității actului permisiv, adoptată conform procedurii stabilite de Legea cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, se aduce, de către autoritatea emitentă, la cunoștință titularului în termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii. Termenul de suspendare a valabilității actului permisiv nu poate depăși două luni, dacă legea care reglementează activitatea respectivă nu prevede altfel.

(4) Titularul actului permisiv este obligat să înștiințeze în scris autoritatea emitentă despre înlăturarea circumstanțelor care au dus la suspendarea valabilității lui.

(5) Decizia privind reluarea valabilității actului permisiv se adoptă de autoritatea emitentă în temeiul unei hotărâri a instanței de judecată care a emis hotărârea de suspendare sau a instanței de judecată ierarhic superioare, în termen de 3 zile lucrătoare de la data primirii înștiințării. Decizia se aduce la cunoștință titularului de act permisiv în 3 zile lucrătoare de la data emiterii.

(6) Termenul de valabilitate a actului permisiv nu se prelungește pe perioada de suspendare a valabilității lui.

Articolul 11. Retragera actului permisiv

(1) Drept temei pentru efectuarea acțiunilor prevăzute de lege în vederea retragerii actului permisiv servesc:

a) cererea titularului de act permisiv privind retragerea actului;

b) decizia de radiere a titularului de act permisiv din Registrul de stat al persoanelor juridice și din Registrul întreprinzătorilor individuali;

c) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate autorității emitente;

d) constatarea transmiterii actului permisiv sau a copiei de pe el către o altă persoană pentru a desfășura genul de activitate respectiv;

e) neînlăturarea în termenul stabilit de lege a circumstanțelor care au dus la suspendarea valabilității actului permisiv;

f) nerespectarea repetată a prescripțiilor privind lichidarea încălcărilor ce țin de condițiile de eliberare a actului permisiv.

(2) Actul permisiv se retrage și în alte cazuri prevăzute expres de legea care reglementează genul de activitate respectiv.

(3) Data și numărul deciziei de retragere a actului permisiv se înscriu în Registrul actelor permise cel târziu în ziua lucrătoare imediat următoare zilei în care a fost emisă decizia.

(4) În cazul retragerii actului permisiv, taxa de eliberare a actului, dacă este prevăzută de lege, nu se restituie.

(5) În cazul retragerii actului permisiv pentru temeiul prevăzut la alin. (1) lit. c), se va aplica sancțiunea prevăzută la art. 263 alin. (8) din Codul contravențional, conform

procedurii legale.

(6) Titularul actului permisiv este obligat ca, în decursul a 10 zile lucrătoare de la data comunicării deciziei de retragere a actului, să depună la autoritatea emitentă actul permisiv retras. Nerespectarea acestei prevederi se sancționează conform art. 54¹ din Codul contravențional.

Articolul 12. Răspunderea autorităților emitente

Persoanele responsabile din cadrul autorităților emitente sînt sancționate contravențional și/sau trase la răspundere penală, conform legii, în limita faptelor, pentru nerespectarea prezentei legi.

Capitolul III

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 13. Mecanismul de revizuire
a actelor normative

(1) În termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, autoritățile emitente:

a) vor elabora proiecte de modificare și de completare a actelor legislative și normative din domeniul lor de activitate în temeiul prezentei legi;

b) vor întocmi, de comun acord cu Ministerul Economiei,

lista exhaustivă de documente suplimentare necesare solicitanților pentru obținerea de acte permissive și vor elabora condițiile de autorizare a activității de întreprinzător pentru care se solicită act permisiv, care urmează a fi publicate în mod obligatoriu în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Prevederile actelor legislative și ale celor normative cu privire la eliberarea actelor permissive, precum și taxele pentru eliberarea acestora, care nu sînt incluse în Nomenclatorul actelor permissive se consideră caduce.

(3) Nu se permite eliberarea unor acte permissive care nu sînt incluse în Nomenclatorul anexat la prezenta lege.

(4) Orice normă stabilită de lege care ține de înregistrarea, autentificarea, certificarea, omologarea, confirmarea unor relații juridice sau unor bunuri devine caducă dacă are drept rezultat emiterea unor acte permissive care devin caduce conform alin. (2).

Articolul 14. Dispoziții finale

Prezenta lege intră în vigoare la 6 luni de la data publicării, cu excepția art. 13 alin. (1), care intră în vigoare la data publicării, și art. 11 alin. (6), care intră în vigoare la 1 februarie 2012.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr. 160. Chișinău, 22 iulie 2011.

Anexă

NOMENCLATORUL ACTELOR PERMISIVE

eliberate de autoritățile emitente persoanelor fizice și persoanelor juridice
pentru practicarea activității de întreprinzător

Nr. crt.	Actul permisiv	Costul	Termenul de valabilitate
1	2	3	4
Ministerul Finanțelor			
	Certificat de calificare al auditorului pentru auditul general	Gratuit	Fără termen
Inspectoratul Fiscal Principal de Stat			
1	Avizul organului fiscal teritorial privind existența sau lipsa restanțelor la impozitul pe bunuri imobile, altor plăți obligatorii la bugetul de stat pentru aceste bunuri	Gratuit	Fără termen
2	Certificat ce confirmă eliberarea unei hîrtii speciale, prevăzută cu însemne de protecție, cu serie și cu număr, pentru imprimarea de sine stătătoare a facturilor fiscale de către agenții economici ce dispun de sistem computerizat de evidență primară	Gratuit	12 luni
3	Certificat de atribuire a codului fiscal	Gratuit	Fără termen
4	Certificat de înregistrare în calitate de plătitor a TVA	Gratuit	Fără termen
5	Certificat de înregistrare în calitate de subiect impozabil cu accize	Gratuit	Fără termen
6	Certificat de rezidență în conformitate cu Convenția (Acordul) pentru evitarea dublei impuneri	Gratuit	12 luni
7	Certificat privind atestarea impozitului pe venit achitat în Republica Moldova conform Convenției (Acordului) pentru evitarea dublei impuneri	Gratuit	Fără termen
8	Certificat privind atestarea impozitului pe venit achitat în Republica Moldova conform Convenției (Acordului) pentru evitarea dublei impuneri, aferent persoanelor fizice străine cu permis de ședere în Republica Moldova	Gratuit	Fără termen
9	Certificat privind atestarea impozitului pe venit achitat în Republica Moldova în lipsa unui tratat internațional	Gratuit	Fără termen

1	2	3	4
10	Certificat privind atestarea impozitului pe venit achitat în Republica Moldova, conform legislației în vigoare, aferent persoanelor fizice străine cu permis de ședere în Republica Moldova	Gratuit	Fără termen
11	Certificat privind atribuirea de cod subdiviziunilor	Gratuit	Fără termen
12	Certificat privind lipsa sau existența restanțelor la bugetul public național	Gratuit	15 zile
13	Certificat privind luarea la evidență a conturilor bancare	Gratuit	Fără termen
14	Confirmare privind prezentarea dării de seamă fiscale	Gratuit	Fără termen
15	Patentă de întreprinzător	De la 10 la 600 lei	De la o lună la 12 luni
Serviciul Vamal			
1	Autorizație de antrepozit vamal	Gratuit	De o singură dată
2	Autorizație de distrugere a mărfurilor	Gratuit	De o singură dată
3	Autorizație de efectuare a construcțiilor în zone libere	Gratuit	De o singură dată
4	Autorizație pentru admitere temporară	Gratuit	Pe termenul fixat în autorizație
5	Autorizație pentru perfecționare activă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova	Gratuit	Pe termenul fixat în autorizație
6	Autorizație pentru perfecționare pasivă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova	Gratuit	Pe termenul fixat în autorizație
7	Autorizație pentru transformare sub control vamal	Gratuit	Pe termenul fixat în autorizație
8	Certificat de origine a mărfii	6 euro*	De o singură dată
9	Coordonarea eliberării autorizației de activitate a magazinului „duty-free” și „duty-free-diplomatic”	Gratuit	5 ani
Ministerul Economiei			
1	Autorizație tehnică pentru exploatarea depozitelor de produse petroliere, a stațiilor de alimentare a automobilelor cu produse petroliere și cu gaze lichefiate	200 lei	5 ani
2	Autorizație tehnică pentru punctele de umplere a buteliilor de uz casnic cu gaze lichefiate și a automobilelor cu gaze comprimate	Gratuit	5 ani
3	Autorizație tehnică pentru proiectare, construcție-montare, pentru pregătire	Gratuit	5 ani

1	2	3	4
	a cadrelor, pentru fabricare, reconstrucție, reglare și punere în funcțiune, exploatare, extindere, reutilare tehnică și diagnosticare tehnică (inclusiv control nedistructiv la obiectele industriale periculoase)		
4	Autorizație de desemnare a organismelor de evaluare a conformității	Gratuit	În dependență de termenul de valabilitate a acreditării
5	Autorizație de tranzit al mărfurilor strategice	Gratuit	Termenul de valabilitate a autorizației se determină de Comisie în conformitate cu propunerea Secției, bazată pe informația prezentată de solicitant
6	Autorizație de export privind administrarea cotelor tarifare la exportul mărfurilor în UE	Gratuit	30 de zile
7	Autorizație de import în regim preferențial al unor tipuri de zahăr	Gratuit	30 de zile
8	Autorizație de import în Republica Moldova al produselor originare din țările membre ale Acordului central european de comerț liber (CEFTA)	Gratuit	2 luni
9	Autorizație de import al mărfurilor strategice	Gratuit	Termenul de valabilitate a autorizației se determină de Comisie în conformitate cu propunerea Secției, bazată pe informația prezentată de solicitant
10	Autorizație de reexport al mărfurilor strategice	Gratuit	Termenul de valabilitate a autorizației se determină de Comisie în conformitate cu propunerea Secției, bazată pe informația prezentată de solicitant
11	Certificat internațional de import al mărfurilor strategice	Gratuit	6 luni
12	Certificat de verificare a livrării mărfurilor strategice	Gratuit	6 luni
13	Certificat al utilizatorului final	Gratuit	6 luni
14	Autorizație de export al mărfurilor strategice	Gratuit	Termenul de valabilitate a autorizației se determină de Comisie în conformitate cu propunerea Secției, bazată pe informația prezentată de solicitant
15	Certificat de desemnare în domeniul metrologiei	Gratuit	5 ani

1	2	3	4
Inspectoratul Principal de Stat pentru Supraveghere Tehnică a Obiectelor Industriale Periculoase			
1	Autorizații tehnice unice la obiectele industriale periculoase pentru lucrări de reglare a utilajului utilizat la obiectul concret și pentru examinarea dării de seamă privind efectuarea lucrărilor de reglare	Gratuit	30 de zile
2	Autorizații tehnice unice la obiectele industriale periculoase pentru punerea în funcțiune a echipamentului și a utilajului utilizat la obiectul concret după lucrările de montare, de reglare, de extindere, de reconstrucție, de reutilare tehnică, de conservare	Gratuit	Fără termen
3	Permisiiune pentru obținerea (procurarea) de materiale explozive	Gratuit	Până la 6 luni
4	Permisiiune de executare a lucrărilor de dinamitare sau a lucrărilor cu materiale explozive	Gratuit	O singură explozie - 3 zile, explozii multiple - 1 an
5	Permisiiune pentru exploatarea spațiilor (depozitelor) de păstrare a materialelor explozive	Gratuit	3 ani
Întreprinderea de Stat „Institutul Național de Standardizare și Metrologie”			
1	Certificat de recunoaștere a aprobării de model	Conform metodologiei de calcul, aprobată prin lege	În conformitate cu termenul de valabilitate a certificatului de aprobare de model eliberat de organismul național de metrologie al țării producătoare
2	Aviz tehnic de înregistrare	Gratuit	5 ani
3	Certificat de aprobare de model	Conform metodologiei de calcul, aprobată prin lege	5 ani
4	Buletin de verificare metrologică	Conform metodologiei de calcul, aprobată prin lege	Conform Listei oficiale a mijloacelor de măsurare supuse controlului metrologic legal
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare			
1	Autorizație sanitar-veterinară de funcționare	150 lei	Fără termen
2	Aviz sanitar-veterinar de export	150 lei	10 zile
3	Aviz sanitar-veterinar de import	150 lei	10 zile
4	Aviz sanitar-veterinar de tranzit	150 lei	8 zile

1	2	3	4
5	Certificat de conformitate pentru lotul de produse de origine animală	124 lei	Fără termen
6	Certificat de conformitate pentru produsele de serie a produselor de origine animală	1100 lei	Fără termen
7	Certificat privind examinarea și evaluarea fluxului tehnologic de fabricare a produsului de uz veterinar și întocmirea raportului corespunzător	2000 lei per produs	5 ani
8	Certificat de înregistrare a produsului farmaceutic de uz veterinar pentru produse autohtone (expertizarea, recenzarea și examinarea dosarelor farmacologice preclinice, toxicologice, farmacologice clinice și farmaceutice, a prescripțiilor tehnice, a documentației de aplicare și a programelor de testări)	2000 lei per produs	5 ani
9	Certificat de înregistrare a produsului farmaceutic de uz veterinar pentru produse de import (expertizarea, recenzarea și examinarea dosarelor farmacologice preclinice, toxicologice, farmacologice clinice și farmaceutice, a prescripțiilor tehnice, a documentației de aplicare și a programelor de testări)	4500 lei per produs	5 ani
10	Coordonarea documentației tehnice cu eliberarea avizului (SF, IT, Rț. etc.)	Gratuit	Fără termen
11	Certificat sanitar-veterinar	Conform Nomenclatorului serviciilor prestate contra plată de instituțiile sanitar-veterinare de stat, aprobat prin Legea nr. 221-XVI din 19 octombrie 2007	Pe termenul fixat în certificatul sanitar-veterinar
12	Certificat de înregistrare a utilajului tehnologic pentru producerea alcoolului etilic, distilatelor	Gratuit	5 ani
13	Notificare despre deținerea capacităților minime de producție	Gratuit	Pe termenul de valabilitate a licenței
14	Act privind controlul producției de origine vegetală și al mijlocului de transport	Gratuit	Fără termen
15	Aviz pentru introducerea în teritoriul țării a mostrelor de produse de uz fitosanitar și de fertilizanți	Gratuit	Fără termen
16	Certificat de calitate a cerealelor	2 lei/tonă	Valabil pe termenul transportării pînă la locul de destinație a mărfii

1	2	3	4
17	Certificat de calitate la exportul semințelor	De la 12,4 la 150 lei	10-20 de zile
18	Certificat de calitate la importul semințelor	De la 12,4 la 150 lei	10-20 de zile
19	Certificat de calitate/Buletin de analiză a semințelor pentru uz intern	De la 12,4 la 150 lei	10-20 de zile
20	Certificat de valoare biologică	20-85 lei	Pînă la 31 mai al anului următor recoltării
21	Certificat fitosanitar pentru exportul și reexportul producției, al materialelor și al obiectelor supuse carantinei	6-185 lei	14 zile
22	Certificat pentru materialul de înmulțire și săditor viticol, pomicol și bacifer	20-85 lei	Pînă la 31 mai al anului următor recoltării
23	Certificat privind respectarea regulilor de utilizare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților	Gratuit	Fără termen
24	Permis de carantină pentru importul producției, al materialelor și al obiectelor supuse carantinei	De la 94 la 688 lei; pentru importul a peste 200 000 kg, 200 000 bucăți, 20 000 m ² , 200 m ³ – 688 lei plus 2,3 lei pentru fiecare tonă, 1000 bucăți, 100 m ² , 1 m ³	Termenul de valabilitate nu poate depăși termenul în care încărcătura traversează teritoriul țării pentru a ieși din țară prin punctul de trecere a frontierei de stat indicat în permis
25	Permis de tranzit	56-419 lei; pentru importul a peste 200 000 kg, 200 000 bucăți, 20 000 m ² , 200 m ³ - 419 lei plus 2,3 lei pentru fiecare tonă, 1000 bucăți, 100 m ² , 1 m ³	Termenul de valabilitate nu poate depăși termenul în care încărcătura traversează teritoriul țării pentru a ieși din țară prin punctul de trecere a frontierei de stat indicat în permis
26	Autorizație de import (sau de producție, după caz) al produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților	Gratuit	Valabil pentru importul (producerea) fiecărui lot de produs de uz fitosanitar și de fertilizant
Ministerul Afacerilor Interne			
1	Autorizație de achiziționare a armelor cu gaze	36 lei	3 luni
2	Autorizație de achiziționare a armelor cu țeavă ghintuită	90 lei	3 luni

1	2	3	4
3	Autorizație de achiziționare a armelor cu țeava lisă	36 lei	3 luni
4	Autorizație de deținere și de folosire a armelor cu țeavă ghintuită sau cu țeavă lisă	Gratuit	3 ani
5	Autorizație de inaugurare a sălilor de tir, a poligoanelor de tragere, a standurilor de tir și de vânătoare	Gratuit	3 ani
6	Autorizație de transport al armelor	Gratuit	3 luni
7	Certificat de absolvire a cursurilor de calificare	1025 lei	Fără termen
8	Certificat de căutare a persoanei sau a unității de transport peste hotare	360 lei	3 luni
9	Certificat despre unitatea de transport în căutare	90 lei	3 luni
10	Certificat privind verificarea persoanelor juridice peste hotare	360 lei	3 luni
11	Cazier judiciar eliberat persoanelor fizice și juridice	60 lei - 1 zi 30 lei - 10 zile	3 luni
12	Aviz de recepție finală a construcției	Gratuit	Fără termen
13	Certificat de apărare împotriva incendiilor la materiale de construcție și la construcții	Gratuit	Fără termen
14	Coordonare de atribuire a terenurilor pentru construcție**	Gratuit	Fără termen
15	Aviz privind dreptul de activitate la importul și/sau la fabricarea, la depozitarea, la comercializarea angro a substanțelor și a materialelor chimice toxice	Gratuit	Fără termen
16	Aviz de apărare împotriva incendiilor și de stingere a incendiilor la desfășurarea unor genuri de activități	Gratuit	Fără termen
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor			
1	Eliberare a avizului preliminar pentru autorizație specială de transport	Este stabilită în titlul IX, cap.4 din Codul fiscal, în anexa nr. 3 și anexa nr. 4	12 luni
2	Autorizație pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere, a publicității exterioare și pentru executarea lucrărilor de construcție și de montaj în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților**	Este stabilită în titlul IX, cap.4 din Codul fiscal, în anexa nr. 5 și anexa nr. 6	Fără termen
3	Autorizație specială de transport cu autovehicule a căror masă totală, sarcină masică pe osie sau ale căror gabarite depășesc limitele admise	Este stabilită în titlul IX, cap.4 din Codul fiscal, în anexa	Fără termen

1	2	3	4
12	Autorizație pentru transporturi auto internaționale (fără plata taxei rutiere pentru Ungaria)	30 euro*	Un an
13	Carnet cu foi de parcurs de tip CFP	30 lei pentru o cursă	O călătorie
14	Carnet cu foi de parcurs (INTERBUS)	30 lei pentru o cursă	O călătorie
15	Permis de activitate pe rută	Gratuit	Termenul de valabilitate a licenței de activitate în domeniu
16	Certificatul CEMT pentru condițiile controlului tehnic al autovehiculelor	Gratuit	Termenul de valabilitate analogic celui din raportul de testare tehnică a autovehiculelor
17	Certificatul CEMT de corespundere a remorcii/seminemorcii cerințelor tehnice de siguranță	Gratuit	Termenul de valabilitate analogic celui din raportul de testare tehnică a autovehiculelor
Autoritatea Aeronautică Civilă			
1	Autorizație de instalare și de exploatare a emițătoarelor radio	Gratuit	Termenul autorizației emițătoarelor instalate la bordul aeronavelor, conform termenului certificatului de navigabilitate – de până la 2 ani. Termenul autorizației emițătoarelor la sol, cu excepția stațiilor radio portabile - până la 10 ani. Termenul autorizației stațiilor radio - un an
2	Autorizație a operatorilor aerieni pentru zboruri pe rute RNAV	Gratuit	Pe perioada afliării în Registrul aerian al Republicii Moldova
3	Certificat al întreprinderii pentru prestarea serviciilor în zonele de securitate cu acces limitat ale aeroporturilor	Gratuit	Un an
4	Autorizație pentru transportarea bunurilor periculoase	Gratuit	Pe perioada de valabilitate a certificatului de operator aerian
5	Autorizație pentru zboruri neregulate	Gratuit	Pe termenul solicitat, plus 72 de ore din momentul eliberării
6	Autorizație pentru zboruri speciale	Gratuit	Până la un an
7	Autorizație de operator aerian (AOA – aviația generală)	Gratuit	De la 6 luni la un an

1	2	3	4
		nr. 3 și anexa nr. 4	
4	Prescripții tehnice pentru amplasarea obiectivelor de prestare a serviciilor rutiere, executarea lucrărilor de construcție și montaj în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților**	Sint stabilite în titlul IX, cap.5-7 din Codul fiscal, în anexa nr. 5 și anexa nr. 6	Un an
5	Coordonarea programelor de instruire	Gratuit	Fără termen
6	Desemnarea operatorului aerian pentru executarea transporturilor aeriene internaționale	Gratuit	Fără termen
Agencia Națională Transport Auto			
1	Autorizație a Republicii Moldova pentru transportatori străini care efectuează rute regulate bilaterale sau tranzit pe teritoriul Republicii Moldova	Gratuit	Un an
2	Autorizație multilaterală CEMT anuală, cu carnet de drum	700 euro*	Un an (până la 31 decembrie)
3	Autorizație multilaterală CEMT pe termen scurt, cu carnet de drum	60 euro*	O lună
4	Autorizație pentru servicii ocazionale neliberalizate	Gratuit	Pentru întreaga călătorie
5	Autorizație pentru transporturi auto internaționale (autorizație cu plata taxei rutiere pentru Ucraina, Belarus și Ungaria)	10 euro*	Un an
6	Autorizație pentru transporturi auto internaționale (autorizație de tranzit pentru Austria (într-o direcție))	15 euro*	Un an
7	Autorizație pentru transporturi auto internaționale (autorizație pentru produse ușor alterabile pentru Ucraina)	10 euro*	Un an
8	Autorizație pentru transporturi auto internaționale (autorizație universală multiplă eliberată de o țară terță tuturor statelor (pentru transportatori autohtoni))	50 euro*	Un an
9	Autorizație pentru transporturi auto internaționale (autorizație universală multiplă)	30 euro* pentru o cursă	Un an
10	Autorizație pentru transporturi auto internaționale (autorizație fără plata taxei rutiere pentru Belarus și Ucraina)	15 euro*	Un an
11	Autorizație pentru transporturi auto internaționale (autorizație pentru toate statele, cu excepția Ucrainei și Belarusului)	30 euro* pentru o cursă	Un an

1	2	3	4
39	Certificat serviciu tehnic de ingineri	Gratuit	Până la 2 ani
Întreprinderea de Stat „Registru Naval”			
1	Certificat de clasă pentru navele de navigație interioară care se exploatează pe căile navigabile interioare ale Republicii Moldova	***	5 ani (cu confirmare anuală)
2	Certificat de clasă pentru navele de navigație mixtă de tip riu-mare a căror vîrstă este mai mare de 30 de ani	***	2 ani (cu confirmare anuală)
3	Certificat de conformitate a navei pentru transportul cerealelor în vrac	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
4	Certificat de conformitate a navei pentru transportul mărfurilor în vrac	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
5	Certificat de conformitate a navei pentru transportul produselor chimice periculoase	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
6	Certificat de conformitate a regimului de securitate a organizației/companiei navale prevederilor Codului internațional privind managementul securității (Codul IMS)	***	5 ani (cu confirmare anuală)
7	Certificat de navigabilitate	***	Un an
8	Certificat de recunoaștere	***	Fără termen
9	Certificat de scutire	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
10	Certificat de siguranță a construcției pentru navă de mărfuri	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
11	Certificat de siguranță a echipamentului pentru navă de mărfuri	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
12	Certificat de siguranță a tipului construcției pentru cargocontainer	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
13	Certificat de siguranță pentru navă de mărfuri	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
14	Certificat de siguranță pentru navă de mărfuri nucleare	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
15	Certificat de siguranță pentru navă de pasageri	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
16	Certificat de siguranță pentru navă de pasageri nucleare	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)

1	2	3	4
8	Autorizație de operator aerian (AOA – lucru aerian)	Gratuit	De la 6 luni la un an
9	Autorizație însoțitor de bord examinator	Gratuit	3 ani
10	Autorizație inginer navigant examinator	Gratuit	5 ani
11	Autorizație navigator aerian examinator	Gratuit	5 ani
12	Permisune pentru utilizarea aparatelor de zbor ultraușoare și a aeronavelor ușoare cu destinație sportivă în scop de producere	Gratuit	Un an
13	Autorizație pilot examinator	Gratuit	5 ani
14	Autorizarea instituțiilor care pregătesc piloți pentru aeronavele ultraușoare și ușoare cu destinație sportivă	Gratuit	Până la 2 ani
15	Certificat controlor trafic aerian	Gratuit	5 ani
16	Certificat de examinator medical autorizat (AME)	Gratuit	2 ani
17	Certificat de operator aerian	Gratuit	Un an
18	Certificat operator de aerodrom	Gratuit	Un an
19	Certificat furnizor de servicii de navigație aeriană	Gratuit	Un an
20	Certificat de calificare a mijloacelor sintetice de antrenament (STD) sau a mijloacelor de antrenament de zbor (FTD)	Gratuit	Un an
21	Certificat de operator al controlului de securitate	Gratuit	Un an
22	Certificat însoțitor de bord	Gratuit	5 ani
23	Certificat inginer navigant	Gratuit	5 ani
24	Certificat navigator aerian	Gratuit	5 ani
25	Certificat instructor securitate aeronautică	Gratuit	3 ani
26	Certificat personal tehnic aeronautic	Gratuit	5 ani
27	Certificat personal tehnic aeronautic pentru aeronave ultraușoare	Gratuit	5 ani
28	Certificat personal tehnic aeronautic pentru aeronave ușoare cu destinație sportivă	Gratuit	5 ani
29	Certificat pilot comercial	Gratuit	5 ani
30	Certificat pilot de linie	Gratuit	5 ani
31	Certificat pilot particular	Gratuit	5 ani
32	Certificat acustic	Gratuit	2 ani
33	Certificat de înmatriculare	Gratuit	Pe perioada aflării în Registrul aerian al Republicii Moldova
34	Certificat de navigabilitate	Gratuit	Un an
35	Certificat de navigabilitate pentru export	Gratuit	Pe perioada aflării în Registrul aerian al Republicii Moldova
36	Certificat de radiere a înmatriculării	Gratuit	Nedeterminat
37	Certificat al întreprinderilor de întreținere tehnică	Gratuit	2 ani
38	Certificat al întreprinderii deservire la sol	Gratuit	Un an

1	2	3	4
Instituția Publică „Căpitania Portului Giurgiulești”			
1	Act privind examinarea planificată a navelor în timpul sezonului de navigație	Gratuit	Un an
2	Act privind examinarea planificată a navelor înainte de darea lor în exploatare	Gratuit	Un an
3	Act privind examinarea planificată înainte de staționare pe timp de iarnă (conservare)	Gratuit	Un an
4	Brevetarea efectivului de comandă (examinarea efectivului de comandă, perfectarea și eliberarea brevetelor, eliberarea taloanelor de control, verificarea complexă a cunoștințelor)	200 lei	5 ani
5	Certificat de navigație sub Pavilionul de Stat al Republicii Moldova pentru navele de navigație interioară care se exploatează pe căile navigabile interioare ale Republicii Moldova	***	Fără termen
6	Certificat de navigație sub Pavilionul de Stat al Republicii Moldova pentru navele de navigație interioară care se exploatează pe căile navigabile internaționale, precum și pentru navele de navigație mixtă de tip râu-mare și nave maritime	***	Un an
7	Certificat de proprietate asupra navei pentru navele de navigație interioară care se exploatează pe căile navigabile interioare ale Republicii Moldova	***	Fără termen
8	Certificat de proprietate asupra navei pentru navele de navigație interioară care se exploatează pe căile navigabile internaționale, precum și pentru navele de navigație mixtă de tip râu-mare și nave maritime	***	Un an
9	Certificat al echipajului minim pentru siguranța navigației	Gratuit	Un an
10	Certificat internațional de securitate a navei	10000 lei	5 ani (cu confirmare intermediară o dată în 2 ani și 6 luni)
11	Certificat internațional interimar de securitate a navei	3000 lei	6 luni
12	Confirmare a brevetelor	1200 lei	Valabil până la expirarea termenului de confirmare a brevetului eliberat de statul emitent, dar nu mai mult de 5 ani
13	Registru de evidență continuă a istoriei navei	Gratuit	Fără termen

1	2	3	4
17	Certificat de siguranță radio pentru navă de măruri	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală) 10 ani (cu prelungire ulterioară pe 10 ani)
18	Certificat de tonaj al navei de navigație internă	***	15 ani (cu prelungire ulterioară pe 10 ani)
19	Certificat de tonaj al navei de navigație internă la navele nou-construite	***	Fără termen
20	Certificat de valabilitate pentru navigație	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
21	Certificat internațional de bord liber	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
22	Certificat internațional de tonaj	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
23	Certificat internațional privind prevenirea poluării atmosferei	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
24	Certificat internațional privind prevenirea poluării cu ape reziduale/de canalizare	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
25	Certificat internațional privind prevenirea poluării cu petrol	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
26	Certificat internațional privind prevenirea poluării la transportarea substanțelor nocive lichide în vrac	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
27	Certificat privind conformitatea echipamentului prevederilor anexei V la Convenția internațională MARPOL 73/78 (prevenirea poluării cu gunoi/deșeuri menajere)	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
28	Certificat privind conformitatea navei prevederilor speciale pentru transportarea mărfurilor periculoase (Regula 54 capitolul II-2 al Amendamentelor la Convenția Internațională SOLAS-74)	***	Pe termenul valabilității certificatului de clasă (cu confirmare anuală)
29	Certificat privind managementul securității navei (Codul IMS)	***	5 ani (cu reconfirmarea intermediară o dată în 2 ani și 6 luni)
30	Certificat privind rezultatele expertizei de securitate a navei	***	6 luni
31	Certificat provizoriu de conformitate a regimului de organizației/companiei navele prevederilor Codului internațional privind managementul securității (Codul IMS)	***	6 luni
32	Certificat provizoriu privind managementul securității navei (Codul IMS)	***	6 luni

1	2	3	4
5	Certificat de înregistrare a medicamentelor	Gratuit	5 ani
6	Certificat GMP (Regulile de bună practică în fabricație)	Gratuit	2 ani
Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice			
1	Autorizație sanitară de funcționare a obiectivelor	Gratuit	5 ani
2	Aviz sanitar la producere în serie pentru producătorii autohtoni	Gratuit	
3	Certificat de înregistrare pentru produsele și serviciile care prezintă un pericol potențial pentru sănătatea și viața omului (medicamentele)	Gratuit	10 ani
4	Certificat de înregistrare pentru produsele și serviciile care prezintă un pericol potențial pentru sănătatea și viața omului (sisteme de diagnostic microbiologic, medii nutritive, reagenți chimici)	Gratuit	10 ani
5	Certificat de înregistrare pentru produsele și serviciile care prezintă un pericol potențial pentru sănătatea și viața omului (substanțe biodistructive)	Gratuit	10 ani
6	Certificat de înregistrare pentru produsele și serviciile care prezintă un pericol potențial pentru sănătatea și viața omului (substanțe chimice, radioactive, biologice și preparate din ele utilizate pentru prima dată în țară)	Gratuit	10 ani
7	Certificat sanitar pentru loturile de produse	Gratuit	Pe un termen de 3 ani la producția autohtonă. Pe termen de un an la produsele de import, în baza contractelor de furnizare, sau pe termenul de valabilitate a produselor
Comitetul Permanent de Control asupra Drogurilor			
1	Autorizație de activitate pentru utilizarea obiectivelor și încăperilor destinate activităților legate de circulația substanțelor narcotice, psihotrope și a precursorilor	Gratuit	5 ani
2	Autorizație de import/export al substanțelor narcotice, psihotrope și al precursorilor	Gratuit	Un an

1	2	3	4
Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor			
1	Agreement tehnic în construcții	Gratuit	3 ani
2	Certificat de atestare tehnico-profesională a specialiștilor din construcții	Gratuit	5 ani
3	Certificat de urbanism pentru proiectare la lucrările de utilitate publică de interes național	Gratuit	24 de luni de la data emiterii
4	Autorizație de construire/desființare pentru lucrările de utilitate publică de interes național	Gratuit	Pentru durata de executare a lucrărilor de construcție
Inspekția de Stat în Construcții			
	Înregistrare a autorizațiilor de construire/desființare, în conformitate cu Legea nr. 163 din 9 iulie 2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție. Înregistrarea autorizației în construcție nu se efectuează direct de către solicitant, ci de emitentul autorizației de construire/desființare	Gratuit	Fără termen
Ministerul Sănătății			
1	Certificat de calificare a lucrătorilor medicali și farmaceutici cu studii medii	Gratuit	5 ani
2	Certificat de calificare a medicilor și a farmaciștilor	Gratuit	5 ani
3	Ordin privind înregistrarea/respingerea înregistrării noilor produse alimentare	Gratuit	10 ani
4	Ordin privind înregistrarea/respingerea suplimentelor alimentare, altele decât cele care conțin exclusiv vitamine și/sau minerale	Gratuit	10 ani
Agenția Medicamentului			
1	Autorizație de fabricare a medicamentelor	Gratuit	5 ani
2	Autorizație de import al medicamentelor	Gratuit	Un an
3	Buletin de analiză (pentru seria neconformă sau falsificată de medicament)	Gratuit	Fără termen (până la retragerea de pe piață, până la returnarea sau nimicirea medicamentului rebutat)
4	Certificat de calitate (pentru seria conformă de medicament)	Gratuit	Pentru perioada valabilității medicamentului

1	2	3	4
3	Acord de creare, extindere, comasare și fuzionare a holdingurilor, corporațiilor transnaționale și grupurilor industrial-financiare	360 lei	Fără termen
Agencia Turismului			
1	Certificat de clasificare a structurii de primire turistică	Gratuit	Fără termen
2	Aviz de urbanism privind zonele și stațiunile turistice, precum și documentația referitoare la construcțiile din domeniul turismului	Gratuit	Fără termen
Ministerul Tehnologilor Informaționale și Comunicațiilor/ Întreprinderea de Stat „Radiocomunicații”			
	Avizarea sau coordonarea documentației de proiect pentru obiectivele de construcție de orice categorie (pentru municipiul Chișinău)	Gratuit	Fără termen
Serviciul de Informații și Securitate			
1	Autorizare privind introducerea a noi tehnologii în rețelele de comunicații electronice, modernizarea și/sau extinderea rețelilor de comunicații electronice și infrastructura asociată	Gratuit	Pe termenul de valabilitate a licenței
2	Aviz privind desfășurarea activităților de instalare, operare, gestionare, mentenanță și/sau de lichidare a rețelilor de comunicații electronice la frontiera de stat a Republicii Moldova	Gratuit	Fără termen
3	Certificat de înregistrare a centrului de certificare	Gratuit	Fără termen
4	Coordonare a eliberării certificatului de securitate, care se eliberează antreprenorilor de către Comisia interdepartamentală pentru protecția secretului de stat	Gratuit	Fără termen
5	Organizare și coordonare a certificării și a expertizei mijloacelor de protejare criptografică și tehnică a secretului de stat	Gratuit	Fără termen
Ministerul Justiției/Camera Înregistrării de Stat			
1	Înregistrare de stat a persoanelor juridice, a filialelor și a reprezentanțelor acestora, precum și a modificărilor în actele de constituire și în datele înscrise în Registrul	250 lei	Fără termen

1	2	3	4
Consiliul Național de Evaluare și Acordare în Sănătate			
	Certificat de acreditare	Gratuit	Un an
Consiliul Coordonator al Audiovizualului			
	Autorizație de retransmisie	2500 lei	6 ani
Întreprinderea de Stat „Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală”			
1	Certificat ce confirmă calitatea de reprezentant în proprietatea industrială	50 euro*	Fără termen
2	Certificat de calificare a evaluatorului obiectelor de proprietate intelectuală	Gratuit	5 ani
3	Certificat privind înscrierea în Registrul de stat	6 euro*	3 ani
4	Marcă de control pentru fiecare exemplar de operă sau fonogramă	0,50 euro* pentru fiecare marcă de control	Pentru fiecare operă sau fonogramă pe durata existenței acesteia
Agencia Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice			
1	Adeverință de înregistrare	Gratuit	5 ani
2	Aviz parțial	Gratuit	5 ani
3	Certificat de securitate	Gratuit	5 ani
4	Permis de exercitare și certificat de acreditare	Gratuit	5 ani
Ministerul Culturii			
	Aviz privind lucrările de conservare și de restaurare a monumentelor	Gratuit	Fără termen
Agencia Națională pentru Protecția Concurenței			
1	Acord asupra efectuării tranzacțiilor menționate la art. 18 a Legii nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 referitor la procurarea de către agentul economic care deține situație dominantă pe piață a acțiunilor (a coiei în capital social) ale unui alt agent economic care activează	216 lei	Fără termen
2	Acord asupra efectuării tranzacțiilor menționate la art. 18 al Legii nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 referitor la procurarea pachetului de control al acțiunilor (a coiei în capital social) al agentului economic care deține situație dominantă pe piață	216 lei	Fără termen

1	2	3	4
Inspectoratul Ecologic de Stat			
1	Autorizație de emisie a poluanților în atmosferă de la surse fixe	Gratuit	5 ani
2	Autorizație de folosință specială a apelor	Gratuit	Folosință temporară de scurtă durată – de 3 ani și de lungă durată – de la 3 ani la 25 de ani
3	Autorizație pentru tăieri în fondul forestier și în vegetația forestieră din afara fondului forestier	Gratuit	Un an
4	Aviz al experților ecologici de stat de acordare/respingere a documentației privind auditul ecologic al întreprinderii în funcțiune	Gratuit	Valabil pentru perioada de implementare a recomandărilor de eliminare a impactului asupra mediului
5	Aviz de acordare/neacondare a normativelor deversărilor limitat admisibile (DLA) de poluanți cu ape uzate în apele de suprafață	Gratuit	3 ani
6	Aviz de acordare/neacondare a normativelor emisiilor limitat admisibile (ELA) de poluanți în atmosferă de la surse fixe	Gratuit	5 ani
7	Aviz de acordare a deversărilor de poluanți cu ape uzate în apele de suprafață cu depășirea normativelor DLA	Gratuit	30 de zile
8	Aviz de acordare a terenului pentru amplasarea, protecția obiectelor ca rezultat al participării în comisiile la alegerea locurilor	Gratuit	Valabil pentru perioada de elaborare
Serviciul Piscicol			
1	Certificat de atribuire a cotei anuale de pescuit industrial/comercial	Gratuit	Un an
2	Coordonare la proiecte și lucrări care se efectuează în obiective acvatice piscicole naturale	Gratuit	Fără termen
3	Permis de pescuit industrial/comercial	Gratuit	Un an
Comisia Națională a Pieței Financiare			
1	Autorizație de reorganizare a societății pe acțiuni	900 lei	Fără termen
2	Înscriere în Registrul de stat al valorilor mobiliare a modificărilor ce tin de reducerea capitalului social	360 lei	Fără termen

* Plățile stabilite în euro se efectuează în monedă națională la cursul Băncii Naționale a Moldovei de la data efectuării plăților.

** În conformitate cu art. 4 și 6 ale Legii nr. 163 din 9 iulie 2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, acțiunile permise nu se eliberează direct persoanelor fizice și juridice care practică activitate de întreprinzător, ci se eliberează gratuit, în termen de 5 zile, emitențului certificatului de urbanism pentru proiectare (autorității executive din administrația publică locală).

*** Taxa se aplică în funcție de caracteristicile tehnice principale și de vîrsta navei.

1	2	3	4
	de stat, cu eliberarea certificatului de un model stabilit		
2	Înregistrare de stat a întreprinzătorilor individuali, precum și a modificărilor în actele de constituire și în datele înscrise în Registrul de stat, cu eliberarea certificatului de un model stabilit	54 lei	Fără termen
Agenția Relații Funciare și Cadastru			
1	Certificat de calificare a evaluatorului bunurilor imobile	Gratuit	5 ani
2	Certificat de calificare a inginerului cadastral	Gratuit	5 ani
Ministerul Mediului			
1	Acord de mediu pentru export de plante și/sau de animale sălbatice	Gratuit	Pentru o tranzacție
2	Acord de mediu pentru import de plante și/sau de animale sălbatice	Gratuit	Pentru o tranzacție
3	Autorizație pentru colectarea plantelor spontane, inclusiv medicinale naturale (pentru persoane fizice)	100 lei	Pînă la un an
4	Autorizație pentru colectarea plantelor spontane, inclusiv medicinale naturale (pentru persoane juridice)	500 lei	Pînă la un an
5	Autorizație pentru dobîndirea animalelor care nu constituie obiect al vînatului și al pescuitului (melci, broaște, șopîrle, șerpi)	2000 lei	Pînă la un an
6	Autorizație pentru folosința specială a animalelor/plantelor incluse în Cartea Roșie	Gratuit	Pînă la un an
7	Autorizație pentru recoltarea masei lemnoase în procesul de tăiere/colectare a vegetației forestiere	Gratuit	Un an
8	Notificare la transportarea transfrontalieră a deșeurilor	Gratuit	Un an
9	Permis/certificat CITES (Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție)	Gratuit	6 luni/un an
10	Autorizație pentru importul, exportul sau reexportul substanțelor ce distrug stratul de ozon, al produselor și al echipamentului care conțin asemenea substanțe	Gratuit	90 de zile
11	Consumămînt de import al substanțelor chimice periculoase	Gratuit	Pînă la efectuarea importului
12	Autorizație privind gestionarea deșeurilor	Gratuit	5 ani

495**D E C R E T****pentru promulgarea Legii privind implementarea
ghișeului unic în desfășurarea activității de întreprinzător**

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. – Se promulgă Legea nr. 161 din 22 iulie

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Nr. 310-VI. Chișinău, 6 octombrie 2011.

Marian LUPU

496**L E G E****privind implementarea ghișeului unic
în desfășurarea activității de întreprinzător**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I**DISPOZIȚII GENERALE****Articolul 1.** Obiectul legii

Prezenta lege stabilește cadrul juridic privind instituirea unor mecanisme de eficientizare a activității de întreprinzător.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

autoritate – organ al administrației publice centrale sau locale investit cu atribuția de a elibera acte permise și/sau cu funcții de reglementare și de control, precum și alte instituții, organizații și/sau întreprinderi desemnate/împuternicite în a emite acte permise și/sau în a gestiona resurse informaționale de stat;

act confirmativ – document/act înscris oficial sau copie a acestuia care servește la confirmarea sau la determinarea unor fapte juridice anterior constatate prin acțiuni sau prin acte permise, consemnate și/sau înregistrate, în modul prevăzut de legislația în vigoare, de autoritatea abilitată. Exemple de acte confirmative pot servi: copia de pe actul de identitate sau de constituire, certificatul lipsei de datorii la bugetul de stat, cazierul judiciar, alte documente (înscrisuri) acordate de autorități ce confirmă fapte anterior constatăte și consemnate de autoritatea ce eliberează actul confirmativ sau de o altă autoritate;

act permisiv – document sau înscris constatator prin care autoritatea constată fapte juridice și/sau investește solicitantul cu o serie de drepturi și de obligații pentru inițierea, desfășurarea și/sau încetarea activității de întreprinzător sau a unor acțiuni aferente acestei activități. Actul permisiv poate avea formă de autorizație, de permis, de certificat, de aviz, de aprobare, coordonare, de brevet, atestat de calificare și alte forme, fără de care activitatea de întreprinzător într-un domeniu concret nu poate fi inițiată, desfășurată și/sau nu poate înceta;

ghișeu unic – mecanism care permite părților implicate în activitatea de afaceri să acorde informație și documente standardizate printr-un singur punct de recepționare, astfel fiind îndeplinite toate cerințele legislației privind reglementarea activității de întreprinzător.

Articolul 3. Obligația generală de revizuire periodică

În scopul eficientizării fluxului de informație necesară acordării unor drepturi și impunerii unor obligații pentru inițierea, desfășurarea și încetarea activității de întreprinzător și a acțiunilor aferente ei, autoritățile sînt obligate să examineze periodic domeniile existente de reglementare, de control și de administrare, precum și procedurile din cadrul acestora, în vederea raționalizării lor prin anulara sau fuzionarea procedurilor sau a cerințelor care nu sînt indispensabile și prin crearea de ghișee unice.

**Capitolul II
GHIȘEUL UNIC****Articolul 4.** Instituirea ghișeului unic

Ghișeul unic se consideră instituit atunci cînd procedurile

2011 privind implementarea ghișeului unic în desfășurarea activității de întreprinzător.

de recepționare și de examinare a informației, precum și structura instituțională sînt modificate și administrate astfel încît solicitantul:

a) să poată efectua o singură vizită pentru obținerea unui act permisiv de la o autoritate, în afara vizitei finale de recepționare a actului;

b) să depună și să recepționeze informația necesară acordării actului permisiv într-un singur punct (în spațiu geografic și/sau în spațiu electronic).

Articolul 5. Scopul ghișeului unic

(1) Se instituie ghișeu unic atît pentru implementarea drepturilor și a obligațiilor legate de procedurile de declarare menționate la capitolul III, cit și pentru eficientizarea și raționalizarea fluxului de informații primare: constatarea, instituirea și înregistrarea unor fapte, drepturi și obligații în conformitate cu legislația în vigoare.

(2) Poate fi constituit ghișeu unic pentru facilitarea obținerii, constatării, înregistrării și/sau anulării unor drepturi și obligații, și anume pentru:

a) eliberarea unui act permisiv determinat;

b) eliberarea sau comasarea mai multor acte permise prin colaborare cu mai multe autorități responsabile;

c) constatarea, confirmarea și/sau înregistrarea unor drepturi/obligații/fapte juridice;

d) inițierea sau încetarea unui tip de activitate;

e) inițierea/încetarea activității de întreprinzător în genere;

f) alte scopuri prevăzute de lege.

Articolul 6. Tipurile ghișeului unic

Poate fi creat ghișeu unic:

a) la nivel local, necesitînd implicarea administrației publice locale de nivelul întîi sau de nivelul al doilea, după caz;

b) la nivel național, necesitînd implicarea autorităților publice centrale;

c) la nivel de tip mixt, presupunînd solicitarea, prin intermediul ghișeeleor unice de nivel local, a unor acte/acțiuni acordate/efectuate de autoritățile publice centrale, precum și colaborarea strînsă între autoritățile publice centrale și locale.

Articolul 7. Condițiile instituirii ghișeului unic

(1) Instituirea ghișeului unic este obligatorie în cazul în care se întrunesc următoarele condiții:

a) obținerea unui singur act permisiv necesită mai mult de două vizite, în afara vizitei finale de recepționare/confirmare a actului/acțiunii;

b) costurile cumulative (pentru solicitant și pentru autoritate) și timpul de întocmire și de eliberare a actului în afara ghișeului unic ar fi mai mari decît prin intermediul acestuia.

(2) Dacă sînt întrunite condițiile alin. (1), autoritatea care are funcții și atribuții preponderente în domeniul corespunzător sau autoritatea care interacționează cu solicitanții în scopul exercitării funcțiilor și atribuțiilor în domeniu este obligată să creeze ghișeu unic. Responsabile de crearea ghișeului unic pot fi atît autoritățile centrale, cit și autoritățile publice locale, după caz.

(3) Guvernul stabilește autoritățile responsabile de crearea și de implementarea ghișeului unic.

(4) În caz de necesitate, Guvernul este responsabil de elaborarea regulamentelor de creare și funcționare a ghișeului unic pentru domenii specifice, în limitele prezentei legi și ale altor legi în vigoare.

Articolul 8. Accesul la proceduri în afara ghișeului unic

(1) Mecanismul ghișeului unic trebuie să fie opțional pentru solicitant, fiind păstrat pe cât este posibil accesul lui la procedurile reglementate de cadrul legal anterior instituirii ghișeului.

(2) Existența ghișeului unic nu trebuie să împiedice solicitantul în a obține documentul permisiv în afara mecanismului de ghișeu unic de la aceeași autoritate/aceleași autorități.

Articolul 9. Costul serviciilor acordate în cadrul ghișeului unic

(1) Serviciile acordate în cadrul ghișeului unic nu reprezintă activitate de întreprinzător, scopul prestării lor nefiind obținerea de profit.

(2) Pentru serviciile acordate în cadrul ghișeului unic se poate percepe plată. Veniturile obținute din plata pentru serviciile din cadrul ghișeului unic pot fi îndreptate numai spre acoperirea cheltuielilor aferente creării, derulării și administrării eficiente a mecanismului de ghișeu unic.

(3) Prețul serviciului din cadrul ghișeului unic nu poate fi mai mare decât costul acestuia, constituindu-se și fiind perceput doar pentru acoperirea cheltuielilor de prestare eficientă a serviciului.

Articolul 10. Obligația interacțiunii autorităților implicate

(1) Autoritățile implicate în eliberarea unui act permisiv, în constatarea, confirmarea sau înregistrarea unui drept/obligație/fapt juridic, în acordarea permisiunii de a activa într-un domeniu sunt obligate să colaboreze între ele pentru ca procesul interacțiunii lor simultane cu un solicitant, printr-un singur punct de acces, să fie realizabil.

(2) Autoritatea poate institui ghișeu unic în cadrul său ori în colaborare cu alte autorități, ori în colaborare cu o organizație privată, în baza unui contract de colaborare, în modul stabilit de legislație.

Articolul 11. Depunerea cererii și recepționarea informației

(1) În cadrul mecanismului de ghișeu unic, cererea și informația depuse de solicitant autorității/organizației ce îndeplinește funcțiile de ghișeu unic sunt considerate ca fiind depuse și tuturor autorităților implicate în procedurile de eliberare a actului final. În acest mod, nici solicitantul, nici reprezentantul ghișeului unic nu este obligat să depună o altă cerere sau alte declarații/documente pentru autoritățile implicate, în scopul obținerii actului/acțiunii solicitate, decât cele depuse la ghișeul unic.

(2) Odată cu recepționarea informației necesare de la solicitant, autoritatea/organizația ce îndeplinește funcțiile de ghișeu unic este obligată ca, în cel mai scurt timp, să confirme informația necesară, să efectueze toate acțiunile și să obțină toate actele, în conformitate cu cerințele stabilite de legislația în vigoare, fără implicarea directă a solicitantului, pentru a satisface solicitarea, scop în care a fost instituit ghișeul unic.

Articolul 12. Modul de reprezentare

(1) Autoritatea/organizația ce îndeplinește funcțiile de ghișeu unic reprezintă solicitantul în fața autorităților implicate direct sau indirect în procedurile necesare satisfacerii solicitării, scop în care a fost instituit ghișeul unic.

(2) Investirea cu dreptul de reprezentare se face în formă scrisă, stabilită de autoritatea/organizația care îndeplinește funcțiile de ghișeu unic, și nu necesită autentificare notarială sau un alt tip de autentificare.

Articolul 13. Drepturile autorității/organizației

ce îndeplinește funcțiile de ghișeu unic

Pentru efectuarea procedurilor și obținerea actelor necesare scopului ghișeului unic, autoritatea/organizația ce îndeplinește funcțiile de ghișeu unic are dreptul:

a) să solicite informația necesară autorităților vizate și să

o recepționeze gratis în cel mai scurt termen posibil, inclusiv informația din cadrul resurselor informaționale de stat;

b) să solicite actele confirmative necesare și să le recepționeze gratis în cel mai scurt termen posibil;

c) să solicite actele permise și să le primească (în numele solicitantului pe care îl reprezintă în calitate de ghișeu unic) în conformitate cu legislația în vigoare;

d) să solicite autorităților vizate efectuarea în cel mai scurt timp posibil a acțiunilor, înscrierilor și înregistrărilor necesare, în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 14. Prioritatea autorității/organizației

ce îndeplinește funcțiile de ghișeu unic

(1) Pentru exercitarea drepturilor stabilite la art. 13, autoritatea/organizația ce îndeplinește funcțiile de ghișeu unic, în cazul îndeplinirii obligațiilor de ghișeu unic, în raport cu alte persoane beneficiază de prioritate în recepționarea și satisfacerea solicitărilor înaintate autorităților implicate.

(2) Autoritățile sunt obligate să satisfacă în mod prioritar cererea autorității/organizației care are funcțiile de ghișeu unic.

Articolul 15. Contractul de colaborare

(1) În cazul în care este obligată să instituie ghișeu unic, dar nu dispune de capacitățile necesare, autoritatea este în drept să încheie cu o organizație privată un contract de colaborare în scopul eficientizării procedurilor de reglementare și de administrare a activității de întreprinzător prin intermediul mecanismului de ghișeu unic. De asemenea, autoritatea este în drept să aplice mecanismul de parteneriat public-privat în condițiile Legii nr. 179-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la parteneriatul public-privat.

(2) Odată cu încheierea contractului de colaborare, organizația privată contractantă va presta serviciile de ghișeu unic, va beneficia de drepturile și va îndeplini obligațiile reglementate de prezenta lege.

(3) Prin intermediul contractului de colaborare, organizația contractată se obligă să preia drepturile și obligațiile autorității în ceea ce ține de implementarea și de funcționarea mecanismului de ghișeu unic stipulate în prezenta lege. Organizația în cauză este obligată, prin consultare, intermediere și reprezentare, să satisfacă în timpul cel mai util și cu cele mai mici costuri cererea solicitantului, fără implicarea lui directă.

Articolul 16. Procedura de selectare

(1) Pentru a iniția procedura de selectare, autoritatea responsabilă va publica un anunț în acest sens cu o lună înainte. Anunțul trebuie să fie plasat pe pagina web a autorității, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova – pentru ghișeele unice de nivel național, în ziarul de importanță locală cu un tiraj dintre cele mai mari – pentru ghișeele unice de nivel local.

(2) În cazul în care există mai multe organizații care solicită încheierea unui contract de colaborare, autoritatea obligată să creeze ghișeu unic va selecta prin concurs organizația cu cele mai mari capacități de prestare a serviciilor necesare în cadrul ghișeului unic la cel mai mic preț și în modul cel mai eficient, constant și stabil pe întreaga perioadă a contractului.

(3) Procedura de selectare nu poate dura mai mult de 30 de zile.

Articolul 17. Termenul și condițiile de valabilitate ale contractului de colaborare

(1) Contractul de colaborare între autoritatea contractantă și organizația selectată se încheie pe un termen de 5 ani. După expirarea acestui termen, este obligatorie organizarea unei noi proceduri de selectare.

(2) Contractul de colaborare este valabil de la data coordonării lui cu:

a) Guvernul sau cu autoritatea desemnată de acesta – pentru ghișeele unice de nivel național;

b) oficiul teritorial al Cămarilor de Stat – pentru ghișeele unice de nivel local.

(3) Orice modificare a clauzelor contractuale, reziliere

a contractului sau prelungire a termenului acestuia poate fi efectuată doar cu coordonarea prealabilă, în modul stabilit la alin. (2).

(4) Contractul de colaborare se încheie cu titlu gratuit. Autoritatea nu poate cere bani sau alte beneficii materiale pentru transmiterea drepturilor și a obligațiilor în privința creării și funcționării ghișeului unic.

Articolul 18. Obligațiile autorității contractante

(1) Autoritatea contractantă este obligată să acorde gratis organizației contractate, în baza contractului de colaborare, orice facilități și servicii posibile care ar putea scădea costul serviciilor prestate în cadrul mecanismului de ghișeu unic.

(2) La solicitarea organizației contractate, autoritatea este obligată să acorde gratis, în comodă, spațiu fizic și electronic în scopul creării și amenajării ghișeului unic. La rândul său, organizația contractată poate beneficia de facilitățile acordate de autoritate numai în scopul implementării și al funcționării ghișeului unic, având obligația de a utiliza cu diligență a unui bun proprietar proprietatea acordată în locațiune.

Articolul 19. Conținutul contractului de colaborare

(1) Contractul de colaborare trebuie să conțină cel puțin:

- a) date despre părțile contractante;
- b) drepturile și obligațiile părților;
- c) descrierea obiectului de colaborare;
- d) termenul contractului și etapele de realizare;
- e) reguli privind modul de folosire a terenului/spațiului acordat;

f) date privind volumul și calitatea lucrărilor care urmează a fi executate, ale serviciilor care urmează a fi prestate, criteriile de performanță a ghișeului unic, după caz;

g) clauza de reparare/despăgubire a prejudiciilor în raport cu terți și între părți;

h) răspunderea pentru neexecutarea obligațiilor cu privire la rezoluțiunea, rezilierea și/sau revocarea contractului, după caz.

(2) În funcție de specificul ghișeului unic, în contractul de colaborare pot fi incluse și alte clauze convenite de părți.

Capitolul III

PRINCIPIUL LIBEREI DECLARĂRI A INFORMAȚIEI ANTERIOR CONSTATATE ȘI CONSEMNAȚE ÎN CONFORMITATE CU LEGEA

Articolul 20. Prevederi generale

(1) În raport cu autoritatea, în scopul solicitării/obținerii unui act permisiv sau a dreptului la unele acțiuni/inacțiuni pentru desfășurarea activității de întreprinzător, orice persoană juridică sau fizică întreprinzător este în drept să declare pe propria răspundere existența unor acte permissive eliberate anterior și/sau existența unor fapte juridice consemnate și/sau înregistrate anterior, în modul prevăzut de legislația în vigoare, de autoritatea abilitată în acest sens.

(2) Declarația poate fi făcută în formă liberă în cazul în care nu există formă tipizată a autorității care o recepționează. În cazul existenței unei forme tipizate, declarantul are dreptul să solicite această formă, dar și obligația să o utilizeze în cazul în care autoritatea o pune gratis la dispoziția lui.

(3) Declarația se face în scris de solicitant sau de reprezentantul său.

Articolul 21. Obligațiile autorității

(1) Autoritatea este obligată să accepte declarația solicitantului în cazul în care este completă.

(2) Autoritatea are obligația, în caz de necesitate și în conformitate cu nivelul de risc aferent, să verifice, prin orice mijloc posibil, în limitele prevederilor legislative în vigoare, fără implicarea declarantului, datele declarate. În acest scop, pentru

eficientizarea procesului de confirmare și de colectare de date, este indicată utilizarea mecanismului de ghișeu unic.

(3) Autoritatea nu poate solicita acte confirmative în suportul informației declarate în cazul când această informație poate fi obținută direct sau indirect de autoritatea în cauză.

(4) La recepționarea informației declarate, autoritatea este obligată să atenționeze/informeze solicitantul despre responsabilitatea pe care o poartă și despre sancțiunea care se aplică în cazul declarării unei informații intenționat false, făcută cu bună știință, care ar produce consecințe juridice pentru sine sau pentru un altul.

Articolul 22. Formele tipizate de declarații

(1) Pentru eficientizarea recepționării informației declarate, autoritatea are dreptul să elaboreze forme tipizate de declarații.

(2) Formele declarațiilor trebuie să fie accesibile pe suport de hirtie și/sau în format electronic.

(3) Formele tipizate trebuie să fie acordate gratis.

(4) Formele tipizate și conținutul acestora vor fi adoptate de Guvern pentru fiecare caz în parte.

Articolul 23. Recepționarea declarației

(1) Odată cu recepționarea declarației, a cererii și/sau altor acte necesare pentru eliberarea actului permisiv, autoritatea este obligată să acorde un act confirmativ prin care să probeze faptul depunerii și recepționării valide a informației, precum și data la care este depusă informația.

(2) Actul confirmativ menționat la alin.(1) înlocuiește actul permisiv solicitat în cazul în care a fost aplicat principiul aprobării tacite, fiind investit automat cu forța juridică a actului permisiv solicitat. Acest act are caracter provizoriu și se înlocuiește în timp cu actul permisiv solicitat, în conformitate cu art. 24.

(3) Forma actului ce confirmă depunerea informației necesare pentru întocmirea și eliberarea actului permisiv solicitat va fi stabilită de autoritatea emitentă în fiecare caz în parte.

(4) În cazul în care, pentru eliberarea actului permisiv, autoritatea are nevoie doar de o informație ce poate fi transmisă în baza declarației, în conformitate cu prezenta lege, duplicatul declarației/cererii autentificat prin semnătura/ștampila autorității poate fi considerat act confirmativ.

(5) Data și ora la care se eliberează actul/documentul ce confirmă recepționarea declarației/cererii reprezintă timpul de la care începe să curgă termenele stabilite la art. 11 al Legii nr. 235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, aplicându-se astfel principiul aprobării tacite pentru inițierea și/sau desfășurarea afacerii.

Articolul 24. Aprobarea tacită

(1) Autoritatea care eliberează acte permissive, în special prin intermediul ghișeului unic, este obligată să se conformeze principiului aprobării tacite instituit și reglementat în Legea nr. 235-XVI din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, cu excepția cazurilor când legile în vigoare stabilesc expres domeniile/cazurile în care principiul aprobării tacite nu este aplicabil.

(2) În maximum 5 zile de la survenirea aprobării tacite, autoritatea emitentă este obligată să elibereze necondiționat actul permisiv solicitat în raport cu care a survenit aprobarea tacită. Odată cu eliberarea actului permisiv solicitat, actul ce confirmă recepționarea cererii își pierde forța juridică de act permisiv (provizoriu).

Articolul 25. Dispoziții finale

În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul va elabora și va aproba regulamentele necesare pentru constituirea ghișeelor unice, prevăzute la art. 7.

497 D E C R E T
privind promulgarea Legii pentru modificarea
și completarea unor acte legislative

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,
Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Nr. 317-VI. Chișinău, 10 octombrie 2011.

Articol unic. – Se promulgă Legea nr. 162 din 22 iulie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Marian LUPU

498 L E G E
pentru modificarea și completarea
unor acte legislative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – La articolul 26 din Legea nr. 1530-XII din 22 iunie 1993 privind ocrotirea monumentelor (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 15–17, art. 23), cu modificările ulterioare, textul „ , atestate de Ministerul Culturii” se exclude.

Art. II. – La articolul 35 alineatul (6) din Legea ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28 martie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 34, art. 373), cu modificările ulterioare, prima propoziție se exclude.

Art. III. – Legea nr. 851-XIII din 29 mai 1996 privind expertiza ecologică și evaluarea impactului asupra mediului înconjurător (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr. 52–53, art. 494), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 8 alineatul (2), cuvântul „general” se exclude.

2. Articolul 20 se abrogă.

3. La articolul 21 alineatul (3), cuvântul „general” se exclude.

Art. IV. – La articolul 36 alineatul (13) din Codul silvic nr. 887-XIII din 21 iunie 1996 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 4–5, art. 36), cu modificările ulterioare, textul „și de certificatul de calitate eliberat de autoritatea silvică centrală” se exclude.

Art. V. – La articolul 49² alineatele (1) și (2) din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, textul „începând cu perioada fiscală în care cu organul fiscal a fost încheiat acordul de scutire de impozit pe venit,” se exclude.

Art. VI. – La articolul 16 alineatul (2) partea introductivă din Legea nr. 1227-XIII din 27 iunie 1997 cu privire la publicitate (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 67–68, art. 555), cu modificările ulterioare, după cuvintele „coordonată în prealabil” se introduc cuvintele „ , conform procedurii ghișei unic,”.

Art. VII. – Articolul 17 din Legea aviației civile nr. 1237-XIII din 9 iulie 1997 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 98–99, art. 292), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

la alineatul (1), cuvintele „o autorizație de exploatare a rutei aeriene sau” se exclude;

la alineatul (5), cuvintele „Autorizația de exploatare a rutei aeriene sau autorizația de zbor” se substituie cu cuvintele „Autorizația de zbor”, iar cuvintele „a autorizației de exploatare a rutei aeriene sau” se exclude;

alineatul (6) se abrogă.

Art. VIII. – Din anexa nr. 2 la Legea nr. 1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007), cu modificările ulterioare, poziția 17 se exclude.

Art. IX. – La articolul 40⁴ alineatul (2) din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25 februarie 1998 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 44–46, art.

318), cu modificările ulterioare, cuvintele „al Inspecției de Stat în Construcții ce atestă” se substituie cu cuvintele „elaborat de către experți tehnici atestați ce confirmă”, iar cuvintele „în locul avizului tehnic al Inspecției de Stat în Construcții” se exclude.

Art. X. – La articolul 18 alineatul (1) din Legea nr. 199-XIV din 18 noiembrie 1998 cu privire la piața valorilor mobiliare (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 183–185, art. 655), cu modificările ulterioare:

litera f) se abrogă;

la litera j), textul „cel puțin 10%” se substituie cu textul „cel puțin 33%”.

Art. XI. – Legea nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția concurenței (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 166–168, art. 1205), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 17:

din titlul articolului, cuvintele „agenților economici, asociațiilor acestora,” se exclude;

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Pentru prevenirea posibilului abuz de situația dominantă pe piață a unor agenți economici sau pentru neadmiterea limitării concurenței, Agenția efectuează control de stat asupra creării, extinderii, comasării și fuzionării holdingurilor, corporațiilor transnaționale și grupurilor industrial-financiare.”

la alineatul (2), cuvintele „reorganizării, lichidării agenților economici și asociațiilor lor” se substituie cu cuvintele „extinderii, comasării și fuzionării holdingurilor, corporațiilor transnaționale și grupurilor industrial-financiare”.

2. La punctul 23 subalineatul întâi din Regulamentul Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței, cuprins în anexa la lege, cuvintele „asociațiilor agenților economici,” se exclude.

Art. XII. – Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 166:

la alineatul (1), cuvintele „atestat de calificare sau” se exclude;

alineatele (4) și (5) se abrogă.

2. Articolul 167 va avea următorul cuprins:

„Articolul 167. Taxa de licență pentru activitatea de broker vamal

Taxa de eliberare a licenței pentru activitatea de broker vamal este stabilită în Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător.”

3. Articolul 283:

în denumirea articolului, cuvintele „sau atestatului de calificare” se substituie cu cuvintele „eliberate de către acesta”;

la alineatul (1), cuvintele „sau atestatului de calificare” se exclude;

la alineatul (2), cuvintele „sau atestatul de calificare retrase devin nevalabile” se substituie cu cuvintele „retrasă devine nevalabilă”;

la alineatul (3), textul „Persoana a cărei autorizație sau al

cărei atestat de calificare sînt retrase de către organul vamal trebuie să le predea acestuia” se substituie cu textul „Persoana a cărei autorizație este retrasă de către organul vamal trebuie să o predea acestuia”.

Art. XIII. – Legea nr. 461-XV din 30 iulie 2001 privind piața produselor petroliere (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 76, art. 342), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 11 alineatul (2), litera c) se abrogă.

2. La articolul 15 alineatul (2), propoziția a doua se exclude.

Art. XIV. – La articolul 8 litera f) din Legea nr. 778-XV din 27 decembrie 2001 cu privire la geodezie, cartografie și geoinformatică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 29–31, art. 160), cu modificările ulterioare, textul „eliberarea autorizațiilor pentru executarea lucrărilor topografo-geodezice, cartografice și geoinformatic pe sectoare de peste 5 ha, indiferent de sursa de finanțare, în conformitate cu prezenta lege;” se exclude.

Art. XV. – Legea nr. 1421-XV din 31 octombrie 2002 cu privire la teatre, circuri și organizații concertistice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 174–176, art. 1331), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 11:

în denumirea articolului, cuvintele „și private” se exclud;
la alineatul (3), cuvîntul „autorizația” se substituie cu cuvîntul „notificarea”;

alineatul (4) se abrogă.

2. Articolul 12:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatele (2)–(7) cu următorul cuprins:

„(2) Persoanele fizice sau juridice care intenționează să înființeze, precum și să reorganizeze și să lichideze teatre, circuri și organizații concertistice urmează să depună la Ministerul Culturii o notificare pentru monitorizarea acestora.

(3) Notificarea va conține un minimum de informație necesară pentru a asigura ținerea de către Ministerul Culturii a Registrului de stat al instituțiilor de cultură și artă.

(4) Notificarea se consideră realizată în cazul în care au fost îndeplinite toate cerințele ce țin de transmiterea și conținutul notificării prevăzute de prezenta lege. În cazul în care nu sînt îndeplinite aceste cerințe, Ministerul Culturii, în termen de 3 zile de la data transmiterii notificării, va cere în scris îndeplinirea acestora de către persoana care a transmis notificarea.

(5) Transmiterea notificării către Ministerul Culturii se efectuează în unul din următoarele moduri:

a) prin depunere, personal sau de către un reprezentant legal al fondatorului, sub semnătură;

b) prin serviciul de trimitere poștală recomandată cu confirmare de primire;

c) printr-un înscris în formă electronică, căruia i s-a aplicat o semnătură digitală autentică, bazată pe un certificat al cheii publice, nesuspendat sau nerevocat la momentul respectiv.

(6) Este considerată ca dată a transmiterii, după caz, data înscrerii în registrul general de intrare a corespondenței al Ministerului Culturii, data confirmării primirii prin serviciul de trimitere poștală recomandată sau data primirii înscrului în formă electronică.

(7) Ministerul Culturii, în cel mult 7 zile de la recepționarea notificării, va efectua înregistrările corespunzătoare în Registrul de stat al instituțiilor de cultură și artă, cu informarea în scris a persoanei care a transmis notificarea asupra înregistrărilor efectuate.”

3. Articolul 13:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr. 162. Chișinău, 22 iulie 2011.

„(2) Teatrul, cirul sau organizația concertistică de stat se reorganizează prin notificarea Ministerului Culturii.”

la alineatul (3) partea introductivă, cuvintele „proiectul de” se substituie cu cuvintele „notificarea despre”;

alineatele (4) și (5) se abrogă.

4. Articolul 14:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Teatrul, cirul și organizația concertistică se radiază din Registrul de stat al instituțiilor de cultură și artă al Ministerului Culturii în baza notificării despre lichidare.”

la alineatul (3) partea introductivă, cuvintele „proiectul de” se substituie cu cuvintele „notificarea despre”;

alineatele (4) și (6) se abrogă.

Art. XVI. – Legea nr. 283-XV din 4 iulie 2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 200–203, art. 769), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 19 alineatul (4), textul „, al cărei model este aprobat de Ministerul Afacerilor Interne” se exclude.

2. La articolul 22 alineatul (5), textul „, al cărei model este aprobat de Ministerul Afacerilor Interne” se exclude.

3. La articolul 32¹ alineatul (2), cuvintele „, aprobat al” se exclud.

Art. XVII. – La articolul 20 din Legea nr. 111-XVI din 11 mai 2006 privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare și radiologice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 98–101, art. 451), cu modificările ulterioare, textul „, în baza avizului eliberat de Agenția Națională referitor la încadrarea solicitantului în condițiile de autorizare” se exclude.

Art. XVIII. – La articolul 30 din Legea nr. 221-XVI din 19 octombrie 2007 privind activitatea sanitar-veterinară (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 51–54, art. 153), cu modificările ulterioare, alineatul (2) se abrogă.

Art. XIX. – Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3–6, art. 15), cu modificările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. După articolul 313² se introduce articolul 313³ cu următorul cuprins:

„Articolul 313³. Excesul de putere privind actele permise

(1) Tergiversarea nemotivată și/sau depășirea perioadei de timp stabilite de lege pentru eliberarea actului permisiv, precum și eliberarea actului permisiv pe un termen de valabilitate mai mic decît termenul prevăzut de Nomenclatorul actelor permise

se sancționează cu amendă de la 50 la 75 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 75 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcții de răspundere, cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

(2) Cererea de a deține și/sau eliberarea unui act permisiv care nu este inclus în Nomenclatorul actelor permise, stabilirea și/sau aplicarea unei plăți pentru eliberarea actului permisiv într-un quantum mai mare decît plata prevăzută de Nomenclatorul actelor permise, refuzul nemotivat de eliberare a actului permisiv, invocarea și aplicarea unor cerințe și proceduri de eliberare a actelor permise care nu corespund legii, precum și retragerea nemotivată a actului permisiv

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcții de răspundere, cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.”

2. La articolul 396 alineatul (1), după cifra „313,” se introduce cifra „313³.”

Marian LUPU

499 HOTĂRÎRE **pentru aprobarea Strategiei securității** **naționale a Republicii Moldova**

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se aprobă Strategia securității naționale a Republicii Moldova, expusă în anexă.

Art. 2. – Guvernul va ajusta programele naționale și planurile de acțiuni la obiectivele, prioritățile și politicile

expuse în Strategie.

Art. 3. – Consiliul Suprem de Securitate va monitoriza implementarea Strategiei și va prezenta anual Parlamentului un raport în acest sens.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr. 153. Chișinău, 15 iulie 2011.

Anexă

STRATEGIA SECURITĂȚII NAȚIONALE **A REPUBLICII MOLDOVA**

1. Introducere

Strategia securității naționale a Republicii Moldova (denumită în continuare *Strategie*) pornește de la interesele naționale, răspunde la amenințările și la riscurile cu impact asupra securității naționale, stabilește obiectivele sistemului de securitate națională, identifică mijloacele și căile de asigurare a securității naționale. Strategia este totodată un act politico-juridic pe termen mediu ce permite adaptarea la evoluțiile interne și externe a politicii în domeniul securității naționale, identificarea segmentelor specifice ale sistemului de securitate națională care necesită reformare, elaborarea unui plan realist de implementare a reformelor.

Bazindu-se pe Concepția securității naționale, întregul ansamblu de acțiuni orientate spre asigurarea securității țării pornește de la înțelegerea faptului că, în prezent, securitatea națională a unui stat european nu mai poate fi privită ca un fenomen izolat. Instabilitățile și pericolele din Europa, inclusiv de la periferiile ei, afectează starea de securitate a tuturor statelor europene, impunând o cooperare internațională intensă, eforturi comune.

Strategia va servi drept bază în elaborarea Strategiei militare naționale, Strategiei de informare și de comunicare cu publicul în domeniul apărării și al securității naționale, precum și a unor alte strategii sectoriale în domeniul securității naționale.

Strategia ține cont de abordarea multilaterală a securității naționale, de caracterul ei multidimensional și interdependent, determinat atât de starea de lucruri din domeniul politic, militar și cel al ordinii publice din țară, cât și de situația din sfera economică, socială, ecologică, energetică și de altă natură. Astfel, Strategia stabilește criteriile cărora trebuie să li se conformeze sistemul de securitate națională, acestea fiind: respectarea principiilor statului de drept și a normelor de protecție a drepturilor omului, consolidarea instituțiilor și a principiilor democratice în țară, creșterea economică, asigurarea unui control civil asupra forțelor armate și a structurilor de forță, implementarea principiului de demilitarizare a instituțiilor în stat care nu au atribuții de apărare, promovarea bunelor relații cu statele vecine, protejarea cuvenită a informațiilor clasificate. Strategia cuprinde totodată acțiuni necesare în alte sectoare de importanță majoră pentru securitatea națională, precum sănătate, ecologie, educație, luptă împotriva corupției.

2. Interesele naționale și politica de securitate

Interesele naționale vitale ale Republicii Moldova rezidă în asigurarea și în apărarea independenței, suveranității, integrității teritoriale, a frontierelor inalienabile ale statului, a siguranței cetățenilor, în respectarea și în protejarea drepturilor și a libertăților omului, în consolidarea democrației, ceea ce permite dezvoltarea unui stat

de drept și a unei economii de piață. Prioritate absolută în politica de securitate a Republicii Moldova o are urmărirea acestor interese.

Din punct de vedere strategic, Republica Moldova își îndreaptă eforturile spre garantarea dezvoltării statului și a societății în plan de civilizație și economie, spre transformarea lui într-o democrație funcțională și stabilă, spre crearea și promovarea unor condiții favorabile pentru creșterea bunăstării populației și a prosperității țării, pentru modernizarea statului prin dezvoltarea științei, tehnologiilor, învățămîntului, sistemului și a infrastructurii de sănătate și de asigurare socială, pentru protecția cuvenită a mediului și a tezaurului național. Promovarea intereselor naționale implică și eforturi de asigurare a unei poziționări și acțiuni adecvate ale statului pe arena internațională care să permită promovarea și garantarea intereselor naționale peste hotarele țării.

Un element central din instrumentarul necesar pentru apărarea și promovarea intereselor naționale ale statului este oferit de procesul de integrare europeană a Republicii Moldova.

Politica de securitate a Republicii Moldova reprezintă un ansamblu de concepte, de norme juridice și de acțiuni orientate spre promovarea și protejarea intereselor naționale prin identificarea, prevenirea și contracararea amenințărilor și a riscurilor cu impact asupra securității statului.

Urmare a unei analize a contextului strategic și a situației din țară, au fost identificate principalele amenințări la adresa securității naționale: sărăcia, subdezvoltarea economică și dependența energetică, conflictul transnistrean, tensiunile din zonă și prezența militară străină, coerciția externă, factorul criminogen, corupția, problema demografică și acutizarea fenomenului migrației, sănătatea populației, calamitățile naturale, poluarea mediului, accidente tehnogene, insecuritatea informațională, instabilitatea sistemului financiar-bancar.

Securitatea Republicii Moldova este afectată și de o serie de riscuri și vulnerabilități care pot degenera în amenințări în cazul ignorării și/sau al gestionării lor inadecvate. La acest capitol se înscriu: insecuritatea societală (polarizarea societății, alcoolismul, narcomania, tabagismul etc.), instabilitatea politică și capacitățile reduse de securizare a frontierei de stat (în particular, lipsa controlului asupra segmentului ei transnistrean), terorismul, insecuritatea alimentară, influența crizelor economice și a celor financiare, inclusiv a celor externe.

Asigurarea unui caracter durabil și stabil stării de securitate națională a Republicii Moldova depinde de abilitatea/capacitatea statului de a face față provocărilor

complexe, care constituie rezultatul mai multor procese transfrontaliere, intercalate și interpătrunse, de natură politică, economică, socială, demografică și ecologică. Abilitatea/capacitatea Republicii Moldova de a face față acestor provocări va crește sau va scădea în funcție de viteza eliminării discrepanțelor, la capitolul dezvoltare democratică, economică și tehnologică, dintre țara noastră și țările europene dezvoltate.

Astfel, pentru a proteja interesele naționale, autoritățile publice vor întreprinde măsurile necesare și vor utiliza mijloacele corespunzătoare în scopul diminuării vulnerabilităților sistemului de securitate națională și al creșterii capacității naționale de a răspunde la amenințări și la riscuri. Se va asigura totodată evaluarea continuă a amenințărilor și a riscurilor cu impact asupra securității naționale, proces care va include, de asemenea, formularea de propuneri și de recomandări menite să actualizeze politica de securitate a statului.

În procesul de promovare a intereselor naționale se va ține cont de statutul de neutralitate permanentă al Republicii Moldova, care presupune că țara noastră nu este parte la blocuri militare și nu admite dislocarea pe teritoriul său de trupe militare sau de armamente ale altor state și ale blocurilor militare.

Realizarea obiectivelor strategice de securitate implică participarea administrației publice de toate nivelurile, a societății civile și a organizațiilor neguvernamentale, precum și a cetățenilor.

3. Consolidarea securității naționale prin intermediul politicii externe și al politicii de apărare

Pornind de la mediul internațional de securitate și de la contextul în care este plasată Republica Moldova, politica externă a statului este parte integrantă a politicii de securitate națională, fiind direcționată spre asigurarea, pe plan extern, a unor condiții satisfăcătoare pentru starea de securitate națională și a unui mediu propice de promovare a intereselor naționale peste hotarele țării.

Principalele repere de politică externă a Republicii Moldova ce țin de asigurarea stării de securitate națională și de promovarea eficientă a intereselor ei naționale se referă la:

- integrarea țării în Uniunea Europeană;
- promovarea unor relații reciproc avantajoase și edificarea unor parteneriate strategice cu UE, România, Ucraina, Statele Unite ale Americii și cu Federația Rusă;
- intensificarea cooperării internaționale în vederea preluării practicilor folosite în țările UE pentru edificarea unui sector funcțional de securitate națională.

Pe plan extern, activitățile Republicii Moldova vor fi orientate spre stabilirea și consolidarea unor relații internaționale și formule de cooperare care să excludă riscul de implicare în conflicte ce ar amenința interesele naționale și care, în cazul unor astfel de conflicte, ar permite depășirea lor prin eforturi comune cu partenerii strategici externi și prin apelare la mecanismele dreptului internațional. Astfel, pentru consolidarea securității naționale, vor fi realizate acțiuni specifice de politică externă bazate pe respectarea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, a obiectivelor și a principiilor Cartei ONU.

Un loc aparte în contextul securității îi revine participării Republicii Moldova la eforturile globale, regionale și subregionale de promovare a stabilității și a securității internaționale prin cooperare în cadrul ONU, OSCE, precum și cu NATO, cu alte organizații internaționale relevante, participării la misiunile din cadrul Politicii de Securitate și Apărare Comună a UE (CSDP).

3.1. Procesul de integrare în Uniunea Europeană

Securitatea națională a Republicii Moldova nu poate fi concepută în afara contextului securității europene.

Luând în considerare faptul că Uniunea Europeană este un factor stabilizator, important pentru sistemul de securitate națională, Republica Moldova va depune eforturi pentru a avansa în procesul de integrare europeană. Aderarea în perspectivă la Uniunea Europeană va consolida securitatea țării, Republica Moldova devenind beneficiar și sursă de stabilitate și securitate. Negocierea unui cadru de cooperare care să reflecte fără echivoc perspectiva de aderare rămîne un obiectiv strategic pentru Republica Moldova.

O atenție deosebită în cadrul eforturilor de integrare va fi acordată intensificării cooperării cu UE pe linia Politicii Externe și de Securitate Comună (CFSP) și CSDP, orientată spre consolidarea securității naționale și a celei regionale. Republica Moldova va coopera cu UE în domeniile prevenirii și soluționării conflictelor, gestionării crizelor, neproliferării armelor de distrugere în masă.

3.2. Participarea la eforturile internaționale orientate spre gestionarea amenințărilor și a provocărilor contemporane

Republica Moldova va utiliza activ cadrul de cooperare cu Uniunea Europeană, cadrul de cooperare multilaterală, oferit de ONU, de Consiliul Europei, de OSCE, de NATO, de Inițiativa Central Europeană, de Procesul de Cooperare din Sud-Estul Europei, de alte organizații și inițiative internaționale, precum și programele și inițiativele orientate spre prevenirea și reglementarea conflictelor regionale și a celor interne, spre abordarea și soluționarea problemelor de securitate globală și regională cu impact asupra securității naționale, spre combaterea terorismului internațional, contracararea crimelor transfrontaliere, prevenirea degradării mediului ambiant și bolilor contagioase, a proliferării armelor de distrugere în masă, spre eliminarea sărăciei și promovarea dezvoltării etc.

Luând în calcul persistența conflictelor ce amenință securitatea regională și afectează integritatea teritorială și independența statelor suverane, Republica Moldova sprijină crearea și eficientizarea, în cadrul organizațiilor internaționale relevante, în particular al ONU, UE și al OSCE, a mecanismelor de mediere, de prevenire și de gestiune a crizelor și a conflictelor, precum și a mecanismelor de control al onorării angajamentelor asumate de statele membre.

Participarea la operațiunile internaționale sub egida ONU, UE și OSCE se va înscrie în contextul contribuției Republicii Moldova la eforturile internaționale de asigurare a securității. Dezvoltarea capacităților necesare participării la operațiunile internaționale umanitare, de pacificare și de salvare-deblocare, precum și mărirea amplitudinii acestei participări fac parte integrantă a planurilor de dezvoltare și de reformă a Forțelor Armate și a structurilor sectorului de securitate națională.

În calitate de membru responsabil al comunității internaționale, luând în calcul producerea și traficul ilegal de arme din zonele aflate în afara controlului guvernelor țărilor afectate de conflicte interne, Republica Moldova sprijină eforturile care urmăresc sporirea măsurilor de încredere, consolidarea și extinderea regimurilor internaționale de control al armamentelor, prevenirea proliferării armelor de distrugere în masă și a unor categorii de arme convenționale. Republica Moldova va participa activ la eforturile direcționate spre revitalizarea regimului de control asupra armamentului convențional în Europa și a principiilor fundamentale pe care se bazează acest regim de control, în primul rînd a principiului internațional recunoscut al necesității acordului liber exprimat al statului gazdă pentru staționarea de forțe militare străine pe teritoriul său. Implementarea angajamentelor asumate anterior în acest context va crea condițiile necesare pentru instituirea unui nou regim

de control asupra armamentului convențional în Europa.

Cooperarea în cadrul CSI în domeniile ce țin de securitate este condiționată de angajamentele asumate la momentul aderării la această organizație, potrivit cărora Republica Moldova nu participă la abordarea problemelor politico-militare. Astfel, prioritate se va acorda dimensiunii economice, comerciale cu impact asupra securității economice și energetice a Republicii Moldova, precum și cooperării bilaterale cu țările membre ale CSI.

3.3. Cooperarea cu Organizația Tratatului Nord-Atlantic (NATO)

Relațiile cu NATO se înscriu în limitele Parteneriatului pentru Pace (PfP), ale Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic (EAPC) și se realizează în practică potrivit Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului (IPAP) Republica Moldova-NATO. Dezvoltarea acestor relații reprezintă o contribuție a țării noastre la consolidarea securității și stabilității europene, care, la rândul său, are un impact favorabil asupra securității naționale. O asemenea strategie va asigura Republicii Moldova trecerea de la calitatea de consumator la cea de sursă a securității și a stabilității regionale, iar participarea în continuare la PfP și EAPC îi va permite să utilizeze și să implementeze experiența internațională în reformarea sectorului de securitate și de apărare.

Cooperarea Republicii Moldova cu NATO se înscrie în limitele Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic și ale Parteneriatului pentru Pace, ceea ce nu aduce atingere statutului constituțional de neutralitate permanentă al țării și nu excede cadrul constituțional respectiv.

Prin procesul de individualizare și de aprofundare a cooperării cu NATO, la care s-a ajuns odată cu lansarea în 2006 a Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului, Republica Moldova urmărește să confirme vectorul de acțiune europeană pe care și l-a asumat, să obțină instrumentele și practicile necesare pentru edificarea unui sector de securitate națională funcțional, capabil să facă față amenințărilor și riscurilor de tip nou, precum și celor convenționale, cu care continuă să se confrunte statul și, implicit, să treacă din categoria de consumator la cea de generator de securitate în regiune.

Implementarea IPAP ține de reformarea sectorului de securitate națională în conformitate cu standardele și cu practicile europene în domeniul securității. Principalele obiective IPAP vizează:

- reformarea bazei politico-juridice a sectorului de securitate națională și ajustarea ulterioară a actelor normative la baza politico-juridică reformată;
- instituirea capacităților naționale de planificare și de analiză strategică în domeniul securității naționale și al apărării, atribuirea de caracter funcțional acestor capacități;
- implementarea calitativă a recomandărilor Analizei Strategice a Apărării;
- inițierea procesului de instituire a mecanismelor moderne de planificare bugetară în domeniul securității naționale și al apărării;
- instituirea mecanismelor unui control democratic autentic asupra sectorului de securitate națională.

Realizarea obiectivelor respective și a măsurilor pe care le implică ele determină necesitatea obținerii în structurile sectorului de securitate națională a unui personal calificat în următoarele domenii:

- planificare și analiză strategică în domeniul securității și al apărării, elaborare a politicilor de securitate;
- planificare bugetară în sectorul de securitate națională;
- elaborare a structurii de forță, dislocare a componentelor sectorului de securitate națională și desfășurare a misiunilor de pace;

• management de personal în sectorul de securitate națională;

- achiziții pentru sectorul de securitate națională;
- servicii de informații;
- justiție militară.

Republica Moldova va valorifica, de asemenea, cooperarea cu NATO în scopul dezvoltării capacităților naționale de pregătire, de prevenire și de gestionare a situațiilor excepționale, precum și a consecințelor acestora. În acest sens, autoritățile relevante vor intensifica schimbul de experiență și consultările cu NATO în vederea preluării și implementării celor mai bune practici în materie.

Cooperarea cu NATO în domeniul științific urmărește dezvoltarea potențialului științific și tehnic al Republicii Moldova, aplicarea standardelor adecvate cu impact asupra securității, precum și perfecționarea capacității statului de a reacționa la amenințările societății moderne.

3.4. Cooperarea la nivel bilateral în domeniul securității

Republica Moldova promovează relații cu toate țările lumii conform principiilor Cartei ONU pentru a se asigura de sprijinul lor în realizarea priorităților naționale, inclusiv a celor care țin de securitatea statului. Având în vedere rolul esențial în asigurarea securității globale și regionale pe care îl dețin statele cu resurse politico-militare, economice și informaționale majore, relațiile de cooperare în domeniul securității vor fi dezvoltate prioritar și în continuare cu țările membre ale Uniunii Europene, cu SUA, cu Federația Rusă și cu statele vecine atât pe plan bilateral, cât și multilateral oferit de cadrul organizațiilor internaționale.

Republica Moldova va promova parteneriate strategice și parteneriate speciale cu România și Ucraina în vederea integrării europene și a consolidării securității naționale și, implicit, a securității regionale. Vor fi continuate eforturile în vederea consolidării cadrului juridic prioritar cu ambele state. O prioritate a cooperării cu statele vecine rămâne asigurarea securității regionale, inclusiv pe dimensiunile economice, energetice și ecologice.

Relațiile strânse cu statele membre ale Uniunii Europene presupun menținerea unui dialog activ, constructiv și ascendent, schimbul de experiență, realizarea unor proiecte comune, implementarea standardelor și a practicilor europene în domeniul securității.

Cooperarea multidimensională cu SUA implică intensificarea în continuare a dialogului politic ținut la toate nivelurile, consultările pe probleme de securitate, precum și atragerea asistenței din partea SUA pentru realizarea proiectelor din diferitele sfere de dezvoltare ale Republicii Moldova. Un loc important în cooperarea dintre cele două țări îl ocupă sprijinul politic acordat Republicii Moldova în reglementarea conflictului transnistrean, asistența oferită în procesul reformelor democratice, precum și în modernizarea sectorului de securitate națională.

Dezvoltarea cooperării bilaterale cu Federația Rusă va continua în conformitate cu prevederile Tratatului politic de bază, care corespunde intereselor ambelor state. Republica Moldova va dezvolta potențialul constructiv al relațiilor bilaterale în sfera politică, economică, socială și energetică pe principiile: egalitate suverană, respect mutual și cooperare reciproc avantajoasă. Va fi dezvoltată o cooperare strinsă cu Federația Rusă atât pe plan bilateral, cât și în cadrul mecanismelor consacrate de negocieri în formatul „5+2” în vederea identificării unei soluții cuprinzătoare și viabile privind conflictul transnistrean în condițiile respectării suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

3.5. Promovarea politicii de apărare

Politica de apărare a Republicii Moldova reprezintă un ansamblu de viziuni, de concepții, de activități și de relații

care reflectă caracterul complex al apărării și care definesc capacitatea statului în a asigura modernizarea continuă în vederea dezvoltării posibilităților sale de a utiliza defensiv mijloacele militare. Politica de apărare include aspectele externe și interne, militare și nonmilitare ale sistemului de securitate națională și se bazează pe principiul fundamental de asigurare a controlului democratic asupra forțelor armate prin promovarea transparenței și a responsabilității sistemului național de apărare în fața societății.

Recunoscut fiind faptul că, în momentul de față, riscul unei agresiuni armate împotriva Republicii Moldova este unul scăzut, politica de apărare a statului va fi îndreptată spre dezvoltarea capacităților militare suficiente pentru asigurarea executării următoarelor misiuni:

- descurajarea și, după caz, respingerea unei agresiuni armate, prin desfășurarea operațiilor de apărare (acțiunilor de luptă);

- asigurarea controlului și managementului spațiului aerian;

- acordarea de sprijin autorităților civile în gestionarea situațiilor excepționale;

- participarea la misiuni de pacificare, inclusiv la cele internaționale, și la misiuni umanitare.

Pornind de la necesitatea ajustării structurii forțelor armate la rigorile și la sarcinile ce derivă din misiunile menționate, se impune modificarea actualei sale componente.

În acest context, Armata Națională va constitui unicul element al forțelor armate ale Republicii Moldova.

Serviciul Grăniceri și trupele de carabinieri, fiind în continuare componente ale sectorului de securitate națională, vor deveni, în mod definitiv, parte a sistemului de justiție și de afaceri interne. Trupele de carabinieri vor prelua integral de la organele poliției funcțiile de menținere și de restabilire a ordinii publice, urmînd calea profesionalizării complete și a trecerii graduale la serviciul prin contract.

Ținînd cont de caracterul în mare parte imprevizibil și urgent al calamităților naturale, precum și de frecvențele experiențe recente la capitolul respectiv, se consideră necesară modificarea actualului cadru legal în felul în care să permită conectarea expeditivă a forțelor armate la redresarea situațiilor excepționale din țară. De asemenea, există nevoia de a reglementa acțiunile forțelor armate ale Republicii Moldova în cazul unui atentat terorist îndreptat spre destabilizarea stării ei de securitate.

Pentru dezvoltarea unui sistem național de apărare robust, eficient și pe măsura mijloacelor disponibile, Republica Moldova va întreprinde acțiunile necesare în vederea mai bune instituționalizări a procesului de formulare a politicii de apărare. Realizarea acestui deziderat necesită elaborarea unui cadru legal corespunzător, delimitarea rolurilor și a responsabilităților între structurile de stat, existența unui mecanism de coordonare și de planificare strategică, precum și informarea deplină și implicarea activă a societății în procesul de elaborare a politicii de apărare.

Descrierea detaliată a politicii de apărare a statului și a aspectelor militare ale securității naționale a Republicii Moldova constituie obiectul Strategiei militare naționale.

4. Căile de asigurare a securității naționale

4.1. Combaterea sărăciei, asigurarea securității economice și diminuarea dependenței energetice

Securitatea economică reprezintă o parte componentă indispensabilă a securității naționale. Astfel, acțiunile autorităților administrației publice centrale vor fi orientate spre crearea unor condiții interne și externe care să asigure independența economiei naționale, o creștere economică durabilă, satisfacerea necesităților statului și ale cetățenilor, combaterea sărăciei, competitivitatea pe piețele externe. În scopul consolidării sistemului financiar-bancar național, autoritățile relevante vor întreprinde, de asemenea, măsuri

de sporire a rezistenței sistemului dat față de crizele financiare și economice externe.

Securitatea energetică, parte integrantă a securității economice, reprezintă un ansamblu de măsuri orientate spre consolidarea complexului energetic prin diversificarea surselor de energie, prin extinderea rețelilor de transport și de distribuție a energiei și a resurselor energetice, prin modernizarea capacităților de generare amplasate pe teritoriul țării.

În scopul asigurării securității economice și energetice a țării, vor fi elaborate: un mecanism eficient de identificare a factorilor de pericol de ordin intern și extern, cu stabilirea acțiunilor necesare pentru asigurarea securității, și un sistem adecvat de luare a deciziilor bazat pe programe de dezvoltare social-economică. În acest sens, vor fi depuse eforturi sporite pentru:

- efectuarea de transformări instituționale care să contribuie la coordonarea acțiunilor de asigurare a securității economice;

- dezvoltarea și implementarea tehnologiilor de fabricare a produselor concurențiale;

- dezvoltarea infrastructurii economiei naționale, necesară pentru realizarea transformărilor de structură;

- asigurarea unei utilizări mai eficiente a resurselor;

- dezvoltarea potențialului tehnico-științific, inovativ și de producție;

- diversificarea potențialului de export;

- colaborarea internațională în domeniul energiei și integrarea în sistemul energetic unic european;

- îmbunătățirea climatului pentru investiții în generarea de energie electrică;

- diversificarea genurilor de combustibili utilizați pe teritoriul țării, precum și a căilor de import al resurselor energetice;

- majorarea, în măsura posibilităților, a capacităților economice competitive de producere a energiei electrice;

- promovarea eficienței energetice și utilizarea resurselor energetice regenerabile, în conformitate cu politicile UE în domeniu;

- crearea sau arendarea, în măsura posibilităților, a depozitelor de stocare a gazelor naturale;

- inelarea sistemului național de gazificare;

- gazificarea integrală a țării.

4.2. Gestionarea problemelor legate de conflictul transnistrean și de retragerea trupelor străine

Soluționarea problemei transnistrene trebuie să fie atinsă exclusiv prin mijloace pașnice în procesul de negocieri în formatul „5+2”.

Obiectivul principal al procesului de reglementare politică a conflictului transnistrean constă în identificarea unei soluții cuprinzătoare, viabile și definitive pentru conflictul transnistrean, prin elaborarea și atribuirea unui statut juridic special regiunii transnistrene ca parte integrantă a Republicii Moldova.

Soluția conflictului trebuie să fie bazată pe respectarea principiilor suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova în cadrul frontierelor ei internaționale recunoscute.

Reglementarea definitivă a conflictului trebuie să asigure caracterul viabil, democratic, independent și suveran al statului reunificat, prin reintegrarea spațiului constituțional, economic, social, de securitate și de apărare.

Respectarea normelor, valorilor și practicilor democratice trebuie extinsă pe întreg teritoriul țării reunificate, prin asigurarea unui stat funcțional bazat pe principiile statului de drept și protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, asistate de o societate civilă liberă și consolidată.

Soluția politică a conflictului va fi consecventă vecto-

rului strategic de integrare europeană a țării. Avansind pe calea integrării europene, autoritățile Republicii Moldova vor continua să acționeze în direcția sporirii atractivității politice, economice și sociale a statului și a obiectivului de reintegrare.

În promovarea procesului de reglementare, autoritățile Republicii Moldova își vor concentra simultan eforturile asupra gestionării măsurilor de consolidare a încrederii și asupra procesului de negocieri vizînd reglementarea politică a conflictului. Măsurile de încredere au menirea de a contribui la eliminarea suspiciunilor și la soluționarea problemelor stringente cu care se confruntă populația de pe ambele maluri ale Nistrului.

Transformarea actualei operațiuni de pacificare într-o misiune multinațională civilă cu mandat internațional va contribui la atingerea reglementării politice, creînd mecanismele necesare de consolidare a încrederii și a securității.

Subiectul reglementării conflictului transnistrean va fi promovat consecvent în contextul contactelor bilaterale cu actorii internaționali implicați în procesul de reglementare – OSCE, Rusia, Ucraina, UE și statele membre ale acesteia, precum și SUA. Autoritățile Republicii Moldova își vor axa atenția atît pe obținerea sprijinului partenerilor externi pentru politicile de reintegrare promovate de stat, cît și pe asigurarea unor abordări comune între actorii internaționali. Autoritățile Republicii Moldova vor utiliza și forurile multilaterale de vocație universală și regională, în particular ONU, OSCE, Consiliul Europei etc., în scopul sensibilizării continue și al asigurării sprijinului necesar pentru eforturile de reintegrare. Vor continua eforturile în vederea securizării segmentului transnistrean al frontierei moldo-ucrainene, inclusiv prin cooperare cu Misiunea EUBAM.

Retragerea din Republica Moldova a prezenței militare străine este imperativă și urmează să fie efectuată în virtutea faptului că nu are temei legal, intrînd în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, cu angajamentele și cu principiile internaționale din sfera controlului armamentului și a relațiilor politico-militare dintre state, care prevăd necesitatea acordului expres exprimat în acest sens de către autoritățile țării gazdă. Retragerea neîntîrziată și necondiționată de pe teritoriul Republicii Moldova a munițiilor care aparțin Federației Ruse și a forțelor militare străine care asigură paza acestora este de natură să stimuleze procesul de soluționare politică a problemei transnistrene.

4.3. Diminuarea șanselor coerciției externe

Republica Moldova rămîne a fi expusă amenințării coerciției politice sau de altă natură, generată din exterior în scopul influențării opțiunilor ei de politică externă și internă. Coerciția externă poate fi exercitată sub forma unor măsuri cu caracter economic sau de alt ordin, precum și prin intermediul serviciilor speciale ale altor state.

Starea actuală a lucrurilor indică necesitatea obținerii unor capacități adecvate în domeniul informațiilor și al comunicării. Aceste capacități trebuie să includă atît instrumentarul destinat obținerii calitative de informații și bunei gestiuni a lucrurilor pe linia de contrainformații, cît și instrumentarul folosit în comunicarea corespunzătoare din interiorul sectorului de securitate națională și în analiza informațiilor ce servesc la luarea deciziilor politice. Un sistem de informații resetat conform standardelor și practicilor folosite în UE va permite o mai bună orientare a Republicii Moldova în actualul mediu de securitate.

4.4. Combaterea factorului criminogen și a corupției

După cum arată analiza amenințărilor și a riscurilor cu impact asupra securității, în Republica Moldova se atestă o înrăutățire a situației criminogene pe fundalul

diminuării capacității de combatere a lor de către structurile abilitate.

Astfel, drept priorități vor fi: sporirea eforturilor de prevenire și de combatere a factorilor criminogeni, inclusiv lichidarea grupărilor criminale organizate ce activează atît pe teritoriul Republicii Moldova, cît și pe teritoriul altor țări, distrugerea bazei tehnico-materiale a acestor grupări. Urmează, așadar, implementarea reformei sectorului de securitate națională, fapt prin care va fi sporită capacitatea structurilor din sectorul de securitate națională abilitate cu funcțiile de combatere a factorilor criminogeni.

Structurile abilitate vor continua totodată eforturile în vederea creării de condiții pentru combaterea eficientă a crimei organizate, a migrației ilegale și a traficului de ființe umane, în special în conexiune cu activitățile crimei organizate transnaționale.

Vor fi întreprinse acțiunile necesare pentru a se asigura, în baza legislației, apărarea vieții, sănătății, onoarei, demnității, drepturilor, libertăților, intereselor și averii cetățenilor de atentate criminale, prevenirea și curmarea infracțiunilor, menținerea ordinii publice și securitatea publică, se va exercita supravegherea de stat în domeniul protecției civile și al apărării împotriva incendiilor pe întreg teritoriul țării. Se vor intensifica eforturile de reducere a fenomenului infracțional, a gradului de victimizare și de sporire a securității și a ordinii publice pentru asigurarea protecției cetățenilor, inviolabilității proprietății și a celorlalte valori patrimoniale și nepatrimoniale.

Urmează să se acorde o atenție sporită utilizării oportunităților pe care le oferă Interpolul, Europolul, alte organizații de cooperare ale organelor de drept, precum și intensificării colaborării cu structuri similare din statele vecine. Implementarea sistemului poliției comunitare și preluarea funcțiilor de asigurare și de restabilire a ordinii publice pe întreg teritoriul țării sub responsabilitatea trupelor de carabinieri vor fi măsurile de bază în asigurarea ordinii publice.

Un imperativ al timpului constă în dezvoltarea parteneriatului între organele de menținere a ordinii de drept și societatea civilă, în ridicarea rolului comunității la asigurarea securității și a liniștii publice, în prevenirea fenomenului infracțional, în special a delincvenței juvenile, precum și în ridicarea culturii de deținere și de folosire a armelor din circuitul civil.

Pornind de la faptul că fenomenul corupției afectează grav securitatea economică a statului, lezează drepturile omului, subminează structurile statale și progresul social, ceea ce periclitează securitatea națională a Republicii Moldova, instituțiile publice abilitate vor continua abordarea luptei împotriva corupției la nivel strategic.

Acest fenomen trebuie ținut sub un control riguros și diminuat atît prin aplicarea unor măsuri de prevenire a factorilor criminogeni și de înlăturare a condițiilor care generează corupția, cît și prin depistarea nemijlocită a actelor de corupție, prin tragerea la răspundere juridică a vinovaților, în temeiul legii, prin mediatizarea cazurilor de corupție combătute. Documentul de politică ce conține direcția orientativă a prevenirii și a combaterii corupției este Strategia națională anticorupție. Pentru realizarea acestei politici, instituțiile publice antrenate în lupta împotriva corupției vor executa măsurile din Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale anticorupție, din Planul național de dezvoltare etc.

Un rol important în acest sens îi revine societății civile, care urmează a completa aceste măsuri cu acțiuni de monitorizare și de susținere a eforturilor.

4.5. Ameliorarea situației demografice și sănătății populației

Pornind de la tendințele negative ale sporului natural în Republica Moldova, vor fi monitorizate în continuare

problemele de dezvoltare demografică, se vor adopta politici de eliminare a amenințărilor și a vulnerabilităților existente și a celor de viitor, identificând acțiuni de asigurare a securității demografice prin coeziune, dezvoltare și securitate economică. Autoritățile publice centrale vor elabora și implementa Strategia națională în domeniul securității demografice.

Reducerea răspândirii bolilor va fi realizată prin elaborarea și implementarea unor politici și programe naționale de profilaxie primară și secundară, inclusiv prin promovarea sănătății, prin informarea și modificarea comportamentelor de risc, prin extinderea vaccinării profilactice, prin mărirea potențialului de intervenție pentru detectarea, localizarea și lichidarea focarelor epidemice, prin cooperare internațională în scopul protecției teritoriului țării de importul și de răspândirea maladiilor transmisibile, prin implementarea Regulamentului Sanitar Internațional.

Sănătatea publică va fi susținută prin dezvoltarea capacităților de adaptare și de răspuns la un șir de factori ambientali și sociali, cum ar fi poluarea apei potabile, schimbarea climei, utilizarea substanțelor și a deșeurilor chimice toxice, și prin realizarea măsurilor de prevenire a maladiilor condiționate de acești factori. Se preconizează elaborarea și atribuirea bugetului necesar implementării unui plan de acțiuni pentru sănătate în relație cu mediul, cu implicarea tuturor autorităților responsabile și a societății civile.

Avînd în vedere tendința globală de creștere a infecției HIV/SIDA, instituțiile abilitate vor menține situația sub monitorizare permanentă. Un accent deosebit va fi pus pe stabilizarea situației epidemice a tuberculozei.

4.6. Prevenirea, gestionarea și eliminarea efectelor în caz de calamități naturale, de poluare a mediului și de accidente tehnogene

În vederea asigurării reacționării prompte și eficiente la riscurile posibile și la necesitățile actuale, sistemul protecției civile urmează a fi transformat treptat într-un sistem național de gestionare a situațiilor excepționale. Acest sistem va include în calitate de participanți toate structurile statului, precum și instituțiile neguvernamentale, care să interacționeze în baza unor mecanisme clare, transparente și interdependente, maximal adaptate la necesitățile și la așteptările cetățenilor. Mecanismele de cooperare se vor baza pe următoarele principii: utilizare în comun a resurselor, intervenție integrată, flexibilitate, organizare pe module, siguranță în funcționare.

În scopul adoptării și al implementării standardelor Uniunii Europene în domeniul gestionării cazurilor și a situațiilor excepționale, în Republica Moldova vor fi realizate o serie de măsuri ca, de exemplu, telefonul unic european de urgență "112".

Toate elementele de intervenție la situațiile excepționale vor fi reformate pentru a deveni compacte, mobile și rapide, multifuncționale și dotate corespunzător, cu funcționare autonomă pe o perioadă determinată. Pe lângă intervențiile efectuate în limitele Republicii Moldova, acestea urmează să aibă capacitatea de a interveni și a funcționa peste hotarele țării, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. De asemenea, vor fi intensificate eforturile de creare a unui mecanism eficient de comunicare cu parteneri externi în vederea semnalizării și prevenirii situațiilor excepționale.

O atenție deosebită se va acorda procesului de instruire, care este unul din pilonii pregătirii multilaterale a serviciilor de intervenție și a populației în domeniul prevenirii și al lichidării consecințelor situațiilor excepționale.

Se va continua colaborarea în contextul tratatelor și altor documente politice la care Republica Moldova este parte pentru asigurarea securității ecologice în context transfrontalier, la nivel regional și internațional.

Se vor întreprinde măsuri pentru:

- armonizarea legislației naționale din domeniul protecției mediului la Directivele Europene;
- monitorizarea și prevenirea proceselor geologice periculoase;
- monitorizarea și prognozarea hazardurilor naturale periculoase;
- reducerea poluării componentelor de mediu ca rezultat al activității antropogene;
- asigurarea informării operative în cazul poluării accidentale a componentelor de mediu;
- reducerea și eliminarea impactului substanțelor chimice toxice asupra mediului și a sănătății populației;
- remedierea terenurilor contaminate cu poluanți organici persistenți.

Va fi consolidată colaborarea cu societatea civilă și va fi extinsă implicarea publicului în luarea deciziilor în domeniul mediului, asigurîndu-se accesul la informația de mediu, în conformitate cu legislația în vigoare.

4.7. Asigurarea securității informaționale

Pornind de la creșterea rolului pe care îl au tehnologiile informaționale în domeniul securității statului, instituțiile abilitate vor întreprinde acțiuni pentru asigurarea securității și administrării eficiente a sistemelor informaționale naționale, atât la nivel juridic, cît și la nivel funcțional, prin reducerea principalilor factori de risc, precum sînt: atacurile pe rețea (*cyber-crimes*), virusii informatici, vulnerabilitatea softurilor, neglijența sau rea-voința utilizatorilor, conectarea neautorizată a persoanelor terțe.

Pentru ameliorarea securității tehnologiilor informaționale, instituțiile abilitate vor elabora soluții tehnice speciale de sporire a fiabilității rețelelor comunicaționale în cazuri critice, precum și de creare a arhivelor și a stocurilor de documente electronice în vederea depozitării securizate a bazei de date de importanță națională, în conformitate cu regimul de stocare, păstrare și de evidență stabilit de legislație referitor la documentul electronic și la semnătura digitală, la registre și la protecția datelor cu caracter personal. Se va analiza posibilitatea de consolidare a mecanismelor de protecție a datelor personale în vederea eliminării utilizării acestora în scopuri ilicite sau în scopuri politice. Instituțiile abilitate vor dezvolta totodată capacitățile naționale necesare pentru efectuarea unui schimb securizat și pentru stocarea informațiilor, transmiterea promptă și eficientă a fluxului de informații, inclusiv a celor clasificate, pe plan intern și extern, în caz de diverse crize ori situații excepționale.

Securitatea informațională a statului ține și de provocările cu caracter mediatic îndreptate împotriva Republicii Moldova. În acest sens, va fi ajustat un cadru normativ relevant, vor fi instituite mecanisme eficiente de monitorizare, de control și de implementare în vederea diminuării discrepanțelor și a provocărilor existente, protejării societății de eventuale tentative de dezinformare și/sau de informare manipulative din exterior. În acest proces va fi consultată societatea civilă.

4.8. Asigurarea securității societale

Consolidarea unei societăți echilibrate și democratice în Republica Moldova va fi realizată prin implementarea criteriilor europene, conform obligațiilor asumate de Republica Moldova în cadrul Consiliului Europei și altor organizații internaționale.

În Republica Moldova vor fi promovate în continuare garanțiile privind drepturile reprezentanților minorităților etnice și ai diferitelor grupuri sociale minoritare. Autoritățile vor continua să sprijine informarea societății despre istoria și cultura țării, despre procesele politice, despre posibilitățile și drepturile participării la aceste procese, stimulînd astfel spiritul civic și implicarea civilă.

În procesul integrării minorităților etnice în societate va fi respectată identitatea lor culturală și lingvistică. Sistemul educațional va continua să promoveze însușirea limbii de stat a Republicii Moldova, a limbilor minorităților naționale, facilitând astfel integrarea socială.

Se va asigura respectarea dreptului cetățenilor Republicii Moldova la libertatea conștiinței și a religiei, se vor crea condițiile necesare pentru funcționarea pe teritoriul țării a cultelor care respectă legislația națională.

În scopul combaterii tabagismului vor fi luate măsuri privind respectarea interdicțiilor legate de fumatul în locurile publice, de vânzarea articolelor din tutun persoanelor cu vîrstă de pînă la 18 ani, vor fi examinate posibilitățile de majorare a accizelor la importul articolelor din tutun și a taxei pe valoarea adăugată, vor fi promovate programe de profilaxie și de tratament al tabagismului etc.

Combaterea consumului abuziv de alcool se va realiza prin interzicerea vânzării producției alcoolice minorilor, prin controlul asupra calității băuturilor alcoolice, prin informarea corectă și imparțială a populației cu privire la impactul negativ al abuzului de alcool asupra sănătății etc. Se vor prevedea surse bugetare pentru tratamentul bolnavilor de alcoolism și de narcomanie și se vor întreprinde măsuri pentru a nu se permite proliferarea narcoticelor, scurgerea din circuitul legal al ocrotirii sănătății a substanțelor narcotice, psihotrope și a precursorilor. Legislația națională în domeniul tutunului, al alcoolului și al drogurilor va fi ajustată la cerințele tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

4.9. Asigurarea stabilității politice

Frecvența excesivă a ciclurilor electorale repetate diminuează stabilitatea sistemului politic și a țării în ansamblu. În acest sens, implementarea normelor europene de dialog constructiv între formațiunile politice, în special între cele implicate în procesele electorale, este necesară pentru depășirea unor blocaje care generează instabilitate politică. Astfel, se va lua în calcul necesitatea examinării modalității de perfecționare a legislației naționale, ținîndu-se cont de obiectivele stabilității politice, ale dezvoltării Republicii Moldova, ale integrării europene. În acest proces vor fi consultați intens partenerii externi, inclusiv UE, Consiliul Europei și Comisia de la Veneția, alți actori care promovează valorile veritabile ale democrației.

4.10. Managementul integrat al frontierei de stat

Managementul integrat al frontierei de stat este unul dintre instrumentele-cheie în menținerea (protejarea) stării de securitate națională, fiind îndreptat împotriva migrației ilegale și a infracțiunilor conexe, altor infracțiuni transfrontaliere, inclusiv a celor care se intercalează cu fenomenul terorismului internațional.

Asigurarea managementului integrat al frontierei de stat constituie, de asemenea, unul din obiectivele importante ale reformării sectorului de securitate națională și ale avansării pe calea integrării europene.

În contextul respectiv, la nivel național vor fi adoptate măsuri graduale în vederea asigurării managementului integrat al frontierei de stat pe toate sectoarele ei, care trebuie să reunească următoarele aspecte:

- controlul și supravegherea frontierei de stat în baza analizei riscurilor, a datelor și a informațiilor prelucrate privind infracționalitatea;
- depistarea și investigarea crimelor transfrontaliere de către Serviciul Grăniceri și Serviciul Vamal în coordonare cu alte autorități din sistemul justiției și al afacerilor interne la nivel național;
- implementarea măsurilor pe care le presupune modelul de acces în Republica Moldova structurat pe patru nivele (măsurile în țările terțe, cooperarea cu țările vecine, controlul la frontieră, măsurile de control în interiorul țării, inclusiv readmisia);

- cooperarea dintre autoritățile implicate în managementul integrat al frontierei de stat, inclusiv prin facilitarea schimbului de informații necesare pentru punerea în aplicare a măsurilor de securitate la frontieră;

- cooperarea internațională în domeniul asigurării securității frontierei de stat;

- coordonarea și asigurarea coerenței activităților autorităților implicate în asigurarea securității frontierei prin Consiliul Național pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat.

4.11. Asigurarea securității alimentare

Politica de stat va asigura deplina și eficienta gestionare a resurselor alimentare strategice. Credibilitatea, siguranța și calitatea produselor alimentare constituie criterii fundamentale cărora Republica Moldova li se va conforma pentru a asigura protecția sănătății consumatorului și competitivitatea produselor alimentare pe piețele interne și cele externe. Avînd în vedere influența acestei politici asupra sferei sociale și a celei economice, elaborarea și implementarea unei astfel de politici, precum și supravegherea politicii de prețuri la produsele de primă necesitate, măsurile concrete de susținere a producătorilor autohtoni, calitatea produselor importate, inclusiv a celor modificate genetic, vor constitui sarcini prioritare ale instituțiilor din sectorul agroindustrial.

În scopul dezvoltării unui sector agricol cu o producție conformă cerințelor pieței europene și ale celei globale și de o calitate competitivă, instituțiile abilitate vor întreprinde măsuri de modernizare a tehnologiilor de producție, de asigurare a calității pe parcursul întregului proces de producție și distribuție, de promovare și dezvoltare a pieței de desfacere.

Securitatea alimentară internă va reprezenta una din prioritățile dezvoltării sectorului agroindustrial. Principiul „De la produse alimentare sigure la un regim alimentar sănătos” va sta la baza dezvoltării politicilor și a planurilor de acțiuni, a elaborării și adoptării unui cadru normativ în domeniul calității, siguranței și al securității alimentare, precum și a protecției sănătății consumatorilor. În scopul protecției sănătății consumatorilor vor fi elaborate și implementate programe de monitorizare a amenințărilor din lanțul alimentar.

4.12. Combaterea terorismului

Autoritățile abilitate cu prevenirea și combaterea terorismului sau activităților conexe lui vor depune în continuare eforturile necesare în vederea implementării programelor și a strategiilor de evaluare, de monitorizare, de protecție și altele asemenea, adoptate pe plan internațional și asumate de Republica Moldova. Aceste acțiuni sînt necesare pentru ridicarea funcționalității sistemului de securitate națională și pentru eficientizarea operaționalității instituționale de prevenire și de combatere a amenințărilor și a riscurilor de ordin terorist sau a fenomenelor aferente lor.

Activitatea autorităților publice competente urmează să se axeze pe trei segmente de bază: prevenirea și neadmiterea manifestărilor de terorism; curmarea și combaterea finanțării terorismului; combaterea terorismului prin cooperare cu instituțiile abilitate.

În acest sens, Republica Moldova își va concentra eforturile asupra abordării integrate a oricărei manifestări teroriste sau activități aferente ei, consolidînd sistemul național de combatere a terorismului. În plan instituțional, se vor realiza acțiuni de întărire a cooperării internaționale, inclusiv prin finalizarea eforturilor vizînd: definirea clară și cuprinzătoare a terorismului și stabilirea procedurilor-standard de operare, perfecționarea sistemului de operațiune antiteroristă pentru acțiunea coerentă a autorităților și a instituțiilor cu responsabilități în combaterea terorismului, pentru o mai bună cunoaștere a structurilor, metodelor și tehnicilor teroriste.

4.13. Cercetarea amenințărilor, riscurilor și a vulnerabilităților cu impact asupra capacității de apărare și a securității naționale

Organizațiile din sfera științei și a inovării vor identifica, prin intermediul cercetărilor strategice interdisciplinare în domeniul apărării și al securității, mecanismele de asigurare, pe termen scurt și mediu, a securității naționale, inclusiv a securității militare a statului în condițiile reconfigurării arhitecturii geostrategice.

În sensul respectiv, acestea:

- vor realiza expertize pentru instituțiile abilitate cu asigurarea securității naționale;
- vor elabora scenarii de asigurare a securității naționale prin analiza amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților atât de proveniență globală, cât și de proveniență regională;
- vor argumenta științific locul, rolul și funcțiile securității naționale în documentele strategice de planificare a politicilor de stat;
- vor investiga schimbările ce intervin în evoluția securității naționale cu impact asupra intereselor naționale ale Republicii Moldova.

5. Sectorul de securitate națională și reforma lui

Sistemul de securitate națională funcționează în conformitate cu legislația în vigoare. Obiectivele principale ale reformei acestui sistem vor ține cont de standardele și de practicile avansate din domeniu implementate în țările Uniunii Europene.

5.1. Cadrul instituțional al sectorului de securitate națională

Cadrul instituțional care stă la baza sistemului alcătuiește sectorul de securitate națională a Republicii Moldova. Din acest sector fac parte instituțiile de stat cu mandat de forță destinate implementării sarcinilor de protecție a cetățenilor și a statului (*nivel operațional*) și instituțiile civile de stat care exercită funcțiile de guvernare, de planificare, de control și de supraveghere în sistemul securității naționale (*nivel administrativ*).

În conformitate cu legislația în vigoare, la formarea și la realizarea politicii de asigurare a securității naționale participă autoritățile publice supreme în domeniul asigurării securității statului (Parlamentul, Președintele Republicii Moldova, Guvernul și Consiliul Suprem de Securitate), organele securității și ale apărării statului (Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Serviciul Grăniceri și Serviciul Vamal), alte autorități publice.

5.1.1. Consiliul Suprem de Securitate, mecanism de cooperare și de coordonare a activității sectorului de securitate națională

Consiliul Suprem de Securitate este un organ consultativ care analizează starea sectorului de securitate națională și prezintă Președintelui Republicii Moldova, altor autorități recomandări în luarea de decizii ce țin de securitatea națională.

Consiliul Suprem de Securitate utilizează capacitățile și expertiza comisiilor interdepartamentale create pentru gestionarea proceselor din domeniul securității naționale, cum ar fi Comisia națională pentru implementarea Planului individual de acțiuni al parteneriatului, Comisia de stat pentru realizarea analizei strategice a apărării etc.

5.1.2. Forțele armate

Forțele armate sînt destinate asigurării securității militare și au următoarele misiuni: apărarea independenței, integrității teritoriale și suveranității Republicii Moldova, participarea la operații internaționale de pacificare, acordarea de sprijin autorităților civile în situații de criză.

Forțele armate vor fi pregătite în baza doctrinelor moderne de luptă, pentru o gamă largă de misiuni, în corespundere cu modalitățile moderne de ducere a acțiunilor militare.

Pentru realizarea obiectivelor trasate în Strategie, se stabilesc următoarele sarcini specifice pe termen mediu:

- modernizarea Armatei Naționale în vederea creării unei structuri de forță, capabilă să asigure securitatea militară, precum și folosirea eficientă a resurselor alocate, menținerea sistemului de serviciu militar mixt, cu majorarea ulterioară a ponderii serviciului militar prin contract;
- îndeplinirea misiunilor corespondente menținerii păcii în Zona de securitate, pînă la modificarea formatului actual al forțelor mixte de menținere a păcii;
- dezvoltarea continuă a capacităților naționale de participare la operații internaționale de pacificare și extinderea nivelului de participare pînă la o unitate independentă;
- supravegherea și controlul spațiului aerian al țării;
- revizuirea sistemului național de mobilizare, necesar pentru asigurarea securității militare.

5.1.3. Activitatea Serviciului de Informații și Securitate

Serviciul de Informații și Securitate (SIS) este un organ de stat specializat, căruia îi revine competența directă de asigurare a securității de stat a Republicii Moldova. În acest context, activitatea SIS se va subordona necesității de asigurare, în primul rînd, a unei securități funcționale și multidimensionale, de curmare a tentativelor informativ-subversive din străinătate, de prevenire a activității anticonstituționale a unor grupări și formațiuni atît din țară, cît și din exteriorul ei, de combatere a criminalității organizate, a manifestărilor de corupție, care subminează securitatea statului, și a terorismului, de asigurare a stabilității economice a țării și a protejării potențialului național de apărare.

Scopul activității SIS îl constituie asigurarea securității interne și externe, apărarea ordinii constituționale, a sistemului economic național și a capacității de apărare, combaterea terorismului și altor amenințări la adresa securității de stat cu mijloace preventive și speciale de natură nonmilitară.

Pentru atingerea acestui scop și realizarea obiectivului general al politicii statului în domeniul securității naționale, SIS obține, verifică, evaluează, păstrează și valorifică informațiile necesare cunoașterii, prevenirii și contracarării oricăror acțiuni care constituie sau ar putea constitui amenințări la adresa suveranității, independenței, securității, ordinii constituționale și integrității teritoriale a Republicii Moldova, precum și datele cu referire la evoluțiile și la evenimentele din afara țării de care se ține cont la formularea politicii externe, de apărare și a politicii economice a Republicii Moldova. SIS previne și contracarează aspirațiile subversive orientate împotriva Republicii Moldova, acțiunile de subminare violentă a instituțiilor democratice ale statului, alte acțiuni ce prezintă amenințări la adresa securității statului; întreprinde măsuri de prevenire și de combatere a infracțiunilor cu caracter terorist, a acțiunilor de finanțare și de asigurare materială a actelor teroriste și altor activități extremiste; edifică și asigură funcționarea securizată a sistemelor guvernamentale de comunicații, protecția și prevenirea divulgării de informații ce constituie secret de stat; asigură crearea, funcționarea și dezvoltarea sistemelor de protecție criptografică și tehnică a informației; întreprinde măsuri de asigurare contrainformativă în condițiile legii.

5.1.4. Serviciul Grăniceri

Serviciul Grăniceri este o autoritate administrativă centrală care își exercită atribuțiile și promovează politica statului în domeniul supravegherii și al controlului frontierei de stat în scopul combaterii faptelor specifice criminalității transfrontaliere, inclusiv migrației ilegale, al asigurării intereselor Republicii Moldova la frontiera de stat, în condițiile legii. Serviciul Grăniceri promovează politica statului și în alte domenii prevăzute de legislația în vigoare.

Pentru realizarea obiectivelor trasate în Strategie sînt stabilite următoarele priorități pe termen mediu:

- elaborarea și implementarea Strategiei naționale cu privire la managementul integrat al frontierei de stat;
- armonizarea legislației la acquis-ul Uniunii Europene;
- optimizarea activității Serviciului Grăniceri în scopul transformării cu atribuirea capacităților deplin de combatere a crimelor la frontiera de stat, inclusiv în contextul lansării negocierilor Acordului de asociere cu Uniunea Europeană la compartimentul „Gestionarea frontierei de stat” și prin prisma liberalizării regimului de vize;
- demilitarizarea și profesionalizarea treptată a Serviciului Grăniceri;
- dezvoltarea infrastructurii și a echipamentului frontierei de stat;
- dezvoltarea Sistemului informațional integrat al Serviciului Grăniceri, a tehnologiilor avansate, în particular în contextul participării în cadrul Inițiativei europene cu privire la dezvoltarea supravegherii frontierei (EUROSUR).

5.2. Liniile directe ale reformei sectorului de securitate națională

Reforma sectorului de securitate națională constituie un obiectiv-cheie în atingerea unei stări durabile de securitate și de stabilitate a Republicii Moldova. Reformarea acestui sector reprezintă un proces complex, cu efect asupra întregului sistem de securitate națională, inclusiv asupra instituțiilor de stat și a celor nestatale din afara limitelor sectorului de securitate națională.

Procesul de reformare a sectorului de securitate națională, în care vor fi antrenate societatea civilă, mass-media, organizațiile internaționale relevante, include în perioada de referință a Strategiei următoarele obiective: redimensionarea calitativă și cantitativă a sectorului de securitate națională, astfel încît să se facă posibile planificarea activității și alocarea resurselor necesare acestui sector în conformitate cu principiile, cu valorile generale, cu obiectivele și liniile directe ale securității naționale; consolidarea capacităților de analiză și de reacție a sectorului de securitate națională la schimbările mediului de securitate la nivel național și internațional; asigurarea controlului civil asupra sectorului de securitate națională; întărirea legitimității sectorului de securitate națională; prevenirea eficientă a situațiilor de conflict, de criză și de urgență; reunificarea țării pe cale pașnică.

Reformarea sectorului de securitate națională al Republicii Moldova în conformitate cu standardele și cu practicile euro-atlantice se va realiza gradual și va cuprinde două niveluri: *nivelul politic* al reformei, care prevede eficientizarea gestiunii sectorului de securitate națională, și *nivelul tehnic*, orientat spre ridicarea nivelului de competență operațională, spre consolidarea capacităților instituționale și de personal, precum și a funcționalității structurilor sectorului de securitate națională.

În scopul derulării corespunzătoare a reformei sînt definite următoarele sarcini:

a) consolidarea capacităților de planificare strategică

Scopul acestei sarcini îl constituie dezvoltarea unui sistem eficient de planificare în vederea asigurării securității naționale, investirea cu putere a acestuia, în funcție de amenințările și de riscurile cu impact asupra securității naționale, precum și de resursele și de instrumentele politice disponibile.

Metode de implementare:

- consolidarea rolului Consiliului Suprem de Securitate, investirea sa cu funcții deliberative, de coordonare și de elaborare a politicilor în domeniile de securitate și de apărare, precum și dezvoltarea următoarelor capacități:
 - de informare și comunicare;
 - de analiză permanentă a sistemului de securitate

națională și de ajustare a acestuia în funcție de evoluția amenințărilor și a riscurilor;

- de coordonare, de monitorizare și de planificare strategică pentru prevenire și reacție în situații de criză;
- implicarea activă în procesul elaborării politicilor de securitate a componentei civile a sectorului de securitate națională și a societății civile;
- efectuarea periodică a analizei strategice a sistemului de securitate națională și de apărare.

b) perfecționarea cadrului instituțional și normativ

Scopul acestei sarcini îl constituie consolidarea bazei normative relevante pentru consfințirea și implementarea competențelor structurilor din sectorul de securitate națională, respectarea ierarhiei administrative din sector, precizarea funcțiilor și a mandatului structurilor din sectorul de securitate națională, ierarhizarea sistemului de securitate națională.

Metode de implementare:

- adoptarea de acte normative sau ajustarea celor existente la necesitățile reformei sistemului de securitate națională în scopul instituirii unui cadru normativ și instituțional funcțional și transparent, al delimitării clare a atribuțiilor și a competențelor, pentru evitarea suprapunerilor de competențe între forțele armate și celelalte structuri ale sectorului de securitate națională;
- determinarea competențelor în domeniul informațiilor și al contrainformațiilor civile și militare și al mecanismelor de supraveghere și de subordonare a serviciilor respective;
- demilitarizarea tuturor instituțiilor publice cu mandat de forță, cu excepția forțelor armate.

c) reformarea forțelor armate

Scopul acestei sarcini îl constituie dezvoltarea și menținerea permanentă a unor forțe armate credibile, suficiente cantitativ, flexibile, mobile, multifuncționale și interoperabile, capabile să asigure îndeplinirea misiunilor.

Pentru atingerea acestui scop va continua reforma forțelor armate, ghidată de analiza strategică a apărării, cu concentrare prioritară asupra următoarelor aspecte-cheie:

- îndeplinirea recomandărilor date în Analiza Strategică a Apărării;
- revizuirea structurii componentelor forțelor armate;
- trecerea la planificarea apărării bazată pe capabilitățile și capacitățile existente și pe cele necesare pentru participare la eventuale operații, în scopul atingerii obiectivelor de securitate națională, regională și internațională;
- armonizarea procesului de planificare a apărării cu sistemul de planificare strategică și bugetară al statului în sectorul de securitate națională;
- delimitarea atribuțiilor între structurile de comandă, realizarea sistemelor moderne de comunicații și de informatică, ajustarea sistemului național de mobilizare;
- perfecționarea bazei conceptuale cu privire la modalitățile de îndeplinire a misiunilor, de planificare și de organizare a operațiilor militare;
- modernizarea sistemului de management al resurselor umane, creșterea calității vieții personalului și perfecționarea profundă a instruirii și a învățămîntului militar;
- promovarea imaginii forțelor armate în societate prin intermediul intensificării educației militar-patriotice a cetățenilor;
- realizarea programelor de înzestrare cu echipament necesar pentru executarea misiunilor în zona de securitate, asigurarea supravegherii și a controlului spațiului aerian, îndeplinirea angajamentelor internaționale;
- elaborarea unui program național de modernizare a tehnicii militare și a armamentului din dotare, precum și reînzestrarea forțelor armate în corespundere cu misiunile și cu sarcinile lor.

În procesul reformării, forțele armate vor realiza structura lor modificată, compusă din următoarele forțe: terestre, aeriene, speciale și de suport. Pe plan operațional, forțele vor fi grupate astfel: forțe operaționale, forțe cu efective reduse și forțe de rezervă;

d) instituirea unui sistem viabil de informare a populației și de comunicare

Scopul acestei sarcini îl constituie încurajarea participării societății civile la procesul de reformare a sectorului de securitate națională, stimularea dezbaterilor în societate a problemelor de securitate și a rolului instituțiilor de securitate, ridicarea nivelului interacțiunii dintre societate și instituțiile statului.

Informarea adecvată a cetățenilor despre problemele ce țin de securitatea națională este un punct de pornire în promovarea relațiilor dintre structurile de forță ale sectorului de securitate națională și populație, în crearea de condiții pentru ca marea majoritate a populației să accepte obiectivele de reformare a sectorului de securitate națională, în instituirea unui climat politic propice susținerii procesului de reforme.

Realizarea acestor sarcini se va baza pe prevederile Strategiei de informare și de comunicare cu publicul în domeniul apărării și securității naționale, care urmează a fi aprobată de Guvern.

Metode de implementare:

- sprijinirea activităților educaționale și informaționale privind problematica securității naționale în vederea promovării în rândurile populației a unei bune înțelegeri a problemelor din sectorul de securitate națională;

- crearea de condiții favorabile dezvoltării capacităților instituționale ale exponenților societății civile pentru a le facilita înțelegerea clară a necesităților și a priorităților de securitate și de apărare, precum și implicarea lor constructivă în procesul de reforme.

e) reformarea trupelor de carabinieri

Procesul de reformare a trupelor de carabinieri prevede restructurarea lor în forțe capabile să execute misiuni pe timp de pace și în situații de criză. În procesul reformării se preconizează întreprinderea următoarelor măsuri:

- revizuirea structurilor operaționale din componența unităților militare existente în timp de pace pentru alocarea eficientă a resurselor financiare, menținerea sistemului de serviciu militar mixt, cu majorarea treptată a ponderii serviciului militar prin contract;

- examinarea și adaptarea, bazate pe rezultatele analizei strategice a apărării, a actualului sistem de mobilizare a trupelor de carabinieri în vederea corespunderii structurii aprobate și resurselor disponibile;

- adaptarea la cerințele actuale a sistemului de pregătire inițială și de perfecționare profesională a corpului de subofițeri al trupelor de carabinieri;

- revizuirea componenței forțelor destinate să participe la acțiuni în situații de criză și în situații excepționale, la acțiuni antiextremiste (antiteroriste);

- perfecționarea subunităților asigurare de luptă și logistică (tehnică și logistică) ale trupelor de carabinieri;

- preluarea asigurării și restabilirii ordinii publice pe întreg teritoriul țării.

Planurile de reformare a trupelor de carabinieri vor fi ajustate, după caz, la rezultatele analizei strategice a apărării.

6. Asigurarea cu resurse a sectorului de securitate națională

Conștientizarea importanței pe care o are starea satisfăcătoare de securitate națională pentru Republica Moldova, care va permite dezvoltarea democratică a statului și a societății pînă la transformarea lor într-o democrație viabilă și modernă, precum și asumarea răspunderii pentru asigurarea unei astfel de stări trebuie să conducă la angajarea plenară a politicului și a societății civile în realizarea prevederilor programatice ale Strategiei.

Nu în ultimul rînd, importanța securității naționale trebuie să indice necesitatea asigurării întregului sistem de securitate națională și a sectorului de securitate națională cu resurse umane de calitate, cu resurse tehnico-materiale, financiare și științifice corespunzătoare realizării măsurilor prevăzute în Strategie.

Sînt stabilite următoarele obiective pentru asigurarea economico-financiară, tehnico-materială și științifică a implementării Strategiei:

- programarea și alocarea de resurse pe obiective strategice în strictă conformitate cu prioritățile stabilite în Strategie;

- aplicarea managementului resurselor în baza programelor pentru toate structurile sectorului de securitate națională;

- dezvoltarea conlucrării instituțiilor implicate în asigurarea resurselor, precum și exercitarea eficientă a controlului parlamentar;

- promovarea transparenței în alocarea și utilizarea resurselor publice menite să ducă la creșterea responsabilității față de contribuabil.

Instituțiile abilitate vor prevedea în planurile de activitate măsuri adecvate de consolidare a capacităților de administrare și de utilizare eficientă a resurselor pentru implementarea obiectivelor stabilite în Strategie.

7. Etapele de implementare, procedurile de raportare și de monitorizare

În conformitate cu prevederile Legii nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, luînd în considerare caracterul dinamic al stării securității naționale, Strategia cuprinde direcții orientative de activitate în domeniul securității naționale pe un termen mediu de 4-7 ani.

Rolul de monitorizare a procesului de implementare și de coordonare interinstituțională a activităților se atribuie Consiliului Suprem de Securitate. Autoritățile administrației publice centrale vor informa semestrial Consiliul Suprem de Securitate despre mersul implementării Strategiei și vor formula, după caz, propuneri, recomandări, soluții coordonate. Consiliul Suprem de Securitate va informa anual Parlamentul despre aplicarea Concepției Securității Naționale și despre implementarea Strategiei.

Strategia va fi revizuită și actualizată, inclusiv prin consultarea societății civile, cel puțin o dată la 4 ani de la intrarea ei în vigoare.

500 HOTĂRÎRE **privind modificarea componenței nominale a unor comisii permanente ale Parlamentului**

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Componența nominală a unor comisii permanente ale Parlamentului se modifică după cum urmează:

– domnul deputat Oleg GARIZAN, aparținînd Frațiunii

parlamentare a Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, se alege în funcția de secretar al Comisiei administrație publică și dezvoltare regională, fiind revocat din calitatea de membru al Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media;

– domnul deputat Ion CEBAN, aparținând Fracțiunii parlamentare a Partidului Comunistilor din Republica Moldova, se alege în funcția de membru al Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media;

– domnul deputat Mihail MOCAN, aparținând Fracțiunii parlamentare a Partidului Comunistilor din Republica Moldova, se alege în funcția de membru al Comisiei mediu și schimbări climatice;

– domnul deputat Igor VREMEA, aparținând Fracțiunii parlamentare a Partidului Comunistilor din Republica

Moldova, se alege în funcția de membru al Comisiei mediu și schimbări climatice.

Art. 2. – Anexele nr. 6, 7 și 10 la Hotărîrea Parlamentului nr. 3 din 12 ianuarie 2011 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 15, art. 16), cu modificările ulterioare, se modifică conform art. 1 din prezenta hotărîre.

Art. 3. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr. 189. Chișinău, 29 septembrie 2011.

Marian LUPU

501 HOTĂRÎRE

privind demisia unui deputat în Parlament

În temeiul art. 69 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și al art. 2 alin. (8) din Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se ia act de cererea de demisie a deputatului în Parlament Grigore COBZAC, ales din partea Partidului Liberal Democrat din Moldova.

Art. 2. – Se declară vacant un mandat de deputat în Parlament care aparține Partidului Liberal Democrat din Moldova.

Art. 3. – Hotărîrea Parlamentului nr. 3 din 12 ianuarie

2011 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 15, art. 16), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

la anexa nr. 2 – Comisia economie, buget și finanțe:

domnul deputat Grigore COBZAC, aparținând Fracțiunii parlamentare a Partidului Liberal Democrat din Moldova, se exclude din componența comisiei.

Art. 4. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Nr. 194. Chișinău, 30 septembrie 2011.

Marian LUPU

502 DECRET

privind conferirea de distincții de stat unor cadre didactice

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. – Pentru muncă îndelungată și prodigioasă în domeniul învățămîntului, contribuție la perfecționarea procesului instructiv-educativ și activitate metodică-didactică și organizatorică intensă, se conferă:

Ordinul „Gloria Muncii”

domnului
Gheorghe CIOCANU – rector al Universității de Stat din Moldova

domnului
Valentin GANTEA – profesor la Gimnaziul din satul Căzănești, raionul Telenești

domnului
Constantin GLUȘCO – profesor universitar la Universitatea Tehnică a Moldovei

doamnei
Galina JICUL – director al Liceului Teoretic „Lucian Blaga”, municipiul Chișinău

domnului
Dumitru MOLDOVAN – profesor universitar la Academia de Studii Economice a Moldovei

domnului
Tudor TERTEA – director al Gimnaziului-internat din satul Văscăuți, raionul Florești

domnului
Ion VOVC

domnului
Vladimir CALMÎC

doamnei
Elena CEPRAGA

domnului
Nicolae COBASNEAN

doamnei
Leonora GAINA

domnului
Andrei GROSU

doamnei
Eugenia NOVAC

doamnei
Eugenia ONUFREI

– director al Școlii Profesionale nr. 5, municipiul Bălți;

Medalia „Meritul Civic”

– șef al Direcției generale învățămînt, tineret și sport, raionul Cahul

– profesor la Colegiul Politehnic din Chișinău

– director al Gimnaziului-internat din orașul Orhei

– director al Casei de Creație și Agreement a Copiilor din orașul Fălești

– șef al Direcției educație, tineret și sport, sectorul Rișcani, municipiul Chișinău

– conferențiar universitar la Universitatea de Stat din Tiraspol

– profesor la Liceul Teoretic „Hyperion”, orașul Durlăști, municipiul Chișinău.

PREȘEDINTELE INTERIMAR AL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 306-VI. Chișinău, 5 octombrie 2011.

Marian LUPU

503**D E C R E T**

privind destituirea domnului Iurie DOMINIC din funcția de șef al Marelui Stat Major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale

În temeiul art. 87 alin. (1) și art. 88 lit. j) din Constituția Republicii Moldova și al art. 25 alin. (2) lit. i) din Legea cu privire la apărarea națională,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Art. 1. – Domnul Iurie DOMINIC se destituie din funcția

de șef al Marelui Stat Major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale.

Art. 2. – Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 307-VI. Chișinău, 6 octombrie 2011.

504**D E C R E T**

pentru inițierea negocierilor și acordarea deplinei puteri doamnei Valentina BULIGA, ministru al muncii, protecției sociale și familiei

În temeiul art. 86 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și al art. 7 și art. 9 din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Art. 1. – Se dispune inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului în domeniul asigurărilor sociale dintre Republica Moldova și Republica Estonia.

Art. 2. – Doamnei Valentina BULIGA, ministru al muncii, protecției sociale și familiei, i se acordă deplinele puteri pentru a semna, în numele Republicii Moldova, Acordul în domeniul asigurărilor sociale dintre Republica Moldova și Republica Estonia.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 311-VI. Chișinău, 6 octombrie 2011.

505**D E C R E T**

privind numirea în funcție a unor judecători

În temeiul art. 116 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și al art. 11 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. – Se numesc în funcția de judecător, pe un termen de 5 ani, următorii:

BĂBĂLĂU Denis – la Judecătoria Ocnîța
BUȘULEAC Mihail – la Judecătoria Cahul.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 312-VI. Chișinău, 6 octombrie 2011.

506**D E C R E T**

privind conferirea „Ordinului de Onoare” doamnei Elaine MARSHALL

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. – În semn de profundă grațitudine pentru

contribuția deosebită adusă la elaborarea și realizarea de proiecte investiționale în Republica Moldova, doamnei Elaine MARSHALL, secretar de Stat al Carolinei de Nord, SUA, i se conferă „Ordinul de Onoare”.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 313-VI. Chișinău, 6 octombrie 2011.

507**D E C R E T**

privind conferirea medaliei „Meritul Civic” domnului Gheorghe RAILEAN

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Articol unic. – Pentru muncă îndelungată și prodigioasă în mass-media, contribuție la propagarea valorilor moral-spirituale și înalt profesionalism, domnului Gheorghe RAILEAN, fotojurnalist, i se conferă medalia „Meritul Civic”.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 314-VI. Chișinău, 6 octombrie 2011.

508 D E C R E T
privind conferirea Ordinului „Gloria Muncii” doamnelor
Liliana GROPPA și Ala MANOLACHE

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. – Pentru merite în dezvoltarea ocrotirii sănătății, contribuție la perfecționarea procesului curativ-profilactic și activitate metodică-organizatorică intensă, se conferă Ordinul „Gloria Muncii”:

doamnei
Liliana GROPPA

– profesor universitar la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”

doamnei
Ala MANOLACHE

– director al Colegiului Național de Medicină și Farmacie.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 315-VI. Chișinău, 6 octombrie 2011.

509 D E C R E T
privind conferirea „Ordinului Republicii” Sanctității Sale
KIRIL, Patriarhul Moscovei și al Întregii Rusii

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. – În semn de înaltă apreciere a meritelor deosebite în păstrarea și înmulțirea valorilor spirituale și

morale, pentru muncă îndelungată și prodigioasă întru întărirea tradițiilor creștine ortodoxe și contribuție la dezvoltarea și aprofundarea legăturilor între popoarele rus și moldovenesc, Sanctității Sale KIRIL (Vladimir GUNDEAEV), Patriarhul Moscovei și al Întregii Rusii, i se conferă „Ordinul Republicii”.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 316-VI. Chișinău, 9 octombrie 2011.

510 D E C R E T
privind acordarea bursei Președintelui Republicii
Moldova studenților din instituțiile de învățământ superior
și elevilor din instituțiile de învățământ mediu
de specialitate pentru anul de studii 2011-2012

În scopul susținerii studenților din instituțiile de învățământ superior și elevilor din instituțiile de învățământ mediu de specialitate, care au obținut performanțe academice deosebite și participă la activități de cercetare științifică și la viața socială,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Art. 1. – Se aprobă lista studenților din instituțiile de învățământ superior (ciclul I), conform anexei nr. 1, și lista

elevilor din instituțiile de învățământ mediu de specialitate, conform anexei nr. 2, pentru acordarea bursei Președintelui Republicii Moldova pentru anul de studii 2011-2012.

Art. 2. – Bursele se vor plăti din mijloacele prevăzute în bugetul de stat pentru acest scop.

Art. 3. – Prezentul decret intră în vigoare la data semnării.

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

Marian LUPU

Nr. 318-VI. Chișinău, 10 octombrie 2011.

Anexa nr. 1
la Decretul Președintelui
Republicii Moldova
nr. 318-VI din 10 octombrie 2011

L I S T A
studenților din instituțiile de învățământ superior (ciclul I)
pentru acordarea bursei Președintelui Republicii Moldova

BANARI Alexandrina	– Universitatea de Stat din Moldova, anul III, specialitatea – limbi moderne	MIRON Tamara	– Institutul de Relații Internaționale din Moldova, anul II, specialitatea – limbi moderne
COTRUȚA Alexandr	– Universitatea Tehnică a Moldovei, anul IV, specialitatea – termoenergetică	NESTOR Gabriela	– Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, anul III, specialitatea – drept
GUDUMAC Veronica	– Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, anul V, specialitatea – medicină generală	POMPĂRĂU Corneliu	– Universitatea Agrară de Stat din Moldova, anul III, specialitatea – cadastru și organizarea teritoriului
HILOTII Polina	– Academia de Studii Economice din Moldova, anul III, specialitatea – drept	SPÎNU Marina	– Universitatea de Stat din Tiraspol, anul III, specialitatea – pedagogie în învățământul primar

ȘCHEAU Igor

– Universitatea de Stat „Bogdan
Petriceicu-Hasdeu” din Cahul, anul
III, specialitatea – dreptVIERU Diana – Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice,
anul IV, specialitatea – canto.Anexa nr. 2
la Decretul Președintelui
Republicii Moldova
nr. 318-VI din 10 octombrie 2011**L I S T A****elevilor din instituțiile de învățămînt mediu de specialitate pentru acordarea
bursei Președintelui Republicii Moldova**

ANTON Irina	– Colegiul de Construcții din Chișinău, anul IV, specialitatea – evaluarea imobilului	JELIHOVSCHI Eudochia	– Colegiul Național de Comerț al Academiei de Studii Economice din Moldova, anul IV, specialitatea – turism
CELAC Snejana	– Colegiul Pedagogic „Mihai Eminescu” din Soroca, anul IV, specialitatea – pedagogia învăță- mîntului primar	PRISACARI Tatiana	– Colegiul de Zootehnie și Medicină Veterinară din Brătușeni, anul IV, specialitatea – merceologie.
COJOCARU Cristina	– Colegiul Financiar-Bancar „Alexandru Diordîța” din Chișinău, anul IV, specialitatea – contabilitate		

511**D E C R E T****privind conferirea Ordinului „Gloria Muncii” domnilor
Victor BOLOGAN și Mihail NAGORNÎI**

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova
și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii
Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. – Pentru merite în dezvoltarea și propa-
garea culturii fizice și sportului, contribuție la pregătirea unor
sportivi de performanță și succese remarcabile obținute în

cadrul unor competiții internaționale, se conferă Ordinul
„Gloria Muncii”:

domnului

Victor BOLOGAN

– mare maestru internațional la șah

domnului

Mihail NAGORNÎI

– antrenor principal al Lotului
Național de Polo pe Apă.**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA****Marian LUPU****Nr. 319-VI. Chișinău, 10 octombrie 2011.****512****D E C R E T****privind conferirea de distincții de stat**

În temeiul art. 88 lit. a) din Constituția Republicii Moldova
și al Legii cu privire la distincțiile de stat ale Republicii
Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. – Pentru succese în activitatea de creație,
contribuție la promovarea valorilor culturale naționale și
înalță măiestrie artistică, se conferă:

Titlul onorific „Artist al Poporului” următorilor:

BARBA (BARBU) Ana – solistă-vocalistă
CARAS Igor – actor la Teatrul Dramatic Rus de
Stat „A.P.Cehov”

CIOBANU-
MĂRGINEANU Nellea – solistă-vocalistă
(CIOBANU Nelly)

COJOCARU Valeriu – solist de operă la Teatrul Național
de Operă și Balet;

Titlul onorific „Maestru în Artă” următorilor:

BELOCONI Mihail – artist-instrumentist în Orchestra
Națională Simfonică a Companiei
„Teleradio-Moldova”

FLOREA Cristian – prim-dirijor al Orchestrei Naționale
de Cameră

LITVIN Alexei

– artist-instrumentist în Orchestra
Națională Simfonică a Companiei
„Teleradio-Moldova”

MORARENCO Larisa

– artist-instrumentist în Orchestra
Națională Simfonică a Companiei
„Teleradio-Moldova”

PALEANICICA Ludmila

– artist-instrumentist în Orchestra
Națională Simfonică a Companiei
„Teleradio-Moldova”

ȚURCAN Angela

– solistă de Operă la Teatrul Național
de Operă și Balet;**Titlul onorific „Artist Emerit” următorilor:**

ADAM Constantin

– actor la Teatrul Național „Mihai
Eminescu”

CHIABURU Elena

– regizor de manifestări publice

SÎRBU Igor

– solist-vocalist în Formația „Acord”

STRIBÎTCHI Igor

– solist-vocalist în Formația „Acord”

VDOVICENCO

– compozitor, interpret de muzică
ușoară

Alexandru

– violonist în Orchestra Primăriei
municipiului Chișinău.

VITLIUC Oleg

**PREȘEDINTELE INTERIMAR
AL REPUBLICII MOLDOVA****Marian LUPU****Nr. 320-VI. Chișinău, 10 octombrie 2011.**

Acte ale Curții Constituționale a Republicii Moldova**26****HOTĂRÎRE**

pentru Controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului nr.122 din 5 iulie 2011 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție (Sesizarea nr. 18a/2011)

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuind în componența:
Dna Valeria ȘTERBEȚ, președinte, judecător-
raportor,

DI Dumitru PULBERE,

DI Victor PUȘCAȘ,

DI Petru RAILEAN,

Dna Elena SAFALERU, judecători,

cu participarea dnei Dina Musteață, grefier,

Avînd în vedere sesizarea depusă la 6 iulie 2011, înregistrată la aceeași dată și completată la 20 iulie 2011,

Examinînd sesizarea la 4 octombrie 2011 în ședință plenară publică,

Avînd în vedere actele și lucrările dosarului,

Deliberînd la 4 octombrie 2011 în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea hotărîre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 6 iulie 2011, în temeiul art.25 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale de deputații în Parlament, dnii Serghei Sirbu și Artur Reșetnicov, pentru controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului nr.122 din 5 iulie 2011 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție (M.O. nr. 110-112/204, 2011).

2. Autorii sesizării au pretins, în special, că eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție prin actul contestat s-a efectuat cu încălcarea procedurii de adoptare, fiind incompatibilă cu prevederile art.1 alin.(3), art.6, art.7, art.8, art.66, art.116 și art.123 alin.(1) din Constituție.

3. La 20 iulie 2011 sesizarea a fost completată cu argumente adiționale.

4. Prin decizia Curții Constituționale din 15 august 2011 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

5. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Justiției, Centrului pentru Drepturile Omului, Universității de Stat din Moldova, Universității Libere Internaționale din Moldova și Asociației obștești „Juriștii pentru Drepturile Omului”.

6. În ședința plenară publică a Curții, autorii sesizării au participat personal. Parlamentul a fost reprezentat de dl Ion Creangă, șeful Direcției juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dl Vladimir Grosu, viceministru al justiției.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

7. Prevederile relevante ale Constituției (M.O. nr. 1/1, 1994) sînt următoarele:

Articolul 6**Separarea și colaborarea puterilor**

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 7**Constituția, Lege Supremă**

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 66**Atribuțiile de bază**

„Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

a) adoptă legi, hotărîri și moțiuni; [...]

j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege; [...]

Articolul 116**Statutul judecătorilor**

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

(2) Judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii. Judecătorii care au susținut concursul sînt numiți în funcție pentru prima dată pe un termen de 5 ani. După expirarea termenului de 5 ani, judecătorii vor fi numiți în funcție pînă la atingerea plafonului de vîrstă, stabilit în condițiile legii.

(3) Președintele și vicepreședintele instanțelor judecătorești sînt numiți în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, pe un termen de 4 ani.

(4) Președintele, vicepreședintele și judecătorii Curții Supreme de Justiție sînt numiți în funcție de Parlament la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. Ei trebuie să aibă o vechime în funcția de judecător de cel puțin 10 ani.

(5) Promovarea și transferarea judecătorilor se fac numai cu acordul acestora.

(6) Sancționarea judecătorilor se face în conformitate cu legea.

(7) Funcția de judecător este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice.”

Articolul 123**Atribuțiile**

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 789-XIII din 26 martie 1996 privind Curtea Supremă de Justiție (M.O. nr. 332-333/323, 1996; republicată în M.O. nr. 196-199/764, 2003) sînt următoarele:

Articolul 9**Numirea în funcție a președintelui, vicepreședinților, judecătorilor Curții Supreme de Justiție**

„(1) Președintele, vicepreședintele Curții Supreme de Justiție - președinți ai colegiilor, vicepreședinții colegiilor și judecătorii Curții Supreme de Justiție sînt numiți în funcție de Parlament, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în termen de 30 de zile. Președintele și vicepreședinții Curții Supreme de Justiție - președinți ai colegiilor, vicepreședinții colegiilor Curții Supreme de Justiție sînt numiți în funcție pe un termen de 4 ani. [...]”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică (M.O. nr.194-196/637, 2010) sînt următoarele:

Articolul 3**Sfera de aplicare a prezentei legi**

„[...] (2) Prevederile prezentei legi se aplică demnitarului în partea în care statutul acestuia nu este reglementat prin legi speciale. În cazul în care soluțiile juridice prevăzute de prezenta lege și de legea specială care reglementează activitatea demnitarului respectiv diferă, se aplică prevederile legii speciale corespunzătoare.”

Articolul 7**Mandatul demnitarului**

„[...] (3) În cazul în care termenul regulamentar de exercitare a mandatului expiră sau a expirat, iar succesorul de competență nu intră în exercitarea mandatului, demnitarul continuă să-și exercite mandatul pînă la ocuparea funcției de către succesorul de competență.”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (M.O. nr. 59-60/664, 1995; republicată în M.O. nr. 117-119/946, 2002) sînt următoarele:

Articolul 2**Unitatea statutului de judecător**

„Judecătorii din toate instanțele judecătorești, inclusiv judecătorii de instrucție, au un statut unic și se disting între ei numai prin imputerniciri și competență.”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 947-XIII cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii din 19 iulie 1996 (M.O. nr. 64/641, 1996; republicată în M.O. nr. 186-188/752, 2003) sînt următoarele:

Articolul 4

Competența Consiliului Superior al Magistraturii

„[...] (1) Întru exercitarea funcțiilor sale, Consiliul Superior al Magistraturii are următoarele competențe referitoare la cariera judecătorilor:

a) face propuneri Președintelui Republicii Moldova sau, respectiv, Parlamentului de numire, promovare, transferare sau eliberare din funcție a judecătorilor, președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești; [...]

e) dispune interimatul funcției de președinte sau de vicepreședinte al judecătoriei sau al curții de apel, în cazul vacanței funcției sau suspendării din funcție a acestora, pînă la completarea funcției vacante în modul stabilit de lege sau anularea suspendării; [...]”

12. Prevederile relevante ale Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 (M.O. nr. 57-58/375, 2000; republicată în M.O., ediție specială din 03.10.2006, pag.30) sînt următoarele:

Articolul 4

Actele exceptate de la controlul judecătoresc

„Nu pot fi atacate în instanțele de contencios administrativ:

a) actele exclusiv politice ale Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului, precum și actele administrative cu caracter individual, emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice cu responsabilități de protecție a intereselor generale ale statului sau ale instituțiilor publice a persoanelor oficiale de stat, exponente ale unui interes politic sau public deosebit, conform listei prezentate în anexă, parte integrantă a prezentei legi; [...]”

ÎN DREPT

13. La 5 iulie 2011 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Hotărîrea nr.122, prin care Președintele Curții Supreme de Justiție a fost eliberat din funcție „*în temeiul art.116 alin.(4) din Constituție în legătură cu neîndeplinirea funcțiilor de serviciu prevăzute la art.1 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție*”.

14. Autorii sesizării consideră că eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție a fost efectuată cu încălcarea procedurii, fără respectarea principiilor fundamentale ale separației puterilor și independenței justiției și contravine prevederilor art.1 alin.(3), art.6, art.7, art.8, art.66, art.116 și art.123 alin.(1) din Constituție.

15. Curtea reține că prerogativa care i-a fost acordată prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținînd cont de principiul supremației acesteia.

16. În acest sens, Curtea reține că articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție dispune că aceasta:

„[...] exercită, la sesizare, controlul constituționalității [...] hotărîrilor Parlamentului [...]”

17. În ceea ce privește aplicarea articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, prin Hotărîrea nr. 10 din 16 aprilie 2010 pentru revizuirea Hotărîrii nr. 16 din 28 mai 1998 „Cu privire la interpretarea art. 20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărîrii nr. 39 din 9 iulie 2001 (M.O. nr. 58-60/9, 2010), Curtea Constituțională a menționat că:

„[...] Constituția Republicii Moldova, prin art.135 alin.(1) lit.a), abilitază Curtea Constituțională cu controlul constituționalității tuturor actelor adoptate de Parlament, **fără a face distincție între actele normative și cele individuale**. [...]”

18. În acest context, Curtea Constituțională a operat distincția între persoanele oficiale exponente ale unui interes politic și persoanele oficiale exponente ale unui interes public deosebit.

19. Curtea și-a menținut practica de exceptare de la controlul de constituționalitate a actelor administrative cu caracter individual emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice a persoanelor oficiale exponente ale unui **interes politic** deosebit.

20. Pe de altă parte, Curtea Constituțională a statuat că actele administrative cu caracter individual emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern în exercițiul atribuțiilor prevăzute expres de normele constituționale sau legislative, ce țin de alegerea, numirea și destituirea din funcțiile publice a persoanelor oficiale exponente ale unui **interes public** deosebit, pot face obiect al controlului constituționalității la sesizarea subiecților abilitați cu acest drept.

21. În acest sens, în Hotărîrea nr. 10 din 16 aprilie 2010, menționată mai sus, Curtea Constituțională a reținut că:

„[...] Actele emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern referitoare la persoanele oficiale exponente ale unui interes public deosebit, alese sau numite pentru durata mandatului atribuit, pot face obiect al controlului constituționalității **sub aspectul formei și procedurii de adoptare**. Pînă la adoptarea de către Parlament a cadrului legal pertinent Curtea Constituțională va decide cu discernămint în cazurile privind funcțiile oficiale cu caracter public deosebit. [...]”

22. Curtea reține că, în aceeași ordine de idei, prin Hotărîrea nr. 29 din 21 decembrie 2010 pentru controlul constituționalității Legii nr. 95 din 21 mai 2010 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (M.O. nr. 1-4/1, 2011), a declarat neconstituționale normele prin care, contrar concluziilor expuse în Hotărîrea Curții nr.10 din 16 aprilie 2010 menționată *supra*, Parlamentul a exclus verificarea în contenciosul constituțional a hotărîrilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova și hotărîrilor Guvernului cu caracter individual, Curtea asumîndu-și, în baza articolului 135 din Constituție, controlul jurisdicțional al acestei categorii de acte.

23. Aceleași principii au fost reiterate de Curtea Constituțională în Hotărîrea nr. 14 din 7 iulie 2011 pentru controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului nr. 83 din 21 aprilie 2011 privind numirea în funcția de Președinte al Curții de Conturi (M.O. nr. 118-121/16, 2011).

24. În partea ce ține de specificul mandatului de președinte al Curții Supreme de Justiție, Curtea Constituțională reiterează concluziile conținute în Hotărîrea nr. 11 din 27 aprilie 2011 pentru controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului nr.30-XVIII din 4 martie 2010 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție (M.O. nr. 68-69/10, 2010):

„Conform alin.(4) art.116 din Constituția Republicii Moldova și Legii nr.789-XIII din 26.03.1996 „Cu privire la Curtea Supremă de Justiție”, Președintele Curții Supreme de Justiție este numit în funcție de Parlament, pentru un mandat de 4 ani, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, din rîndurile judecătorilor Curții Supreme de Justiție, fapt ce exclude aprecierea funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție ca avînd caracter politic, or, funcția de judecător este incompatibilă cu activitatea politică.

Prin urmare, Curtea reține că **funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție nu este o funcție politică.**”

25. Curtea reține că, potrivit articolului 4 lit.a) din Legea contenciosului administrativ, Președintele Curții Supreme de Justiție nu se poate adresa în contenciosul administrativ pentru protecția drepturilor sale ce rezultă din raporturile de serviciu. Din aceste considerente și avînd în vedere Hotărîrea nr. 29 din 21 decembrie 2010 menționată *supra*, care se referă la demiterea unei persoane oficiale exponente a unui interes public deosebit, numite pe durata mandatului, hotărîrea Parlamentului, deși este un act cu caracter individual, este pasibilă controlului constituționalității sub aspectul **formei și procedurii** de adoptare.

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A COMPETENȚEI AUTORITĂȚII DE A ADOPTA ACTUL

26. Curtea Constituțională reține că articolul 66 lit.a) din Constituție prevede că Parlamentul adoptă trei categorii de acte: legi, hotărîri și moțiuni. Același articol, la lit.j), conferă Parlamentului funcția de a alege și numi persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege. Dezvoltînd normele constituționale, articolul 11 alin.(2) lit.c) din Legea privind actele legislative prevede că hotărîrile Parlamentului se adoptă pentru alegerea, numirea, revocarea, destituirea și suspendarea din funcții publice.

27. Avînd în vedere normele constituționale și legale

menționate, Curtea conchide că Hotărîrea nr. 122 din 5 iulie 2011 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție corespunde cerințelor prevăzute de articolul 66 din Constituție, actul fiind adoptat de Parlament sub formă de hotărîre, care conține părțile structurale necesare.

28. În ceea ce privește aprecierea juridică a problemei de compatibilitate cu prevederile Constituției a Hotărîrii Parlamentului nr. 122 din 5 iulie 2011 sub aspectul competenței de adoptare, Curtea Constituțională consideră necesară elucidarea naturii juridice a mandatului exercitat de Președintele Curții Supreme de Justiție începînd cu 29 martie 2011 și pînă la data demiterii sale de către Parlament la 5 iulie 2011.

29. În acest context, Curtea Constituțională reține faptul că, examinînd chestiunea dacă termenul de 4 ani, pentru care sînt numiți în funcție președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești, se referă și la Curtea Supremă de Justiție, în Hotărîrea nr. 7 din 18 martie 2004 privind interpretarea dispozițiilor art. 116 alin. (3) din Constituție, constatînd că alin. (4) al articolului 116 din Constituție nu stipulează expres durata exercitării funcțiilor de Președinte și vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție, a statuat următoarele:

"[...] intrucît Curtea Supremă de Justiție face parte din cele trei instanțe judecătorești, prin care, conform art. 115 alin. (1) din Constituție, se înfăptuiește justiția în Republica Moldova, **dispoziția constituțională privind termenul de 4 ani pentru care sînt numiți în funcție președinții și vicepreședinții instanțelor de judecată cuprinsă în art. 116 alin. (3) comportă un caracter general în raport cu alin. (4) care îl succedă și care reglementează desemnarea președintelui, vicepreședinților și judecătorilor Curții Supreme de Justiție.** [...]"

30. În același context, Curtea Constituțională a menționat că:

"[...] Limitarea termenului nu aduce atingere garanțiilor constituționale privind independența, imparțialitatea și inamovibilitatea judecătorului, consacrate de art. 116 alin. (1) din Constituție, intrucît vizează doar **funcțiile administrative** deținute în instanțe judecătorești. [...]"

31. Legiuitorul constituind a legiferat expres în Constituție că durata mandatului Parlamentului este de 4 ani și că acesta se prelungește pînă la întrunirea legală a noii componente (articolul 63); că mandatul Președintelui Republicii Moldova durează 4 ani și se exercită pînă la depunerea jurămîntului de către Președintele nou ales (articolul 80); că Guvernul își exercită mandatul pînă la data validării alegerilor pentru un nou Parlament, îndeplinind numai funcțiile de administrare a treburilor publice pînă la depunerea jurămîntului de către membrii noului Guvern (articolul 103). Astfel, Constituția stipulează expres prelungirea de drept a mandatelor Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului, acest mecanism fiind destinat asigurării continuității exercitării puterii în stat și evitării vidului de putere.

32. Pe de altă parte, Constituția nu prevede o normă similară de prelungire de drept a mandatului de 4 ani, prevăzut de articolul 116 alin. (3) din Constituție, în cazul președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești, inclusiv ai Curții Supreme de Justiție.

33. Curtea observă că, prin Hotărîrea nr. 529/33 din 23 noiembrie 2010, Consiliul Superior al Magistraturii a anunțat concurs pentru suplinirea funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție. Prin Hotărîrea nr. 141/11 din 29 martie 2011, Consiliul Superior al Magistraturii a constatat expirarea la aceeași dată a termenului regulamentar de exercitare a mandatului de Președinte al Curții Supreme de Justiție de către dl Ion Muruianu. În același timp, Consiliul Superior al Magistraturii a decis ca dl Ion Muruianu să continue exercitarea mandatului de Președinte al Curții Supreme de Justiție *"potrivit articolului 7 alin. (3) din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică"*, potrivit căruia, în cazul în care termenul regulamentar de exercitare a mandatului expiră sau a expirat, iar succesorul de competență nu intră în exercitarea mandatului, demnitarul continuă să-și exercite mandatul pînă la ocuparea funcției de către succesorul de competență.

34. În acest context, Curtea Constituțională reține că, în conformitate cu articolul 3 alin. (2) din Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică, prevederile acestei legi se aplică demnitarului **în partea în care statutul acestuia nu este reglementat prin legi speciale.** În cazul în care soluțiile juridice prevăzute de această lege și de legea specială care reglementează activitatea demnitarului respectiv diferă, se aplică prevederile legii speciale corespunzătoare.

35. Procedura de numire și de eliberare din funcție a președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești este guvernată de legi organice speciale, care au fost adoptate într-o dezvoltare și realizarea prevederilor constituționale.

36. Însă nici Constituția, nici Legea specială cu privire la Curtea Supremă de Justiție nu reglementează prelungirea mandatului de 4 ani pentru Președintele Curții Supreme de Justiție.

37. Curtea reține că dl Ion Muruianu a fost numit în funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție la 29 martie 2007 pentru un termen de 4 ani, în conformitate cu prevederile articolului 116 alin. (3) din Constituție și articolului 9 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție.

38. Astfel, în conformitate cu normele constituționale și legale speciale, termenul de exercitare a mandatului de Președinte al Curții Supreme de Justiție de către dl Ion Muruianu a expirat la 29 martie 2011, fiind astfel consumat integral.

39. Prin urmare, după data de 29 martie 2011, a intervenit vacanța funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție.

40. În acest context, Curtea Constituțională reiterează concluziile statuate în Hotărîrea nr. 2 din 8 februarie 2011 pentru interpretarea art. 90 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova (M.O. nr. 31/4, 2011), potrivit cărora:

"[...] în sens constituțional, vacanța funcției constituie intervalul de timp în care o funcție **nu este ocupată.** [...] În situațiile în care survine vacanța funcției se instituie interimatul funcției, care reprezintă o perioadă de timp în care funcția vacantă este exercitată de o **altă persoană decît titularul funcției.** [...]"

41. Curtea reține că articolul 4 alin. (1) lit.e) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii reglementează interimatul funcției de președinte sau de vicepreședinte al judecătoriei sau curții de apel, prezumînd vacanța acestor funcții începînd cu expirarea mandatului și pînă la suplinirea acestora în modul stabilit de lege. Prin urmare, prerogativa de a dispune exercitarea interimatului aparține în exclusivitate Consiliului Superior al Magistraturii.

42. În același timp, Curtea observă că, deși în articolul 4 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nu este expres menționată Curtea Supremă de Justiție, pornind de la unitatea statutului judecătorilor din toate instanțele judecătorești (articolul 2 din Legea privind statutul judecătorului) și urmînd raționamentele exprimate în Hotărîrea nr. 7 din 18 martie 2004 precitată, decizia privind asigurarea interimatului funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție ține de competența exclusivă a Consiliului Superior al Magistraturii.

43. Curtea reține că, după expirarea la 29 martie 2011 a termenului de exercitare a mandatului de Președinte al Curții Supreme de Justiție, a intervenit vacanța funcției cu consecințele respective – dispunerea de către Consiliul Superior al Magistraturii a interimatului funcției, organizarea și desfășurarea concursului pentru suplinirea postului vacant de președinte. Astfel, dl Ion Muruianu nu mai deținea funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție, ci exercita interimatul acestei funcții.

44. Consiliul Superior al Magistraturii a propus, iar Parlamentul a dispus eliberarea domnului Ion Muruianu din funcția pentru care îl exercita interimatul, care s-a constituit după 29 martie 2011, odată cu expirarea mandatului regulamentar de președinte.

45. Curtea relevă că Parlamentul, adoptînd hotărîrea contestată, și-a arogat competențele Consiliului Superior al

Magistraturii în domeniul asigurării interimatului funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție.

46. În lumina celor expuse, Curtea Constituțională consideră că Parlamentul a încălcat competența exclusivă a Consiliului Superior al Magistraturii – de gestionare a situațiilor de interimat al funcției de Președinte al Curții Supreme de Justiție și că, astfel, Hotărîrea Parlamentului contestată este incompatibilă cu prevederile art.6 și art.123 din Constituție.

47. În același timp, analizînd prevederile referitoare la modul de numire în funcția de Președinte al Curții Supreme de Justiție și de aplicare a sancțiunilor disciplinare, inclusiv eliberarea din funcție, Curtea Constituțională reține că ele au aplicabilitate doar în cadrul mandatului regulamentar. Legile organice speciale nu reglementează aceste situații de drept apărute după expirarea termenului mandatului, motiv pentru care Curtea consideră necesar să adopte o adresă.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A PROCEDURII DE ADOPTARE A HOTĂRÎRII NR.122 DIN 5 IULIE 2011

48. Avînd în vedere concluziile de mai sus, precum și anularea la 29 septembrie 2011 de către Curtea Supremă

PREȘEDINTELE ȘEDINȚEI CURȚII CONSTITUȚIONALE

Nr. 18. Chișinău, 4 octombrie 2011.

JCC-02/18a

La 13 septembrie 2011 Curtea Constituțională a examinat sesizarea deputaților în Parlament Serghei Sîrbu și Artur Reșetnicov pentru controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului nr.122 din 5 iulie 2011 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție.

În procesul examinării sesizării Curtea Constituțională a constatat unele inadvertențe și omisiuni în legile organice speciale: Legea nr.514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, Legea nr.789-XIII din 26 martie 1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Legea nr.947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legea nr.950-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor, care au fost adoptate în dezvoltarea și realizarea prevederilor constituționale referitoare la sistemul judecătoresc, în aspectul procedurii de numire a președinților și vicepreședinților de instanțe, inclusiv a președintelui Curții Supreme de Justiție, și aplicării față de aceste persoane a sancțiunilor disciplinare, inclusiv de eliberare din funcție, care, în executarea dispozițiilor constituționale și legale, pot conduce la încălcarea drepturilor și libertăților judecătorilor care administrează instanțele judecătorești, totodată, aducînd atingere principiului fundamental al separației puterilor în realizarea procedurilor respective.

Analizînd prevederile legilor organice speciale în raport cu prevederile constituționale, Curtea atestă o situație de drept incertă privind statutul persoanelor care asigură administrarea instanțelor judecătorești după expirarea termenului mandatului. Or, legile organice speciale nu reglementează situațiile de drept apărute după expirarea mandatului.

Astfel, în conformitate cu prevederile art.116 alin.(3) din Constituție, președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești sînt numiți în funcție pe un termen de 4 ani. Legea Supremă nu prevede prelungirea mandatului de 4 ani pentru președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești,

PREȘEDINTELE ȘEDINȚEI CURȚII CONSTITUȚIONALE

de Justiție a Hotărîrii Consiliului Superior al Magistraturii nr.353/24 din 5 iulie 2011 prin care s-a propus Parlamentului soluționarea chestiunii cu privire la eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție, care a constituit drept temei pentru emiterea actului contestat, Curtea nu consideră necesar să se pronunțe în privința compatibilității acestuia cu normele constituționale sub aspectul respectării procedurii de adoptare.

Pentru motivele arătate, în temeiul art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.6, art.61, art.62 lit.a) și art.68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE :

1. Se declară neconstituțională Hotărîrea Parlamentului nr. 122 din 5 iulie 2011 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție.

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Valeria ȘTERBET

**Parlamentul Republicii Moldova
4 octombrie 2011**

ADRESĂ

ca, de exemplu, pentru Parlament și Președintele Republicii Moldova în situații concrete.

În același timp, Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii reglementează interimatul funcției de președinte sau de vicepreședinte al judecătoriei sau al curții de apel, prezumînd exercitarea funcțiilor devenite vacante după expirarea mandatului de 4 ani pînă la suplinirea acestora în modul stabilit de lege (art.4 alin.(1) lit.e)).

Avînd în vedere unitatea statutului judecătorilor din toate instanțele judecătorești (art.2 din Legea cu privire la statutul judecătorului), Curtea Constituțională observă că legile organice speciale nu reglementează:

- interimatul funcției de președinte sau de vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție;
- statutul interimatului funcției de președinte sau vicepreședinte al instanțelor judecătorești, inclusiv al Curții Supreme de Justiție;
- temeiurile și procedura de tragere la răspundere disciplinară a persoanei care asigură interimatul acestei funcții, ca, de exemplu, în cazul Președintelui interimar al Republicii Moldova;
- termenul-limită de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea postului vacant de președinte sau vicepreședinte al instanței judecătorești după sau pînă la expirarea mandatului.

Întrucît s-a creat o situație fără precedent, în care Curtea Supremă de Justiție – organul suprem al puterii judecătorești – este administrată timp îndelungat de persoane, care nu sînt investite în funcție conform prevederilor art.116 alin.(3) și alin.(4) din Constituție, iar prevederile alin.(6) al aceluiași articol pun în sarcina Parlamentului stabilirea prin lege organică a modului de sancționare a judecătorilor, Curtea Constituțională, călăuzindu-se de art.28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 79 din Codul jurisdicției constituționale, solicită Parlamentului să examineze prezenta adresă și să informeze Curtea, în termenele stabilite de legislație, despre decizia adoptată.

Valeria ȘTERBET

Acte ale Curții de Conturi a Republicii Moldova**44 HOTĂRÎRE****cu privire la Rapoartele auditelor regularității executării
fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală
de către unele Instituții medico-sanitare publice
în exercițiul bugetar 2010**

Curtea de Conturi, în prezența ministrului sănătății dl A.Usatii, directorului general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină dl M.Buga, șefului Inspectoratului Fiscal Principal de Stat dl N. Platon, directorului general al Instituției medico-sanitare publice Centrul Republican de Diagnosticare Medicală dl A. Testemițanu, directorului general al Instituției medico-sanitare publice Spitalul Clinic de Psihiatrie dl M.Hotineanu, directorului general al Instituției medico-sanitare publice Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie dl A.Taran, medicului-șef al Instituției medico-sanitare publice Dispensarul Dermatovenerologic Republican dl A.Gherman, directorului general al Instituției medico-sanitare publice Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății dl V.Parasca, medicului-șef al Clinicii Universitare de Asistență Medicală Primară a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” dna A.Nemerenco, precum și a altor persoane responsabile de la entitățile respective, călăuzindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Rapoartele auditelor regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către unele Instituții medico-sanitare publice în exercițiul bugetar 2010.

Auditul a fost inițiat de către Curtea de Conturi conform Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011², în cadrul auditului Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2010.

Misiunea de audit s-a desfășurat la 6 instituții medico-sanitare publice (în continuare – IMSP), având drept scop oferirea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că mijloacele financiare contractate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare – FAOAM) au fost utilizate și raportate regulamentar, iar Dările de seamă despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli pe anul 2010 sînt veridice și nu prezintă denaturări semnificative.

Auditul s-a efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi³. În vederea susținerii constatărilor, formulării concluziilor și recomandărilor, precum și exprimării opiniilor de audit, probele de audit au fost obținute prin desfășurarea procedurilor de evaluare a riscului și a procedurilor de audit ulterioare, care au cuprins testul controalelor și procedurile de fond, cu folosirea diferitor metode: examinări, observări, confirmări, recalculări, interviuri etc.

Examinînd rezultatele auditului, audiînd rapoartele prezentate și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, Curtea de Conturi

a c o n s t a t a t :

Procedurile de audit aplicate asupra categoriilor de operațiuni financiare la instituțiile nominalizate au distins existența unor iregularități și discrepante privind planificarea, utilizarea și raportarea mijloacelor FAOAM, gestionarea patrimoniului public, precum și unele probleme ce țin de cadrul regulatoriu.

• Neajustarea de către Compania Națională de Asigurări în Medicină (în continuare – CNAM) a curenților în reglementările privind planificarea și contractarea mijloacelor FAOAM a permis IMSP să formeze solduri semnificative de mijloace bănești provenite din FAOAM în conturile bancare. Astfel, Centrul Republican de Diagnosticare Medicală a înregistrat solduri la sfîrșitul perioadei de gestiune în sumă de 4,1 mil.

lei; Spitalul Clinic de Psihiatrie – de 5,6 mil. lei; Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie – de 1,6 mil. lei; Dispensarul Dermatovenerologic Republican – de 0,6 mil. lei; Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății – de 3,4 mil. lei; Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” – de 0,3 mil. lei.

• Neevaluarea și neexcluderea de către Ministerul Sănătății (fondatorul IMSP) și CNAM a reglementărilor normative contradictorii ce țin de procedura de formare și utilizare a rezervelor din contul mijloacelor FAOAM a avut drept consecință dezafectarea de către IMSP a acestor mijloace, destinate achitării serviciilor medicale curente, și direcționarea lor la procurarea utilajelor, efectuarea reparațiilor curente și capitale, aceste atribuții fiind exclusiv ale fondatorului. Astfel, Centrul Republican de Diagnosticare Medicală, pe parcursul anului 2010, a format rezerve din contul mijloacelor FAOAM în sumă de 2,4 mil. lei, care au fost utilizate pentru procurarea mijloacelor fixe; Spitalul Clinic de Psihiatrie a format rezerve în sumă de 3,3 mil. lei, din care 3,2 mil. lei au fost utilizate la reparația capitală a clădirilor și 0,6 mil. lei – pentru procurarea mijloacelor fixe; Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie a format rezerve în sumă de 2,1 mil. lei, care au fost utilizate pentru procurarea mijloacelor fixe; Dispensarul Dermatovenerologic Republican a format rezerve în sumă de 0,5 mil. lei, din care 0,4 mil. lei au fost utilizate la reparația capitală și procurarea mijloacelor fixe; Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății a format rezerve în sumă de 1,7 mil. lei, din care 1,1 mil. lei au fost utilizate pentru procurarea mijloacelor fixe și 0,6 mil. lei – la reparația capitală a mijloacelor fixe; Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” a format rezerve în sumă de 0,4 mil. lei, care au fost utilizate integral pentru procurarea mijloacelor fixe.

• Caracterul confuz al actelor normative privind includerea în costul serviciilor medicale prestate a cheltuielilor pentru plățile suplimentare (premii și ajutoare materiale) a generat un tratament inechitabil pentru IMSP. Astfel, Centrul Republican de Diagnosticare Medicală (340 de unități de personal) a achitat premii și ajutoare materiale din FAOAM în sumă totală de 2,9 mil. lei; Spitalul Clinic de Psihiatrie (862 de unități de personal) – 6,4 mil. lei; Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie (382 de unități de personal) – 1,1 mil. lei; Dispensarul Dermatovenerologic Republican (250 de unități de personal) – 0,3 mil. lei; Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății (170 de unități de personal) – 1,5 mil. lei; Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” (81 de unități de personal) – 0,1 mil. lei.

• Lipsa unei politici durabile în domeniul cadrelor a permis IMSP, încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală, suplinirea insuficientă a funcțiilor vacante cu personal medical conform statelor aprobate, ce generează un risc sporit asupra asigurării calității serviciilor medicale prestate. Astfel, Centrul Republican de Diagnosticare Medicală a suplinat cu personal doar 77% din statele aprobate; Spitalul Clinic de Psihiatrie – 73%; Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie – 84%; Dispensarul Dermatovenerologic Republican – 68%; Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” – 95%.

¹M.O., 2008, nr.237-240, art.864.

²Hotărîrea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011” (cu modificările ulterioare).

³Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

• Deși Curtea de Conturi, în urma controalelor/auditelor efectuate în anii precedenți, a cerut de la autoritățile responsabile elaborarea politicilor de contabilitate și de raportare pentru instituțiile publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, care să fie compatibile cu forma organizatorico-juridică a acestora, actuala misiune de audit a relevat că în aceste domenii nu s-a produs o schimbare esențială, constatându-se multiple nereguli, după cum urmează:

• Acordarea serviciilor medicale din contul mijloacelor FAOM, precum și a serviciilor medicale contra plată se efectuează în baza tarifelor aprobate, care nu includ rentabilitatea și nu pot genera profituri sau pierderi. Totodată, neajustarea actelor metodologice în materie de raportări financiare condiționează întocmirea dărilor de seamă în mod denaturat și imprecis. Astfel, Centrul Republican de Diagnosticare Medicală a raportat pe anul 2010 pierderi în sumă de 2,9 mil.lei, iar pe anul 2009 – profit în sumă de 6,9 mil.lei; Spitalul Clinic de Psihiatrie a raportat pe anul 2010 pierderi în sumă de 1,5 mil.lei, iar pe anul 2009 – profit în sumă de 4,9 mil.lei; Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie a raportat pe anul 2010 pierderi în sumă de 0,7 mil.lei, iar pe anul 2009 – profit în sumă de 2,9 mil.lei; Dispensarul Dermatovenerologic Republican a raportat pe anul 2010 pierderi în sumă de 6,2 mil.lei, iar pe anul 2009 – profit în sumă de 2,0 mil.lei; Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății a raportat pe anii 2009-2010 profit în sumă de 3,1 mil. lei și, respectiv, 0,3 mil.lei; Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” a raportat pe anul 2010 pierderi în sumă de 0,2 mil.lei, iar pe anul 2009 – profit în sumă de 0,2 mil.lei. Totodată, prezentarea Declarațiilor persoanelor juridice cu privire la impozitul pe venit sînt inaplicabile în condițiile desfășurării activității pe principiul de nonprofit.

• Neracordarea actelor normative ce reglementează formarea și utilizarea rezervelor la prevederile Standardelor Naționale de Contabilitate a determinat nereflectarea în evidența contabilă de către IMSP a rezervelor utilizate în anul 2010.

• Lipsa principiilor, regulilor și procedeele de reflectare în evidența contabilă a cheltuielilor pentru reparația mijloacelor fixe, care sînt bunuri publice, a condiționat reflectarea echivocă a acestora. Astfel, Spitalul Clinic de Psihiatrie, efectuînd lucrări de reparații capitale la blocurile curative în valoare de 3,5 mil. lei, a înregistrat la majorarea valorii acestora numai 0,2 mil. lei; Centrul Republican de Diagnosticare Medicală a efectuat reparația utilajelor medicale prin schimbul unor componente de bază în valoare de 2,2 mil.lei, care au fost reflectate integral la cheltuieli.

• Neplanificarea și nesolicitarea suficientă a resurselor preconizate pentru realizarea tratamentului prin constrîngere a determinat Spitalul Clinic de Psihiatrie să compenseze și să raporteze cheltuielile în sumă de 4,4 mil.lei din contul mijloacelor FAOM. Existența problemelor în planificarea și utilizarea resurselor a cauzat dezafectarea și raportarea eronată de către Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie a mijloacelor FAOM în sumă totală de 0,4 mil.lei.

• Neexercitarea de către Ministerul Sănătății a atribuțiilor de fondator, exclusiv la gestionarea patrimoniului public, a determinat faptul că conducătorului Dispensarului Dermatovenerologic Republican nu i-au fost transmise în gestiune economică bunurile publice, în baza contractului de comodat, iar conducătorului Centrului Republican de Diagnosticare Medicală i-au fost transmise bunuri publice, componența și

valoarea cărora nu poate fi stabilită, deoarece lipsesc anexele respective la contract.

De asemenea, executarea neadecvată a atribuțiilor de fondator a condiționat netransmiterea în gestiune economică conducătorului Spitalului Clinic de Traumatologie și Ortopedie a unui imobil în valoare de 2,4 mil.lei, care era reflectat în evidența contabilă, precum și a mijloacelor de transport în stare tehnică bună cu valoarea „0”.

• Achizițiile publice de bunuri și servicii au fost efectuate neregulamentar, nefiind solicitate informații suficiente și relevante privind calificarea operatorilor economici, neasigurîndu-se pe deplin activitățile de monitorizare și evaluare, de prevenire, depistare și corectare a neregularităților, întru economisirea și eficientizarea achizițiilor de bunuri, participarea largă a operatorilor economici și dezvoltarea concurenței între aceștia. Astfel, Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie a admis contractarea de bunuri în lipsa suportului financiar, ceea ce a condiționat formarea datoriilor la finele perioadei de gestiune. Activitatea formală a grupului de lucru din cadrul Dispensarului Dermatovenerologic Republican și Spitalului Clinic al Ministerului Sănătății a condiționat participarea la achiziții a operatorilor economici cu fondatori comuni, cu aceeași adresă juridică și conduse de unul și același administrator.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15, art.16 lit.c), art.34 alin.(3) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

h o t ă r ă ș t e:

1. Se aprobă Rapoartele auditelor regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către unele Instituții medico-sanitare publice în exercițiul bugetar 2010, anexate la prezenta Hotărîre.

2. Hotărîrea și Rapoartele de audit se remit:

2.1. conducătorilor și Consiliilor administrative ale Instituțiilor medico-sanitare publice auditate, în vederea implementării recomandărilor din Rapoartele de audit, cu aprobarea unui plan de acțiuni pentru înlăturarea neregulilor constatate la utilizarea mijloacelor FAOM și la gestionarea patrimoniului public;

2.2. Ministerului Sănătății, Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, pentru documentare privind rezultatele auditelor, și, în comun cu IMSP contractate, să realizeze măsuri în vederea armonizării cadrului regulatoriu, cu asigurarea transparenței, regularității și eficienței utilizării mijloacelor FAOM; să elaboreze o politică durabilă în domeniul resurselor umane;

2.3. Ministerului Finanțelor, pentru informare, monitorizare și elaborare a standardelor de contabilitate și de raportare pentru instituțiile publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, care să fie compatibile cu forma organizatorico-juridică de nonprofit.

3. Prezenta Hotărîre și Rapoartele de audit anexate se remit Comisiei protecție socială, sănătate și familie a Parlamentului și Comisiei economie, buget și finanțe a Parlamentului.

4. Prezenta Hotărîre și Rapoartele de audit anexate se remit Guvernului, pentru documentare și luare de atitudine.

5. Despre implementarea recomandărilor auditului, precum și despre măsurile întreprinse pentru executarea pct.2. din prezenta Hotărîre se va informa Curtea de Conturi în termen de 3 luni.

6. Prezenta Hotărîre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art.34 alin.(7) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008.

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Serafim URECHEAN

Nr. 45. Chișinău, 25 august 2011.

Aprobat
 prin Hotărârea Curții de Conturi
 nr.45 din 25.08.2011

RAPORTUL
auditului regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală
de către Instituția medico-sanitară publică Dispensarul Dermatovenerologic Republican
în exercițiul bugetar 2010

I. INTRODUCERE

Auditul regularității utilizării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Instituția medico-sanitară publică Dispensarul Dermatovenerologic Republican (în continuare – IMSP DDVR, după caz - Dispensarul) în exercițiul bugetar 2010 s-a efectuat în temeiul art.28 și art.31 alin.(1) lit. a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹ și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011², în cadrul auditului Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Scopul auditului a fost obținerea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că rapoartele financiare ale IMSP DDVR, sub aspectele semnificative privind utilizarea și raportarea mijloacelor din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, oferă o imagine reală și fidelă la data de 31.12.2010.

Responsabilitatea conducerii Dispensarului constă în utilizarea mijloacelor financiare pentru prestarea serviciilor medicale regulamentar³ alocate în anul 2010 din contul fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare - FAOAM), precum și în asigurarea veridicității raportării Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (în continuare - CNAM).

Responsabilitatea auditorului a constat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru susținerea constatărilor, concluziilor și opiniilor de audit asupra regularității gestionării mijloacelor financiare și raportarea privind îndeplinirea dezidului de venituri și cheltuieli al IMSP DDVR din contul mijloacelor FAOAM pe anul 2010.

Metodologia de audit. Auditul s-a efectuat conform Standardelor de audit ale Curții de Conturi⁴.

Obiectivele generale ale auditului a fost verificarea regularității utilizării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Probele de audit au fost obținute prin examinarea documentelor primare, registrelor contabile, raportului financiar etc. Au fost evaluate principiile contabile aplicate, obiectivele semnificative stabilite și realizate de către conducere; s-au utilizat proceduri de analiză a indicatorilor și elementelor de importanță semnificativă; au fost investigate motivele abaterilor de la indicatorii aprobați; s-au intervievat unii angajați ai instituției și s-au luat explicații de la persoanele cu funcții de răspundere ale instituției. În procesul de audit au fost analizate domeniile de utilizare a finanțelor publice la IMSP DDVR, regulile de finanțare și de ținere a evidenței contabile etc.

II. PREZENTARE GENERALĂ

Instituția Medico - Sanitară Publică Dispensarul Dermatovenerologic Republican își desfășoară activitatea sa necomercială (nelucrative) pe principiul autofinanțării, de nonprofit, conducându-se de cadrul legal⁵ din domeniu.

IMSP DDVR în activitatea sa se bazează pe Regulamentul propriu, aprobat de Ministerul Sănătății. Scopul principal al activității IMSP DDVR este ameliorarea sănătății populației

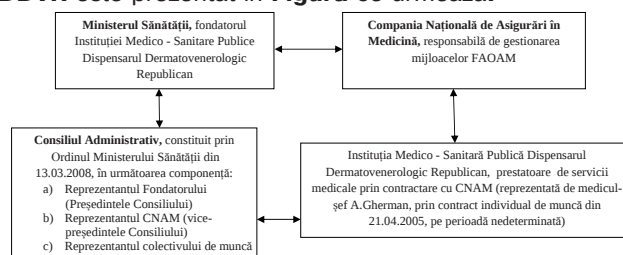
Republicii Moldova prin organizarea și dezvoltarea asistenței medicale de înaltă performanță și prestarea serviciilor medicale cost-eficiente și calitative.

Obiectivele majore ale IMSP DDVR sint:

- sporirea accesibilității populației la asistența medicală de performanță;
- asigurarea la nivel terțiar a asistenței medicale pentru cazurile medicale complexe ce nu pot fi rezolvate la nivel raional sau municipal;
- asigurarea suportului consultativ-metodic și informațional în realizarea asistenței medicale integrate.

IMSP DDVR prestează servicii medicale de tipurile și spectrul stipulate în Nomenclatorul instituțiilor medico-sanitare, aprobat de Ministerul Sănătății, conform prevederilor art.4 alin.(5) al Legii ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28.03.1995, precum și cu respectarea normativelor de activitate (de personal, de paturi, norme alimentare etc.) și tarifelor stabilite de Ministerul Sănătății.

2.1. Cadrul instituțional de administrare a IMSP DDVR este prezentat în **Figura** ce urmează:

Astfel, fondatorul IMSP DDVR este Ministerul Sănătății, cu următoarele atribuții exclusive: adoptarea deciziei de fondare, reorganizare sau lichidare a IMSP DDVR; alocarea mijloacelor financiare pentru construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea utilajului costisitor și transportului sanitar; transmiterea, în baza contractului individual de muncă, a bunurilor autorității administrației publice (Fondatorului) în gestiune; numirea, eliberarea din funcție a medicului-șef și adjuncților medicului-șef etc.

Consiliul Administrativ este organul de administrare și control al activității IMSP DDVR, constituit de către fondator pe un termen de 3 ani, și are următoarele atribuții:

- Examinarea și prezentarea, pentru coordonare, Fondatorului a devizelor de venituri și cheltuieli (business-planului), modificărilor la acestea, precum și a contractului de prestare a serviciilor medicale, încheiat între IMSP DDVR și CNAM;
- Aprobarea listelor de tarify a salariaților IMSP DDVR;
- Aprobarea planurilor de achiziție a bunurilor, serviciilor și lucrărilor etc.

Medicul-șef este persoana responsabilă și abilitată cu dreptul de conducere operativă a IMSP DDVR, care, fiind numit de Fondator în bază de concurs și cu încheierea contractului individual de muncă (din 21.04.2005),

¹Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările și completările ulterioare).

²Hotărârea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011” (cu modificările ulterioare).

³Hotărârea Guvernului nr.1387 din 10.12.2007 “Cu privire la aprobarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală”.

⁴Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 “Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

⁵Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28.03.1995; Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr.1585-XIII din 27.02.1998; Regulamentul IMSP DDVR, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr.288 din 21.08.2009.

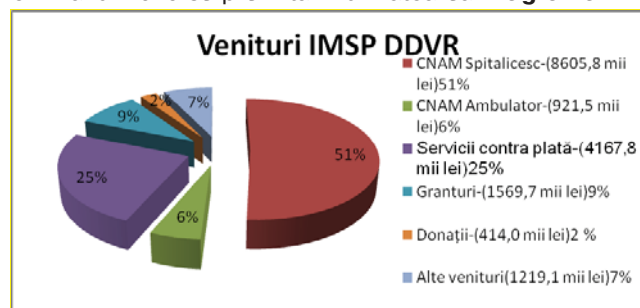
⁶Regulamentul IMSP DDVR, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr.288 din 21.08.2009.

transmite în gestiune bunurile IMSP DDVR prin actul de primire-predare și are ca sarcină asigurarea executării actelor legislative și normative, hotărârilor, ordinelor și deciziilor Fondatorului și ale Consiliului Administrativ.

Pentru perioada auditată, medicul-șef nu a prezentat auditului contractul de comodat al bunurilor ministerului aflate în gestiunea IMSP DDVR, fapt prevăzut de pct.15 lit. g) din Regulamentul Dispanserului⁶, fiind prezentat actul de primire-predare al instituției, subdiviziunii din 01.01.2004, cu indicarea activelor și pasivelor acesteia, fără descifrarea tipului și valorii lor.

2.2. Sinteza veniturilor și cheltuielilor

Sursele de formare a veniturilor IMSP DDVR, structura lor în anul 2010 se prezintă în următoarea Diagramă:

Sursă: Rapoartele financiare pe anul 2010 ale IMSP DDVR

Reieșind din datele diagramei, în anul 2010 IMSP DDVR a obținut venituri în sumă de 16914,2 mii lei, în care ponderea majoră o constituie serviciile de asistență medicală obligatorie din contul mijloacelor FAOM (57%), urmate de serviciile medicale contra plată (25%), granturile și donațiile oferite de diferite programe medicale sau operatori economici (11%), alte venituri din arenda localurilor (7%) etc.

Dinamica cheltuielilor IMSP DDVR pe anul 2010 din contul mijloacelor FAOM este prezentată în Tabelul nr.1.

Tabelul nr. 1
(mii lei)

Nr. dr	Cheltuieli	Cheltuieli totale	Pondere (%)	Inclusiv			
				FAOM	Pondere (%)	Mijloace speciale (servicii contra plată)	Pondere (%)
	Total cheltuieli, inclusiv:	15847,4	100%	9654,3	60,92%/100	6193,1	39,08%/100
1.	Retribuirea muncii	6870,8	43,35%	4766,4	49,37%	2104,4	33,98%
2.	Contribuții la buget	1820,7	11,49%	1253,7	12,98%	567,0	9,15%
3.	Energia electrică	542,3	3,42%	349,2	3,62%	193,1	3,12%
4.	Gaz	871,8	5,50%	561,5	5,82%	310,3	5,01%
5.	Apă, canalizare, lift	268,8	1,7%	173,4	1,8%	95,4	1,54%
6.	Servicii de telecomunicații	53,1	0,33%	37,0	0,38%	16,1	0,26%
7.	Reparații curente	402,9	2,54%	195,6	2,02%	207,3	3,34%
8.	Produse petroliere	171,5	1,08%	128,7	1,33%	42,8	0,69%
9.	Medicamente	1279,6	8,07%	1026,9	10,64%	252,7	4,08%
10.	Alimentarea pacienților	943,1	5,95%	897,9	9,30%	45,2	0,73%
11.	Alte cheltuieli de măruri și servicii	2532,8	16%	264,0	2,74%	2268,8	36,64%

Sursă: Rapoartele financiare ale IMSP DDVR pe anul 2010

Datele din tabel denotă că cheltuielile efective au constituit 15847,4 mii lei, în care ponderea semnificativă o dețin cheltuielile din contul mijloacelor FAOM în sumă de 9654,3 mii lei (60,9%), cheltuielilor din contul mijloacelor speciale revenindu-le 6193,1 mii lei (39,1%). În anul 2010, cheltuielile au fost prioritar alocate și efectuate pentru remunerarea muncii și plățile aferente (54,8%), serviciile de regie (15,8%), medicamente și alimente (14%), acestea finanțându-se atât din contul FAOM, cât și din contul mijloacelor speciale.

III. CONSTATĂRI, CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

3.1. Cu privire la planificarea și contractarea serviciilor necesare din FAOM

Pentru unele cheltuieli IMSP DDVR nu dispune de calcule bine justificate privind necesitatea, destinația și costul acestora.

Soldul mijloacelor financiare la sfârșitul perioadei de gestiune nu este luat în considerație la contractarea pe perioada anului curent, fapt care poate genera dezafectarea mijloacelor financiare din FAOM.

Planificarea mijloacelor necesare anual se efectuează de către entitate în baza Normelor metodologice din 21.08.2009 cu privire la formarea devizului de venituri și cheltuieli (business-plan) și gestionarea surselor financiare, aprobate de Ministerul Sănătății, CNAM, Sindicatul "Sănătatea", care stabilesc modul de justificare a cheltuielilor separat pe articole.

Normele menționate prevăd că soldurile de mijloace bănești formate la conturile IMSP la finele anului din contul FAOM se indică la venituri și cheltuieli și pot fi utilizate pentru cheltuieli curente. Această situație creează premise pentru entitățile medicale de a finanța mijloacele FAOM în anul următor nu la destinația stabilită inițial, dar la alte cheltuieli necontractate de CNAM, ultima neverificând utilizarea conformă a acestor mijloace. Astfel, soldurile de mijloace bănești formate la 01.01.2010 au constituit 113,6 mii lei, iar la 31.12.2010 – 610,4 mii lei, înregistrând o creștere cu 496,8 mii lei.

Solicitarea de către Dispensar a **mijloacelor financiare necesare** anual pentru prestarea serviciilor medicale se bazează pe contractul din anul precedent, ținându-se cont de numărul cazurilor ce urmează a fi tratate anul viitor. În același timp, Dispensarul, în unele cazuri, nu a întocmit calcule privind justificarea mijloacelor publice solicitate, inclusiv: reparații (256,7 mii lei), apă și canalizare (179,4 mii lei), produse petroliere (144,6 mii lei), materiale de construcție (44,6 mii lei), reparații curente (33,9 mii lei). În aceste condiții, se creează riscul acceptării și alocării neîntemeiate a mijloacelor FAOM, ceea ce nu permite evaluarea utilizării la destinație și eficiență a acestora.

Auditul relevă că mijloacele financiare din contul FAOM au fost contractate, precizate și alocate de către CNAM acestei entități în baza contractului din 17.12.2009, cu precizarea ulterioară, prin 4 acorduri adiționale, a alocațiilor în sumă de 9351,3 mii lei pentru 3440 de cazuri tratate. Totodată, la 30 decembrie 2010 a fost încheiat un nou acord adițional, prin care s-au majorat alocațiile din contul mijloacelor FAOM cu 176,0 mii lei, acestea nefiind distribuite pe articole, iar numărul cazurilor tratate rămânând practic neschimbat (3440 de cazuri tratate). În anul 2010 real au fost tratate 3454 de cazuri, cu 14 cazuri mai mult, estimate în valoare de 32,8 mii lei.

Reieșind din cele expuse, auditul concluzionează că planificarea și contractarea unor mijloace din contul FAOM pentru IMSP DDVR nu sînt pe deplin justificate, ceea ce determină riscul utilizării acestora contrar destinației stabilite, astfel fiind imposibilă expunerea asupra utilizării eficiente și conforme a acestor mijloace.

Alocarea la finele anului a mijloacelor publice în lipsa calculelor justificate condiționează majorarea soldului de mijloace la contul curent, care poate fi folosit în anul următor, fără determinarea scopului și destinației acestora.

3.2. Cu privire la regularitatea utilizării mijloacelor din contul FAOM

Remunerarea muncii angajaților Dispensarului se efectuează din contul a două surse, iar numărul unităților de personal aprobate deviază esențial de cel al personalului real angajat.

Prin Hotărîrea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002⁷ este aprobată Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare, potrivit căreia în costul serviciilor medicale prestate se includ și cheltuielile de retribuire a

⁷Hotărîrea Guvernului nr. 1128 din 28.08.2002 „ Despre aprobarea Regulamentului cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare și Metodologiei stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare” (cu modificările ulterioare).

muncii. Conform pct.20 al acestei Metodologii, remunerarea muncii personalului medical include salariul de bază și salariul suplimentar (plata pentru gărzi de serviciu în zilele de sărbători, turele de noapte, pentru muncă intensivă, cu aplicarea noilor metode de muncă, și indemnizațiile de concediu).

Totodată, prin Hotărârea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003⁸, au fost determinate modul și condițiile de salarizare a angajaților din instituțiile medico-sanitare, care prevăd că pentru cointeressarea personalului se permite premiarea și acordarea ajutoarelor materiale în limita fondului de salarizare.

În anul 2010, pentru **salarizarea personalului** s-au suportat cheltuieli în sumă de 6870,8 mii lei (43,35% din totalul cheltuielilor instituției), din care 4766,4 mii lei (69,37%) - mijloacele alocate din FAOM.

Stările de personal ale IMSP DDVR, conform rapoartelor prezentate, au fost prevăzute în număr total de 265,75 unități, cu achitarea din mijloacele FAOM. Ulterior (martie 2010), după predarea secției HIV/SIDA la IMSP „Toma Ciorbă”, numărul unităților s-a redus până la 249,75, din care: personal de conducere - 3,0 unități; medici - 30,25 unități; personal medical mediu - 66,75 unități; personal medical inferior - 62,75 unități; alt personal - 87,0 unități.

Auditul relevă că *numărul de persoane real angajate, în medie pe instituție*, a fost de 169 persoane fizice, sau 68,8% față de numărul de unități aprobate. Această situație a permis ca o parte din funcțiile vacante să fie cumulate de personalul real angajat în instituție.

Auditul a supus testării corectitudinea calculării salariilor de funcție, suplimentelor, adaosurilor, premiilor, altor plăți, precum și a achitării lor, calcularea reținerilor din salariu, care s-a efectuat prin metoda verificării ordinelor și tabelor de evidență a timpului de lucru, fișele de personal și listele de plată pe anul 2010. Abateri de la prevederile regulamentare nu s-au stabilit.

În dările de seamă (Forma 1-16/r) nu s-au raportat alocarea și utilizarea mijloacelor publice pentru premii. În același timp, auditul a stabilit că, potrivit dispoziției de plată din 17 iunie 2010, din contul FAOM au fost achitate premii în sumă de 319,2 mii lei, care n-au fost planificate.

Auditul relevă că personalul IMSP DDVR a fost remunerat și din contul mijloacelor speciale în sumă de 2104,4 mii lei (30,6% din cheltuielile alocate pentru salarizare). Astfel, din aceste mijloace pentru personalul de conducere s-au alocat mijloace în sumă de 321,1 mii lei, pentru asistentele medicale - 510,8 mii lei, infirmiere - 445,0 mii lei, alt personal - 902,2 mii lei. Din contul acestor mijloace au fost acordate și ajutoare materiale în sumă de 401,2 mii lei, inclusiv personalului de conducere - de 56,6 mii lei; medicilor - de 47,0 mii lei; asistentelor medicale - de 95,4 mii lei; infirmierelor - de 83,9 mii lei; altui personal - de 118,3 mii lei.

Salariul mediu pe instituție a constituit 3,39 mii lei, iar pe categorii de salariați se observă o diferență substanțială: personal de conducere - salariul mediu de 8,96 mii lei; medici - 4,0 mii lei; personal medical mediu - 2,85 mii lei; personal medical inferior - 1,56 mii lei; alt personal - 2,25 mii lei.

Remunerarea personalului entității se efectuează din contul mijloacelor FAOM, precum și din contul mijloacelor speciale, salariile medii lunare între categoriile de salariați înregistrând un decalaj de 5,0 - 6,0 mii lei.

Numărul real al angajaților (169 angajați) deviază de

la numărul unităților aprobate spre finanțare din contul mijloacelor FAOM (250 unități), ceea ce poate influența diminuarea calității serviciilor.

3.3. Cu privire la regularitatea achizițiilor publice de bunuri și servicii

Organizarea și desfășurarea procedurilor de achiziții publice de către grupul de lucru pentru achiziții al IMSP DDVR nu asigură realizarea principiilor de concurență loială, precum și de utilizare economă și eficientă a mijloacelor publice.

Pe parcursul anului 2010, IMSP DDVR a efectuat 11 proceduri de achiziții publice în sumă de 2912,8 mii lei, inclusiv: 4 achiziții (2028,8 mii lei) pentru procurarea produselor alimentare, reactivelor și articolelor de laborator, medicamentelor și articolelor parafarmaceutice, utilajului medical, acestea desfășurându-se prin metoda licitațiilor publice și fiind contractați 32 de agenți economici, față de care Dispensarul a înregistrat datorii curente în sumă de 49,4 mii lei; 7 proceduri de achiziții în sumă de 884,0 mii lei - efectuate prin metoda cererii ofertelor de prețuri.

În scopul organizării și desfășurării licitațiilor publice, prin ordinele medicului-șef din 02.05.2009 și 21.10.10, au fost create grupuri de lucru, cu nominalizarea persoanelor responsabile pe domenii: Tamara Șcerbenco - responsabil de planificare și contractarea achizițiilor publice; Alexandra Domin - responsabil de achiziționare ingredient și articole de laborator; Viorel Racu - responsabil de achiziționarea bunuri, lucrări și servicii; Maria Crihan - responsabil de achiziționarea medicamente și articole parafarmaceutice; Anna Giscă - responsabil de achiziționarea produse alimentare și utilaj; Viorica Arhirii - secretara grupului de lucru. În același timp, pentru membrii grupului de lucru nu sînt stabilite exhaustiv și regulamentar⁹ atribuțiile și responsabilitățile acestora, care ar asigura gestionarea optimă a resurselor, conform obiectivelor entității publice, implementarea sistemului de management financiar și control și a activității de audit intern în sectorul public. Totodată, auditul remarcă că, contrar prevederilor regulamentare, n-au fost stabilite expres atribuțiile fiecărui membru al grupului de lucru, unii din membrii acestuia fiind doar nominalizați.

Prevederile actelor normative¹⁰ stabilesc pentru autoritatea contractantă solicitarea, odată cu oferta, a informațiilor privind calificarea operatorilor economici, capacitatea financiară, componența fondatorilor și a persoanelor afiliate etc.

În cadrul auditului s-a constatat că, în unele cazuri, grupul de lucru pentru achiziții, la momentul întocmirii documentației privind achizițiile, nu a solicitat informații suficiente și relevante privind calificarea operatorilor economici, acceptînd admiterea situației de primire a documentelor și de participare la achiziții a unor agenți economici ce nu întruneau unele cerințe regulamentare. Astfel, la procedura de achiziții publice prin cererea ofertelor de prețuri din 09.02.2010 au fost depuse 3 oferte de către 3 agenți economici. Documentele de calificare solicitate și prezentate de către ofertanți (certificat de înregistrare, licență, certificate de conformitate) nu relevă imputernicirea de a încheia contractul de achiziții publice și componența fondatorilor, adică cine este administratorul întreprinderii și fondatorii acesteia (conform extrasului din Registrul de stat al persoanelor juridice, eliberat de Camera Înregistrării de Stat), capacitatea financiară, conform ultimului Raport financiar, certificate ce atestă lipsa datoriilor față de bugetul public național etc.

În urma analizei de către audit a Fișelor celor 3 agenți

⁸Hotărârea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003 „Despre aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală”(cu modificările ulterioare).

⁹Legea privind controlul financiar public intern nr.229 din 23.09.2010.

¹⁰Hotărârea Guvernului nr.245 din 04.03.2008 „Pentru aprobarea regulamentului cu privire la achiziția bunurilor prin cererea ofertelor de prețuri” (cu modificările ulterioare) pct.6.

economici, selectate din baza de date a Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, s-a stabilit că operatorii economici, participanți la procedura de achiziții publice, au fondatori comuni, au aceeași adresă juridică și sînt conduse de un administrator.

De asemenea, grupul de lucru pentru achizițiile efectuate la 25.02.2010 și 31.12.2010 nu a avut careva obiecții. Totodată, auditul, verificînd conformitatea prezentării actelor necesare pentru aceste achiziții, a constatat că datele despre participanți, ce atestă calificarea, sînt întocmite de aceștia în formă liberă, fără a fi confirmate prin documente justificative, eliberate de autoritățile competente (extras din Registrul de stat al persoanelor juridice, eliberat de Camera Înregistrării de Stat). Această situație poate duce la prezentarea de către participanți a unor date eronate, ce ar putea influența decizia grupului de lucru privind desemnarea ofertei cîștigătoare sau anularea procedurii de achiziții.

Se remarcă, totodată, că, potrivit informației din baza de date a Curții de Conturi, trei agenți economici au adrese juridice similare; evidența contabilă la doi agenți economici se ține de către un contabil comun și au un fondator comun.

Auditul a constatat o situație problematică la achiziționarea produselor alimentare, autoritatea contractantă (IMSP DDVR) anunțînd spre procurare întregul lot de produse alimentare, fără divizarea acestuia pe categorii de produse alimentare. În cadrul licitației publice din 05.07.2010, IMSP DDVR a anunțat intenția achiziționării întregului lot de produse alimentare, pentru acoperirea necesităților din semestrul II al anului 2010. Cererea înaintată operatorilor economici conține 53 poziții de produse alimentare de diferite categorii (produse lactate, produse de panificație, produse de morărit, legume etc.). Potrivit procesului-verbal din 08.07.2010 al ședinței grupului de lucru, s-a menționat că nici un operator economic nu a prezentat oferte pentru întregul lot, ofertele fiind examinate și evaluate pentru fiecare poziție în parte. La licitație au fost admise și evaluate 12 oferte, prezentate de către 12 operatori economici, în pofida faptului că doar 6 din ei au prezentat toate documentele obligatorii, solicitate de autoritatea contractantă.

Examinînd rezultatele evaluării ofertelor, auditul a constatat că pentru anumite poziții și categorii de produse alimentare au fost prezentate oferte de către un număr mic de operatori economici (1-2). O astfel de metodă de achiziție se utilizează de către IMSP DDVR nu numai la achiziționarea produselor alimentare, dar și a produselor farmaceutice.

Reieșind din cele relatate, auditul concluzionează că pentru membrii grupului de lucru pentru achiziții nu au fost stabilite regulamente atribuiții și responsabilități pentru organizarea și desfășurarea procedurilor de achiziții, neasigurîndu-se pe deplin activitățile de monitorizare și evaluare, prevenire, depistare și corectare a neregularităților întru economisirea și eficientizarea achizițiilor de bunuri, participarea largă a operatorilor economici și dezvoltarea concurenței între aceștia.

3.4. Cu privire la formarea și utilizarea rezervelor IMSP DDVR, prin formarea fondului de rezervă, defazectează mijloace destinate în exclusivitate pentru cazuri tratate.

Rezervele la IMSP DDVR au fost formate în conformitate cu prevederile Regulamentului privind modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice, aprobat de ministrul sănătății prin Ordinul nr. 9 din 17.01.2009¹¹, potrivit căruia se permite constituirea rezervelor în quantum de pînă la 10% din suma totală a tuturor

veniturilor (inclusiv FAOM) (pct.6). De asemenea, formarea rezervelor a fost reglementată și în alte acte normative¹².

Potrivit Politicii de contabilitate a Dispensarului, evidența contabilă a acestuia se ține conform prevederilor Legii contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007¹³, Standardelor Naționale de Contabilitate, Planului de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor, aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr.174 din 25.12.1997¹⁴, altor acte normative, aplicabile întreprinderilor din sectorul real al economiei naționale. Totodată, auditul relevă forma statutului juridic al Dispensarului ca instituție medico-sanitară publică, care își desfășoară activitatea pe principiul necomercial al autofinanțării, de nonprofit.

Auditul remarcă că actele normative de care se conduce entitatea în activitatea sa reglementează formarea rezervelor din profitul rămas la dispoziția întreprinderii, dar nu din veniturile totale ale acesteia.

Forma organizatorico-juridică a IMSP DDVR (activitate necomercială, de nonprofit) nu presupune obținerea profitului și, respectiv, instituția nu dispune de surse regulamentare de constituire a rezervelor. Mai mult decît atît, în evidența contabilă la IMSP DDVR, suma de 364,8 mii lei, defalcată doar din mijloacele FAOM pentru constituirea rezervelor, nu se reflectă la contul contabil „Rezerve prevăzute de statut”, sau la alte conturi contabile destinate generalizării informației privind existența și mișcarea acestora.

Totodată, Ordinul nr.9 din 17.01.2009 al ministrului sănătății și Politică de contabilitate a IMSP DDVR pe anul 2010 stabilesc că rezervele constituite se utilizează pentru acoperirea cheltuielilor neprevăzute de natură economică, tehnogenă sau naturală, care afectează încontinuu activitatea instituției (implementarea sistemelor informaționale; reparația capitală a clădirilor, mijloacelor fixe; implementarea tehnologiilor medicale; achiziționarea utilajului medical și a altor mijloace fixe).

În același timp, Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare (pct.4), aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002, nu stabilește includerea în tariful de cost și, respectiv, în tarifele la serviciile medico-sanitare următoarele cheltuieli: pentru investițiile capitale în construcții; pentru reparația capitală a mijloacelor fixe; pentru achiziționarea utilajului și inventarului. În același context, potrivit pct.15 din Regulamentul IMSP DDVR, aprobat prin ordinul Ministerului Sănătății nr.288 din 21.08.2009, alocarea mijloacelor financiare pentru construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea utilajului costisitor și a transportului sanitar ține de atribuțiile exclusive ale Fondatorului.

Auditul concluzionează că, la emiterea Ordinului nr.9 din 17.01.2009, Ministerul Sănătății nu a ținut cont de prevederile actelor normative în vigoare ce reglementează modul și sursele de constituire a rezervelor, astfel generînd riscul defazectării de către IMSP DDVR a mijloacelor FAOM.

3.5. Cu privire la regularitatea raportării mijloacelor FAOM

Auditul remarcă că, în pofida faptului menționat mai sus, IMSP DDVR este o instituție care își desfășoară activitatea pe principiul de autofinanțare, de nonprofit. Instituția, conform datelor evidenței contabile și Raportului financiar pe anul 2010, a raportat pierderi din activitatea economico-financiară (6237,3 mii lei), iar în rezultatul activității pe anul 2009 - profit (2017,4 mii lei). De asemenea, s-a constatat că IMSP DDVR a prezentat Serviciului Fiscal de Stat, pe anul 2010, Declarația persoanei juridice cu privire

¹¹ Ordinul ministrului sănătății nr.9 din 17.01.2009 “Cu privire la formarea și utilizarea rezervelor”.

¹² Normele metodologice cu privire la formarea devizului de venituri și cheltuieli și gestionarea surselor financiare de către instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală, aprobate la 21.08. 2009, prin ordinul comun al Ministerului Sănătății, CNAM și Sindicatului de ramură „Sănătatea”; Regulamentul IMSP DDVR, aprobat de ministrul sănătății prin ordinul din 21.08.2009; Politică de contabilitate a IMSP DDVR pe anul 2010.

¹³ Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007.

¹⁴ Ordinul Ministerului Finanțelor nr.174 din 25.12.1997 “Planul de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor”.

la impozitul pe venit (forma VEN 08), în care, conform art.51 din Codul fiscal, introdus prin Legea nr.268-XVI din 28.07.2006¹⁵ (intrat în vigoare la 08.07.2006), sînt ajustate în scopuri de impozitare (scutite de impozitul pe venit) veniturile obținute din prestarea serviciilor medicale legate de realizarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, contractate cu CNAM, iar celelalte venituri reprezintă sursa de venit impozabil și se includ în obiectul impunerii (art.14 din Codul fiscal).

Este necesar de menționat că cota preponderentă în alte venituri obținute de IMSP DDVR o constituie serviciile medicale contra plată, prestate persoanelor neasigurate și persoanelor asigurate peste volumul prevăzut de Programul unic în baza tarifelor, în tariful *nefiind inclus procentul de rentabilitate*, iar pentru sistemul sănătății serviciile medico-sanitare sînt servicii nonprofit. Astfel, auditul denotă că serviciile contra plată nu pot servi drept sursă de venit impozabilă.

Evidența veniturilor din contul mijloacelor FAOM, contractate cu CNAM, se ține în două conturi de decontare separate (pentru asistență medicală specializată de ambulator și spitalicească), fapt ce asigură o transparentă a veniturilor, și în 2 conturi de decontare pentru mijloacele încasate de la servicii cu plată.

Totodată, *evidența cheltuielilor* efective este ținută cumulativ, nefiind delimitate pe sursele de proveniență a mijloacelor financiare, ceea ce n-a permis auditului să evalueze utilizarea eficientă și după destinație a mijloacelor FAOM. Reflectarea acestora în raportul prezentat CNAM (1-16/r) se efectuează prin metoda de calcul în quantumul procentual, în funcție de cota veniturilor din FAOM în totalul veniturilor IMSP DDVR pe anul 2010.

La capitolul cheltuieli de casă, reflectate în darea de seamă, auditorul a constatat unele abateri de la datele evidenței contabile. Astfel, în cheltuielile de casă din raportul 1-16/r (în coloana nr.4) se reflectă transferurile de la conturile de decontare deschise din mijloacele FAOM pe capitele de cheltuieli, care nu corespund cu datele evidenței contabile, devierile constituind suma de 101,6 mii lei.

Notă: Pe parcursul auditului, evidența contabilă a fost corectată.

Concluzie: *Forma de raportare a activității economico-financiare, precum și prezentarea declarațiilor persoanelor juridice cu privire la impozitul pe venit nu sînt aplicabile în condițiile desfășurării activității IMSP DDVR pe principiul de nonprofit.*

Ținerea evidenței cheltuielilor generale, nedelimitî-

du-le după sursele de proveniență a veniturilor, nu permite auditului să concluzioneze asupra veridicității datelor reflectate în rapoartele anuale ale IMSP DDVR către CNAM la capitolul cheltuieli suportate din contul mijloacelor FAOM.

IV. RECOMANDĂRI

Recomandări IMSP DDVR:

1) În scopul eficientizării procedurilor de achiziții publice și reducerii riscurilor posibile la acest capitol, să elaboreze reglementări ale procesului de control intern prin stabilirea atribuțiilor exhaustive ale membrilor grupului de lucru pentru achiziții, proceselor de organizare, desfășurare a achizițiilor și evaluare a ofertelor.

2) Să asigure ținerea evidenței cheltuielilor, cu delimitarea lor în funcție de sursele de proveniență, asigurînd transparența utilizării mijloacelor publice, inclusiv din FAOM.

3) Să asigure justificarea cheltuielilor solicitate spre finanțare din contul FAOM.

Recomandări IMSP DDVR, în comun cu Ministerul Sănătății:

4) Să efectueze, conform prevederilor regulamentare, transmiterea în gestiune economică a patrimoniului public al IMSP DDVR.

Recomandări Consiliului administrativ:

5) Să examineze în cadrul ședinței Raportul auditului regularității formării și utilizării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în exercițiul bugetar 2010 de către Instituția medico-sanitară publică Dispensarul Dermatovenerologic Republican, cu aprobarea unui plan de acțiuni în vederea implementării recomandărilor de audit și eficientizării utilizării mijloacelor publice din FAOM.

V. OPINII

Opinie fără rezerve privind rapoartele financiare:

În opinia auditorului, bazată pe activitățile de audit efectuate, rapoartele financiare, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă a situației patrimoniale și celei financiare ale Instituției Medico-Sanitare Publice Dispensarul Dermatovenerologic Republican.

Opinie cu rezerve privind regularitatea:

În opinia auditorului, cu excepția procedurilor de achiziții și atribuțiile grupului de lucru în procesul de achiziții, gestiunea mijloacelor publice și administrarea patrimoniului public, sub toate aspectele semnificative, au fost efectuate legal și regulamentar.

CONTROLORUL DE STAT

Denis POSTOLACHI

Aprobat
prin Hotărîrea Curții de Conturi
nr.45 din 25.08.2011

RAPORTUL

auditului regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Instituția medico-sanitară publică Centrul Republican de Diagnosticare Medicală în exercițiul bugetar 2010

I. Introducere

Auditul regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Instituția medico-sanitară publică Centrul Republican de Diagnosticare Medicală (în continuare – IMSP CRDM) în exercițiul bugetar 2010 a fost efectuat în temeiul art.28 și art.31 alin.(1) din Legea Curții de Conturi¹ și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011².

Scopul auditului a constat în oferirea unei asigurări

rezonabile referitor la faptul că mijloacele financiare contractate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare – FAOM) au fost utilizate legal și regulamentar de către IMSP CRDM, iar Darea de seamă despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli al IMSP CRDM din mijloacele FAOM pe anul 2010 este veridică și nu prezintă denaturări semnificative.

Responsabilitatea factorilor de decizie ai IMSP CRDM constă în asigurarea regularității gestionării mijloacelor financiare parvenite din FAOM pentru prestarea serviciilor medicale în

¹Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările și completările ulterioare).

²Hotărîrea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011” (cu modificările ulterioare).

volumul și calitatea prevăzute în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare – Programul unic al AOAM), precum și în asigurarea veridicității datelor incluse în dările de seamă prezentate CNAM, conform prevederilor Legii cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală³ și obligațiunilor contractuale.

Responsabilitatea auditorului a constat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru susținerea constatărilor, concluziilor și opiniilor de audit asupra regularității gestionării mijloacelor financiare parvenite din FAOM, veridicității dărilor de seamă despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli al IMSP CRDM din contul mijloacelor FAOM pe anul 2010.

Obiectivele auditului au fost determinate reieșind din activitățile de audit efectuate la etapa de planificare și urmează să confirme dacă IMSP CRDM:

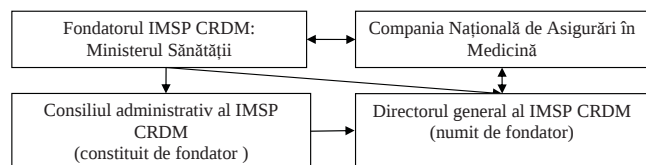
- a planificat și a contractat regulamentar mijloace financiare pentru prestarea serviciilor medicale;
- a efectuat retribuirea muncii salariaților în conformitate cu cadrul normativ;
- formează și utilizează rezervele în conformitate cu cadrul legal aplicabil în domeniu;
- a utilizat regulamentar mijloacele FAOM pentru reparații, iar reflectarea acestora în evidență corespunde cadrului normativ existent;
- asigură corectitudinea reflectării și raportării datelor în evidența contabilă;
- asigură integritatea patrimoniului de stat.

Metodologia de audit. Auditul a fost efectuat conform Standardelor de audit ale Curții de Conturi⁴. Probele de audit au fost acumulate prin examinarea regulamentelor și actelor normative interne relevante domeniului auditat, contractelor încheiate, documentelor contabile primare, altor documente.

II. Prezentare generală

Centrul Republican de Diagnosticare Medicală este o instituție publică (conform extrasului de la Camera Înregistrării de Stat), încadrată în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală (în continuare – sistemul AOAM), care are drept scop de bază protecția sănătății populației, profilaxia, diagnosticarea, tratamentul și reabilitarea bolnavilor, promovarea modului sănătos de viață. IMSP CRDM în activitatea sa se conduce de statutul, aprobat prin Ordinul fondatorului (Ministerul Sănătății)⁵, înregistrat la Camera Înregistrării de Stat în data de 15.12.2003, și de Regulamentul propriu, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății⁶, potrivit cărora instituția își desfășoară activitatea pe principiul autofinanțării, de nonprofit.

Cadrul instituțional al IMSP CRDM este prezentat în schema ce urmează.

Sursă: Statutul și Regulamentul IMSP CRDM

Compania Națională de Asigurări în Medicină, ca gestionar al mijloacelor FAOM, este responsabilă de controlul calității asistentei medicale acordate și al utilizării mijloacelor financiare provenite din FAOM, de negocierea, încheierea contractelor de finanțare a serviciilor medicale cu prestatorii de servicii și de verificarea lor.

Fondatorul IMSP CRDM este Ministerul Sănătății, care, conform statutului și Regulamentului instituției, are următoarele atribuții exclusive: elaborarea politicilor și strategiilor în domeniul sănătății; transmiterea, în baza contractului de comodat, a bunurilor autorității administrației publice (fondatorului) în

gestiunea IMSP CRDM; alocarea mijloacelor financiare pentru construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea utilajului costisitor și transportului medical; aprobarea tarifelor pentru serviciile medicale; controlul activității curente a IMSP CRDM etc.

Consiliul administrativ, potrivit Regulamentului și modificărilor operate în statut, este organul de administrare și control al IMSP CRDM, constituit de către fondator și compus din 6 persoane, care are următoarele atribuții: examinarea și aprobarea planurilor de activitate, rapoartelor trimestriale și anuale ale IMSP CRDM; aprobarea planurilor de achiziție a bunurilor, serviciilor și lucrărilor; examinarea și prezentarea, pentru coordonare, fondatorului a devizelor de venituri și cheltuieli, precum și a contractului de prestare a serviciilor medicale încheiat între IMSP CRDM și CNAM.

Directorul general este persoana responsabilă, abilitată cu dreptul de conducere operativă și gestionare a patrimoniului de stat transmis IMSP CRDM, numit în funcție (interimar) la 02.03.2009, prin Ordinul Ministerului Sănătății, și reconfirmat de către fondator în funcția de director general la 24.02.2010.

Sinteza veniturilor executate de către IMSP CRDM pe anul 2010 este prezentată în Tabelul nr.1.

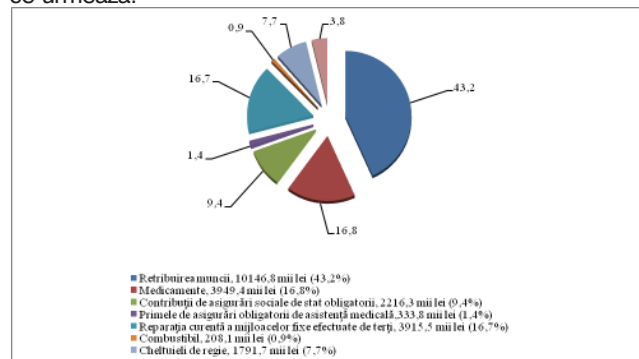
Tabelul nr. 1
(mii lei)

Indicatori	Aprobat pe an	Precizat pe an	Executat	Pondere executării în totalul veniturilor (%)
Total venituri 2010, inclusiv:	40844,9	38342,5	38916,3	100
Mijloacele FAOM	26000,0	23497,6	23480,2	60,3
Servicii medicale contra plată	14521,4	14521,4	15242,5	39,2
Dobinda (aferență mijloacelor FAOM)	262,0	262,0	84,1	0,2
Arenda	167,9	167,9	109,5	0,3

Sursă: Datele evidenței contabile, dările de seamă pe anul 2010

În anul 2010, IMSP CRDM a înregistrat venituri din diferite surse în sumă de 38,9 mil.lei, cele mai semnificative fiind cele din FAOM (60,3%), serviciile medicale contra plată (39,2%).

Structura cheltuielilor efective este prezentată în Diagrama ce urmează.

Sursă: Darea de seamă pe anul 2010

Potrivit dărilor de seamă, cheltuielile efective au constituit 23,5 mil.lei, cele mai semnificative fiind efectuate pentru: retribuirea muncii (43,2%); procurarea de medicamente (16,8%); reparația curentă a mijloacelor fixe (16,7%) etc.

Pe parcursul anului 2010, IMSP CRDM a format rezerve din contul mijloacelor FAOM (2,4 mil. lei), care au fost utilizate pentru procurarea mijloacelor fixe (utilaj medical, tehnică de calcul, utilaj pentru spălătorie etc.) în sumă de 2,3 mil.lei.

Soldul mijloacelor bănești provenite din FAOM și neutilizate în anul precedent de către IMSP CRDM a constituit la începutul anului 2010 suma de 6,4 mil.lei, iar la sfârșitul anului – 4,1 mil. lei.

³Legea nr.1585-XIII din 27.02.1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală” (cu modificările ulterioare).

⁴Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009 „Despre aprobarea Standardelor generale de audit și Standardelor auditului regularității”.

⁵Statutul IMSP CRDM, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr.331 din 26.11.2003 (în continuare – statut).

⁶Regulamentul IMSP CRDM, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr.86 din 31.03.2009 (în continuare – Regulament).

Rezumat:

În rezultatul verificării utilizării de către IMSP CRDM a mijloacelor provenite din FAOAM, au fost constatate un șir de neregularități, precum și unele probleme ce țin de imperfecțiunea cadrului normativ în domeniul gestionării mijloacelor FAOAM, acestea determinând riscul utilizării neconforme a lor. Astfel,

- la planificarea și contractarea mijloacelor financiare (din FAOAM) pentru prestarea serviciilor medicale, nu se ține cont de calculele entității privind necesarul de mijloace financiare și soldurile de mijloace bănești, formate din contul FAOAM;

- necorelarea actelor normative cu cele legislative în ce privește modalitatea constituirii și utilizării rezervelor din contul FAOAM, calculării și achitării premiilor și ajutoarelor materiale invocă riscul utilizării neconforme a acestora;

- raportarea datelor în evidența contabilă nu corespunde formei organizatorico-juridice și principiilor de desfășurare a activității instituției, iar capitalul social reflectat în evidență nu este înregistrat în modul stabilit la Camera Înregistrării de Stat;

- cheltuielile pentru reparațiile capitale ale utilajului medical nu au fost reflectate regulamentar în evidență, la majorarea valorii acestora.

III. Consultări, concluzii și recomandări**3.1. La planificarea și contractarea serviciilor medicale nu se ține cont de soldurile de mijloace bănești din FAOAM existente la sfârșitul anului**

Contractarea serviciilor medicale din sistemul AOAM se negociază de către CNAM în limita sumelor contractate în anul precedent, fără a se solicita și fără a se lua în considerație calculele IMSP CRDM privind necesarul de mijloace financiare și soldurile de mijloace bănești formate din contul FAOAM.

Potrivit Normelor metodologice din 21.08.2009 „Cu privire la formarea devizului de venituri și cheltuieli (business-plan) și gestionarea surselor financiare”, aprobate de Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și Sindicatul „Sănătatea”, soldurile mijloacelor bănești din FAOAM existente la sfârșitul anului la conturile IMSP CRDM sînt utilizate în anul următor, pentru efectuarea cheltuielilor curente. Auditul remarcă că *IMSP CRDM, conducîndu-se de prevederile acestui act normativ, în anii precedenți nu a utilizat integral mijloacele FAOAM încasate la conturile de decontare, formînd solduri la sfârșitul perioadei de gestiune, care au fost utilizate la procurarea mijloacelor fixe.*

La începutul anului 2010, IMSP CRDM a înregistrat la contul de decontare un sold de mijloace bănești provenite din FAOAM în sumă de 6,4 mil. lei, care la sfârșitul perioadei de gestiune a constituit 4,1 mil lei. Acest sold a fost utilizat în special pentru procurarea mijloacelor fixe.

Contractarea serviciilor medicale s-a executat fără a fi luate în considerare soldurile de mijloace bănești provenite din FAOAM și înregistrate la conturile de decontare ale IMSP CRDM. Verificarea gestionării de către IMSP CRDM a mijloacelor provenite din FAOAM (cauzele formării soldurilor, corectitudinea și plenitudinea utilizării mijloacelor), potrivit pct.3.2. din Contractul pentru prestarea serviciilor medicale, este obligațiunea CNAM.

Pentru prestarea serviciilor medicale în cadrul sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală, IMSP CRDM, la 23.12.2009, a încheiat cu CNAM un contract în sumă de 26,0 mil. lei. Serviciile medicale de înaltă performanță au fost specificate în Anexa nr.1 la contract, fiind divizate pe tipuri de investigații:

- analize clinico-diagnostice – 9,6 mil.lei;
- diagnosticul funcțional – 2,8 mil.lei;
- investigații de radiodiagnostic – 10,6 mil.lei;
- endoscopia de diagnostic – 0,5 mil.lei.

Cu toate că obiectul contractului îl constituie acordarea asistenței medicale persoanelor asigurate din sistemul AOAM, au fost contractate 6 investigații în volumul și calitatea prevăzute

de Programul unic al AOAM, deși la momentul semnării contractului acestea nu erau specificate în Program. Astfel, în perioada 01.01.2010 – 29.07.2010, IMSP CRDM a executat, conform prevederilor contractuale, 1935 de investigații în sumă de 515,3 mii lei pentru persoanele asigurate, neacceptate și nefinanțate de către CNAM, dar acoperite de către instituție din sursele proprii (servicii cu plată). În acest context, la 29.07.2010, conform Acordului adițional nr.1, investigațiile au fost excluse din specificația anexată la contract, nemodificîndu-se valoarea contractului.

În legătură cu neexecutarea volumului de servicii planificate pe trimestrul III, CNAM a micșorat pentru IMSP CRDM valoarea contractului cu 3280,0 mii lei, aceste modificări fiind operate la 18.11.2010, prin Acordul adițional nr.2 la contract.

La 02.12.2010, prin Hotărîrea Guvernului nr.1099 „Pentru aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală”, au fost incluse în acest Programul unic 6 investigații (excluse din contract prin Acordul adițional nr.1), ulterior recontractate prin Acordul adițional nr.3 din 24.12.2010, valoarea contractului majorîndu-se cu 777,6 mii lei. Achitarea acestor investigații a fost executată de către CNAM din momentul intrării în vigoare a modificărilor. Astfel, valoarea finală a contractului a constituit 23497,6 mii lei. Modificările la contract, operate în timpul anului de către CNAM prin acorduri adiționale, nu specifică cauzele și justificarea lor.

Concluzie: *IMSP CRDM, sub propriul risc financiar, a acordat servicii medicale neprevăzute în Programul unic în sumă de 515,3 mii lei.*

3.2. Cu privire la salarizarea angajaților

În conformitate cu Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare⁷, în costul serviciilor medicale prestate se includ cheltuielile de retribuire a muncii. Pct.20 al acestei Metodologii indică exhaustiv categoriile de plăți la remunerarea muncii personalului medical, care include salariul de bază și salariul suplimentar (plata pentru gările de serviciu în zilele de sărbători, turele de noapte, pentru muncă intensivă, cu aplicarea noilor metode de lucru, și indemnizațiile de concediu).

Totodată, Regulamentul privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice⁸ determină modul și condițiile de salarizare a acestora, care prevăd că pentru cointeresarea personalului se permite acordarea ajutoarelor materiale și a premiilor în limita fondului de salarizare.

Potrivit datelor evidenței contabile, fondul de salarizare a personalului angajat la IMSP CRDM a constituit 16051,3 mii lei, inclusiv: din contul mijloacelor FAOAM – 10146,8 mii lei; din contul serviciilor cu plată – 5904,5 mii lei.

În anul 2010, salariul mediu lunar al unui angajat al IMSP CRDM, calculat din contul mijloacelor FAOAM, a constituit 5,0 mii lei, inclusiv al: personalului de conducere – 8,9 mii lei, medicilor – 6,1 mii lei, personalului medical mediu – 4,1 mii lei, infirmierelor – 3,5 mii lei, altui personal – 5,0 mii lei.

Salariul mediu lunar al unui angajat al IMSP CRDM, calculat din contul serviciilor cu plată, a constituit 4,7 mii lei, inclusiv al: medicilor – 6,8 mii lei, personalului medical mediu – 3,5 mii lei, infirmierelor – 2,4 mii lei, altui personal – 6,4 mii lei.

Calculul remunerării muncii la IMSP CRDM se efectuează în conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003.

Testarea regularității calculării salariului de funcție, a sporurilor și suplimentelor la salariu (din contul mijloacelor FAOAM) a fost executată asupra unui eșantion de 20 persoane (cu funcții de conducere, medici și personal medical mediu). Devieri de la prevederile regulamentare nu au fost stabilite.

Pe parcursul anului 2010, din mijloacele FAOAM, conform prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.1593 din 29.12.2003, în baza

⁷Hotărîrea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare și Metodologiei stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare” (cu modificările ulterioare).

⁸Hotărîrea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003 „Despre aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală” (cu modificările ulterioare).

ordinelor directorului general, au fost achitate ajutoare materiale angajaților (în limita unui salariu mediu pe an) în sumă de 545,6 mii lei și premii cu prilejul diferitelor sărbători (Ziua Internațională a Femeii (inclusiv bărbaților), Sărbătorile de Paști, Crăciun, Ziua lucrătorului medical, premii jubiliare etc.) în sumă de 2410,7 mii lei. Aceste cheltuieli, planificate și acceptate spre finanțare de către CNAM, în baza devizelor de venituri și cheltuieli ale entității pe anul 2010, au fost executate în limita fondului de salarizare, ce nu depășește 50% din veniturile FAOM planificate pe anul 2010.

Conform contractului încheiat cu CNAM, costul serviciilor medicale acordate în cadrul AOAM este stabilit în baza tarifelor, aprobate de Ministerul Sănătății.

Concluzie: Costul serviciilor medico-sanitare pentru calcularea tarifelor (contractate cu CNAM și aprobate de către Ministerul Sănătății) nu include acoperirea cheltuielilor pentru acordarea de ajutoare materiale și premii angajaților din contul mijloacelor FAOM.

3.3. Cu privire la formarea și utilizarea rezervelor la IMSP CRDM

Potrivit Dării de seamă despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli al IMSP CRDM (Formularul nr.1-16/r, aprobat de către CNAM prin Ordinul nr. 188/64-A din 30.04.2009), pentru anul 2010 au fost constituite și utilizate rezerve din contul mijloacelor FAOM în sumă de 2375,9 mii lei (10% din veniturile precizate pentru anul 2010). Rezervele constituite s-au utilizat la procurarea mijloacelor fixe în sumă de 2316,9 mii lei.

Cadrul normativ de constituire a rezervelor

Formarea rezervelor la IMSP CRDM este condiționată de prevederile Regulamentului privind modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice, aprobat de ministrul sănătății prin Ordinul nr.9 din 17.01.2009, potrivit căruia (pct.6) se permite instituțiilor constituirea rezervelor în cuantum de până la 10% din suma totală a tuturor veniturilor (inclusiv FAOM).

Formarea rezervelor a fost reglementată de Normele metodologice cu privire la formarea devizului de venituri și cheltuieli și gestionarea surselor financiare de către instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală (aprobate la 21.08.2009, prin Ordinul comun al Ministerului Sănătății, CNAM și Sindicatului de ramură „Sănătatea”), Statutul IMSP CRDM (aprobat de fondator și înregistrat la Camera Înregistrării de Stat în data de 15.12.2003), Regulamentul IMSP CRDM (aprobat de ministrul sănătății, prin Ordinul nr.86 din 31.03.2009).

Modul de constituire a rezervelor nu corespunde formeii organizatorico-juridice a IMSP CRDM

Potrivit pct.4 din Statut și pct.6 din Regulament, IMSP CRDM este o instituție medico-sanitară publică, care își desfășoară activitatea pe principiul autofinanțării, de nonprofit, în conformitate cu legislația în vigoare.

Evidența contabilă la instituție se ține conform prevederilor Legii contabilității⁹, Planului de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor¹⁰, altor acte normative, aplicabile întreprinderilor din sectorul real al economiei naționale. Actele normative de care se conduce entitatea în activitatea sa reglementează formarea rezervelor din **profitul** rămas la dispoziția întreprinderii, dar nu din veniturile totale ale acesteia. Forma organizatorico-juridică a IMSP CRDM nu presupune obținerea profitului și, respectiv, aceasta nu dispune de surse regulamentare de constituire a rezervelor.

Mai mult decât atât, politica de contabilitate pe anul 2010, aprobată prin Ordinul directorului general al IMSP CRDM din 19.02.2010, nu prevede modalitățile și sursele de constituire a rezervelor, iar în evidența contabilă la IMSP CRDM suma de 2375,9 mii lei, constituită doar din mijloacele FAOM, nu se reflectă la contul contabil 322 „Rezerve prevăzute de statut” sau

la alte conturi contabile destinate generalizării informației privind existența și mișcarea acestora, după cum se reglementează în Planul de conturi contabile (act normativ în baza căruia se ține evidența contabilă la entitate).

Folosirea rezervelor nu corespunde domeniului de utilizare a mijloacelor FAOM

CNAM și IMSP CRDM au încheiat, la 23.12.2009, contractul de acordare a asistenței medicale (de prestare a serviciilor medicale de înaltă performanță) în cadrul sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală. Potrivit pct.4.1. din contract, costul serviciilor medicale se stabilește în baza tarifelor aprobate de Ministerul Sănătății în modul stabilit de legislație.

Astfel, conform pct.10 din Ordinul ministrului sănătății nr.9 din 17.01.2009, rezervele constituite se utilizează pentru acoperirea cheltuielilor neprevăzute de natură economică, tehnogenă sau naturală, care afectează încontinuu activitatea instituției, și anume, pentru: implementarea tehnologiilor medicale; achiziționarea utilajului medical și a altor mijloace fixe; implementarea sistemelor informaționale; reparația capitală a clădirilor, mijloacelor fixe etc.

În același timp, potrivit pct.4 din Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare, *nu se permite includerea în tariful de cost și, respectiv, în tarifele la serviciile medico-sanitare a următoarelor cheltuieli: pentru investițiile capitale în construcții; pentru reparația capitală a mijloacelor fixe; pentru achiziționarea utilajului și inventarului etc.*

Potrivit pct.15 din statutul IMSP CRDM, alocarea mijloacelor financiare pentru construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea utilajului costisitor și transportului sanitar ține de atribuțiile exclusive ale fondatorului (Ministerul Sănătății).

Concluzie: Utilizarea rezervelor în sumă de 2316,9 mii lei pentru procurarea mijloacelor fixe de către IMSP CRDM, din contul mijloacelor FAOM, contravine normelor regulamentare aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002, care nu presupun acoperirea acestor cheltuieli din contul tarifelor. Totodată, formarea și utilizarea rezervelor nu se reflectă în evidența contabilă și în raportul financiar al IMSP CRDM, potrivit prevederilor regulamentare (Standardele Naționale de Contabilitate).

3.4. Cu privire la utilizarea mijloacelor FAOM pentru reparații curente

În rezultatul analizei Dării de seamă privind îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli din contul mijloacelor FAOM pe anul 2010, auditul a constatat că, în perioada anului de gestiune 2010, IMSP CRDM a executat și a raportat cheltuieli pentru reparațiile curente ale mijloacelor fixe efectuate de terți, suportate din mijloacele FAOM, în sumă de 3915,5 mii lei. Conform datelor din evidența contabilă, aceste cheltuieli s-au efectuat pentru reparația utilajului medical – 2956,1 mii lei; pentru reparația clădirilor și încăperilor (inclusiv lucrări de proiectare) – 804,4 mii lei; pentru reparația altor mijloace fixe – 155,0 mii lei.

Reiesind din nivelul de semnificație și din riscurile evaluate, auditorul a selectat pentru testare regularitatea executării reparației utilajului medical pe un eșantion de 3 tranzacții în valoare de 2204,5 mii lei, ce constituie circa 56,3% din totalul cheltuielilor pentru reparații.

IMSP CRDM, conform Contractului nr.153/09 din 26.11.2009, a procurat de la S.R.L. „Intermed” un bloc computerizat pentru reconstrucția imaginilor Image Generator, în valoare de 269,2 mii lei, care, potrivit procesului-verbal privind îndeplinirea lucrărilor din 22.01.2010, a fost instalat la tomograful computerizat spiralat de tip „CT BrightSpeed Elite – 16”. Valoarea blocului de 269,2 mii lei a fost reflectată în evidență la consumuri curente. Valoarea inițială a tomografului nominalizat, conform datelor evidenței, a constituit 14737,2 mii lei, fiind pus în exploatare în aprilie 2007, cu durată utilă de exploatare de 7 ani. La momentul efectuării

⁹Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 (cu modificările ulterioare)

¹⁰Planul de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997.

reparației, uzura acestuia a constituit 5614,2 mii lei, iar valoarea reziduală – 9123,0 mii lei.

La 25.08.2010, SC „GE Medical Systems” S.R.L. a reparat același tomograf în valoare de 1648,2 mii lei, fiind schimbată o componentă de bază a acestuia – tubul radiologic RX Performix Insert. În evidența contabilă, valoarea tubului instalat (1648,2 mii lei) a fost reflectată la consumurile (cheltuielile) curente din perioada de gestiune. Valoarea restantă, la momentul efectuării reparației, a constituit 7894,9 mii lei, cu uzura de 46%.

IM „Vivamed Internațional” S.R.L., la 13.07.2010, a executat lucrări de reparație a aparatului radiodiagnostic SiriscopCX THA Optilux 154, fiind schimbat tubul radiologic în valoare de 287,1 mii lei, care s-a reflectat în evidență la consumurile din perioada de gestiune. Conform datelor evidenței, la momentul efectuării reparației, uzura acestuia a constituit 100%.

Cheltuielile pentru reparații, cu identificarea surselor de finanțare și raportarea acestora, au fost coordonate și acceptate de către Consiliul administrativ prin procesele- verbale ale ședințelor de lucru ale acestuia.

Schimbarea unor componente de bază (costisitoare) ale utilajelor medicale cu un grad sporit al uzurii, sau uzate complet, contribuie la majorarea duratei de funcționare utilă a acestora, iar potrivit prevederilor Standardului Național de Contabilitate 16 „Contabilitatea activelor materiale pe termen lung”, astfel de reparații sînt considerate drept investiții capitale și necesită a fi capitalizate (reflectate la majorarea valorii de bilanț a acestora). Întreg patrimoniul, inclusiv mijloacele fixe ale IMSP CRDM, sînt proprietate de stat transmisă în gestiune operativă de către Ministerul Sănătății.

Politica de contabilitate a IMSP CRDM nu prevede principii, reguli și procedee de reflectare în evidența contabilă a cheltuielilor pentru reparația mijloacelor fixe. Astfel, nu sînt stabilite criteriile și metodele, selectate de entitate, privind reflectarea în evidență a cheltuielilor curente și cheltuielilor capitale ce țin de reparația mijloacelor fixe.

Cheltuielile suportate pentru reparația utilajului medical au fost raportate în Darea de seamă privind îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli din contul mijloacelor FAOM pe anul 2010 ca reparații curente ale mijloacelor fixe.

Concluzie: *Cheltuielile în sumă de 2,2 mil. lei, efectuate din contul mijloacelor FAOM, pentru reparația utilajelor medicale prin schimbul unor componente de bază, ce mărează durata de funcționare utilă a acestora, au fost reflectate neregulamentar la cheltuieli curente, deși urmau a fi înregistrate la majorarea valorii utilajului reparat.*

3.5. Cu privire la raportarea datelor în evidența contabilă

Evidența cheltuielilor suportate din contul mijloacelor FAOM, de către IMSP CRDM, pentru prestarea de servicii medicale persoanelor asigurate se ține în contabilitate, pe conturi contabile, separat de alte cheltuieli, ceea ce asigură o transparență a mijloacelor publice provenite din FAOM.

Cu toate că IMSP CRDM este o instituție nonprofit, la finele anului 2010, potrivit Raportului de profit și pierderi (Forma nr.2), a raportat pierderi din activitatea economico-financiară în sumă de 2873,3 mii lei, iar pe anul 2009 – profit net în sumă de 6881,1 mii lei. De asemenea, în conformitate cu bilanțul contabil, instituția a înregistrat la finele anului 2010 profit nerepartizat din anii precedenți în sumă de 20770,3 mii lei.

Auditul a constatat, de asemenea, că IMSP CRDM, în anul 2010, a prezentat, în conformitate cu art.83 din Codul fiscal¹¹, Serviciului Fiscal de Stat Declarația persoanei juridice cu privire la impozitul pe venit (Forma VEN 08). Concomitent, conform art.51¹ din Codul fiscal, introdus prin Legea nr.268-XVI din 28.07.2006 (intrat în vigoare la 08.07.2006), instituțiile medico-sanitare publice și private se scutesc de impozitul pe venitul obținut din activitatea prestatorilor de servicii medicale legate de realizarea

Programului unic al AOAM. Alte venituri obținute din activitatea desfășurată (cu excepția veniturilor stipulate în art. 51¹), conform art.18 lit.a) din Codul fiscal, reprezintă sursa de venit impozabil și se includ în obiectul impunerii, conform art.14 din Codul fiscal. Faptul respectiv este confirmat prin Scrisoarea IFPS din 09.02.2007, prezentată auditului de către entitate.

Alte venituri obținute din activitatea desfășurată de către IMSP CRDM sînt, preponderent, veniturile din serviciile medicale cu plată, prestate persoanelor neasigurate și persoanelor asigurate peste volumul prevăzut de Programul unic al AOAM în baza tarifelor, aprobate de către Ministerul Sănătății. Potrivit pct.6 și pct.7 din Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002, în tarif nu se include rentabilitatea, iar pentru sistemul sănătății serviciile medico-sanitare sînt servicii nonprofit.

Deci, *serviciile medicale acordate de IMSP CRDM contra plată, de asemenea, nu pot servi drept sursă de venit impozabil, deoarece tarifele în baza cărora sînt calculate veniturile nu includ rentabilitatea.*

Concluzie: *Reieșind din cele expuse, se confirmă riscul raportării neconforme de către IMSP CRDM a rezultatelor financiare înregistrate la sfîrșitul anului de gestiune, ca rezultat al inaplicabilității Standardelor Naționale de Contabilitate în condițiile desfășurării activității pe principiul de nonprofit.*

3.6. Cu privire la înregistrarea patrimoniului de stat

Potrivit datelor evidenței contabile și Raportului financiar, capitalul social al IMSP CRDM la începutul anului 2010 a constituit suma de 18,0 mil. lei, care nu s-a reflectat în statutul IMSP CRDM și nu a fost înregistrat în modul stabilit la Camera Înregistrării de Stat. De asemenea, *IMSP CRDM nu dispune de informația privind structura capitalului social înregistrat în evidență.*

Pe parcursul anului 2010, în evidența contabilă capitalul social a fost majorat cu suma de 27,6 mil. lei, ce reprezintă profitul nerepartizat din perioadele precedente. La sfîrșitul perioadei de gestiune, suma capitalului statutar înregistrat în evidență a constituit 45,6 mil. lei. *Aceste modificări au fost operate neregulamentar, fără acordul fondatorului, și nu s-au înregistrat la Camera Înregistrării de Stat.*

Directorul general al IMSP CRDM a fost numit în funcție (interimar) prin Ordinul Ministerului Sănătății din 02.03.2009, potrivit căruia (pct.3) s-a dispus organizarea procesului de predare-primire, conform actelor normative în vigoare, și prezentarea actului de transmitere. Cu abateri de la prevederile regulamentare, comisia nu a transmis patrimoniul IMSP CRDM, compus din active materiale pe termen lung (clădiri, construcții, utilaj medical etc.), conform ultimului bilanț al instituției. La 24.02.2010, Ministerul Sănătății a încheiat cu directorul general Contractul nr.13 privind obligația de a conduce activitatea economico-financiară curentă a IMSP CRDM. În contract se stipulează că fondatorul transmite, iar directorul general primește în gestiune operativă proprietatea de stat, ale cărei componente și valoare sînt specificate în anexa la contract. N-a fost prezentată auditului anexa respectivă, care ar specifica patrimoniul statului (clădiri, utilaj medical, active nemateriale, alte active și pasive, conform bilanțului) transmis în gestiune operativă directorului general, confirmat prin semnăturile părților.

Concluzie: *Fondatorul nu a specificat și nu a transmis directorului general, conform prevederilor regulamentare și contractuale, activele materiale pe termen lung în formă naturală și valorică, ceea ce generează riscul neasigurării integrității patrimoniului de stat.*

IV. Recomandări

Recomandări Instituției medico-sanitare publice Centrul Republican de Diagnosticare Medicală:

1. În scopul eficientizării managementului financiar public, să elaboreze reglementări ale proceselor de control intern, ținînd

¹¹Codul fiscal nr.1163-XIII din 24.04.1997 (cu modificările ulterioare).

cont de posibilele riscuri ale sistemului de control intern la toate etapele, inclusiv la etapele de planificare, de contractare, de executare și de raportare.

2. Să utilizeze mijloacele din contul FAOM în limitele și volumul contractat, neadmițând formarea soldurilor semnificative la finele perioadei de gestiune.

3. Să respecte prevederile regulamentare la înregistrarea în evidența contabilă a cheltuielilor pentru reparația capitală a mijloacelor fixe, cu includerea în politica de contabilitate a prevederilor de evaluare a patrimoniului public aflat în gestiune.

4. Să respecte prevederile regulamentare la modificarea în evidență a capitalului statutar al instituției, majorat neintemeiat în anul 2010 cu suma de 27,6 mil. lei.

Recomandări Instituției medico-sanitare publice Centrul Republican de Diagnosticare Medicală, în comun cu Ministerul Sănătății:

5. Să efectueze, conform prevederilor regulamentare, transmitere în gestiune economică a patrimoniului public al IMSP CRDM.

Recomandări Consiliului administrativ:

6. Să examineze în cadrul ședinței Raportul auditului regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență

CONTROLORUL SUPERIOR DE STAT

medicală de către Instituția medico-sanitară publică Centrul Republican de Diagnosticare Medicală în exercițiul bugetar 2010, cu aprobarea unui plan de acțiuni în vederea implementării recomandărilor de audit și eficientizării utilizării mijloacelor publice.

V. Opinii

Opinie cu rezerve privind raportul financiar:

În opinia auditorului, raportul financiar oferă o imagine reală și fidelă a situației financiare și a celei patrimoniale ale Instituției medico-sanitare publice Centrul Republican de Diagnosticare Medicală, la data de 31.12.2010, cu excepția efectelor denaturărilor, condiționate de neatribuirea corectă a cheltuielilor pentru reparația capitală la majorarea valorii mijloacelor fixe.

Opinie cu rezerve privind regularitatea:

În opinia auditorului, gestionarea mijloacelor publice și administrarea patrimoniului public, sub toate aspectele semnificative, au fost efectuate legal și regulamentar, cu excepția efectelor posibile, condiționate de nerespectarea prevederilor regulamentare la ținerea evidenței capitalului statutar, neînregistrarea regulamentară a cheltuielilor pentru reparațiile capitale ale mijloacelor fixe, netransmiterea-neprimirea în gestiune a patrimoniului public.

Iurie ISPAS

Aprobat
prin Hotărârea Curții de Conturi
nr.45 din 25.08. 2011

RAPORTUL

auditului regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Instituția medico-sanitară publică Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății în exercițiul bugetar 2010

I. Introducere

Auditul regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Instituția medico-sanitară publică Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății (în continuare – IMSP Spitalul Clinic) în exercițiul bugetar 2010 a fost efectuat în temeiul art.28 și art.31 alin.(1) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹ și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011².

Scopul auditului a constat în oferirea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că mijloacele financiare contractate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare – FAOM) au fost executate regulamentar de către IMSP Spitalul Clinic, iar darea de seamă despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli din mijloacele FAOM pe anul 2010 este veridică și nu prezintă denaturări semnificative.

Responsabilitatea factorilor de decizie ai IMSP Spitalul Clinic constă în asigurarea regularității gestionării mijloacelor financiare parvenite din FAOM pentru prestarea serviciilor medicale și asigurarea veridicității datelor incluse în dările de seamă prezentate Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (în continuare – CNAM), conform prevederilor legale³.

Responsabilitatea auditorului a constat în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru susținerea constatărilor, concluziilor și opiniilor de audit asupra regularității gestionării mijloacelor financiare parvenite din FAOM, veridicității dării de seamă despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli al IMSP Spitalul Clinic din contul mijloacelor FAOM pe anul 2010.

Obiectivele de audit au fost determinate reieșind din activitățile de audit efectuate la etapa de planificare și urmează să confirme dacă IMSP Spitalul Clinic:

- a planificat regulamentar mijloace financiare pentru contractarea serviciilor medicale;
- a efectuat retribuirea muncii salariaților în conformitate cu cadrul normativ;
- formează și utilizează rezervele conform cadrului legal aplicabil în domeniu;
- a utilizat regulamentar mijloacele FAOM pentru reparații capitale și curente, iar reflectarea acestora în evidență corespunde cadrului normativ existent;
- asigură corectitudinea reflectării și raportării datelor în evidența contabilă.

Metodologia de audit. Auditul a fost efectuat conform Standardelor de audit ale Curții de Conturi⁴. Probele de audit au fost acumulate prin aplicarea procedurilor de fond, cu folosirea diferitor tehnici și metode, cum ar fi examinarea regulamentelor și actelor normative interne relevante domeniului auditat, contractelor încheiate, documentelor contabile primare, altor documente.

II. Prezentare generală

IMSP Spitalul Clinic este o instituție publică, încadrată în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală, care are drept scop de bază protecția sănătății populației, profilaxia, diagnosticarea, tratamentul și reabilitarea bolnavilor, promovarea modului sănătos de viață.

În perioada auditată, IMSP Spitalul Clinic a activat în baza statutului său, aprobat prin Ordinul fondatorului (Ministerul Sănătății) nr.331 din 26.11.2003, potrivit căruia instituția își desfășoară activitatea pe principiul autofinanțării, de nonprofit. Conform art.4 din Legea ocrotirii sănătății⁵, instituțiile medico-sanitare activează în baza regulamentelor aprobate de Ministerul Sănătății.

Notă: La 01.03.2011, prin Ordinul Ministerului Sănătății, statutul IMSP Spitalul Clinic a fost abrogat, cu aprobarea Regulamentului IMSP Spitalul Clinic, care s-a înregistrat în modul stabilit.

¹ Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările și completările ulterioare).

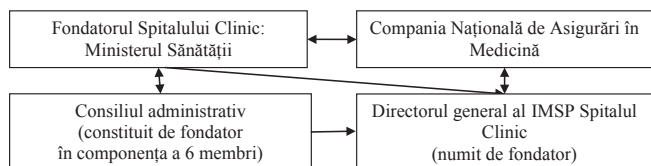
² Hotărârea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 "Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011" (cu modificările ulterioare).

³ Legea nr.1585-XIII din 27.02.1998 "Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală" (cu modificările ulterioare).

⁴ Standardele auditului regularității, aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009.

⁵ Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28.03.1995 (cu modificările ulterioare).

Sistemul instituțional al IMSP Spitalul Clinic și corelația dintre organele administrative și cele executive în cadrul sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală este prezentat în schema de mai jos.

Sursă: Statutul IMSP Spitalul Clinic (cu modificările ulterioare)

Compania Națională de Asigurări în Medicină, ca gestionar al mijloacelor FAOM, este responsabilă de controlul volumului, termenelor, calității și costului asistenței medicale acordate persoanelor asigurate, precum și de gestionarea mijloacelor financiare provenite din FAOM, negocierea, încheierea contractelor cu prestatorii de servicii medicale și finanțarea acestora, cu verificarea lor.

Fondatorul IMSP Spitalul Clinic – Ministerul Sănătății, potrivit statutului instituției, are următoarele atribuții exclusive: elaborarea politicilor și strategiilor în domeniul sănătății; transmiterea, în baza contractului de comodat, a bunurilor autorității administrației publice (fondatorului) în gestiunea IMSP Spitalul Clinic; alocarea mijloacelor financiare pentru construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea utilajului costisitor și transportului medical; aprobarea tarifelor pentru serviciile medicale; controlul asupra activității curente a IMSP Spitalul Clinic etc.

Consiliul administrativ, conform statutului instituției, este organul de administrare și control al IMSP Spitalul Clinic, constituit de către fondator în componența a 6 persoane, care are atribuții ce țin de: examinarea și aprobarea planurilor de activitate, rapoartelor trimestriale și anuale; aprobarea planurilor de achiziție a bunurilor, serviciilor și lucrărilor; examinarea și prezentarea, pentru coordonare, fondatorului a devizelor de venituri și cheltuieli, precum și a contractului de prestare a serviciilor medicale, încheiat cu CNAM etc.

Directorul general este numit în funcție la 24.02.2010, prin ordinul fondatorului, cu dreptul de a conduce activitatea operativă și curentă a instituției, asigurând utilizarea eficientă a bunurilor primite în gestiune operativă.

Sinteza veniturilor executate de către IMSP Spitalul Clinic pe anul 2010 este prezentată în Tabelul nr.1.

Tabelul nr. 1
(mii lei)

Indicatori	Executat	Ponderea executării în totalul de venituri (%)
Total venituri 2010, inclusiv:	30963,8	100
Mijloacele FAOM	22183,9	71,6
Servicii medicale contra plată	8163,9	26,4
Dobinda (afereză mijloacelor FAOM)	67,8	0,2
Alte venituri (ajutoare umanitare, medicamente fără plată etc.)	548,2	1,8

Sursă: Datele evidenței contabile, dările de seamă pe anul 2010 ale IMSP Spitalul Clinic

În anul 2010 au fost înregistrate venituri în sumă totală de 30,9 mil. lei, cele mai semnificative venituri provenind din FAOM (71,6%), urmate de veniturile din serviciile medicale contra plată (26,4%).

Structura cheltuielilor efective din mijloacele FAOM este prezentată în Tabelul nr.2.

Tabelul nr. 2
(mii lei)

Nr. d/o	Cheltuieli	Cheltuieli totale	Ponderea (%)
	Total cheltuieli, inclusiv:	21965,0	100
1.	Retribuirea muncii	11564,5	52,6
2.	Medicamente	3208,7	14,6
3.	Alimentarea pacienților	1175,2	5,3
4.	Contribuții la buget	2934,0	13,4
5.	Energia electrică	445,1	2,0
6.	Apă, canalizare, lift	252,9	1,2

7.	Servicii de telecomunicație și de poștă	30,0	0,1
8.	Energia termică	614,1	2,8
9.	Reparații curente	373,2	1,7
10.	Produse petroliere	65,0	0,3
11.	Alte cheltuieli de mărfuri și servicii	1302,3	5,9

Sursă: Dările de seamă ale IMSP Spitalul Clinic pe anul 2010

Potrivit dărilor de seamă, cheltuielile efective au constituit 21,9 mil. lei, din care cele mai semnificative cheltuieli s-au efectuat pentru: retribuirea muncii (52,6%); procurarea medicamentelor (14,6%); reparația curentă a mijloacelor fixe (1,7%) etc.

În perioada anului 2010, IMSP Spitalul Clinic a format rezerve din contul mijloacelor FAOM (1,7 mil. lei), care au fost utilizate la procurarea mijloacelor fixe (utilaj medical, utilaj pentru blocul alimentar etc.) – în sumă de 1,0 mil. lei și la reparația capitală a edificiului și încăperilor – în sumă de 0,7 mil. lei.

Soldul mijloacelor bănești provenite din FAOM și neutilizate în anul precedent a constituit la începutul anului 2010 suma de 3,5 mil. lei, iar la sfârșitul anului – 3,4 mil. lei.

În rezultatul verificării utilizării de către IMSP Spitalul Clinic a mijloacelor provenite din FAOM, au fost constatate unele neregularități, precum și unele probleme ce țin de imperfecțiunea cadrului legislativ în domeniul gestionării FAOM, și anume:

- La planificarea și contractarea mijloacelor financiare pentru prestarea serviciilor medicale nu se țin cont de soldurile de mijloace bănești rămase în conturi la sfârșitul perioadei de gestiune, provenite din FAOM.

- Necorelarea actelor normative departamentale cu cele legislative în ce privește modalitatea de constituire și utilizare a rezervelor din contul FAOM, de calculare și achitare a premiilor și ajutoarelor materiale.

- Raportarea datelor în evidența contabilă nu corespunde formei organizatorico-juridice, principiilor și caracterului activității instituției, iar capitalul social reflectat în evidență nu este înregistrat în modul stabilit.

- În unele cazuri procedura de achiziții publice nu asigură principiul concurenței loiale și participării largi a operatorilor economici.

III. Constatări, concluzii și recomandări

3.1. La planificarea și contractarea serviciilor medicale nu se țin cont de soldurile de mijloace bănești, formate din contul FAOM

Prin procesul-verbal nr.8 din 27.10.2009, Consiliul administrativ, la propunerea directorului general al instituției, a solicitat CNAM contractarea pentru anul 2010 a 5000 de cazuri tratate pentru asistența medicală spitalicească, 20000 de cereri înregistrate pentru asistența medicală primară acordată la 19 221 persoane înregistrate și asistența specializată de ambulator acordată la 19 221 persoane înregistrate. Instituția nu a calculat costul estimativ al serviciilor medicale solicitate.

Pentru prestarea serviciilor medicale în cadrul sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală, IMSP Spitalul Clinic, la 22.12.2009, a încheiat cu CNAM un contract în sumă de 20,3 mil. lei; care a fost divizată pentru: asistență medicală primară (19221 vizite) – 4,8 mil. lei; asistență medicală specializată de ambulator (19221 vizite) – 1,4 mil. lei, și asistență medicală spitalicească (4500 cazuri tratate) – 14,1 mil. lei.

Contractarea serviciilor medicale din sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală (în continuare – sistemul AOAM) se efectuează în limita sumelor contractate în anul precedent, fără a se lua în considerație numărul de cazuri tratate solicitate de instituție (reieșind din capacitatea acesteia și numărul de persoane asigurate înregistrate).

La încheierea contractului nu se țin cont de soldurile de

mijloace bănești formate din contul FAOM și rămase la dispoziția instituției. Potrivit Normelor metodologice din 21.08.2009⁶, soldurile de mijloace bănești din FAOM existente la sfârșitul anului la conturile IMSP Spitalul Clinic sînt utilizate în anul următor pentru efectuarea cheltuielilor curente, dar nu pentru atingerea obiectivelor contractate inițial.

Soldul mijloacelor FAOM înregistrat la conturile de decontare ale IMSP Spitalul Clinic la începutul anului 2010 a constituit 3565,4 mii lei, iar la sfârșitul perioadei auditate – 3443,1 mii lei.

Contractarea serviciilor medicale s-a efectuat fără a se ține cont de soldurile de mijloace bănești înregistrate la conturile de decontare ale instituției și provenite din FAOM. Verificarea gestionării mijloacelor provenite din FAOM (cauzele formării soldurilor, corectitudinea și plenitudinea utilizării mijloacelor), potrivit pct.3.2 din contract, este obligațiunea CNAM.

3.2. Cu privire la remunerarea muncii angajaților IMSP Spitalul Clinic

În conformitate cu Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare⁷, în costul serviciilor medicale prestate se includ cheltuielile pentru retribuirea muncii. Pct.20 al acestei Metodologii indică exhaustiv categoriile de plăți la remunerarea muncii personalului medical, care include salariul de bază și salariul suplimentar (plata pentru gările de serviciu în zilele de sărbători, turele de noapte, pentru muncă intensivă, cu aplicarea noilor metode de muncă, și indemnizațiile de concediu).

Totodată, Regulamentul privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice⁸ determină modul și condițiile de salarizare a acestora, care prevăd că pentru cointeresarea angajaților IMSP se permite acordarea ajutoarelor materiale și premiilor în limita fondului de salarizare.

În anul 2010 au fost calculate și achitate angajaților din contul mijloacelor FAOM premii în sumă de 1120,1 mii lei, ce constituie 9,7% din fondul de salarizare, și ajutoare materiale în sumă de 445,5 mii lei, sau 3,9%.

Potrivit datelor evidenței contabile, fondul de salarizare a personalului angajat la IMSP Spitalul Clinic a constituit 14112,2 mii lei, inclusiv: din contul mijloacelor FAOM – 11510,4 mii lei; din contul serviciilor cu plată – 2601,8 mii lei.

În anul 2010, salariul mediu lunar al unui angajat al IMSP Spitalul Clinic a constituit 3,1 mii lei, al personalului de conducere – 9,4 mii lei, al medicilor – 4,4 mii lei, al personalului medical mediu – 3,2 mii lei, al infirmierelor – 1,8 mii lei, al altui personal – 3,4 mii lei.

Testarea regularității calculării salariului funcției, sporurilor și suplimentelor la salariu (din contul mijloacelor FAOM) a fost executată asupra unui eșanțon de 20 de persoane (cu funcții de conducere, medici și personal medical mediu). Devieri de la prevederile regulamentare nu au fost constatate.

Concluzie: Costul serviciilor medico-sanitare pentru calcularea tarifelor (contractate cu CNAM și aprobate de către Ministerul Sănătății) nu include acoperirea cheltuielilor pentru acordarea de ajutoare materiale și premii angajaților din sistemul AOAM.

3.3. Cu privire la formarea și utilizarea rezervelor la IMSP Spitalul Clinic

Potrivit Dării de seamă despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli al IMSP Spitalul Clinic, în anul 2010 au fost formate și utilizate rezerve din contul mijloacelor

FAOM în sumă de 1709,4 mii lei. Rezervele constituite s-au utilizat la procurarea mijloacelor fixe – în sumă de 1053,7 mii lei (utilaje medicale și utilaj pentru blocul alimentar) și la reparația capitală a mijloacelor fixe (edificiul și încăperile instituției) – 655,7 mii lei.

Modul de constituire a rezervelor nu corespunde formei organizatorico-juridice a IMSP Spitalul Clinic

Rezervele la IMSP Spitalul Clinic au fost formate în conformitate cu prevederile Regulamentului privind modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice, aprobat de ministrul sănătății prin Ordinul nr.9 din 17.01.2009⁹, potrivit căruia se permite instituțiilor constituirea rezervelor în cuantum de până la 10% din suma totală a tuturor veniturilor (inclusiv FAOM).

IMSP Spitalul Clinic, conform statutului său, este o instituție publică, care își desfășoară activitatea pe principiul autofinantării, de nonprofit.

Evidența contabilă a instituției se ține conform prevederilor Standardelor Naționale de Contabilitate, altor acte normative¹⁰, care se aplică întreprinderilor din sectorul real al economiei naționale. Standardele reglementează formarea rezervelor din **profitul** rămas la dispoziția întreprinderii, dar nu din veniturile totale ale acesteia. Forma organizatorico-juridică a IMSP Spitalul Clinic nu presupune obținerea profitului și, respectiv, aceasta nu dispune de surse regulamentare de constituire a rezervelor.

Politica de contabilitate-cadru, aprobată prin Ordinul comun al fondatorului și Ministerului Finanțelor din 29.05.2009, aplicată de instituție, prevede ținerea evidenței rezervelor la contul contabil 322 „Rezerve prevăzute de statut”. Auditul remarcă că rezervele formate din contul FAOM și raportate în darea de seamă în sumă de 1709,4 mii lei *nu au fost înregistrate în evidența contabilă în modul stabilit*.

Folosirea rezervelor nu corespunde domeniului de utilizare a mijloacelor FAOM

Costul serviciilor medicale contractate cu CNAM se stabilește în baza tarifelor aprobate de Ministerul Sănătății în modul stabilit de legislație.

Potrivit Ordinului nr.9 din 17.01.2009, rezervele constituite se utilizează pentru acoperirea cheltuielilor neprevăzute de natură economică, tehnogenă sau naturală, care afectează încontinuu activitatea instituției, inclusiv pentru: implementarea tehnologiilor medicale; achiziționarea utilajului medical și a altor mijloace fixe; implementarea sistemelor informaționale; reparația capitală a clădirilor etc.

În același timp, potrivit pct.4 din Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare, *nu se permite includerea în tariful de cost și, respectiv, în tarifele la serviciile medico-sanitare a cheltuielilor pentru: investițiile capitale în construcții; reparația capitală a mijloacelor fixe; achiziționarea utilajului și inventarului etc.* Alocarea mijloacelor financiare pentru construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea utilajului costisitor și transportul sanitar ține de atribuțiile exclusive ale fondatorului (pct.15 lit.n) din statutul IMSP Spitalul Clinic).

Concluzie: Ministerul Sănătății, la emiterea Ordinului nr.9 din 17.01.2009, nu a ținut cont de prevederile actelor normative care reglementează exhaustiv modul și sursele de formare a rezervelor, precum și de direcțiile regulamentare de utilizare a acestora. Astfel, mijloacele FAOM nu sînt utilizate pentru atingerea obiectivelor stabilite în contractele

⁶ Normele metodologice cu privire la formarea devizului de venituri și cheltuieli (business-plan) și gestionarea surselor financiare, aprobate la 21.08.2009, prin Ordinul comun al Ministerului Sănătății, CNAM și Sindicatului „Sănătatea”.

⁷ Hotărîrea Guvernului nr. 1128 din 28.08.2002 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare și Metodologiei stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare” (cu modificările ulterioare).

⁸ Hotărîrea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003 „Despre aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală” (cu modificările ulterioare).

⁹ Ordinul ministrului sănătății nr. 9 din 17.01.2009, „Cu privire la modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice” (în continuare - Ordinul nr.9 din 17.01.2009).

¹⁰ Standardele Naționale de Contabilitate; Planul de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997.

de acordare a serviciilor medicale.

3.4. Procedurile de achiziții publice nu asigură realizarea principiilor de concurență loială, precum și de utilizare economă și eficientă a mijloacelor publice

Potrivit Planului de achiziții de mărfuri, lucrări și servicii pe anul 2010, IMSP Spitalul Clinic, întru asigurarea necesităților sale la exercitarea atribuțiilor de bază, a achiziționat materiale, lucrări și servicii (medicamente, produse alimentare, utilaje medicale, lucrări de reparații etc.), utilizând diferite proceduri de achiziții: licitații publice, cererea ofertelor de prețuri, achiziții dintr-o singură sursă etc.

Misiunea de audit a supus testării procedurile de achiziții pentru care la etapa de planificare s-au presupus anumite riscuri la **asigurarea concurenței loiale și participarea largă a operatorilor economici în cadrul procedurilor de achiziții publice**.

În scopul gestionării eficiente și corecte a mijloacelor financiare, la 5.10.2010, prin Ordinul nr.11 al directorului general al IMSP Spitalul Clinic, a fost creat grupul de lucru pentru achiziții publice, fiind stabilite atribuțiile acestuia și persoanele responsabile de gestionarea bunurilor din cadrul entității.

Grupul de lucru își desfășoară activitatea în baza Regulamentului cu privire la grupul de lucru pentru achiziții, aprobat prin Ordinul directorului general al IMSP Spitalul Clinic nr.01 din 3.01.2007, care nu a fost ajustat la prevederile Legii privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007¹¹.

Membrii grupului de lucru pentru achiziții nu semnează declarații de confidențialitate și imparțialitate.

Conform art.14 alin.(3) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007, membrii grupului de lucru pentru achiziții au obligația să semneze declarația de confidențialitate și imparțialitate. IMSP Spitalul Clinic nu asigură respectarea acestei prevederi legale, fapt ce poate genera *riscul apariției unor conflicte de interese, care pot afecta obiectivitatea și imparțialitatea procedurii de achiziții publice*.

Grupul de lucru pentru achiziții nu a analizat în deplină măsură informațiile privind calificarea operatorilor economici.

Pct.18 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.245 din 4.03.2008¹² prevede că autoritatea contractantă solicită, odată cu oferta, și informații privind calificarea operatorilor economici, potrivit art.16 din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007, adică documente eliberate de autoritățile stabilite de autoritatea contractantă, care ar certifica imputernicirea de a încheia contractul de achiziții publice, componența fondatorilor și a persoanelor afiliate etc.

Auditul a constatat că, în unele cazuri, grupul de lucru, la momentul desfășurării achizițiilor publice, nu a analizat în măsură deplină documentele prezentate privind calificarea operatorilor economici, și anume lista fondatorilor.

În așa mod, la 10.05.2010, a fost inițiată licitația publică privind achiziționarea echipamentului pentru blocul alimentar, publicată în Buletinul Achizițiilor Publice din 23.04.2010. În termenul-limită au fost depuse 3 oferte de către agenți economici.

Documentele de calificare solicitate și prezentate de către ofertanți (certIFICATE de înregistrare, licențe, certificate de conformitate, extrase din Registrul de stat al persoanelor juridice etc.) relevă imputernicirea de a încheia contractul de achiziții publice și componența fondatorilor. Potrivit extraselor din Registrul de stat al persoanelor juridice (anexate la dosar), toți operatorii economici participanți la licitația publică nominalizată sînt fondați de unele și aceleași persoane. *Din constatările menționate rezultă că*

operatorii economici participanți la concurs sînt persoane interdependente (monitorizate și gestionate de unele și aceleași persoane), fapt ce, în viziunea auditorului, ar exclude principiile de bază ale achizițiilor publice: asigurarea economicității și eficacității achizițiilor, participarea largă a furnizorilor la procedurile de achiziții, dezvoltarea concurenței între ei și obiectivitatea achizițiilor.

Potrivit art.29 alin.(1) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007, grupul de lucru pentru achiziții avea dreptul să respingă toate ofertele, acțiunea acestuia fiind justificată de lipsa concurenței efective.

În urma licitației a fost desemnată drept câștigătoare oferta înaintată de operatorul economic care a propus prețul cel mai mic, cu acesta fiind încheiat contractul privind achiziția echipamentului pentru blocul alimentar.

Un caz similar a fost constatat la achiziționarea de către IMSP Spitalul Clinic a serviciilor pentru deservirea utilajului medical, executată prin cererea ofertelor de prețuri la 28.01.2010. Potrivit Dării de seamă a grupului de lucru și dosarului privind achizițiile, la procedura de achiziții au participat 3 operatori economici.

La dosarul achizițiilor, prezentat auditului, nu sînt anexate documente justificative, fapt ce atestă calificarea ofertanților. Conform informațiilor despre înregistrarea contribuabililor, selectate din bazele de date ale Serviciului Fiscal de Stat, s-a constatat că administratorul unui operator economic este și fondatorul altui operator participant la tender.

Concluzie: *Organizarea și desfășurarea procedurilor de achiziții s-a efectuat cu unele abateri de la legislația în vigoare în vederea analizei listelor fondatorilor și îndeplinirii declarațiilor de imparțialitate a membrilor grupului de lucru.*

3.5. Cu privire la raportarea datelor în evidența contabilă

Evidența cheltuielilor suportate din contul mijloacelor FAOAM de către IMSP Spitalul Clinic, pentru prestarea de servicii medicale persoanelor asigurate, se ține în contabilitate pe conturi contabile, separat de alte cheltuieli.

Capitalul social al IMSP Spitalul Clinic din evidența contabilă constituie suma de 18,0 mil. lei, care s-a reflectat în statutul instituției și nu a fost înregistrat în modul stabilit la Camera Înregistrării de Stat.

IMSP Spitalul Clinic, fiind o instituție publică care își desfășoară activitatea pe principiul de nonprofit, la finele anului 2010, potrivit Raportului de profit și pierderi (Forma nr.2 la Raportul financiar), a raportat profit din activitatea economico-financiară în sumă de 264,7 mii lei, iar pe anul 2009 – în sumă de 3140,1 mii lei. În conformitate cu bilanțul contabil, instituția a înregistrat la finele anului 2010 profit nerepartizat din anii precedenți în sumă de 6142,0 mii lei.

Auditul a constatat, de asemenea, că IMSP Spitalul Clinic a prezentat Serviciului Fiscal de Stat, în anul 2010, Declarația persoanei juridice cu privire la impozitul pe venit (Forma VEN 08), în care, conform art.51¹ din Codul fiscal¹³, instituțiile medico-sanitare publice și private se scutesc de impozitul pe venitul obținut din activitatea prestatorilor de servicii medicale legate de realizarea Programului unic al AOAM. Alte venituri obținute din activitatea desfășurată reprezintă sursa de venit impozabil și se includ în obiectul impunerii.

Alte venituri obținute din activitatea desfășurată de către IMSP Spitalul Clinic sînt, preponderent, veniturile din serviciile medicale cu plată, prestate persoanelor neasigurate și persoanelor asigurate peste volumul prevăzut de Programul unic al AOAM, în baza tarifelor aprobate de către Ministerul Sănătății, care nu includ rentabilitatea, iar pentru sistemul

¹¹ Legea privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007 (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea nr.96-XVI din 13.04.2007).

¹² Hotărârea Guvernului nr.245 din 4.03.2008 "Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la achiziția bunurilor și serviciilor prin cererea ofertelor de prețuri" (cu modificările ulterioare).

¹³ Codul fiscal, aprobat prin Legea nr.1163-XIII din 24.04.1997 (cu modificările ulterioare).

sănătății serviciile medico-sanitare sînt servicii nonprofit. Deci, serviciile medicale acordate de IMSP Spitalul Clinic contra plată, de asemenea, nu pot servi drept sursă de venit imposabil, deoarece tarifele în baza cărora sînt calculate veniturile nu includ rentabilitatea.

Concluzie: Reieșind din cele expuse se confirmă riscul raportării neconforme de către IMSP Spitalul Clinic a rezultatelor financiare înregistrate la sfîrșitul anului de gestiune, ca rezultat al inaplicabilității Standardelor Naționale de Contabilitate în condițiile desfășurării activității pe principiul de nonprofit.

IV. Recomandări

Recomandări Instituției medico-sanitare publice Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății:

1. Să utilizeze mijloacele din contul FAOM în limitele și în volumul contractat, neadmițînd formarea soldurilor semnificative la finele perioadei de gestiune.
2. Să respecte normele legale la evaluarea ofertanților/participanților la achizițiile publice, pentru asigurarea realizării principiului de concurență loială.

CONTROLORUL SUPERIOR DE STAT

Recomandări Consiliului administrativ:

3. Să examineze în cadrul ședinței Raportul auditului regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Instituția medico-sanitară publică Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății în exercițiul bugetar 2010, cu aprobarea unui plan de acțiuni în vederea implementării recomandărilor de audit și eficientizării utilizării mijloacelor publice.

V. Opinii

Opinie fără rezerve privind raportul financiar:

În opinia auditorului, raportul financiar, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă a situației financiare și a celei patrimoniale ale Instituției medico-sanitare publice Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății la data de 31.12.2010.

Opinie fără rezerve privind regularitatea:

În opinia auditorului, gestionarea mijloacelor publice și administrarea patrimoniului public, sub toate aspectele semnificative, au fost efectuate legal și regulamentar.

Iurie ISPAS

Aprobat

prin Hotărîrea Curții de Conturi
nr.45 din 25.08. 2011

RAPORTUL

auditului regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” în exercițiul bugetar 2010

I. Introducere

Auditul regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” în exercițiul bugetar 2010 a fost efectuat în temeiul art.28 și art.31 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 5.12.2008¹ și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011² în cadrul auditului Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Scopul auditului constă în obținerea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că Dările de seamă despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli al Instituției medico-sanitare publice Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” (în continuare – IMSP Clinica Universitară) din mijloacele fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare – FAOM) pe anul 2010 nu prezintă denaturări semnificative și oferă o imagine reală și fidelă asupra utilizării mijloacelor FAOM.

Responsabilitatea conducerii IMSP Clinica Universitară constă în utilizarea mijloacelor financiare din contul FAOM, alocate în anul 2010 pentru prestarea serviciilor medicale, regulamentar³, precum și în asigurarea veridicității raportării Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (în continuare – CNAM).

Responsabilitatea auditorului constă în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru susținerea concluziilor referitor la Dările de seamă ale IMSP Clinica Universitară privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2010 conform prevederilor legale și în exprimarea opiniei asupra faptului dacă acestea oferă o imagine reală și fidelă și dacă mijloacele publice

au fost gestionate cu respectarea cadrului legal. Auditorul nu poate fi considerat responsabil de prevenirea cazurilor de fraudă și eroare.

Metodologia de audit

Auditul a fost efectuat conform Standardelor de audit⁴ ale Curții de Conturi. La efectuarea auditului s-au aplicat proceduri de fond asupra documentelor primare, înregistrărilor contabile, registrelor contabile, rapoartelor financiare, dărilor de seamă, precum și s-a solicitat informație de la persoane terțe și explicații de la persoane cu funcții de răspundere.

II. Prezentare generală

IMSP Clinica Universitară, conform Statutului aprobat de către ministrul sănătății și înregistrat la Camera Înregistrării de Stat în data de 25.12.2003, este un Centru-model de instruire a cadrelor medicale în specialitatea medicină generală cu accent în specializarea medicină de familie și cu activitate curativ-profilactică în domeniul asistenței medicale primare. Totodată, conform Legii nr.411-XIII din 28.03.1995, instituția își desfășoară activitatea potrivit Regulamentului aprobat de către Ministerul Sănătății. Clinica fiind creată în baza Ordinului ministrului sănătății din 25.11.2003⁵ își desfășoară activitatea pe principiul autofinanțării, de nonprofit și posedă calitatea de persoană juridică, conducîndu-se de cadrul legal⁶ din domeniu.

În anul 2010, IMSP Clinica Universitară a înregistrat 75468 de vizite, din care persoane asigurate – 95,6% vizite și cele neasigurate – 4,4%.

2.1. Sistemul instituțional de administrare a mijloacelor FAOM

IMSP Clinica Universitară are următoarele organe de administrare și control:

fondatorul – Ministerul Sănătății; Consiliul administrativ; medicul-șef.

¹ Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările și completările ulterioare).

² Hotărîrea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011”(cu modificările ulterioare).

³ Hotărîrea Guvernului nr.1387 din 10.12.2007 „Cu privire la aprobarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală”.

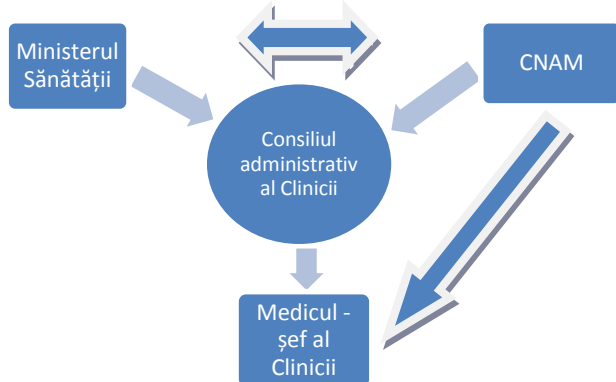
⁴ Standardele auditului regularității, aprobate prin Hotărîrea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009.

⁵ Ordinul ministrului sănătății nr.329 din 25.11.2003 „Cu privire la instituirea instituțiilor medico-sanitare publice”.

⁶ Legea ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28.03.1995 (cu modificările ulterioare); Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr.1585-XIII din 28.02.1998; Regulamentul IMSP Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a USMF „N.Testemițanu”, aprobat prin Ordinul ministrului sănătății nr.329 din 25.11.2003.

Mijloacele FAOAM sînt gestionate prin încheierea contractului între CNAM și IMSP Clinica Universitară privind acordarea asistenței medicale.

Interdependența în sistemul de administrare a mijloacelor FAOAM se prezintă în figura ce urmează.

Fondatorul este organul de administrare și își exercită drepturile de gestionar al IMSP, avînd atribuții privind: *aprobarea statutului; coordonarea devizelor de venituri și cheltuieli, a contractului de prestare a serviciilor medicale; transmiterea în gestiune, în baza contractului de comodă, a bunurilor autorității administrației publice; alocarea mijloacelor financiare pentru construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea utilajului costisitor și transportului medical; controlul activității curente a Clinicii etc.*

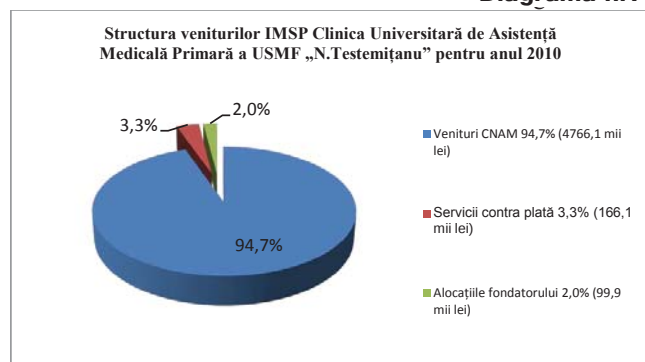
CNAM, ca gestionar al mijloacelor FAOAM, este responsabilă de: *organizarea, desfășurarea și dirijarea procesului de asigurare obligatorie de asistență medicală; controlul calității asistenței medicale acordate și utilizării mijloacelor financiare provenite din FAOAM; negocierea, încheierea contractelor și finanțarea serviciilor medicale cu prestatorii de servicii; verificarea îndeplinirii clauzelor contractuale de către prestatori.*

Consiliul administrativ este organul de administrare și control al IMSP Clinica Universitară, care este constituit de către fondator, avînd atribuții privind: *examinarea și aprobarea planurilor de activitate a IMSP Clinica Universitară; examinarea și aprobarea rapoartelor trimestriale și anuale; aprobarea planurilor de achiziții ale bunurilor, serviciilor și lucrărilor; examinarea și prezentarea pentru coordonare fondatorului a devizelor de venituri și cheltuieli, precum și a contractului de prestare a serviciilor medicale etc.*

Medicul-șef este persoana responsabilă și abilitată cu dreptul de conducere operativă și gestionare a patrimoniului public, care a fost numit în funcție prin Ordinul rectorului Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din 24.12.2003.

2.2. Sinteza veniturilor și cheltuielilor IMSP Clinica Universitară Sursele de formare și structura veniturilor în anul 2010 se prezintă în Diagrama nr.1.

Diagrama nr.1

Sursă: Darea de seamă și Informația referitor la totalul veniturilor pe anul 2010

Reieșind din Diagrama nr.1, în perioada anului 2010 s-au înregistrat venituri în suma de 5032,1 mii lei, cele mai semnificative fiind mijloacele financiare contractate pentru acordarea asistenței medicale din FAOAM, care constituie 94,7%, veniturile din serviciile contra plată – 3,3% și alocățiile fondatorului – 2,0%.

Dinamica cheltuielilor pentru anul 2010 este prezentată în Tabelul nr.1.

Tabelul nr.1
(mii lei)

Nr. d/o	Cheltuieli	Cheltuieli totale	Pondere (%)	Inclusiv:				
				FAOAM	Pondere din total cheltuieli (%)	Mijloace speciale (servicii contra plată, fond locativ, arenda)	Pondere din total cheltuieli (%)	Ajutor umanitar
	Total cheltuieli, din care:	5600,0	100	5103,7	91,1/100	171,4	3,1/100	324,9
1.	Retribuirea muncii	2834,0	50,6	2764,2	54,2	69,8	40,7	
2.	Contribuții la BASS, FAOAM	741,8	26,5	724,9	14,2	16,9	9,9	
3.	Medicamente	622,6	3,7	340,1	6,7	8,1	4,7	274,4
4.	Cheltuieli de regie	279,3	5,4	269,7	5,4	9,6	5,6	
5.	Rezerve	-	-	408,9	8,0			
6.	Alte cheltuieli de măruri și servicii	803,9	13,8	697,1	10,6	56,3	39,1	50,5

Sursă: Dările de seamă pe asistența medicală primară pentru anul 2010, Informația referitor la cheltuielile efective

După cum rezultă din tabel, cheltuielile efective au constituit 5600,0 mii lei, din care cele mai semnificative au fost din contul FAOAM în sumă de 5103,7 mii lei, sau 91,1%, acestea fiind distribuite prioritar pentru retribuirea muncii (54,2%), contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat, FAOAM (14,2%), procurarea medicamentelor (6,7%), cheltuieli de regie (5,4%) și alte cheltuieli (10,6%). De asemenea, în perioada de gestiune, a fost constituit fondul de rezervă de 408,9 mii lei, ce constituie 8,0% din valoarea totală a veniturilor FAOAM.

III. Constatări, concluzii și recomandări

3.1. Cu privire la contractarea serviciilor medicale acordate din FAOAM

La momentul contractării serviciilor medicale pentru anul 2010 nu s-au analizat clauzele formării și nu a fost luat în considerație soldul de mijloace existente la contractarea costului serviciilor din contul FAOAM, neutilizate pentru perioada anterioară de raportare, ceea ce poate genera riscul defaectării acestora.

Pentru prestarea serviciilor de asistență medicală primară și de ambulator, IMSP Clinica Universitară, la 22.12.2009, a încheiat cu CNAM contractul în valoare de 4756,5 mii lei (din care pentru asistență medicală primară – 3936,3 mii lei și pentru asistență medicală specializată de ambulator – 820,2 mii lei). Astfel, în anul 2010, IMSP Clinica Universitară a prestat asistență medicală primară la 14705 persoane, reieșind din numărul de persoane înregistrate.

În același timp, auditul remarcă că, conform Ordinului ministrului sănătății și directorului general al CNAM din 27 decembrie 2004, IMSP Clinica Universitară în dările de seamă prezentate anual CNAM raportează numărul de vizite consultative efectuate, și nu al persoanelor înregistrate.

De asemenea, la încheierea contractului nu se tine cont de soldurile mijloacelor bănești, formate din contul FAOAM și rămase la dispoziția instituției. Potrivit Normelor metodologice din 21.08.2009, soldurile mijloacelor bănești din FAOAM existente la sfîrșitul anului la contul IMSP Clinica Universitară sînt utilizate în anul ulterior pentru efectuarea cheltuielilor curente. Această situație generează riscul utilizării acestor mijloace în anul următor pentru cheltuielile curente ale IMSP Clinica Universitară, dar nu pentru atingerea obiectivelor contractate inițial.

În acest context, la începutul anului 2010, IMSP Clinica Universitară a înregistrat la contul de decontare un sold de mijloace bănești provenite din FAOAM în sumă de 556,2 mii

lei, care la finele perioadei de gestiune a constituit 29,0 mii lei, fiind utilizate pentru necesitățile instituției.

Concluzie:

Neracordarea indicatorilor raportați de către IMSP Clinica Universitară anual CNAM (vizite) cu indicatorii serviciilor contractate (persoane înregistrate la instituție) nu a permis auditului de a evalua realizarea obiectivelor stabilite și nu a fost posibil de a determina utilizarea mijloacelor FAOM la destinația distinctă.

Contractarea serviciilor medicale s-a efectuat fără a se ține cont de soldurile mijloacelor bănești înregistrate la conturile bancare ale IMSP Clinica Universitară și provenite din FAOM.

3.2. Regularitatea efectuării înregistrării și raportării cheltuielilor din contul mijloacelor FAOM

3.2.1. Cu privire la corectitudinea utilizării mijloacelor publice pentru remunerarea muncii personalului IMSP Clinica Universitară

Potrivit Hotărârii Guvernului nr.1128 din 28.08.2002⁷, în costul serviciilor medicale prestate se includ și cheltuielile pentru retribuirea muncii. Conform pct.20 din această Hotărâre, remunerarea muncii personalului medical include salariul de bază și salariul suplimentar care indică exhaustiv categoriile de plăți: pentru gărzile de serviciu în zilele de sărbători, turele de noapte, pentru muncă intensivă, cu aplicarea noilor metode de muncă, indemnizațiile de concediu.

Totodată, prin Hotărârea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003⁸, au fost determinate modul și condițiile de salarizare a acestor categorii de salariați, care prevăd că pentru cointeressarea angajaților IMSP este stabilită premiarea și ajutoarele materiale în limita fondului de salarizare.

În anul 2010, pentru salarizarea personalului, au fost suportate cheltuieli în sumă de 2834,0 mii lei, ceea ce constituie 50,6% din totalul cheltuielilor instituției (5600,0 mii lei), din care 2764,2 mii lei (49,4%) au fost mijloacele alocate din FAOM și din contul serviciilor cu plată – 69,8 mii lei. Statele de personal ale IMSP Clinica Universitară pe anul 2010 au fost aprobate în număr de 95,5 unități.

Auditul relevă că numărul de persoane real angajate în medie pe instituție a fost de 80,75 persoane fizice, sau 84,6% față de numărul de unități aprobate. Această situație a permis ca o parte din funcțiile vacante să fie cumulate de personalul real angajat în instituție. Informația privind remunerarea muncii se prezintă în Tabelul nr.2.

Tabelul nr.2
(mii lei)

Nr. d/o	Indici	Personal de conducere	Medici	Personal medical mediu	Personal medical inferior	Alt personal	Total
1.	Numărul angajaților	2,75	21,5	27,5	7	22	80,75
2.	Retribuirea muncii, total, inclusiv:	158,5	1045,1	868,6	115,5	576,5	2764,2
3.	Salariul funcției	89,7	670,3	472,5	70,4	366,4	1669,3
4.	Sporuri la salariul funcției	65,5	296,8	256,3	7,8	125,6	752,1
5.	Suplimente la salariul funcției	-	32,8	101,6	34,8	60,0	229,1
6.	Ajutor material	-	6,7	13,1	-	12,2	32,0
7.	Premii	3,3	26,4	19,4	2,5	12,3	63,9
8.	Alte plăți bănești	-	12,1	5,7	-	-	17,8
9.	Salariul mediu lunar	4,8	4,1	2,6	1,4	2,2	2,9

Sursă: Dărilor de seamă privind îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli din mijloacele FAOM pe anul 2010

Analizând datele din tabel, se remarcă că în anul 2010 fondul de salarizare a personalului a constituit 2764,2 mii lei, iar salariul mediu lunar – 2,9 mii lei, inclusiv pe categorii de salarizare: personal de conducere – 4,8 mii lei, medici – 4,1

mii lei, personal medical mediu – 2,6 mii lei, infirmiere – 1,4 mii lei, alt personal – 2,2 mii lei.

Totodată, auditul relevă că personalul IMSP Clinica Universitară a fost remunerat și din contul mijloacelor speciale în sumă de 69,8 mii lei, sau 2,4% din cheltuielile alocate pentru salarizare, care au fost distribuite pentru medici – 25,6 mii lei, personalul medical mediu – 10,3 mii lei, personalul medical inferior – 3,5 mii lei și alt personal – 30,4 mii lei.

Auditul a supus testării corectitudinea calculării salariilor funcției, suplimentelor, adaosurilor, premiilor, altor plăți, precum și a achitării lor, calculării reținerilor din salariu, care s-a efectuat prin metoda verificării ordinelor cu tabelele de evidență a timpului de lucru, fișele de personal și listele de plată pe anul 2010, abateri de la prevederile regulamentare nefiind stabilite.

Pe perioada anului 2010, din mijloacele FAOM, în baza ordinelor directorului general, au fost achitate ajutoare materiale angajaților (în limita unui salariu mediu pe an) în sumă de 32,0 mii lei și premii (conform rezultatelor de activitate anuală) în sumă de 63,9 mii lei, inclusiv personalului de conducere – 3,3 mii lei, medicilor – 26,4 mii lei; personalului medical mediu – 19,4 mii lei, infirmierelor – 2,5 mii lei și altui personal – 12,3 mii lei. Aceste cheltuieli au fost achitate în limita fondului de salarizare, ce nu depășește 55% și 60% din veniturile FAOM, planificate pentru anul 2010.

Potrivit Contractului încheiat cu CNAM, costul serviciilor medicale acordate în cadrul AOAM sint stabilite în baza tarifelor aprobate de Ministerul Sănătății.

Concluzie: *IMSP Clinica Universitară, în anul 2010, a achitat din contul mijloacelor FAOM ajutoare materiale și premii (95,9 mii lei).*

3.2.2. Cu privire la formarea și utilizarea rezervelor la IMSP Clinica Universitară

Rezervele la această instituție au fost formate în conformitate cu prevederile Regulamentului privind modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice, aprobat de ministrul sănătății prin Ordinul nr.9 din 17.01.2009⁹, potrivit cărora se permite instituțiilor constituirea rezervelor în cuantum de pînă la 10% din suma totală a tuturor veniturilor (inclusiv ale FAOM).

Potrivit politicii de contabilitate a IMSP Clinica Universitară, evidența contabilă a acestora se ține în conformitate cu prevederile Legii contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007¹⁰, cu Standardele Naționale de Contabilitate, Planul de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997¹¹, cu alte acte normative, care sint aplicabile întreprinderilor din sectorul real al economiei naționale.

Totodată, auditul relevă forma statutului juridic al IMSP Clinica Universitară ca instituție medico-sanitară publică, care își desfășoară activitatea sa pe principii necomerciale, de autofinanțare, de nonprofit.

Auditul remarcă că aceste reglementări stabilesc formarea rezervelor din profitul rămas la dispoziția instituției, dar nu din veniturile totale ale acesteia.

Forma organizatorico-juridică a IMSP (activitatea necomercială, de nonprofit) nu presupune obținerea profitului și, respectiv, aceasta nu dispune de surse regulamentare de constituire a rezervelor. Mai mult decît atît, în evidența contabilă la IMSP Clinica Universitară suma de

⁷ Hotărârea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare și Metodologiei stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare” (cu modificările ulterioare; în continuare – Hotărârea Guvernului nr. 1128 din 28.08.2002).

⁸ Hotărârea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003 „Despre aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală” (cu modificările ulterioare; în continuare – Hotărârea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003).

⁹ Ordinul nr.9 din 17.01.2009, aprobat de ministrul sănătății, „Cu privire la modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice” (în continuare – Ordinul nr.9 din 17.01.2009).

¹⁰ Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea contabilității).

¹¹ Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997 „Planul de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997).

408,9 mii lei, defalcată doar din mijloacele FAOM pentru constituirea rezervelor, nu se reflectă la contul contabil „Rezerve prevăzute de statut” sau la alte conturi contabile destinate generalizării informației privind existența și mișcarea acestora.

Totodată, Ordinul nr.9 din 17.01.2009 și politica de contabilitate a IMSP Clinica Universitară pe anul 2010 stabilesc că rezervele constituite se utilizează pentru acoperirea cheltuielilor neprevăzute de natură economică, tehnogenă sau naturală, care afectează activitatea încontinuu a instituției (implementarea sistemelor informaționale; reparația capitală a clădirilor, mijloacelor fixe; implementarea tehnologiilor medicale; achiziționarea utilajului medical și a altor mijloace fixe).

În același timp, pct.4 din Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002, nu permite includerea în tariful de cost și, respectiv, în tarifele la serviciile medico-sanitare a următoarelor cheltuieli: pentru investițiile capitale în construcții; pentru reparația capitală a mijloacelor fixe; pentru achiziționarea utilajului și inventarului. În același context, potrivit pct.16 din Statutul IMSP, alocarea mijloacelor financiare pentru construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea utilajului costisitor și transportului sanitar ține de atribuțiile exclusive ale fondatorului.

Concluzie:

Neracordarea actelor normative interne, care reglementează constituirea și utilizarea rezervelor la prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1128 din 28.08.2002 oferă posibilități fondatorului de a transmite atribuțiile sale IMSP Clinica Universitară, iar aceasta din urmă să utilizeze mijloacele FAOM nu pentru obiectivele stabilite în contract.

3.2.3. Cu privire la regularitatea achizițiilor publice de bunuri și servicii

De către IMSP Clinica Universitară pentru anul 2010 au fost planificate 14 proceduri de achiziții publice de mărfuri și servicii în sumă de 1390,0 mii lei. În scopul gestionării eficiente și corecte a mijloacelor financiare, de către medicul-șef, conform Ordinului din 04.01.2010, a fost instituit grupul de lucru pentru realizarea procedurii de achiziții.

În cadrul auditului s-a constatat că, în anul 2010, pentru procurarea utilajului medical au fost desfășurate 7 proceduri de achiziții publice și s-au încheiat 7 contracte în sumă de 209,4 mii lei.

Conform contractelor încheiate de către IMSP Clinica Universitară, din mijloacele FAOM a fost procurat utilaj medical în sumă de 209,4 mii lei și mijloace fixe în sumă de 139,4 mii lei. Tot utilajul procurat a fost instalat și reflectat la intrări în evidența contabilă.

Concluzie:

La efectuarea procesului de achiziții publice de bunuri

ELABORAT DE:
CONTROLORUL SUPERIOR DE STAT,
AUDITOR PUBLIC

Polina COSONEA

și servicii la IMSP Clinica Universitară nereguli n-au fost constatate.

3.2.4. Asigurarea integrității patrimoniului Clinicii

Între USMF „N.Testemițanu” și IMSP Clinica Universitară a fost încheiat contractul de comodat din 29.03.2010 privind transmiterea în folosință a aparaturii, utilajului, mobilierului, fondului de bibliotecă, imobilului în valoare de 11407,3 mii lei, cu uzura de 3910,7 mii lei, pe un termen de 2 ani, din 1.01.2010 până la 31.12.2011, în mod gratuit, cu achitarea plății pentru serviciile comunale. Auditul relevă că bunurile primite au fost înregistrate în evidența contabilă.

3.2.5. Cu privire la regularitatea raportării datelor în evidența contabilă

Auditul remarcă că deși IMSP Clinica Universitară este o instituție, care își desfășoară activitatea pe principiul autofinanțării, de nonprofit, aceasta, conform datelor evidenței contabile și Raportului financiar pe anul 2010, a raportat pierderi din activitatea economico-financiară (197,0 mii lei), iar în rezultatul activității anului 2009 a raportat profit (208,3 mii lei).

Veniturile din contul mijloacelor FAOM contractate cu CNAM se țin la două conturi de decontare separate (pentru asistență medicală primară și pentru asistența specializată de ambulator), fapt ce asigură o transparență a veniturilor.

Uzura mijloacelor fixe se calculează în cuantumul procentual în dependență de cota veniturilor din FAOM în totalul veniturilor IMSP Clinica Universitară pe anul 2010.

Concluzie:

Forma de raportare a activității economico-financiare nu este aplicabilă în condițiile desfășurării activității IMSP Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a USMF „N.Testemițanu” pe principiul de nonprofit.

IV. Recomandări

Se recomandă conducerii IMSP Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” să racordeze politica de contabilitate, ținând cont de normele regulamentare și de statutul ei juridic.

V. Opinii de audit

Opinie fără rezerve privind rapoartele financiare

În opinia auditului, bazată pe activitățile de audit efectuate, rapoartele financiare privind utilizarea mijloacelor FAOM, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă a situației patrimoniale și a celei financiare ale IMSP Clinica Universitară de Asistență Medicală Primară a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, la 31.12.2010.

Opinie fără rezerve privind regularitatea

În opinia auditului, bazată pe activitățile de audit efectuate, gestionarea mijloacelor publice și administrarea patrimoniului public, sub toate aspectele semnificative, s-au efectuat legal și regulamentar.

Aprobat
prin Hotărârea Curții de Conturi
nr.45 din 25.08. 2011

RAPORTUL

auditului regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Instituția medico-sanitară publică Spitalul Clinic de Psihiatrie în exercițiul bugetar 2010

I. Introducere

Auditul regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Instituția medico-sanitară

publică Spitalul Clinic de Psihiatrie (în continuare – IMSP SCP, sau Spitalul, după caz) în exercițiul bugetar 2010 a fost efectuat în temeiul art.28 și art.31 alin.(1) din Legea Curții

de Conturi nr.261-XVI din 5.12.2008¹ și conform Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011² în cadrul auditului Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

Scopul auditului constă în obținerea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că darea de seamă despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli al IMSP Spitalul Clinic de Psihiatrie din mijloacele fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare – FAOAM) pe anul 2010 nu prezintă denaturări semnificative, iar mijloacele financiare contractate de către Spital au fost utilizate legal și regulamentar.

Auditul a avut drept obiectiv verificarea conformității și regularității utilizării mijloacelor financiare contractate de către Spitalul Clinic de Psihiatrie pe anul 2010 pentru acordarea asistenței medicale pe tipurile prevăzute de Programul unic.

Responsabilitatea conducerii IMSP SCP, potrivit prevederilor art.14 din Legea nr.1585-XIII din 27.02.1998³ și obligațiilor contractuale stabilite prin Hotărârea Guvernului nr.1636 din 18.12.2002⁴, constă în gestionarea mijloacelor financiare parvenite din FAOAM, utilizarea mijloacelor financiare pentru prestarea serviciilor medicale prevăzute în Programul unic și în asigurarea veridicității datelor incluse în facturile și dările de seamă prezentate Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (în continuare – CNAM).

Responsabilitatea auditorului constă în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru susținerea concluziilor și opiniilor de audit asupra dării de seamă privind îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli al IMSP SCP din mijloacele FAOAM pe anul 2010, regularității gestionării mijloacelor financiare. Auditorul nu poate fi considerat responsabil de prevenirea cazurilor de fraudă și eroare.

Metodologia de audit

Auditul a fost efectuat conform Standardelor de audit ale Curții de Conturi⁵. La efectuarea auditului s-au aplicat proceduri de fond asupra documentelor primare, înregistrărilor contabile, registrelor contabile, rapoartelor financiare, dărilor de seamă, precum și s-a solicitat informație de la persoane terțe și explicații de la persoane cu funcții de răspundere.

II. Prezentare generală

2.1. Cu privire la Instituția medico-sanitară publică Spitalul Clinic de Psihiatrie

IMSP SCP, conform Statutului aprobat de către Ministerul Sănătății, înregistrat la Camera Înregistrării de Stat în data de 09.12.2003, și Regulamentului aprobat de către Ministerul Sănătății, înregistrat la Camera Înregistrării de Stat la 11.08.2010, este o instituție publică de profil care acordă asistență medicală spitalicească și de ambulator.

IMSP SCP, fiind creată în baza Ordinului ministrului sănătății din 25.11.2003⁶, își desfășoară activitatea sa necomercială (nelucrative) pe principiul autofinanțării, de nonprofit și posedă calitatea de persoană juridică, dispune de conturi bancare. IMSP SCP dispune de Certificat de Acreditare din 5.07.2010, eliberat de către Consiliul Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate pe un termen de 5 ani.

Sediul IMSP SCP se află pe adresa: mun.Chișinău, or.Codru, str.Costiujeni nr.3.

Scopul principal al activității IMSP SCP este ameliorarea sănătății mintale a populației republicii prin organizarea și dezvoltarea asistenței medicale, bazate pe tehnologii medicale de înaltă performanță, și prestarea

serviciilor medicale cost-eficiente și de calitate, efectuarea cercetărilor științifice în domeniul sănătății mintale.

Organigrama IMSP SCP a fost coordonată cu Ministerul Sănătății și aprobată de către directorul general prin Ordinul din 5.05.2010. Totodată, în legătură cu deschiderea Centrului Național de Sănătate Mintală în cadrul IMSP SCP la 16.07.2010, organigrama instituției a fost modificată și completată.

În prezent, Spitalul acordă toate formele de asistență psihiatrică existentă în țară și efectuează intervenții terapeutice în 19 secții din staționar, inclusiv în secțiile de psihiatrie generală, în secțiile specializate-mixte pentru copii, psiho-tuberculoză, epilepsie, nevroze, psihiatrie judiciară și secție pentru tratament prin constrângere, secția de reanimare și terapie intensivă. În cadrul Spitalului sînt efectuate toate tipurile de expertizare: expertiza vitalității, expertiza medico-militară și judiciară.

Spitalul dispune de 1110 paturi (1050 – pentru maturi și 60 – pentru copii) și acordă anual asistență medicală în condiții de staționar unui număr de peste 10 mii de pacienți.

Conform Dării de seamă statistice a Spitalului pe anul 2010, numărul de zile-pat spitalizate a constituit 330669, inclusiv persoanele asigurate – 300424.

2.2. Cu privire la Centrul Național de Sănătate Mintală

Centrul Național de Sănătate Mintală (în continuare – CNSM, sau Centrul, după caz) a fost deschis în cadrul Proiectului „Dezvoltarea sistemului serviciilor comunitare de sănătate mintală în Moldova (Faza II) pentru perioada 1.03.2009 – 31.08.2011”, finanțat de Agenția pentru Dezvoltare și Cooperare a Elveției (SDC) în parteneriat cu Ministerul Sănătății. Proiectul a fost implementat de Asociația Obștească „Somato” (în continuare – A.O. „Somato”) care deține mandatul de Agenție de Implementare cu sediul în or.Bălți.

Obiectivul Proiectului moldo-elvețian este crearea, pilotarea și extinderea unui sistem nou, adecvat și multifuncțional de Servicii Comunitare de Sănătate Mintală în Moldova.

Ministrul sănătății, prin Ordinul nr. 482 din 13.07.2010⁷, a creat CNSM ca parte componentă a IMSP SCP, concomitent aprobîndu-se Regulamentul, organigrama, și în funcție de director al CNSM fiind numit vicedirectorul Spitalului.

Auditul remarcă că CNSM a fost creat ca o subdiviziune structurală autonomă în cadrul IMSP SCP, care își desfășoară activitatea pe principiul autofinanțării, de nonprofit, are subcont propriu în bancă. Sediul instituției se află pe adresa: mun.Chișinău, or.Codru, str.Costiujeni nr.3. CNSM este format din cinci departamente.

În perioada anului 2010, CNSM a activat ca o subdiviziune a spitalului, nedispunînd de cont propriu în bancă, deviz și cheltuieli separate, iar directorul CNSM a exercitat, prin cumul, și funcția de vicedirector al IMSP SCP.

2.3. Sistemul instituțional de administrare a mijloacelor FAOAM

Fondator al IMSP SCP este Ministerul Sănătății.

Organul de administrare și control al activității IMSP SCP este Consiliul administrativ, constituit de către fondator conform Ordinului ministrului sănătății din 16.03.2010.

Mijloacele FAOAM sînt gestionate de IMSP SCP prin încheierea contractului de acordare a asistenței medicale, care este semnat de către CNAM și IMSP SCP, iar dat fiind că costul serviciilor medicale acordate în cadrul asigurărilor obligatorii

¹ Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările și completările ulterioare).

² Hotărârea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011” (cu modificările ulterioare).

³ Legea nr.1585-XIII din 27.02.1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală” (cu modificările și completările ulterioare).

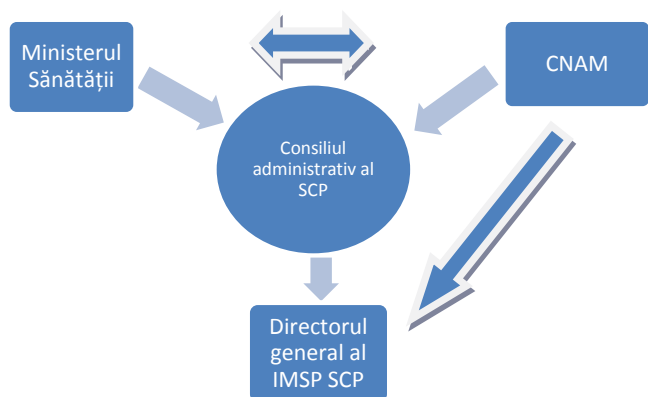
⁴ Hotărârea Guvernului nr.1636 din 18.12.2002 „Cu privire la aprobarea Contractului-tip de acordare a asistenței medicale (de prestare a serviciilor medicale) în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală” (cu modificările și completările ulterioare).

⁵ Standardele auditului regularității, aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009.

⁶ Ordinul ministrului sănătății nr.329 din 25.11.2003 „Cu privire la instituirea instituțiilor medico-sanitare publice”.

⁷ Ordinul ministrului sănătății nr.482 din 13.07.2010 „Cu privire la Centrul Național de Sănătate Mintală”.

de asistentă medicală este stabilit în baza tarifelor aprobate de Ministerul Sănătății, acesta coordonează încheierea contractului. Astfel, în sistemul de administrare a mijloacelor FAOM există o interdependență, după cum urmează:

Fondatorul este organul de administrare și își exercită drepturile de gestionar al IMSP SCP prin intermediul Consiliului administrativ și directorului general, cu următoarele atribuții exclusive privind: *aprobarea, modificarea și completarea Regulamentului Spitalului; coordonarea devizelor de venituri și cheltuieli, modificărilor, contractului de prestare a serviciilor medicale dintre Spital și CNAM; transmiterea, în bază de contract, a bunurilor autorității administrației publice în gestiunea Spitalului; alocarea mijloacelor financiare pentru construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea utilajului costisitor și transportului medical; controlul activității curente a Spitalului etc.*

CNAM, ca gestionar al mijloacelor FAOM, este responsabilă de: *organizarea, desfășurarea și dirijarea procesului de asigurare obligatorie de asistență medicală; controlul calității asistenței medicale acordate și utilizării mijloacelor financiare provenite din FAOM; negocierea, încheierea contractelor și finanțarea serviciilor medicale cu prestatorii de servicii; verificarea îndeplinirii clauzelor contractuale de către prestatori.*

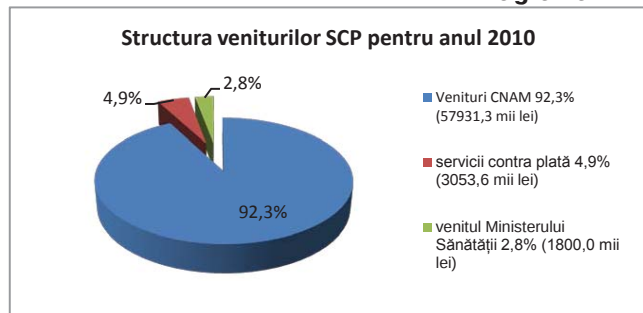
Consiliul administrativ este organul de administrare și control al Spitalului, care este constituit de către fondator și este compus din 6 persoane, cu următoarele atribuții exclusive privind: *examinarea și aprobarea planurilor de activitate a Spitalului; examinarea și aprobarea rapoartelor trimestriale și anuale; aprobarea planurilor de achiziții ale bunurilor, serviciilor și lucrărilor; examinarea și prezentarea, pentru coordonare fondatorului, a devizelor de venituri și cheltuieli, precum și a contractului de prestare a serviciilor medicale încheiat de către Spital și CNAM etc.*

Directorul general este persoana responsabilă și abilitată cu dreptul de conducere operativă și gestionară a patrimoniului Spitalului, numit în funcție prin Ordinul ministrului sănătății din 24.02.2010.

2.3. Sinteză veniturilor și cheltuielilor IMSP SCP în anul 2010

Sursele de formare și structura veniturilor Spitalului în anul 2010 se prezintă în Diagrama nr.1.

Diagrama nr. 1

Sursă: Darea de seamă și Informația referitor la totalul veniturilor pe anul 2010

Conform Diagramei nr.1, în perioada anului 2010, Spitalul a înregistrat venituri în sumă de 62784,9 mii lei, cele mai semnificative din acestea fiind mijloacele financiare contractate pentru acordarea asistenței medicale din FAOM, care constituie 92,3%, veniturile din serviciile contra plată – 4,9% și mijloacele Ministerului Sănătății – 2,8%.

Dinamica cheltuielilor IMSP SCP pentru anul 2010 este prezentată în Tabelul nr.1.

Tabelul nr. 1
(mii lei)

Nr. d/o	Cheltuieli	Cheltuieli totale	Pondere (%)	Inclusiv:				
				FAOM	Pondere din totalul de cheltuieli (%)	MS	Pondere	Mijloace speciale (servicii contra plată, fond locativ, arenda)
								Pondere din totalul de cheltuieli (%)
	Total cheltuieli, inclusiv:	63334,6	100	60017,9	94,8/100	1243,7	1,9/100	2073,0
1.	Retribuirea muncii	28789,6	45,4	27698,9	46,2	600,0	48,3	490,7
2.	Contribuții la buget (CAS și CNAM)	7210,8	11,3	6921,8	11,5	159,0	12,8	130,1
3.	Medicamente	4949,1	7,8	4500,2	7,5	65,1	5,2	383,8
4.	Alimentarea pacienților	5672,6	9,1	5493,9	9,2	147,0	11,8	31,7
5.	Cheltuieli de regie	6184,7	9,8	5921,0	9,9	175,3	14,1	88,4
6.	Alte cheltuieli de mărțuri și servicii	4882,8	7,7	4392,7	7,2	45,6	3,6	490,1
7.	Rezerve, inclusiv rep. capitale	3397,8	5,4	3348,5	5,6			49,3
8.	Inventar moale, obiecte de mică valoare și scurtă durată	2247,2	3,5	1741,0	2,9	51,7	4,2	454,5

Sursă: Dările de seamă pe asistența medicală spitalicească și de ambulator pentru anul 2010, Informația referitor la cheltuielile efective

După cum rezultă din tabel, cheltuielile efective ale Spitalului în anul 2010 au constituit 63334,6 mii lei, din care cele mai semnificative sînt cheltuielile din contul FAOM – în sumă de 60017,9 mii lei, sau 94,8%, acestea fiind distribuite prioritar pentru retribuirea muncii (46,2%), contribuții la buget (11,5%), cheltuieli de regie (9,9%), alimentarea pacienților (9,2%), procurarea medicamentelor (7,5%), alte cheltuieli (7,2%). Pe parcursul perioadei de gestiune, Spitalul și-a constituit fondul de rezervă în valoare de 3348,5 mii lei, ce constituie 5,6% din valoarea totală a veniturilor FAOM.

De asemenea, Spitalul a beneficiat de mijloace speciale de la serviciile medicale acordate în sumă de 2073,0 mii lei, care au fost direcționate prioritar la retribuirea muncii și medicamente. Aceste cheltuieli au fost distribuite pentru remunerarea muncii (23,6%), medicamente (16,5%), inventar moale și obiecte de mică valoare și scurtă durată (21,9%), alte cheltuieli (23,5%).

III. Constatări, concluzii și recomandări

3.1. Cu privire la regularitatea planificării mijloacelor financiare necesare pentru prestarea serviciilor medicale acordate din FAOM

La momentul planificării și negocierii serviciilor medicale pentru anul 2010 nu s-au analizat clauzele formării și justificării cheltuielilor și nu a fost luat în considerație soldul existent la contractarea sumei mijloacelor din FAOM, neutilizate pentru perioada anterioară de raportare, ceea ce poate genera riscul dezafectării acestora.

Negocierea tarifelor pentru contractarea serviciilor medicale din sistemul asigurărilor obligatorii de asistență socială (în continuare – AOAM) se efectuează în limita sumelor contractate din perioada anului precedent, fără a solicita calculele entității privind necesarul mijloacelor financiare și fără a lua în considerație soldurile mijloacelor bănești, formate din contul FAOM. **Planificarea cheltuielilor necesare** se efectuează de către entitate în baza Normelor metodologice din 21.08.2009, care stabilesc modul de justificare a cheltuielilor pe articole separat. Potrivit Normelor menționate, soldurile formate la finele anului precedent pot fi incluse în cheltuielile curente sau, după necesitate, pot fi utilizate pe parcursul anilor viitori.

Includerea soldului în cheltuieli determină riscul denaturării costurilor reale ale cazurilor tratate. Concomitent, această situație oferă posibilități de utilizare a mijloacelor FAOM contrar destinației inițial stabilite.

Soldul mijloacelor bănești, la începutul anului 2010, în

sumă de 5885,5 mii lei, care la finele perioadei de gestiune a constituit 5650,6 mii lei (inclusiv 1100,0 mii lei – transferați de către CNAM, la 30.12.2010), a permis Spitalului, pe parcursul anului 2010, să efectueze cheltuieli suplimentare la cele alocate de CNAM.

Pentru prestarea serviciilor medicale în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală Spitalul a încheiat inițial pentru anul 2010 cu CNAM contractul în sumă de 55237,6 mii lei, nefiind indicat numărul de servicii medicale și prețul unui serviciu medical, inclusiv pentru asistența medicală specializată de ambulator – 3185,0 mii lei și pentru asistența medicală spitalicească – 52052,6 mii lei. Acest contract prevede acordarea întregului volum de asistență medicală persoanelor asigurate și neasigurate cu finanțarea „buget global”, pe profilurile psihiatrie pentru adulți și psihiatrie pentru copii.

Auditul relevă că, în conformitate cu 2 acorduri adiționale la contract, suma totală alocată pentru asistența medicală spitalicească a constituit 54652,6 mii lei, inclusiv 1100,0 mii lei suma transferată de CNAM la 30.12.2010, care a fost inclusă în darea de seamă ca planificată la venituri calculate, însă în anul 2010 pe această sumă serviciile de asistență medicală nu au fost acordate regulamentar.

Potrivit Ordinului ministrului sănătății nr.442 din 28.11.2008⁸, costul unui caz tratat la profilul psihiatrie adulți constituie 5614 lei, iar la psihiatrie copii – 3985 lei.

Conform informațiilor prezentate auditului, bugetul IMSP SCP pentru anul 2010 este redat în Tabelul nr.2.

Tabelul nr.2
(mii lei)

Profil	Cazuri preconizate	Costul cazului tratat (lei)	Suma, mii lei	Cazuri tratate efectuate	Zile/pat efectuate	Suma, mii lei
Psihiatrie copii	975	3985	3885,4	971	20519	3869,4
Psihiatrie adulți asigurați	7947	5614	44614,5	8117	229387	45568,8
Psihiatrie adulți neasigurați	900	5614	5052,6	830	19441	4659,6
Total	9822	x	53552,5	9918	269347	54097,8

Sursă: Darea de seamă despre volumul acordat de asistență medicală spitalicească pe anul 2010 (Formularul nr.1-11/d)

Volumul de asistență medicală specializată de ambulator acordată persoanelor asigurate pe anul 2010 este reflectat în Tabelul nr.3.

Tabelul nr.3

Nr. d/o	Profilul medicului specialist	Cod profil	Numărul de vizite consultative efectuate
1.	Psihiatrie adulți (asigurați)	70	32382
2.	Psihiatrie copii (asigurați)	71	24066
	TOTAL vizite		56448

Sursă: Darea de seamă despre volumul acordat de asistență medicală specializată de ambulator pe anul 2010

Concluzie:

Formarea soldurilor de mijloace bănești a permis Spitalului planificarea și efectuarea cheltuielilor suplimentare alocațiilor solicitate de la FAOM, prin ce sporește riscul denaturării costurilor reale ale cazurilor tratate și se oferă posibilități de utilizare a acestor mijloace contrar destinației. Mai mult decât atât, s-a constatat transferul nejustificat SCP de către CNAM a mijloacelor FAOM (1100,0 mii lei).

Contractarea mijloacelor din contul FAOM nu este justificată prin includerea costurilor reglementate de fondator.

3.2. Regularitatea efectuării înregistrării și raportării cheltuielilor din contul mijloacelor FAOM

3.2.1. Cu privire la corectitudinea utilizării mijloacelor publice pentru remunerarea muncii personalului IMSP SCP

Potrivit Hotărârii Guvernului nr.1128 din 28.08.2002⁹, în

costul serviciilor medicale prestate se includ și cheltuielile pentru retribuirea muncii. Conform prevederilor regulamentare, remunerarea muncii personalului medical include salariul de bază și salariul suplimentar, care indică exhaustiv categoriile de plăți: pentru gărzile de serviciu în zilele de sărbători, turele de noapte, pentru muncă intensivă, cu aplicarea noilor metode de muncă, indemnizațiile de concediu.

Totodată, prin Hotărârea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003¹⁰, au fost determinate modul și condițiile de salarizare a acestor categorii de salariați, care prevăd că pentru cointeressarea angajaților SCP este stabilită premierea și ajutoarele materiale în limita fondului de salarizare.

În anul 2010 au fost aprobate statele de personal pentru 1085,25 unități, cu fondul de salarizare în sumă de 29700,0 mii lei, inclusiv din mijloacele FAOM – 28500,0 mii lei (pentru asistența medicală spitalicească – 1010,50 unități, cu fondul de salarizare – 26750,0 mii lei și pentru asistența medicală specializată de ambulator – 74,75 unități, cu fondul de salarizare – 1750,0 mii lei), din contul Ministerului Sănătății – 600,0 mii lei și serviciilor cu plată 600,0 mii lei.

Auditul relevă că numărul de persoane real angajate în medie pe instituție a fost de 862,25 persoane fizice, sau 79,5% față de numărul de unități aprobate. Această situație a permis ca o parte din funcțiile vacante să fie cumulate de către personalul real angajat în instituție.

În Tabelul nr. 4 se prezintă descifrarea fondului de remunerare a muncii din mijloacele FAOM, pe categorii de angajați, tipurile de retribuire și salariul mediu lunar al unui angajat.

Tabelul nr.4

Nr. d/o	Specificație	Personal de conducere	Medici	Personal medical mediu	Personal medical inferior	Alt personal	Total
1.	Numărul persoanelor	8	118,5	241,25	336,50	158	862,25
2.	Retribuirea muncii (mii lei), total	785,1	5820,8	9167,4	7224,9	4700,7	27698,9
3.	Salariul funcției (mii lei)	375,9	2805,3	4516,7	4460,2	2890,7	15048,8
4.	Sporuri la salariul funcției (mii lei)	276,2	1371,4	1842,5	-	612,3	4102,4
5.	Supliment la salariul funcției (mii lei)	10,2	357,8	917,7	1269,8	240,1	2795,6
6.	Ajutor material (mii lei)	36,2	368,4	563,0	428,0	262,1	1657,7
7.	Premii (mii lei)	86,5	917,9	1327,5	1067,0	695,6	4094,5
8.	Salariul mediu lunar (mii lei)	8,2	4,1	3,2	1,8	2,5	2,7

Sursă: Dările de seamă privind îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli din mijloacele FAOM pe anul 2010

Analizînd datele din tabel, s-a constatat că în anul 2010 fondul de salarizare a personalului din contul FAOM a constituit 27698,9 mii lei, iar pe categorii de salariați se observă o deviere/coraport substanțială între categoriile de salariați: personal de conducere – salariu mediu – 8,2 mii lei, medici – 4,1 mii lei, personal medical mediu – 3,2 mii lei, personal medical inferior – 1,8 mii lei și alt personal – 2,5 mii lei.

Totodată, auditul relevă că personalul IMSP SCP a fost remunerat și din contul mijloacelor speciale în sumă de 490,6 mii lei, sau 1,6% din cheltuielile alocate pentru salarizare, care au fost distribuite pentru medici – 112,5 mii lei, personalul medical mediu – 175,5 mii lei, personalul medical inferior – 132,6 mii lei și alt personal – 70,0 mii lei.

Auditul a supus testării corectitudinea calculării salariilor

⁸ Ordinul ministrului sănătății nr.442 din 28.11.2008 „Cu privire la aprobarea costurilor cazurilor tratate pentru anul 2009”.

⁹ Hotărârea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare și Metodologiei stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare” (cu modificările ulterioare; în continuare – Hotărârea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002).

¹⁰ Hotărârea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003 „Despre aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală” (cu modificările ulterioare; în continuare – Hotărârea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003).

funcției, suplimentelor, adaosurilor, premiilor, altor plăți, precum și a achitării lor, calculării reținerilor din salariu, care s-a efectuat prin metoda verificării ordinelor cu tabelele de evidență a timpului de lucru, fișele de personal și listele de plată pe anul 2010, abateri de la prevederile regulamentare nefiind stabilite.

Auditul a constatat că în Dările de seama (Forma 1-16/r) nu au fost raportate alocarea și utilizarea mijloacelor publice cu destinația premii și ajutor material.

Pe perioada anului 2010, din mijloacele FAOAM, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.1593 din 29.12.2003, în baza ordinelor directorului general, angajaților le-au fost achitate ajutoare materiale în sumă de 1694,8 mii lei și premii (Ziua lucrătorului medical, potrivit rezultatelor de activitate anuale, pentru muncă îndelungată, cu ocazia Sărbătorilor de Paști, a jubileului SCP, Sărbătorii de 8 Martie) în sumă de 4676,8 mii lei, inclusiv bărbaților cu ocazia Sărbătorii de 8 Martie din contul serviciilor contra plată – 104,3 mii lei.

Aceste cheltuieli au fost achitate în limita fondului de salarizare, ce nu depășește 50% și 55% din veniturile FAOAM, planificate pentru anul 2010.

Auditul relevă că, conform contractului încheiat cu CNAM, costul serviciilor medicale acordate în cadrul AOAM este stabilit în baza tarifelor aprobate de Ministerul Sănătății, tariful serviciului medico-sanitar fiind constituit numai din elementele lui de bază (pct.6 din Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medicale, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002). Astfel, potrivit prevederilor regulamentare, remunerarea muncii include salariul de bază (plata pentru volumul de lucru, executat conform normelor de timp) și salariul suplimentar (plata pentru gărzi de serviciu în zilele de sărbători, turele de noapte, pentru muncă intensivă, cu aplicarea noilor metode de lucru, indemnizațiile de concediu), *însă la planificarea mijloacelor solicitate și contractate cu CNAM au fost incluse ajutoare materiale și premii în sumă de 5709,0 mii lei.*

Concluzie: Spitalul a inclus neregulamentar la planificarea mijloacelor solicitate din FAOAM și contractate cu CNAM cheltuieli pentru acordarea ajutoarelor materiale și premiilor angajaților (5709,0 mii lei).

Remunerarea personalului entității se efectuează din contul FAOAM, precum și din contul mijloacelor speciale, salariile medii lunare între categoriile de salariați înregistrând un coraport de 5-6 mii lei.

Numărul real al angajaților (862,25 angajați) deviază de la numărul unităților aprobate spre finanțare din contul FAOAM (223 de unități), ceea ce poate influența diminuarea calității serviciilor.

3.2.2. Cu privire la formarea și utilizarea rezervelor la IMSP SCP

Rezervele la IMSP SCP au fost formate în conformitate cu prevederile Regulamentului privind modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice, aprobat de ministrul sănătății prin Ordinul nr.9 din 17.01.2009¹¹ potrivit căruia se permite instituțiilor constituirea rezervelor în cuantum de până la 10% din suma totală a tuturor veniturilor, inclusiv din FAOAM (pct.6).

Potrivit politicii de contabilitate a Spitalului, evidența contabilă a acestora se ține conform prevederilor Legii contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007¹², Standardelor Naționale de Contabilitate, Planului de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997¹³, altor acte normative, care sînt aplicabile întreprinderilor din sectorul real al economiei naționale.

Totodată, auditul relevă forma statutului juridic al Spitalului ca instituție medico-sanitară publică, care își desfășoară activitatea sa pe principii necomerciale, de autofinanțare, de nonprofit.

Auditul remarcă că aceste reglementări stabilesc formarea rezervelor din profitul rămas la dispoziția întreprinderii, dar nu din veniturile totale ale acesteia.

Pentru anul 2010 au fost precizate rezerve în sumă de 5526,7 mii lei și utilizate din contul mijloacelor FAOAM în sumă de 3348,5 mii lei. Rezervele constituite au fost utilizate la reparația capitală a mijloacelor fixe efectuată de terți – 3255,8 mii lei, procurarea mijloacelor fixe în sumă de 459,4 mii lei și la alte cheltuieli – 92,7 mii lei. Soldul rezervelor, la 01.01.2010, a constituit 26,7 mii lei, iar la 01.01.2011 – 1347,3 mii lei, inclusiv la asistența medicală spitalicească – 1045,4 mii lei și la asistența medicală specializată de ambulator – 301,9 mii lei.

Forma organizatorico-juridică a IMSP SCP (activitatea necomercială, de nonprofit) nu presupune obținerea profitului și, respectiv, aceasta nu dispune de surse regulamentare de constituire a rezervelor. Mai mult decît atît, în evidența contabilă a instituției suma de 3348,5 mii lei, defalcată doar din mijloacele FAOAM pentru constituirea rezervelor, nu se reflectă la contul contabil „Rezerve prevăzute de statut” sau la alte conturi contabile destinate generalizării informației privind existența și mișcarea acestora.

Totodată, Ordinul nr.9 din 17.01.2009 și politica de contabilitate a IMSP pe anul 2010, stabilesc că rezervele constituite se utilizează pentru acoperirea cheltuielilor neprevăzute de natură economică, tehnogenă sau naturală, care afectează activitatea încontinuu a instituției (implementarea sistemelor informaționale; reparația capitală a clădirilor, mijloacelor fixe; implementarea tehnologiilor medicale; achiziționarea utilajului medical și a altor mijloace fixe).

În același timp, pct.4 din Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002, nu permite includerea în tariful de cost și, respectiv, în tarifele la serviciile medico-sanitare a următoarelor cheltuieli: pentru investițiile capitale în construcții; pentru reparația capitală a mijloacelor fixe; pentru achiziționarea utilajului și inventarului. În același context, potrivit pct.16 din Regulamentul IMSP SCP, alocarea mijloacelor financiare pentru construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea utilajului costisitor și transportului sanitar ține de atribuțiile exclusive ale fondatorului.

Concluzie: Neracordarea actelor normative interne, care reglementează constituirea și utilizarea rezervelor la prevederile Hotărârii Guvernului nr.1128 din 28.08.2002, oferă posibilități fondatorului de a transmite atribuțiile sale Spitalului, iar acestuia din urmă să utilizeze mijloacele FAOAM contrar destinației stabilite inițial.

3.2.3. Cu privire la utilizarea mijloacelor FAOAM pentru tratamentul prin constrîngere cu supraveghere riguroasă și cu supraveghere obișnuită și expertiza psihiatrică-legală staționară și de ambulator

Planificarea, contractarea și finanțarea în anul 2010 a serviciilor pentru această categorie de pacienți s-a efectuat în lipsa prevederilor în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală.

IMSP SCP efectuează două forme de tratament prin constrîngere a bolnavilor cu maladii psihice, care au săvîrșit acțiuni social periculoase: cu supraveghere riguroasă în cadrul unei secții specializate de 80 de paturi și cu supraveghere obișnuită în cadrul unei secții de 60 de paturi. La

¹¹ Ordinul nr.9 din 17.01.2009, „Cu privire la modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice (în continuare – Ordinul nr.9 din 17.01.2009).

¹² Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea contabilității).

¹³ Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997 „Planul de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor” (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997).

tratament, în medie, zilnic se află 150-160 de pacienți. Durata medie de spitalizare este de 2-3 ani, iar în unele cazuri și până la 5 ani. Spitalizarea și efectuarea expertizei psihiatrico-legale în instituție a acestor bolnavi sînt obligatorii, la decizia instanțelor de judecată.

Costul unei zile/pat în staționarul de psihiatrie, conform Catalogului unificat de tarife pentru serviciile medico-sanitare acordate de către instituțiile medico-sanitare publice republicane, aprobat prin Ordinul ministrului sănătății nr.466 din 19.12.2007, constituie 120 lei, iar al unei expertize psihiatrico-legale de ambulator – 955 lei.

Pentru acordarea tratamentului psihiatric prin constrîngere și pentru expertiza psihiatrico-legală, IMSP SCP, la 5.05.2010, a încheiat cu Ministerul Sănătății contractul în valoare de 1200,0 mii lei, devizul de venituri și cheltuieli fiind aprobat în aceeași sumă. Serviciile medicale sînt specificate în anexele la contract, fiind divizate pe tipuri de servicii medicale și reflectate în Tabelul nr.5.

Tabelul nr.5

Nr. d/o	Denumirea serviciilor medicale	Numărul de servicii medicale	Prețul unui serviciu medical (lei)	Suma (mii lei)
1.	Expertiza psihiatrico-legală	151	955	144,0
	TOTAL	151	955	144,0

Sursă: Anexa nr.1 la contractul nr.1 din 5.05.2010

Pentru asistența medicală spitalicească a fost planificat volumul indicat în Tabelul nr.6.

Tabelul nr.6

Nr. d/o	Profilul patului	Numărul de zile/pat	Prețul unei zile/pat (lei)	Suma (mii lei)
1.	Tratament prin constrîngere cu supraveghere riguroasă	4600	120	552,0
2.	Tratament prin constrîngere cu supraveghere obișnuită	3400	120	408,0
3.	Expertiză psihiatrico-legală staționară	800	120	96,0
	TOTAL	8800	x	1056,0

Sursă: Anexa nr.2 la Contractul nr.1 din 5.05.2010

În urma verificării regularității gestionării mijloacelor FAOM de către IMSP SCP și a corectitudinii reflectării cheltuielilor în darea de seamă, s-a constatat că pentru tratamentul prin constrîngere cu supraveghere riguroasă și cu supraveghere obișnuită și pentru expertiza psihiatrico-legală staționară și de ambulator a acestor pacienți acestea nu s-au prevăzut în Programul unic și nu s-a efectuat finanțarea de către Ministerul Sănătății în măsură deplină. Volumul de servicii efectuat și finanțarea acestora sînt reflectate în Tabelul nr.7.

Tabelul nr.7

Nr. d/o	Profil	Bolnavi aflați la tratament, servicii efectuate	Zile/pat efectiv	Costul serviciilor (lei)	Calculul prezentat auditului pentru aceste categorii de pacienți	Suma planificată de IMSP SCP	Real achitat de Ministerul Sănătății
1.	Sectia 37 (tratament prin constrîngere cu supraveghere riguroasă)	110	29452	120	3534,2	552,0	552,0
2.	Sectia 20 (tratament prin constrîngere cu supraveghere obișnuită)	122	23576	120	2829,1	408,0	408,0
3.	Sectia 31 (expertiză psihiatrico-legală staționară)	206	5291	120	634,9	96,0	96,0
4.	Expertiză psihiatrico-legală de ambulator	873	874	955	834,7	144,0	144,0
	TOTAL	1311	59193	x	7832,9	1200,0	1200,0

Sursă: Raportul statistic pe anul 2010

Analizînd datele din tabel, s-a constatat că, pentru tratamentul acestor categorii de pacienți, IMSP SCP în anul 2010 a cheltuit efectiv 5582,9 mii lei. În același timp, Spitalul a planificat și a solicitat mijloace insuficiente (1200,0 mii lei). Pentru tratamentul acestor pacienți, Ministerul Sănătății a contractat și a finanțat 1200,0 mii lei, iar diferența de mijloace financiare în sumă de 4382,9 mii lei a fost utilizată din mijloacele FAOM, ceea ce a determinat folosirea mijloacelor contrar destinației stabilite.

Auditul remarcă că compensarea acestor cheltuieli din contul mijloacelor FAOM prezintă un risc înalt în alimentarea și tratarea persoanelor asigurate și neasigurate privind asistență medicală spitalicească și specializată de ambulator.

Concluzie:

Pentru tratamentul prin constrîngere cu supraveghere riguroasă și cu supraveghere obișnuită și pentru expertiza psihiatrico-legală staționară și de ambulator, Spitalul nu a planificat și nu a solicitat de la Ministerul Sănătății mijloace suficiente, ceea ce a determinat utilizarea contrar destinației a acestora din FAOM (4382,9 mii lei).

3.2.4. Cu privire la regularitatea achizițiilor publice de bunuri și servicii

Conform planului de achiziții de mărfuri, lucrări și servicii pe anul 2010, aprobat de către directorul general al IMSP SCP, a fost prevăzută achiziționarea de bunuri materiale și servicii în valoare de 13808,5 mii lei, inclusiv bunuri – 7800,5 mii lei, servicii – 1320,0 mii lei și lucrări – 4688,0 mii lei.

Din valoarea bunurilor pronosticate (7800,5 mii lei) au fost desfășurate 10 licitații publice în sumă de 6893,1 mii lei (88,4%) și 7 proceduri de achiziții prin cererea ofertelor de prețuri în sumă de 157,2 mii lei.

Pentru procurarea utilajului medical au fost planificate 500,0 mii lei, din care a fost desfășurată o licitație publică în sumă de 372,2 mii lei și o procedură de achiziții prin cererea ofertelor de prețuri în sumă de 94,0 mii lei.

În scopul gestionării eficiente a mijloacelor financiare, prin ordinele directorului general al IMSP SCP, a fost instituit grupul de lucru pentru desfășurarea procedurilor de achiziții, cu stabilirea regulamentară a atribuțiilor membrilor.

În cadrul auditării procedurilor de desfășurare a achizițiilor publice și de reflectare a datelor în evidența contabilă s-a constatat că de către IMSP SCP a fost procurat în anul 2010 utilaj medical în sumă de 466,2 mii lei și reflectat în evidența contabilă la mijloace fixe.

Conform fișei postului, persoana responsabilă de coordonarea lucrului de asistență tehnică și metrologică a serviciilor medicale este medicul-psihiatru coordonator servicii paraclinice al IMSP SCP dl V.Bogati.

Auditul a relevat că, în unele cazuri, procurarea utilajului medical s-a efectuat în lipsa condițiilor pentru instalarea și darea în exploatare a acestuia, ca urmare, utilajul respectiv nefiind utilizat o perioadă îndelungată, stocîndu-se la depozit. Astfel, de către IMSP SCP, fiind procurat utilajul medical din contul mijloacelor publice, conform contractelor din 06.08.2007 și din 24.10.2007 încheiate cu S.R.L. „Moldan Service”, în sumă de 20,2 mii lei, până în aprilie 2011 acesta n-a fost utilizat.

Persoana responsabilă a IMSP SCP a explicat această situație prin necesitatea păstrării în rezervă a unui sterilizator, iar un alt utilaj se preconiza pentru deschiderea unui cabinet suplimentar, care nu a fost deschis. În evidența contabilă, la 01.04.2011, acest utilaj medical a fost reflectat ca sold, nefiind instalat.

Conform balanței de verificare, la depozit se numără utilaj medical (procurat din mijloace bugetare) în sumă de 18,8 mii lei, nefiind instalat și utilizat din anii 1988, 1992 pînă în prezent.

Concluzie:

În unele cazuri s-a admis utilizarea neeficientă a mijloacelor publice, procurându-se utilaj medical în lipsa condițiilor pentru instalarea și darea în exploatare a acestuia, ca urmare utilajul respectiv nefiind utilizat timp îndelungat, aflându-se în stoc la depozit.

3.2.5. Cu privire la achizițiile publice desfășurate la procurarea de produse alimentare și a medicamentelor, raportarea și reflectarea datelor în evidența contabilă

Conform planului de achiziții de mărfuri, lucrări și servicii pe anul 2010, a fost prevăzută achiziționarea produselor alimentare în sumă de 4505,0 mii lei, fiind desfășurate 5 licitații publice în sumă de 5754,4 mii lei, cu ofertanții câștigători încheindu-se 34 de contracte de achiziție în aceeași sumă.

În rezultatul verificării documentelor de evidență primară, înscrierii lor în registrele contabile și dările de seamă privind cheltuielile pentru alimentarea pacienților, abateri semnificative nu s-au constatat.

Urmare inventarierii selective efectuate în cadrul auditului la depozitul de produse alimentare la 19.05.2011, surplusuri sau lipsuri n-au fost stabilite. Termenul de valabilitate a produselor nu este expirat și toate produsele dispun de certificate de conformitate.

Cu privire la achizițiile publice și la încheierea contractelor pentru procurarea medicamentelor

La procurarea medicamentelor procedura de achiziții a fost efectuată prin intermediul Agenției Medicamentului. De către IMSP SCP au fost încheiate cu diferiți operatori economici 56 de contracte în sumă de 4586,4 mii lei, inclusiv prin Agenția Medicamentului în sumă de 4187,8 mii lei.

Conform dării de seamă pe anul 2010, la IMSP SCP suma precizată din mijloacele FAOM pentru medicamente a constituit 4351,6 mii lei, iar cheltuielile efective – 4500,2 mii lei, sau cu 148,6 mii lei mai mult față de suma planificată.

În rezultatul inventarierii selective din 16.05.2011, efectuate la farmacia IMSP SCP, surplusuri sau lipsuri de medicamente n-au fost stabilite. Termenul de valabilitate a medicamentelor nu este expirat, însă de către unii operatori economici n-au fost executate în volum deplin clauzele contractelor încheiate, valoarea medicamentelor nelivrate constituind 173,8 mii lei.

La finele perioadei de gestiune, stocurile de medicamente și produse farmaceutice au constituit în total 2433,2 mii lei, inclusiv din mijloacele FAOM – 2302,9 mii lei și ale Ministerului Sănătății – 122,9 mii lei, cu o micșorare de 558,1 mii lei față de stocurile formate la începutul perioadei de gestiune.

Auditul remarcă că stocurile medicamentelor au depășit normativul stabilit (cu 1863,4 mii lei) pentru 45 de zile (de 4 ori), reglementat prin Ordinul comun al ministrului sănătății și ministrului finanțelor nr.75 din 30.11.2004 și nr.354 din 26.11.2004.

Evidența medicamentelor în contabilitate se ține în formă sumară pe 2 farmacii ale instituției, cu separare pe sursele de finanțare, care se înregistrează la cheltuieli în baza dărilor de seamă valorice întocmite de către asistentele medicale superioare din secțiile instituției. Urmare verificării documentelor de evidență primară, înscrierii lor în registrele contabile și dările de seamă privind cheltuielile pentru medicamente, abateri nu s-au constatat.

Concluzie:

De către IMSP SCP n-au fost calculate operatorilor economici penalitățile prevăzute în contracte pentru cazurile de nelivrare a produselor alimentare și a medicamentelor contractate.

La farmacia IMSP SCP a fost depășit normativul la stocurile de medicamente și de produse farmaceutice

cu 1863,4 mii lei.

3.2.6. Referitor la utilizarea mijloacelor FAOM pentru reparații capitale și înregistrarea lor

Conform planului de achiziții pe anul 2010, la IMSP SCP a fost prevăzută achiziționarea lucrărilor de reparații capitale în sumă de 4688,0 mii lei, fiind desfășurate 8 proceduri de achiziții prin cererea ofertelor de prețuri în sumă de 4157,2 mii lei (88,6%) și încheiate 8 contracte în aceeași sumă, inclusiv din mijloacele FAOM – 3506,0 mii lei, Ministerului Sănătății – 600,0 mii lei și din servicii contra plată – 51,2 mii lei.

Cheltuielile efective pentru reparația capitală, efectuată de terți din mijloacele FAOM, au constituit 3255,8 mii lei, sau cu 1269,0 mii lei mai puțin față de suma planificată și achitată (4524,8 mii lei).

Divizarea achiziției prin încheierea de contracte separate

În cadrul auditării procedurii de desfășurare a achizițiilor publice la obiectivele Spitalului s-a constatat că lucrările la *Blocul curativ nr.3* a fost divizat în două subobiecte:

- Săile de proceduri ale Blocului curativ nr.3;
- Reparația scării de rezervă și încăperilor et.6 al Blocului curativ nr.3.

Pentru acest bloc lucrările au fost divizate și au fost încheiate contracte separate prin procedura de achiziții a cererii ofertelor de prețuri, în scopul aplicării unei alte proceduri de achiziții decât procedura care urma să fie aplicată pentru întregul obiect, prin ce n-au fost respectate prevederile art.69 alin.(1) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007.

În rezultatul auditării contractelor de achiziții publice, dărilor de seamă ale grupurilor de lucru, documentației de proiect, proceselor-verbale de recepție a lucrărilor, la obiectele IMSP SCP s-a constatat că în anul 2010 lucrările de reparații capitale au fost valorificate din mijloacele FAOM în sumă de 3506,0 mii lei. În valoarea acestor lucrări s-au inclus lucrările suplimentare în sumă de 419,3 mii lei, care inițial n-au fost incluse în devize și caiete de sarcini pentru desfășurarea licitației întru selectarea executorului lucrărilor de reparații, inclusiv la Blocul curativ nr.3 (reparația scărilor și sălilor de proceduri) – 210,6 mii lei; Secția nr.12 – 140,1 mii lei și Secția nr.37 (reparația acoperișului, punctului de control și turnurilor de supraveghere) – 68,6 mii lei.

Pe aceste lucrări suplimentare nu au fost întocmite procese-verbale, semnate de către reprezentantul beneficiarului, antreprenor și organizația de proiectare.

Auditul relevă că în evidența contabilă a IMSP SCP, din suma totală a reparațiilor capitale efectuate (3506,0 mii lei) din contul FAOM, la capitalizare au fost reflectate numai 250,3 mii lei, inclusiv Secția nr.37 (acoperiș – 110,6 mii lei și reparația garajului, acoperișului – 139,7 mii lei), responsabilii Spitalului bazându-se pe decizia Comisiei pentru determinarea deciziilor corecte ale contabilizării mijloacelor fixe, formate prin ordinul directorului general.

Pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a IMSP SCP, în anul 2010 de către Ministerul Sănătății au fost alocate mijloace publice în sumă de 600,0 mii lei, acestea fiind utilizate la reparația încăperilor Centrului Național de Sănătate Mintală, ca contribuție pentru republică în cadrul Proiectului moldo-elvețian.

În rezultatul examinării ofertelor, în baza hotărârii grupului de lucru, pentru reparația încăperilor acestui Centru, cu S.R.L. „Condirex-plus” a fost încheiat contractul în sumă de 499,7 mii lei, cu durata de execuție a lucrărilor până la 31.12.2010.

Devizul pe reparația capitală a încăperilor CNSM (fosta catedră) n-a fost verificat și expertizat în modul corespunzător de către Serviciul de stat pentru verificarea și expertizarea proiectelor și construcțiilor.

În legătură cu amenajarea unei suprafețe suplimentare, care necesită a fi reparată, suma contractului a fost majorată cu 149,9 mii lei, constituind valoarea de 649,6 mii lei. Lucrările de reparație capitală valorificate în aceeași sumă au fost achitate antreprenorului.

Cu privire la verificările de specialitate ale volumelor de lucrări executate la 6 Blocuri (Blocul curativ nr.3; Blocul alimentar; Depozit; Secția nr.12; fosta Secție nr.27; Secția nr.37)

În scopul minimizării riscului de nedetectare a unor erori semnificative, la capitolul „Corectitudinea reflectării valorii lucrărilor real executate”, la aceste obiecte, Curtea de Conturi, la 22.04.2011, a solicitat concluzia Inspectiei de Stat în Construcții. *Conform informației prezentate, s-au constatat exagerări în sumă de 32,5 mii lei, sancțiunile economice aplicate fiind de 10,5 mii lei.*

Concluzie:

La IMSP SCP lucrările de reparație capitală au fost efectuate în anul 2010 neregulamentar, cu divizarea obiectului în subobiecte, cu încheierea contractelor separate prin procedura de achiziții a cererii ofertelor de prețuri în scopul aplicării unei alte proceduri de achiziții decât procedura cea care urma să fie aplicată.

N-au fost întocmite procesele-verbale pentru lucrările suplimentare (419,3 mii lei), care inițial n-au fost incluse în deviz și în caietul de sarcini pentru desfășurarea licitației.

La reparația capitală a încăperilor CNSM devizul de lucrări n-a fost verificat și expertizat regulamente¹⁴.

3.2.7. Asigurarea integrității patrimoniului IMSP SCP

Între Ministerul Sănătății și IMSP SCP a fost încheiat contractul din 24.02.2010 privind transmiterea de către fondator în gestiune operativă a proprietății de stat. Valoarea activelor și pasivelor Spitalului ce s-au transmis conform bilanțului, la situația din 01.03.2010, a constituit 46116,5 mii lei. Mijloacele fixe au constituit 70785,4 mii lei, inclusiv uzura – 38075,1 mii lei, valoarea reziduală fiind de 32710,3 mii lei (Act de primire-predare al IMSP SCP din 09.03.2010). Suprafața terenului pe care este amplasată instituția transmisă constituie 44,871 ha, pentru care aceasta dispune de dreptul de posesie și folosință în baza Titlului de autenticitate a dreptului de deținător de teren din 25.08.2009.

3.2.8. Cu privire la corectitudinea reflectării și raportării datelor în evidența contabilă

Auditul remarcă că, în pofida celor menționate, IMSP SCP este o instituție care își desfășoară activitatea pe principiul autofinanțării, de nonprofit. Aceasta, conform datelor evidenței contabile și Raportului financiar pe anul 2010, a raportat pierderi din activitatea economico-financiară (1491,2 mii lei), iar în rezultatul activității pe anul 2009 a raportat profit (4943,9 mii lei).

La ținerea evidenței contabile IMSP SPC se conduce de regulile generale obligatorii de ținere a contabilității, prevăzute de Legea contabilității, Standardele Naționale de Contabilitate, Planul de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 174 din 25.12.1997 (cu modificările și completările ulterioare). Politica de contabilitate aprobată de către medicul-șef al IMSP prevede utilizarea contului 322 „Rezerve prevăzute de statut” pentru generalizarea informației privind existența și mișcarea rezervelor.

Veniturile din contul mijloacelor FAOM contractate cu CNAM se țin în două conturi de decontare separate (pentru asistență medicală specializată de ambulator și pentru cea spitalicească), fapt ce asigură o transparență a veniturilor.

Cheltuielile efective pentru retribuirea muncii se reflectă conform planului aprobat și consumului lunar; alimentația pacienților – potrivit informației zilnice despre prezența pacienților asigurați și neasigurați, costul rației zilnice; medicamentele – conform bonului de consum prescris pacientului; inventarul moale, obiecte de mică valoare și scurtă durată – potrivit planului aprobat.

Uzura mijloacelor fixe se calculează în quantum procentual, în dependență de cota veniturilor din FAOM în totalul veniturilor IMSP SCP pentru anul 2010.

Conform datelor din darea de seamă a IMSP SCP, creanțele, la 31.12.2010, au constituit 105,3 mii lei, inclusiv formate din mijloacele FAOM – 16,7 mii lei, iar datoriile creditoare – 1044,9 mii lei, inclusiv din mijloacele FAOM – 717,8 mii lei. Ponderea preponderentă în volumul total al datoriilor creditoare revine cheltuielilor curente de regie.

Concluzie:

Forma de raportare a activității economico-financiare nu este aplicabilă în condițiile desfășurării activității IMSP SCP pe principiul de nonprofit.

În evidența contabilă nu se reflectă utilizarea rezervelor prevăzute de statut, nerespectându-se, astfel, prevederile Legii contabilității.

IV. Recomandări

Recomandări Instituției medico-sanitare publice Spitalul Clinic de Psihiatrie:

1. În scopul eficientizării managementului financiar public, să elaboreze reglementări ale proceselor de control intern, ținând cont de posibilele riscuri ale sistemului de control intern la toate etapele, inclusiv la: etapa de planificare, de contractare, de executare, și, respectiv, de raportare.

2. Să utilizeze mijloacele contractate din contul FAOM în limitele și volumul contractat, neadmitând formarea soldurilor semnificative la finele perioadei de gestiune.

3. Să respecte cerințele Ordinului comun al ministrului finanțelor și ministrului sănătății nr.75 din 30.11.2004 și nr.354 din 26.11.2004 privind normativele stocurilor de medicamente și de materiale de pansament.

4. Să asigure prezentarea obligatorie de către operatorii economici a garanției de executare a contractelor, cu aplicarea sancțiunilor prevăzute de contractele de achiziție (inclusiv a produselor alimentare și a medicamentelor) în cazurile nerespectării termenilor de livrare.

5. Să intensifice controlul asupra modului de gestionare a activelor materiale pe termen lung (inclusiv a utilajului medical), în vederea asigurării integrității și folosirii eficiente a acestora.

6. Să respecte normele legale la achiziționarea lucrărilor de reparații capitale, cu neadmiterea divizării obiectivelor în subobiective.

7. Să evalueze suplimentar, conform cerințelor stabilite, justificarea lucrărilor suplimentare în sumă de 419,3 mii lei.

Recomandări Instituției medico-sanitare publice Spitalul Clinic de Psihiatrie, în comun cu Ministerul Sănătății:

8. Să determine modalitatea regularității de restabilire a mijloacelor FAOM utilizate contrar destinației în sumă de 4382,9 mii lei.

Recomandări Consiliului administrativ:

9. Să examineze în cadrul ședinței Raportul auditului regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Instituția medico-sanitară publică Spitalul Clinic de Psihiatrie în exercițiul bugetar 2010, cu aprobarea unui plan de acțiuni, în vederea implementării recomandărilor de audit și eficientizării utilizării mijloacelor publice.

¹⁴ Legea privind calitatea în construcții nr.721-XIII din 02.02.1996 (cu modificările și completările ulterioare).

V. Opinii de audit

Opinie cu rezerve privind Raportul financiar:

În opinia auditorului, Raportul financiar oferă o imagine reală și fidelă a situației financiare și a celei patrimoniale ale Instituției medico-sanitare publice Spitalul Clinic de Psihiatrie la data de 31.12.2010, cu excepția efectelor denaturărilor condiționate de utilizarea contrar destinației a mijloacelor din FAOM (4382,9 mii lei), admiterea exagerărilor la efectuarea reparațiilor capitale (43,0 mii lei), înregistrarea lucrărilor efectuate suplimentar în lipsa prevederilor de deviz (419,3 mii lei).

ELABORAT DE:

CONTROLORUL SUPERIOR DE STAT,
AUDITOR PUBLIC

Opinie cu rezerve privind regularitatea:

În opinia auditorului, gestionarea mijloacelor publice și administrarea patrimoniului public, sub toate aspectele semnificative, au fost efectuate legal și regulamentar, cu excepția efectelor posibile condiționate de nerespectarea prevederilor regulamentare la constituirea și utilizarea rezervei, la utilizarea ineficientă a utilajului medical, la realizarea achizițiilor publice, la efectuarea reparațiilor capitale prin divizarea obiectelor.

Polina Cosonea

Aprobat
prin Hotărârea Curții de Conturi
nr.45 din 25.08.2011

RAPORTUL

auditului regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Instituția medico-sanitară publică Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie în exercițiul bugetar 2010

I. INTRODUCERE

Auditul regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Instituția medico-sanitară publică Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie (în continuare – IMSP SCTO) în exercițiul bugetar 2010 s-a efectuat în temeiul art.28 și art.31 alin.(1) lit. a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹ și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011².

Scopul auditului constă în obținerea unei asigurări rezonabile referitor la faptul că mijloacele financiare alocate pentru serviciile contractate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare – FAOM) au fost executate regulamentar de către IMSP SCTO, iar Darea de seamă (Formularul nr.1-11/d) despre îndeplinirea devizului de venituri și cheltuieli al IMSP SCTO din mijloacele FAOM (în continuare – darea de seamă) pe anul 2010 este veridică și nu prezintă denaturări semnificative.

Responsabilitatea conducerii IMSP SCTO constă în utilizarea regulamentară³ a mijloacelor financiare obținute din FAOM pentru prestarea serviciilor medicale și în asigurarea veridicității dărilor de seamă, prezentate Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (în continuare – CNAM, sau Compania, după caz), conform prevederilor legale⁴.

Responsabilitatea auditorului constă în obținerea probelor de audit suficiente și adecvate pentru susținerea constatărilor, concluziilor și opiniilor de audit asupra regularității gestionării mijloacelor financiare obținute din FAOM și veridicității dării de seamă pe anul 2010.

Metodologia de audit

Auditul a fost efectuat conform Standardelor de audit ale Curții de Conturi⁵. Probele de audit au fost obținute prin metoda examinării documentelor primare, registrelor contabile, raportului financiar, dărilor de seamă, documentelor de organizare și desfășurare a achizițiilor publice. Au fost analizate și comparate cheltuielile efective și cele de casă cu înregistrările contabile; au fost evaluate principiile contabile aplicate; au fost intervievați unii angajați ai instituției și s-au luat explicații de la persoanele cu funcții de răspundere.

Reieșind din activitățile efectuate la etapa de planificare, auditul a abordat următoarele subiecte:

- Regularitatea planificării mijloacelor financiare necesare și contractării serviciilor acordate din FAOM.
- Regularitatea efectuării, înregistrării și raportării cheltuielilor din contul mijloacelor FAOM.

- Regularitatea înregistrării patrimoniului public.

II. PREZENTARE GENERALĂ

IMSP Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie este o instituție publică încadrată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare – AOAM), având drept scop de bază protecția sănătății populației, diagnosticarea, tratamentul și reabilitarea maladiilor, promovarea modului sănătos de viață.

Pe parcursul perioadei auditate, IMSP SCTO și-a desfășurat activitatea pe principiul autofinanțării, de nonprofit, în baza Statutului aprobat prin Ordinul ministrului sănătății nr.331 din 26.11.2003. Totodată, potrivit Legii ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28.03.1995, IMSP SCTO urma să activeze în baza Regulamentului aprobat de Ministerul Sănătății.

IMSP SCTO are o importanță de nivel republican, specializarea de bază a căreia este tratamentul bolnavilor cu traume și maladii ale aparatului locomotor. Una din direcțiile importante este endoprotezarea de șold și de genunchi. În cadrul IMSP SCTO activează catedra Universității de Stat de Medicină și Farmacie "N.Testemițanu", care coordonează tratamentul pacienților cu traumatisme și maladii ale aparatului locomotor. Obiectivul de bază al acesteia constă în elaborarea noilor metode de endoprotezare pentru pacienții cu traumatisme și în aplicarea noilor metode performante. Astfel, în ultima jumătate de an a fost elaborat și aprobat standardul clinic al fracturilor de vertebre și tratamentul operativ al scoliozei cu aplicarea implantelor.

IMSP SCTO dispune de 240 de paturi și acordă anual asistență medicală în condiții de staționar și de ambulator unui număr de peste 4 mii de pacienți. Conform informației statistice, în anul 2010 numărul de zile/pat în total a constituit 54615, inclusiv pentru persoane asigurate – 50600. Totodată, din numărul total de paturi, 696 de zile/pat le-au revenit persoanelor neasigurate (boschetari), pentru care în cadrul normativ legal nu sînt prevăzute alocări de mijloace financiare.

2.1. Sistemul instituțional de administrare a mijloacelor FAOM

Mijloacele FAOM sînt gestionate de IMSP SCTO prin încheierea contractului de acordare a serviciilor de asistență medicală, care este semnat de către CNAM și Spital, iar dat fiind faptul că costul serviciilor medicale prestate în cadrul asigurărilor obligatorii de asistență medicală se stabilește în baza tarifelor aprobate de Ministerul Sănătății, acesta coordonează încheierea contractului. Interdependența

¹Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările și completările ulterioare).

²Hotărârea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011” (cu modificările ulterioare).

³Hotărârea Guvernului nr. 1636 din 18.12.2002 „Cu privire la aprobarea Contractului-tip de acordare a asistenței medicale (de prestare a serviciilor medicale) în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală (cu modificările ulterioare).

⁴Legea nr. 1585-XIII din 27.02.1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (cu modificările ulterioare; în continuare – Legea nr. 1585-XIII din 27.02.1998).

⁵Standardele auditului regularității, aprobate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 28.12.2009.

sistemului de administrare a mijloacelor FAOAM este reflectată în figura de mai jos.

Fondatorul IMSP SCTO este **Ministerul Sănătății**, care dispune de următoarele atribuții privind: aprobarea, și completarea Regulamentului IMSP SCTO; coordonarea devizelor de venituri și cheltuieli, transmiterea în gestiune, în baza contractului de comodat, a bunurilor; alocarea mijloacelor financiare pentru construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea utilajului costisitor și transportului medical; controlul activității curente a IMSP SCTO.

Compania Națională de Asigurări în Medicină, ca gestionar al mijloacelor FAOAM, este responsabilă de: organizarea, desfășurarea și dirijarea procesului de asigurare obligatorie de asistență medicală; controlul calității asistenței medicale acordate și al utilizării mijloacelor financiare provenite din FAOAM; negocierea, încheierea contractelor și finanțarea serviciilor medicale cu prestatorii de servicii; verificarea îndeplinirii clauzelor contractuale de către prestatori.

Consiliul administrativ este organul de administrare și control al IMSP SCTO, constituit de către fondator și compus din 6 persoane, având atribuții privind: examinarea și aprobarea planurilor de activitate ale IMSP SCTO; examinarea și aprobarea rapoartelor trimestriale și anuale; aprobarea planurilor de achiziții ale bunurilor, serviciilor și lucrărilor; examinarea și prezentarea, pentru coordonare fondatorului, a devizelor de venituri și cheltuieli, precum și a contractului de prestare a serviciilor medicale încheiate de către IMSP SCTO și CNAM.

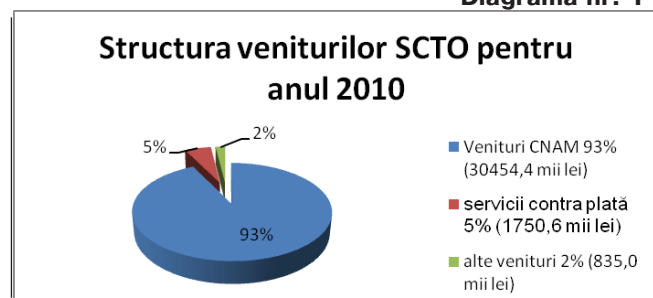
Pe parcursul desfășurării auditului, **Consiliul administrativ**, conform proceselor-verbale, a aprobat schema de încadrare a personalului, constituirea fondului de rezervă, procurarea de mijloace fixe și de aparat de uz medical, acordarea premiilor aparatului administrativ, repartizarea pe articole a sumelor alocate din FAOAM, aprobarea listelor tarifare ale salariaților.

Directorul general, responsabil și abilitat cu dreptul de conducere operativă și gestionare a patrimoniului IMSP SCTO, a fost numit în funcția de director general prin Ordinul ministrului sănătății din 29.03.2010, încheind contractul de comodat la aceeași dată privind obligația de a conduce activitatea economico-financiară curentă.

2.2. Sinteza veniturilor și cheltuielilor ale IMSP SCTO în anul 2010

Sursele de formare și structura veniturilor IMSP SCTO în anul 2010 se prezintă în Diagrama nr. 1.

Diagrama nr. 1

Sursă: Darea de seamă și Informația referitor la totalul veniturilor pe anul 2010

Conform Diagramei nr.1, în perioada anului 2010, IMSP SCTO a înregistrat venituri în sumă de 33040,4 mii lei, cele mai semnificative din acestea fiind mijloacele financiare din FAOAM pentru acordarea asistenței medicale, care constituie 93%, și veniturile din serviciile contra plată – 5%.

Dinamica cheltuielilor IMSP SCTO pentru anul 2010 este prezentată în Tabelul nr.1.

Tabelul nr. 1
(mii lei)

Nr. d/o	Cheltuieli	Cheltuieli totale	Pondere (%)	Include:			
				FAOAM	Pondere din total de cheltuieli (%)	Mijlacre speciale (servicii contra plată, fond locativ, аренда, prepare premitte gratis)	Pondere din total de cheltuieli (%)
	Total cheltuieli, inclusiv:	33760,6	100%	30579,1	90,6%/100	3181,5	9,4%/100
1.	Retribuirea muncii	13140,4	39,0%	12691,4	41,5%	449,0	14,1%
2.	Contribuții la buget (CAS și CAM)	3341,1	10,0%	3232,6	10,6%	108,5	3,4%
3.	Medicamente	4998,4	15,0%	4755,1	15,6%	243,3	7,6%
4.	Alimentarea pacienților	1089,0	3,0%	997,5	3,3%	91,5	2,9%
5.	Cheltuieli de regie	3020,5	8,9%	2522,2	8,2%	498,3	15,7%
6.	Endoproteze	5751,5	17%	5611,5	18,4%	140,0	4,4%
7.	Alte cheltuieli de marfă și servicii	1754,7	5,2%	768,8	2,4%	985,9	31%
	Preparate din sânge (primite gratis)	665,0	1,9%			665,0	20,9%

Sursă: Dările de seamă pe asistența medicală spitalicească și de ambulator pentru anul 2010, Informația referitor la cheltuielile efective

După cum rezultă din tabel, cheltuielile efective ale IMSP SCTO pe anul 2010 au constituit 33760,6 mii lei, din care cele mai semnificative sînt cheltuielile din contul FAOAM în sumă de 30579,1 mii lei, sau 90,6%, acestea fiind distribuite prioritar pentru retribuirea muncii (41,5%), procurarea medicamentelor (15,6%), alte cheltuieli (39,6%), din care 18,4% revin procurării endoprotezelor. Pe parcursul perioadei de gestiune, IMSP SCTO și-a constituit fondul de rezervă în sumă de 2138,5 mii lei, ceea ce reprezintă 7% din valoarea totală a veniturilor FAOAM.

III. CONSTATĂRI ȘI CONCLUZII

3.1. Cu privire la regularitatea planificării mijloacelor din FAOAM și contractării serviciilor AOAM

Pentru asigurarea funcționalității IMSP SCTO, finanțarea acesteia este unul din factorii principali de acordare a continuității garantate a serviciilor medicale din domeniul traumatologiei și ortopediei.

Solicitarea mijloacelor necesare pentru asistența medicală spitalicească se efectuează anual de către IMSP SCTO în baza numărului de „cazuri tratate” preconizate, luînd ca bază costul cazurilor tratate aprobate regulamentar⁶, iar pentru *asistența medicală de ambulator* (prin metoda „buget global”) se efectuează în sumă valorică, reieșind din alocațiile anului precedent. Aceasta este prezentată prin ofertă, care ulterior este negociată între IMSP SCTO și CNAM și servește drept temei pentru încheierea contractului de acordare a asistenței medicale în cadrul sistemului AOAM.

Planificarea cheltuielilor necesare se efectuează de către IMSP SCTO în baza Normelor metodologice din 21.08.2009⁷, care stabilesc modul de justificare a cheltuielilor pe articole separat.

Potrivit Normelor menționate, în cheltuielile curente pot fi incluse soldurile formate la finele anului precedent, sau, după necesitate, acestea pot fi utilizate pe parcursul anilor viitori. Acest fapt denotă că la alocarea mijloacelor financiare din FAOAM, CNAM nu ia în considerație existența mijloacelor bănești în sold la finele perioadei de gestiune.

La 17.12.2009, din FAOAM s-au contractat 3480 de cazuri tratate în valoare de 28801,7 mii lei. Pe parcursul anului 2010, prin 3 acorduri adiționale, au fost contractate suplimentar 196 de cazuri tratate, majorînd valoarea contractului cu 3719,8 mii lei. Astfel, de către CNAM, conform facturilor, au fost alocate mijloace financiare în sumă de 30454,4 mii lei, pentru tratarea a 3528 de cazuri asigurate.

⁶Ordinul ministrului sănătății nr. 442 din 28.11.2008 „Cu privire la aprobarea costurilor „cazurilor tratate” pentru anul 2009”.

⁷Normele metodologice din 21.08.2009 „Cu privire la formarea devizului de venituri și cheltuieli (business-plan) și gestionarea surselor financiare”, aprobate de Ministerul Sănătății, CNAM, Sindicatul „Sănătatea”.

De menționat că, la 30.12.2010, conform acordului adițional la contract, IMSP SCTO i-au fost alocate 648,0 mii lei pentru utilizarea completă a mijloacelor destinate asistenței medicale (în urma neîndeplinirii sau supraîmplinirii condițiilor contractuale pe „cazuri tratate”)⁸.

În rezultatul examinării dărilor de seamă privind îndeplinirea normativelor pe numărul de cazuri tratate, s-a constatat că pentru anul 2010 IMSP SCTO a supraîmplinit planul cu 11 cazuri tratate. Reieșind din calculele pe cazurile tratate și costurile acestora, suma necesară de a fi alocată regulamentar de CNAM urma să constituie 259,0 mii lei. Astfel, auditul relevă că la finele anului 2010 au fost transferate neîntemeiat mijloace publice în sumă de 389,0 mii lei, ceea ce a condiționat majorarea soldului la sfârșitul perioadei de gestiune. Conform dărilor de seamă ale IMSP SCTO, soldul mijloacelor financiare neutilizate, la 31.12.2009, a constituit 1580,8 mii lei, iar la finele perioadei auditate – 945,6 mii lei.

Concluzie: Formarea soldurilor de mijloace bănești a permis IMSP SCTO planificarea și efectuarea cheltuielilor suplimentare alocațiilor solicitate de la FAOM, prin ce sporește riscul denaturării costurilor reale ale cazurilor tratate și se oferă posibilități de utilizare a acestor mijloace contrar destinației.

3.2. Cu privire la regularitatea efectuării, înregistrării și raportării cheltuielilor din contul FAOM

3.2.1. Cu privire la formarea și utilizarea rezervelor

IMSP SCTO a format fondul de rezervă din contul mijloacelor FAOM în conformitate cu prevederile Regulamentului privind modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice⁹ și în baza Normelor metodologice din 21.08.2009, care stabilesc că rezervele se constituie din veniturile totale ale instituției și se utilizează pentru acoperirea cheltuielilor neprevăzute de natură economică, tehnogenă sau naturală, care afectează activitatea încontinuu a instituției (implementarea sistemelor informaționale; reparația capitală a clădirilor, mijloacelor fixe; implementarea tehnologiilor medicale; achiziționarea utilajului medical și a altor mijloace fixe).

În același timp, pct.4 din Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002, nu prevede includerea în tarifele pentru serviciile medico-sanitare a cheltuielilor pentru investițiile capitale în construcții; pentru reparația capitală a mijloacelor fixe; pentru achiziționarea utilajului și inventarului.

În același context, potrivit statutului IMSP SCTO, alocarea mijloacelor financiare pentru construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea utilajului costisitor și transportului sanitar ține de atribuțiile exclusive ale fondatorului.

De menționat că politica de contabilitate a IMSP SCTO nu prevede modul de contabilizare a formării și utilizării rezervelor.

Totodată, Standardele Naționale de Contabilitate¹⁰, pe care se bazează politica de contabilitate, prevăd formarea rezervelor din profitul înregistrat la finele perioadei de gestiune, dar nu din veniturile totale ale instituției, iar utilizarea rezervelor nu este în concordanță cu destinațiile stabilite în Regulamentul aprobat prin Ordinul nr. 9 din 17.01.2009.

Pe parcursul anului 2010, Consiliul administrativ al IMSP SCTO a aprobat fondul de rezervă (2118,5 mii lei) și destinația lui, acesta fiind utilizat integral pentru procurarea mijloacelor fixe și aparaturii de uz medical. În același timp, au fost procurate mijloace fixe în sumă de 62,1 mii lei, fără ca acestea să fie consemnate în procesul-verbal al Consiliului administrativ.

Concluzie: Neracordarea actelor normative care reglementează constituirea și utilizarea rezervelor la prevederile actelor normative¹¹ oferă posibilități fondatorului de a transmite atribuțiile sale IMSP SCTO, iar aceasta din urmă să utilizeze mijloacele FAOM contrar destinației.

3.2.2. Cu privire la remunerarea muncii

Potrivit normelor regulamentare¹², în costul serviciilor medicale prestate se includ și cheltuielile pentru retribuirea muncii personalului medical, care se constituie din salariul de bază și salariul suplimentar, fiind indicate exhaustiv categoriile de plăți: plata pentru gările de serviciu în zilele de sărbători, turele de noapte, pentru muncă intensivă, cu aplicarea noilor metode de muncă, și indemnizațiile de concediu.

Auditul relevă că, în anul 2010, IMSP SCTO, neținând cont de aceste prevederi, a planificat fondul de salarizare (13333,1 mii lei), reieșind din 413,75 unități de personal, incluzând mijloace pentru ajutoare materiale și premii în sumă de 1541,8 mii lei, ceea ce duce la majorarea cheltuielilor raportate și, respectiv, a costului cazului tratat.

În același timp, calculul salariului funcției, a suplimentelor, a sporurilor, premiilor și ajutoarelor materiale de către IMSP SCTO s-a efectuat în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.1593¹³.

În realitate, cheltuielile IMSP SCTO pentru remunerarea muncii în anul 2010 au însumat 12691,4 mii lei, reieșind din 382 de unități de personal, inclusiv ajutoare materiale și premii în sumă de 1073,4 mii lei.

Conform informației, salariul mediu lunar al unui angajat, achitat din FAOM, pe categorii de salariați, se prezintă în Tabelul nr.2.

Tabelul nr.2

Nr. d/o	Indicatori	Personal de conducere	Medici	Personal medical mediu	Personal medical inferior	Alt personal	Total
1	Fondul de retribuire a muncii, total (mii lei)	287,3	3807,2	4876,3	2143,1	1577,4	12691,4
2	Numărul de funcții ocupate la data întocmirii dării de seamă (unități)	4	76,75	133,5	103,5	60,75	382
3	Salariul mediu lunar al unei persoane fizice (mii lei)	6,0	4,13	3,04	1,7	2,2	2,77

Sursă: Dările de seamă (Formularele nr.1-16/d)

Auditul a supus testării corectitudinea calculării salariilor funcției, suplimentelor, adaosurilor, premiilor, altor plăți, precum și a achitării lor, calcularea reținerilor din salariu, care s-a efectuat prin metoda verificării ordinelor cu tabelele de evidență a timpului de lucru, fișele de personal și listele de plată pe anul 2010. În urma verificării, s-a constatat că IMSP SCTO a calculat și a achitat salariu din mijloacele FAOM personalului care acordă servicii contra plată în sumă de 107,0 mii lei, prin ce au fost defazectate mijloacele FAOM.

Concluzie: Planificarea neregulamentară a mijloacelor destinate remunerării muncii, cu includerea ajutoarelor materiale și a premiilor, a determinat majorarea mijloacelor solicitate în anul 2010 de la FAOM în sumă de 1541,8 mii lei.

Remunerarea neregulamentară a personalului a condiționat defazectarea mijloacelor FAOM și denaturarea dării de seamă prezentate CNAM în sumă de 107,0 mii lei.

3.2.3. Cu privire la regularitatea evidenței mijloacelor utilizate din FAOM

IMSP SCTO fiind o instituție nonprofit, la finele anului 2010, a raportat pierderi (720,2 mii lei), iar pentru anul 2009 – profit net (2876,5 mii lei) și prezintă Declarația persoanei juridice cu privire la impozitul pe venit.

Potrivit statutului IMSP SCTO, ținerea evidenței contabile este reglementată de Legea contabilității nr.113-XVI din

⁸Ordinul comun al Ministerului Sănătății și CNAM nr. 811A/223-A din 16.12.2010.

⁹Ordinul ministrului sănătății nr. 9 din 17.01.2009 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice” (în continuare – Regulamentul aprobat prin Ordinul nr. 9 din 17.01.2009).

¹⁰Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997 „Cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Standardelor Naționale de Contabilitate și Planului de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor” (în continuare – Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997).

¹¹Hotărârea Guvernului nr. 1128 din 28.08.2002 „Despre aprobarea Regulamentului cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare și Metodologiei stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare” (cu modificările ulterioare; în continuare – Hotărârea Guvernului nr.1128 din 28.08.2002).

¹²Hotărârea Guvernului nr. 1128 din 28.08.2002.

¹³Hotărârea Guvernului nr.1593 din 29.12.2003 „Despre aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală”.

27.04.2007¹⁴, de normele aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 174 din 25.12.1997, aplicabile persoanelor juridice care practică activitatea de antreprenoriat. Auditul relevă că politicile de contabilitate aferente activității de antreprenoriat nu sînt compatibile pentru IMSP SCTO, care activează pe principiul autofinanțării, de nonprofit, deoarece acestea utilizează mijloacele publice și gestionează patrimoniul public.

Auditul remarcă că, deși IMSP SCTO este o instituție nonprofit, la finele anului 2010, potrivit Raportului financiar pe anul 2010 (Forma nr.2), aceasta a raportat pierderi din activitatea economico-financiară în sumă de 720,2 mii lei, iar pentru anul 2009 – profit net în sumă de 2876,5 mii lei. De asemenea, în conformitate cu bilanțul contabil, instituția a înregistrat, la finele anului 2010, o pierdere neacoperită din anii precedenți în sumă de 1614,2 mii lei.

Totodată, s-a constatat că IMSP SCTO a prezentat Serviciului Fiscal de Stat Declarația persoanei juridice cu privire la impozitul pe venit (Forma VEN 08). Concomitent, conform art.51 din Codul fiscal¹⁵, instituțiile medico-sanitare publice și private sînt scutite de impozitul pe venitul obținut din activitatea prestatorilor de servicii medicale legate de realizarea Programului unic, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1387 din 10.12.2007¹⁶.

De asemenea, veniturile din serviciile contra plată nu includ procentele de rentabilitate, astfel, acestea nu sînt drept sursă de venit impozabil, ce necesită a fi prezentat Serviciului Fiscal de Stat.

Veniturile din contul mijloacelor FAOM contractate cu CNAM se țin de către IMSP SCTO pe două conturi de decontare separate (pentru asistență medicală specializată de ambulator și pentru cea spitalicească) și pe un cont de decontare pentru mijloacele încasate de la servicii cu plată, fapt ce asigură o transparență a veniturilor.

Evidența cheltuielilor efective este ținută separat, acestea fiind delimitate pe sursele de proveniență a mijloacelor financiare, ceea ce a permis auditului să evalueze utilizarea conform destinației a mijloacelor din contul FAOM. Reflectarea acestora în Raportul prezentat CNAM (1-16/r) se efectuează în baza datelor evidenței contabile.

În rezultatul verificării utilizării conform destinației a mijloacelor din contul FAOM, auditul a constatat unele neregularități, care au condiționat dezafectarea mijloacelor FAOM și denaturarea dării de seamă prezentată CNAM cu suma de 247,7 mii lei, inclusiv:

- pentru procurarea endoprotezelor utilizate la serviciile contra plată, IMSP SCTO a achitat neregular din mijloacele FAOM 55,7 mii lei;
- la decontarea medicamentelor din contul FAOM au fost incluse eronat costul preparatelor de sînge care au fost primite gratis de la Centrul de Transfuzie a Singelui în sumă de 160,7 mii lei;
- achitarea din contul mijloacelor FAOM a medicamentelor preconizate și utilizate la serviciile contra plată – 31,3 mii lei.

Concluzie: Forma de raportare a activității economico-financiare, precum și prezentarea declarațiilor persoanelor juridice cu privire la impozitul pe venit nu sînt aplicabile pentru instituțiile care își desfășoară activitatea pe principiul autofinanțării, de nonprofit.

Concomitent, utilizarea mijloacelor FAOM contrar destinației a dus la denaturarea Raportului prezentat CNAM cu suma de 354,7 mii lei (inclusiv suma de 107,0 mii lei).

3.2.4. Cu privire la regularitatea achizițiilor publice de bunuri și servicii

Pe parcursul perioadei auditate, IMSP SCTO a efectuat achiziționarea de medicamente, produse alimentare, produse parafarmaceutice, endoproteze, utilaj de uz medical etc., fiind încheiate 93 de contracte de achiziții publice în valoare de 16798,8 mii lei, din care:

- 13 proceduri de achiziții (801,7 mii lei) au fost efectuate prin metoda cererii ofertelor de prețuri;
- 62 de proceduri de achiziții (15907,1 mii lei) au fost efectuate prin intermediul licitațiilor publice;
- 18 proceduri de achiziții (90,0 mii lei) au fost efectuate prin contracte de mică valoare.

În scopul gestionării eficiente și corecte a mijloacelor financiare, la 20.04.2010, prin ordinul directorului general, a fost creat grupul de lucru pentru achiziții publice, compus din șase persoane, din cadrul IMSP SCTO.

Auditul remarcă că, contrar prevederilor regulamentare¹⁷, n-au fost stabilite atribuțiile fiecărui membru al grupului de lucru în parte, necesare pentru a fi exercitate în cadrul procedurilor de achiziții publice, aceștia fiind doar nominalizați. De asemenea, s-a constatat nerespectarea cadrului legal¹⁸, care prevede semnarea și depunerea pe propria răspundere a declarațiilor de confidențialitate și imparțialitate de către membrii grupului de lucru.

Pentru contractele încheiate pe parcursul anului 2010 (16798,8 mii lei) grupul de lucru al IMSP SCTO nu a întocmit regulamentar¹⁹ dosarele pentru arhivare și păstrare pe o perioadă de 5 ani.

IMSP SCTO nu a întocmit regulamentar²⁰ planul de achiziții pe întregul an bugetar, astfel, IMSP SCTO, neplanificîndu-și necesitățile de bunuri, lucrări și servicii, a admis contractarea de angajamente privind procurarea de bunuri în lipsa suportului financiar.

Auditul remarcă că, în perioada auditată, IMSP SCTO a calculat și a precizat valoarea estimativă a contractelor de achiziție a endoprotezelor, ceea ce ulterior a determinat încheierea a trei contracte cu unul și același agent economic. IMSP SCTO a motivat această situație prin majorarea numărului de pacienți cu diagnozele specifice activității de prestare a serviciilor, îndeosebi ale celor ce au ținut de endoprotezele de șold. Astfel, au fost încheiate 6 contracte în sumă de 6603,1 mii lei, iar valoarea precizată a fost de 6816,2 mii lei. Totodată, la 31.12.2010, IMSP SCTO a format un stoc supranormativ de endoproteze în sumă de 919,0 mii lei.

Ca rezultat al organizării achizițiilor publice centralizate de medicamente și de alte produse de uz medical, au fost încheiate 71 de contracte în valoare de 6781,9 mii lei, din care bunurile în sumă de 2039,3 mii lei n-au fost planificate inițial (4742,6 mii lei) și n-au avut suport financiar.

Auditul relevă că aceste condiții au determinat formarea stocurilor supranormative la finele perioadei de raportare și majorarea semnificativă a datoriei IMSP SCTO față de furnizori, care, la 31.12.2010, au atins suma de 3035,0 mii lei, înregistrîndu-se o creștere, comparativ cu perioada similară a anului 2009, în sumă de 996,5 mii lei. Această situație determină riscul utilizării mijloacelor FAOM în perioadele de gestiune următoare contrar destinației și priorităților stabilite în contract.

În cadrul planificării cheltuielilor din FAOM pentru produsele alimentare a fost preconizată suma de 1203,5 mii lei. Cu toate

¹⁴Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007.

¹⁵Codul fiscal, aprobat prin Legea nr.1163-XIII din 24.04.1997 (cu modificările ulterioare).

¹⁶Hotărîrea Guvernului nr.1387 din 10.12.2007 „Cu privire la aprobarea Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare – Programul unic aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1387 din 10.12.2007).

¹⁷Hotărîrea Guvernului nr.1380 din 10.12.2007 „Privind aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții” (în continuare – Hotărîrea Guvernului nr.1380 din 10.12.2007).

¹⁸Legea privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007.

¹⁹Hotărîrea Guvernului nr. 9 din 17.01.2008 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la întocmirea și păstrarea dosarului achiziției publice”.

²⁰Hotărîrea Guvernului nr. 1404 din 10.12.2008 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a valorii estimate a contractelor de achiziții publice și planificarea acestora”.

acestea, au fost încheiate 23 de contracte de achiziționare pentru necesitățile anului 2010 în sumă de 1289,0 mii lei, sau cu 85,5 mii lei mai mult.

Prevederile actelor normative²¹ stabilesc pentru autoritatea contractantă solicitarea, odată cu oferta, a informațiilor privind: calificarea operatorilor economici; datele de calificare; capacitatea financiară; componența fondatorilor; persoanele afiliate etc.

Auditul a constatat că, în unele cazuri, grupul de lucru, în cadrul procedurilor de achiziții, nu a studiat, nu a analizat și nu a confruntat documentele de calificare, prezentate de către operatorii economici, acceptând admiterea repetată la achiziții a aceluiași agenți economici și participarea acestora, fără respectarea cerințelor regulamentare. Astfel, în urma procedurii de achiziții prin cererea ofertelor de prețuri, în luna ianuarie 2010 a fost acceptat un agent economic, în lipsa certificatului de corespondere a mărfii pe poziții de oferte, respins la licitația anterioară din motivul ne reprezentării aceluiași document.

Totodată, auditul relevă că pentru patru achiziții de produse alimentare agenților economici nu le-au fost remise regulamentar²² invitații de participare, prin ce grupul de lucru nu a asigurat transparența și publicitatea procedurilor de achiziții publice.

Auditul a constatat lipsa unei monitorizări de către persoanele cu funcții de răspundere ale IMSP SCTO privind respectarea procedurilor de achiziții, ceea ce a generat achiziționarea mărfurilor în sumă de 37,3 mii lei de la unii agenți economici, aceștia nefiind câștigători pe pozițiile de bunuri din oferte. Persoanele responsabile ale entității au motivat situația creată prin necesitatea de produse, în timp ce procedura de achiziție durează.

Potrivit actelor de verificare cu 2 agenți economici, s-a constatat că, pe parcursul perioadei auditate, au fost livrate mărfuri în sume nesemnificative, fără respectarea valorii contractuale, nefiind încheiate acorduri adiționale.

Concluzie: *Cele constatate de audit denotă că IMSP SCTO, la achiziția mărfurilor nu a respectat prevederile regulamentare și a admis contractarea de bunuri în lipsa suportului financiar, ceea ce a condiționat formarea datoriilor, la finele perioadei de gestiune (31.12.2010), în sumă de 3035,0 mii lei.*

Organizarea și desfășurarea procedurilor de achiziții publice de către grupul de lucru al IMSP SCTO nu a asigurat pentru perioada anului 2010 o concurență loială și o utilizare economică și eficientă a mijloacelor publice.

3.3. Cu privire la regularitatea înregistrării patrimoniului public

La transmiterea în gestiune a patrimoniului statului nu a fost asigurată integritatea acestuia.

La data de 29.03.2010, concomitent cu numirea în funcție a directorului general, conform contractului de comodat, de către fondator, potrivit actelor de primire-predare, a fost transmis în gestiune operativă patrimoniul IMSP SCTO – clădiri la valoarea inițială de 6137,4 mii lei. Totodată, conform bilanțului, clădirile au fost înregistrate în sumă de 8504,9 mii lei.

În urma verificării listei de inventariere, s-a constatat lipsa înregistrării în act a unei clădiri cu valoarea de 2367,5 mii lei, ceea ce a servit drept motiv pentru ieșirea la fața locului, cu întocmirea procesului-verbal. Astfel, la 01.06.2011, auditul a constatat că aceasta reprezintă un cămin – bloc locativ de pe strada Ip. Soroceanu 73/2, care, potrivit explicațiilor persoanelor responsabile, urma a fi transmis în gestiunea

Asociației Coproprietarilor în Condominiu la 15.06.2005, cu achitarea de către ultima a datoriilor istorice ale locatarilor. Din motivul refuzului achitării datoriilor, Asociația Coproprietarilor în Condominiu până în prezent nu a semnat actul de primire-predare.

De asemenea, conform actelor de primire-predare, au fost transmise mijloace de transport cu starea tehnică bună și satisfăcătoare, care, contrar actelor normative²³, nu erau evaluate, valoarea de bilanț a acestora constituind zero lei.

Controalele precedente

Auditul remarcă că, pentru perioada anilor 2007-2009, de către Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a fost efectuată revizia economico-financiară tematică, în cadrul căreia au fost constatate prejudicii în sumă de 6321,5 mii lei.

La 22.12.2010, Judecătoria sect. Buiucani a examinat această situație și a hotărât de a încasa în beneficiul IMSP SCTO de la persoanele responsabile și implicate suma de 6297,7 mii lei.

IV. RECOMANDĂRI

Recomandări Instituției medico-sanitare publice Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie:

1. În scopul eficientizării managementului financiar public, să elaboreze reglementări ale proceselor de control intern, ținând cont de posibilele riscuri ale sistemului de control intern la toate etapele, inclusiv la etapele de planificare, de contractare, de executare și de raportare.

2. Să respecte normele legale la organizarea, desfășurarea și evaluarea ofertanților/participanților la achizițiile publice, cu determinarea atribuțiilor membrilor grupului de lucru.

3. Să utilizeze mijloacele contractate din contul FAOAM conform destinației și în limitele stabilite, neadmițând formarea datoriilor lipsite de suport financiar, precum și a soldurilor semnificative la finele perioadei de gestiune.

4. Să restabilească mijloacele FAOAM utilizate contrar destinației în sumă de 194,0 mii lei.

5. Să întreprindă măsurile de rigoare referitor la asigurarea transmiterii conforme în gestiune a imobilului în valoare de 2367,5 mii lei, pentru înregistrarea veridică a patrimoniului public în evidența contabilă.

Recomandări Instituției medico-sanitare publice Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie, în comun cu Compania Națională de Asigurări în Medicină și Ministerul Sănătății:

6. Să reexamineze modalitatea de planificare, determinare a calculului mijloacelor FAOAM solicitate de IMSP SCTO în conformitate cu cadrul regulamentar.

7. Să revadă modalitatea de corectare a sumei de 160,7 mii lei, reflectate eronat la cheltuielile efective, la articolul „Medicamente”, din darea de seamă pentru anul 2010.

Recomandări Consiliului administrativ:

8. Să examineze în cadrul ședinței Raportul auditului regularității executării fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală de către Instituția medico-sanitară publică Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie în exercițiul bugetar 2010, cu aprobarea unui plan de acțiuni în vederea executării recomandărilor de audit și eficientizării utilizării mijloacelor publice.

V. OPINII DE AUDIT

Opinie cu rezerve privind rapoartele financiare:

În opinia auditorului, bazată pe activitățile de audit efectuate, cu excepția neconcordanței integrale a datelor

²¹Hotărârea Guvernului nr.245 din 04.03.2008 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la achiziția bunurilor și serviciilor prin cererea ofertelor de prețuri” (cu modificările ulterioare), pct.6 (în continuare – Hotărârea Guvernului nr.245 din 04.03.2008); Hotărârea Guvernului nr.1380 din 10.12.2007.

²²Hotărârea Guvernului nr.245 din 04.03.2008, pct. 9.

²³Standardul Național de Contabilitate 16 “Contabilitatea activelor materiale pe termen lung”.

din evidența contabilă cu situația reală a patrimoniului gestionat, rapoartele financiare, sub toate aspectele semnificative, oferă o imagine reală și fidelă a situației patrimoniale și a celei financiare ale Instituției medico-sanitare publice Spitalul Clinic de Traumatologie și Ortopedie, la data de 31.12.2010.

CONTROLORUL DE STAT**Opinie cu rezerve privind regularitatea:**

În opinia auditorului, cu excepția remunerării neregulamentare a personalului, aspectelor ce țin de realizarea achizițiilor publice și atribuțiilor grupului de lucru în procesul de achiziții, gestionarea mijloacelor publice și administrarea patrimoniului public, sub toate aspectele semnificative, au fost efectuate legal și regulamentar.

Natalia APOSTOL**45****HOTĂRÎRE**

privind Raportul auditului performanței „Există oportunități de îmbunătățire a proceselor de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor necesare pentru asigurarea sectorului de alimentare cu apă și canalizare la S.A. „Apă-Canal Chișinău””

Curtea de Conturi, în prezența Primarului general al municipiului Chișinău dl D.Chirtoacă, președintelui Consiliului S.A. „Apă-Canal Chișinău” (în continuare – ACC) dl O.Cernei, reprezentantului statului în ACC dl L.Carp, directorului general al ACC dl C.Becciev, directorului economic al ACC dl I.Burdila, directorului tehnic al S.A. „Termocom” dl V.Leu, precum și a altor persoane responsabile, călăuzindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului performanței „Există oportunități de îmbunătățire a proceselor de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor necesare pentru asigurarea sectorului de alimentare cu apă și canalizare la S.A. „Apă-Canal Chișinău””.

Misiunea de audit s-a desfășurat în conformitate cu Programul activității de audit al Curții de Conturi pe anul 2011, urmărind drept scop realizarea angajamentelor asumate de Guvernul Republicii Moldova față de Comisia Uniunii Europene conform Acordului de Finanțare pentru Programul de Suport al Politicii Sectoriale în domeniul apei în valoare totală de 50 mil.euro.

Prin exercitarea acestui audit, Curtea de Conturi urma să execute angajamentul asumat ce vizează domeniul politicii „Managementul finanțelor publice și buna guvernare”, componenta „Audit extern”, astfel contribuind la asigurarea debursării tranșei respective a suportului sectorial acordat Guvernului Republicii Moldova.

Curtea de Conturi și-a propus ca obiectiv de a răspunde la următoarea întrebare:

„A aplicat ACC prevederile Legii privind achizițiile publice la procurarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor destinate sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare și a asigurat utilizarea în mod economic, eficient și rațional a mijloacelor financiare destinate achizițiilor?”

Auditul a fost planificat și s-a efectuat la S.A. „Apă-Canal Chișinău” în conformitate cu Standardele de audit și cu Manualul de audit al performanței ale Curții de Conturi.

La exercitarea misiunii de audit a fost utilizată baza de date a Serviciului Vamal.

Prin realizarea auditului respectiv, Curtea de Conturi și-a pus drept scop următoarele:

- să stabilească dacă persistă probleme, abateri sau deficiențe la desfășurarea procedurilor de achiziții ale bunurilor, lucrărilor și serviciilor;
- să ofere informații utile instituțiilor interesate, societății

și executorilor privind justificarea exercițiului de valorificare a mijloacelor financiare încasate, utilizate pentru achiziții, consumuri și cheltuieli, în vederea evaluării acestora în raport cu veniturile încasate, ținându-se cont de riscurile stabilite;

- să determine acțiunile ce urmează a fi întreprinse de către ACC, în scopul lichidării cauzelor ce împiedică eficientizarea procesului de achiziție.

Examinând rezultatele auditului, audiind raportul prezentat și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, Curtea de Conturi,

a constatat:

➤ ACC nu este calificată drept autoritate contractantă, care ar fi avut obligația de a efectua achiziții conform Legii privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007²(în continuare – Legea nr.96-XVI din 13.04.2007), deși cadrul legal permite calificarea în calitate de autoritate contractantă a ACC la dorință sau la decizia organelor de conducere competente.

➤ La 27.04.2010, ACC a aprobat Regulamentul „Cu privire la organizarea și desfășurarea licitației de achiziționare a mărfurilor, lucrărilor și serviciilor în cadrul S.A. „Apă-Canal Chișinău””, în care este specificat că acesta este elaborat în baza actelor normative ale Republicii Moldova în vigoare, totodată, unele norme contravin prevederilor cadrului legal în domeniu. În consecință, n-a fost asigurată economicitatea și eficiența achizițiilor, tratamentul egal al potențialilor ofertanți și lichidarea riscurilor de neexecutare a contractelor.

➤ Organizarea activității de achiziții nu este bine cunoscută de persoanele implicate, de la etapa comenzii și pînă la livrare. N-au fost aprobate Regulamente interne de funcționare a Comisiei de licitație. Ca rezultat, membrilor Comisiei nu le-au fost repartizate adecvat obligațiunile și n-au fost stabilite norme interne bine definite privind desfășurarea procedurilor de achiziție.

➤ Achiziționarea reală a bunurilor, lucrărilor și serviciilor diferă de cererile de achiziții programate. Deși ACC anual elaborează și aproba planuri de achiziții, de fapt, se achiziționează alte bunuri, lucrări și servicii decît cele aprobate, ca urmare a insuficienței mijloacelor financiare necesare pentru achiziționarea planificată.

➤ În condiții de insuficiență permanentă de mijloace financiare, ACC, potrivit deciziei Consiliului, a achiziționat, la 30.12.2010, o stație electrică de cogenerare de la BC „Banca Socială”, primită în posesie din contul bunului găjat pentru creditul acordat proprietarului acesteia – S.A. „Energy Investment Group”, care nu avea posibilități de rambursare

¹M.O., 2008, nr.237-240, art.864.

²M.O., 2007, nr.107-111, art.470.

a creditului contractat. Totodată, ACC nu s-a conformat cerințelor Consiliului privind selectarea unei companii de evaluare a prețului de piață al stației respective, precum și privind încheierea unui contract cu S.A. „Termocom” în vederea livrării energiei termice produse la stație. ACC a achiziționat stația respectivă la un preț condiționat de bancă de 25,0 mil. lei, contractînd de la aceasta un credit în sumă de 17,4 mil. lei. Stația n-a fost exploatată pînă la finele auditului, negenerînd veniturile scontate, deși, conform argumentării economice, urma să producă energie electrică de la momentul achiziționării și să obțină venituri anuale de 7,2 mil. lei.

➤ Evitarea licitațiilor publice limitează participarea unor potențiali furnizori și influențează direct aspectul cost-eficienței. Această situație a avut drept consecință nerespectarea principiilor transparenței și a liberei concurențe în derularea procesului de achiziție. În această conjunctură, unii furnizori cu care ACC, prin încredințare directă a achiziției a încheiat contractele respective, au aplicat adaosuri comerciale de pînă la 70,0%, ceea ce a condiționat majorarea cheltuielilor pentru achiziția acestor bunuri.

➤ Unele bunuri sînt procurate fără efectuarea procedurilor de achiziții publice, inclusiv a celor prevăzute de propriul Regulament. O situație deosebită a fost constatată la procurarea îmbrăcămintei și a încălțămintei speciale. Fără a se conforma la prevederile Regulamentului aprobat, ACC n-a desfășurat procedurile de achiziții publice, procurînd îmbrăcămintă și încălțămintă specială, în valoare de 1,4 mil. lei, fără a încheia contracte cu furnizorii.

➤ În unele cazuri, ACC a divizat obiectul achiziției în mai multe etape, favorizînd unii agenți economici, ceea ce stîrbește din imaginea și încrederea operatorilor economici față de aceasta.

➤ ACC n-a solicitat depunerea de către executorii contractelor a garanției de bună execuție, ceea ce contribuie la imposibilitatea solicitării de la aceștia a corectării unor lucrări executate necalitativ.

➤ Documentele aferente achizițiilor sînt întocmite și păstrate neadecvat, ceea ce identifică posibilitatea pierderii/dispariției sau sustragerii și înlocuirii unor documente din dosar.

Se concluzionează că politicile manageriale ce țin de achiziționarea bunurilor și serviciilor, și, respectiv, principiile eficienței, economicității și eficacității, precum și responsabilitățile personalului implicat în aceste procese sînt reglementate și implementate insuficient.

Disfuncționalitățile în procesul de achiziții, cauza principală a cărora ține de necalificarea S.A. „Apă-Canal Chișinău” drept autoritate contractantă, generează

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Nr. 48. Chișinău, 2 septembrie 2011.

majorarea prețurilor de cost ale bunurilor, lucrărilor și serviciilor la nivelul ACC și, în final, duc implicit și la majorarea cheltuielilor incluse în tariful pentru serviciile de alimentare cu apă a consumatorilor.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.7 alin.(1) lit.a), art.15 alin.(2) și alin.(4), art.16 lit.c), art.34 alin.(3) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi,

hotărăște:

1. Se aprobă Raportul auditului performanței „Există oportunități de îmbunătățire a proceselor de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor necesare pentru asigurarea sectorului de alimentare cu apă și canalizare” la S.A. „Apă-Canal Chișinău”, care este parte componentă a prezentei Hotărîri, și se remite entității auditate – **S.A. „Apă-Canal Chișinău”**, pentru întreprinderea măsurilor în vederea implementării recomandărilor expuse în acesta.

2. Hotărîrea și Raportul de audit se remit autorităților indicate în punctele 2.1.-2.2. și se recomandă acestora să ia atitudine, conform competențelor, referitor la rezultatele auditului și să întreprindă măsuri în vederea implementării recomandărilor expuse în Raport și în prezenta Hotărîre, după cum urmează:

2.1. Guvernului, pentru informare și luare de atitudine, precum și pentru documentare și monitorizare a realizării obiectivelor și activităților prevăzute în Matricea Politicii, conform Acordului de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova și Comisia Comunităților Europene privind Programul de susținere a politicilor în domeniul aprovizionării cu apă, din cadrul Planului Național de Acțiuni 2009.

2.2. Consiliului S.A. „Apă-Canal Chișinău”, pentru convocarea adunării generale extraordinare, la care să se examineze:

2.2.1. Raportul auditului, în vederea implementării recomandărilor și lichidării cauzelor care au generat problemele și neregulile menționate în Raport;

2.2.2. oportunitatea calificării ACC în calitate de autoritate contractantă, care ar avea obligația de a efectua achizițiile conform prevederilor Legii nr.96-XVI din 13.04.2007, în scopul eficientizării proceselor de achiziții publice.

3. Despre măsurile întreprinse pentru executarea pct.1 și pct.2 din prezenta Hotărîre și privind implementarea recomandărilor auditului se va informa Curtea de Conturi în termen de 4 luni.

4. Prezenta Hotărîre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art.34 alin.(7) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008.

Serafim URECHEAN

RAPORT

privind rezultatele misiunii de audit al performanței

Introducere

Pentru întreprinderile și organizațiile care prestează servicii de importanță socială, achizițiile publice reprezintă totalitatea proceselor de planificare, stabilire a priorităților, organizare, publicitate și de desfășurare a procedurilor, în vederea realizării de cumpărări din mijloacele financiare încasate pentru aceste servicii. Legislația Republicii Moldova încurajează concurența între firme prin utilizarea procedurilor de selecție transparente.

Bunele practici arată că, în condiții de piață, combinația dintre concurența sporită, profesionalism și procedurile de achiziții eficiente poate oferi prețuri cu mult mai joase. Deoarece apa reprezintă una dintre cele mai importante resurse pentru dezvoltarea economică și socială, fiind indispensabilă, alimentarea cu apă destinată consumului casnic

este esențială pentru sănătatea și bunăstarea populației, iar pentru consumul industrial – face parte din mijloacele circulante, de asemenea, indispensabile.

Reieșind din aceste considerente, achizițiile efectuate în alimentarea cu apă au menirea să contribuie la sporirea cantității de apă disponibile pentru a satisface un nivel mai ridicat al cererii, extinderea acoperirii geografice, îmbunătățirea calității apei distribuite, ameliorarea eficienței sistemelor de alimentare cu apă și sporirea calității serviciilor.

Luînd ca bază aceste considerații, precum și urmărind scopul conformării la normele naționale și internaționale privind cele mai bune practici în sistemele de management al achizițiilor, S.A. „Apă-Canal Chișinău” (în continuare – ACC) a elaborat și parțial a implementat criterii ce țin de

achizițiile de mărfuri, lucrări și servicii, cu punerea în aplicare din aprilie 2010.

Potrivit standardelor europene, utilizarea eficientă și rațională a mijloacelor financiare destinate achizițiilor constituie unul dintre obiectivele de bază, care are menirea să asigure realizarea eficientă a obiectivelor societății, protecția și utilizarea durabilă a apei, principii care coincid și cu dispozițiile din Codul apelor al Republicii Moldova¹, care obligă consumatorii să folosească rațional și economic resursele de apă și să efectueze măsuri de îmbunătățire a calității apei, să prevină poluarea, impurificarea și epuizarea obiectivelor acvatice.

În scopul realizării drepturilor cetățenilor la servicii de apă calitative la un tarif rezonabil, care poate fi asigurat și prin desfășurarea eficientă și transparentă a procedurilor de achiziții, este necesar de întreprins măsuri, din care:

➤ adoptarea de către stat a politicilor de stabilire a prevederilor de acțiuni coercitive împotriva autorităților contractante care nu-și îndeplinesc obligațiile;

➤ acționarul societății trebuie să se asigure că prin procesul de achiziții publice aceasta consumă efectiv, eficient, în mod etic, echidistant și transparent mijloacele financiare încasate în urma prestării serviciilor de apă în decursul unei perioade;

➤ asigurarea controlului de către acționar în ceea ce privește gestionarea în mod economic a mijloacelor financiare încasate în urma prestării serviciilor de apă, în scopul justificării achiziției de bunuri, utilizării eficiente a consumurilor și cheltuielilor;

➤ redirecționarea achizițiilor în investiții moderne în domeniul apelor, care ar asigura modernizarea tehnologiilor existente, ceea ce ar genera sporirea calității apei disponibile, pentru a satisface un nivel mai ridicat al cererii, precum și eficientizarea sistemelor de alimentare cu apă;

➤ îmbunătățirea calității managementului achizițiilor prin optimizarea structurii întreprinderii, acestea fiind criteriile de performanță într-o societate modernă, care ar asigura realizarea obiectivelor ACC cu costuri mai mici.

Rolul furnizorului serviciilor de apă și al acționarului

ACC, reorganizată în anul 1997, este cel mai mare producător și furnizor de apă potabilă din țară. Ea livrează apă populației, instituțiilor și întreprinderilor. Consiliul municipal Chișinău deține 100% din acțiunile societății. Personalul efectiv al întreprinderii, la 01.01.2011, constituia 1972 de persoane. Organele de conducere ale societății sînt: Adunarea generală a acționarilor; Consiliul Societății; organele executive și Comisia de cenzori. Organul suprem de conducere este adunarea generală a acționarilor, care are dreptul să decidă asupra oricăror chestiuni, în limitele stabilite de lege și statut. Consiliul societății este organul colectiv de conducere, ales, care reprezintă interesele acționarilor în perioada dintre adunările generale și care, în limitele atribuțiilor sale, exercită conducerea generală și controlul asupra activității societății. Consiliul societății este constituit din 9 persoane, inclusiv 5 reprezentanți ai Consiliului municipal Chișinău (în continuare – CMC).

Ținînd cont de atribuțiile stabilite în documentele de constituire, actele normative și legislative din domeniul achizițiilor publice, precum și de bunele practici ale Uniunii Europene în ceea ce privește gestionarea achizițiilor publice, a patrimoniului public, ACC urmează să întreprindă măsuri suficiente în vederea gestionării achizițiilor, cu respectarea principiului raportului cost-eficiență.

Organele de conducere trebuie să asigure controlul

asupra utilizării cu maximă eficiență, economicitate și eficacitate a mijloacelor destinate achizițiilor de bunuri și servicii și a patrimoniului de stat aflat în gestiunea ACC.

Sfera și obiectivele auditului

La efectuarea auditului performanței privind eficiența procedurilor de achiziție la acordarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare, Curtea de Conturi, în conformitate cu angajamentele asumate conform Matricei Politicii privind Acordul de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană din 25.02.2009 în domeniul apelor, pentru obținerea mijloacelor nerambursabile de susținere bugetară, este responsabilă de realizarea și prezentarea obiectivă a rezultatelor acestui audit.

Obiectivul principal al auditului a fost de a urmări conformitatea, economicitatea, eficiența și eficacitatea achizițiilor de bunuri, lucrări și servicii, cu emiterea recomandărilor, care să asigure îmbunătățirea proceselor aferente domeniului nominalizat.

Obiectivul specific al auditului a urmărit să răspundă la următoarea întrebare:

• A aplicat ACC prevederile Legii privind achizițiile publice la procurarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor destinate sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare și a asigurat utilizarea în mod economic, eficient și rațional a mijloacelor financiare destinate achizițiilor?

Scopul auditului performanței este de a oferi informații relevante în ceea ce privește maniera de implementare și consecințele activităților în domeniul apelor. În acest sens, realitățile economico-financiare ale ACC au relevat faptul că nu este suficient ca banii încasați în urma realizării serviciilor de apă și canalizare să fie cheltuiți conform prevederilor legale, aceștia trebuie să fie utilizați și în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate. Din cele menționate se concluzionează că gestionarea mijloacelor financiare, achiziția de bunuri și servicii, într-o măsură semnificativă, trebuie cuantificate cu ajutorul indicatorilor de performanță.

Domeniul de aplicare a auditului și metodologia

Domeniul de aplicare a auditului și metodologia de audit sînt expuse în Anexă.

Constatările auditului

A aplicat ACC prevederile Legii privind achizițiile publice la procurarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor destinate sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare și a asigurat utilizarea în mod economic, eficient și rațional a mijloacelor financiare destinate achizițiilor?

Auditul a constatat că, deși cadrul legal privind achiziția bunurilor, lucrărilor și serviciilor asigură posibilitatea aplicării acestuia în domeniul respectiv la ACC, entitatea a aprobat abia în aprilie 2010 Regulamentul „Cu privire la organizarea și desfășurarea licitației de achiziționare a mărfurilor, lucrărilor și serviciilor în cadrul S.A. „Apă-Canal Chișinău”, unele norme ale căruia nu sînt în strictă conformitate cu prevederile Legii privind achizițiile publice. Această situație a fost cauzată de necalificarea, în perioada de referință, a ACC în calitate de autoritate contractantă. În consecință, n-a fost asigurată economicitatea și eficacitatea achizițiilor publice, desfășurarea în toate cazurile a procedurilor de licitații, accesul larg al operatorilor la procedurile de achiziții, tratamentul egal al potențialilor ofertanți, fiind favorizați unii agenți economici prin divizarea achizițiilor în mai multe etape. În același timp, planificarea achizițiilor de bunuri, lucrări și servicii nu s-a fundamentat pe calcule și analize obiective, neținîndu-se cont nici de necesitățile stringente ale ACC, fiind procurat utilaj costisitor în lipsa mijloacelor

¹Codul apelor al Republicii Moldova, Legea nr. 1532-XII din 22.06.1993.

financiare (prin contractarea unui credit), utilajul nefiind exploatat și negenerând venituri societății.

Unul din obiectivele declarate ale politicii statului privind eficiența managementului achizițiilor publice este creșterea eficienței și transparenței acestora, ca efect al utilizării raționale a mijloacelor financiare direcționate la achiziția de bunuri, lucrări și servicii.

Luînd ca bază bunele practici, atribuțiile stabilite în actele normative și legislative, precum și în statutul ACC, ultima urma să întreprindă toate măsurile legale care se impun în vederea asigurării achiziționării bunurilor, lucrărilor și serviciilor, respectînd principiul raportului cost-eficiență, iar acționarul – să exercite controlul asupra utilizării cu maximă eficiență, economicitate și eficacitate a mijloacelor financiare încasate în urma prestării serviciilor.

Art.12 alin.(5) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007² permite calificarea ACC în calitate de autoritate contractantă **la dorință sau la decizia organelor de conducere competente**, cu condiția efectuării achizițiilor în strictă conformitate cu legea respectivă.

Misiunea de audit a constatat că, pînă în luna aprilie 2010, ACC nu a fost calificată drept autoritate contractantă, care ar fi avut obligația de a efectua achiziții conform Legii nr.96-XVI. Ca urmare, în perioada menționată, ACC a realizat procedurile de achiziții publice în lipsa criteriilor de reglementare a acestora, fără efectuarea unui studiu de fezabilitate în care să fie efectuată o analiză a indicatorilor prețurilor medii de piață ale bunurilor și serviciilor contractate.

În această perioadă, achiziționarea bunurilor, serviciilor și lucrărilor s-a efectuat în temeiul ordinelor directorului general al ACC, doar prin metoda de concurs. Nedesfășurarea licitațiilor publice n-a asigurat accesul mai multor operatori economici, care puteau propune oferte mai avantajoase pentru ACC din punct de vedere al prețului și al calității.

ACC a aprobat propriul Regulament cu privire la achiziții. Deși în pct.1 al Regulamentului respectiv este specificat că acesta este elaborat în baza actelor normative în vigoare ale Republicii Moldova, unele norme ale acestuia contravin prevederilor cadrului legal.

La solicitarea acționarului, la 27.04.2010, Consiliul de administrare al ACC a aprobat Regulamentul „Cu privire la organizarea și desfășurarea licitației de achiziționare a mărfurilor, lucrărilor și serviciilor în cadrul S.A. „Apă-Canal Chișinău”” (în continuare – Regulament).

Misiunea de audit a relevat că unele norme ale Regulamentului contravin celor reglementate de cadrul legal în domeniul respectiv, din care se exemplifică următoarele:

- Pentru desfășurarea licitațiilor a fost majorat pragul valorii estimative (art. 2 din Legea nr.96-XVI) prin stabilirea acestuia: pentru bunuri – în mărime de la 100,0 mii lei (fără TVA) și pentru lucrări și servicii – de la 150,0 mii lei (fără TVA), în loc de 20,0 mii lei și, respectiv, 25,0 mii lei, prevăzute de lege, ceea ce dă posibilitatea de a nu desfășura procedurile de licitație în cazul cînd valoarea estimativă este între pragul stabilit de cadrul legal și Regulamentul intern.

- Limitarea tipurilor de atribuire a procedurilor de achiziții publice, nefiind prevăzute proceduri cum ar fi: cererea ofertelor de prețuri, achiziția dintr-o singură sursă etc. (art.33 din lege), totodată, fiind stabilită o modalitate de achiziție neprevăzută de legislație, cum ar fi colectarea conturilor de la diferiți furnizori, la necesități ce nu depășesc plafonul minim stabilit, ceea ce limitează accesul operatorilor la procedura de achiziții desfășurată.

- Nerespectarea normei legale privind desfășurarea licitației deschise (art. 34- art.47 din Legea nr.96-XVI), fiind stabilită o metodă de separare a acestuia în 2 etape – desemnarea cîștigătorului preventiv și negocierile directe cu toți participanții, ce dă posibilitate, în procesul de achiziționare, de favorizare a unor ofertanți, la discreția Comisiei, ceea ce nu exclude și riscul de conflict de interese.

- Nerespectarea normei legale (art.49 din Legea nr.96-XVI) privind preselecția participanților la licitația limitată conform unor criterii aprobate, fiind stabilită procedura de invitație la licitația restrînsă, la discreția membrilor Comisiei de licitație, ceea ce limitează accesul operatorilor la procedura desfășurată.

- Nerespectarea normei legale la publicarea anunțului de intenție, care, conform art.19 din Legea nr.96-XVI, se efectuează cu cel mult 30 de zile după aprobarea business-planului. În acest context, se exemplifică încălcarea acestor norme prin stabilirea în Regulament a publicării termenului de desfășurare a licitațiilor de 3 zile. În consecință, nu se asigură posibilitatea participării la licitație a unui număr larg de operatori economici, precum și se limitează eficiența achizițiilor efectuate etc.

Aceste abateri de la prevederile legale, în unele cazuri, au contribuit la neasigurarea economicității și eficienței achizițiilor, tratamentul inegal al potențialilor ofertanți și la existența riscurilor de neexecutare a contractelor.

N-au fost aprobate Regulamente interne de funcționare a Comisiei de licitație.

Deși Legea nr.96-XVI prevede posibilități de a crea mai multe grupuri de lucru, în funcție de obiectul achiziției, ACC, creînd, la 20.05.2010, în aceste scopuri, Comisia pentru organizarea și desfășurarea licitației de achiziționare a mărfurilor, lucrărilor și serviciilor (grupul de lucru), a repartizat atribuțiile membrilor acesteia în funcție de domeniul de activitate. Din aceasta reiese că fiecărui membru al Comisiei îi revenea responsabilitatea de analiză a ofertelor din domeniu conform atribuțiilor profesionale.

Membrilor Comisiei nu le-au fost repartizate adecvat obligațiunile, adică nu sînt stabilite norme interne bine definite. De asemenea, aceștia nu au fost familiarizați cu reglementările legale în domeniu, nefiind instruiți nici în cadrul entității, nici în afara ei.

Cele menționate pot influența activitatea decizională a grupului de lucru, avînd drept impact luarea unor decizii în defavoarea unor operatori economici, precum și aplicarea unor proceduri inadecvate, ce pot condiționa contestarea deciziilor grupului de lucru, apariția conflictelor de interese etc.

Planurile de achiziții aprobate nu se executau întocmai.

Misiunea de audit a constatat că, deși ACC anual elabora și aproba planuri de achiziții, de fapt se achiziționau alte bunuri, lucrări și servicii decît cele aprobate, ca urmare a modificării unor procese tehnologice, apărute în urma necesității de lichidare a unor consecințe ce puneau în pericol activitatea de prestare a serviciilor, precum și a insuficienței mijloacelor financiare necesare pentru achiziționarea planificată. Ca urmare, nu a fost posibilă implementarea unor tehnologii moderne în sectorul de aprovizionare cu apă și canalizare. În această perioadă practic n-a fost achiziționat nici un echipament performant cu capacități specifice, care ar eficientiza domeniul de prestare a serviciilor de apă.

ACC, în lipsa mijloacelor financiare, a achiziționat preponderent bunuri și servicii doar de necesitate stringentă.

În perioada anilor 2009-2010, de către ACC au fost achiziționate bunuri, lucrări și servicii în valoare

²Legea privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007 (în continuare – Legea nr. 96-XVI).

de 446,5 mil.lei, din care energie electrică, termică și gaze naturale – 305,3 mil.lei (68,4%), lucrări de reparație și servicii de transport – 86,5 mil.lei (19,4%), mijloace fixe – 54,7 mil.lei (12,2%), inclusiv până în aprilie 2010 au fost achiziționate bunuri și servicii în valoare de 253,3 mil.lei.

Din mijloacele fixe achiziționate fac parte utilajul tehnologic și rețelele de apă și canalizate în valoare de 24,0 mil. lei, un mijloc de transport – 0,3 mil.lei și alte mijloace fixe în sumă de 5,4 mil.lei. De asemenea, în anul 2010 a fost contractată stația electrică de cogenerare, cu valoarea de 25,0 mil.lei, pentru care a fost transferată suma de 17,4 mil.lei (despre ce va fi descris în continuare). Întru achiziționarea bunurilor și lucrărilor menționate, au fost desfășurate 13 licitații publice.

Au fost achiziționate unele bunuri costisitoare care nu sînt utilizate.

Conform prevederilor art. 27 din Legea nr. 96-XVI și punctelor 15 și 16 din Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1404 din 10.12.2008³, precum și regulilor privind managementul gestionării mijloacelor fixe, contractantul de bunuri trebuie să asigure respectarea următoarelor condiții: cunoașterea exactă a necesităților de bunuri; existența surselor financiare; calcularea valorii estimate a contractului; complexitatea bunului; scopul în care acesta urmează să fie utilizat și cerințele concrete pe care trebuie să le satisfacă acest bun; prețurile medii. Neținîndu-se cont de cele expuse, la 30.12.2010, ACC, în baza deciziei Consiliului societății, fără a planifica achiziția și fără a efectua un studiu minuțios de fezabilitate, a contractat stația electrică de cogenerare (în continuare – stație electrică), în valoare de 25,0 mil.lei, de la BC „Banca Socială” S.A. Ultima a primit în posesie stația respectivă din contul bunului gajat pentru creditul acordat proprietarului acesteia – S.A. „Energy Investment Group”, care nu avea posibilități de rambursare a creditului contractat.

Această stație electrică a fost importată în anul 2004 de S.A. „Energy Investment Group” și instalată pe teritoriul ACC pentru producerea energiei electrice, care era livrată ultimei. În calitate de materie primă pentru producerea energiei electrice se utiliza gazul natural livrat de S.R.L. „Chișinău Gaz”, deși inițial era prevăzută utilizarea biogazului. Ținîndu-se cont de creșterea prețurilor la gazul natural, producerea energiei electrice a devenit nerentabilă. În consecință, agentul economic a înregistrat, la 01.01.2008, pierderi în sumă de 13,2 mil.lei. Acest fapt a cauzat imposibilitatea rambursării creditului de către S.A. „Energy Investment Group” băncii comerciale și, ca rezultat, folosirea de către bancă a dreptului de a solicita rambursarea anticipată integrală a creditului. Avînd în vedere nerambursarea în termenele stabilite a creditului, banca a decis să comercializeze ACC activele gajate în contul datoriei debitorului, propunînd, în acest sens, acesteia contractarea unui credit.

La ședința Consiliului din 24.12.2008, Consiliul a obligat executivul ACC să organizeze selectarea unei companii de evaluare a prețului de piață al stației electrice și să achiziționeze ulterior de la bancă stația respectivă, ținînd cont de prețul de piață curent al acesteia. De asemenea, a fost pus în sarcina organului executiv al ACC să negocieze cu banca comercială condițiile unor credite pentru procurarea stației electrice respective.

ACC n-a executat cerințele Consiliului privind achiziționarea stației electrice.

Neținîndu-se cont de cerințele Consiliului privind evaluarea prețului de piață al stației electrice, precum și privind încheierea unui contract cu S.A. „Termocom” în vederea livrării energiei termice produse la stație (doar

după care urma să fie încheiat contractul de achiziție a stației electrice), ACC a achiziționat stația electrică la un preț condiționat de bancă de 25,0 mil.lei.

În lipsa lichidităților necesare, ACC a contractat un credit bancar de la furnizor pentru a achiziționa stația electrică.

ACC, la 31.12.2010, a contractat de la BC „Banca Socială” S.A. un credit, în sumă de 17,4 mil.lei, pe o perioadă de 5 ani, cu rata dobînzii de 9,5% anuală, cu o perioadă de grație de un an de zile. Deși, se pare, că creditul este acordat în condiții avantajoase, conform clauzelor contractului, în caz de neachitare a creditului și a dobînzii în termenele stabilite, banca poate majora rata dobînzii cu 50% față de rata de bază și, respectiv, poate aplica o penalitate în mărirea ratei curente anuale din suma datoriei pentru fiecare zi de întîrziere. Astfel, condițiile dezavantajoase stabilite de creditor pot avea un impact negativ asupra situației economico-financiare a întreprinderii.

Argumentarea economică privind achiziționarea stației electrice nu este justificată.

Conform argumentării economice a ACC privind achiziționarea stației electrice, ultima urma să producă energie electrică de la momentul achiziționării și să obțină venituri anuale de 7,2 mil.lei, iar potrivit calculelor efectuate de echipa de audit, în cazul exploatării acesteia la maximum, producerea energiei electrice va genera pierderi anuale de 2,2 mil.lei. Astfel, tranzacția menționată nu este benefică pentru întreprindere, cu atît mai mult că aceasta nu dispunea nici de lichiditățile necesare.

Stația electrică costisitoare nu este exploatată.

În conformitate cu condițiile contractului de achiziționare a stației electrice, cumpărătorul, înainte de recepția obiectivului, urma să-l testeze, însă, la 05.01.2011, stația electrică a fost recepționată prin semnarea facturii fiscale de către directorul general, pe cînd testarea a avut loc abia la 04.04.2011, în această perioadă fiind achitată dobînda pentru creditul contractat în sumă de 0,7 mil.lei.

Pînă la momentul finalizării auditului, stația electrică n-a fost exploatată de ACC, una din cauze fiind nelivrarea de către S.R.L. „Chișinău-Gaz” a gazelor necesare, motivîndu-se prin faptul că S.A. „Energy Investment Group” are o datorie în sumă de 6,7 mil.lei față de aceasta pentru gazele naturale utilizate la stația electrică respectivă. Astfel, deși ACC suportă cheltuieli privind rambursarea creditului, aceasta nu generează veniturile planificate.

Notă: În perioada auditului, ACC a întreprins unele măsuri în scopul soluționării problemelor în cauză. Astfel, la 11.07.2011 a fost semnat contractul de livrare a energiei termice către S.A. „Termocom” și a fost depășit conflictul privind datoria S.A. „Energy Investment Group” față de S.R.L. „Chișinău-Gaz” în sumă de 6,7 mil.lei, ultima solicitînd de la ACC doar recondonarea proiectului de execuție, coordonarea actului de recepție finală a stației electrice, a pașaportului de construcție și a nodului de evidență cu furnizorul gazelor.

ACC ar putea economisi mijloace financiare importante în cazul obținerii statutului de consumator eligibil al energiei electrice.

Obținerea statutului de consumator eligibil ar permite reducerea cheltuielilor pentru energia electrică, prin utilizarea dreptului de alegere a furnizorului, inclusiv din străinătate. Avînd acces la rețelele de transport sau distribuție, ar fi posibilă achiziționarea energiei electrice la un preț mai redus. Astfel, în cazul racordării instalațiilor la rețelele de tensiune înaltă, ar fi posibilă achiziția energiei electrice chiar de la Î.C.S. „Union Fenosa” S.A., cu 27 de bani mai puțin pentru 1 kW/h față de tariful actual, ceea ce ar asigura o

³Hotărîrea Guvernului nr.1404 din 10.12.2008 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a valorii estimate a contractelor de achiziții publice și planificarea acestora”.

economie de 18,1 mil. lei anual, iar în cazul selectării furnizorului de peste hotarele republicii ar fi posibilă economisirea mijloacelor financiare mai considerabile. Cheltuielile necesare pentru obținerea statutului de consumator eligibil, potrivit datelor ACC, constituie circa 30,0 mil. lei, ceea ce ar permite recuperarea cheltuielilor într-o perioadă mai mică de 2 ani.

În cazul investirii mijloacelor financiare în echipamentul necesar pentru obținerea statutului de consumator eligibil, și nu în achiziționarea stației electrice, investiția respectivă ar fi avut un impact benefic.

La unele bunuri de către furnizori au fost aplicate adaosuri comerciale însemnate.

În acest context, misiunea de audit constată că, în anul 2009, din motivul desfășurării procedurilor neautentice, care au limitat posibilitatea mai multor operatori economici de a-și prezenta ofertele, în lipsa concurenței, la achiziționarea de la „Aden-Transexim” S.R.L. a clorului lichid în valoare de 1,7 mil. lei de către furnizor au fost aplicate adaosuri comerciale în mărime de până la 71,7% de la valoarea în vamă a acestuia. Situația respectivă a fost condiționată și de faptul neparticipării altor operatori economici la procedurile de desfășurare a achizițiilor, poziționând-o pe aceasta în calitate de monopolist. Auditul constată că deși livrarea substanței chimice nominalizate implică autorizații speciale, obținerea cărora necesită timp (*licență de import și transportare*), potrivit datelor Camerei de Licențiere, pe piața Republicii Moldova există peste 500 de agenți economici care dispun de licență pentru acest gen de activitate.

Totodată, se menționează că și după aprobarea Regulamentului n-au fost desfășurate proceduri de achiziții autentice privind achiziționarea clorului lichid, fiind prelungit contractul de achiziție existent, ceea ce nu a dat posibilitate de a selecta cea mai oportună ofertă.

În afară de aceasta, în perioada 12.01.2009-13.04.2010, au fost suportate unele cheltuieli neprevăzute în contract în valoare de 97,4 mii lei pentru iradierea și scoaterea din circuit a ambalajelor metalice.

Achiziția unor bunuri și servicii s-a efectuat cu mai multe riscuri ce țin de utilizarea inefficientă a mijloacelor financiare.

Achiziționarea de bunuri în lipsa contractelor de achiziții. ACC, fără a se conforma la prevederile Regulamentului aprobat, n-a desfășurat procedurile de achiziții publice, procurând îmbrăcăminte și încălțăminte specială, în perioada auditată, în valoare de 1,4 mil. lei de la S.C. „Burov și Compania Nouă” S.R.L., fără a încheia contracte cu aceasta, livrarea bunurilor și achitarea mijloacelor financiare fiind efectuată atât în avans, cât și după primirea bunurilor. Deși în urma relațiilor bilaterale între furnizor și beneficiar timp de 8 ani nu s-au creat divergențe, potrivit normelor aprobate și bunelor practici, în scopul eficientizării achizițiilor, urma ca ACC să se conformeze procedurilor autentice. Achiziția bunurilor în modul descris a limitat accesul mai multor operatori economici de la care se puteau selecta oferte mai avantajoase.

Au fost modificate unele clauze ale contractelor, ignorându-se procedurile de achiziție. În anul 2008 au fost achiziționate servicii auxiliare de la S.C. „Valsar” S.R.L., ulterior, în perioada anilor 2009-2010, prin 6 acorduri încheiate suplimentar, s-au modificat programul de prestare a serviciilor, volumul de lucru, termenul valabilității contractului, astfel încât contractul încheiat în anul 2008 pe termen de un an este valabil și în anul 2011. În consecință, în urma nedeșfășurării procedurilor de achiziții publice, precum și a lipsei concurenței n-a fost posibilă selectarea celei mai oportune oferte. În aceste condiții, în perioada auditată, au fost achiziționate servicii auxiliare în sumă de 1,7 mil. lei. În

modul descris au fost executate mai multe contracte.

Pentru a favoriza unii agenți economici, ACC a divizat obiectul achiziției în mai multe etape. La achiziția lucrărilor de amenajare a terenului pentru depozitarea nămolului de la Stația de epurare din mun. Chișinău (licitația publică din 28.03.2011), în calitate de câștigător preventiv după cel mai mic preț a fost desemnată S.A. „Edilitate”. Nefiind respectate prevederile art.69 din Legea 96-XVI, membrii Comisiei au decis divizarea acesteia în 3 etape de lucru. În rezultatul negocierilor directe, urmărind scopul realizării obiectivelor propuse până la finele anului 2011, s-a decis atribuirea etapelor 1 și 2 ofertantului – S.A. „Edilitate”, în sumă de 4,9 mil. lei, iar cea de a 3-ea etapă, în valoare de 1,3 mil. lei – „Servicomas” S.A., cu condiția micșorării prețului de către ultima, la nivelul ofertei făcute de S.A. „Edilitate”.

Divizarea și atribuirea etapelor mai multor operatori economici, deși a avut drept scop realizarea sarcinilor de transportare a nămolului în termen, oricum, reieșind din normele stabilite, a contribuit la tratarea inegală a operatorului economic desemnat câștigător. Această situație a generat pierderea încrederii de către operatorul economic în abilitatea și dorința contractantului de a cheltui corect mijloacele financiare destinate lucrărilor respective.

Au fost achiziționate servicii inefficiente de audit.

În perioada auditată, ACC a suportat cheltuieli în sumă de 0,6 mil. lei ce țin de achiziționarea serviciilor de audit, în rezultatul cărora nu a fost evaluat sistemul de control intern al ACC, nu au fost emise recomandări, care să schimbe starea lucrurilor. Se exemplifică prestarea serviciilor de audit de către „Soverina Audit” S.R.L. într-o perioadă mai mare de 3 ani consecutiv, ceea ce contravine prevederilor art.3 alin.(1) lit.a) și art.11 alin.(4) lit. a) și g) din Legea nr. 61-XVI din 16.03.2007⁴. În același timp, nerespectând prevederile alin. (4) lit. a) art.11 din aceeași lege, compania de audit, în perioada de până la 22.04.2008, a fost numită și în calitate de Comisie de cenzori în afacerile economice-financiare ale ACC. Prin aceste acțiuni, auditorul nu a respectat unul din principiile fundamentale – independența în activitatea de audit.

ACC n-a solicitat depunerea de către executorii contractelor a garanției de bună execuție.

În conformitate cu practicile aplicate, precum și cu prevederile art. 42 alin. (6) și alin. (12) din Legea nr.96-XVI, în scopul diminuării riscurilor executării neadecvate a contractelor, urmează să se asigure depunerea garanției de bună execuție în mărime de până la 15,0% de la valoarea contractelor. Nerespectând aceste norme, ACC n-a inclus în Regulamentul de achiziție a bunurilor și serviciilor aceste criterii și n-a ținut cont de ele la executarea contractelor. Se exemplifică executarea lucrărilor de către Î.M. „Exdrupo”, în valoare de 14,7 mil. lei, și de către „Servicomas” S.A. – în sumă de 13,1 mil. lei, pentru care n-au fost depuse garanții de bună execuție în mărime de peste 4,0 mil. lei. Această situație se datorează managementului neadecvat de gestionare a mijloacelor financiare, ceea ce contribuie la imposibilitatea corectării unor lucrări executate necalitativ.

Documentele aferente achizițiilor sint întocmite și păstrate în mod neadecvat.

Art.32 din Legea nr.96-XVI obligă autoritățile contractante să întocmească dosarul achizițiilor publice, care urmează a fi păstrat timp de 5 ani de la inițierea procedurii de achiziție. ACC în Regulamentul aprobat nu a prevăzut criteriile respective la întocmirea și întreținerea dosarelor achizițiilor efectuate.

Urmare procedurilor de testare, s-a constatat că la ACC dosarele întocmite nu întrunesc prevederile pct.6 și pct.7 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului

⁴Legea „Privind activitatea de audit” nr. 61-XVI din 16.03.2007.

nr.9 din 17.01.2008⁵, cum ar fi modalitatea de prezentare a informației, de întocmire și de păstrare a dosarelor achizițiilor publice.

Problemele expuse sînt cauzate de: neexistența procedurilor scrise privind modalitatea de semnare și documentare a ședințelor Grupului de lucru pentru achiziții; neinstruirea secretarului grupului de lucru și neevaluărilor periodice în domeniu; nerepartizarea responsabilităților de îndosariere etc. Cele menționate identifică posibilitatea pierderii, precum și dificultăți în găsirea unor documente și în urmărirea respectării procedurilor de achiziție publică.

Deficiențele și neajunsurile constatate sînt o consecință a controlului inadecvat din partea reprezentantului statului în ACC, a Consiliului și a top-managementului Societății asupra proceselor aferente achizițiilor publice, precum și a activității necorespunzătoare a Comisiei pentru organizarea, desfășurarea licitației de achiziționare a mărfurilor, lucrărilor și serviciilor în cadrul ACC, care a contribuit la gestionarea neeconomicoasă și neeficientă a mijloacelor financiare încasate în urma prestării serviciilor de apă, ceea ce limitează posibilitatea modernizării tehnologiilor existente prin oferirea unor servicii adaptate exigențelor normelor de mediu.

Recomandări:

Întru lichidarea deficiențelor și neajunsurilor constatate, se recomandă:

1. Consiliului ACC:

1.1. să aprobe și să ajusteze la prevederile cadrului legal privind procesele de achiziții publice actele normative interne, în scopul aplicării corecte a normelor în vigoare, inclusiv:

1.1.1. ajustarea Regulamentului „Cu privire la organizarea

și desfășurarea licitației de achiziționare a mărfurilor, lucrărilor și serviciilor în cadrul S.A. „Apă-Canal Chișinău”;

1.1.2. elaborarea și aprobarea Regulamentului cu privire la Comisia pentru organizarea și desfășurarea licitației de achiziționare a mărfurilor, lucrărilor și serviciilor, precum și altor acte normative interne, care să asigure buna desfășurare a procesului de achiziție a bunurilor și serviciilor.

2.Executivului ACC:

2.1. să asigure instruirea continuă a personalului implicat în achizițiile publice;

2.2. să întreprindă măsuri de responsabilizare a personalului implicat în procesul vizat, prin definirea clară a obligațiilor, precum și stabilirea modului adecvat de raportare a executării obligațiilor;

2.3. să asigure monitorizarea permanentă, analiza și evaluarea modului de desfășurare a activității de achiziții publice, inclusiv:

2.3.1. depunerea garanției de bună execuție întru executarea întocmai a clauzelor contractuale;

2.3.2. revizuirea contractelor încheiate în vederea aducerii acestora în conformitate cu prevederile legale;

2.3.3. controlul managerial privind recepționarea mărfurilor și serviciilor;

2.3.4. întocmirea conformă a dosarelor de achiziție;

2.4. să întreprindă măsurile de rigoare în vederea punerii în funcțiune a stației electrice de cogenerare, în scopul obținerii veniturilor planificate;

2.5. să implementeze auditul intern în cadrul ACC, ținîndu-se cont și de deficiențele și neajunsurile sistemului de control intern.

⁵Hotărîrea Guvernului nr.9 din 17.01.2008 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la întocmirea și păstrarea dosarului achiziției publice”.

Controlori superiori de stat, auditori publici:

**Claudia Sirbu
Viorel Gamurar**

Anexă

Domeniul de aplicare și metodologia de audit

Domeniul de aplicare

Curtea de Conturi, în conformitate cu Programul activității de audit pe anul 2011, a inițiat auditul performanței privind eficiența procedurilor de achiziție la acordarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare pentru a constata dacă au existat probleme, abateri sau deficiențe la desfășurarea procedurilor de achiziții ale bunurilor și serviciilor, pentru a îmbunătăți procesele respective și a lichida cauzele ce împiedică eficientizarea proceselor menționate.

Activitatea de audit s-a desfășurat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi, ca ghid servind Manualul de audit al performanței, elaborat de Curtea de Conturi în baza Standardelor Internaționale de Audit. Misiunea de audit a fost exercitată la S.A. „Apă-Canal Chișinău”. La exercitarea misiunii de audit a fost utilizată baza de date a Serviciului Vamal.

Ținîndu-se cont de posibilitatea de reducere a riscurilor stabilite și de scopurile echipei de audit, au fost aplicate metode și tehnici care pot să contribuie la măsurarea eficienței proceselor menționate prin identificarea surselor de date și informații, menite să ofere nivelul corespunzător de asigurare al constatărilor, precum și posibilitatea utilizării acestora în calitate de probe rezonabile.

Metodologia

Pentru a realiza obiectivul general al auditului, am examinat dacă există acte normative și legislative care reglementează domeniul achiziției bunurilor și serviciilor la alimentarea cu apă și canalizare. În același timp, am analizat dacă entitatea și-a aprobat și a respectat actele normative interne ce țin de procesele respective.

• Am analizat documentele de constituire și de activitate ale Grupului de lucru privind achizițiile de bunuri și servicii, desemnarea funcțiilor fiecărui membru al grupului de lucru și modul în care membrii acestuia respectă normele existente, precum și principiile de confidențialitate și imparțialitate.

• Pentru a determina modalitatea de planificare a bunurilor și serviciilor, am solicitat și am analizat documentele corespunzătoare ce au stat la baza acestor procese.

• În scopul determinării respectării termenelor de publicare a anunțurilor de intenție, am analizat în care termene întreprinderea a publicat aceste documente.

• Am analizat în ansamblu documentele privind licitațiile desfășurate: anunțurile de intenție, caietele de sarcini, procesele-verbale ale grupurilor de lucru, fiind grupate după nr. licitației – pe loturi, după ofertele parvenite de la agenții economici, apoi după preț, oferta câștigată sau respinsă. Această analiză a urmărit drept scop respectarea cadrului regulatoriu prin metoda confruntării datelor, prețurilor, documentelor etc.

• Am analizat contractele de achiziție, precum și documentele primare ce atestă reflectarea la intrări a bunurilor și serviciilor, ținîndu-se cont de ofertele câștigate și de responsabilitățile părților, comparînd datele din contracte cu acestea.

• Din punct de vedere al economicității achiziției bunurilor și serviciilor, am analizat și am confruntat prețurile de achiziție ale acestora cu costurile de import, utilizînd baza de date a Serviciului Vamal.

• Am analizat etapele parcurse la desfășurarea achiziției

de bunuri și servicii, precum și respectarea termenelor, documentele aferente și corectitudinea întocmirii acestora.

• Pentru a evalua dacă ACC înregistrează și documentează adecvat ofertele primite, am analizat înscrierile din registre privind ofertele recepționate, iar pentru a stabili dacă ofertele se deschid la data și locul indicat, am comparat datele înregistrate în registru cu datele consemnate în procesele-verbale de deschidere a ofertelor,

precum și cu datele indicate în invitația de participare și în documentele de licitație.

• Pentru a determina dacă ACC evaluează adecvat ofertele, am analizat modul și criteriile expuse în documentația de licitație, comparând ofertele recepționate cu datele expuse în documentele de licitație, precum și modul de depunere de către ofertanți a garanțiilor de bună execuție a contractelor.

46

HOTĂRÎRE

privind Raportul auditului gestionării patrimoniului public la Întreprinderea municipală „Regia Transport Electric” în anii 2009-2010

Curtea de Conturi, în prezența directorului general al Întreprinderii municipale „Regia Transport Electric” dl Gh. Morgoci și contabilului-șef adjunct dna V. Cheianu, șefului adjunct al Direcției Generale Finanțe a Consiliului municipal Chișinău dna M. Bîtcă, șefului adjunct al Direcției Generale Transport Public și Căi de Comunicație dl L. Copaci și directorului S.R.L. „Informbusiness” dl V. Eșanu, călăuzindu-se de art.2 alin.(1) și art.4 alin.(1) lit.a) din Legea Curții de Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008¹, a examinat Raportul auditului gestionării patrimoniului public la Întreprinderea municipală „Regia Transport Electric” în anii 2009-2010.

Misiunea de audit s-a realizat în temeiul prevederilor art.28 și art.31 din Legea nr.261-XVI din 05.12.2008 și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011², avînd drept obiectiv de a evalua dacă sistemul de management al entității asigură o gestionare conformă și eficientă a patrimoniului public, precum și de a verifica dacă s-au raportat în mod corespunzător situațiile patrimoniale ale entității.

Auditul a fost planificat și s-a efectuat în conformitate cu Standardele de audit ale Curții de Conturi. Probele de audit au fost obținute în urma aplicării procedurilor analitice și efectuării testelor de fond, cu folosirea diferitor tehnici și metode, cum ar fi: examinarea rapoartelor financiare, registrelor contabile, documentelor primare; analiza comparativă a datelor și informațiilor financiare; observațiile directe.

Examinînd rezultatele auditului, audiînd raportul prezentat și explicațiile persoanelor cu funcții de răspundere prezente în ședință, Curtea de Conturi

a constatat:

Misiunea de audit privind gestionarea patrimoniului public de către Întreprinderea municipală „Regia Transport Electric” (în continuare – Î.M. „Regia Transport Electric”, sau Întreprinderea) în anii 2009-2010 a atestat existența unor deficiențe, care afectează activitatea economico-financiară a Întreprinderii și, respectiv, buna gestiune a patrimoniului public, printre cele mai semnificative enumerîndu-se următoarele:

• În anul 2010, activitatea Î.M. „Regia Transport Electric” s-a soldat cu pierderi în sumă de 12,6 mil.lei, deși, potrivit prevederilor statutare, unul din obiectivele de bază ale activității acesteia constituie obținerea unui rezultat economic eficient.

• Managementul contabil al Întreprinderii nu a asigurat veridicitatea raportării situațiilor financiare și patrimoniale, fiind depistate diferite erori contabile în valoare de 17,2 mil.lei, dintre care suma de 15,2 mil.lei – raportată eronat în anul 2009 la veniturile Întreprinderii, în realitate această sumă constituind valoarea bunurilor materiale transmise de fondator pentru majorarea capitalului social al entității.

• Metodologia calculării și reglementării tarifelor la

serviciile prestate de către întreprinderile de transport de călători, aprobată prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr.51/2 din 11.07.2006, conține un șir de ambiguități, care nu permit aprecierea corectă a prețului de cost al unei călătorii și, respectiv, a transferurilor de la bugetul municipal pentru acoperirea diferențelor de preț și tarif.

• Nu a existat o conlucrare eficientă între Direcția Generală Transport Public și Căi de Comunicație (în continuare – DGTPCC) și Î.M. „Regia Transport Electric” în vederea eficientizării activității Întreprinderii prin optimizarea și raționalizarea continuă a rețelei de rute deservite, ținîndu-se cont de reducerea semnificativă a fluxului de călători și, respectiv, a coeficientului de utilizare a capacității troleibuzelor. Prin urmare, fiind analizată o singură propunere înaintată DGTPCC de către Întreprindere privind optimizarea rețelei rutiere, s-a relevat faptul că, în lipsa argumentărilor concludente și fără a organiza în comun cu Întreprinderea un studiu de impact al fluxului de pasageri și al gradului de percepție a pasagerilor vizavi de modificarea itinerarului unor rute, DGTPCC a respins propunerea Întreprinderii, în consecință aceasta ratînd posibilitatea de a economisi circa 4,8 mil. lei anual.

• Nu s-au implementat prevederile Strategiei de dezvoltare a transportului public urban în mun. Chișinău, aprobată prin Decizia Consiliului municipal Chișinău nr.48/7 din 15.06.2006, nefiind stabiliți de către fondator pentru echipa managerială indicatorii de performanță.

• Nu s-au realizat prevederile Strategiei sus-menționate și în aspectul asigurării priorității circulației transportului public față de cel privat. Astfel, veniturile ratate din staționarea troleibuzelor în ambuteiaje au fost evaluate în sumă de circa 3,2 mil.lei, Întreprinderea suportînd pierderi cauzate și de sporirea consumului de energie electrică. La fel, sînt defavorizate călătoriile cu troleibuzul față de alte tipuri de transport urban, ceea ce duce la diminuarea veniturilor proprii, ținîndu-se cont de faptul că se micșorează fluxul de călători.

• Factorii de decizie nu s-au preocupat suficient de oportunitatea transmiterii în locațiune a imobilelor neutilizate în procesul tehnologic al Întreprinderii.

• Parcul rulant a avut un grad avansat de uzură, concomitent Întreprinderea nedispunînd de mijloace circulante pentru efectuarea unor reparații capitale și curente potrivit normativelor.

• Deși, în conformitate cu decizia fondatorului și ordinele manageriale, Întreprinderea și-a asumat calitatea de autoritate contractantă, de facto, la achiziționarea mărfurilor și serviciilor nu au fost respectate prevederile legale. Astfel, s-a constatat că Grupul de lucru pentru achiziții s-a eschivat de la desfășurarea licitațiilor publice, achiziționarea bunurilor efectuîndu-se cu preferință dintr-o singură sursă, cu toate că bunurile în sumă de 13,6 mil.lei (86,6% din totalul de

¹M.O., 2008, nr.237-240, art.864.

²Hotărîrea Curții de Conturi nr.74 din 30.12.2010 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011”.

procurări) urmau a fi procurate prin intermediul licitațiilor, iar în sumă de 2,1 mil. lei (13,4%) – prin cererea ofertelor de prețuri. La fel, Întreprinderea nu a asigurat economicitatea achizițiilor de mărfuri și servicii, fiind stabilite cazuri când procurarea acestora s-a efectuat prin intermediari. Astfel, doar la procurarea bunurilor în valoare de 5,3 mil. lei puteau fi economisite mijloacele Întreprinderii în sumă de 1,45 mil. lei.

- Nu au fost implementate proceduri de evaluare a necesarului de bunuri care urmează a fi achiziționate, precum și a modului de înaintare a propunerilor de procurare a acestora către Grupul de lucru pentru achiziții, ceea ce a condus la formarea în anul 2009 a stocului biletelor de călătorie în valoare de 540,2 mii lei, neutilizat pe motiv că valoarea nominală a acestora este de 1 leu, în timp ce actualmente sunt utilizate bilete cu valoarea nominală de 2 lei.

- În perioada auditată, Întreprinderea a suportat cheltuieli irrationale în sumă de 1,2 mil. lei, cauzate de achitarea unor despăgubiri, amenzi fiscale etc.

- Existența derogărilor la salarizarea administrației și angajaților Întreprinderii, care se exprimă prin:

- nestabilirea exhaustivă în clauzele contractului încheiat cu managerul a salariului de bază al conducătorului, fapt ce contravine cadrului regulativ;

- neexecutarea de către Primăria mun. Chișinău a Dispoziției Primarului general al mun. Chișinău în aspectul ce ține de reîncheierea contractelor individuale cu conducătorul Întreprinderii, în vederea stabilirii salariului tarifar, sporurilor și premiilor în cuantum ce nu va depăși suma de 4,5 mii lei lunar, salariul administrației, de fapt, variind între 12,1 mii lei și 18,1 mii lei;

- prezența unor ambiguități în condițiile de salarizare reglementate de Hotărârea Guvernului nr. 743 din 11.06.2002 „Cu privire la salarizarea angajaților din unitățile cu autonomie financiară”, ceea ce permite aplicarea a două modalități de stabilire a salariului angajaților Întreprinderii, care diferă semnificativ ca mărime absolută;

- nereglementarea modalității de premiere a angajaților Întreprinderii, care ar fi raportată la realizarea indicilor economico-financiar;

- actualul mod de salarizare a angajaților Întreprinderii nu orientează managementul acesteia spre eficientizarea activității economico-financiare, întru asigurarea obiectivelor de bază prevăzute de statut.

Cele menționate sînt cauzate de faptul că:

➤ fondatorul Î.M. „Regia Transport Electric” și DGTPCC

PREȘEDINTELE CURȚII DE CONTURI

Nr. 56. Chișinău, 16 septembrie 2011.

se eschivează de la exercitarea adecvată a competențelor care le revin pentru asigurarea unui management performant al Întreprinderii;

➤ sistemul managerial nu întrunește rigorile necesare de eficiență întru atingerea unor obiective în aspect economico-financiar pentru Întreprindere;

➤ activitatea unor factori de decizie atestă iresponsabilitate la exercitarea atribuțiilor funcționale, inclusiv prin nerespectarea prevederilor legale în activitatea economico-financiară a Întreprinderii.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art. 7 alin. (1) lit. a), art. 15 alin. (2) și alin. (4), art. 16 lit. c), art. 34 alin. (3) din Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi

hotărăște:

1. Se aprobă Raportul auditului gestionării patrimoniului public la Întreprinderea municipală „Regia Transport Electric” în anii 2009-2010, care se anexează la prezenta Hotărâre.

2. Hotărârea și Raportul de audit se remit Consiliului municipal Chișinău, Primăriei municipiului Chișinău, Direcției Generale Transport Public și Căi de Comunicație, Întreprinderii municipale „Regia Transport Electric”, pentru implementarea recomandărilor auditului, indicate în Raportul de audit, cu determinarea acțiunilor concrete în vederea înlăturării deficiențelor constatate și cu stabilirea termenelor și a persoanelor responsabile.

3. Se recomandă Primăriei municipiului Chișinău elaborarea și prezentarea spre aprobare Consiliului municipal Chișinău a Strategiei durabile de dezvoltare și consolidare a transportului public urban în mun. Chișinău, ținându-se cont de necesitatea prioritizării acestuia față de alte tipuri de transport public privat.

4. Prezenta Hotărâre și Raportul de audit se remit Guvernului Republicii Moldova, pentru documentare, și se recomandă examinarea problemei privind modalitatea de salarizare a angajaților unităților cu autonomie financiară, ținând cont de ambiguitățile cadrului normativ la acest capitol, precum și de caracterul recomandabil al actului normativ care reglementează salarizarea acestei categorii de angajați.

5. Despre măsurile întreprinse întru executarea pct. 2 din prezenta Hotărâre se va informa Curtea de Conturi în termen de 6 luni.

6. Prezenta Hotărâre se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în conformitate cu art. 34 alin. (7) din Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 05.12.2008.

Serafim URECHEAN

Aprobat

prin Hotărârea Curții de Conturi
nr. 56 din 16 septembrie 2011

RAPORTUL

auditului gestionării patrimoniului public la Întreprinderea municipală „Regia Transport Electric” în anii 2009-2010

I. Introducere

Auditul gestionării patrimoniului public la Întreprinderea municipală „Regia Transport Electric” (în continuare – Î.M. „Regia Transport Electric”, sau Întreprinderea) în anii 2009-2010 s-a efectuat în temeiul art. 28 și art. 31 din Legea Curții de Conturi¹ și în conformitate cu Programul activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2011.

Scopul auditului a fost de a evalua dacă sistemul de management al entității asigură o gestionare conformă și eficientă a patrimoniului public, precum și de a verifica dacă

s-au raportat în mod corespunzător situațiile patrimoniale ale entității.

II. Prezentare generală

Î.M. „Regia Transport Electric” a fost fondată în anul 1999 de către Primăria mun. Chișinău, în rezultatul reorganizării Regiei Transport Urban Pasageri, activitatea de bază fiind organizarea și prestarea serviciilor de transport electric de pasageri (troleibuzele) și obținerea unui rezultat economic eficient.

Potrivit prevederilor statutare, organele de administrare

¹Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 05.12.2008 (cu modificările ulterioare).

și control ale Întreprinderii sint: fondatorul – Primăria mun. Chișinău, și administratorul operațional – directorul Î.M. „Regia Transport Electric”.

Activitatea Î.M. „Regia Transport Electric” este reglementată prin Legea nr.845-XII din 03.01.1992², Hotărîrea Guvernului nr. 387 din 06.06.1994³, statutul acesteia și alte acte normative. Ținerea evidenței contabile este stabilită de Legea nr.113-XVI din 27.04.2007⁴, Standardele Naționale de Contabilitate și de politica de contabilitate a Întreprinderii.

Patronarea și coordonarea activității Întreprinderii revine Direcției generale transport public și căi de comunicație din cadrul Primăriei (în continuare – DGTPCC), care este responsabilă de promovarea politicilor și strategiei de dezvoltare în domeniul transportului public, elaborarea indicilor de dezvoltare pentru transportul public, elaborarea măsurilor de îmbunătățire a funcționării transportului public prin studierea fluxului de călători, sporirea eficacității rețelei de transport, precum și de alte aspecte în domeniul dat.

Resursele gestionate

Pentru a-și îndeplini obiectivul de bază al activității, Î.M. „Regia Transport Electric” a fost investită cu bunuri propriete municipală, care îi aparțin cu drept de gestionare economică, ea fiind responsabilă de integritatea și folosirea rațională a acestora. În perioada supusă auditului, Întreprinderea a gestionat active patrimoniale, care la situația din 31.12.2009 au constituit 204,9 mil.lei, diminuându-se la situația din 31.12.2010 până la 197,7 mil.lei.

Structura entității include 3 parcuri de troleibuze, cu capacitatea proiectată de 450 unități de transport, alte servicii care asigură circulația transportului electric, precum și subdiviziunile cu profil de suport – complexul de alimentație publică, complexul medical „Călătorul”, baza de odihnă „Nistru”. În perioada auditată, Întreprinderea a dispus, în medie, de 318 și, respectiv, 308 troleibuze-pasageri. Conform planurilor-comandă aprobate de Primăria mun. Chișinău, în anii 2009 și 2010, numărul maxim al troleibuzelor emise la linie a fost de 262 și, respectiv, 250 unități, care au deservit 23 de trasee, cu lungimea totală a rutelor de 480,5 km, lungimea medie a unei rute fiind de 20,9 km.

Personalul scriptic al Întreprinderii în anul 2009 a constituit, în medie, 2577 de angajați, iar în anul 2010 – 2312, din care 651 – șoferi.

III. Obiectivele auditului, domeniul de aplicare și metodologia

Desfășurarea prezentului audit s-a bazat pe o abordare orientată spre evaluarea gestionării patrimoniului, dar care include și anumite aspecte de performanță. Următoarele 3 obiective de audit urmează să cuprindă aspectele principale ale gestionării patrimoniului, ce determină obținerea rezultatului financiar, precum și unele aspecte ce țin de evidența și raportarea situațiilor patrimoniale ale Î.M. „Regia Transport Electric”, cum ar fi:

➤ evaluarea sistemului de management al Întreprinderii și identificarea principalilor factori care influențează buna gestionare a patrimoniului public și care au avut impact asupra rezultatului financiar al acesteia;

➤ evaluarea actului managerial la angajarea și efectuarea cheltuielilor în aspectul legalității și eficienței economice;

➤ verificarea corectitudinii raportării de către Întreprindere a situațiilor patrimoniale, precum și a altor aspecte ce țin de evidența contabilă.

Domeniul de aplicare a auditului și metodologia de audit sint expuse în Anexa nr. 1.

Obiectivul 1: Evaluarea sistemului de management

al Întreprinderii și identificarea principalilor factori care influențează buna gestionare a patrimoniului public și care au avut impact asupra rezultatului financiar al acesteia

1.1. Statutul Întreprinderii nu este suficient de relevant și necesită ajustări la cadrul normativ existent

Potrivit Deciziei Consiliului municipal Chișinău (în continuare – CMC) nr.24/3 din 07.06.2005, Î.M. „Regia Transport Electric” urma să elaboreze și să prezinte spre aprobare un nou statut de funcționare. În pofida faptului că proiectul statutului a fost elaborat și prezentat la 10 februarie 2010 CMC, acesta timp de mai mult de un an nu l-a examinat și aprobat în modul stabilit. Prin urmare, activitatea Întreprinderii s-a desfășurat în temeiul statutului aprobat în anul 1999, care conține unele prevederi ce contravin legislației în vigoare. Concomitent, auditul a constatat că unele reglementări ale statutului sint depășite și nu întrunesc condițiile bunelor practici în managementul Întreprinderii, inclusiv privind modul de gestionare și monitorizare a activității acesteia. În acest context, se menționează următoarele:

• Prevederile statutului Î.M. „Regia Transport Electric” referitor la fondarea Întreprinderii de către Primăria mun. Chișinău contravin art.14 alin.(2) lit.i) din Legea privind administrația publică locală⁵, potrivit căruia competența de înființare a întreprinderilor municipale și de administrare a bunurilor publice îi revine CMC;

• Potrivit pct.16 din Regulamentul-model al întreprinderii municipale, în structura administrativă a Întreprinderii poate fi inclus consiliul-director, cerință care este reglementată și implementată în activitatea întreprinderilor de stat, înființarea și managementul acestora fiind aceleași ca și pentru întreprinderile municipale. Însă acest model de administrare nu a fost prevăzut de statutul Î.M. „Regia Transport Electric”, factor care reduce posibilitățile de monitorizare și control asupra gestionării conforme a patrimoniului municipal, activității managementului, precum și asupra activității în ansamblu a Întreprinderii, în interesele Fondatorului;

• Statutul Întreprinderii nu a prevăzut expres modul de aprobare a planului de activitate a acesteia, inclusiv indicii economici, aprobarea business - planurilor, planurilor de perspectivă a dezvoltării, ceea ce nu asigură un management financiar guvernat de buna gestiune a Întreprinderii, impactul acestei deficiențe fiind evaluat și expus în alte compartimente ale prezentului Raport.

1.2. Fondatorul nu și-a reglementat relațiile cu managerul privind administrarea întreprinderii și a patrimoniului public

Potrivit pct.16 și pct.17 din Regulamentul-model al întreprinderii municipale, administrarea Întreprinderii se efectuează de către manager, desemnat de către fondator, cu care se încheie contractul individual de muncă. Același act normativ prevede că contractul încheiat între fondator și administratorul Întreprinderii stabilește drepturile și obligațiunile lor reciproce, inclusiv modul în care ultimul își exercită atribuțiile de antreprenor, limitele drepturilor de folosință și de gestiune a patrimoniului, genurile de activitate autorizate în beneficiul fondatorului, relațiile reciproce financiare, răspunderea pentru neexecutarea sau executarea neconformă a obligațiunilor sale, precum și termenul de valabilitate, condițiile de modificare și reziliere a contractului. Totodată, managerul poartă răspundere materială pentru obligațiile Întreprinderii pe care o administrează, precum și pentru neexecutarea sau executarea neconformă a obligațiilor sale, stipulate în contract. Auditul a constatat

²Legea nr.845-XII din 03.01.1992 „Cu privire la antreprenoriat și întreprinderi” (cu modificările ulterioare).

³Hotărîrea Guvernului nr.387 din 06.06.1994 „Cu privire la aprobarea Regulamentului-model al întreprinderii municipale” (cu modificările ulterioare; în continuare – Regulamentul-model al întreprinderii municipale).

⁴Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 (cu modificările ulterioare).

⁵Legea nr.436-XVI din 28.12.2006 „Privind administrația publică locală” (cu modificările și completările ulterioare).

că conținutul contractului individual de muncă încheiat de fondator cu directorul Î.M. „Regia Transport Electric” este tipic și reglementează relațiile dintre angajator și salariat, fără stipularea tuturor cerințelor stabilite de Regulamentul-model al întreprinderii municipale. Această situație poate condiționa riscul unei gestionări neconforme a patrimoniului public municipal.

Cu toate că în Strategia de dezvoltare a transportului public urban în mun. Chișinău⁶ este prevăzută angajarea echipei manageriale sau a managerului prin concurs, actualul director al Î.M. „Regia Transport Electric” a fost numit prin dispoziția Primarului general al mun. Chișinău, conform prevederilor statutului.

1.3. Cu privire la principalele cauze care au influențat situația economico-financiară a întreprinderii

Î.M. „Regia Transport Electric”, fiind o întreprindere care activează în condiții de autonomie financiară, are ca scop colectarea veniturilor suficiente pentru a asigura buna funcționare a transportului electric în municipiu. În perioada auditată, sursele financiare ale întreprinderii s-au constituit din: venituri din activitatea de bază (de la acordarea serviciilor de transport electric), din alte activități conexe (darea în arendă și în locațiune a obiectelor imobile nefolosite, prestarea serviciilor contra plată etc.). O sursă importantă a veniturilor întreprinderii sînt transferurile de la bugetul municipal pentru acoperirea diferențelor de tarif, acoperirea pierderilor ce țin de înlesnirile acordate la transportarea pasagerilor, precum și veniturile din activele intrate cu titlu gratuit în posesia întreprinderii.

Datele privind veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare obținute în anii 2008-2010 se prezintă în Tabelul nr.1

Tabelul nr.1
(mii lei)

Indicii	2008	2009	2010	2009 față de 2008, %	2010 față de 2009, %
Venituri, total	215522,9	237178,1	201579,6	110,0	85,0
inclusiv:					
- venituri de la transportarea pasagerilor;	107642,6	108751,2	129865,4	101,0	119,4
- compensații de la buget	91700,0	85241,2	60612,1	93,0	71,1
Cheltuieli, total	233557,2	214639,0	214153,3	91,9	99,8
Profit net (pierderi)	-18034,3	22539,1	-12573,7	-	-

Sursă: Rapoartele financiare ale Î.M. „Regia Transport Electric” pe anii 2008-2010

Datele din tabel denotă o reducere semnificativă a veniturilor totale în anul 2010, față de anul 2009, cu 15,0%, sau cu 35598,5 mii lei, fapt ce se datorează reducerii veniturilor din activitatea financiară cu 53381,7 mii lei, în special a alocațiilor din bugetul municipal – cu 28,9%, sau cu 24629,1 mii lei. Totodată, începînd cu anul 2009, se înregistrează o creștere a veniturilor din activitatea de bază, cea mai substanțială fiind în anul 2010, care, comparativ cu anul precedent, a constituit (în valoare absolută) 21120,4 mii lei. Această creștere a fost determinată de majorarea tarifului unei călătorii începînd cu luna octombrie 2009. Comparativ cu anul 2008, cheltuielile au fost în diminuare, iar pe parcursul ultimilor doi ani s-au menținut la același nivel. Cît privește rezultatul financiar, acesta a variat brusc (de la pierderi în sumă de 18,0 mil. lei – în anul 2008, pînă la profit net de 22,5 mil. lei – în anul 2009, iar în anul 2010 întreprinderea din nou a suportat pierderi în sumă de 12,6 mil. lei). Înregistrarea profitului net în anul 2009, în principal, a fost influențată de raportarea eronată la venituri a sumei de 15,2 mil. lei, fapt expus în alt capitol al prezentului Raport.

⁶Strategia de dezvoltare a transportului public urban în mun. Chișinău, aprobată prin Decizia CMC nr.48/7 din 15.06.2006 (în continuare – Strategia de dezvoltare a transportului public urban).

⁷Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr.1402-XV din 24.10.2002.

De menționat că în anul 2010 un impediment de bază în activitatea întreprinderii a fost litigiul inițiat de un agent economic din Ucraina privind încasarea de la întreprindere a sumei de 14,8 mil. lei, care la momentul finalizării auditului era în proces de derulare. În consecință, în perioada respectivă a fost aplicat sechestru pe conturile bancare ale întreprinderii, cu ridicarea mijloacelor bănești în sumă de 8,0 mil. lei.

Analiza indicatorilor realizați de întreprindere denotă că în perioada auditată întreprinderea a executat planurile-comandă lunare aprobate de Primăria mun. Chișinău, prin care au fost stabiliți indicatorii cantitativi la prestarea serviciilor de transport public. În acest aspect, se menționează că cursele efective au fost executate la nivel de 97%, comparativ cu numărul programat.

Auditul denotă că rezultatul activității economico-financiare a întreprinderii a fost influențat de un șir de circumstanțe și probleme, acestea fiind expuse în subcapitolele următoare.

1.3.1. Întreprinderea nu a dispus de un plan de activitate

Potrivit pct.23 din Regulamentul-model al întreprinderii municipale, întreprinderea municipală își organizează activitatea și își determină perspectivele producerii de sine stătător, iar baza programelor de producere o constituie contractele încheiate cu beneficiarii serviciilor și furnizorii de resurse tehnico-materiale, alte valori și materii consumabile. În perioada auditată, întreprinderea nu a dispus de un plan care ar determina perspectivele de dezvoltare, potrivit prevederilor sus-menționate. La fel, întreprinderea nu a dispus de un plan anual de activitate, cu aprobarea indicilor economici de venituri și cheltuieli, precum și a rezultatului financiar, care urma a fi obținut la finele anului, această situație fiind condiționată de lipsa reglementărilor corespunzătoare.

Auditul a constatat că, în perioada auditată, întreprinderea a aprobat „Indicii de plan pe Regia transport electric pentru anul 2009” și, respectiv, pentru anul 2010, în număr de 4 indicatori (emiteri la traseu în orele de vîrf/zi lucru; parcurs; curse; venitul de la transportarea pasagerilor), aceștia, de fapt, fiind utilizați doar la premierea managementului și a specialiștilor întreprinderii.

Pentru anul 2009, CMC a aprobat în cadrul bugetului municipal „Indicii activității întreprinderilor municipale de transport public”, potrivit cărora au fost programate veniturile și cheltuielile întreprinderii. Cu toate acestea, Î.M. „Regia Transport Electric” nu s-a condus de acești indicatori. Astfel, deși CMC a aprobat venituri din activitatea de bază în sumă de 132,6 mil. lei, întreprinderea a aprobat de sine stătător acest indicator, diminuîndu-l pînă la suma de 108,4 mil. lei, sau cu 24,2 mil. lei. Pentru anul 2010 CMC n-a aprobat careva indici.

Nu s-a realizat nici Strategia de dezvoltare a transportului public urban, care prevedea îmbunătățirea performanței Î.M. „Regia Transport Electric” prin stabilirea unor obiective de performanță de către fondator. Nestabilirea unor indicatori economici, precum și de performanță nu permite fondatorului să evalueze rezultatele activității întreprinderii privind gestionarea patrimoniului public și să instituie un mecanism de control asupra managementului întreprinderii.

Administrația publică locală (în continuare – APL) și Î.M. „Regia Transport Electric” nu au asigurat funcționarea serviciilor publice de gospodărie comunală prin prisma condițiilor stipulate în art.12 din Legea nr.1402-XV din 24.10.2002⁷ și Regulamentul-model al întreprinderii municipale, astfel

nefiind stabilite drepturile, obligațiunile și responsabilitățile părților, normele de raportare asupra calității și cantității serviciilor prestate, precum și modul de control din partea beneficiarului. În perioada respectivă, Întreprinderea și-a organizat activitatea în baza planurilor-comandă lunare aprobate de Primăria mun. Chișinău. În acest context, nu au fost implementate/executate nici recomandările Curții de Conturi⁸, înaintate în cadrul controalelor/auditelor anterioare.

1.3.2. Este necesară perfecționarea metodologiei calculării și reglementării tarifelor la serviciile de transport, precum și elaborarea metodologiei de calculare a compensațiilor de la bugetul municipal

Caracterul incert și confuz al unor reglementări din Metodologia aprobată prin Decizia CMC nr.51/2⁹, ținându-se cont de faptul că aceleași prevederi pot fi aplicate diferit la calcularea tarifului de transport, precum și lipsa unor reglementări conforme ale modalității de calculare și evaluare a transferurilor de la bugetul municipal pentru acoperirea diferențelor de preț și tarif și a pierderilor suportate prin acordarea de înlesniri la transport condiționează riscuri de calculare incorectă a veniturilor ratate și a alocațiilor de la bugetul municipal. Această situație nu permite auditului să se expună și asupra corectitudinii calculelor întocmite de Întreprindere la aprecierea prețului de cost al unei călătorii.

În acest context, menționăm următoarele:

➤ Potrivit Metodologiei aprobate prin Decizia CMC nr.51/2, prețul de cost al unei călătorii se calculează ca raportul dintre consumurile și cheltuielile Întreprinderii, cu excepția celor care nu se includ în tarife, și numărul total de pasageri transportați. Totodată, metodologia respectivă nu prevede expres modalitatea de calculare a cheltuielilor, ceea ce implică tratarea ambiguă a unor prevederi. Astfel, potrivit normelor prestabilite, din cheltuielile care se iau în calcul la determinarea tarifului se exclud atât cheltuielile ce nu țin de transportarea pasagerilor și cheltuielile neproductive, cât și cele legate de uzura calculată la unitățile de transport procurate din contul mijloacelor bugetare sau din donații.

În contextul dat, ținând cont de faptul că unitățile de transport sînt procurate din contul mijloacelor bugetare, uzura acestora urmează a nu fi inclusă în prețul de cost. Pe de altă parte, toate fondurile fixe ale Î.M. „Regia Transport Electric”, inclusiv imobilele, alte mijloace fixe, constituie proprietate publică locală (procurate din contul mijloacelor bugetare), însă metodologia nu conține prevederi expres referitoare la acestea, ceea ce permite o tratare neunivocă a acestui aspect, uzura lor fiind inclusă în calculul tarifului. În afară de aceasta, neîncluderea unei părți a uzurii în calculul tarifului limitează Întreprinderea în crearea mijloacelor circulante, ceea ce nu este argumentat din punct de vedere economic.

➤ Pct.4.1. din Metodologia aprobată prin Decizia CMC nr.51(2) prevede că la calcularea tarifelor urmează a se ține cont de analiza detaliată a consumurilor suportate de Întreprindere în perioada precedentă de activitate, pe cînd pct.5.2. din aceasta reglementează că o parte de cheltuieli sînt stabilite potrivit normativelor aprobate de Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor. De menționat că la un șir de cheltuieli materiale și cheltuieli pentru deservirea tehnică și reparația materialului rulant astfel de normative nu sînt elaborate și, respectiv, aprobate de către ministerul vizat. De facto, drept bază de calcul au servit doar cheltu-

ielile suportate în perioada precedentă de gestiune.

➤ Conform cerințelor Metodologiei sus-indicate, numărul total de pasageri transportați urma a fi calculat în baza materialelor fluxului de pasageri pe rutele municipale al căror termen de valabilitate nu depășește 1 an pînă la aprobarea bugetului municipal. În realitate, în perioada respectivă nu s-a efectuat un studiu al fluxului de pasageri, numărul acestora din an în an determinîndu-se potrivit Instrucțiunii nr.74 din 16.10.2006¹⁰. Spre exemplu, conform acestei instrucțiuni, numărul pasagerilor cu înlesniri transportați s-a calculat ca produsul numărului persoanelor care beneficiază de înlesniri și numărului convențional de 50 călătorii pe lună. Prin urmare, în lipsa datelor studiilor privind fluxul real de pasageri, pentru anul 2010 s-au luat în calculul tarifului 42828,3 mii de călători (44,4% din fluxul total potrivit rapoartelor Întreprinderii), calculate convențional în baza Instrucțiunii menționate, ceea ce generează riscul de calculare incorectă a prețului de cost al unei călătorii.

1.3.3. Neconlucrarea între autoritățile administrației publice locale și Î.M. „Regia Transport Electric” diminuează eficiența activității Întreprinderii

Potrivit atribuțiilor care revin DGTPCC, aceasta este responsabilă de pregătirea și prezentarea spre aprobare Primarului general al mun.Chișinău a propunerilor de optimizare și raționalizare a rețelei de rute deservite de transportul electric, însă în acest aspect nu a existat o conlucrare între Î.M. „Regia Transport Electric” și DGTPCC, ceea ce a constituit un impediment în eficientizarea activității Întreprinderii.

În acest context, e necesar de menționat că în anul 2010 Î.M. „Regia Transport Electric” a adresat DGTPCC propuneri privind optimizarea rețelei rutiere, în vederea utilizării mai eficiente a capacității materialului rulant, micșorării numărului de rute și de troleibuze care circulau pe bd Ștefan cel Mare și str. Calea leșilor, cu păstrarea capacității de trafic la nivelul necesar. DGTPCC a respins propunerile Întreprinderii, fără careva argumentări concludente și fără a organiza în comun cu Întreprinderea un studiu de impact al fluxului de pasageri și al gradului de percepție a pasagerilor vizavi de modificările propuse. Potrivit calculelor întocmite de către Întreprindere, doar în acest caz activitatea Întreprinderii putea fi optimizată prin micșorarea volumului de lucru (ore de lucru, parcursul troleibuzelor) pînă la 3,8% din programul anual, astfel economisindu-se circa 4,8 mil. lei.

Eficiența funcționării transportului electric a fost afectată și de reducerea fluxului de călători în perioada respectivă. Astfel, analizîndu-se volumul total de pasageri transportați în perioada anilor 2008-2010, s-a constatat o descreștere continuă a acestora. Conform rapoartelor Întreprinderii, în anul 2008 au fost transportați 182,8 mil. călători, pe cînd în anul 2009 – 154,6 mil. călători, sau cu 28,5 mil. beneficiari mai puțin. O reducere semnificativă s-a constatat și în anul 2010, fiind transportați 96,3 mil. pasageri, astfel înregistrîndu-se o descreștere față de anul 2009 cu 58,3 mil. călători, iar față de anul 2008 – cu 86,5 mil. călători, sau de circa 2 ori.

DGTPCC avînd atribuția de a organiza studierea fluxului de călători, nu a efectuat, de comun acord cu Întreprinderea, careva sondaje pentru stabilirea cauzelor fenomenului dat. În consecință, coeficientul de utilizare a capacității troleibuzelor fiind de 0,37 în anul 2009, a scăzut pînă la 0,24 în anul 2010 (raportul dintre parcursul pasagerilor și parcursul troleibuzelor, luîndu-se în calcul capacitatea lor).

⁸Hotărîrea Curții de Conturi nr. 33 din 02.07.2009 privind Raportul auditului regularității executării bugetului municipal Chișinău și conformității gestionării patrimoniului public pe anul 2008.

⁹Metodologia calculării și reglementării tarifelor la serviciile prestate de către întreprinderile de transport de călători, aprobată prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr.51/2 din 11.07.2006 (în continuare – Metodologia aprobată prin Decizia CMC nr.51/2).

¹⁰Instrucțiunea pentru completarea raportului statistic privind troleibuzele (Formularul nr.1 trol.), aprobată prin Ordinul Biroului Național de Statistică nr.74 din 16.10.2006.

Prin urmare, se poate concluziona că creșterea cu 23% a venitului mediu realizat de la o cursă în perioada anului 2010 (85 lei) față de anul 2009 (69 lei) a fost influențată doar de factorul administrativ – majorarea tarifului pentru o călătorie cu troleibuzul.

Eficiența activității Întreprinderii este influențată și de alți factori externi. În acest context, se menționează că, potrivit datelor Raportului evidenței operative a circulației unităților de transport, întocmit de Întreprindere, din cauza ambuteiajelor, în anii 2009 și 2010 au fost pierdute, respectiv, 26459 și 21092 de curse, veniturile ratate fiind evaluate în sumă de circa 1,7 mil. lei și, respectiv, 1,5 mil. lei. În afară de aceasta, impedimentele curente de trafic contribuie la menținerea vitezei de exploatare la nivel de sub 17 km/oră, ceea ce duce la sporirea consumului de energie electrică, precum și defavorizează călătoriile cu troleibuzul față de alte tipuri de transport urban.

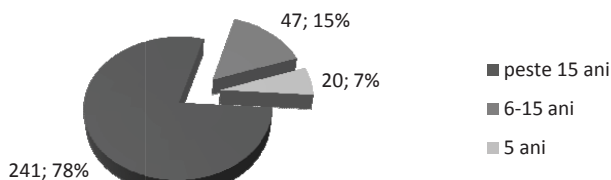
De menționat că, deși Strategia de dezvoltare a transportului public urban prevede asigurarea priorității circulației transportului public față de cel privat, inclusiv prin elaborarea unui proiect pentru limitarea accesului unor categorii de transport în zonele aglomerate, aceste prevederi au rămas neimplementate de către autoritățile municipale.

1.3.4. Parcul rulant are o uzură avansată și afectează buna funcționare a Întreprinderii

La situația din 31.12.2010, conform actelor evidenței contabile, parcul rulant al Î.M. „Regia Transport Electric” includea 318 troleibuze, din care 308 troleibuze de pasageri. Caracteristica troleibuzelor, conform duratei de exploatare a lor, este prezentată în Figura nr.1.

Figura nr. 1

Ponderea troleibuzelor conform duratei de exploatare la situația din 31.12.2010

Sursă: Datele evidenței contabile a Î.M. „Regia transport electric”

Analiza uzurii troleibuzelor, determinată în baza duratei de exploatare utilă, denotă că 241 din 308 troleibuze (78,2 %) au depășit 15 ani de exploatare, inclusiv 218 troleibuze au depășit durata maximă de exploatare (18,75 ani) cu până la 8 ani, fiind exploatate troleibuzele puse în funcțiune în anul 1984. Vârsta medie a unui troleibuz este de 19,3 ani. Ultima renovare a materialului rulant a avut loc în anul 2006, când au fost procurate 20 de troleibuze, iar în anul 2010 a fost încheiat un contract de achiziționare a 102 troleibuzelor, care urmează a fi furnizate în perioada anului 2011.

În conformitate cu Anexa nr.1 la Catalogul mijloacelor fixe și activelor nemateriale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.338 din 21.03.2003¹¹, durata de exploatare utilă a troleibuzelor constituie 15 ani, iar în cazul efectuării reparațiilor capitale a obiectelor de mijloace fixe casarea troleibuzelor a fost stabilită maximum la 18,75 ani de exploatare. Totodată, durata de exploatare utilă a mijloacelor fixe a căror exploatare prezintă pericol pentru viață, sănătate și mediul ambiant (mijloace de transport rutier, feroviar etc.) poate fi majorată cu peste 25%, numai în baza avizului instituțiilor naționale regulatorii de atestare, dar un organ abilitat cu astfel de competențe nu este desemnat. În

lipsa acestuia, Î.M. „Regia Transport Electric” și-a asumat responsabilitățile respective, majorând durata de exploatare utilă a troleibuzelor peste limita maximă stabilită, din motiv că exploatarea lor a fost necesară pentru asigurarea transportării numărului planificat de călători. Prin urmare, parcul rulant, având o uzură avansată, necesită reparații capitale și curente, servicii tehnice, care, din lipsa surselor financiare, nu s-au efectuat potrivit normativelor prestabilite. Totodată, Întreprinderea de sine stătător și-a elaborat normativele la unele tipuri de servicii tehnice și de reparații curente și capitale, dat fiind că reglementările tehnice în domeniul transportului electric lipseau. La situația din 31.12.2010, din 308 troleibuze, 67 de troleibuze, conform datelor Întreprinderii, necesită reparație curentă, 25 troleibuze – reparație capitală, iar la 192 de troleibuze nu s-a efectuat nici reparația curentă, nici reparația capitală, cu toate că au depășit limita parcursului normativ, în unele cazuri, până la 2,7 ori. În anul 2010, din cauza defecțiunilor, au staționat circa 62 de troleibuze (din 308 troleibuze), fiind autorizate la traseu practic toate troleibuzele disponibile, astfel numărul troleibuzelor în rezervă fiind foarte limitat, iar în unele zile neexistând nici o unitate în rezervă pentru înlocuirea troleibuzelor defectate.

Nerenovarea parcului de troleibuze și neexecutarea serviciilor tehnice și reparațiilor, conform normativelor stabilite, au avut drept impact înrăutățirea stării tehnice a materialului rulant. Un indicator în acest context este numărul de staționări ale troleibuzelor la linie din cauza defecțiunilor tehnice (rebuturi), care, reieșind din dările de seamă ale Întreprinderii pe anii 2009 și 2010, au cauzat pierderi de 9,8 și, respectiv, 11,8 mii mașini-ore. Potrivit estimărilor auditului, Întreprinderea a ratat venituri de circa 1,1 mil.lei – în anul 2009 și de 1,7 mil.lei – în anul 2010.

1.3.5. Este necesară utilizarea eficientă a imobilelor aflate în gestiunea Întreprinderii

La situația din 31.12.2010, Î.M. „Regia Transport Electric” a gestionat 127 de obiecte imobile (clădiri și construcții) cu valoarea de bilanț de 43110,3 mii lei și suprafața totală de 49259,6 m².

Potrivit datelor inventarierii efectuate de către Î.M. „Regia Transport Electric”, la situația din 31.12.2010 nu se utilizau localuri cu suprafața de circa 1340 m². În pofida acestui fapt, managementul Întreprinderii nu a fost preocupat de această problemă. Din suprafața totală neutilizată, puteau fi date în locațiune încăperi cu suprafața de 443 m², însă auditului nu i-au fost prezentate probe referitor la întreprinderea măsurilor în acest sens. Astfel, nu a fost numită subdiviziunea responsabilă de soluționarea problemei în cauză, nu s-au publicat anunțuri privind transmiterea în locațiune a spațiilor respective etc. O atare situație a fost constatată de audit referitor la o clădire cu suprafața de 573 m² (telefericul), care nu se utilizează în procesul tehnologic al Întreprinderii și ar putea fi expusă spre comercializare. De menționat că, potrivit deciziei CMC (nr.14/4 din 02.12.2010), imobilul respectiv a fost inclus în Lista proiectelor investiționale propuse pentru implementare prin parteneriat public-privat, însă decizia respectivă până în prezent a rămas neexecutată, ca motiv invocându-se lipsa investitorilor.

Concluzii: În pofida surselor financiare limitate, precum și altor factori din activitatea economico-financiară a Întreprinderii, aceasta, în perioada auditată, practic a realizat indicatorii planurilor-comandă lunare aprobate de Primăria mun.Chișinău. În același timp, Întreprinderea nu a reușit să asigure obținerea unui rezultat economic eficient. În anul 2010 activitatea Întreprinderii a înregistrat pierderi, astfel nefiind realizat unul din obiectivele de bază care îi revine,

¹¹Hotărârea Guvernului nr.338 din 21.03.2003 „Cu privire la aprobarea Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale” (cu modificările și completările ulterioare).

potrivit prevederilor statutului. Acest fapt a fost determinat de neimplementarea unor sisteme performante de management financiar. În contextul dat, se menționează că:

- Întreprinderea a activat în lipsa unui plan care ar determina perspectivele de dezvoltare, inclusiv în aspect economico-financiar;

- nu s-au implementat prevederile Strategiei de dezvoltare a transportului public urban, nefiind stabilite de fondator pentru echipa managerială obiectivele de performanță, precum și un mecanism eficace de control asupra îndeplinirii unor obligații ce țin de managementul Întreprinderii;

- contrar recomandărilor Curții de Conturi, Întreprinderea nu a încheiat cu autoritatea publică locală un contract privind prestarea serviciilor de transportare a pasagerilor;

- n-a existat o conlucrare între DGTPCC și Î.M. „Regia Transport Electric” în vederea eficientizării activității Întreprinderii prin optimizarea și raționalizarea continuă a rețelei de rute deservite, ținându-se cont de fluxul de pasageri și de propunerile populației;

- parcul rulant a avut un grad avansat de uzură, iar din lipsa mijloacelor circulante n-a fost posibil efectuarea unor reparații capitale și curente potrivit normativelor.

Cele menționate sînt consecințele eschivării factorilor de decizie de la soluționarea problemelor menționate, precum și neactualizării statutului Întreprinderii, pentru atingerea unui grad eficient de gestiune economică și management corporativ performant.

Recomandări:

1. Consiliul municipal Chișinău să asigure:

1.1. examinarea și aprobarea statutului Î.M. „Regia Transport Electric”, cu ajustarea acestuia la prevederile legislației în vigoare și la bunele practici ale unui management eficient;

1.2. stabilirea indicatorilor economici, cantitativi și calitativi pentru sporirea performanței Întreprinderii, ceea ce va asigura controlul eficienței gestionării patrimoniului public municipal;

1.3. implementarea sistemelor performante de dirijare a transportului public, care să asigure prioritățile circulației acestuia față de cel privat, inclusiv în vederea unei bune funcționări a sistemului de transport electric;

1.4. reexaminarea metodologiei calculării și reglementării tarifelor la serviciile de transport public, cu excluderea ambiguităților existente, precum și examinarea situației privind adoptarea unui act normativ referitor la modalitatea de alocare a transferurilor de la bugetul municipal pentru acoperirea diferențelor de preț și tarif la serviciile de transport;

1.5. încheierea cu Î.M. „Regia Transport Electric” a contractului de prestare a serviciilor de transport public, cu stabilirea responsabilităților ambelor părți;

1.6. stabilirea, în comun cu Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, a modalității de elaborare și aprobare a reglementărilor tehnice privind normele de deservire și de reparații capitale la unitățile de transport electric.

2. Primăria mun. Chișinău să reexamineze prevederile contractului individual de muncă încheiat cu managerul Î.M. „Regia Transport Electric”, cu ajustarea la cerințele cadrului regulatoriu în vigoare, prin stabilirea atribuțiilor și responsabilităților privind administrarea bunurilor publice.

3. DGTPCC, în comun cu Î.M. „Regia Transport Electric”, să examineze și să înainteze Primăriei mun. Chișinău propuneri privind optimizarea și raționalizarea rețelei de rute deservite de transportul electric, în baza unui studiu

al fluxului de pasageri.

4. Î.M. „Regia Transport Electric”:

4.1. să asigure elaborarea și aprobarea planurilor anuale și pe termen mediu, care ar determina perspectivele de dezvoltare și o stabilitate economico-financiară a Întreprinderii;

4.2. în comun cu fondatorul, să decidă referitor la imobilele neutilizate, cu întreprinderea măsurilor de eficientizare a gestionării acestora.

Obiectivul 2: Evaluarea actului managerial la angajarea și efectuarea cheltuielilor în aspectul legalității și eficienței economice

2.1. Informația generală despre consumurile și cheltuielile Î.M. „Regia Transport Electric”

Conform datelor evidenței contabile și rapoartelor financiare, în perioada supusă auditului, pentru asigurarea activității economico-financiare, Î.M. „Regia Transport Electric” a suportat următoarele consumuri și cheltuieli:

Tabelul nr.4
(mii lei)

Nr. d/o	Denumirea consumurilor și cheltuielilor	Consumurile și cheltuielile suportate de Î.M. „Regia Transport Electric”				
		a.2009		a.2010		Comparativ cu a.2009 (%)
		Suma (mii lei)	Pondere (%)	Suma (mii lei)	Pondere (%)	
1.	Consumurile și cheltuielile suportate în anul de gestiune, total, inclusiv:	214835,4	100,0	213764,9	100,0	99,5
2.	Materii prime, materiale, piese de schimb	8993,2	4,2	8944,6	4,2	99,5
3.	Materiale de construcție pentru reparație	63,9	-	71,3	-	111,6
4.	Combustibil	1255,0	0,6	1240,8	0,6	98,9
5.	Energie electrică	56050,0	26,1	64523,0	30,2	115,1
6.	Energie termică	1256,8	0,6	-	-	-
7.	Apă	401,1	0,2	445,1	0,2	111,0
8.	Alte consumuri și cheltuieli materiale	-	-	100,7	-	-
9.	Consumuri și cheltuieli aferente serviciilor prestate de terți	2189,1	1,0	1692,0	0,8	77,3
10.	Uzura activelor pe termen lung	18595,2	8,6	19756,8	9,2	106,2
11.	Remunerarea muncii	97799,0	45,5	90636,9	42,4	92,7
12.	Contribuții de asigurări sociale de stat și medicale obligatorii	25919,8	12,1	23922,0	11,2	92,3
13.	Alte consumuri și cheltuieli operaționale	2312,6	1,1	2431,8	1,2	105,2

Sursă: Rapoartele financiare pe anii 2009-2010 ale Î.M. „Regia Transport Electric”

Reiesind din datele tabelului, în anul 2010 cheltuielile în ansamblu ale Întreprinderii practic s-au menținut la nivelul anului 2009, iar sub aspectul articolelor de cheltuieli, s-a înregistrat o majorare considerabilă a cheltuielilor pentru energia electrică (cu 15,1%), în rezultatul creșterii prețurilor la resursele energetice¹², precum și o scădere a cheltuielilor pentru remunerarea muncii (cu 7,3%) și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat și medicale obligatorii (cu 7,7%), datorită reducerii numărului mediu de personal. Cea mai mare pondere în totalul cheltuielilor revine cheltuielilor ce țin de retribuirea muncii și contribuțiile aferente acestora, care în perioada anilor 2009 și 2010 au constituit, respectiv, 57,6% și 53,4%, acestea fiind urmate de cheltuielile pentru resursele energetice – respectiv, 26,1% și 30,2%. Componenta fiscală în cheltuielile Întreprinderii (TVA aferentă mărfurilor și serviciilor, care s-a raportat la cheltuieli) a constituit în anul 2009 circa 11,3 mil.lei (5%), iar în anul 2010 – 12,6 mil.lei (6%).

În perioada anilor 2009 și 2010, Î.M. „Regia Transport Electric” a suportat cheltuieli defectuoase (penalități aplicate de furnizori ca urmare a neachitării în termen a obligațiilor financiare, amenzi, despăgubiri legate de accidente de muncă etc.) în sumă de 727,6 mii lei și, respectiv, de 458,4 mii lei.

Auditul denotă existența unor nereguli care au afectat managementul gestionării resurselor financiare ale Întreprinderii, acestea fiind reflectate în compartimentele ulterioare.

2.2. Î.M. „Regia Transport Electric” n-a respectat prevederile legale la desfășurarea procedurilor de achiziții publice

În perioada verificată, Întreprinderea urma să achiziționeze mărfuri, lucrări și servicii în conformitate cu prevederile Legii nr.96-XVI din 13.04.2007¹³, precum și cu alte acte normative privind achizițiile publice, această obligațiune

¹²Hotărîrea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică privind tarifele la energia electrică nr.365 din 14.01.2010 (cu modificările ulterioare).

¹³Legea privind achizițiile publice nr.96-XVI din 13.04.2007 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Legea nr. 96-XVI din 13.04.2007).

fiind delegată în temeiul scrisorii Primăriei mun. Chișinău nr.04-109/69 din 07.02.2008 și stabilită potrivit ordinilor interne ale Î.M. „Regia Transport Electric”.

Regulamentul cu privire la grupul de lucru pentru achiziții, întocmit de Î.M. „Regia Transport Electric”, nu corespunde rigorilor Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1380 din 10.12.2007¹⁴. Astfel, la elaborarea Regulamentului intern nu au fost stabilite expres funcțiile fiecărui membru al grupului în parte, prin ce nu s-au respectat prevederile pct.5 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1380 din 10.12.2007. Totodată, grupul de lucru nu și-a îndeplinit unele funcții prevăzute în pct.7 din acest Regulament, și anume: nu a elaborat planurile anuale și trimestriale de efectuare a achizițiilor, nu a întocmit și nu a înaintat spre publicare anunțul de intenție privind achizițiile preconizate, nu a întocmit invitații de participare la preselecție, precum și dări de seamă privind procedurile de achiziție. Membrii grupului de lucru nu au întocmit nici declarațiile de imparțialitate până la momentul deschiderii ofertelor pentru desfășurarea fiecărei proceduri de achiziție publică, astfel nerespectând pct.9 din Regulamentul menționat.

În perioada anilor 2009-2010 au fost încheiate 40 de contracte privind achiziționarea bunurilor și serviciilor în valoare totală de 15,7 mil.lei (cu excepția celor de valoare mică), din care 19 contracte în sumă de 13,6 mil.lei urmau să fie încheiate conform procedurii de licitație publică și 23 de contracte în sumă de 2,1 mil.lei – prin cererea ofertelor de prețuri. În rezultatul verificării selective a contractelor, s-a constatat că grupul de lucru nu a inițiat și nu a desfășurat proceduri de achiziție publică nici în cazul licitațiilor deschise, nici în cazul cererii ofertelor de prețuri, prin ce n-a respectat prevederile Legii nr.96-XVI din 13.04.2007 și ale Regulamentului cu privire la achiziția bunurilor și serviciilor prin cererea ofertelor de prețuri, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.245 din 04.03.2008¹⁵. Concomitent, din cele 40 de contracte încheiate, în 19 cazuri procurarea mărfurilor și serviciilor s-a efectuat dintr-o singură sursă, cu toate că pe piața locală și cea regională activează mai mulți producători și operatori economici, inclusiv rezidenți care ar putea livra marfa necesară, astfel nerespectându-se prevederile pct.12 și pct.13 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.245 din 04.03.2008. În 19 cazuri, din 25 examinate, s-a constatat că procesele - verbale ale ședințelor grupului de lucru pentru achiziții au fost întocmite după încheierea contractelor, ceea ce denotă abordarea superficială a procedurilor de achiziție publică. Ca exemplu elocvent în contextul dat este cazul cu un antreprenor, când contractul cu acesta a fost încheiat la 06.07.2009, iar procesul - verbal – întocmit la 21.07.2009.

În anul 2010, între Î.M. „Regia Transport Electric” și consorțiumul alcătuit din uzina producătoare din Belarus „Belkom-munmas” și SC „Carpat Belaz Service” S.R.L., București, România a fost încheiat contractul privind livrarea troleibuzelor. Procedura de achiziție s-a desfășurat în conformitate cu cerințele și regulile Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare.

2.3. Î.M. „Regia Transport Electric” n-a asigurat economicitatea achizițiilor de mărfuri și servicii

Potrivit prevederilor art.13 alin.(2) din Legea nr.96-XVI din 13.04.2007, Î.M. „Regia Transport Electric” are obligația să asigure eficiența, obiectivitatea, imparțialitatea, publicitatea și transparența procedurilor de achiziții publice, aceste angajamente ale grupului de lucru pentru achiziții fiind stipulate și în pct.8 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1380 din 10.12.2007. Misiunea de audit a constatat că grupul de lucru nu a asigurat un proces eficient și transparent la achiziționarea de bunuri și servicii, ceea ce a dus la suportarea unor cheltuieli suplimentare.

Întru argumentarea celor expuse, menționăm următoarele.

În perioada anilor 2009-2010, au fost încheiate trei contracte cu S.A. „Renastere” (c.f. 1003600078098) în sumă totală de 1,8 mil.lei, fără desfășurarea regulamentară a procedurii de achiziție publică corespunzătoare. Potrivit contractelor, antreprenorul își asumă obligația de a executa tipărirea și livrarea biletelor de călătorie în troleibuze, prețul de confecționare a unui bilet fiind de 0,01125 lei. Conform informației din baza de date a Serviciului Vamal, S.A. „Renastere” a importat biletele de călătorie din Ucraina, valoarea în vamă a unui bilet, inclusiv cu drepturile de import, estimându-se la 0,00438 lei. În rezultatul colaborării cu S.A. „Renastere”, Î.M. „Regia Transport Electric” a suportat cheltuieli exagerate în sumă de 1,1 mil.lei. De menționat că la achiziționarea biletelor de călătorie nu s-a estimat veridic necesarul acestora, fapt care, de asemenea, a generat unele cheltuieli iraționale. Potrivit Dării de seamă cu privire la gospodăria de bilete pe luna decembrie 2010, la situația din 31.12.2010 stocul biletelor de călătorie cu valoarea nominală de 1 leu constituie 48,0 mil. de bilete cu costul total de 540,2 mii lei. Bunurile respective au fost achiziționate în perioada anului 2009 fără a se ține cont de stocul existent, precum și de faptul că, începând cu luna mai 2009, entitatea a solicitat majorarea taxei de călătorie. Dat fiind că la momentul actual sînt utilizate bilete cu valoarea nominală de 2 lei, cele din stoc nu au mai fost utilizate, iar cheltuielile pentru achiziționarea acestora s-au catalogat ca cheltuieli neeficiente ale întreprinderii. Echipa de audit consideră că una din cauzele principale care a condiționat situația respectivă este faptul că entitatea nu are stabilite careva proceduri de evaluare a necesarului de bunuri care urmează a fi achiziționate pe parcursul unei perioade, precum și modul de inițiere a propunerilor către grupul de lucru.

La întreprindere n-a fost asigurată rentabilitatea achizițiilor și în alte cazuri. Astfel, pe parcursul anului 2010, Î.M. „Regia Transport Electric” a încheiat cu Î.M. „Agropiese TGR Grup” S.R.L. 5 contracte în sumă totală de 3,5 mil.lei, din care 3 contracte privind procurarea anvelopelor. Ținând cont de faptul că nu pot fi analizate prețurile de procurare a bunurilor pe perioadele anterioare, pentru analiza respectivă a fost selectat contractul nr.209 din 20.12.2010. Potrivit contractului, prețul unei anvelope a fost de 290 euro – la tipul Bi-368, și de 228 euro – la tipul I-111AM. În rezultatul studierii prețurilor de pe piața locală și cea regională, s-a constatat că prețul oferit de producătorul „Belșina” din Belarus, la aceleași tipuri de anvelope procurate de Î.M. „Regia Transport Electric”, este de 175 euro și, respectiv, 137 euro, fără TVA. Lipsa unei planificări corespunzătoare a necesarului de bunuri, precum și neachiziționarea acestora în termenele utile au dus la neeconomisirea a circa 350,0 mii lei. Aceste mijloace ar fi permis procurarea unui număr suplimentar de bunuri, ținând cont de faptul că situația la componenta dată este dificilă, iar anvelopele au fost exploatate cu depășirea normelor prestabilite. Parcursul maxim înregistrat la exploatarea anvelopelor este de 149 mii km, față de norma stabilită de 80,0 mii km.

Concluzii: Atitudinea Î.M. „Regia Transport Electric” la procurarea mărfurilor și serviciilor în cadrul procedurilor de achiziții publice a avut un caracter formal, în realitate nerespectînd normele legale privind desfășurarea acestora. În pofida situației financiare dificile a întreprinderii, nu a existat o preocupare la nivel decizional în privința economicității și eficienței achizițiilor de mărfuri și servicii, ceea ce, de asemenea, a afectat managementul financiar al întreprinderii.

Recomandări:

5. Primăria mun. Chișinău, de comun acord cu Î.M. „Regia Transport Electric”, să examineze posibilitatea implementării licitațiilor electronice la procurarea mărfurilor, serviciilor și lucrărilor pentru necesitățile întreprinderii, ceea ce va asigura transparența, concurența și obiectivitatea acestora.

¹⁴Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1380 din 10.12.2007 (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1380 din 10.12.2007).

¹⁵Hotărârea Guvernului nr.245 din 04.03.2008 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la achiziția bunurilor și serviciilor prin cererea ofertelor de prețuri” (pct.12 și pct.13) (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.245 din 04.03.2008).

6. Conducerea Î.M. „Regia Transport Electric” :

6.1. să întreprindă măsuri în vederea respectării întocmai a normei legale cu incidență în domeniul achizițiilor publice;

6.2. să ajusteze Regulamentul intern cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții la prevederile Legii nr.96-XVI din 13.04.2007 și ale Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1380 din 10.12.2007, precum și să instituie proceduri bine determinate care ar asigura eficiența achizițiilor publice, inclusiv prin stabilirea necesarului de bunuri materiale.

2.4. Cu privire la unele reglementări ale procesului de salarizare a angajaților Întreprinderii

Cheltuielile pentru retribuirea muncii înregistrate de Întreprindere în perioada anilor 2009 și 2010 dețin o pondere semnificativă (respectiv, de 42% și 45%) în structura consumurilor și cheltuielilor, ceea ce în valoare absolută constituie 97,8 mil.lei și, respectiv, 90,6 mil.lei. Misiunea de audit a constatat că modalitatea de stabilire a salariilor de funcție și de premiere a unor categorii de angajați este ambiguă, fapt condiționat de lipsa unei politici bine determinate de fondator privind salarizarea conducerii Întreprinderii, de caracterul de interpretare a actelor normative care reglementează domeniul dat, precum și de neclaritățile existente la stabilirea indicatorilor financiari pentru premierea angajaților. În acest context, se menționează următoarele:

➤ Potrivit pct.4 din Hotărârea Guvernului nr.743 din 11.06.2002¹⁶, salariul de bază, modul și condițiile de salarizare a conducătorilor unităților cu autonomie financiară se stabilesc de către organele împuternicite să numească aceste persoane și se fixează în contractul încheiat între părți. Această cerință nu a fost respectată la încheierea contractului între Primarul general al mun. Chișinău și directorul Î.M. „Regia Transport Electric”, în contractul individual de muncă (nr.3 din 21.01.2008) fiind stipulat că conducătorului i se cuvine salariul tarifar conform statelor de personal. În același timp, potrivit statutului Întreprinderii, atribuția de aprobare a statelor de personal revine conducătorului Întreprinderii.

➤ La 22.02.2008, Î.M. „Regia Transport Electric” a adresat o scrisoare Primăriei mun. Chișinău, prin care a solicitat aprobarea salariului de funcție al directorului în baza Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.985 din 27.09.2000¹⁷, aceasta fiind acceptată. În același timp, auditul a constatat că prevederile Regulamentului indicat se aplică la salarizarea conducătorilor întreprinderilor de stat, întreprinderilor cu capital majoritar de stat și ai celor monopoliste, dar nu pentru întreprinderile municipale. În scopul gestionării eficiente a resurselor financiare și optimizării cheltuielilor de remunerare a muncii, Primarul general al mun. Chișinău, în temeiul Dispoziției nr.460-d din 25.06.2009, a dispus ca salariul tarifar, sporurile și premiile administrației întreprinderilor municipale să nu depășească suma de 4500 lei lunar. Întru realizarea Dispoziției menționate, Primăria mun. Chișinău urma să reîncheie contractele individuale de muncă cu directorii întreprinderilor municipale, iar ultimii, respectiv, cu directorii adjuncți și contabilul-șef. Această dispoziție nu a fost executată, iar salariile lunare calculate conducerii Î.M. „Regia Transport Electric” au variat între 12,1 mii lei și 18,1 mii lei.

➤ O altă problemă care influențează modul de stabilire a salariilor de funcție pentru specialiștii din cadrul întreprinderilor municipale sînt ambiguitățile existente în cadrul normativ. Hotărârea Guvernului nr.743 din 11.06.2002, în baza căreia au fost stabilite salariile de funcție ale specialiștilor din cadrul Î.M. „Regia Transport Electric”, prevede două modalități de determinare a salariilor de funcție, dar nu și criteriile de selectare a unei sau altei modalități de stabilire a salariilor. În acest context, exemplificăm următoarele situații. Călăuzindu-ne de categoriile de salarizare ale Rețelei tarifare unice de salarizare a angajaților, recomandate pentru personalul de conducere, de specialitate

și de execuție din unitățile cu autonomie financiară (Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.743 din 11.06.2002), salariul de funcție pentru contabilul-șef constituie 2,5 mii lei, iar conform Anexei nr. 4 la aceeași hotărâre – 6,6 mii lei (în cazurile cînd nu se aplică sisteme de salarizare bazate pe Rețeaua tarifară unică de salarizare).

➤ Există neclarități la premierea conducătorului și angajaților Întreprinderii. În acest context, se menționează că, contrar pct. 7 din Hotărârea Guvernului nr.743 din 11.06.2002, organul de conducere ierarhic superior nu a stabilit indicii, mărimile și termenele de premiere a conducătorului. Concomitent, în rezultatul verificării corectitudinii calculării de premii conducerii și specialiștilor în cadrul Î.M. „Regia Transport Electric”, s-a constatat că în anul 2009 s-au achitat premii în baza a trei indicatori, doi dintre care au fost mai mici decît cei aprobați de CMC (indici economico-financiari stabiliți pentru alocarea mijloacelor bugetare). De menționat că în anul 2009 DGTPCC, la aprobarea lunară a premiilor pentru administrația Întreprinderii, nu s-a condus de indicii economico-financiari aprobați de CMC.

➤ Nu a fost respectat întocmai și contractul colectiv de muncă în ce privește achitarea salariului în mărime deplină pînă la data de 15 a lunii următoare, fiind constatate cazuri cînd acesta a fost achitat cu întîrziere de pînă la o lună. De asemenea, deși în contractul colectiv de muncă al Întreprinderii este prevăzută alocarea de mijloace financiare pentru felicitări la jubilee în sumă a cîte 500 lei, unii colaboratori au primit cîte 6,0 mii lei.

➤ Din lipsa de prudență manifestată de conducerea Întreprinderii la disponibilizarea unor angajați, care ulterior, în temeiul unor decizii ale instanței judecătorești, au fost restabiliți în funcțiile deținute, din contul Întreprinderii au fost suportate cheltuieli ineficiente aferente absenței forțate de la lucru și prejudiciului moral în sumă totală de 111,0 mii lei.

Concluzii: Lipsa de claritate și caracterul recomandabil al actelor normative privind modalitatea de salarizare a angajaților din unitățile cu autonomie financiară au determinat aplicarea acesteia la propria discreție. Totodată, aceste condiții produc riscul de calculare și acordare a salariilor cu neregularități.

Recomandări:

7. Primăria mun. Chișinău, ținînd cont de Recomandarea nr.2 din prezentul Raport, să asigure suplimentarea prevederilor contractului încheiat cu conducătorul Î.M. „Regia Transport Electric”, cu stabilirea salariului de bază al acestuia, modulului și condițiilor de salarizare, potrivit prevederilor actelor normative în vigoare, precum și să se determine asupra aplicabilității Dispoziției nr.460-d din 25.06.2009 la salarizarea conducătorilor întreprinderilor municipale.

Obiectivul 3: Verificarea corectitudinii raportării de către Întreprindere a situațiilor patrimoniale, precum și a altor aspecte ce țin de evidența contabilă

Potrivit situațiilor financiare raportate, la 31.12.2009 capitalul social al Întreprinderii a constituit 151293,9 mii lei, iar la 31.12.2010 – 163144,4 mii lei. În perioada auditată, Î.M. „Regia Transport Electric” nu a efectuat inventarierea elementelor patrimoniale referitoare la capitalul social al Întreprinderii, inclusiv verificarea în comun cu fondatorul a operațiunilor ce țin de modificarea capitalului social, prin ce nu s-a respectat art.24 din Legea nr.113-XVI din 27.04.2007¹⁸. Această situație atrage după sine incorectitudini la raportarea situațiilor patrimoniale atît de către Întreprindere, cît și de fondator.

Deși în anul 2009, potrivit deciziilor CMC, Î.M. „Regia Transport Electric” i-au fost transmise bunuri materiale în valoare de 15165,0 mii lei, cu condiția includerii acestora în capitalul social, Întreprinderea nu a efectuat modificările corespunzătoare la Camera Înregistrării de Stat, valoarea acestora reflectîndu-se incorect în evidența contabilă la contul 622 „Venituri din activitatea

¹⁶Hotărârea Guvernului nr.743 din 11.06.2002 cu privire la salarizarea angajaților din unitățile cu autonomie financiară (cu modificările și completările ulterioare; în continuare – Hotărârea Guvernului nr.743 din 11.06.2002).

¹⁷Hotărârea Guvernului nr.985 din 27.09.2000 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la salarizarea conducătorilor întreprinderilor de stat, întreprinderilor cu capital majoritar de stat și ai celor monopoliste, indicate de Guvern” (Abrogat la 10.12.2010 prin Hotărârea Guvernului nr.1105 din 06.12.2010).

¹⁸Legea contabilității nr.113-XV din 27.04.2007 (cu modificările ulterioare).

financiară”, drept rezultat fiind denaturate datele Raportului de profit și pierderi pe anul 2009. Abia în anul 2010 Întreprinderea a majorat capitalul social cu suma de 11850,5 mii lei, reieșind din faptul că bunurile în valoare de 15165,0 mii lei au fost evaluate de către Camera de Comerț și Industrie cu 3314,5 mii lei mai puțin. Această situație se datorează contradicțiilor existente la aplicabilitatea cadrului normativ existent. Potrivit art.5 alin.(4) lit.i) din Legea cu privire la activitatea de evaluare¹⁹, bunurile transmise în capitalul social urmează a fi evaluate, modificările în capitalul social efectuându-se în baza rezultatelor evaluării. În același timp, conform normelor contabile²⁰, fondatorul ține evidența contabilă a investițiilor potrivit cheltuielilor real efectuate. Prin urmare, datele Întreprinderii privind capitalul social diferă de cele ale fondatorului, însă problema respectivă nu a fost examinată și soluționată între ambele părți, cu posibilitatea de remediere a acestor deficiențe.

Nu s-a efectuat modificarea capitalului social și cu suma de 5100,0 mii lei²¹, dat fiind că Întreprinderea a utilizat mijloacele alocate din buget în acest scop, iar Camera Înregistrării de Stat a refuzat să efectueze modificările corespunzătoare, din motiv că Întreprinderea nu dispunea de mijloacele respective. La 31.12.2010, suma de 5100,0 mii lei a fost reflectată în bilanțul contabil la contul 537 „Datorii față de fondatori și alți participanți”.

Nu sînt veridice nici datele raportate la contul 323 „Alte rezerve”. La situația din 31.12.2010, soldul contului a constituit 34643,8 mii lei, nefiind schimbat din 01.01.2007. Cu toate că, potrivit cerințelor normative²², acest cont este destinat generalizării informației privind existența și mișcarea altor rezerve formate din defalcările din profit pentru acoperirea pierderilor, majorarea capitalului social, trecerea în cont a diferențelor de curs valutar nefavorabile și plata dividendelor, de facto soldul contului include valorile tranzacțiilor de primire și transmitere a fondurilor fixe cu titlu gratuit, achitarea creditelor etc. Astfel, contabilitatea Î.M. „Regia Transport Electric” nu a asigurat veridicitatea situațiilor financiare înregistrate la conturile contabile de clasa III „Capital propriu”, la acest compartiment fiind denaturate bilanțurile contabile ale entității pe perioada auditată.

Auditul a constatat și alte erori legate de raportarea situațiilor patrimoniale. Astfel, cu nerespectarea propriei politici de contabilitate și a normelor contabile prestabilite²³, au fost capitalizate încorect cheltuielile pentru reparația curentă a troleibuzelor în anul 2009 în sumă de 1275,9 mii lei și în anul 2010 – de 581,3 mii lei. Ca urmare, s-au micșorat cheltuielile pe perioada de gestiune și, respectiv, s-au raportat încorect rezultatele financiare anuale.

N-a fost asigurată regulamentul²⁴ și plenitudinea unor dări de seamă prezentate organului fiscal. Astfel, entitatea auditată nu a înregistrat în anexele la declarațiile TVA procurările de mărfuri și servicii aferente serviciilor de transportare a pasagerilor care sînt scutite de TVA.

Responsabil de desfășurarea misiunii de audit:

Directorul adjunct al Departamentului de audit III

Echipa de audit:

Controlor superior de stat, auditorul public (șeful echipei)

Controlor superior de stat, auditorul public

Urmare aplicării sechestrului pe conturile bancare ale Î.M. „Regia Transport Electric”, entitatea a fost nevoită să-și onoreze obligațiunile sale financiare prin numerar de casă.

Lipsa unui control intern la documentarea recepționării serviciilor prestate Întreprinderii a condiționat deficiențe în acest aspect. În contextul dat, se menționează că au fost constatate cazuri de nedocumentare a defecțiunilor unor sisteme electronice de dirijare a motoarelor la troleibuze. În consecință, au fost stabilite divergențe între datele actelor de defectare a sistemelor electronice, foilor de parcurs ale echipajului și rapoartelor diurne ale lucrului parcului de troleibuze privind data defectării blocurilor electronice. Prin urmare, troleibuzele la care erau defectate sistemele și urmau să staționeze, în realitate, se aflau pe linie.

Concluzii: Urmare desfășurării acțiunilor de audit, se concluzionează că deficiențele existente în sistemul de management contabil al entității a avut ca consecință raportarea eronată a situațiilor patrimoniale, acestea nefiind pe deplin veridice în toate aspectele semnificative. Urmează a fi îmbunătățit și controlul intern pe unele componente, inclusiv documentarea recepționării serviciilor prestate Întreprinderii de către diferiți agenți economici.

Recomandări:

8. Î.M. „Regia Transport Electric”:

8.1. în comun cu fondatorul, să inventarieze și să ajusteze valoarea capitalului social și, respectiv, a investițiilor pe termen lung, precum și să decidă asupra modalității de evaluare a bunurilor transmise în formă de contribuții în capitalul social, pentru excluderea diferențelor între datele Întreprinderii și datele fondatorului;

8.2. să asigure revizuirea elementelor patrimoniale raportate și să le aducă în concordanță cu normele contabile prestabilite.

8.3. să instituie un control intern funcțional la recepționarea serviciilor prestate Întreprinderii.

Concluzie generală: Sistemul actual de management corporativ se consideră depășit și, respectiv, necesită ajustări și schimbări de fond pentru eficientizarea activităților, în special: ajustarea cadrului de funcționare a Întreprinderii la bunele practici de management corporativ; delimitarea clară a responsabilităților între fondator și manager; aprobarea unor planuri de dezvoltare anuale și de perspectivă; conformarea procedurilor de achiziție a mărfurilor și serviciilor cu cadrul legal; precum și respectarea cadrului regulatoriu la organizarea evidenței contabile și raportarea situațiilor financiare. De asemenea, este necesară elaborarea Strategiei de dezvoltare durabilă și consolidarea capacităților transportului public urban în mun. Chișinău, inclusiv cel electric, ținându-se cont de faptul că termenul de implementare a actualei Strategii a expirat.

A. Frunze

A. Caramilea

I. Codreanu

¹⁹Legea nr.989-XV din 18.04.2002 „Cu privire la activitatea de evaluare” (cu modificările ulterioare).

²⁰Pct.110 din Instrucțiunea cu privire la evidența contabilă în contabilitățile centralizate din cadrul primăriilor satelor (comunelor), orașelor, aprobată prin Ordinul ministrului finanțelor nr.137 din 25.11.1998 (cu modificările și completările ulterioare).

²¹Decizia CMC nr.13/11 din 28.10.2010.

²²Normele metodologice de aplicare a conturilor contabile din Planul de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997 (cu modificările și completările ulterioare).

²³Pct.25 din Standardul Național de Contabilitate nr.16 „Contabilitatea activelor materiale pe termen lung”, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.174 din 25.12.1997 „Cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Standardelor Naționale de Contabilitate și Planului de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor”; pct.2.4 din Politica de contabilitate a Î.M. „Regia Transport Electric”.

²⁴Privind completarea anexei la Declarația privind TVA și a Registrului procurărilor (Scrisoarea Inspectoratului Fiscal Principal de Stat nr. (17-13-02/1-3005) din 02.08.2006).

Domeniul de aplicare și metodologia de audit**Domeniul de aplicare**

În conformitate cu Programul activității de audit pe anul 2011, Curtea de Conturi a efectuat auditul gestionării patrimoniului public la Î.M. „Regia Transport Electric”, pentru a constata dacă în cadrul entității se asigură o gestionare conformă și eficientă a patrimoniului public, precum și dacă s-au raportat în modul corespunzător situațiile patrimoniale ale entității.

La efectuarea auditului ne-am condus de Standardele de audit ale Curții de Conturi, ca ghid servind Manualul de audit al regularității. Am planificat și executat auditul astfel încât să obținem probe suficiente și adecvate, care să constituie o bază rezonabilă pentru constatările și concluziile determinate de obiectivele auditului.

Metodologia

Întru realizarea obiectivelor auditului și colectarea probelor de audit, s-au efectuat următoarele proceduri de audit:

➤ Am studiat cadrul normativ și statutul Întreprinderii pentru a stabili competențele și atribuțiile privind gestionarea patrimoniului public transmis în gestiune întreprinderilor municipale, reglementarea raporturilor între Întreprindere și fondator pentru a constata dacă managementul financiar al Întreprinderii este conform și asigură gestionarea eficientă a patrimoniului.

➤ Am examinat deciziile Consiliului municipal Chișinău (CMC) și dispoziția Primarului general al mun. Chișinău care au vizat Î.M. „Regia Transport Electric” pentru a verifica nivelul de executare a acestora.

➤ Am confruntat indicatorii planificați de CMC cu indicii de bază aprobați de Întreprindere și cu proiectele de plan mediu

prezentate CMC în vederea stabilirii identității acestora.

➤ Am examinat dacă veniturile s-au încasat regulamentar și dacă este posibilă sporirea acestora.

➤ Am analizat Rapoartele financiare: bilanțul contabil (Forma nr.1), raportul de profit și pierderi (Forma nr.2), raportul privind capitalul propriu (Forma nr.3), precum și alte anexe la Raportul financiar, și le-am confruntat cu înregistrările contabile și cu documentele contabile pe care ele se bazează.

➤ Am confruntat rapoartele de efectuare a serviciilor tehnice și reparațiilor troleibuzelor cu planurile și normativele respective pentru a stabili executarea acestora.

➤ Am studiat procedurile de achiziție a mărfurilor și serviciilor pentru a constata conformitatea acestora cu normele prestabilite.

➤ Am verificat, în baza unei eșantionări, dacă unele cheltuieli semnificative (pentru salarizare, reparații curente ale troleibuzelor, plata penalităților, amenzilor, daunei materiale etc.) sînt legale și cuvenite.

➤ Am efectuat control de contrapunere la S.R.L. „Informbusiness” pentru a justifica executarea reparațiilor blocurilor electronice.

➤ Am testat procedurile de control intern stabilite la primirea, păstrarea, distribuirea și realizarea tichetelor de călătorii în troleibuze și la încasarea venitului, pentru a obține asigurarea rezonabilă că domeniul vizat este protejat de apariția riscului de fraudă.

➤ Am solicitat informații și unele explicații de la persoanele responsabile din cadrul entității și al altor autorități publice privind problemele și deficiențele constatate.

PARTEA II
Hotărîri ale Guvernului Republicii Moldova**828 H O T Ă R Î R E****cu privire la aprobarea Strategiei în domeniul siguranței
alimentelor pentru anii 2011-2015**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Strategia în domeniul siguranței alimentelor
pentru anii 2011 – 2015 (se anexează).2. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se
pune în sarcina Ministerului Agriculturii și Industriei
Alimentare.**PRIM-MINISTRU****Vladimir FILAT****Contrasemnează:****Viceprim-ministru,
Ministrul economiei
Ministrul agriculturii
și industriei alimentare
Ministrul sănătății
Ministrul finanțelor****Valeriu Lazăr****Vasile Bumacov
Andrei Usatii
Veaceslav Negruța****Nr. 747. Chișinău, 3 octombrie 2011.**Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului nr. 747
din 3 octombrie 2011**STRATEGIE**
ÎN DOMENIUL SIGURANȚEI ALIMENTELOR
PENTRU ANII 2011– 2015**I. INTRODUCERE**

Prezenta Strategie este elaborată în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr. 1125 din 14 decembrie 2010 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Republicii Moldova privind implementarea Recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător între Republica Moldova și Uniunea Europeană” și cuprinde în anexă un plan de acțiuni de implementare a principalelor recomandări ale CE în calitate de condiții pentru începerea negocierilor cu privire la crearea acestei zone.

Obiectivul general al Strategiei în domeniul siguranței alimentelor este atingerea celui mai înalt grad de protecție a sănătății publice și a intereselor consumatorilor în ceea ce privește inofensivitatea alimentelor.

Principiul de bază al politicii privind siguranța alimentelor este aplicarea unei abordări integrate, de tipul „de la furcă la furculiță”, care să includă toate sectoarele lanțului alimentar, inclusiv producția de furaje, sănătatea plantelor și animalelor, bunăstarea animalelor, producția primară, procesarea alimentelor, depozitarea, transportul, comercializarea, precum și importul și exportul acestora.

Această abordare cuprinzătoare și integrată, în cadrul căreia responsabilitățile operatorilor din sectorul produselor alimentare și al furajelor, precum și cele ale autorităților competente sînt clar definite și reprezintă o politică alimentară coerentă, eficientă și dinamică.

Prin respectarea tuturor principiilor din domeniul siguranței alimentelor pe întregul lanț alimentar „de la furcă la furculiță”, operatorii din domeniul alimentar care intervin în producerea, procesarea, depozitarea, transportul, distribuția și comercializarea produselor alimentare garantează că acestea sînt sigure pentru consumatorul final și nu prezintă risc pentru sănătatea consumatorilor.

Conceptul de siguranță alimentară, așa cum este definit în prevederile Regulamentului Parlamentului European nr. 178/2002 privind siguranța alimentelor, include toate categoriile de alimente destinate omului și animalelor.

Siguranța produselor alimentare și protecția intereselor consumatorilor reprezintă preocupări din ce în ce mai actuale pentru populație, organizații necomerciale, asociații

profesionale, parteneri comerciali internaționali și organizații comerciale. Este necesar să se ia măsuri pentru o implementare deschisă și transparentă a legislației alimentare pentru asigurarea încrederii consumatorilor și a partenerilor comerciali, inclusiv prin măsurile luate de autoritățile publice pentru informarea populației cu privire la cazurile în care există motive rezonabile să se suspecteze că un produs alimentar prezintă un risc pentru sănătate.

Globalizarea lanțului alimentar determină apariția constantă de noi provocări și riscuri pentru sănătatea și interesele consumatorilor. În acest context, va fi necesară elaborarea unui cadru legislativ cuprinzător cu privire la siguranța alimentelor, care va fi în permanență actualizat și adaptat în funcție de noile evoluții.

În prezent, la nivel global se realizează tranzacții comerciale majore cu produse alimentare și hrană pentru animale și, în acest context, au fost încheiate acorduri comerciale internaționale, contribuind la implementarea standardelor internaționale care stau la baza legislației alimentare și care sprijină principiile comerțului liber cu hrană sigură pentru animale și produse alimentare sigure și sănătoase, în mod nediscriminatoriu, respectînd practicile comerciale corecte și etice.

Astfel, consumatorii din Republica Moldova se vor bucura de protecție, ca urmare a facilitării accesului producătorilor moldoveni la piețe de valoare înaltă și a respectării obligațiilor de comerț internațional, inclusiv SPS (măsuri sanitare și fitosanitare) și TBT (bariere tehnice în calea comerțului).

**1.1. Producția globală agricolă
în Republica Moldova**

Producția globală agricolă în gospodăriile de toate categoriile (întreprinderile agricole, gospodăriile țărănești (de fermier) și gospodăriile populației) în anul 2010, conform estimărilor preliminare, a constituit în prețuri curente 19715 mil. lei, marcînd o creștere cu 7,9% (în prețuri comparabile) față de anul 2009.

Majorarea producției globale agricole a fost determinată de creșterea atît a producției animaliere cu 13,6%, cit și a producției vegetale cu 5,2% față de anul precedent.

Analiza impactului diferitor tipuri de producție asupra ritmului de creștere a volumului fizic al producției agricole în anul 2010 față de anul 2009 arată că influența pozitivă mai semnificativă a avut-o creșterea producției de vite și păsări (în masă vie) (cu 21,4%), cereale și leguminoase boabe (cu 10,8%), floarea soarelui (cu 34,1%), sfeclă de zahăr (de 2,4 ori), legume (cu 11,3%), ceea ce a generat majorarea producției globale agricole, corespunzător, cu 3,6%, cu 2,0%, cu 2,0%, cu 1,4% și cu 0,7%.

În anul 2010 ponderea producției vegetale în totalul producției agricole a constituit 66% (în anul 2009 – 68%), din care de cereale și leguminoase, boabe – 18,9% (18,4%), culturi tehnice – 12,8% (9,6%), cartofi, legume și bostănoase – 13,0% (12,9%), fructe și pomușoare – 3,9% (4,0%), struguri – 12,1% (18,7%). Producției animale i-a revenit 34% (în anul 2009 – 32%), din care de vite și păsări – 18,8% (16,7%), lapte – 10,1% (10,7%), ouă – 3,9% (3,8%).

1.2. Fitotehnia

Creșterea producției vegetale în anul 2010 față de anul precedent a fost generată atât de majorarea suprafețelor însămânțate, cât și de creșterea recoltei medii a principalelor culturi agricole. Astfel, producția medie la un hectar a sfeclei de zahăr s-a majorat cu 84%, soiului – cu 70%, porumbului – cu 22%, floarea soarelui – cu 20%, grâului – cu 9%, legumelor – cu 4%.

În anul 2010, ca și în anii precedenți, întreprinderilor agricole le revine partea principală la producția de rapiță – 93%, sfeclă de zahăr – 86%, tutun – 82%, soia – 77%, floarea soarelui – 69%, cereale și leguminoase pentru boabe (exclusiv porumb) – 68%. Totodată, în gospodăriile populației sunt concentrate 73% din producția de legume, 66% – de cartofi, 48% – de struguri și 44% – de porumb, iar în gospodăriile țărănești (de fermier) 68% – de culturi bostănoase, circa 50% – de culturi furajere și 40% – de porumb.

Analiza recoltei medii la un hectar a principalelor culturi agricole în întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier) în profil teritorial demonstrează că cea mai înaltă recoltă medie față de cea pe țară la majoritatea culturilor a fost înregistrată în gospodăriile regiunii de dezvoltare Nord, și anume: de cereale și leguminoase pentru boabe (cu excepția porumbului) – cu 18,5%, de grâu – cu 15,0%, de porumb pentru boabe – cu 13,8%, de floarea soarelui – cu 9,2%, de soia – cu 1,6%, de fructe și pomușoare – cu 20,9%.

Totodată, cea mai înaltă roadă medie la un hectar de legume de câmp (cu 22,7%) a fost înregistrată în regiunea de dezvoltare Sud, de struguri (cu 16,7%) și de cartofi (cu 18,3%) – în municipiul Chișinău, de tutun (cu 12,7%) – în UTA Găgăuzia, iar de sfeclă de zahăr (cu 2,4%) – în regiunea de dezvoltare Centru.

Sub recolta anului 2010 în întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier) la un hectar de semănături au fost introduse câte 24,5 kg de îngrășăminte chimice, recalculate la 100% substanțe nutritive, față de 21,3 kg în anul 2009 (sau cu 15% mai mult). Totodată, s-a mărit și suprafața îngrășată cu 7% față de anul precedent. Introducerea îngrășămintelor naturale la 1 hectar a constituit 0,02 tone, față de 0,01 tone la hectar în anul 2009.

1.3. Zootehnia

În anul 2010, în comparație cu anul precedent, în gospodăriile de toate categoriile producția de creștere a vitelor și păsărilor s-a majorat cu 20,2%, de ouă – cu 13,2%, de lapte de toate tipurile – cu 1,9%.

Situația în sectorul zootehnic a fost determinată preponderent de situația în gospodăriile populației, în care este concentrată cea mai mare parte a producției animale (producția laptelui – 97,5%, creșterea vitelor și păsărilor – 73,5%, ouălor – 61,9%). La 1 ianuarie 2011 ponderea septelului de vite în această categorie de gospodării a

constituit: la bovine – 94,7% din numărul total de animale (din care vaci – 97,1%), la porcine – 71,1%, la ovine și caprine – 97,6%.

Conform situației la 1 ianuarie 2011, față de 1 ianuarie 2010, în gospodăriile de toate categoriile a avut loc micșorarea efectivului de animale pe toate tipurile (cu excepția efectivului de porcine).

Majorarea esențială a producției (creșterii) vitelor și păsărilor (în special porcinelor – cu 35%, păsărilor – cu 16%) a fost generată atât de creșterea efectivului mediu anual, cât și a productivității lor. Creșterea producției de lapte de toate felurile a avut loc în exclusivitate datorită majorării producției în gospodăriile populației cu 2,2%, producția de lapte în întreprinderile agricole fiind în descreștere cu 8,0%.

1.4. Indicatorii industriei prelucrătoare

Situația din sectorul industrial al economiei este determinată preponderent de activitatea întreprinderilor din industria prelucrătoare, cărora, în anul 2010, le-au revenit 85,3% din valoarea totală a producției. Nivelul producției realizate de aceste întreprinderi a crescut cu 8,0% față de anul 2009, determinând creșterea producției industriale în ansamblu cu 6,8%. Industriei alimentare și a băuturilor îi revin 40,2% din valoarea producției industriale în ansamblu și 47,1% din valoarea producției industriei prelucrătoare. Întreprinderile din această ramură au obținut în anul 2010 un volum de producție cu 8,8% mai mare decât în anul 2009, determinând astfel majorarea producției pe total industrie cu 3,5%.

II. DESCRIEREA SITUAȚIEI CURENTE ÎN DOMENIUL ȘIGURANȚEI ALIMENTELOR DE ORIGINE ANIMALĂ ȘI NONANIMALĂ, CALITATEA NUTREȚURILOR

2. 1. Evaluarea operatorilor din domeniul alimentar și de producere a nutrețurilor

Majoritatea operatorilor din domeniul alimentar și de producere a nutrețurilor nu sînt conștienți de faptul că lor le revine responsabilitatea primară pentru producerea unor alimente sigure pentru sănătatea consumatorilor și nu înțeleg că autoritatea pentru siguranța alimentelor/nutrețurilor este cea care verifică activitatea acestora, în baza unui plan național unic de inspecție și control.

Exista o tendință de separare între operatorii din domeniul alimentar și de producere a nutrețurilor în mai multe categorii, avînd în vedere gradul de îndeplinire a prevederilor legislației privind regulile generale de igienă în domeniul alimentelor:

- a) operatori care îndeplinesc condițiile de igienă și sînt conformi legislației;
- b) operatori care nu îndeplinesc condițiile de igienă, dar care au potențial de modernizare și restructurare;
- c) operatori care nu îndeplinesc condițiile de igienă și care nu au potențial de modernizare și restructurare;
- d) operatori care își desfășoară activitatea în mod tradițional, pe baza unor rețete și metode tradiționale și ale căror produse se comercializează în piețe și țirguri.

Pe parcursul alinierii la cerințele noi de siguranță alimentară, operatorii din domeniul alimentar și de producere a nutrețurilor se vor confrunta cu mai multe provocări, și anume:

- a) lipsa mijloacelor financiare pentru modernizarea întreprinderilor;
- b) lipsa personalului calificat;
- c) lipsa motivării pentru schimbări majore etc.

Toți operatorii din domeniul alimentar și de producere a nutrețurilor trebuie să fie supuși controalelor și verificărilor periodice din partea autorității pentru siguranța alimentelor/nutrețurilor, în vederea verificării modului de îndeplinire a prevederilor legislației în vigoare.

2.2. Cadrul legislativ actual al Republicii Moldova

În prezent, în Republica Moldova nu există un cadru legislativ unic, care să reglementeze toate aspectele importante ale domeniului siguranței alimentelor și calității nutrețurilor, precum și care să țină cont de progresele înregistrate de Republica Moldova în toate sectoarele de activitate reprezentative.

Astfel, legislația de bază pentru garantarea siguranței alimentelor și calității nutrețurilor este reprezentată de mai multe acte normative elaborate de instituții guvernamentale separate, având un caracter neunitar și fragmentat, care nu poate să constituie un fundament pentru atingerea obiectivului principal – stabilirea și dezvoltarea unui sistem unic privind siguranța alimentelor.

Reglementarea politicii din domeniul siguranței alimentelor trebuie să aibă la bază o lege elaborată în conformitate cu prevederile Regulamentului CEE nr. 178/2002, în care să fie reglementate în mod clar atribuțiile autorității competente și cele ale operatorilor din domeniul alimentar referitor la siguranța alimentelor și calitățile nutrețurilor, pentru a elimina orice suprapunere a domeniilor de competență, stabilite prin acte normative cu un caracter fragmentar și neuniform.

2.3. Autoritățile competente implicate

În prezent, în Republica Moldova există mai multe instituții guvernamentale implicate în procesul de elaborare și implementare a reglementărilor din domeniul siguranței alimentelor. Prin urmare, orice instituție guvernamentală are posibilitatea să își stabilească prin legislație o strategie separată privind siguranța alimentelor pe domeniul de activitate propriu, ceea ce contrazice conceptul unei strategii sectoriale unificate.

Majoritatea sistemelor de control din Republica Moldova au o structură fragmentată, reprezentată de structuri administrative separate, care sînt responsabile pentru controlul diferitelor etape din lanțul de produse alimentare și furaje.

Atribuțiile și responsabilitățile comune ale mai multor ministere și agenții în domeniul siguranței alimentelor determină în teren suprapunerea controalelor și verificărilor în acest domeniu, provoacă nemulțumirea operatorilor și ineficiență.

În domeniul siguranței alimentelor sînt implicate următoarele autorități:

- a) Agenția Sanitar-Veterinară și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală;
- b) direcțiile de politici veterinare și fitosanitare din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare;
- c) Inspectoratul General de Supraveghere Fitosanitară și Control Semincer;
- d) Ministerul Sănătății și instituțiile din cadrul Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice;
- e) Inspectoratul pentru Protecția Consumatorului din cadrul Ministerului Economiei.

2.4. Identificarea, sănătatea și bunăstarea animalelor

Agenția Sanitar-Veterinară și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală este responsabilă de organizarea activităților sanitar-veterinare pe întreg teritoriul țării, potrivit unei concepții unificate, prin asigurarea sănătății animalelor, sănătății publice veterinare, protecției animalelor, protecției mediului și siguranței produselor de origine animală.

Supravegherea sanitar-veterinară a sănătății animalelor este realizată prin intermediul medicilor veterinari de liberă practică, care își desfășoară activitatea în 653 de ferme la nivel național, după cum urmează:

- 125 ferme de bovine;
- 106 ferme de ovine;
- 26 ferme de caprine;

345 ferme de porcine;

41 ferme avicole.

Referitor la numărul de animale din Republica Moldova, conform datelor prezentate de IS „Registrul Animalelor”, atât la nivelul fermelor autorizate, cât și la nivelul gospodăriilor populației există un efectiv de:

- 260088 capete bovine;
- 674962 capete ovine;
- 62062 capete caprine;
- 511786 capete porcine;
- 48312 capete cabaline;
- 14496,87 mii capete păsări;
- 57240 familii de albine.

Activitatea de laborator se desfășoară în 33 de laboratoare aflate în cadrul direcțiilor Sanitar-veterinare și pentru siguranța produselor de origine animală raionale și municipale.

Există un laborator național de referință pentru sănătatea animală.

Monitorizarea bolilor epizootice se efectuează în conformitate cu Programul acțiunilor de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, prevenirea transmiterii de boli de la animale la om și siguranța alimentelor și protecția mediului, aprobat anual prin ordinul directorului general al Agenției Sanitar-Veterinare și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală.

Programul acțiunilor de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale stabilește numărul testelor, vaccinărilor și altor măsuri antiepidemice, care se implementează în funcție de situația epidemiologică din țară. Situația epizootologică este considerată favorabilă. În perioada dintre anul 1998 și pînă în prezent, conform datelor Agenției Sanitar-Veterinare și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală, în țară a fost înregistrat un caz de apariție a bolilor notifiabile din fosta Listă A a OIE (pesta porcină clasică – anul 2002/08). În 2008, Republica Moldova a obținut statut de „țară liberă de febra aftoasă”. Republica Moldova este membră a Oficiului Internațional de Epizootii din anul 1994.

Circa 250 de medici veterinari oficiali și aproximativ 1500 medici veterinari de liberă practică își desfășoară activitatea în domeniul sănătății și bunăstării animalelor la nivel central, regional și local.

Medicii veterinari oficiali supraveghează aplicarea și respectarea măsurilor generale de profilaxie, precum și a celor specifice antiepidemice în cazul apariției bolilor transmisibile la animale, la producerea, circulația și comercializarea produselor farmaceutice, medicamentelor și altor produse de uz veterinar. Medicii veterinari oficiali sînt împuterniciți să sancționeze și să interzică activitatea unităților care produc, prelucrează, depozitează, transportă și valorifică furaje medicamentate și produse de uz veterinar.

Medicii veterinari de liberă practică efectuează supravegherea efectivelor de animale, acțiunile de profilaxie și combatere a bolilor la animale, de prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om și de protecție mediului, precum și identificarea animalelor în ferme.

Conform pct. 30 al Planului de Acțiuni UE – Republica Moldova (în vigoare din 22 februarie 2005), Republica Moldova s-a obligat să lanseze un sistem de identificare și trasabilitate a animalelor și să îndeplinească cerințele Uniunii Europene privind sănătatea animalelor și industria de prelucrare a produselor de origine animală.

Proiectul național de identificare și înregistrare a animalelor a demarat în octombrie 2007 odată cu implementarea Sistemului informațional automatizat pentru identificarea și trasabilitatea animalelor, precum și a tuturor exploatațiilor și abatoarelor. Este de menționat că competențele Sistemului

de Identificare și Trasabilitate a Animalelor nu acoperă tot lanțul alimentară, rămânând în afară compartimentele de păstrare a materiei prime (frigidere) și întreprinderile de prelucrare.

Planul de acțiuni privind modificarea Sistemului de Identificare și Trasabilitate a Animalelor (SITA) și implementarea noului sistem de management al supravegherii sanitar-veterinare, precum și Planul general 2011-2013 privind modificarea și adaptarea SITA în scopul implementării noilor sisteme al managementului supravegherii sanitar-veterinare prevăd accesul celor mai mari agenți economici pentru reproducerea și manipularea animalelor la SITA, cu scopul de a facilita implementarea principiului trasabilității la întreprinderile menționate, ca potențiali participanți ai zonei libere de comerț, de a reduce formalitățile birocratice și de a asigura principiul trasabilității animalelor vii.

A fost elaborat și implementat SIA SARBTA (Sistemul de Alertă Rapidă a Bolilor Transmisibile la Animale).

Totodată, au fost prezentate Ministerului Justiției propuneri pentru completarea și modificarea Codului contravențional cu privire la încălcarea prevederilor referitoare la asigurarea principiului trasabilității animalelor vii.

Cu suportul FAO a fost inițiat un proiect-pilot de elaborare a modulului informațional SIA MSSV (Managementul Supravegherii Sanitar-Veterinare), care este în derulare.

La capitolul bunăstării animalelor, a fost aprobată Norma sanitar-veterinară privind protecția animalelor de fermă nr. 1275 din 17 noiembrie 2008, care este armonizată cu prevederile Directivei Consiliului Europei 98/58/CE din 20 iulie 1998 privind protecția animalelor de fermă.

2.5. Sănătatea publică și mediul

Trebuie menționat că, anual, aproximativ 2/3 din evenimentele de sănătate, precum toxinfecțiile alimentare, sînt cauzate de consumul produselor alimentare, preponderent de origine animală, contaminate la diferite etape. Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice este responsabil de identificarea pericolelor pentru sănătatea publică, evaluarea și monitorizarea riscurilor, gestionarea eficientă și comunicarea riscului, în scopul neadmiterii răspîndirii bolilor infecțioase și diminuării consecințelor urgențelor de sănătate publică.

Rețeaua existentă de laboratoare a Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice asigură controlul produselor alimentare. În perioada 2007-2009 rețeaua de laboratoare a Serviciului de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice a izolat și a identificat 3307 tulpini de salmonele. În conformitate cu prevederile Legii nr. 10 din 3 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice, Ministerul Sănătății este abilitat cu funcții de reglementare privind supravegherea de stat a sănătății publice. Ministerul Sănătății deține funcții strict reglementate în domeniile:

a) expertizei, înregistrării/notificării și supravegherii pe piață a suplimentelor alimentare, produselor alimentare noi, produselor alimentare fortificate, apei minerale și medicinale, apei potabile din rețea și îmbuteliate, mențunilor nutriționale și de sănătate înscrise pe produsele alimentare, materialelor care vin în contact cu produsele alimentare, produselor biodistructive; aditivilor alimentari, aromelor alimentare, enzimelor alimentare, produselor alimentare modificate genetic, produselor cu destinație nutrițională specială (formulele de început și formulele de continuare ale preparatelor pentru sugari și copii mici, pentru sportivi, cu destinație medicală specială (alimentație prin sondă), pentru dieta cu restricții în energie, pentru persoane cu tulburări ale metabolismului etc.);

b) avizării sanitare a proiectelor de reglementări tehnice și standarde pentru produsele alimentare și produsele alimentare de origine nonanimală cu impact asupra sănătății populației;

c) controlului respectării Regulilor de igienă a produselor alimentare, a igienei personale, a stării de sănătate și a nivelului de cunoștințe ale personalului privind normele de igienă în unitățile ce produc, prelucurează, depozitează, transportă și comercializează produse alimentare de origine nonanimală sau prestează servicii de alimentație publică;

d) supravegherii respectării condițiilor sanitare de funcționare la obiectivele care produc, prelucurează, depozitează, transportă și comercializează produse alimentare de origine nonanimală, la unitățile de comerț alimentar și alimentație publică, autorizării sanitare a obiectivelor cu profil alimentar.

Majoritatea țărilor solicită ca alimentele prelucrate să fie preparate cu apă de calitate. În Moldova există preocuparea privind mediul, și anume privind contaminarea orizonturilor acvifere. Multe întreprinderi de prelucrare a produselor alimentare din Moldova utilizează apă extrasă prin fântini din orizonturile acvifere adînci pentru a evita problemele cu apa de suprafață, însă calitatea apei subterane în Moldova este substanțial influențată de condițiile geochimice, inclusiv zonele naturale cu un nivel înalt de fluorură, stronțiu și seleniu. Așadar, apa din fântini trebuie tratată de majoritatea întreprinderilor de prelucrare pentru a asigura apa potabilă necesară pentru prelucrarea produselor alimentare și pentru personal.

2.6. Situația actuală în domeniul siguranței produselor de origine animală

Conform datelor furnizate de Agenția Sanitar-Veterinară și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală, sectorul produselor de origine animală este reprezentat de:

100 abatoare cu capacități diferite;

108 unități de procesare a produselor din carne;

134 depozite frigorifice;

29 unități de procesare a peștelui și a produselor pescărești;

23 unități de procesare a laptelui și a produselor lactate;

8 unități de procesare a mierii.

Pentru efectuarea operațiunilor de export sînt autorizate 169 de unități. Există aproximativ 11000 de unități de vînzare cu amănuntul a produselor de origine animală, care sînt supuse controlului sanitar-veterinar.

În cadrul Agenției Sanitar-Veterinare și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală activează Direcția pentru siguranța produselor de origine animală, care este responsabilă pentru supravegherea și controlul siguranței produselor de origine animală, începînd cu producerea materiilor prime și terminînd cu distribuirea acestora către consumatorul final.

Direcția respectivă este divizată în două secții:

a) Secția supravegherea producerii produselor de origine animală;

b) Secția supravegherea, distribuția și comerțul cu produse de origine animală.

În prezent, în domeniul siguranței produselor de origine animală își desfășoară activitatea 250 de medici veterinari oficiali de la nivel central și regional.

La nivel teritorial, supravegherea și controlul privind siguranța alimentelor este efectuată de către medicii veterinari oficiali din cadrul direcțiilor sanitar-veterinare și pentru siguranța produselor de origine animală raionale și municipale.

În scopul asigurării siguranței alimentare, medicii veterinari oficiali desfășoară activități de inspecție și control în toate unitățile din domeniul industriei alimentare, pentru a verifica dacă prevederile legislației în vigoare, ordinele și instrucțiunile emise de Agenție sînt aplicate și respectate pe întreg teritoriul țării de către unitățile care recepționează, produc, prelucurează, depozitează, transportă și

valorifică produse de origine animală, inclusiv monitorizează respectarea legilor, ordinelor și instrucțiunilor aplicate și emise de Agenție, ministere și subdiviziuni specializate și iau decizii asupra măsurilor adecvate, care urmează să fie întreprinse.

În acest context, medicii veterinari oficiali cu atribuții și responsabilități în domeniul igienei și sănătății veterinare efectuează supravegherea sanitar-veterinară și controlul oficial în peste 400 de unități de procesare ale industriei alimentare.

De asemenea, se realizează supravegherea și controlul oficial în toate unitățile de alimentație publică, care comercializează produse de origine animală.

Medicii veterinari oficiali efectuează controlul oficial prin inspecție, verificare și recoltare de probe pentru a determina conformitatea acestora.

Unitățile care sînt aprobate pentru efectuarea operațiunilor de export/ import sînt auditate în fiecare an pentru a verifica conformitatea cu legislația țării exportatoare/naționale în vederea reînnoirii autorizației de export/import.

2.7. Situația actuală privind produsele de origine nonanimală. Furajele și materialele furajere

Supravegherea și controlul circuitului produselor de origine nonanimală sînt de competența Ministerului Sănătății și se răsfrîng asupra următoarelor domenii:

a) monitorizarea calității fizico-chimice, bacteriologice și nutriționale a principalelor grupe de produse alimentare de origine nonanimală cu impact asupra sănătății publice;

b) verificarea respectării condițiilor sanitare de funcționare a obiectivelor înregistrate care produc produse alimentare de origine nonanimală supuse controlului sanitar de stat;

c) controlul respectării regulilor de igienă și a cerințelor privind siguranța produselor alimentare în unitățile ce produc, prelucrează, depozitează, transportă și comercializează produse alimentare de origine nonanimală;

d) controlul implementării HACCP în unitățile ce produc, prelucrează, depozitează, transportă și comercializează produse alimentare de origine nonanimală;

e) verificarea conformității ghidurilor de bune practici în domeniul siguranței produselor alimentare cu regulile de igienă a produselor alimentare de origine nonanimală și a cu principiile HACCP;

f) controlul, prin examene de laborator, al parametrilor fizico-chimici, microbiologici, al reziduurilor de pesticide și al contaminanților din produsele alimentare de origine nonanimală;

g) coordonarea activităților privind evaluarea și comunicarea riscului din punctul de vedere al siguranței produselor alimentare de origine nonanimală pe întregul lanț tehnologic;

h) dirijarea sistemului rapid de alertă în domeniul siguranței alimentelor de origine nonanimală;

i) implementarea și controlul trasabilității produselor alimentare de origine nonanimală pe întregul lanț alimentar;

j) controlul privind respectarea programelor de restructurare și modernizare, în vederea alinierii la cerințele Uniunii Europene, în unitățile de procesare a produselor alimentare de origine nonanimală;

k) supravegherea și controlul etichetării produselor alimentare pe lanțul producător-consumator, în conformitate cu caracteristicile declarate sau cu normele impuse de legislație;

l) controlul conformității în cazul produselor alimentare de import, cu excepția celor de origine animală.

S-au înregistrat progrese în domeniul conformării regulilor cu privire la furaje și materiale furajere la cerințele

UE. Cadrul normativ este reprezentat de Norma sanitar-veterinară privind igiena nutrețurilor și conținutul substanțelor nedorite în nutrețuri, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 1405 din 10 decembrie 2008, care stabilește cerințele generale față de operatorii din sectorul dat, și anume:

a) responsabilitatea pentru producerea, transformarea, conservarea, transportarea și distribuirea nutrețurilor, a materiilor prime și a ingredientelor de nutrețuri sigure și adecvate le revine tuturor participanților lanțului de alimentație a animalelor, inclusiv fermierilor, producătorilor de materii prime și ingrediente pentru nutrețuri, producătorilor de nutrețuri combinate, conducătorilor de camioane etc.;

b) fiecare participant la lanțul de alimentație a animalelor poartă răspundere pentru toate activitățile care se referă la supravegherea și controlul acestora, inclusiv pentru respectarea exigențelor prevăzute de legislație;

c) nutrețurile care sînt plasate pe piață sau se preconizează plasarea lor pe piață sînt etichetate și/sau identificate pentru facilitarea trasabilității, prin documentație sau informații adecvate;

d) dacă nutrețurile nu sînt conforme legislației privind nutrețurile și/sau nu prezintă siguranță, ele nu se plasează pe piață și nu se administrează nici unui animal de la care se obțin produse alimentare.

Se consideră că utilizarea nutrețurilor nu prezintă siguranță în cazul în care produsele alimentare obținute de la animale devin un factor de risc pentru consumul uman.

Producătorii și toți participanții la lanțul din sectorul nutrețurilor:

a) trebuie să utilizeze autoreglementarea/autocontrolul pentru a se asigura că normele ce țin de producere, depozitare și transportare sînt respectate;

b) urmează să stabilească programe de control conform principiilor HACCP, care să fie stipulate în documentele ce dovedesc prevenirea riscurilor în vederea verificării nutrețurilor și ingredientelor acestora, produse, distribuite și utilizate în așa mod, încît produsele de origine animală să fie inofensive pentru consumul uman.

Supravegherea și controlul pieței nutrețurilor sînt în responsabilitatea Agenției Sanitar-Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor.

2.8. Controlul fitosanitar

Cultivarea plantelor agricole este legată indispensabil de siguranța acestora. În prezent, suprafețele ocupate de culturile agricole, în special cele multianuale (aproximativ 80 la sută), sînt protejate contra dăunătorilor preponderent cu produse de uz fitosanitar chimice. Prin metoda biologică sînt protejate aproximativ 0,2 la sută din terenurile agricole. Totodată, în perioada de tranziție, din lipsa surselor financiare, intensitatea folosirii pesticidelor (după ingredientul activ) s-a micșorat de la 10-12 kg/ha (în anii 1981-1985) pînă la 2-3 kg/ha (în anii 2000), iar actualmente acest indice este și mai redus. De exemplu, unele dintre produse se utilizează în doză de 0,07 kg la hectar.

Deosebit de actuală și complicată este problema protecției plantelor destinate producerii produselor alimentare pentru copii, mai ales în zonele bazinelor acvatice, unde utilizarea mijloacelor chimice este interzisă sau limitată. În această situație, iar pe viitor și în restul cazurilor, protecția plantelor va trebui să corespundă cerințelor dezvoltării agriculturii durabile.

În condițiile social-economice noi, Republica Moldova trebuie să devină o zonă de obținere a producției agricole și alimentare ecologice și competitive pe piața mondială.

Starea fitosanitară s-a agravat în mare măsură din cauza situației din sfera achiziționării, păstrării și aplicării produselor de uz fitosanitar. Pe de o parte, se simte insuficiența mijloacelor necesare pentru protecția plantelor, iar pe de altă parte, se înregistrează aplicarea lor nechibzuită,

neargumentată și necontrolată. Totodată, transformările organizatorice, care au intervenit în economia națională odată cu trecerea la economia de piață, au condiționat și reducerea esențială a numărului de specialiști din domeniul protecției plantelor. În această ordine de idei se resimte neglijarea acțiunilor ce țin de protecția plantelor, implementarea măsurilor neordonate, încălcarea regulamentelor de achiziționare, păstrare, transportare și aplicare a mijloacelor de protecție, distrugerea bazei tehnico-materiale, neglijarea rolului cercetărilor științifice și limitarea implementării realizărilor mondiale și locale în siguranța alimentelor, ceea ce conduce la disensiuni, dispersarea mijloacelor, reducerea rolului protecției plantelor în tehnologiile de producere a produselor agroalimentare.

În prezent, Inspectoratul General de Supraveghere Fitosanitară și Control Semincer, care activează în baza Hotărârii Guvernului nr. 1402 din 9 septembrie 2008, este autoritatea administrativă responsabilă de implementarea politicii statului în domeniul carantinei fitosanitare, protecției plantelor, controlului semincer, precum și calității cerealelor și produselor derivate, producerii și comercializării tutunului și produselor din tutun.

Ținând cont de necesitatea asigurării siguranței alimentare, odată cu schimbarea situației economice, înrăutățirea stării fitosanitare, devine evident că menținerea unei asemenea stări poate cauza mari prejudicii economiei naționale. Odată cu perfecționarea sortimentului, tehnologiilor și normelor de aplicare a produselor de uz fitosanitar, devine rațională și absolut necesară schimbarea politicii de stat în acest domeniu deosebit de important, cum este siguranța alimentelor. Un neajuns esențial în acest sens este lipsa unui organ lucrativ pentru coordonarea pe plan național a tuturor activităților în acest domeniu.

2.9. Analiza SWOT – Managementul lanțului alimentar

Puncte tari (Strengths)	Puncte slabe (Weaknesses)
a) în cadrul Agenției Sanitar-Veterinare și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală activează Direcția pentru siguranța produselor de origine animală, responsabilă de supravegherea și controlul siguranței produselor de origine animală; b) serviciile veterinare din Republica Moldova asigură supravegherea sanitar-veterinară; c) armonizarea legislației la cerințele UE privind igiena și siguranța alimentelor; d) existența unui laborator național de referință pentru sănătatea animală și siguranța alimentelor de origine animală, a două laboratoare regionale în domeniul sănătății animalelor și a unui laborator în domeniul siguranței produselor de origine animală; e) existența Comitetului Național Codex Alimentarius cu statut de organ consultativ al Guvernului Republicii Moldova în problemele unificării cerințelor față de calitate și inofensivitatea circuitului alimentar și ale propagării principiilor alimentației sănătoase în conformitate cu recomandările Comisiei Codex Alimentarius; f) implementarea sistemului de management al calității; g) intensificarea eforturilor de elaborare și implementare a unor politici în domeniul siguranței alimentelor.	a) implicarea mai multor instituții guvernamentale în procesul de elaborare și implementare a reglementărilor din domeniul siguranței alimentelor; b) reprezentarea legislației privind siguranța alimentelor prin mai multe acte normative elaborate de instituțiile guvernamentale separate, având un caracter neunitar și fragmentat; c) apariția mai multor documente de politici în domeniul siguranței alimentelor, care creează costuri suplimentare din bugetul statului, precum și împovărarea operatorilor din domeniul alimentar; d) lipsa unei autorități ce ar gestiona domeniul siguranței alimentare; e) gradul redus de dotare cu tehnologii moderne a laboratoarelor de testare a calității produselor alimentare; f) absența sistemului de alertă rapidă; g) insuficiența resurselor umane.

Oportunități (Opportunities)	Amenințări (Threats)
a) intensificarea relațiilor cu UE, care permit o aproximare explicită de cele mai bune practici europene, precum și o armonizare coerentă a legislației naționale cu cea a UE; b) produsele alimentare vor deveni competitive atât pe piața internă, cât și pe piața externă; c) utilizarea normelor Organizației Internaționale de Standardizare (ISO – International Standards Organization); d) modernizarea sistemului autohton de management al calității, de inofensivitate a produselor alimentare, de sănătate a plantelor și animalelor; e) îmbunătățirea climatului investițional.	a) voința politică; b) tergiversări în aprobarea cadrului legislativ și normativ, din cauza procedurilor anevoioase de avizare de către alte autorități administrației publice; c) progresul lent de tranziție de la sistemul de standarde bazat pe GOST-uri la unul bazat pe standardele internaționale, tergiversează pătrunderea produselor alimentare autohtone pe piețele internaționale; d) insuficiența mijloacelor financiare pentru implementarea reformei în domeniul siguranței alimentelor.

2.10. Importurile, exporturile și tranzitul cu animale vii, produse de origine animală și plante și produse de origine vegetală

În prezent nu se efectuează controale ale mărfurilor de origine animală (cu excepția animalelor vii) destinate pentru import/export și/sau tranzit, la punctele de trecere a frontierei, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1073 din 19 septembrie 2008 „Cu privire la optimizarea modului de trecere a frontierei de stat de către mijloacele de transport auto cu mărfuri și pasageri, modificarea și abrogarea unor acte normative”.

Având în vedere lipsa la frontiera de stat a Republicii Moldova a unui sistem corespunzător de monitorizare și control al animalelor, plantelor și produselor alimentare care sînt importate sau exportate, există un risc major de introducere pe teritoriul țării noastre a unor boli de mare difuzibilitate din alte teritorii, care pot determina pagube economice catastrofale pentru sectorul agrar și pot pune în pericol sănătatea consumatorilor.

Astfel, în prezent autoritățile din Republica Moldova, în locul organizării controlului la frontieră, monitorizează întregul sistem de import, export și tranzit al animalelor, plantelor și produselor alimentare la nivel raional/municipal.

III. DEFINIREA PROBLEMELOR CARE NECESITĂ IMPLICAREA GUVERNULUI PRIN APLICAREA UNOR POLITICI CORESPUNZĂTOARE

1. Existența mai multor autorități și agenții implicate în controlul siguranței produselor de origine animală și a produselor de origine vegetală determină o dublare și o suprapunere a controalelor alimentelor și furajelor. De asemenea, legislația de bază pentru garantarea siguranței alimentelor este reprezentată de mai multe acte normative elaborate de instituții guvernamentale separate și are un caracter neunitar și fragmentat, care nu poate să reprezinte fundamentul pentru atingerea obiectivului principal – stabilirea și dezvoltarea unui sistem unificat privind siguranța alimentelor.

2. Lipsa unui sistem corespunzător de comunicare între toate autoritățile și agențiile implicate în siguranța alimentelor și furajelor determină apariția unor strategii paralele în acest domeniu, care creează costuri suplimentare din bugetul statului, precum și împovărarea operatorilor din domeniul alimentar.

3. Lipsa coordonării și schimbului de informații între toate autoritățile implicate în domeniul siguranței alimentelor generează apariția unor probleme de comunicare și de întrerupere a fluxului de informații.

4. Neluarea în considerare a elementelor analizei de risc la elaborarea strategiilor în domeniul siguranței alimentelor

nu poate să garanteze asigurarea unei supravegheri oficiale a aspectelor privind siguranța alimentelor.

5. Existența unui sistem actual de evaluare bazat pe controlul produsului finit, și nu pe controlul diferitelor etape de producție, precum și pe aplicarea principiilor HACCP, care necesită o schimbare majoră, inclusiv a viziunii și strategiei, atât din partea autorităților implicate, cât și din partea operatorilor din domeniul alimentar.

6. Lipsa unei coordonări unitare a programului național de control și monitorizare a reziduurilor, pentru fiecare categorie de produse de origine animală și vegetală, care determină o lipsă a supravegherii oficiale pentru unele grupe de animale sau produse de origine animală, precum și lipsa unei strategii de dezvoltare a unităților analitice implicate.

7. Neimplementarea sistemelor de control bazate pe analiza riscurilor, precum și efectuarea controalelor fără urmărirea unor ținte stabilite anterior, care determină efectuarea controalelor oficiale cu o frecvență unitară fără a fi focalizate pe operatorii care reprezintă un risc mai mare sau fără a urmări anumite scopuri sau ținte.

8. În ultimii ani, numărul total de alerte în UE/RASFF (Sistemul Rapid de Alertă pentru Alimente și Furaje) în privința fructelor și legumelor (pentru toate țările) a crescut aproximativ de două ori. Nivelul maxim de notificări în privința fructelor și legumelor se referea la reziduuri de pesticide/LMR (37%), urmate de micotoxine (17%), particule străine (10%) și agenți patogeni (5%). Depășirea limitelor maxime de reziduuri de pesticide, stabilite de către partenerii comerciali, este cea mai semnificativă amenințare în contextul comerțului.

9. Lipsa la frontiera de stat a Republicii Moldova a unui sistem corespunzător de monitorizare și control al animalelor, plantelor și produselor alimentare importate sau exportate determină un risc major de introducere a unor boli de mare difuzibilitate din alte teritorii, care pot determina pagube economice catastrofale pentru sectorul agrar și pot pune în pericol sănătatea consumatorilor.

10. Lipsa consolidării și coordonării sistemului de testare și laboratoare în domeniul siguranței alimentare.

IV. MODELE ORGANIZATORICE PENTRU ASIGURAREA SIGURANȚEI ALIMENTELOR LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE

În vederea conformării și aplicării cerințelor cuprinse în aquis-ul SPS (măsuri sanitare și fitosanitare) pentru monitorizarea lanțului alimentar de produse și furaje începând de la producția animală și vegetală primară și terminând cu consumatorul final în urma procesării, depozitării, transportării, distribuției și comercializării alimentelor, statele-membre ale Uniunii Europene au adoptat soluții diferite din punct de vedere organizatoric, dar care garantează în final îndeplinirea aceluiași deziderat – asigurarea siguranței alimentare.

În **România**, Autoritatea Națională Sanitar-Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor (ANSVSA) este autoritate de reglementare și control în domeniul sanitar-veterinar și pentru siguranța alimentelor, organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului și în coordonarea primului-ministru.

În vederea atingerii obiectivelor din domeniul de activitate, ANSVSA îndeplinește următoarele funcții.

a) de strategie, prin care se elaborează, în conformitate cu politica Guvernului și tendințele pe plan internațional, strategia în vederea asigurării și garantării sănătății animalelor, a sănătății publice, protecției animalelor, protecției mediului și a siguranței alimentelor;

b) de reglementare, prin care se asigură, în conformitate cu strategia adoptată, realizarea cadrului juridic și elaborarea reglementărilor specifice activităților din domeniul

veterinar și al siguranței alimentelor;

c) de administrare, prin care se asigură coordonarea și gestionarea serviciilor pentru care statul este responsabil, în domeniul veterinar și al siguranței alimentelor;

d) de reprezentare, prin care se asigură, în numele statului sau al Guvernului României, reprezentarea pe plan intern și extern, în domeniul său de activitate;

e) de autoritate de stat, prin care se dispune și se asigură supravegherea și controlul aplicării și respectării reglementărilor în domeniul său de activitate.

Pe lângă ANSVSA, în asigurarea siguranței alimentare sînt implicate Agenția Națională Fitosanitară din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Sănătății și Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor.

În **Estonia**, autoritatea competentă în domeniul siguranței alimentelor este o agenție aflată în coordonarea Ministerului Agriculturii. Principala responsabilitate a acestei agenții este supravegherea modului în care sînt respectate cerințele legislative în vigoare pe întreg lanțul alimentar.

Serviciile pentru siguranța alimentelor din **Letonia** se află în coordonarea Ministerului Agriculturii și, în conformitate cu conceptul, „de la furcă la furculiță”, asigură respectarea îndeplinirii cerințelor legislației pornind de la producția primară pînă la consumatorul final.

În **Bulgaria** a fost înființată Autoritatea Națională în domeniul Siguranței Alimentare (ANSA) prin comasarea tuturor serviciilor implicate în siguranța alimentelor din cadrul Ministerului Agriculturii, Ministerului Sănătății, sub un sistem unitar de comandă și control pentru asigurarea siguranței alimentelor pe întreg lanțul „de la furcă la furculiță”.

În **Polonia** a fost adoptată o nouă legislație națională, în baza căreia a fost creată o structură unitară, în care își desfășoară activitatea toate instituțiile implicate în siguranța alimentelor, care în trecut erau subordonate mai multor ministere sau autorități.

V. OBIECTIVELE STRATEGIEI

Obiectivul general al Strategiei în domeniul siguranței alimentelor este **atingerea celui mai înalt grad de protecție a sănătății publice și a intereselor consumatorilor în ceea ce privește inofensivitatea alimentelor**.

Obiectivele specifice ale Strategiei în domeniul siguranței alimentelor sînt:

a) **îmbunătățirea cadrului normativ**, care să asigure creșterea coerenței legislației în domeniul siguranței alimentare și care va viza toate aspectele producției alimentare umane de la cîmp pînă pe masa consumatorului, precum și hrana pentru animale;

b) **înființarea unei autorități naționale** în domeniul siguranței alimentelor, căreia i se va încredința o seamă de sarcini-cheie în gestionarea tuturor aspectelor referitoare la siguranța alimentelor de la cîmp la consumatorul final, operarea sistemului de alertă rapidă, dialogul și comunicarea cu consumatorul, precum și relațiile cu agențiile naționale și organismele științifice;

c) **fortificarea procedurilor de control privind siguranța alimentelor**, care să asigure un cadru unitar pentru operarea sistemelor naționale de control și inspecție, prin stabilirea corespunzătoare a atribuțiilor și responsabilităților între toate autoritățile statului implicate în siguranța alimentelor.

VI. ETAPELE ȘI TERMENELE DE IMPLEMENTARE

Actualmente, ținînd cont de necesitatea asigurării siguranței alimentare, odată cu schimbarea situației economice, este absolut necesară schimbarea politicii de stat în acest domeniu deosebit de important. În acest sens:

a) crearea unui nou organism responsabil de siguranța alimentelor, care va cuprinde toate funcțiile autorităților

existente în prezent în acest domeniu, va fi finalizată pînă la sfîrșitul anului 2011;

b) stabilirea structurii, atribuțiilor și responsabilităților noii structuri în domeniul siguranței alimentelor, încadrarea cu personal suficient și instruit, care va începe procesul de armonizare legislativă, vor fi finalizate pînă la sfîrșitul anului 2011;

c) elaborarea unui pachet legislativ, care să conțină legislația primară și secundară, precum și amendamente și abrogări ale legislației existente, va fi finalizată pînă la sfîrșitul anului 2012;

d) stabilirea punctelor de control la frontieră unde vor fi efectuate controalele veterinare și fitosanitare va fi finalizată pînă în sfîrșitul trimestrului II al anului 2012,

e) renovarea și modernizarea corespunzătoare a punctelor de control la frontieră, pentru asigurarea unui control eficient bazat pe principiile comunitare, se vor finaliza pînă în anul 2015;

f) elaborarea legislației-cadru privind siguranța alimentelor va fi finalizată în trimestrul I al anului 2013, fiind preluate în întregime prevederile "Noului Pachet de Igienă", respectiv Regulamentele nr. 178/2002, 852/2004, 853/2004, 854/2004 și 882/2004, implementarea acestora finalizîndu-se după atingerea totală a conformității unităților din domeniul alimentar;

g) elaborarea și implementarea legislației secundare pentru aplicarea „Noului Pachet de Igienă” se vor efectua treptat începînd cu anul 2012 și vor fi finalizate în anul 2015;

h) elaborarea și implementarea legislației din domeniul fitosanitar pentru aplicarea tuturor cerințelor stabilite de legislația comunitară se vor efectua treptat începînd cu anul 2012 pînă în anul 2014;

i) procesul de armonizare a standardelor naționale cu cele europene va fi accelerat;

j) elaborarea unui sistem informațional computerizat la nivelul tuturor raioanelor din Republica Moldova va permite realizarea schimbului de informații în domeniul sănătății animalelor, plantelor și siguranței alimentelor;

k) evaluarea în baza legislației comunitare transpuse în legislația națională a unităților din domeniul alimentelor de origine animală, identificarea tuturor unităților care nu corespund prevederilor comunitare și încadrarea acestora pe diferite categorii se vor finaliza în trimestru III al anului 2012;

l) modernizarea și restructurarea tuturor unităților din domeniul alimentelor de origine animală supuse prevederilor Regulamentului nr. 853/2004 pentru atingerea conformității structurale, precum și închiderea celor care nu respectă condițiile generale de igienă, vor fi efectuate treptat pînă în anul 2015;

m) elaborarea tuturor materialelor de îndrumare pentru producătorii din domeniul alimentar (ghiduri de bune practici, instrucțiuni, proceduri etc.), pentru sectoarele cărnii roșii, cărnii de pasăre, laptelui și produselor din lapte, peștelui și produselor din pescuit, cărnii de vînat sălbatic și de crescătorie, va fi finalizată pînă la sfîrșitul anului 2013;

n) evaluarea întregului sistem de analiză și expertiză de laborator va fi finalizată pînă în 2012, iar modernizarea și dotarea corespunzătoare a acestora în vederea atingerii conformității analitice asupra parametrilor de calitate și salubritate stabiliți de legislația comunitară transpusă în legislația națională vor fi finalizate în anul 2014;

o) elaborarea planului strategic de control în domeniul sănătății animalelor și plantelor și a siguranței alimentelor în conformitate cu prevederile Regulamentului 882/2004, pentru toate sectoarele în parte, va fi inițiată în anul 2012.

VII. PRINCIPIILE ȘI METODELE APLICABILE REGLEMENTĂRII SIGURANȚEI ALIMENTELOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Pentru întocmirea și aplicarea strategiei în domeniul

siguranței alimentelor, Agenția Sanitar-Veterinară și pentru Siguranță Produselor de Origine Animală va aplica principiul analizei de risc și principiul transparenței.

Aceste principii sînt în conformitate cu prevederile reglementărilor din domeniul siguranței alimentelor elaborate de Uniunea Europeană, respectiv „Noul Pachet de Igienă”, reprezentat de Regulamentele CE nr. 178/2002, 852/2004, 853/2004, 854/2004 și 882/2004. Principiile pe care se bazează conceptul „Siguranța alimentelor” și care trebuie luate în considerare la dezvoltarea strategiei Republicii Moldova în acest domeniu sînt următoarele:

a) abordare unitară, cuprinzătoare și integrată asupra întregului lanț alimentar „de la fermă pînă la consumator” în toate sectoarele alimentare, incluzînd produsele alimentare de origine animală și vegetală, hrana pentru animale, sănătatea plantelor, sănătatea animalelor, controlul medicamentelor de uz veterinar și pesticidelor etc., toate fiind relevante pentru garantarea siguranței alimentelor. Acest principiu determină constituirea unei structuri unitare de control și reglementare la nivel central, cu corespondent regional și local, care să urmeze un model piramidal decizional și de informare, atît pe verticală, cît și pe orizontală;

b) responsabilitatea primară a operatorilor din sectorul alimentar și al hranei pentru animale. Operatorii din sectorul alimentar sînt responsabili de respectarea dispozițiilor legale, a standardelor de referință și de reducere a riscului prin aplicarea măsurilor corespunzătoare, stabilite de legislația privind siguranța alimentelor, iar autoritățile sanitar-veterinare și fitosanitare sînt responsabile de controlul și verificarea modului în care operatorii respectă această legislație;

c) trasabilitatea înseamnă capacitatea de a depista și a urmări anumite produse alimentare, hrană pentru animale, un animal de la care se obțin produse alimentare sau o substanță destinată incorporării sau care este de așteptat să fie incorporată în anumite produse alimentare sau hrană pentru animale, pe parcursul tuturor etapelor de producție, prelucrare și distribuție. Trasabilitatea hranei pentru animale, a produselor alimentare, a ingredientelor, a animalelor și a produselor vegetale pe întreg lanțul de la obținere și pînă la consumatorul final, la toate etapele de creștere, procesare și comercializare, are o importanță deosebită pentru respectarea principiului de siguranță a alimentelor;

d) precauțiunea reprezintă o posibilitate a autorităților sanitar-veterinare și fitosanitare să dispună măsuri suplimentare atunci cînd situația o impune, pînă la apariția unor informații științifice, confirmate oficial de forurile științifice; constituie, de asemenea, un principiu de bază pentru garantarea siguranței alimentelor;

e) transparența, de-a lungul sistemului de siguranță alimentară prin informarea tuturor celor interesați asupra studiilor științifice efectuate de organizații recunoscute, asupra legislației și modului de implementare a acesteia, trebuie să asigure încrederea publicului în sistemele de control și supraveghere oficiale, ceea ce va garanta echitate și colaborare pentru toate părțile implicate;

f) analiza riscurilor trebuie efectuată în vederea adoptării măsurilor corespunzătoare în materie de produse alimentare și hrană pentru animale. Evaluarea riscului, gestiunea riscului și comunicarea riscului asigură o metodologie sistematică pentru determinarea unor măsuri eficiente, proporționale și orientate spre asigurarea siguranței alimentare sau a altor acțiuni de protecție a sănătății;

g) respectarea standardelor internaționale va constitui linia directoare, în conformitate cu care trebuie dezvoltate cerințele de siguranță alimentară, iar colaborarea

dintre autoritățile implicate în acest domeniu de la nivel național, comunitar sau internațional trebuie considerată ca un schimb permanent de informații și acțiuni.

VIII. DOMENIUL DE APLICARE A STRATEGIEI

Domeniul de aplicare al legislației privind siguranța alimentelor trebuie să includă următoarele aspecte:

- a) sănătatea animalelor;
- b) bunăstarea animalelor;
- c) sănătatea plantelor;
- d) contaminanții, produsele de uz fitosanitar, medicamentele de uz veterinar și reziduurile acestora;
- e) monitorizarea zoonozelor;
- f) monitorizarea reziduurilor;
- g) alimentele și furajele;
- h) aditivi, coloranți, condimentele și aromele;
- i) igiena producției alimentelor în unitățile de industrie alimentară;
- j) igiena producției băuturilor;
- k) materialele de contact;
- l) sistemul de evaluare, gestionare și anunțare a riscurilor;
- m) instruirea personalului;
- n) subprodusele de origine animală nedestinate consumului uman;
- o) organisme modificate genetic (OMG);
- p) produse alimentare noi.

IX. ELEMENTELE ESENȚIALE ALE SISTEMULUI DE SIGURANȚĂ A ALIMENTELOR

9.1. Planificarea

Planificarea trebuie să fie bazată pe analiza riscurilor și cuprinsă într-un Plan unic de control anual/multianual, care trebuie elaborat și implementat atât la nivel central, cât și la nivel regional și local.

Toate activitățile de planificare, în special pregătirea Planului național de monitorizare a reziduurilor și contaminanților, se vor baza pe analiza de risc.

9.2. Monitorizarea și supravegherea oficială

Gestionarea informațiilor cu privire la aspectele legate de siguranța alimentelor trebuie să cuprindă recepționarea, analiza și utilizarea lor pentru luarea deciziilor, efectuarea analizei riscului, totodată fiind stabilită frecvența controalelor și necesitatea acestora.

Sursele de informații sunt reprezentate de toate organismele de resort, inclusiv procedurile de monitorizare și supraveghere a sănătății animalelor și plantelor, de supraveghere a zoonozelor și a reziduurilor, sistemele de alertă rapidă, sistemele de informare în sectorul agricol, monitorizarea radioactivității mediului și a activităților de cercetare și rețelele de cercetare asociate.

Trebuie înființate și integrate într-un sistem unitar mecanismele adecvate pentru punerea la dispoziția celor care analizează riscul în sectorul siguranței alimentare a informațiilor necesare.

9.3. Controlul

Supravegherea, verificarea și aplicarea se efectuează în baza analizei de risc și se ghidează de principiul sprijinului operatorilor din sectorul alimentar pentru a se conforma cerințelor. De asemenea, va fi eliminată orice posibilitate de suprapunere a controalelor oficiale efectuate de diferite autorități guvernamentale, prin asigurarea unui sistem unic de control și a unei colaborări active între toate părțile implicate.

În acest context, în vederea evitării suprapunerii controalelor oficiale asupra operatorilor din domeniul alimentar, trebuie stabilite clar atribuțiile și responsabilitățile tuturor autorităților implicate, însă fără divizarea pilonilor centrali, pe baza cărora este consolidată siguranța alimentelor, respectiv sănătatea animalelor și sănătatea plantelor.

În cazul în care se constată abateri de la respectarea principiilor generale ale siguranței alimentelor, autoritatea

responsabilă de siguranța alimentelor trebuie să aplice măsuri care să descurajeze repetarea acestora de către operatori.

9.4. Sistemele de alertă

Sistemele naționale trebuie să fie dezvoltate pentru identificarea și avertizarea autorităților naționale cu privire la apariția unui risc iminent sau potențial.

Link-urile trebuie să se facă cu UE și cu sistemele internaționale, pentru a se asigura că informațiile naționale sunt diseminate la nivel internațional și că informațiile internaționale sunt primite în timp util, ceea ce va asigura un răspuns rapid din partea celor implicați, respectiv eliminarea de pe piață a produselor agroalimentare neconforme.

9.5. Datele științifice și de cercetare

Datele științifice operate în procesul de gestionare a riscurilor trebuie să fie actualizate continuu. Acestea vor proveni atât din sfera științei și inovației din Republica Moldova (Instituția publică „Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară”, Maximovca, Anenii Noi; Instituția publică „Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare”, Chișinău; Instituția Publică „Institutul de Fitotehnie „Porumbeni”, Pașcani, Criuleni”, Centrul Național de Sănătate Publică etc.), cât și din surse externe, inclusiv de la organizațiile internaționale recunoscute.

Republica Moldova va crea un Punct unic de contact cu structurile Comisiei Europene și ale țărilor terțe pentru realizarea unei informări oficiale asupra oricărui aspect pe care îl consideră relevant pentru siguranța alimentelor.

9.6. Sistemul de analiză și expertiză de laborator

Un rol important în prevenirea riscurilor potențiale în privința sănătății populației îl are asigurarea unei monitorizări continue a siguranței produselor alimentare într-o rețea de laboratoare la nivel central și regional acreditate.

Sistemul de analiză și expertiză de laborator a tuturor etapelor lanțului alimentar trebuie să fie organizat corespunzător, astfel încât să constituie un element separat față de factorii de control și reglementare, fiind parte din structura siguranței alimentelor, pentru a asigura luarea unor decizii corecte de către factorii responsabili de control și reglementare privind gestionarea riscurilor la nivel economic și politic.

Acest sistem de analiză și expertiză de laborator trebuie să se bazeze pe o infrastructură de calitate și trebuie să aibă asigurate resursele materiale și de personal corespunzătoare, având în vedere evoluția situației socioeconomice din Republica Moldova.

De asemenea, sistemul de analiză și expertiză trebuie să funcționeze eficient, ca o structură separată în cadrul conceptului de siguranță a alimentelor și în strânsă colaborare cu alte unități analitice recunoscute la nivel comunitar și european.

În acest context, se consideră prioritară realizarea unor teste de recunoaștere interlaboratoare, în special asupra metodelor de analiză, și instruirea personalului.

X. ACOPERIREA INSTITUȚIONALĂ A ELEMENTELOR DE ANALIZĂ A RISCULUI

Activitatea de analiză a riscurilor este efectuată la două niveluri:

- a) la nivelul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare pentru politici și legislația primară;
- b) la nivelul autorității naționale în domeniul siguranței alimentare în subunitatea specializată pentru planificare operațională și în scopuri de coordonare.

Rolul autorităților competente este definit în contextul analizei de risc, care cuprinde evaluarea riscului, gestiunea riscului și comunicarea riscului, iar toate aceste elemente trebuie să fie incluse în sistemul de siguranță a alimentelor: evaluarea riscurilor, inclusiv furnizarea de date fiabile și

precise pentru a permite luarea celei mai potrivite decizii privind gestionarea riscurilor.

Astfel, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare în comun cu Agenția pentru Siguranța Alimentelor, prin serviciile veterinare și fitosanitare, vor realiza evaluarea riscurilor cu privire la controlul stării de sănătate a animalelor și plantelor, siguranța produselor de origine animală și vegetală și controlul respectării condițiilor de igienă de către agenții economici.

Ministerul Sănătății, prin serviciile de sănătate publică, va realiza evaluarea stării de sănătate a personalului lucrător din unitățile de industrie alimentară, a produselor alimentare noi, a produselor cu indicații medicale speciale și a hranei pentru copii, va supraveghea și controla salubritatea apei potabile din rețea, materialele care vin în contact cu produsele alimentare, aditivi, coloranți, condimente și aromele pînă cînd acestea ajung în unitatea de procesare.

Ministerul Economiei, prin serviciile pentru protecția consumatorilor, va realiza evaluarea riscurilor cu privire la controlul modului de etichetare a produselor, reclamațiile din partea consumatorilor, managementul riscului, inclusiv supravegherea, verificarea și aplicarea.

Agenția pentru siguranța alimentelor va reprezenta punctul central de contact și schimb de informații cu toate structurile implicate în siguranța alimentelor, atît de pe teritoriul Republicii Moldova, cit și internaționale.

XI. STRUCTURA INSTITUTIONALĂ CARE VA GESTIONA ÎNTREAGA PROBLEMATICĂ DIN DOMENIUL SIGURANȚEI ALIMENTELOR

Structura autorității de siguranță alimentară trebuie să fie cit mai simplă și eficientă, cu responsabilități, activități și împuterniciri bine definite.

Această structură trebuie să înglobeze specialiști din toate domeniile acoperite de siguranța alimentelor, respectiv medici veterinari, agronomi, chimiști, biologi, juriști, zootehnicieni, medici, informaticieni, care să fie încadrați astfel încît să poată fi utilizați eficient în activitățile domeniului de competență profesională, fără a fi necesare eforturi mari pentru pregătirea ulterioară.

Pentru ca activitatea acestei autorități cu atribuții în domeniul siguranței alimentelor să fie eficientă, este necesar ca atribuțiile și responsabilitățile legate de sănătatea animală și sănătatea plantelor să nu fie separate între diferite autorități competente.

Astfel, alături de serviciile veterinare și pentru siguranța alimentelor de origine animală vor fi incluse și celelalte sectoare implicate în asigurarea lanțului alimentar, cum ar fi direcția generală fitosanitară și pentru siguranța alimentelor de origine vegetală.

Pentru realizarea prevederilor capitolului 5 punctul 4 din Hotărîrea Guvernului nr. 1125 din 14 decembrie 2010 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Republicii Moldova privind implementarea Recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător între Republica Moldova și Uniunea Europeană”, structura nou-creată va fi subordonată Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

11.1. Calitatea

Unul dintre aspectele importante ale sectorului agroalimentar în Republica Moldova se referă la calitatea și controlul produselor alimentare. Ca urmare, autoritatea nou-creată va prelua funcțiile la supraveghere și control al alimentelor de la Ministerul Economiei și Ministerul Sănătății.

Aquis-ul comunitar prevede existența cadrului legislativ pentru implementarea standardelor de calitate, inclusiv a sistemelor de monitorizare și control pentru produsele de origine animală și vegetală. Prin urmare, autoritatea

nou-creată va identifica și va propune autorității de reglementare lista actelor comunitare care urmează a fi armonizate.

Implementarea unor standarde de calitate și a unor sisteme de control este necesară pentru dezvoltarea relațiilor comerciale și promovarea exportului.

Crearea unei singure agenții, care va fi responsabilă pentru controale pe întregul lanț alimentar constituie baza pentru realizarea activității de control al calității. În structura noii agenții se va crea un departament separat pentru controlul calității, care va contribui la evitarea controalelor duble efectuate asupra operatorilor din industrie alimentară și va permite utilizarea laboratoarelor existente pentru verificarea calității.

11.2. Structura

Avînd în vedere cele menționate mai sus, noua structură creată va avea în componența sa 4 direcții generale, și anume:

Direcția generală sanitar-veterinară și pentru siguranța alimentelor va cuprinde Direcția supraveghere sanitar-veterinară, Direcția siguranța produselor de origine animală și Direcția supraveghere zootehnică.

Direcția supraveghere sanitar-veterinară, prin intermediul celor patru secții, respectiv Secția monitorizare boli la animale, Secția supraveghere activități farmaceutice, Secția bunăstarea animalelor și Secția supraveghere furaje, subproduse nedestinate consumului uman și reziduuri la animale, va coordona la nivel național întreaga activitate sanitar-veterinară în domeniul sănătății animale.

Principalele atribuții și responsabilități ale direcției sînt: participarea la elaborarea și monitorizarea implementării Programului acțiunilor de supraveghere, prevenire și control al bolilor la animale, al celor transmisibile de la animale la om, protecția animalelor și protecția mediului;

asigurarea managementul aplicării în teren a procedurilor, activităților de combatere a epidemiilor în rîndul animalelor, conform normelor Uniunii Europene;

elaborarea măsurilor de prevenire, monitorizare și combatere a bolilor la animale;

elaborarea și actualizarea planurilor de contingentă și a manualelor operaționale în domeniul sănătății animalelor;

asigurarea managementului în domeniul sanitar-veterinar în raport cu condițiile de funcționare a unităților de depozitare, procesare, incinerare/coincinerare a subproduselor de origine animală care nu sînt destinate consumului uman.

Direcția supraveghere zootehnică va avea responsabilități legate de:

certificarea fermelor de selecție și reproducție; monitorizarea înregistrării fermelor și animalelor de reproducție și selecție;

certificarea animalelor de reproducție și selecție; verificarea respectării prevederilor legislației în vigoare din domeniul zootehnic.

Direcția siguranța produselor de origine animală va fi compusă din două secții, și anume:

Secția monitorizare și control al unităților din sectorul alimentelor de origine animală; și

Secția de monitorizare zoonoze și contaminanți.

Responsabilitățile principale se vor referi la:

implementarea normelor sanitar-veterinare și a instrucțiunilor tehnice în domeniul igienei și expertizei produselor de origine animală din unitățile care produc, procesează, depozitează, transportă și/sau distribuie produse de origine animală, inclusiv în domeniul expertizei prin examen de laborator al produselor de origine animală;

elaborarea Programului acțiunilor de supraveghere, prevenire și control al bolilor la animale, al celor transmisibile de la animale la om, protecția animalelor și protecția

mediului, în domeniul igienei și expertizei produselor de origine animală;

efectuarea controalelor de audit în unitățile care solicită autorizarea sanitar-veterinară și care produc, procesează, depozitează, transportă și/sau distribuie produse de origine animală, verificând în acest scop documentația depusă de aceste unități, și evaluează la fața locului activitățile supuse controlului sanitar-veterinar;

propunerea, pe baza analizelor de risc epidemiologic, împreună cu celelalte structuri ale Agenției, a unor măsuri legislative de prevenire, monitorizare, control și eradicare a bolilor la animale și a zoonozelor;

elaborarea procedurilor privind zoonozele.

Direcția generală fitosanitară va cuprinde Direcția fitosanitară, Direcția control semincer și Direcția siguranța produselor de origine vegetală.

Direcția fitosanitară va fi formată din trei secții: Secția protecția plantelor, Secția carantină fitosanitară și Secția omologare a producției de plante.

Principalele atribuții ale acestei direcții sînt:

asigurarea promovării politicii de stat în domeniul fitosanitar;

organizarea activității de protecție a plantelor pe întreg teritoriul țării, după o concepție unitară, care să asigure sănătatea plantelor cultivate, precum și a produselor agricole depozitate;

exercitarea controlului fitosanitar, inclusiv supravegherea, monitorizarea și inspecția organismelor dăunătoare;

efectuarea analizei riscului de contaminare, ca urmare a utilizării pesticidelor, în sectorul siguranței alimentare și păstrării inadecvate a produselor depozitate;

ținerea evidenței producătorilor, importatorilor, exportatorilor, centrelor de expediție și a depozitelor colective de plante și de produse vegetale, gestionarea filierei de risc din sectoarele de producție;

exercitarea controlului oficial al calității pesticidelor prin prelevarea probelor, soluțiilor de lucru și expedierea acestora în laboratoarele de control toxicologic acreditate.

Direcția control semincer va avea responsabilități privind:

supravegherea sistemului de înregistrare a operatorilor activi în sectorul semincer;

supravegherea sistemului din domeniul analizei și evaluării materialului semincer;

supravegherea sistemului de clasificare a importului de semințe și material semincer;

pregătirea manualelor de procedură și monitorizarea implementării activităților în domeniul evaluării și monitorizării materialului semincer;

supravegherea sistemului de conformitate a soiurilor;

coordonarea oficiilor regionale;

controlul semincer, eliberarea certificatelor, monitorizarea și supravegherea operatorilor economici în producerea și comercializarea semințelor;

exercitarea controlului asupra identificării soiurilor de material semincer și săditor prin efectuarea aprobării, înregistrării, cercetării în câmp a sectoarelor semincere și pepinierelor pomiviticele și bacifere;

exercitarea controlului asupra soiurilor pe teren și în laborator;

exercitarea controlului metodic asupra respectării reglementărilor internaționale la stabilirea calității de soi și culturale a semințelor și materialului săditor de import-export;

eliberarea de autorizații pentru înființarea plantațiilor-mamă viticole, de altoi, portaltoi și a școlilor de viță de categorii biologice „Prebază”, „Bază”, „Certificat”, „Standard”.

Direcția siguranța produselor de origine vegetală va cuprinde două secții, respectiv Secția monitorizare și control unități din sectorul alimentelor de origine nonanimală și Secția monitorizare contaminanți.

Principalele atribuții pe care urmează să le aibă această direcție sînt:

implementarea normelor sanitare și a instrucțiunilor tehnice în domeniul siguranței, igienei și expertizei produselor de origine vegetală, obținute în unitățile care produc, procesează, depozitează, transportă și/sau distribuie produse de origine vegetală;

expertiza prin examen de laborator a produselor de origine vegetală;

elaborarea Programului acțiunilor de supraveghere, prevenire și control în domeniul siguranței, igienei și expertizei produselor de origine vegetală;

coordonarea, îndrumarea tehnică, verificarea aplicării legislației comunitare, a normelor sanitare armonizate cu legislația comunitară, a altor acte normative și instrucțiuni tehnice, în toate unitățile care produc, procesează, depozitează, transportă și/ sau distribuie produse de origine vegetală;

coordonarea, controlul și asigurarea activității tehnice a structurilor de siguranță a alimentelor de origine vegetală din cadrul raioanelor și municipiilor, precum și a personalului care realizează controlul și inspecțiile agenților economici care produc, procesează, depozitează, transportă și/sau distribuie produse de origine vegetală;

controlul unităților care produc, procesează, depozitează, transportă și/sau distribuie produse de origine vegetală, în baza dispozițiilor conducerii autorității competente.

Direcția generală coordonare laboratoare, plan național reziduuri și contaminanți, controlul calității va avea în componentă două direcții, și anume: Direcția monitorizare reziduuri și contaminanți și Direcția coordonare a laboratoarelor.

Direcția monitorizare reziduuri și contaminanți va cuprinde Secția coordonare reziduuri și contaminanți și va avea responsabilități legate de:

implementarea normelor sanitar-veterinare în conformitate cu prevederile legislației în vigoare cu privire la reziduuri și alte substanțe din alimente, în conformitate cu legislația în vigoare;

analiza datelor rezultate din supravegherea și monitorizarea unor substanțe și reziduuri la produsele alimentare și elaborarea de recomandări pentru autoritățile competente în vederea dispunerii măsurilor ce se impun;

colaborarea cu celelalte structuri implicate în elaborarea Planului național pentru controlul reziduurilor, care va fi înaintat Comisiei Europene în vederea aprobării.

Direcția coordonare a laboratoarelor va integra Secția strategie și control laboratoare și Secția controlul calității.

Principalele responsabilități vor fi:

implementarea de norme, instrucțiuni și alte reglementări cu caracter obligatoriu, pentru domeniul farmaceutic veterinar;

monitorizarea și supravegherea respectării prevederilor legale în vigoare privind calitatea produselor medicinale veterinare și a altor produse de uz veterinar de către unitățile de distribuție cu amănuntul și cu ridicata, unitățile de producție, precum și de către alte persoane fizice și juridice care desfășoară activități în domeniul produselor medicinale veterinare și a altor produse de uz veterinar;

monitorizarea și supravegherea respectării prevederilor legale privind circulația și modul de utilizare a produselor medicinale veterinare.

Direcția generală controlul calității produselor alimentare va coordona activitatea Direcției calitatea

produselor de origine animală, a Direcției calitatea produselor de origine nonanimală și Direcției scheme de calitate.

Principalele atribuții ale acestora se vor referi la:

asigurarea unei abordări cuprinzătoare și integrate a conceptului de siguranță alimentară, consolidarea bazei tehnice, reprezentate de diferite laboratoare, într-o singură structură unificată - Centrul național de diagnostic pentru siguranța alimentelor și sănătatea animală, sub coordonarea directorului general al agenției;

asigurarea implementării standardelor de calitate pentru toate produsele agroalimentare;

elaborarea documentației necesare pentru implementare la nivel național a standardelor de calitate, care va include proceduri, ghiduri, broșuri;

dezvoltarea bazei de date și actualizarea ei continuă (inclusiv fermelor ecologice, a comercianților etc.);

garantarea calității (inclusiv autorizare);

coordonarea controalelor privind calitatea;

verificarea îndeplinirii cerințelor obligatorii de calitate pentru produsele importate și autohtone;

prevenirea introducerii pe piață a unor alimente neconforme și informarea cu privire la conformitate;

aplicarea de sancțiuni în cazul încălcării legislației;

verificarea conformității cu cerințele tehnice de calitate pentru programele de calitate;

prevenirea introducerii pe piață a unor alimente neconforme și informarea cu privire la respectarea programelor de calitate, inclusiv pentru producția de alimente organice TSG, PGI și PDO;

organizarea de instruire pentru producătorii, procesatorii și comercianții care participă la programele de calitate;

promovarea bunelor practici (GMP, BPA).

Centrul național de diagnostic pentru siguranța alimentelor sănătatea animalelor și plantelor este desemnat în calitate de Laborator Național de Referință și, în acest context, va realiza teste de recunoaștere interlaboratoare, va promova metode noi de analiză, va asigura instruirea personalului și va coordona activitatea laboratoarelor locale.

XII. ACȚIUNI PRIORITARE ÎN ATINGEREA OBIECTIVELOR SPECIFICE

Pentru atingerea obiectivelor specifice este necesară realizarea următoarelor acțiuni:

a) ridicarea nivelului de protecție a sănătății populației, prin consumul de alimente sigure și prin apărarea sănătății animalelor și a plantelor;

b) îmbunătățirea potențialului de export al produselor agroalimentare moldovenești pe piețele de valoare înaltă, respectiv cele din statele-membre ale Uniunii Europene, Statele Unite ale Americii etc.;

c) apărarea teritoriului Republicii Moldova împotriva introducerii bolilor și a agenților patogeni de mare difuzibilitate specifici animalelor și plantelor, prin intensificarea controalelor sanitare și fitosanitare la frontieră;

d) creșterea nivelului de pregătire a specialiștilor în domeniile veterinar și fitosanitar;

e) modernizarea și restructurarea unităților din domeniul alimentelor de origine animală și interzicerea activității celor care nu respectă condițiile generale de igienă stabilite de legislația în vigoare;

f) continuarea procesului de transpunere în legislația națională a prevederilor legislative comunitare cu privire la siguranța alimentelor.

g) încheierea de acorduri de colaborare între Republica Moldova și țări terțe în vederea efectuării unor activități de comerț cu produse alimentare, animale vii, produse de origine nonanimală;

h) creșterea eficienței controalelor oficiale în domeniile veterinar și fitosanitar;

i) îmbunătățirea sistemului de asigurare a calității în sensul siguranței alimentare (analiza riscului și analiza economică).

j) elaborarea unui sistem de certificare pentru exportul și plasarea pe piața internă a produselor alimentare;

k) dezvoltarea sistemului de laboratoare cu funcții de referință;

l) îmbunătățirea sistemului de supraveghere și control, inclusiv inspecție și monitorizare, pentru produsele alimentare de origine animală și vegetală și a bunăstării animalelor;

m) dezvoltarea sistemelor de control la posturile de inspecție la frontieră (PIF);

n) implementarea completă a cerințelor Acordului Organizației Internaționale a Comerțului (WTO) privind Aplicarea Măsurilor Sanitare și Fitosanitare (SPS) și Acordului privind Barierele Tehnice ale Comerțului (TBT);

o) evaluarea sistemelor de control toxicologic pentru a le conforma cerințelor UE și celor internaționale;

p) evaluarea analizei riscului de contaminare a produselor alimentare cu reziduuri de substanțe medicamentose, pesticide și alți contaminanți, în vederea stabilirii măsurilor ce trebuie întreprinse;

q) elaborarea și coordonarea planului național de monitorizare a reziduurilor de la animalele vii, plante și produse alimentare.

Toate aceste obiective vor duce la eliminarea barierelor tehnice și legislative pentru export, atât pe piețele tradiționale, cât și pe cele noi, acționând în vederea obținerii echivalenței și recunoașterii reciproce.

Implementarea prezentei Strategii trebuie să fie efectuată treptat, odată cu creșterea responsabilității producătorilor și crearea unor sisteme de control, pentru a putea fi aplicată până la sfârșitul anului 2015.

Planul de acțiuni prevăzut în anexă este parte componentă a Strategiei.

XIII. DISPOZIȚII FINALE

Pentru a garanta siguranța produselor alimentare și a furajelor este necesar să se ia în considerare toate aspectele lanțului de producție a produselor alimentare ca un proces continuu, pornind de la producția primară și producerea hranei pentru animale și finalizând cu vânzarea sau furnizarea de produse alimentare către consumatori, deoarece fiecare element poate avea un impact potențial asupra siguranței produselor alimentare, de exemplu asigurarea sănătății animalelor și plantelor, utilizarea medicamentelor veterinare și produselor de uz fitosanitar, evaluarea riscurilor acestor produse etc. În același context, trebuie să se ia în considerare alte practici și inputuri agricole la nivelul producției primare și efectul lor potențial asupra siguranței generale a produselor alimentare.

În cazul în care sistemul nu poate asigura un control adecvat și țările importatoare detectează inconveniențe în siguranța alimentului agroalimentar, inclusiv depășiri ale limitelor maxime admise de reziduuri de pesticide, rezultatul ar putea fi reținerea, dezinfectarea, returnarea sau distrugerea produselor. Acest fapt ar putea conduce la remiterea notificărilor guvernului țării exportatoare, iar în cazul Comisiei Europene, aceasta conduce la notificarea celor 27 țări UE prin intermediul RASFF – Sistemul Rapid de Alertă pentru Alimente și Furaje.

În cazul interdicțiilor comerciale, poate dura ani pentru ca acestea să fie înlăturate și, de cele mai multe ori, necesită respectarea de către guvern a unor proceduri specifice stabilite de țara importatoare. Aceste cerințe ar putea preciza că doar companiile specificate sînt aprobate pentru export și doar unele laboratoare sînt aprobate pentru certificare. Aceste interdicții cauzează pierderi economice semnificative.

Prin urmare, implementarea și dezvoltarea unui sistem modern de control pentru produsele de origine animală și vegetală la export vor facilita creșterea comerțului și schimbului de mărfuri între Uniunea Europeană și Republica Moldova, precum și cu țările CSI.

Anexă
la Strategia în domeniul siguranței
alimentelor pentru anii 2011-2015

PLANUL DE ACȚIUNI
pentru implementarea Strategiei în domeniul siguranței alimentelor
în Republica Moldova pentru anii 2011-2015

Obiective specifice	Acțiuni	Termene de realizare	Responsabil	Costuri aferente, mii lei			Rezultat scontat	Indicatori de monitorizare
				buget de stat	surse externe	neacoperit		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Îmbunătățirea cadrului legislativ-normativ în domeniul siguranței alimentelor	1.1. Elaborarea unui cadru normativ care să conțină legi și acte tehnice, precum și amendamente și abrogări ale legislației existente	Sfârșitul anului 2012	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Ministerul Sănătății; Ministerul Economiei	Nu necesită acoperire financiară			Pachetul de acte aprobat	Numărul de acte revizuite și aprobate
	1.2. Modificarea și completarea legislației-cadru privind siguranța alimentelor în scopul armonizării cu prevederile Regulamentelor (CE)178/2002 și 882/2004	Trimestrul I al anului 2012	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară			Actele legislative ce țin de domeniu modificate și completate	Numărul actelor aprobate
	1.3. Evaluarea, în baza legislației comunitare transpuse în legislația națională, a unităților din domeniul alimentelor de origine animală, identificarea tuturor unităților care nu corespund prevederilor comunitare și încadrarea acestora pe diferite categorii	2012-2013	Autoritatea nou-creată în domeniul siguranței alimentelor			250,0	Raportul de evaluare elaborat	Lista unităților evaluate și prioritizate
	1.4. Monitorizarea implementării legislației secundare pentru aplicarea "Noului Pachet de Igienă"	2012 - 2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; autoritatea nou-creată în domeniul siguranței alimentelor			190,0	Condițiile ajustate la cerințele noului pachet de igienă	Numărul întreprinderilor ce implementează noul pachet de igienă
	1.5. Elaborarea actelor normative în domeniul fitosanitar pentru aplicarea tuturor cerințelor stabilite de legislația comunitară	2012 - 2014	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară			Îmbunătățirea cadrului normativ	Numărul actelor aprobate
	1.6. Implementarea actelor normative în domeniul fitosanitar pentru aplicarea tuturor cerințelor stabilite de legislația comunitară	2012 - 2015	Autoritatea nou-creată în domeniul siguranței alimentelor			285,0	Creșterea calității produselor de origine nonanimală	Numărul întreprinderilor ce implementează actele normative
	1.7. Elaborarea tuturor materialelor de îndrumare pentru producătorii din domeniul alimentar (ghiduri de bune practici, instrucțiuni, proceduri etc.) pentru sectoarele cărnii roșii, cărnii de pasăre, laptei și produselor din lapte, peștelui și produselor din pescuit, cărnii de vânat sălbatic și de crescătorie	2012 - 2015	Autoritatea nou-creată în domeniul siguranței alimentelor; Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare			455,0	Ghiduri de bune practici, instrucțiuni, proceduri elaborate și distribuite	Numărul îndrumarelor elaborate
2. Înființarea unei autorități naționale în domeniul	2.1. Crearea unui nou organism responsabil de siguranța alimentelor, care va prelua funcțiile	2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare;	În limita resurselor financiare disponibile			Autoritatea creată cu numărul de personal și	Act normativ aprobat

3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
siguranței alimentelor	autorităților implicate		Ministerul Sănătății; Ministerul Economiei				funcțiile stabilite	
	2.2. Asigurarea autorității nou-create cu personal calificat și bine instruit în domeniul siguranței alimentelor	2011-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; autoritatea nou-creată în domeniul siguranței alimentelor	În limita resurselor financiare disponibile			Evaluarea specialiștilor; organizarea cursurilor de instruire	Numărul persoanelor instruite
	2.3. Identificare surselor financiare pentru dotarea autorității nou-create	2012-2015	Autoritatea nou-creată în domeniul siguranței alimentelor	În limita resurselor financiare disponibile		46500,0	Propuneri de proiecte elaborate și înaintate în adresa donatorilor	Numărul proiectelor atrase
	2.4. Fortificarea la nivel local a subdiviziunilor autorității nou-create	2012-2014	Autoritatea nou-creată în domeniul siguranței alimentelor			550,0	Supravegherea siguranței alimentelor la nivel local îmbunătățită	Numărul subdiviziunilor create
3. Fortificarea procedurilor de control privind siguranța alimentelor	3.1. Stabilirea punctelor de control veterinar și fitosanitar la frontieră	Trimestrul II al anului 2012	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	În limita resurselor financiare disponibile			Aprobarea bazei legale; încadrarea personalului la punctele de trecere a frontierei	Actele normative aprobate; numărul punctelor deschise
	3.2. Renovarea și modernizarea corespunzătoare a punctelor de control veterinar și fitosanitar la frontieră, pentru asigurarea unui control eficient bazat pe principiile comunitare	2012-2015	Autoritatea nou-creată în domeniul siguranței alimentelor			8000,0	Îmbunătățirea controlului veterinar și fitosanitar la frontieră	Punctele sanitare veterinare și fotosanitare dotate conform cerințelor UE
	3.3. Crearea unui sistem informațional computerizat la nivelul tuturor raioanelor din Republica Moldova, prin intermediul căruia se va realiza schimbul de informații din domeniul sănătății animalelor, plantelor și siguranței alimentelor	2012 - 2015	Autoritatea nou-creată în domeniul siguranței alimentelor			4890,0	Implementarea și funcționarea sistemului informațional pe teritoriul republicii	Sistemul informațional funcțional
	3.4. Evaluarea sistemului de analiză și expertiză de laborator	2012 - 2013	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; autoritatea nou-creată în domeniul siguranței alimentelor			250,0	Raport de evaluare elaborat; planul de modernizare	Numărul laboratoarelor supuse evaluării; planul aprobat
	3.5. Modernizarea și dotarea laboratoarelor în vederea atingerii conformității analitice asupra parametrilor de calitate și salubritate stabiliți de legislația comunitară și transpusă în legislația națională	2013 - 2015	Autoritatea nou-creată în domeniul siguranței alimentelor			50000,0	Îmbunătățirea cercetărilor în domeniul siguranței alimentelor	Numărul laboratoarelor dotate
	3.6. Elaborarea planului strategic de control în domeniul sănătății animalelor și plantelor și a siguranței alimentelor în conformitate cu prevederile Regulamentului 882/2004, transpuse în legislația națională, pentru toate sectoarele în parte	2013 - 2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară			Planul strategic elaborat	Planul aprobat

829**HOTĂRÎRE**

**cu privire la inițierea negocierilor asupra proiectului
Protocolului adițional la Acordul de finanțare între
Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană
cu privire la Proiectul: „Evaluarea capacității
și modernizarea Spitalului Clinic Republican
din Chișinău”**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Protocolului adițional la Acordul de finanțare între Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană cu privire la Proiectul: „Evaluarea capacității și modernizarea Spitalului Clinic Republican din Chișinău”.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Protocolului

adițional la Acordul de finanțare între Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană cu privire la Proiectul: „Evaluarea capacității și modernizarea Spitalului Clinic Republican din Chișinău”.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:**

**Viceprim-ministru,
ministru afacerilor externe
și integrării europene
Ministrul sănătății
Ministrul finanțelor**

**Iurie Leancă
Andrei Usatii
Veaceslav Negruța**

Nr. 750. Chișinău, 4 octombrie 2011.

830**HOTĂRÎRE**

**cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare
a gospodăririi apelor și a hidroameliorației în Republica
Moldova pentru anii 2011-2020**

În scopul implementării Concepției politicii naționale în domeniul resurselor de apă, aprobate prin Hotărîrea Parlamentului nr. 325-XV din 18 iulie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.191-195, art.761), cu modificările ulterioare, și pentru eficientizarea activității sectorului de gospodărire a apelor și hidroameliorației, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul de dezvoltare a gospodăririi apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2011-2020 (se anexează).

2. Ministerul Mediului:

în comun cu ministerele de resort și autoritățile adminis-

trației publice locale, vor întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Programului nominalizat;

va coordona realizarea Programului sus-numit;

va informa anual Guvernul, pînă la data de 15 aprilie, despre îndeplinirea Programului menționat.

3. Măsurile incluse în Program se vor implementa din contul și în limita alocațiilor prevăzute în acest scop în bugetul de stat.

4. Se abrogă Hotărîrea Guvernului nr. 256 din 17 aprilie 2001 „Cu privire la reabilitarea sistemelor de irigare” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 46, art. 291).

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:**

**Viceprim-ministru,
Ministrul economiei
Ministrul finanțelor
Ministrul mediului
Ministrul agriculturii
și industriei alimentare**

**Valeriu Lazăr
Veaceslav Negruța
Gheorghe Șalaru**

Vasile Bumacov

Nr. 751. Chișinău, 5 octombrie 2011.

Aprobat

prin Hotărîrea Guvernului nr. 751
din 5 octombrie 2011

PROGRAMUL

**de dezvoltare a gospodăririi apelor și a hidroameliorației
în Republica Moldova pentru anii 2011-2020**

Capitolul I

**Situația actuală în domeniul gospodăririi apelor
și al hidroameliorației și formularea problemei**

1. Condițiile naturale și starea actuală a domeniului vizat
Resursele de apă ale Republicii Moldova sînt concentrate în 3621 cursuri de apă cu lungimea totală de 16000 km, inclusiv riurile mari Nistru (652 km), Prut (695 km) și Răut (286 km), cu un volum total de apă mediu multianual de curgere de circa 13,6 km³ pe an.

Cele mai importante surse de apă sînt riurile transfrontaliere Nistru și Prut, care sînt folosite în comun cu țările vecine – Ucraina și România.

Volumul apelor de suprafață acumulate în aproape 4 mii bazine de apă constituie circa 1,32 mlrd. m³.

Teritoriul Republicii Moldova este afectat de secete periculoase (o dată în 3-4 ani), iar în zonele de sud - fiecare al doilea an.

Teritoriul republicii este supus proceselor de inundație

și subinundație care au impact negativ asupra dezvoltării social-economice.

Managementul resurselor de apă este reglementat de Codul apelor al Republicii Moldova nr.1532-XII din 22 iunie 1993, Concepția politicii naționale în domeniul resurselor de apă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.325-XV din 18 iulie 2003, Legea nr. 440-XIII din 27 aprilie 1995 cu privire la fișile de protecție a apelor, râurilor și bazinelor de apă, Legea nr.272-XIV din 10 februarie 1999 cu privire la apa potabilă, Legea serviciilor publice de gospodărie comună nr.1402-XV din 24 octombrie 2002, Hotărârea Guvernului nr.619 din 16 august 1994 „Despre reglementarea relațiilor din domeniul gospodăririi apelor și folosirea rațională a resurselor de apă în Republica Moldova” și Hotărârea Guvernului nr.626 din 18 august 1994 „Privind aprobarea Regulamentului Cadastrului de Stat al Apelor”.

Conform datelor statistice cu privire la utilizarea apelor, în ultimii ani agenții economici au utilizat circa **1,0 mlrd. m³** de apă. Acest volum include apele subterane folosite în volum de 60 mil.m³ și apele de suprafață în volum de 870 mil.m³. La irigarea terenurilor se consumă un volum de apă de circa 50 mil m³.

Actualmente, nu se ține evidența infrastructurii fondului apelor. Pentru eficientizarea deciziilor ce țin de gospodărirea apelor, este necesară crearea bazei de date informaționale și analitice privind patrimoniul hidrotehnic, utilizarea și evacuarea apei, irigarea și desecarea terenurilor.

În prezent, pierderile resurselor de apă constituie de la 20-30% la utilizarea apei pentru irigare până la 40-60% în cazul alimentării cu apă potabilă; aceste pierderi pot fi reduse considerabil prin implementarea unui sistem de gestionare complexă și eficientă a resurselor de apă.

Lungimea totală a digurilor de protecție pe râurile Nistru, Prut și pe alte râuri mici constituie 1014 km, acestea fiind deteriorate esențial. Digurile indicate protejează cca 95 mii ha și 93 de localități, cu o populație de peste 250 mii de persoane. Starea tehnică a digurilor de protecție antiiviitură este nesatisfăcătoare și necesită executarea de urgență a lucrărilor de restabilire.

Protecția împotriva inundației a localităților și a terenurilor agricole din luncile râurilor Nistru și Prut, precum și din luncile râurilor mici, se realizează prin construcția și mentinerea într-o stare tehnică satisfăcătoare a digurilor de protecție antiiviitură.

O mare parte a digurilor de protecție în procesul exploatarei au fost deteriorate de apele de viitură și necesită lucrări semnificative de rambliere și corectare până la cotele de nivel de proiect, întrucât reparația și întreținerea digurilor de protecție antiiviitură într-o stare tehnică conformă este parte componentă a exploatarei acestora.

Sistemele de irigare sînt amplasate pe o suprafață de 144,6 mii ha. Transformările organizatorice, parcelarea terenurilor și privatizarea patrimoniului hidrotehnic au cauzat pierderea integrității și complexității sistemelor hidroameliorative, reducerea semnificativă a volumului de producție agricolă obținută pe terenurile irigate.

Echipamentul de irigare este distrus sau descompletat. Începînd cu anul 2002 agenții economici au inițiat procesul de renovare a echipamentului de irigare. Pînă în prezent au fost reparate și instalate circa 900 echipamente de irigare, sau 10-12% din numărul necesar. În prezent, la irigarea terenurilor se utilizează tehnica și utilajul de irigare importat, de aceea la întreprinderile de profil autohton ar fi binevenită confecționarea blocurilor-module pentru irigare în gospodăriile de fermieri.

Din suprafața totală ocupată de sistemele de irigare pe terenurile compacte, numai 124,3 mii ha, din punct de vedere economic, sînt propuse pentru reabilitare. Condiție obligatorie în extinderea suprafețelor de teren irigate este

majorarea numărului de asociații ale utilizatorilor de apă și consolidarea terenurilor agricole parcelate.

În ultimii ani se dezvoltă în ritm sporit irigația mică, care poate fi extinsă pînă la circa 36 mii ha, în baza folosirii resurselor de apă din circa 400 bazine de apă, în care calitatea apei este adecvată pentru irigare.

Actualmente, lipsesc careva măsuri care ar încuraja extinderea suprafețelor irigate. Ca rezultat al tranziției la noile relații economice și al proceselor de privatizare, s-a redus considerabil suprafața terenurilor irigate, ceea ce a condiționat diminuarea producției globale agricole obținute pe aceste terenuri.

În anii 1970-1980, pe terenurile din luncile râurilor au fost construite sisteme de desecare cu o suprafață de 58,9 mii ha, care includ canale de desecare, colectoare și 34 de stații de desecare.

În urma exploatarei îndelungate și nerespectării termelor de curățare, pe o suprafață de cca 80% din total s-au înămolit canalele, colectoarele și construcțiile de reglare, s-a mărit nivelul apelor freatice, fapt ce a condiționat degradarea particularităților hidrofizice ale solului și reducerea considerabilă a recoltei culturilor agricole.

Argumentarea științifică a procedeele tehnologice de gospodărire a apelor, asigurarea cu recomandări practice pentru implementarea tehnologiilor avansate de irigare în condiții de subasigurare cu apă, precum și asigurarea cu specialiști de profil, sînt insuficiente.

În republică funcționează două hidrocentrale - Costești-Stîncă, construită în anul 1978 în componența Nodului hidrotehnic pe râul Prut, suprafața lacului de acumulare fiind de 53,9 km², și Dubăsari, construită în anul 1955 pe râul Nistru, suprafața lacului de acumulare fiind de 67,5 km², destinate producerii energiei electrice, alimentării cu apă pentru irigare și a industriei de procesare, precum și reglării debitelor de viitură.

Hidrocentralele, cu capacitatea 64 MW, acoperă 2,1% din necesarul țării în energie electrică.

Agenția „Apele Moldovei” asigură gestionarea resurselor de apă prin intermediul întreprinderilor subordonate și exercită funcțiile de ținere a regimului hidrologic al cursurilor de apă, exploatare a construcțiilor hidrotehnice, inclusiv a digurilor de protecție, a barajelor și construcțiilor de reglare, monitoring cantitativ al resurselor de apă, protecție a localităților și a terenurilor agricole împotriva inundațiilor.

În cadrul Agenției „Apele Moldovei” a fost creată Direcția bazinieră de gospodărire a apelor, a cărei sarcină primordială este evidența utilizării raționale a resurselor de apă și ținerea cadastrului fondului apelor, în aspect de bazin hidrografic.

2. Formularea problemei

Pornind de la situația reală creată în domeniul gospodăririi apelor și protecției localităților și terenurilor agricole împotriva inundațiilor, pot fi formulate următoarele probleme:

- 1) lipsa unui management eficient și stabil al resurselor de apă;
- 2) asigurarea nesatisfăcătoare cu apă de calitate, inclusiv cu apă tehnologică;
- 3) impactul negativ al efectelor distructive ale apelor;
- 4) reducerea semnificativă a suprafețelor hidroameliorate;
- 5) eficiență redusă a terenurilor irigate;
- 6) utilizarea irațională a resurselor de apă;
- 7) lipsa tehnicii performante pentru irigare;
- 8) lipsa bazei de date informaționale și analitice;
- 9) lipsa recomandărilor ce țin de procedeele tehnologice.

3. Pentru soluționarea problemelor identificate, a fost elaborat prezentul Program de dezvoltare a gospodăriei apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2011-2020 (în continuare – Program).

Capitolul II

Obiectivele specifice ale Programului

4. Obiectivele specifice ale Programului sînt următoarele:

1) crearea unui management eficient al resurselor de apă, armonizat cu standardele și normele Uniunii Europene privind normele tehnologice în domeniul gospodăririi apelor și managementul durabil al apelor de suprafață și subterane – pînă la finele anului 2013;

2) asigurarea populației și a economiei naționale cu apă de calitate corespunzătoare cerințelor normative în vigoare (conform Hotărîrii Guvernului nr.934 din 15 august 2007 „Cu privire la instituirea Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al apelor minerale naturale, potabile și băuturilor nealcoolice îmbuteliate”) – pînă la finele anului 2013;

3) asigurarea protecției împotriva inundației a 93 localități și 95 mii ha de teren agricol – pînă la finele anului 2017;

4) majorarea suprafețelor de teren irigat pînă la 300 mii ha, atît din contul celor reabilitate, cît și al celor construite noi – pînă la finele anului 2020;

5) sporirea randamentului producerii pe terenurile irigate la: culturile legumicole – pînă la 35 t/ha; la fructe – pînă la 15 t/ha; la sfecla de zahăr – pînă la 32 t/ha; la vița de vie (soiuri de masă) – pînă la 12 t/ha și la vița de vie (soiuri tehnice) – pînă la 8 t/ha, prin menținerea nivelului minimal al umidității solului nu mai jos de 70% din capacitatea de cîmp pentru apă – pînă la finele anului 2020;

6) majorarea numărului de asociații ale utilizatorilor de apă pentru irigație, inclusiv prin consolidarea terenurilor agricole parcelate pînă la 32 unități – pînă la finele anului 2020;

7) organizarea producerii la întreprinderile autohtone de profil a 8 blocuri-module pentru irigare în gospodăriile de fermieri – pînă la finele anului 2014;

8) crearea bazei de date a sistemului informațional al fondului apelor privind patrimoniul hidrotehnic, utilizarea și evacuarea apei, irigarea și desecarea terenurilor, care vor servi drept temei la luarea deciziilor – pînă la finele anului 2014;

9) argumentarea tehnico-științifică a proceselor tehnologice în domeniul gospodăririi apelor prin elaborarea a 3 recomandări tehnologice și asigurarea ramurii cu specialiști de profil în număr de 140 persoane – pînă la finele anului 2015.

Capitolul III

Acțiunile ce urmează a fi întreprinse în domeniul gospodăririi apelor și hidroameliorației și termenele de realizare a obiectivelor Programului

5. Programul va fi implementat pe etape, reiesind din nivelul de importanță a lucrărilor. La prima etapă (2011-2015) se preconizează implementarea gestionării resurselor de apă după principiul de bazin hidrografic, reabilitarea sistemelor de irigare pe terenurile consolidate și gruparea producătorilor agricoli în asociații ale utilizatorilor de apă pentru irigare, curățarea canalelor înămolite și reparația digurilor de protecție antiiviură, cu pericol sporit de inundație. Totalitatea de acțiuni care urmează a fi realizate pentru executarea prezentului Program se preconizează a fi conforme obiectivelor stabilite în capitolul II, inclusiv:

1) crearea și implementarea sistemului bazinier de gestionare a resurselor de apă și ajustarea cadrului normativ;

2) elaborarea și implementarea schemelor de utilizare în complex a resurselor de apă pînă în anul 2013;

3) calculul cotei de nivel a digului de protecție antiiviură în temeiul studiului curbei suprafeței libere a cursului de apă și reparația digurilor de protecție antiiviură, conform tabelului nr. 1.

Tabelul nr.1. Indicii privind reparația digurilor de protecție împotriva inundației

Bazinul hidrografic al riului	Total km/ mil. lei	Inclusiv în anii						
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Prut	166 180	39 45	32 44	25 23	25 23	20 19	15 15	10 11
Nistru	210 90	10 29	20 8	30 9	35 10	40 12	40 12	35 10
Total	376 270	49 74	52 52	55 32	60 33	60 31	55 27	45 21

4) majorarea suprafețelor de teren irigat pînă la 300 mii ha prin:

a) implementarea planului de construcție a sistemelor de irigare, conform indicilor prezentați în tabelul nr. 2.

Tabelul nr.2. Indicii privind construcția sistemelor de irigare

Indicii	Inclusiv pe anii										Total
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Suprafața, mii ha	11,5	33,5	66,0	99,0	11,0	113,0	115,0	117,0	119,0	221,0	16,0
Costul estimativ al lucrărilor, mil.lei	1100	2260	6440	6660	8810	9960	11100	11250	11400	11540	8520

b) implementarea planului de reabilitare a sistemelor de irigare, conform indicilor prezentați în tabelul nr. 3.

Tabelul nr. 3. Indicii privind reabilitarea sistemelor de irigare

Indicii	Inclusiv pe anii										Total
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Suprafața, mii. ha	2,0	3,0	5,0	5,0	14,6	15,2	17,2	18,2	19,2	20,2	121,6
Costul estimativ al lucrărilor, mil.lei	40	60	100	100	290	310	350	370	390	460	2470

c) conlucrarea cu autoritățile administrației publice locale și agenții economici privind finanțarea treptată a lucrărilor de reabilitare și construcție a sistemelor de irigare;

d) stimularea aplicării irigației prin alocarea mijloacelor bugetare pentru acoperirea parțială a cheltuielilor vizînd resursele energetice folosite la pomparea apei pentru irigare;

5) implementarea tehnologiilor moderne la irigarea și desecarea terenurilor agricole;

a) obținerea, în condiții de hidroameliorare a terenurilor agricole, a recoltelor stabile;

b) menținerea parametrilor optimi ai umidității solului și implementarea planului de curățare a canalelor de desecare, conform tabelului nr. 4.

Tabelul nr.4. Indicii privind curățarea canalelor și colectoarelor de desecare

Indicii	Inclusiv pe anii										Total
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Suprafața mii ha	6,1	5,5	5,2	6,0	6,2	5,4	5,0	5,0	1,5	-	46,3
Costul lucrărilor mil.lei	7,9	8,5	8,4	8,7	8,9	7,2	6,3	6,3	2,1	-	64,3

6) majorarea numărului utilizatorilor de apă pentru irigație prin crearea asociațiilor utilizatorilor de apă, consolidarea terenurilor agricole parcelate;

7) producerea la întreprinderile de profil din țară a blocurilor-module pentru irigare și organizarea unui poligon experimental de irigare înzestrat cu utilaj și echipament modern, pe baza tehnologiilor avansate;

8) crearea bazei de date informaționale și analitice privind patrimoniul hidrotehnic, utilizarea și evacuarea apei, irigarea și desecarea terenurilor. Aceste date vor servi drept temei la luarea deciziilor privind întreținerea și exploatarea obiectelor de gospodărire a apelor și ale hidroameliorației;

9) argumentarea tehnico-științifică și elaborarea recomandărilor în domeniul gospodăririi apelor vor contribui la:

a) elaborarea metodologiilor privind evaluarea utilizării raționale a resurselor de apă și reciclarea apelor uzate;

b) elaborarea metodelor de protecție eficientă a acumulațiilor de apă împotriva înămolirii și a tehnologiilor de curățare de nămol a cuvetelor bazinelor de apă;

c) evaluarea energetică a proceselor tehnologice și implementarea utilajului modern, mașinilor de irigare prin aspersiune, instalațiilor de irigare prin picurare, a stațiilor de pompare, a utilajului hidromecanic cu consum redus de energie și apă;

d) elaborarea regimului de irigare a culturilor agricole în condiții de subasigurare cu apă de calitate;

e) pregătirea unui număr necesar de specialiști de profil la Universitatea Agrară de Stat din Moldova, conform tabelului nr. 5.

Tabelul nr.5. Indicii de pregătire a specialiștilor de ramură

Anii	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total
Specialiști de ramură	110	110	110	112	112	115	115	115	220	221	1140
Perfecționarea cadrelor	880	880	880	880	880	1100	1100	1100	1150	1150	11000
Sursele financiare, mil lei	00,05	00,05	00,05	00,07	00,07	00,1	00,1	00,1	00,19	00,22	1,0

Capitolul IV

Responsabili pentru implementarea Programului

6. Programul reprezintă un document de semnificație națională pentru dezvoltarea ramurii gospodăririi resurselor de apă și hidroameliorației în condițiile reale ale economiei de piață.

7. Obiectivul primordial al prezentului Program prevede crearea unor condiții adecvate pentru asigurarea securității alimentare a țării, care urmează a fi atins prin următoarele activități ale autorităților responsabile:

Ministerele de resort inițiază un complex de măsuri care vor permite:

a) asigurarea reabilitării sistemelor de irigare rentabile și construcția unor noi sisteme de irigare, în limitele alocațiilor aprobate anual în bugetul de stat, granturilor, investițiilor străine și mijloacelor financiare proprii ale agenților economici;

b) stimularea aplicării irigației prin alocarea mijloacelor bugetare pentru recompensarea parțială a cheltuielilor suportate la pomparea apei;

Agentia „Apele Moldovei”:

a) asigură elaborarea și implementarea planurilor anuale de realizare a Programului;

b) asigură atragerea investițiilor străine, a granturilor și a mijloacelor financiare de la producătorii agricoli;

c) organizează și controlează exploatarea construcțiilor hidrotehnice ale sistemelor de irigare;

d) creează un parc de echipamente pentru irigare și completează cu echipament întreprinderile subordonate, care ulterior vor presta serviciile respective producătorilor agricoli;

e) întreține în stare tehnică conformă, în limitele alocațiilor aprobate anual în bugetul de stat, a stațiilor de pompare, a construcțiilor hidrotehnice și a apeductelor magistrale sub presiune ale sistemelor de irigare;

f) acordă asistență consultativă producătorilor agricoli care practică irigarea mică și încurajează fondarea asociațiilor utilizatorilor de apă;

g) exercită controlul stării tehnice a echipamentului de irigare, parametrilor hidrofizi ai solului pe terenurile irigate, ține evidența calității apei.

Capitolul V

Estimarea generală a costurilor

8. Conform calculelor estimative, necesarul total de investiții pentru dezvoltarea gospodăriei apelor și hidroameliorației în perioada 2011-2020 este de circa 11463,2 mil. lei.

9. Investițiile necesare pentru dezvoltarea gospodăriei apelor sînt următoarele:

1) majorarea suprafețelor de teren irigat pînă la 300 mii ha – 11,110 mil. lei;

2) curățarea canalelor de desecare – 64,3 mil.lei;

3) reparația digurilor de protecție antiiviură – 270 mil.lei;

4) managementul resurselor de apă – 14,4 mil. lei

5) argumentări științifice – 4,5 mil.lei.

10. Finanțarea lucrărilor ce țin de extinderea suprafețelor de irigare și a celor desecate, reparația digurilor de protecție, în condițiile în care starea financiară a producătorilor agricoli este dificilă, trebuie completată prin atragerea surselor suplimentare.

11. Sursele financiare pentru realizarea Programului pot fi obținute din:

1) proiecte investiționale și fonduri nerambursabile de la Organizația privind Alimente și Agricultură a Organizației Națiunilor Unite, Comisia Europeană, Corporația „Provo-cările Mileniului”, SUA și de la alți donatori;

2) bugetul de stat – în limitele alocațiilor prevăzute;

3) capitalul privat;

4) alte surse legale.

12. Pe măsura realizării prezentului Program, finanțarea lucrărilor se va efectua din contul mijloacelor utilizatorilor de apă și al mijloacelor obținute de la prestarea serviciilor.

Capitolul VI

Rezultatele scontate

13. Realizarea prezentului Program va asigura:

1) în domeniul gospodăririi apelor:

a) utilizarea rațională a apei și asigurarea durabilă a economiei naționale cu apă;

b) evitarea inundațiilor prin evacuarea în regim de siguranță a apelor mari pe râurile transfrontaliere și interne;

c) ținerea bilanțului hidrologic în baza implementării principiului de bazin hidrografic;

d) ținerea Registrului patrimoniului hidrotehnic;

e) menținerea debitelor salubre și de servitute pe cursurile de apă;

f) protecția apelor împotriva poluării;

g) evitarea inundațiilor și subinundațiilor localităților și terenurilor agricole;

h) ajustarea actelor normative, a standardelor și a practicilor la cele ale Uniunii Europene;

2) În domeniul protecției împotriva impactului distructiv al apelor:

a) reparația și întreținerea în stare tehnică conformă a digurilor de protecție antiiviură;

b) valorificarea terenurilor inundabile și de luncă;

c) asigurarea fiabilității digurilor de protecție antiiviură;

d) evitarea influenței negative a inundațiilor asupra economiei naționale;

3) în domeniul hidroameliorației:

a) asigurarea unui sistem funcțional și stabil de irigare și desecare;

b) obținerea venitului scontat de pe terenurile irigate și desecate, în condițiile de implementare a complexului de tehnologii moderne, cifrat la circa 3,5-4 mld. lei, inclusiv de la producerea culturilor agricole (cartofi, legume, struguri de masă, fructe) – peste 30 mii lei la 1 ha;

c) crearea în gospodăriile agricole în anii 2011-2020 a circa 65-70 mii de noi locuri de muncă;

d) implicarea agenților economici care practică irigarea la sistemele de irigare centralizate în întreținerea și exploatarea acestora;

4) ca rezultat al colaborării internaționale, vor fi obținute următoarele privilegii:

a) monitorizarea și coordonarea cu organele de gospodărire a apelor a evacuării apelor de viitură pe râurile transfrontaliere;

b) exploatarea, în comun cu partea română, a Nodului hidrotehnic Costești-Stîncă, stabilirea regimului de evacuare

a debitelor mari din lac și a graficului de producere a energiei electrice la centrala hidroenergetică și reglementarea captării apei din fluviul Prut pentru irigarea terenurilor din zona Bugeacului;

c) evitarea sau atenuarea consecințelor inundațiilor și realizarea evacuărilor ecologice și de viitură pe râurile Nistru și Prut.

Capitolul VII

Indicatorii de monitorizare și evaluare

14. Gospodărirea resurselor de apă, a digurilor antiiviură și a terenurilor hidroameliorate prevede următoarele:

1) suprafețe ale terenurilor agricole hidroameliorate – 300 mii ha;

2) suprafețe protejate de inundații – 95 mii ha;

3) volumul total de apă utilizat și evacuat în economia națională;

4) suprafețe ale sistemelor de irigare reabilitate – 121,6 mii ha;

5) suprafețe ale sistemelor de irigare noi construite – 116 mii ha;

6) lungime de dig restabilit – 376 km;

7) număr al asociațiilor utilizatorilor de apă pentru irigație nou-create – 32 unități;

8) numărul recomandărilor și numărul specialiștilor de profil, unități conform tabelului nr. 5

15. Armonizarea cadrului legislativ cu cel al Uniunii Europene (UE) prevede adaptarea actelor normative la condițiile UE.

16. Sursele informaționale și instrumentele de monitorizare sînt următoarele:

1) datele Biroului Național de Statistică;

2) datele Cadastrului funciar;

3) datele Cadastrului apelor;

4) dările de seamă tehnice, ca sursă de bază a informației complete privind starea și potențialul sectorului gospodăririi apelor;

5) materialele informative și analitice ale proiectelor finanțate de către instituții financiare internaționale.

Capitolul VIII

Proceduri de raportare și evaluare

17. Coordonarea realizării prezentului Program este pusă în sarcina Ministerului Mediului.

18. Evaluarea prezentului Program va avea un caracter sistematic, fiind desfășurată pe toată perioada de implementare, și va include elaborarea, în baza indicatorilor de progres, a rapoartelor anuale.

19. Ministerul Mediului anual, pînă la 15 aprilie, va informa Guvernul despre implementarea Programului.

20. Ministerul Mediului va asigura informarea publicului privind implementarea prezentului Program, precum și privind diseminarea informațiilor relevante partenerilor din țară și de peste hotare.

21. Planul privind realizarea Programului de dezvoltare a gospodăririi apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2011-2020 este prezentat în anexa la Program.

Anexă

la Programul de dezvoltare a gospodăririi apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2011-2020

PLANUL DE ACȚIUNI privind realizarea Programului de dezvoltare a gospodăririi apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2011-2020

Nr. d/o	Obiectivul	Denumirea acțiunii	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicatori de monitorizare	Mijloace financiare, mii lei
1	2	3	4	5	6	7
I. Cadrul instituțional						
1.	Crearea unui management eficient al resurselor de apă armonizat cu standardele și normele Uniunii Europene privind normele tehnologice în domeniul gospodăririi apelor și managementul durabil al apelor de suprafață și subterane	Crearea și implementarea sistemului bazinier de gestionare a resurselor de apă și ajustarea cadrului normativ	2013	Ministerul Mediului, Agenția "Apele Moldovei"	Comitete de bazin create	Nu necesită acoperire financiară
II. Cadrul legislativ						
2.	Crearea unui management eficient al resurselor de apă armonizat cu standardele și normele Uniunii Europene privind normele tehnologice în domeniul gospodăririi apelor și managementul durabil al apelor de suprafață și subterane	2.1 Elaborarea Regulamentului privind folosința complexă a acumulărilor de apă pentru piscicultură și irigare	2013	Ministerul Mediului, Agenția "Apele Moldovei"	Act normativ elaborat	Nu necesită acoperire financiară

1	2	3	4	5	6	7
		2.2. Elaborarea proiectului de hotărâre a Guvernului „Cu privire la fondarea Registrului de stat al patrimoniului hidrotehnic”	2013	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	Act normativ elaborat	Nu necesită acoperire financiară
		2.3. Elaborarea Regulamentului cu privire la digurile de protecție antiinundare din Republica Moldova	2013	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	Act normativ elaborat	Nu necesită acoperire financiară
		2.4. Elaborarea Strategiei de dezvoltare a resurselor de apă ale Republicii Moldova (conform Hotărârii Parlamentului nr.38-XV din 14 februarie 2003)	2013	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	Strategie elaborată	1,5
3.	Asigurarea populației și a economiei naționale cu apă de calitate corespunzătoare cerințelor normative în vigoare	3.1. Modificarea Hotărârii Guvernului nr.747 din 3 noiembrie 1995 „Cu privire la modul de elaborare și aprobare a schemelor de utilizare în complex și protecție a apelor”	2013	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	Act normativ elaborat	Nu necesită acoperire financiară
		3.2. Elaborarea metodologiei de calcul, aprobarea și aplicarea taxelor pentru prestarea serviciilor agenților economici la pomparea apei pentru irigare și evacuarea apei de pe terenurile desecate	2013	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	Metodologie elaborată	Nu necesită acoperire financiară
4.	Sporirea randamentului producerii pe terenurile irigate la: culturile leguminoase – 35 t/ha; la fructe – 15 t/ha; la sfecla de zahăr – 32 t/ha; la viță de vie (soiuri de masă) – 12 t/ha și la viță de vie (soiuri tehnice) - 8 t/ha - prin menținerea nivelului minimal al umidității solului nu mai jos de cca 70%	Elaborarea Regulamentului privind exploatarea tehnică a sistemelor de irigare și desecare	2013	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Proiect elaborat	Nu necesită acoperire financiară
5.	Crearea bazei de date a sistemului informațional al fondului apelor privind: patrimoniul hidrotehnic, utilizarea și evacuarea apei, irigarea și desecarea terenurilor, ceea ce va servi drept temelie la luarea deciziilor	Modificarea Hotărârii Guvernului nr.626 din 18 august 1994 „Privind aprobarea Regulamentului Cadastrului de Stat al Apelor”	2014	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	Act normativ elaborat	Nu necesită acoperire financiară
III. Cadrul organizatoric						
6.	Asigurarea populației și a economiei naționale cu apă de calitate corespunzătoare cerințelor normative în vigoare	6.1. Implementarea tehnologiilor avansate și a utilajului modern în scopul utilizării raționale a apei irigabile și determinarea calității apei în conformitate cu normele în vigoare	2020	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”, Academia de Științe a Moldovei	2 tehnologii implementate	0,8
		6.2. Elaborarea metodologiei de reducere a pierderilor de apă la etapele de transportare,	2013	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”,	Metodologie elaborată	0,6

1	2	3	4	5	6	7
		distribuire și utilizare a resurselor de apă		Academia de Științe a Moldovei		
7.	Asigurarea protecției împotriva inundației a 93 localități și a 95 mii ha de teren agricol	7.1. Elaborarea și implementarea Planului de gestionare a riscurilor de inundații: bazinul r. Nistru și bazinul r. Prut	2017	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	93 localități protejate de inundații; 95 mii ha de teren protejate de inundații	5,5
		7.2. Implementarea planului de reparație a digurilor de protecție	2017	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	376 km de diguri reparate	270
		7.3. Implementarea planului de curățare a canalelor de desecare	2017	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	58,9 mii ha terenuri agricole desecate	64,3
8.	Majorarea suprafețelor de teren irigat până la 300 mii ha, atât din contul celor reabilite, cât și al celor construite	8.1. Implementarea planului de construcție a sistemelor de irigare	2020	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	116 mii ha suprafață de teren irigat din sistemele noi construite	8520
		8.2. Implementarea planului de reabilitare a sistemelor de irigare	2020	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	121,6 mii ha suprafață de teren irigat din sistemele de irigare reabilite	2470
		8.3. Acoperirea parțială a cheltuielilor pentru resursele energetice folosite la pomparea apei pentru irigare, în scopul stimulării aplicării irigației prin alocarea mijloacelor bugetare	2020	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Mijloace financiare alocate pentru subvenționare	120
9.	Majorarea numărului de asociații ale utilizatorilor de apă pentru irigație, inclusiv prin consolidarea terenurilor agricole parcelate până la 32 unități	9.1. Acordarea asistenței la crearea asociațiilor utilizatorilor de apă pentru irigație	2020	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	32 asociații ale utilizatorilor de apă pentru irigație create	Nu necesită acoperire financiară
		9.2. Transmiterea managementului sistemelor de irigare centralizate asociațiilor utilizatorilor de apă pentru irigație după finalizarea lucrărilor de reabilitare	2020	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	32 sisteme de irigare transmise	Nu necesită acoperire financiară
		9.3. Acordarea asistenței consultative producătorilor agricoli care practică irigarea terenurilor	2020	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	15 asistențe acordate (anual)	Nu necesită acoperire financiară
10.	Organizarea producerii la întreprinderile autohtone de profil a 8 blocuri-module pentru irigare	10.1. Crearea unui sistem experimental de irigare model, înzestrat cu utilaj și echipament modern, pe baza tehnologiilor	2014	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul	Bloc experimental creat	1.0

1	2	3	4	5	6	7
		avansate		Mediului, Agenția „Apele Moldovei”		
		10.2. Crearea unui parc de echipamente pentru completarea sectoarelor care vor presta servicii de irigare producătorilor agricoli	2014	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	Parc de echipamente creat	4
11.	Sporirea randamentului producerii pe terenurile irigate la: culturile leguminoase – 35 t/ha; fructe – 15 t/ha; sfecla de zahăr – 32 t/ha; viță de vie (soiuri de masă) – 12 t/ha și viță de vie (soiuri tehnice) – 8 t/ha, prin menținerea nivelului minimal al umidității solului nu mai jos de cca 70%	Implementare tehnologiilor avansate și a tehnicii de udare moderne pe terenurile irigate	2020	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	Tehnologii implementate	0,4
12.	Crearea bazei de date a sistemului informațional al fondului apelor privind patrimoniul hidrotehnic, utilizarea și evacuarea apei, irigarea și desecarea terenurilor, ceea ce va servi drept temelie la luarea deciziilor	12.1. Crearea sistemului informațional automatizat al fondului apelor	2014	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	Sistem informațional creat	1,3
		12.2. Modificarea Hotărârii Guvernului nr.626 din 18 august 1994 „Privind aprobarea Regulamentului Cadastrului de Stat al Apelor”	2014	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	Act normativ elaborat	Nu necesită acoperire financiară
		12.3. Fondarea și ținerea Registrului patrimoniului hidrotehnic după principiul sistemului informațional geografic	2014	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”	Registru creat	0,3
13.	Argumentarea tehnico-științifică a proceselor tehnologice în domeniul gospodăririi apelor prin elaborarea a 3 recomandări tehnologice și asigurarea ramurii cu specialiști de profil în număr de 140 persoane	13.1. Implementarea tehnologiilor cu consum redus de apă și energie științific argumentată și trecerea în registru a volumelor de apă captate, acumulate, utilizate și evacuate	2015	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”, Academia de Științe a Moldovei	3 tehnologiile implementate	Nu necesită acoperire financiară
		13.2. Elaborarea studiului privind modificarea regimului hidrologic al cursurilor de apă din limita bazinului hidrografic ca rezultat al influenței factorilor antropogeni	2015	Ministerul Mediului, Agenția „Apele Moldovei”, Academia de Științe a Moldovei	Studiu elaborat	3,5

831**HOTĂRÎRE**

**cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor
ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului**

În temeiul Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.42-44, art.247), cu

modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:
Se aprobă modificările și completările ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului (se anexează).

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT**

Contrasemnează:
**Ministrul muncii, protecției
sociale și familiei**
Ministrul finanțelor

Valentina Buliga
Veaceslav Negruța

Nr. 756. Chișinău, 7 octombrie 2011.

Aprobate
prin Hotărîrea Guvernului nr.756
din 7 octombrie 2011

**MODIFICĂRILE ȘI COMPLETĂRILE
ce se operează în unele hotărîri ale Guvernului**

1. Regulamentul cu privire la modul de calculare a pensiilor de asigurări sociale de stat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 328 din 19 martie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 61-62, art. 396), se modifică și se completează după cum urmează:

a) la punctul 11 litera b) alineatul „2% - 1) sporul pentru fiecare an de stagiul de cotizare realizat peste cel necesar, în conformitate cu prevederile art.42 alin.(1) din Legea privind pensiile determinat din venitul asigurat, cu o precizie de pînă la 2 unități după virgulă”, după cuvîntul „venitul” se introduc cuvintele „mediu lunar”;

b) la punctul 12, după cuvîntul „venitul” se introduc cuvintele „mediu lunar”;

c) la punctul 13, după cuvîntul „venitul” se introduc cuvintele „mediu lunar”;

d) la punctul 33, după cuvintele „pensia minimă” se introduce cuvîntul „indexată”, iar după sintagma „50% din cuantumul minim” se introduce cuvîntul „indexat”;

e) la punctul 37, cuvintele „plătite în perioada” se substituie cu cuvintele „plătite pentru perioada”, iar cuvintele „și sînt incluse în venitul pentru luna pentru care au fost calculate” se exclud;

f) la punctul 46, sintagma „Ministerului Economiei și Comerțului” se substituie cu sintagma „Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei”;

g) la punctul 51, cuvintele „tarifar pentru categoria întâi de salarizare în economia națională” se substituie cu cuvintele „minim pe țară”;

h) la punctul 56, sintagma „Ministerului Economiei și Comerțului” se substituie cu sintagma „Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei”;

i) se completează cu capitolul VI¹, cu următorul cuprins:

**“VI¹. CALCULAREA PENSIEI UNOR CATEGORII
DE ANGAJAȚI DIN DOMENIUL CULTURII**

61¹. Se acordă pensie, în condițiile încetării activității în funcția respectivă, unor categorii de angajați din instituțiile de cultură și artă naționale de stat și municipale:

a) artiștilor de balet, artiștilor din ansamblurile profesionale de dansuri, dacă au realizat un stagiul de cotizare de cel puțin 20 de ani, atît bărbații, cît și femeile;

b) artiștilor de circ, instrumentiștilor suflători (instrumente aerofone), dacă au realizat un stagiul de cotizare de cel puțin 25 de ani, atît bărbații, cît și femeile (se iau în considerare și funcțiile prevăzute la litera a).

61². Mărimea pensiei, stabilite conform prevederilor punctului 61¹ al prezentului Regulament, constituie 42% din venitul mediu lunar asigurat, realizat în ultimii cinci ani de activitate în funcțiile conform Listei aprobate de către Guvern, care acordă dreptul la pensie unor categorii de angajați din domeniul culturii.

61³. Venitul asigurat, realizat în perioada de pînă la 1 ianuarie 1999, se actualizează prin înmulțirea coeficientului individual al pensionarului, determinat pentru perioada respectivă, la salariul mediu lunar pe țară pentru anul precedent anului de stabilire a pensiei.

61⁴. Coeficientul individual reprezintă raportul dintre suma salariului pentru ultimele 60 de luni la rînd (indiferent de durata întreruperilor în muncă) de activitate, care acordă dreptul la această categorie de pensie, și suma salariului mediu pe țară pentru aceeași perioadă, dar care nu poate depăși 5,0.

61⁵. Venitul asigurat, realizat după 1 ianuarie 1999, se

ia în considerare în valoarea sa reală.

61⁶. În cazul realizării venitului atît în perioada de pînă la 1 ianuarie 1999, cît și după 1 ianuarie 1999, venitul mediu lunar asigurat se determină ca media veniturilor medii lunare asigurate determinate separat pentru aceste două perioade.”

2. Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a pensiilor funcționarilor publici, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.412 din 22 aprilie 2004 „Despre aprobarea unor acte normative ce țin de stabilirea și plata pensiilor funcționarilor publici” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 67-72, art. 548), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

a) punctul 2 va avea următorul cuprins:

“2. Asigurații cu statut de funcționar public au dreptul la pensie în conformitate cu articolul 44 al Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat (în continuare – Legea) în cazul realizării stagiului de cotizare necesar prevăzut la art. 42 alin. (1¹) și confirmării unui stagiul de cotizare necesar în serviciul public de cel puțin 15 ani – la atingerea vîrstei de pensionare prevăzute la art. 44 alin. (2) al Legii”;

b) la punctul 3, textul „42 alineatul (1)” se substituie cu textul „42 alineatul (1¹)”;

c) punctul 4 va avea următorul cuprins:

“4. Mărimea pensiei, stabilite conform punctelor 2 și 3 ale prezentului Regulament, constituie 75 % din venitul mediu lunar asigurat, determinat conform articolului 45 al Legii.”;

d) la punctul 11, după textul „Legii serviciului public nr. 443-XIII din 4 mai 1995” se introduce textul „(abrogată la 1 ianuarie 2009) și a Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public”;

e) punctul 12 se exclude;

f) punctul 13 va avea următorul cuprins:

„13. Stagiul de cotizare în serviciul public include perioadele de activitate:

a) în funcții publice în autoritățile publice centrale și locale prevăzute în anexa nr.1 la Legea serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995 (abrogată la 1 ianuarie 2009) și în anexa nr.1 la Legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public;

b) în funcții publice în autoritățile publice care au activat pe teritoriul Republicii Moldova pînă la data intrării în vigoare a Legii serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995 (abrogată la 1 ianuarie 2009), conform modului stabilit de Guvern;

c) în funcții de conducere în autoritățile administrației publice centrale și locale, deținute prin numire sau prin alegere (membru al Guvernului, președinte și vicepreședinte al raionului, președinte și vicepreședinte al consiliului județean sau al comitetului executiv raional, primar și viceprimar al municipiului, orașului, comunei, satului, președinte al sovietului orășenesc, sătesc, pretor);

d) în calitate de președinte, vicepreședinte sau deputat salarizat al Adunării Populare a Găgăuziei;

e) în calitate de deputat în Parlamentul permanent sau în una din funcțiile remunerate în Parlamentul de legislatură a XII-a ori în Sovietul Suprem al R.S.S. Moldovenești;

f) în funcție de judecător, procuror, anchetator în procuratură sau ofițer de informații și securitate, dacă pentru perioadele respective au fost plătite contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii;

g) în organizațiile și instituțiile internaționale în calitate de

reprezentant al autorităților publice ale Republicii Moldova în funcții nelegate de deservirea tehnică a organizațiilor și instituțiilor respective, dacă pentru perioadele respective au fost plătite contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii;

h) în funcții remunerate (inclusiv în funcții electivă) în aparatele Comitetului Central, comitetelor raionale și orașenești ale Partidului Comunist al Moldovei până la 27 august 1991, în funcții remunerate (inclusiv în funcții electivă) în aparatele organelor sindicale interramurale și ramurale de nivel republican până la 30 mai 1993, cu excepția funcțiilor legate de deservirea tehnică;

i) în funcția de membri ai organelor electorale și membri ai aparatelor de lucru ale acestor organe, funcționarii publici degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent pentru perioada electorală.”;

g) în denumirea capitolului IV, după cuvîntul “lunar” se introduce cuvîntul “asigurat”;

h) punctul 14:

primul alineat se exclude;

la alineatul doi, cifra „(4)” se substituie cu cifra „(3)”, iar după cuvintele „venitul mediu lunar” se introduce cuvîntul „asigurat”;

la alineatul trei, după cuvintele „venitul mediu lunar”, în ambele cazuri, se introduce cuvîntul „asigurat”, după cuvîntul „venitul” se introduc cuvintele „mediu lunar asigurat”, iar sintagma “Ministerului Economiei și Comerțului” se substituie cu sintagma “Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei”;

la alineatul cinci, după cuvîntul “venitul”, în ambele cazuri, se introduc cuvintele „mediu lunar asigurat”;

i) punctul 15:

la alineatele unu și doi, după cuvîntul „venitul” se introduce cuvîntul „asigurat”;

la alineatul trei, cuvintele „achitate în perioada” se substituie cu cuvintele „achitate pentru perioada”, iar textul „și au fost incluse în venitul pentru luna în care au fost primite. Plățile achitate după stabilirea pensiei, adică pentru luna care nu este inclusă în perioada ce se ia în calcul, nu se iau în considerație la calcularea pensiei” se exclude;

j) punctul 16:

la alineatele unu și trei, după cuvîntul „Venitul” se introduce cuvîntul „asigurat”;

la alineatul patru, textul „art. 25 alin. (5) al Legii serviciului public nr. 443-XIII din 4 mai 1995” se substituie cu textul „art. 42 alin. (3) al Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public”;

k) punctul 19 se completează în final cu cuvintele „, indiferent de faptul realizării veniturilor pasibile de asigurări sociale de stat”;

l) punctul 26 va avea următorul cuprins:

“26. Pensia neîncasată în legătură cu decesul beneficiarului se plătește soțului supraviețuitor, părinților, copiilor acestuia, iar în cazul lipsei acestora – persoanei care dovedește că a suportat cheltuielile ocazionate de deces inclusiv pentru luna decesului.”

3. Regulamentul cu privire la modul de calculare și confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.417 din 3 mai 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 54-55, art. 499), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

a) la punctul 13, textul “de 30 de ani” se substituie prin textul “stagiul de cotizare necesar prevăzut la art. 42 alin. (1) și (1¹) al Legii privind pensiile”;

b) la punctul 19 alineatul doi, cuvintele „în fondul de pensionare al Republicii Moldova” se exclud.

832 HOTĂRÎRE

**cu privire la aprobarea proiectului de lege
pentru modificarea anexei nr.1 la Legea nr.142-XVI
din 7 iulie 2005 privind aprobarea Nomenclatorului
domeniilor de formare profesională și al specialităților
pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățămînt
superior, ciclul I**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea anexei nr.1 la Legea nr.142-XVI din 7 iulie 2005 privind aprobarea Nomencla-

torului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățămînt superior, ciclul I.

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

Ministrul finanțelor

Ministrul justiției

Ministrul afacerilor interne

Ministrul apărării

Ministrul muncii, protecției

sociale și familiei

Ministrul educației

Nr. 757. Chișinău, 10 octombrie 2011.

Vladimir FILAT

Veaceslav Negruța

Oleg Efrim

Alexei Roibu

Vitalie Marinuța

Valentina Buliga

Mihail Șleahțișchi

833 HOTĂRÎRE

**pentru inițierea negocierilor asupra proiectului
Protocolului privind introducerea modificărilor în Acordul
cu privire la regulile de determinare a țării de origine
a mărfurilor în Comunitatea Statelor Independente
din 20 noiembrie 2009**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Protocolului privind introducerea modificărilor în Acordul cu privire la regulile de determinare

a țării de origine a mărfurilor în Comunitatea Statelor Independente din 20 noiembrie 2009.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Protocolului privind introducerea modificărilor în Acordul cu privire

la regulile de determinare a țării de origine a mărfurilor în Comunitatea Statelor Independente din 20 noiembrie 2009.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Viceprim-ministru,
ministrul economiei

Iurie Leancă

Valeriu Lazăr

Nr. 758. Chișinău, 10 octombrie 2011.

834

HOTĂRÎRE

cu privire la aprobarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind crearea Centrului de Expoziții și Comerț „Moldova” al Republicii Moldova pe teritoriul Centrului de Expoziții al Federației Ruse în or. Moscova, semnat la 28 iunie 2011 la Moscova

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre informare Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind crearea Centrului de Expoziții și Comerț „Moldova” al Republicii Moldova pe teritoriul Centrului de Expoziții al Federației Ruse în or. Moscova,

semnat la 28 iunie 2011 la Moscova.

2. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene va notifica Părții ruse aprobarea Acordului menționat.

3. Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Acordului nominalizat.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene
Viceprim-ministru,
ministrul economiei

Iurie Leancă

Valeriu Lazăr

Nr. 759. Chișinău, 10 octombrie 2011.

835

HOTĂRÎRE

privind inițierea negocierilor asupra proiectului Memorandumului de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Cipru pentru cooperare pe subiectele conexe Uniunii Europene

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Memorandumului de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Cipru pentru cooperare pe subiectele conexe Uniunii Europene.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Memorandumului de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Cipru pentru cooperare pe subiectele conexe Uniunii Europene.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe
și integrării europene

Iurie Leancă

Nr. 760. Chișinău, 10 octombrie 2011.

836

HOTĂRÎRE

pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului prin schimb de scrisori între Guvernul Republicii Moldova și Organizația Națiunilor Unite cu privire la găzduirea Seminarului subregional privind combaterea finanțării terorismului în statele Europei de Sud-Est și acordarea deplinelor puteri domnului Viorel CHETRARU, director al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se ia act de proiectul Acordului prin schimb de scrisori între Guvernul Republicii Moldova și Organizația

Națiunilor Unite cu privire la găzduirea Seminarului subregional privind combaterea finanțării terorismului în statele Europei de Sud-Est.

2. Se inițiază negocierile asupra proiectului Acordului prin schimb de scrisori între Guvernul Republicii Moldova și Organizația Națiunilor Unite cu privire la găzduirea Seminarului subregional privind combaterea finanțării terorismului în statele Europei de Sud-Est.

3. Se acordă depline puteri domnului Viorel CHETRARU,

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministru afacerilor externe
și integrării europene**

Nr. 761. Chișinău, 10 octombrie 2011.

director al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, pentru semnarea Acordului prin schimb de scrisori între Guvernul Republicii Moldova și Organizația Națiunilor Unite cu privire la găzduirea Seminarului subregional privind combaterea finanțării terorismului în statele Europei de Sud-Est.

Vladimir FILAT

Iurie Leancă

837 HOTĂRÎRE **cu privire la transmiterea unor** **instituții rezidențiale**

În temeiul art. 8 alin. (2) din Legea nr. 523-XIV din 16 iulie 1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr. 124-125, art. 611), cu modificările și completările ulterioare, art. 6 alin. (1) lit. a) și art. 14 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 121-XVI din 4 mai 2007 privind administrarea și deținutarea proprietății publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 90-93, art. 401), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se transmit, cu titlu gratuit, instituțiile rezidențiale (conform anexei) din proprietatea publică a statului, aflate în gestiunea Ministerului Educației, în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, cu acordul consiliilor raionale respective.

2. Transmiterea se va efectua în temeiul Regulamen-

PRIM-MINISTRU

Contrasemnează:

**Ministrul educației
Ministrul finanțelor**

Nr. 762. Chișinău, 10 octombrie 2011.

tului cu privire la modul de transmitere a întreprinderilor, organizațiilor, instituțiilor de stat, a subdiviziunilor lor, clădirilor, edificiilor, mijloacelor fixe și altor active, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 688 din 9 octombrie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr. 10, art. 45), cu modificările și completările ulterioare.

3. Agenția Relații Funciare și Cadastru va opera, în modul stabilit de legislația în vigoare, modificările necesare în documentele cadastrale, în conformitate cu prevederile prezentei hotărîri.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Educației.

5. Prezenta hotărîre intră în vigoare cu începere de la 1 ianuarie 2012.

Vladimir FILAT

**Mihail Șleahțișchi
Veaceslav Negruța**

Anexă
la Hotărîrea Guvernului nr. 762
din 10 octombrie 2011

Lista instituțiilor rezidențiale **care se transmit în proprietatea unităților administrativ-teritoriale**

Nr. d/o	Denumirea instituției	Unitatea administrativ-teritorială în proprietatea căreia se transmite instituția	
1.	Scoala de tip internat pentru copii orfani și rămași fără îngrijirea părinților, or. Cupcini, r-nul Edineț	r-nul Edineț	
2.	Scoala de tip internat pentru copii orfani și rămași fără îngrijirea părinților, s. Căzănești, r-nul Telenеști		r-nul Telenеști
3.	Scoala-internat auxiliară, s. Sărata Nouă, r-nul Leova		r-nul Leova

838 **H O T Ă R Î R E**
pentru aprobarea proiectului de lege
privind importul unui autovehicul

Guvernul HOTĂRĂSTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre

examinare proiectul de lege privind importul unui autovehicul.

PRIM-MINISTRU**Vladimir FILAT****Contrasemnează:**

Ministrul finantelor

Ministrul sănătății

Ministrul justiției

Veaceslav Negruta

Andrei Usatii

Oleg Efrim

Nr. 763. Chişinău, 10 octombrie 2011.

839 **H O T Ă R Î R E**
pentru aprobarea Avizului asupra proiectului de lege
privind modificarea și completarea unor acte legislative

Guvernul HOTĂRĂSTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul

asupra proiectului de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnază:

Ministrul sănătății

Ministrul justiției

Andrei Usatii

Oleg Efrim

Nr. 764. Chişinău, 10 octombrie 2011.

840 DISPOZITIE

În conformitate cu articolul 8 din Legea nr. 80 din 7 mai 2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoa-

nelor cu funcții de demnitate publică se numește dna Mariana BURUIANĂ în funcția de consilier al viceprim-ministrului.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Nr. 93-d. Chişinău, 5 octombrie 2011.

PARTEA III**Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei**
Acte ale Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova**1534 O R D I N****cu privire la aprobarea Indicațiilor metodice privind
modul de determinare a costului mineralelor utile
extrase în scopul impozitării**

Întru executarea prevederilor art.11 alin.(2) al Legii contabilității nr.113-XVI din 27 aprilie 2007 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.90-93, art.399),

MINISTRUL FINANTELOR**Nr. 117. Chișinău, 3 octombrie 2011.****ORDON:**

Se aprobă Indicațiile metodice privind modul de determinare a costului mineralelor utile extrase în scopul impozitării (conform anexei).

Veaceslav NEGRUȚA

Anexă

la Ordinul ministrului finanțelor
nr.117 din 3 octombrie 2011**INDICAȚII METODICE****privind modul de determinare a costului mineralelor utile extrase în scopul impozitării**

Se stabilește următorul mod de determinare a costului mineralelor utile extrase în scopul calculării taxei pentru extragerea mineralelor utile conform Titlului VIII „Taxele pentru extragerea resurselor naturale” al Codului fiscal nr. 1163-XIII din 24.04.97 cu modificările și completările ulterioare.

În conformitate cu prevederile Standardelor Naționale și Internaționale de Contabilitate în costul mineralelor utile extrase se includ:

1. Consumurile directe de materiale utilizate nemijlocit la extragerea mineralelor utile:

- combustibil;
- lubrifianți;
- material explozibil și alte materiale auxiliare;

utilizate la excavatoare, buldozere și la alte mijloace fixe;

- piese de schimb utilizate pentru întreținerea mijloacelor fixe;
- obiectelor de mică valoare și scurtă durată și uzura acestora;

2. Energia electrică consumată în procesul extragerii mineralelor utile.

3. Salariile muncitorilor, excavatoriștilor, buldozeriștilor și operatorilor altor mijloace fixe care în mod direct participă la extragerea mineralelor utile, inclusiv toate tipurile de premii și adaosuri.

4. Contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală

aferente salariilor muncitorilor, excavatoriștilor, buldozeriștilor și operatorilor altor mijloace fixe care în mod direct participă la extragerea mineralelor utile.

5. Consumurile aferente reparației curente a mijloacelor fixe care în mod direct participă la extragerea mineralelor utile.

6. Epuizarea resurselor naturale.

7. Uzura mijloacelor fixe care participă la extragerea mineralelor utile.

8. Amortizarea activelor nemateriale necesare pentru extragerea mineralelor utile.

9. Costul serviciilor (lucrări de forare, explozia masei miniere, servicii ale activităților auxiliare ș.a.) legate nemijlocit de extragerea mineralelor utile.

10. Cota-parte a consumurilor de asigurare a pazei subdiviziunilor de producție și a consumurilor privind retribuirea muncii inginerilor, mecanicilor, tehnologilor și altor lucrători antrenați nemijlocit în procesul de extragere a mineralelor utile, inclusiv toate tipurile de premii și adaosuri cu contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală aferente.

Consumurile menționate la pct. 10 se repartizează pe etape ale procesului de producție (extracția și prelucrarea) cu utilizarea coeficientului de repartizare a consumurilor. Coeficientul de repartizare a consumurilor se calculează ca raport dintre consumurile menționate la pct.10 și total consumuri directe de producție.

1535 O R D I N**cu privire la aprobarea unor rapoarte lunare,
trimestriale și anuale**

Întru executarea prevederilor articolului 11(4) al Legii contabilității nr.113-XVI din 27 aprilie 2007,

ORDON:

1. Se aprobă:

- **formularul nr.1 CNAM** „Raportul privind încasarea și utilizarea mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală”;

- **formularul nr.2 CNAM** „Raportul privind utilizarea

mijloacelor financiare pentru acoperirea costurilor medicamentelor parțial/integral compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală”;

- **formularul nr.3 CNAM** „Raportul privind cheltuielile instituțiilor medico-sanitare încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală și CNAM”;

- **formularul nr.4 CNAM** „Raportul privind statele și efectivul de personal ale instituțiilor medico-sanitare încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală”;

- **formularul nr.5 CNAM** „Raportul privind statele și efectivul de personal ale subdiviziunilor interne și agențiilor teritoriale ale CNAM”;
- **formularul nr.6 CNAM** „Raportul operativ privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală”;
- **formularul nr.7 CNAM** „Raportul privind numărul

persoanelor asigurate de către Guvern”.

2. Prezentul ordin intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

3. Se abrogă Ordinul ministrului finanțelor nr.29 din 29 februarie 2008 de la data intrării în vigoare a prezentului ordin.

MINISTRUL FINANTELOR

Veaceslav NEGRUȚA

Nr. 118. Chișinău, 4 octombrie 2011.

Formularul nr.1 CNAM

Aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. _____ din _____

Raportul privind incasarea și utilizarea mijloacelor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală
la _____ 20____

Periodicitatea : anual, 1 aprilie, 1 iulie, 1 octombrie

Periodicitatea : anual, 1 aprilie, 1 iulie, 1 octombrie													(mii lei)
Nr. d/o	Denumirea indicatorilor	Codurile		Aprobat	Precizat		Executat		Creanțe	Datorii	inclusiv		
		Capitol / articol	Paragraf / alinaț		Pe an	Pe perioada de gestiune	De casă	Efectiv			Cu termen de achitare expirat		
											Creanțe	Datorii	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
I	VENITURI, TOTAL							X	X	X	X	X	
1	Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, în mărime procentuală, achitate de angajatori și angajați	113	1					X	X	X	X	X	
2	Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, în sumă fixă, achitate de persoane fizice cu domiciliul în Republica Moldova	113	2					X	X	X	X	X	
3	Alte venituri							X	X	X	X	X	
	inclusiv:												
	dobânzi	121	00					X	X	X	X	X	
	alte venituri	122	40					X	X	X	X	X	
	amenzi și sancțiuni	123	00					X	X	X	X	X	
4	Transferuri de la bugetul de stat pentru asigurarea medicală a categoriilor de persoane, asigurate de Guvern	371	00					X	X	X	X	X	
5	Transferuri de la bugetul de stat pentru compensarea veniturilor ratate, conform art.3 din Legea nr.39-XVI din 2 martie 2006	371	00					X	X	X	X	X	
6	Granturi interne	411	00					X	X	X	X	X	
7	Granturi externe	412	00					X	X	X	X	X	
II	CHELTUIELI, TOTAL												
	- sub aspectul fondurilor și subprogramelor (activităților):												
1	Fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (fondul de bază)												
1.1	Asistența medicală urgentă - prespitalicească												
1.2	Asistența medicală primară												
	inclusiv: medicamente compensate												
1.3	Asistența medicală specializată de ambulator												
1.4	Asistența medicală spitalicească												
1.5	Servicii medicale de înaltă performanță												
1.6	Îngrijiri medicale la domiciliu												
1.7	Alte tipuri de asistență medicală												
2	Fondul de rezervă												
2.1	Acoperirea cheltuielilor suplimentare necesare acordării de servicii medicale persoanelor asigurate în condițiile prevăzute de legislație												
2.2	Acoperirea cheltuielilor de acordare a asistenței medicale în volumul prevăzut de legislație persoanelor neasigurate												
2.3	Alte cheltuieli din fondul de rezervă												
3	Fondul măsurilor de profilaxie												
3.1	Promovarea unui mod sănătos de viață												
3.2	Realizarea măsurilor de reducere a riscurilor de îmbolnăvire și efectuarea screeningului privind unele maladii importante pentru societate												
3.3	Alte cheltuieli din fondul de profilaxie												
4	Fondul de administrare al sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală												
5	Fondul de dezvoltare și modernizare a activității prestatorilor publici de servicii medicale												
	- sub aspectul categoriilor economice:												
1	Cheleiuri curente	100	00										
	inclusiv:												
1.1	retribuirea muncii	111	00										
1.2	contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii	112	00										
1.3	plata mărfurilor și serviciilor (valoarea materialelor procurate și serviciilor prestate)	113	00										
1.4	deplasări în interes de serviciu	114	00										
1.5	primele de asigurări obligatorii de asistență medicală	116	00										
2	Cheleiuri capitale (cheltuieli privind întreținerea mijloacelor fixe cu destinație generală și administrativă)	200	00										
	inclusiv:												
2.1	investiții capitale	241	00										
2.2	procurarea mijloacelor fixe	242	00										
2.3	reparații capitale	243	00										
III	DEFICIT (-); EXCEDENT(+)												
IV	SOLD LA ÎNCEPUTUL PERIOADEI	75											
V	SOLD LA SFÎRȘITUL PERIOADEI	76											
	inclusiv: mijloace plasate în depozite												

Director general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

Șef al Direcției economie și planificare

Șef al Direcției evidență contabilă

Formularul nr.2 CNAM

Aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. _____ din _____

Raportul

 privind utilizarea mijloacelor financiare pentru acoperirea costurilor medicamentelor
 parțial/integral compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

la _____ 20 ____

Periodicitatea: anual, 1 aprilie, 1 iulie, 1 octombrie

(mii lei)

	Planificat		Executat pe perioada de gestiune
	Pe an	Pe perioada de gestiune	
1	2	3	4
Suma pentru medicamente eliberate, total			
<i>inclusiv sub aspectul AT:</i>			
AT Chișinău			
AT Bălți			
AT Edineț			
AT Soroca			
AT Orhei			
AT Ungheni			
AT Hîncești			
AT Căușeni			
AT Cahul			
AT Taraclia			
AT Comrat			
AT Bender			

Director general

al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

Șef al Direcției contractare și relații cu prestatorii

Formularul nr.3 CNAM

Aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. _____ din _____

Raportul

 privind cheltuielile instituțiilor medico-sanitare
 încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală și CNAM

la _____ 20 ____

Periodicitatea: anual, 1 aprilie, 1 iulie, 1 octombrie

(mii lei)

1	2	Cheltuieli TOTAL	Retribuirea muncii	Produse alimentare	Medicamente	Alte cheltuieli	inclusiv						
							Defalcări către BASS și FAOAM	Combustibil	Energia electrică	Energia termică	Construcții și reparații capitale	Procurarea mijloacelor fixe	Alte
Stații Zonale Asistență Medicală de Urgență	plan precizat						x	x	x	x	x	x	x
	executat												
IMSP Republicane	plan precizat						x	x	x	x	x	x	x
	executat												
IMSP Departamentale	plan precizat						x	x	x	x	x	x	x
	executat												
IMSP Municipiul Chișinău	plan precizat						x	x	x	x	x	x	x
	executat												
IMSP Municipiul Bălți	plan precizat						x	x	x	x	x	x	x
	executat												
IMSP Raionale	plan precizat						x	x	x	x	x	x	x
	executat												
Instituții Private	plan precizat						x	x	x	x	x	x	x
	executat												
Total instituții medicale	plan precizat						x	x	x	x	x	x	x
	executat												
Cheltuieli administrative CNAM	plan precizat												
	executat												
TOTAL	plan precizat						x	x	x	x	x	x	x
	executat												

NB: În rândul "plan precizat" este indicat planul anual rectificat la data prezentării raportului

Director general

al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

Șef al Direcției economie și planificare

Formularul nr.4 CNAM

Aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. _____ din _____

Raportul
privind stările și efectivul de personal ale instituțiilor medico-sanitare încadrate
în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală
la _____ 20__

Periodicitate: anual, 1 aprilie, 1 iulie, 1 octombrie

	Planificat pe an	Efectiv		
		Pe perioada de gestiune	La începutul anului	La sfârșitul perioadei de gestiune
1	2	3	4	5
Numărul de unități, total*				
<i>inclusiv:</i>				
- personal de conducere				
- medici				
- personal medical mediu				
- personal medical inferior				
- alt personal				
Retribuirea muncii, total (mii lei)			x	x
<i>inclusiv:</i>				
- personal de conducere	x		x	x
- medici	x		x	x
- personal medical mediu	x		x	x
- personal medical inferior	x		x	x
- alt personal	x		x	x

* în col.3 se indică numărul mediu pe perioada de gestiune

Director general
al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

Șef al Direcției economie și planificare

Formularul nr.5 CNAM

Aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. _____ din _____

Raportul
privind stările și efectivul de personal ale
subdiviziunilor interne și agențiilor teritoriale ale CNAM
la _____ 20__

Periodicitate: anual, 1 aprilie, 1 iulie, 1 octombrie

	Planificat pe an	Efectiv			
		Pe perioada de gestiune	inclusiv aparatul central al CNAM	La începutul anului	La sfârșitul perioadei de gestiune
1	2	3	4	5	6
1. Numărul de unități, total*					
<i>inclusiv:</i>					
- conducători					
- specialiști					
- personalul, care efectuează deservirea tehnică					
2. Retribuirea muncii, total (mii lei)				x	x
<i>inclusiv:</i>					
- conducători	x			x	x
- specialiști	x			x	x
- personalul, care efectuează deservirea tehnică	x			x	x
- salarizarea lucrătorilor netitulari	x			x	x
Informativ, din rîndul 2:					
- sporuri la salariul funcției				x	x
- premiere				x	x
- ajutorul material				x	x

* în col.3 se indică numărul mediu pe perioada de gestiune

Director general
al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

Șef al Direcției economie și planificare

Formularul nr.6 CNAM
 Aprobat prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. _____ din _____

Raportul operativ
privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală
 la _____ 20__

Periodicitate: lunar, pînă la data de 15 a lunii ce urmează după luna de gestiune

(mii lei)

Nr. d/o	Denumirea veniturilor/ cheltuielilor	Codul	Aprobat	Precizat		Executat		Creanțe	Datorii
				Pe an	Pe perioada de gestiune	Pe perioada de gestiune	Pe luna gestionară		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I	VENITURI, TOTAL							X	X
1	Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, în mărime procentuală achitate de angajatori și angajați	113.1						X	X
2	Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă achitate de persoane fizice cu domiciliul în Republica Moldova	113.2						X	X
3	Alte venituri							X	X
	<i>inclusiv:</i>								
	dobânzi	121.00						X	X
	alte venituri	122.40						X	X
	amenzi și sancțiuni	123.00						X	X
4	Transferuri de la bugetul de stat pentru asigurarea medicală a categoriilor de persoane, asigurate de Guvern	371.00						X	X
5	Transferuri de la bugetul de stat pentru compensarea veniturilor ratate, conform art.3 din Legea nr.39-XVI din 2 martie 2006	371.00						X	X
6	Granturi interne	411.00						X	X
7	Granturi externe	412.00						X	X
II	CHELTUIELI, TOTAL								
	<i>- sub aspectul fondurilor și subprogramele (activităților):</i>								
1	Fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (fondul de bază)								
1.1	Asistență medicală urgentă prespitalicească								
1.2	Asistență medicală primară								
	<i>inclusiv:</i> medicamente compensate								
1.3	Asistență medicală specializată de ambulator								
1.4	Asistență medicală spitalicească								
1.5	Servicii medicale de înaltă performanță								
1.6	Îngrijiri medicale la domiciliu								
1.7	Alte tipuri de asistență medicală								
2	Fondul de rezervă								
2.1	Acoperirea cheltuielilor suplimentare necesare acordării de servicii medicale persoanelor asigurate în condițiile prevăzute de legislație								
2.2	Acoperirea cheltuielilor de acordare a asistenței medicale în volumul prevăzut de legislație persoanelor neasigurate								
2.3	Alte cheltuieli din fondul de rezervă								
3	Fondul măsurilor de profilaxie								
3.1	Promovarea unui mod sănătos de viață								
3.2	Realizarea măsurilor de reducere a riscurilor de îmbolnăvire și efectuarea screeningului privind unele maladii importante pentru societate								
3.3	Alte cheltuieli din fondul de profilaxie								
4	Fondul de administrare ai sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală								
5	Fondul de dezvoltare și modernizare a activității prestatorilor publici de servicii medicale								
	<i>- sub aspectul categoriilor economice:</i>								
1	Cheltuieli curente	100.00							
	<i>inclusiv:</i>								
1.1	retribuirea muncii	111.00							
1.2	contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii	112.00							
1.3	plata mărfurilor și serviciilor (valoarea materialelor procurate și serviciilor prestate)	113.00							
1.4	deplasări în interes de serviciu	114.00							
1.5	primele de asigurare obligatorie de asistență medicală	116.00							
2	Cheltuieli capitale (cheltuieli privind întreținerea mijloacelor fixe cu destinație generală și administrativă)	200.00							
	<i>inclusiv:</i>								
2.1	investiții capitale	241.00							
2.2	procurarea mijloacelor fixe	242.00							
2.3	reparații capitale	243.00							
III	DEFICIT (-); EXCEDENT(+)								
IV	SOLD LA ÎNCEPUTUL PERIOADEI								
V	SOLD LA SFÎRȘITUL PERIOADEI								
	<i>inclusiv:</i> mijloace plasate în depozite								

Director general al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

Șef al Direcției economie și planificare

Șef al Direcției evidență contabilă

Formularul nr. 7 CNAM
Aprobat prin Ordinul Ministerului Finanțelor
nr. _____ din _____

la _____ 20____

Periodicitatea : anual, 1 aprilie, 1 iulie, 1 octombrie

Contingentul	Prevăzut la începutul anului
1	2
Numărul persoanelor asigurate de catre Guvern, total	
<i>inclusiv pe categorii (conform articolului 4 al Legii nr.1585-XIII din 27 februarie 1998):</i>	
- Copii de vîrstă preșcolară	
- Elevi din învățămîntul primar, gimnazial, liceal și mediu de cultură generală	
- Elevi din învățămîntul secundar profesional	
- Elevi din învățămîntul mediu de specialitate (colegii) cu învățămînt de zi	
- Studenți din învățămîntul superior universitar cu învățămînt de zi	
- Rezidenții învățămîntului postuniversitar obligatoriu și doctoranzii la cursuri de zi	
- Copii neîncadrați la învățătură pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani	
- Gravide, parturiente și lăuze	
- Invalizi	
- Pensionari	
- Șomeri care beneficiază de ajutor de șomaj	
- Persoane care îngrijesc la domiciliu un copil invalid cu severitatea I sau un invalid din copilărie de gradul I ținut la pat	
- Mame cu 4 și mai mulți copii	
- Persoane din familiile defavorizate, care beneficiază de ajutor social conform Legii cu privire la ajutorul social nr.133-XVI din 13.06.2008	

Director general
al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

Șef al Direcției economie și planificare
Șef al Direcției sisteme informaționale

Acte ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova

1536 O R D I N **cu privire la unele măsuri de realizare a Hotărîrii** **Guvernului nr. 369 din 24.05.2011**

În conformitate cu prevederile pct. 115 și pct.116 din Regulamentul privind modul de utilizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 369 din 24.05.2011 și în baza informației Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură privind executarea Fondului de subvenționare a producătorilor agricoli,

ORDON:

1. Se pun în aplicare, **începînd cu data de 26.09.2011**, prevederile punctului 115 al Regulamentului privind modul de utilizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 369 din 24.05.2011, pînă la o eventuală suplinire, în modul stabilit, a Fondului de subvenționare a producătorilor agricoli.

2. Se stabilește că procedura de recepționare a cererilor

de acordare a sprijinului financiar, inclusiv introducerea în baza de date electronică a Agenției a solicitărilor aflate în proces de lucru în cadrul oficiilor teritoriale ale Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, la situația de 26.09.2011, vor fi reluate odată cu intrarea în vigoare a eventualelor modificări operate în Legea bugetului de stat pe anul 2011, privind suplinirea Fondului de subvenționare a producătorilor agricoli.

3. Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură va asigura publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, precum și pe paginile oficiale electronice ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură.

4. Controlul asupra executării prezentului ordin îl exercită personal.

**MINISTRUL AGRICULTURII
ȘI INDUSTRIEI ALIMENTARE**

Vasile BUMACOV

Nr. 169. Chișinău, 26 septembrie 2011.

Acte ale Ministerului Sănătății al Republicii Moldova

ÎNREGISTRAT:
Ministerul Justiției
al Republicii Moldova
nr. 846 din 04.10.2011
Ministru _____ Oleg Efrim

1537 O R D I N**privind modificarea și completarea Regulamentului de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 199 din 27.06.2003**

În scopul asigurării corectitudinii de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale,

ORDON:

1. Regulamentul de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 199 din 27 iunie 2003, înregistrat la Ministerul Justiției cu nr. 342 din 1 august 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 170-172, art. 224) se modifică și se completează după cum urmează:

1) punctul 8 se expune în următoarea redacție: „Efectuarea expertizei fără examinarea persoanei, în baza documentelor medicale autentice (fișa medicală a bolnavului de staționar, fișa medicală a bolnavului de ambulator etc.), se admite. Documentele medicale se prezintă în original și trebuie să conțină suficiente informații concludente cu privire la caracterul traumei, evoluția clinică, precum și alte informații necesare pentru obiectivizarea și argumentarea concluziilor. Din documentele medicale se extrag toate informațiile referitoare la caracterul lezional, evaluarea clinică a traumei (maladiei), rezultatele investigațiilor instrumentale și de laborator, intervențiilor chirurgicale și alte date importante, necesare pentru obiectivizarea expertizei.”;

2) la punctul 13, după sintagma „...maladii preexistente”, se completează cu sintagma „, particularități individuale ale organismului, deficiențe în acordarea asistenței medicale, stări de simulare, agravare, maladii artificiale, în caz de adresare tardivă după ajutor medical”;

3) la punctul 17 semnul „-” se substituie cu alineatele „1) 2) 3)”;

4) la punctul 23, sintagma „... Regulamentul organelor de expertiză medicală a vitalității din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 470 din 29.08.91.” se substituie cu sintagma „actele normative în vigoare.”;

5) în tot cuprinsul Regulamentului, sintagma „leziuni corporale fără cauzarea prejudiciului sănătății” se substituie cu sintagma „vătămare neînsemnată” la cazul respectiv;

6) punctul 35 se expune în următoarea redacție: „Luxațiile și subluxațiile vertebrelor cervicale asociate cu dereglări periculoase pentru viață, obiectivate prin semne neurologice corespunzătoare”;

7) punctul 36 se expune în următoarea redacție: „Leziunile închise ale regiunii cervicale a măduvei spinării însoțite de șoc spinal sau alte dereglări periculoase pentru viață”;

8) la punctul 42, după sintagma „...leziunile penetrante ale vezicii urinare,” se completează cu cuvântul „vaginului.”;

9) punctul 44 se expune în următoarea redacție: „Fracturile deschise ale oaselor tubulare lungi (humerus, femur și tibie), leziunile deschise ale articulațiilor coxofemurale și genunchiului; fracturile închise ale osului femural la nivelul canalului medular.

Fracturile închise complete ale femurului la nivelul capului, colului, trohanterilor, condililor și epicondililor (fără implicarea canalului medular), fracturile închise marginale, se califică după criteriul duratei dereglării sănătății sau incapacității permanente de muncă.”;

10) la punctul 47, după sintagma „... un șoc grav...” se completează cu sintagma „(grad III-IV)”;

11) la punctul 50, după sintagma „... hipotermia...” se completează cu sintagma „stările hipertermice (insolația, șocul hipertermic)”;

12) la punctul 61, alineatul (1), rîndul (3) și alineatul (2), rîndul (1), (5), (6), cuvîntul „...vătămare...” se substituie cu cuvîntul „leziune”;

13) la punctul 64, sintagma „...ordonanța organelor de anchetă sau hotărîrea judecătorei” se substituie cu sintagma „organelor de urmărire penală sau hotărîrea instanței de judecată”;

14) la punctul 70, sintagma „...nu mai mare de 33% (o treime).” se substituie cu sintagma „pînă la 33% (o treime) inclusiv.”;

15) la punctul 72, sintagma „... nu mai mult de 21 zile (trei săptămîni)” se substituie cu sintagma „mai mult de 6 zile, dar nu mai mult de 21 zile (trei săptămîni)”;

16) la punctul 73, după sintagma „de pînă la 10%” se completează cu cuvîntul „inclusiv”;

17) la punctul 74, după sintagma „...o dereglare a sănătății...” se completează cu sintagma „mai mult de 6 zile”;

18) la punctul 74, sintagma „...temporară...” se substituie cu sintagma „permanentă”;

19) la punctul 79, sintagma „...procuraturii, instanței judecătorești și a altor organe de anchetă penală...” se substituie cu sintagma „organelor de urmărire penală și instanței de judecată”;

20) la punctele 31, 41, 48, 55, 56, 58, 60, 61 semnul “*” se exclude.

2. Directorul Centrului de Medicină Legală (dl Ion Cuvșinov) va asigura:

1) implementarea în practica medico-legală a modificărilor și completărilor la Regulamentul de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale;

2) înștiințarea colaboratorilor tuturor subdiviziunilor Centrului de Medicină Legală cu modificările și completările Regulamentului;

3) controlul respectării prevederilor Regulamentului.

3. Controlul executării prezentului ordin se atribuie dlui Viorel Soltan, viceministru.

MINISTRUL SĂNĂTĂȚII

Andrei USATÎI

Nr. 654. Chișinău, 16 august 2011.

1538 ORDIN
cu privire la înregistrarea de stat
a produselor biodistructive

În conformitate cu prevederile art.24 al Legii privind supravegherea de stat a sănătății publice nr.10-XVI din 3 februarie 2009 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.67, art.183 din 3 aprilie 2009), Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.564 din 10 septembrie 2009 „Pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind stabilirea condițiilor de plasare pe piață a produselor biodistructive” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.144-147/630 din 18 septembrie 2010), Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.1135 din 18 septembrie 2003 „Despre aprobarea plăților pentru autorizarea medicamentelor, altor produse farmaceutice și parafarmaceutice și pentru modificările efectuate după înregistrare” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.204-207, art.1186 din 26 septembrie 2003), Ordinului Ministerului Sănătății nr.299 din 6 mai 2010 „Cu privire la înregistrarea produselor biodistructive”, în baza deciziei

pozitive a Comisiei de experți pentru înregistrarea produselor biodistructive din cadrul Centrului Național de Sănătate Publică (procesul-verbal nr.9 din 04.08.2011) și în temeiul Regulamentului Ministerului Sănătății, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.777 din 27 noiembrie 2009,

ORDON:

1. A înregistra și a permite utilizarea produselor biodistructive pe teritoriul Republicii Moldova, conform anexei prezentului ordin.

2. A include produsele biodistructive înregistrate în Registrul Național al produselor biodistructive.

3. A publica prezentul ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Controlul executării prezentului ordin se atribuie dlui Mihai Magdei, viceministru.

MINISTRUL SĂNĂTĂȚII**Andrei USATII**

Nr. 658. Chișinău, 17 august 2011.

Anexă
la Ordinul MS al RM
nr. 658 din 17.08. 2011

LISTA
produselor biodistructive permise pentru utilizare
în Republica Moldova

Nr. d/o	Denumirea produsului	Denumirea firmei producătoare	Destinația produsului	Doza și forma de prezentare	Nr. de registru
1	2	3	4	5	6
1.	FARMOL - CID	SRL „LUXFARMOL” Republica Moldova	Biodistructiv, Grupa principală 1 Tipul de produs 1;2	Produs concentrat lichid	00133
2.	MOARTEA ȘOBOLANILOR	IPROCHEM Compani Limited, Schenzen, China	Biodistructiv, Grupa principală 3 Tipul de produs 14	Produs concentrat pulbere (momeală granule, cereale)	00134
3.	FORTUNA ȘOBOLANILOR nr.1	IPROCHEM Compani Limited, Schenzen, China	Biodistructiv, Grupa principală 3 Tipul de produs 14	Produs concentrat pulbere (momeală granule, cereale)	00135
4.	ANIOSYME DD1	LABORATOIRES ANIOS, Franța	Biodistructiv, Grupa principală 1 Tipul de produs 2	Produs concentrat lichid	00136
5.	ANIOSGEL 85 NPC	LABORATOIRES ANIOS, Franța	Biodistructiv, Grupa principală 1 Tipul de produs 1	Produs concentrat lichid	00137
6.	DERMANIOS SCRUB HF	LABORATOIRES ANIOS, Franța	Biodistructiv, Grupa principală 1 Tipul de produs 1	Produs concentrat lichid	00138
7.	SURFANIOS CITRON	LABORATOIRES ANIOS, Franța	Biodistructiv, Grupa principală 1 Tipul de produs 2	Produs concentrat lichid	00139
8.	HIPOCLORIT DE SODIU	ADEN Transexim SRL, Republica Moldova	Biodistructiv, Grupa principală 1 Tipul de produs 5	Produs concentrat lichid	00140

Acte ale Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței

1539 H O T Ă R Î R E

Consiliul Administrativ al Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței,
 acționînd în temeiul art.12 al Legii nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția concurenței,
 avînd în vedere adresarea Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 03-DREA/1062 din 16.09.2011,
 examinînd Hotărîrile Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr.22 din 15.09.2011 privind identificarea pieței de furnizare cu ridicată a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacități închiriată sau rezervată și desemnarea S.A. „Moldtelecom” cu putere semnificativă pe această piață și nr.23 din 15.09.2011 privind identificarea pieței furnizării cu ridicată a unor segmente-trunchi de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată, pentru punerea la dispoziție de capacități închiriată sau rezervată și desemnarea S.A. „Moldtelecom” cu putere semnificativă pe această piață.

în scopul aplicării prevederilor art.52 alin. (3) ale Legii

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
 ADMINISTRATIV AL AGENȚIEI NAȚIONALE
 PENTRU PROTECȚIA CONCURENȚEI**

Nr. APD-96. Chișinău, 20 septembrie 2011.

comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15.11.2007,
 ținînd cont de prevederile art. 2 din Legea comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15.11.2007 potrivit căreia puterea semnificativă este situația în care un furnizor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice pe o anumită piață relevantă, fie individuală, fie împreună cu alți asemenea furnizori, se bucură de o poziție echivalentă unei poziții dominante,

în temeiul punctului 17 al Regulamentului ANPC adoptat prin Legea nr.1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția concurenței,

HOTĂRĂȘTE:

1. A lua act de informația prezentată de Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației prin adresarea nr. 03-DREA/1062 din 16.09.2011.

2. A completa anexa la Hotărîrea Consiliului Administrativ al Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței nr. APD-93 din 28.10.2010 (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 221-222 din 09.11.2010) cu lista agenților economici conform anexei la prezenta hotărîre.

3. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

Viorica CĂRARE

Anexă
 la Hotărîrea CA al ANPC nr. APD-96
 din 20 septembrie 2011

LISTA agenților economici conform alin.(3) art. 52 din Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007

Nr.	Denumirea agentului economic	Piața relevantă a produsului	Nr. și data hotărîrii	Autoritatea emitentă
26	S.A. „Moldtelecom”, IDNO 1002600048836	de furnizare cu ridicată a unor segmente terminale de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată pentru punerea la dispoziție de capacități închiriată sau rezervată	22 din 15.09.2011	ANRCETI
27	S.A. „Moldtelecom”, IDNO 1002600048836	de furnizare cu ridicată a unor segmente-trunchi de linii închiriate, indiferent de tehnologia utilizată, pentru punerea la dispoziție de capacități închiriată sau rezervată	23 din 15.09.2011	ANRCETI

1540 P R E S C R I P Ț I E

Consiliul Administrativ al Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței,

în scopul exercitării controlului de stat asupra respectării legislației cu privire la protecția concurenței, prevăzut de lit. c) a art.11 din Legea nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția concurenței,

avînd în vedere că în conformitate cu art. 4 din Legea nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția concurenței este interzis agentului economic să-și exercite drepturile în vederea limitării concurenței și lezării intereselor legitime ale consumatorului,

în contextul examinării cazului inițiat prin Dispoziția nr. 44 din 19 iulie 2011 privind inițierea investigației referitor la semnele încălcării legislației cu privire la protecția concurenței, ca rezultat al informațiilor obținute în cadrul vizitelor colaboratorilor Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței la sediul unor saloane (magazine) de mobilă din mun. Chișinău, relatate de către vânzătorii-consultanți vizînd locul de producere (țara de origine) precum și producătorul mobilei (produsului) expuse spre vânzare,

dat fiind faptul că alin. (1) al art. 20 din Legea nr.105-XV din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor stabilește

că informarea, de către agenți economici, a consumatorilor despre produsele oferite se realizează, în mod obligatoriu, prin elemente de identificare și prin indicarea caracteristicilor acestora, care se înscriu la vedere și explicit pe produs, etichetă, ambalaj sau în cartea tehnică, în instrucțiunile de exploatare ori în altă documentație de însoțire a produsului,

concomitent, alin. (2) al art. 20 din Legea nr.105-XV din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor statuează că se interzice importul și plasarea pe piață a produselor în lipsa informației complete, veridice și corecte,

avînd în vedere că în conformitate cu p. 9 din Regulamentul cu privire la recepționarea mărfurilor conform cantității și calității în Republica Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1068 din 20.10.2000, se interzice livrarea în rețeaua de comerț a mărfurilor fără documente de însoțire care să confirme originea mărfii, cantitatea și calitatea ei precum și fără certificat de conformitate pentru produsele supuse certificării obligatorii, eliberate în Sistemul Național de Certificare,

concomitent, art. 6 din Legea nr.105-XV din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor stabilește, că se interzice

plasarea pe piață, depozitarea, expunerea în comerț-lizare și comercializarea produselor, în lipsa certificatului de conformitate sau declarației de conformitate, precum și în lipsa documentelor de proveniență, dacă legislația prevede aceasta, sau cu utilizarea ilegală a mărcii de conformitate,

în același timp, conform art. 7 din Legea nr. 105-XV din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor producătorul este obligat să plaseze pe piață numai produse inofensive care trebuie să fie însoțite de certificate de conformitate, de alte documente, conform legislației, și produse care corespund cerințelor prescrise sau declarate,

luând în considerație că art. 19 din Legea nr. 231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior stabilește că etichetarea și normele în conformitate cu care aceasta se realizează nu trebuie să fie de natură să inducă consumatorul în eroare,

având în vedere că se atestă nerespectarea de către unii agenți economici care gestionează activitatea saloanelor (magazinelor) de mobilă a prevederilor sus-menționate, fapt care creează premise pentru inducerea în eroare a consumatorului referitor la locul de producere (țara de origine) precum și producătorul produselor expuse spre vânzare,

ținând cont de faptul că prevederile art. 20 din Legea nr. 105-XV din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor constituie o obligație a agentului economic de informare a consumatorului în vederea asigurării dreptului acestuia la informare,

reliefînd, că inducerea în eroare a cumpărătorului privitor la locul fabricării mărfii constituie în sensul Legii

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
ADMINISTRATIV AL AGENȚIEI NAȚIONALE
PENTRU PROTECȚIA CONCURENȚEI**

Nr. CNP-44/11-37. Chișinău, 26 septembrie 2011.

nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția concurenței acțiune de concurență neloială, manifestată prin obținerea de avantaje neîntemeiate de către unii agenți economici, ceea ce aduce sau poate aduce prejudicii altor agenți economici,

în scopul realizării sarcinilor principale ale Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței prevăzute la lit. (b) al art. 11 din Legea nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția, întru prevenirea activității anticoncurență,

având ca temei p. 13 și p. 17 din Regulamentul Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței, aprobat prin Legea nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția concurenței,

ținând cont de prevederile art. 12 din Legea nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția concurenței,

PRESCRIE:

1. În vederea prevenirii încălcării art. 8 din Legea nr. 1103-XIV din 30 iunie 2000 cu privire la protecția concurenței, agenții economici care activează pe teritoriul Republicii Moldova și gestionează activitatea saloanelor (magazinelor) de mobilă vor întreprinde măsuri de executare a art. 6, art. 7 și art. 20 din Legea nr. 105-XV din 13.03.2003 privind protecția consumatorilor, prin indicarea, în modul stabilit, pe produsele expuse spre vânzare a informațiilor privind locul de producere (țara de origine) precum și producătorul acestora.

2. Prezenta prescripție urmează a fi executată în termen de 10 zile din momentul publicării.

3. Prezenta Prescripție intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Viorica CĂRARE

Acte ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare

1541 HOTĂRÎRE

**cu privire la rezultatele controlului complex
privind respectarea legislației în domeniul
asociațiilor de economii și împrumut
de către A.E.Î. „CREDITE-HĂDĂRĂUȚI”**

În temeiul Ordonanței Comisiei Naționale a Pieței Financiare (C.N.P.F.) nr. 10/4-O din 18.03.2011¹ și Ordinului Președintelui C.N.P.F. nr. 24 din 18.03.2011, a fost efectuat controlul complex privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. „CREDITE-HĂDĂRĂUȚI” (r-nul Ocnita, s. Hădărauți) pentru perioada de activitate 01.01.2009 – 28.02.2011.

A.E.Î. „CREDITE-HĂDĂRĂUȚI” (în continuare - asociația) a fost înregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1002604000638, certificatul de înregistrare de stat seria MD nr. 0079493 din 27.12.2001 și deține licența de categoria B seria CNPF nr. 000209, eliberată la data de 28.05.2009.

Conform datelor din rapoartele financiare și specializate aferente perioadei supuse controlului, asociația a înregistrat deficite față de anumiți indicatori normativi caracteristici activității asociațiilor de economii și împrumut, care se prezintă în tabelul de mai jos:

(mii lei)

Perioada de raportare	Valoarea înregistrată	Normativul stabilit	Abaterea absolută (+, -)
Rezerva instituțională			
30.09.2010	-242,4	57,2	-299,6
31.10.2010	-250,4	50,8	-301,2
30.11.2010	-249,6	46,9	-296,5
31.12.2010	-240,5	42,7	-283,2
31.01.2011	-245,4	36,6	-282,0
28.02.2011	-137,5	43,8	-181,3
Plasarea rezervei instituționale			
31.03.2010	0	65,7	-65,7
30.04.2010	0	60,3	-60,3
31.05.2010	0	61,5	-61,5
30.06.2010	61,0	62,4	-1,4
Plasarea lichidităților obligatorii			
31.03.2010	7,5	29,3	-21,8
30.04.2010	27,8	29,3	-1,5
31.07.2010	26,3	30,1	-3,8
31.08.2010	17,3	28,3	-11,0

¹Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 46-52, art. 266

Din rezultatele reflectate se constată că în perioada 01.09.2010 - 28.02.2011 administratorii asociației nu au asigurat respectarea cerințelor art. 33 alin. (3) lit. e) din Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139-XVI din 21.06.2007² (în continuare - Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007) și pct. 4 din Normele de prudență financiară a asociațiilor de economii și împrumut, aprobate prin Hotărârea C.N.P.F. nr. 17/8 din 30.04.2008³ (în continuare - Normele de prudență financiară), conform cărora asociația care deține licență de categoria B este obligată să dețină și să mențină rezerva instituțională în raport cu valoarea activelor la orice dată de minimum 10 la sută începând cu al șaselea an de activitate. În contextul valorii negative a rezervei instituționale au fost încălcate prevederile pct. 7, pct. 21 lit. c), pct. 22 și pct. 24 din Normele de prudență financiară referitor la mărimea maximă a cotelor de membru și cerințele privind limitarea riscurilor de împrumut. În perioada 31.03.2010 - 30.06.2010 nu au fost respectate cerințele pct. 12 din Normele de prudență financiară, conform cărora asociația care deține licență de categoria B este obligată să asigure plasarea și menținerea rezervei instituționale de minimum 4 la sută din active în conturi bancare de depozit la termen și/sau în valori mobiliare de stat. În perioadele 01.03.2010 - 30.04.2010 și 01.07.2010 - 31.08.2010 administratorii asociației nu au constituit și menținut la orice dată active lichide în mărime de minimum 10 la sută din valoarea totală a depunerilor de economii, fiind astfel încălcate cerințele pct. 13 din Normele de prudență financiară.

Analiza evoluției principalilor indicatori ai activității asociației de economii și împrumut, care se prezintă în tabelul ce urmează, constată micșorarea valorii activelor cu 76,9 la sută cauzată de diminuarea creditelor bancare și împrumuturilor primite cu 78,2 la sută. În pofida faptului că împrumuturile acordate și depunerile de economii s-au diminuat, profitul net a înregistrat o majorare cu 25,2 la sută din contul înregistrării veniturilor din anularea provizioanelor constituite anterior.

(mii lei)

nr.	Indicatorii	28.02.2010	28.02.2011	2011 față de 2010 (-, +)	2011 față de 2010 (%)
1.	Împrumuturi acordate	1729,2	659,9	-1069,3	38,2
2.	Provizioane pentru pierderi din împrumuturi	-203,3	-377,6	+174,3	185,7
3.	Total active	1894,5	437,9	-1456,6	23,1
4.	Credite bancare și împrumuturi primite	856,7	187,0	-669,7	21,8
5.	Depuneri de economii	299,1	265,0	-34,1	88,6
6.	Profitul net	81,7	102,3	20,6	125,2

Contrar prevederilor art. 9 alin. (2) lit. b), art. 44 alin. (1) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007 și art. 29 alin. (6) din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007⁴ (în continuare - Legea nr. 113-XVI din 27.04.2007), rapoartele financiare și specializate ale asociației nu reflectă imaginea reală și fidelă a elementelor contabile ale asociației. Ca rezultat al nerespectării cerințelor privind constituirea și utilizarea provizioanelor pentru pierderi din împrumuturi, precum și privind împrumuturile expirate, stabilite la pct. 27, pct. 28 și pct. 37 din Normele de prudență financiară, asociația nu a contabilizat la următoarea dată gestionară la conturile extrabilanțiere împrumuturile și dobânzile aferente, clasificate "compromise" în mărime de 413,8 mii lei, astfel rezultatul financiar al asociației la situația din 28.02.2011 a fost majorat nejustificat cu circa 26,3 mii lei. Nerespectând cerințele art. 18 și art. 23 alin. (1) și alin. (6) din Legea nr. 113-XVI din 27.04.2007, au fost admise cazuri în care datele

din rapoartele financiare și specializate ale asociației din perioada 31.03.2009 - 28.02.2011 nu corespund valorilor înregistrate în registrele contabile obligatorii care au servit drept bază pentru întocmirea rapoartelor în cauză, care se prezintă în tabelul ce urmează:

(mii lei)

Perioada	Denumirea indicatorilor	Raportul specializat	Balanta conturilor	Abaterea (+/-)	Balanta de verificare	Abaterea (+/-)
1	2	3	4	5 = 3 - 4	6	7 = 3 - 6
31.03.2009	Împrumuturi acordate	3217,5	3217,5	0	3218,5	- 1,0
	Creante aferente dobânzilor	3,5	195,4	- 191,9	Lipsește datele	-
	Datorii privind dobânzile	102,1	142,9	- 40,8	Lipsește datele	-
30.06.2009	Împrumuturi acordate	2850,7	2850,7	0	2851,7	- 1,0
	Creante aferente dobânzilor	18,8	394,2	- 375,4	Lipsește datele	-
	Datorii privind dobânzile	131,1	282,8	- 151,7	Lipsește datele	-
31.03.2010	Împrumuturi acordate	1657,7	1657,7	0	1256,2	+ 401,5
	Creante aferente dobânzilor	129,4	145,0	- 15,6	Lipsește datele	-
31.12.2010	Împrumuturi acordate	963,5	963,5	0	1089,2	- 125,7
	Creante aferente dobânzilor	142,8	299,0	- 156,2	Lipsește datele	-
	Depuneri de economii	267,9	267,9	0	253,2	+ 14,7
	Datorii privind dobânzile	25,4	105,2	- 79,8	Lipsește datele	-
28.12.2011	Împrumuturi acordate	659,9	659,9	0	971,5	- 311,6

Contrar cerințelor art. 18, art. 19 alin. (1) și art. 23 alin. (1) din Legea nr. 113-XVI din 27.04.2007⁴, în perioada 01.01.2009 - 28.02.2011 au fost constatate înregistrări în registrele contabile obligatorii privind eliberarea depunerilor pentru garantarea împrumuturilor în mărime de 22,3 mii lei în lipsa documentelor primare care justifică efectuarea operațiunilor economice respective. Nerespectând prevederile art. 3 alin. (1), art. 15 alin. (2) lit. f) și art. 22 alin. (1) din Legea nr. 113-XVI din 27.04.2007, asociația a admis nerespectarea principiului dublei înregistrări, faptele economice nefiind reflectate în debitul unui cont și în creditul altui cont cu una și aceeași sumă. Contrar prevederilor pct. 10 și pct. 20 din Standardul Național de Contabilitate nr. 63 "Prezentarea informațiilor în rapoartele financiare ale asociațiilor de economii și împrumut și ale altor instituții similare", aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 89 din 28.10.2005⁵, nu au fost recunoscute și reflectate în contabilitate cheltuielile privind dobânzile aferente depunerilor de economii în mărime de 13,8 mii lei pentru luna decembrie 2009.

Administratorii asociației nu au respectat cerințele privind împrumuturile expirate și dobânzile aferente conform prevederilor pct. 36 din Normele de prudență financiară, fiind admise cazuri în care asociația nu s-a adresat în instanța de judecată pentru împrumuturile expirate mai mult de 90 de zile. Consiliul asociației nu a elaborat, aprobat și asigurat până în prezent implementarea adecvată a politicii de gestiune a activelor și datoriilor, politicii de împrumut și a politicii de investiții, încălcând astfel cerințele art. 40 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, pct. 15, pct. 19, pct. 43 și pct. 58 din Normele de prudență financiară. Contrar prevederilor art. 17 alin. (2) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, calitatea de membri a fost obținută în lipsa hotărârilor consiliului asociației.

Nerespectând principiul privind accesul egal al membrilor asociației la serviciile de acordare a împrumuturilor, stabilite la art. 4 alin. (2) lit. d) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, directorul executiv al asociației a acordat împrumuturi unor membri la o rată a dobânzii și a comisionului diferită față de valoarea respectivă aprobată de consiliu. Totodată contrar cerințelor art. 40 alin. (2) lit. g), art. 42 alin. (2) și alin. (4) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, în perioada ianuarie - iunie 2009 au fost acordate împrumuturi membrilor asociației în mărime de 982,2 mii lei în lipsa hotărârilor consiliului.

²Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 112-116, art. 506

³Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 131-133, art. 381

⁴Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 90-93, art. 399

⁵Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 151-153, art. 354

Contrar cerințelor art. 13 alin. (2) lit. e) și art. 24 alin. (1) din Legea nr. 113-XVI din 27.04.2007, directorul executiv al asociației nu a asigurat efectuarea inventarierii patrimoniului asociației pe parcursul perioadei supuse controlului. Nerespectând prevederile pct. 30 și pct. 37 din Normele pentru efectuarea operațiunilor de casă în economia națională a Republicii Moldova, aprobate prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 764 din 25.11.1992⁶, au fost încălcate cerințele privind efectuarea reviziilor inopinate ale casieriei cel puțin o dată în trimestru și privind sigilarea safeului metalic cu ștampila de ceară roșie a casierului la finele zilei de muncă. Contrar cerințelor art. 44 alin. (1) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, art. 13 alin. (2) lit. b) și art. 16 alin. (1) din Legea nr. 113-XVI din 27.04.2007, directorul executiv nu a asigurat elaborarea și respectarea politicii de contabilitate a asociației.

Nerespectând cerințele Hotărârii C.N.P.F. nr. 20/3 din 20.05.2010 „Cu privire la rezultatele examinării și analizei datelor din rapoartele financiare ale asociațiilor de economii și împrumut pentru anul 2009”⁷, asociația a admis încasarea de la membri în perioada lunilor decembrie 2010 - februarie 2011 a depunerilor de economii în condițiile în care ponderea împrumuturilor și dobânzilor aferente restante mai mult de 30 de zile în total portofoliul de împrumut a constituit peste 5,0 la sută, iar depunerile de economii au depășit valoarea dublă a rezervei instituționale.

În perioada supusă controlului organele de conducere ale asociației nu au asigurat în deplină măsură respectarea procedurii de convocare și desfășurare a adunărilor generale ale membrilor. Contrar cerințelor art. 36 alin. (2) lit. g), art. 40 alin. (2) lit. i) și art. 41 alin. (7) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, consiliul asociației nu a prezentat adunărilor generale ale membrilor din 21.02.2009 și 14.03.2010, raportul anual privind executarea bugetului pentru anii de gestiune respectivi. Totodată,

nerespectând cerințele art. 38 alin. (7) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, procesele-verbale ale adunărilor în cauză nu au fost autentificate prin ștampilă în conformitate cu legislația în vigoare.

Reiesind din cele expuse, în temeiul prevederilor art. 1 alin. (1), art. 3, art. 4 alin. (1) și alin. (2), art. 8 lit. b) și lit. f), art. 9 alin. (1) lit. d), art. 20 alin. (1), art. 21 alin. (1), art. 22 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 “Privind Comisia Națională a Pieței Financiare”⁸, art. 46 alin. (1), alin. (2) și alin. (5), art. 49 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, Normelor de prudență financiară,

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE HOTĂRĂȘTE:

1. Se inițiază procedura de tragere la răspundere contravențională a directorului executiv și a contabilului – șef a A.E.Î. „CREDITE-HĂDĂRĂUȚI”, conform Codului contravențional al Republicii Moldova.

2. Se prescrie administratorilor A.E.Î. „CREDITE-HĂDĂRĂUȚI” întreprinderea măsurilor privind înlăturarea încălcărilor reflectate în actul de control și respectarea necondiționată a prevederilor actelor legislative și normative, inclusiv efectuarea inventarierii patrimoniului asociației în termen de 2 luni din data intrării în vigoare a prezentei hotărâri.

3. A.E.Î. „CREDITE-HĂDĂRĂUȚI” va informa lunar Comisia Națională a Pieței Financiare despre măsurile întreprinse în vederea executării pct. 2, cu anexarea copiilor documentelor justificative.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale plasamente colective și microfinanțare.

5. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

⁶Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1992, nr.11, art. 351

⁷Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 83-84, art. 314

⁸Republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS

PREȘEDINTELE COMISIEI NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Mihail CIBOTARU

Nr. 47/2. Chișinău, 29 septembrie 2011.

1542 HOTĂRÎRE **cu privire la rezultatele controlului planificat** **privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor** **de către Brokerul de Asigurare– Reasigurare** **„LUCIADA” S.R.L.**

În temeiul Ordonanței Comisiei Naționale a Pieței Financiare (C.N.P.F.) nr.32/12-O din 04.08.2011¹ și Ordinului Președintelui C.N.P.F. nr.99 din 05.08.2011, a fost efectuat controlul planificat privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor de către Brokerul de Asigurare– Reasigurare „LUCIADA” S.R.L. (în continuare – BAR „LUCIADA” S.R.L. sau brokerul) pentru perioada de activitate 22.04.2008 - 31.07.2011.

BAR „LUCIADA” S.R.L. a fost înregistrat la Camera Înregistrării de Stat cu nr.1005600049214, deține certificat de înregistrare seria MD nr.0076896 din 02.11.2005 și licența pentru activitatea de intermediere în asigurări seria CNPF nr.000663 din 22.04.2008, eliberată pe termen de 5 ani.

În calitate de administrator și contabil-șef al brokerului au fost angajate persoane care concomitent erau angajați ai unui asigurător, fapt ce contravine prevederilor art.52 alin.(3) și alin.(4) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006² „Cu privire la asigurări” (în continuare - Legea nr.407-XVI din 21.12.2006). Totodată administratorul brokerului nu avea suficientă experiență în muncă în sfera de activitate economică, financiară sau în sectorul bancar,

astfel fiind încălcate prevederile pct.3 lit.c) din Regulamentul cu privire la cerințele față de persoanele cu funcții de răspundere ale asigurătorilor/reasigurătorilor și intermediarilor în asigurări, aprobat prin Hotărârea C.N.P.F. nr.13/3 din 03.04.2008³.

Pentru perioada anului financiar 2008 activitatea BAR „LUCIADA” S.R.L. nu a fost supusă unui audit extern și nu a fost publicat în edițiile periodice de largă circulație raportul privind rezultatele financiare și avizul auditului extern, conform prevederilor art. 39 alin.(7) și art.49 alin.(8) din Legea nr.407 – XVI din 21.12.2006.

Contrar prevederilor art.19 din Legea nr.105-XV din 13.03.2003⁴ „Privind protecția consumatorilor”, pct.5 subpct. (4)-(10), pct.6 din Regulamentul cu privire la dezvoltarea de către participanții profesioniști la piața financiară nebancaară a informației privind acordarea serviciilor, aprobat prin Hotărârea C.N.P.F. nr.8/6 din 26.02.2010⁵, la momentul controlului brokerul nu avea afișat pe panoul informativ informația privind situația financiară și serviciile prestate.

¹Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.134, art.1138

²Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47-49, art.213

³Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.97-98, art.298

⁴Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.126-131, art.507

⁵Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.81-82, art.310

Controlul selectiv privind respectarea normelor legale la aplicarea primelor de asigurare de bază pentru asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto a constatat intermedierea de către BAR „LUCIADA” S.R.L., în perioada mai-iulie 2011, a contractelor de asigurare cu acordarea reducerilor de primă de până la 10 la sută (9,7 mii lei) pentru 155 contracte de răspundere civilă auto internă intermediată și de până la 20 la sută (47,0 mii lei) în cazul a 69 contracte de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto externă intermediată, ceea ce contravine prevederilor art.11 alin.(2), alin.(3) și art.12 alin.(1) din Legea nr.414-XVI din 22.12.2006⁶ „Cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule” (în continuare - Legea nr.414-XVI din 22.12.2006).

În contradicție cu prevederile art.49 alin.(6) din Legea nr.407 - XVI din 21.12.2006, în perioada 22.04.2008 - 30.04.2010 brokerul a admis cazuri de acumulare a primelor aferente contractelor „Carte Verde” în sumă de 3620,8 mii lei în lipsa împuternicirilor exprese din partea asigurătorilor, iar contrar art.47 alin.(6) din aceeași lege a intermediat încheierea pe teritoriul Republicii Moldova a contractelor de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto în numele unui asigurător nerezident în sumă de 69,3 mii lei.

Contrar prevederilor art.9 alin.(5) și art.13 alin.(1) din Legea nr.414-XVI din 22.12.2006, BAR „LUCIADA” S.R.L., pe toată perioada supusă controlului, la intermedierea a 21 contracte de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto internă și externă, nu a încasat prima de asigurare în sumă totală de 68,4 mii, iar în unele cazuri nu a încasat integral prima de asigurare în sumă de 222,3 mii lei.

Prin abatere de la prevederile art.8 alin.(8) din Legea nr.414-XVI din 22.12.2006 și pct.4 din Regulamentul cu privire la aplicarea mașinilor de casă și control pentru efectuarea decontărilor în numerar, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 474 din 28.04.1998⁷, angajații brokerului în perioada lunilor mai-noiembrie ale anului 2008 au prestat servicii în afara încăperilor amenajate ale brokerului și fără utilizarea mașinei de casă și control cu memorie fiscală.

În luna iulie 2011 BAR „LUCIADA” S.R.L. a admis încheierea contractelor de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto internă în lipsa cererilor de asigurare, fapt ce contravine prevederilor art.8 alin.(3) și alin.(5) din Legea nr.414 - XVI din 22.12.2006 și prevederilor Anexei nr.1 din Hotărârea C.N.P.F. nr.20/5 din 16.05.2008⁸ „Cu privire la aprobarea formei și conținutului cererilor de asigurare și polițelor de asigurare la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule”.

Contrar prevederilor pct.11 din Instrucțiunea privind evidența, eliberarea, păstrarea și utilizarea formularelor tipizate de documente primare cu regim special, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.294 din 17.03.1998⁹, BAR „LUCIADA” S.R.L. nu a acumulat și generalizat informația la contul 951 „Formulare cu regim special”.

Prin nerespectarea prevederilor pct.10 din Hotărârea Guvernului nr.764 din 25.11.1992¹⁰ „Privind aprobarea Normelor pentru efectuarea operațiunilor de casă în economia națională a Republicii Moldova” și art.10 alin.(5) din Legea nr.845-XII din

03.01.1992¹¹ „Cu privire la antreprenariat și întreprinderi” (în continuare - Legea nr.845-XII din 03.01.1992) în perioada supusă controlului, de către persoana cu funcție de răspundere a brokerului au fost încălcate termenele prevăzute pentru prezentarea rapoartelor referitoare la utilizarea numerarului primit în avans și la restituirea numerarului neutilizat.

La momentul efectuării controlului s-a stabilit că subdiviziunea brokerului de pe adresa mun. Chișinău, str. Piața D. Cantemir 1, era dotată cu aparat de casă și control înregistrat la organul fiscal cu nr. 4802011856 din 23.02.2010 cu adresa altei subdiviziuni - mun. Chișinău, str. A. Pușkin, 4, fără reînregistrarea (punerea în evidență) în modul stabilit la organul fiscal, prin ce au fost încălcate prevederile pct. 4¹, pct. 8 lit. (a), (b), (c) din Regulamentul cu privire la aplicarea mașinilor de casă și control pentru efectuarea decontărilor în numerar, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 474 din 28.04.1998.

În baza constatărilor expuse, în temeiul prevederilor art.1 alin. (1), art.3, art.4 alin.(1) și alin.(2), art.8 lit.b) și lit.f), art.9 alin.(1) lit. d), art.20 alin.(1), art.21 alin.(1), art.22 alin.(1) și alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998¹² „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare”, art.55 alin.(1) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006,

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE HOTĂRĂȘTE:

1. Se prescrie conducerii Brokerului de Asigurare- Reasigurare „LUCIADA” S.R.L. respectarea necondiționată a prevederilor actelor legislative și normative, precum și întreprinderea măsurilor privind înlăturarea încălcărilor reflectate în actul de control, inclusiv:

- respectarea prevederilor legale privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule;

- conformarea modului de încheiere a contractului cu actele normative în vigoare.

2. Se remită Inspectoratului Principal Fiscal de Stat materialele controlului privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor de către Brokerul de Asigurare- Reasigurare „LUCIADA” S.R.L. pentru luare de atitudine conform competenței prin prisma prevederilor art.10 alin.(5) din Legea nr. 845-XII din 03.01.1992 și pct.10 din Hotărârea Guvernului nr.764 din 25.11.1992.

3. Se ia act de tragerea la răspundere contravențională a administratorului Brokerului de Asigurare-Reasigurare „LUCIADA” S.R.L. conform Codului contravențional al Republicii Moldova.

4. Se ia act de măsurile întreprinse de către BAR „LUCIADA” S.R.L. și anume:

- plasarea pe panoul informativ a informației privind situația financiară, precum și serviciile prestate;

- înregistrarea aparatului de casă și control a subdiviziunii, amplasate pe adresa mun. Chișinău, Piața D.Cantemir 1, la organul fiscal teritorial.

5. Despre executarea prezentei hotărâri se va informa Comisia Națională a Pieței Financiare în termen de o lună.

6. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

7. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

PREȘEDINTELE COMISIEI NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 47/3. Chișinău, 29 septembrie 2011.

Mihail CIBOTARU

⁶Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.32-35, art.112

⁷Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.62-65, art.589

⁸Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 143-144, art. 410

⁹Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 30-33, art. 288

¹⁰Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1992, nr. 11, art. 351

¹¹Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 2, art. 33

¹²Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS

1543 HOTĂRÎRE
cu privire la rezultatele analizei din oficiu
privind respectarea de către Societatea
de Asigurări-Reasigurări „DONARIS GROUP” S.A.
a legislației cu privire la asigurări la contractarea
împrumutului

În temeiul prevederilor art.55 alin.(1) lit.a) și lit.b) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006 „Cu privire la asigurări” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47-49, art.213), (în continuare - Legea nr.407-XVI din 21.12.2006), a fost efectuată analiza din oficiu privind respectarea de către Societatea de Asigurări-Reasigurări „DONARIS GROUP” S.A. a legislației cu privire la asigurări la contractarea împrumutului.

Urmare a analizei datelor din raportul financiar al asigurătorului la situația din 30.06.2011, s-a constatat că Societatea de Asigurări-Reasigurări „DONARIS GROUP” S.A. a contractat, fără avizul scris al Comisiei Naționale a Pieței Financiare, un împrumut în cuantum de 9076,6 mii lei, ce reprezintă mai mult de 10 la sută din capitalul social al societății, prin ce au fost încălcate prevederile art.32 alin. (3) lit.b) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006.

În baza constatărilor expuse, în temeiul prevederilor art.1 alin.(1), art.3, art.4 alin.(1) și alin.(2), art.8 lit.b) și lit.f), art.9 alin.(1) lit.d), art.20 alin.(1), art.21 alin.(1), art.22

PREȘEDINTELE COMISIEI NAȚIONALE
A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 47/4. Chișinău, 29 septembrie 2011.

alin.(1) și alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.54 alin.(2) lit.c) și art.55 alin.(1) lit.a) și lit.b) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006,

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:

1. Se sancționează Societatea de Asigurări-Reasigurări „DONARIS GROUP” S.A. cu amendă în mărime de 7,6 mii lei, care se transferă la bugetul de stat.

2. Se prescrie conducerii Societății de Asigurări - Reasigurări „DONARIS GROUP” S.A. respectarea necondiționată a prevederilor actelor legislative și normative în domeniul asigurărilor.

3. Despre executarea prezentei hotărâri se va informa Comisia Națională a Pieței Financiare în termen de o lună.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

5. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

Mihail CIBOTARU

1544 HOTĂRÎRE
cu privire la reperfectarea licenței Brokerului
de Asigurare-Reasigurare ”EXTRA-ASIG” S.R.L.

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licenței Brokerului de Asigurare-Reasigurare ”EXTRA-ASIG” S.R.L. (mun. Chișinău, com. Bubuieci, str. Ștefan cel Mare 1/B, IDNO 1008600013601) privind includerea unei noi subdiviziuni separate și excluderea altor subdiviziuni în anexa la licență, în temeiul prevederilor art. 1 alin. (1), art. 3, art. 4 alin. (1) și alin. (2), art. 8 lit. c), art. 21 alin. (1), art. 22 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS), art. 14 alin. (6), art. 15, art. 18 alin. (6) și alin. (8) din Legea nr. 451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 26-28, art. 95),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:

1. Se reperfectează licența Brokerului de Asigurare-

PREȘEDINTELE COMISIEI NAȚIONALE
A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 47/11. Chișinău, 29 septembrie 2011.

Reasigurare ”EXTRA-ASIG” S.R.L. seria CNPF nr. 000316, eliberată la 07.08.2009 pentru dreptul de a desfășura activitatea de intermediere în asigurări și/sau reasigurări a brokerului, prin substituirea anexei la licență cu includerea unei subdiviziuni separate noi pentru desfășurarea activității licențate pe adresa:

- mun. Chișinău, str. Burebista 17

și excluderea subdiviziunilor amplasate pe adresa:

- Zona drumului M1 Chișinău-Leușeni-frontiera cu România, km 99 + 000 (dreapta);

- mun. Chișinău, bd Grigore Vieru 16, of. 24.

2. Taxa pentru reperfectarea licenței în mărime de 250 lei și taxa pentru eliberarea unei copii de pe licență în mărime de 250 lei se varsă la bugetul de stat.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

Mihail CIBOTARU

1545 HOTĂRÎRE
cu privire la reperfectarea licențelor
Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări
"GRAWE CARAT ASIGURĂRI" S.A.

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licențelor Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări "GRAWE CARAT ASIGURĂRI" S.A. (mun. Chișinău, str. Alexandru cel Bun 51, IDNO 10024601000125) privind includerea unei subdiviziuni separate noi în anexele la licențe, excluderea altor subdiviziuni și modificarea adresei unei subdiviziuni separate, în temeiul prevederilor art.1 alin.(1), art.3, art.4 alin.(1) și alin.(2), art.8 lit.c), art.21 alin.(1), art.22 alin.(1), alin.(2) și art.25 alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 "Privind Comisia Națională a Pieței Financiare" (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.14 alin.(6), art.15 și art.18 alin.(6) din Legea nr.451-XV din 30.07.2001 "Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător" (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 26-28, art. 95),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:

1. Se reperfectează licențele Întreprinderii Mixte Compania

PREȘEDINTELE COMISIEI NAȚIONALE
A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 47/12. Chișinău, 29 septembrie 2011.

de Asigurări "GRAWE CARAT ASIGURĂRI" S.A. seria CNPF nr. 000095, eliberată la 05 ianuarie 2007, seria CNPF nr. 000096, eliberată la 05 ianuarie 2007, seria CNPF nr. 000097 eliberată la 09 decembrie 2008 și seria CNPF nr. 000668, eliberată la 25 august 2011 pentru dreptul de a desfășura activitatea în domeniul asigurărilor, prin substituirea anexelor la licențe cu:

- a) includerea subdiviziunii separate amplasată pe adresa:
 - or. Vulcănești, str. Gagarin 56;
- b) excluderea subdiviziunilor amplasate pe adresele:
 - or. Criuleni, str. 31 August 104, of.13;
 - or. Florești, str. V. Lupu 59;
- c) modificarea adresei subdiviziunii din or. Cahul, str. Eminescu 32b în or. Cahul, str. A. Mateevici 33B.

2. Taxa pentru reperfectarea licențelor în mărime de 1 400 lei și taxa pentru eliberarea copiilor de pe licențe în mărime de 1 400 lei se varsă la bugetul de stat.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

Mihail CIBOTARU

1546 HOTĂRÎRE
cu privire la reperfectarea licenței Companiei
de Asigurări "MOLDOVA-ASTROVAZ" S.R.L.

Urmare a examinării cererii de reperfectare a licenței Companiei de Asigurări "MOLDOVA ASTROVAZ" S.R.L. (mun. Chișinău, str. Alexei Șciusev 42, IDNO 1003600005344) privind includerea unei subdiviziuni separate noi a companiei în anexa la licență, în temeiul prevederilor art. 1 alin. (1), art. 3, art. 4 alin. (1) și alin. (2), art. 8 lit. c), art. 21 alin. (1), art. 22 alin.(1) și alin. (2) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS), art. 14 alin. (6), art. 15 și art. 18 alin. (6) din Legea nr. 451-XV din 30.07.2001 „Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 26-28, art. 95),

PREȘEDINTELE COMISIEI NAȚIONALE
A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 47/13. Chișinău, 29 septembrie 2011.

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:

1. Se reperfectează licența Companiei de Asigurări „MOLDOVA-ASTROVAZ” S.R.L. seria CNPF nr.000658, eliberată la 22 aprilie 2011 pentru dreptul de a desfășura activitate în domeniul asigurărilor, asigurări generale, prin substituirea anexei la licență cu includerea subdiviziunii separate a companiei, după cum urmează: or. Soroca, str. Independenței 48, ap.2.

2. Taxa pentru reperfectarea licenței în mărime de 450 lei și taxa pentru eliberarea a unei copii de pe licență în mărime de 450 lei se varsă la bugetul de stat.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

Mihail CIBOTARU

1547 H O T Ă R Î R E

**cu privire la prescrierea repetată
Companiei de Asigurări "AFES-M" S.R.L.
de a întreprinde măsuri în vederea lichidării încălcărilor
constatate în rezultatul inspecției în teren**

Având în vedere neexecutarea de către persoanele cu funcții de răspundere ale Companiei de Asigurări "AFES-M" S.R.L. a prevederilor Hotărârii Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr.50/3 din 04.11.2010 "Cu privire la rezultatele inspecției în teren privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor de către Compania de Asigurări „AFES-M” S.R.L.” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.227-230, art.835), în temeiul prevederilor art.54 alin.(1) și alin.(2) lit.a), art.55 alin.(1) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006 "Cu privire la asigurări" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47-49, art.213), art.8 alin.(1) lit.c) pct.34), art.21 alin.(2) lit.f) din Legea nr.451-XV din 30.07.2001 "Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător" (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.26-28, art.95), art.1 alin.(1), art.3, art.8 lit.f), art.9 alin.(1) lit.d) și lit.r), art.21 alin.(1), art.22 alin.(1) și alin.(2) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 "Privind Comisia Națională a Pieței Financiare" (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se prescrie repetat conducerii Companiei de Asigurări

**PREȘEDINTELE COMISIEI NAȚIONALE
A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 47/18. Chișinău, 29 septembrie 2011.

„AFES-M” S.R.L. în termen de 30 zile restituirea mijloacelor bănești investite fără avizul prealabil al autorității de supraveghere și repararea integrală a cheltuielilor suportate de către Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule.

2. Se sancționează Compania de Asigurări „AFES-M” S.R.L. cu:

- interzicerea subscrierii unor noi contracte de asigurare și a încasării primelor aferente;
- interzicerea desfășurării activității investiționale prin înstrăinarea activelor.

3. Se avertizează Compania de asigurări "AFES-M" S.R.L. cu retragerea licențelor eliberate pentru dreptul de a activa în domeniul asigurărilor, în cazul nerespectării prezentei prescripții.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

5. Prezenta hotărâre intră în vigoare din data publicării.

Mihail CIBOTARU

1548 O R D O N A N Ț Ă

**cu privire la Ordonanțele Comisiei Naționale
a Pieței Financiare nr.33/1-O din 05.08.2011
și nr.41/1-O din 05.09.2011**

În temeiul prevederilor art.16 alin.(1) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 111-115/451 din 12.06.2003), art. 1 alin. (1), art.3, art. 4, art. 9 alin.(1) lit. h) și lit.n), art.20 alin. (1), art. 21 alin.(2), art. 22 alin.(3) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 117-126 BIS),

**COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
DECIDE:**

1. Ordonanța Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr.33/1-O din 05.08.2011 "Cu privire la suspendarea operațiunilor cu valorile mobiliare emise de BC "Moldova-Agroindbank" S.A." (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 134/1139 din 16.08.2011), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

la punctul 1 cuvintele „până la rezultatele examinării materialelor” se substituie cu cuvintele „cu excepția operațiunilor ce se referă la executarea Deciziei Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 14.09.2011 și Încheierii Colegiului civil și de

**PREȘEDINTELE COMISIEI NAȚIONALE
A PIEȚEI FINANCIARE**

Nr. 47/1-O. Chișinău, 29 septembrie 2011.

contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 22.09.2011”.

2. Ordonanța Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr. 41/1-O din 05.09.2011 "Cu privire la suspendarea operațiunilor cu valorile mobiliare emise de BC "Moldova-Agroindbank" S.A." (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 148-151/451 din 09.09.2011) se modifică după cum urmează:

la punctul 1 după cuvintele „Depozitarul Național de Valori Mobiliare al Moldovei” se completează cu cuvintele „cu excepția operațiunilor ce se referă la executarea Deciziei Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 14.09.2011 și Încheierii Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 22.09.2011”.

3. Controlul asupra executării prezentei ordonanțe se pune în sarcina Direcției generale supraveghere valori mobiliare.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare din data adoptării.

Mihail CIBOTARU

1549 ORDONANȚĂ
cu privire la efectuarea controlului planificat
privind respectarea legislației în domeniul asigurărilor
de către Brokerul de Asigurare
„BROKER EXPERT” S.R.L.

În scopul verificării respectării legislației în domeniul asigurărilor de către Brokerul de Asigurare „BROKER EXPERT” S.R.L., în conformitate cu Planul de activitate al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2011 și în temeiul prevederilor art.1 alin.(1), art.3, art.4 alin.(1) și alin.(2), art.8 lit.f), art.21 alin.(2), art.22 alin.(1) și alin.(3) din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare” (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.117-126 BIS), art.55 alin.(1), alin.(3) și alin. (5) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006 „Cu privire la asigurări” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.47-49, art.213),

COMISIA NAȚIONALĂ A PIEȚEI FINANCIARE
DECIDE:

1. Să se efectueze controlul planificat privind respec-

PREȘEDINTELE COMISIEI NAȚIONALE
A PIEȚEI FINANCIARE

Nr. 47/14-O. Chișinău, 29 septembrie 2011.

tarea legislației în domeniul asigurărilor de către Brokerul de Asigurare „BROKER EXPERT” S.R.L. pentru perioada de activitate 30.04.2008 – 31.08.2011.

2. Controlul va fi efectuat de către angajații Comisiei Naționale a Pieței Financiare numiți prin ordinul președintelui Comisiei Naționale a Pieței Financiare.

3. Brokerul de Asigurare „BROKER EXPERT” S.R.L. va asigura accesul membrilor grupului de control la toate documentele și la alte surse de informație necesare controlului.

4. Prezenta ordonanță intră în vigoare la data adoptării.

Mihail CIBOTARU

Acte ale Consiliului Superior al Magistraturii al Republicii Moldova

1550 HOTĂRÎRE
cu privire la anunțarea locului vacant de judecător
la Curtea de Apel Cahul

Examinând chestiunea cu privire la anunțarea locului vacant de judecător la Curtea de Apel Cahul, audiind informația domnului Nichifor Corochii, Consiliul Superior al Magistraturii

CONSTATĂ:

Prin Decretul Președintelui interimar al Republicii Moldova, Marian Lupu, nr. 289-VI din 20 septembrie 2011, domnul Dumitru Chebac, a fost eliberat din funcția de judecător al Curții de Apel Cahul, în baza cererii de demisie, acceptată de Consiliul Superior al Magistraturii.

În asemenea circumstanțe o funcție de judecător în Curtea de Apel Cahul a devenit vacantă. În conformitate cu prevederile art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul dispune organizarea, conform legii și regulamentului, a concursului pentru suplinirea posturilor de judecător, de președinte și de vicepreședinte al instanței judecătorești și selectează candidaturi pentru funcțiile vacante de judecător, de președinte sau de vicepreședinte al instanței.

Prin urmare, în baza prevederilor enunțate, Consiliul Superior al Magistraturii declară vacant locul de judecător la Curtea de Apel Cahul și anunță desfășurarea concursului pentru selectarea unei candidaturi la funcția de judecător.

PREȘEDINTELE ȘEDINȚEI CONSILIULUI
SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Nr. 510/36. Chișinău, 4 octombrie 2011.

În baza celor expuse, Consiliul Superior al Magistraturii, conform prevederilor art. 9 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la statutul judecătorului, art. 4 și 24 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii,

HOTĂRĂȘTE:

1. A declara un loc vacant de judecător la Curtea de Apel Cahul.

2. A anunța concursul pentru suplinirea funcției de judecător la Curtea de Apel Cahul.

3. Cererile de participare la concurs se prezintă președintelui Consiliului Superior al Magistraturii pe parcursul a de 30 zile de la momentul publicării prezentei hotărâri în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

La momentul depunerii cererii, solicitantul va fi informat despre inițierea verificării conform art. 8 din Legea nr. 271-XVI din 18.12.2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice și va semna declarația de verificare.

4. Informații suplimentare pot fi obținute la Aparatul Consiliului Superior al Magistraturii (mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu 70, tel.: 22-30-76, 22-30-79).

5. Hotărîrea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe site-ul Consiliului Superior al Magistraturii (www.csm.md).

Nichifor COROCHII

Acte ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Republica Moldova
1551 D E C I Z I E
**cu privire la anunțarea concursului pentru utilizarea
frecvențelor radio și a canalelor TV**

În temeiul art. 23 și 40 p. j), l) ale Codului audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Statutului CCA, Regulamentului cu privire la procedura și condițiile de eliberare a licențelor de emisie și a autorizațiilor de retransmisie, deciziile CCA nr. 83 din 30.09.2008, nr. 110 din 15.07.2011, nr. 122 din 01.09.2011, avizelor Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor nr. 01/1008 din 16.06.2011, nr. 01/1239 din

15.07.2011 și nr. 01/M-227/11 din 03.08.2011, Consiliul Coordonator al Audiovizualului

DECIDE:

Art. 1. A anunța concursul pentru utilizarea frecvențelor radio, canalelor TV, sistemelor de televiziune MVDS și MMDS cu următorii parametri:

CANALE TV

Nr.	Canal	PAR, dBW	Azimuturile sectorului de reducere PAR (grade)/(dBW)	H eff. max., m.	Polarizarea	Localitatea
1.	53	3,0		45	H	Chiriet-Lunga
2.	21	24,8	185-195/20,0	210	V	Costești (Rișcani)

Rețeaua nr. I de radiodifuziune, banda UCV-CM (64-74 MHz)*

72,02 MHz	- 43,0 dBW	- Strășeni RC-658	-	Orizontală	450
66,68 MHz	- 39,0 dBW	- Mîndreștii Noi RC-155	-	Orizontală	341
67,37 MHz	- 43,0 dBW	- Cahul RC-348	180-205 / 31.5	Orizontală	339
70,31 MHz	- 39,0 dBW	- Edineț RC-114	-	Orizontală	244
71,24 MHz	- 43,0 dBW	- Căușeni RC	-	Orizontală	238
68,00 MHz	- 43,0 dBW	- Ungheni RC-783	180 - 240 / 34.8	Orizontală	397

FRECVENȚE RADIO

Nr. d/o	Frecvența (MHz)	PAR (dBW)	Azimuturile sectorului de reducere PAR (grade)/(dBW)	H _{ef} max. (m)	Polarizarea semnalului ²	Localitatea
1.	69.86	22.8		50	H	Basarabeasca
2.	71.72	22.8		50	H	Basarabeasca
3.	71,15	21.4		155	V	Bălți
4.	68.30	28.0		50	V	Cahul
5.	71.00	25.0		121	H	Chișinău
6.	69.74	27.0		117	V	Comrat
7.	68.60	17.0		126	V	Talmaza
8.	69.95	23.0		95	V	Taraclia
9.	67,46*	42,3		200	H	Edineț
10.	67,58*	42,3		200	H	Strășeni
11.	68,99	30,0	180 - 240 / 20,0	170	V	Edineț
12.	66,41	24,0		160	V	Chișinău
13.	68,66	13,0		42	V	Corlăteni
14.	101,8	20,5	350 - 100 / 14,9	116	V	Glodeni
15.	91,10	23,0		101	H	Chișinău

*Frecvențele sunt gestionate de IS „Radiocomunicații”.

SISTEMUL DE TELEVIZIUNE MULTICANALĂ MVDS

(cu condiția utilizării sistemelor digitale)

Localitatea	Frecvența inferioară, GHz	Frecvența superioară, GHz
Chișinău	40,5	40,75
Chișinău	42	42,25

SISTEMUL DE TELEVIZIUNE MULTICANALĂ MMDS

(cu condiția utilizării sistemelor digitale)

Nr.	Localitatea	Frecvența inferioară, MHz	Frecvența superioară, MHz -
1	Nisporeni	2200	2292

Art. 2. Condițiile pentru prezentarea dosarelor de participare (nomenclatorul actelor pentru participarea la concurs):

1. Cererea de înscriere la concursul pentru obținerea licenței de emisie (conform modelului);
2. Copia certificatului de înregistrare a întreprinderii, instituției, organizației;
3. Copia recentă (eliberată în decursul ultimelor 3 luni) a

extrasului din Registrul de stat al întreprinderilor și organizațiilor referitor la administratorul întreprinderii, genurile de activitate, fondatorii (asociații) și capitalul social;

4. Copia autenticată (notar, organ emitent) a statutului întreprinderii solicitante, cu anexarea tuturor modificărilor introduse pe parcurs;

5. Certificatul privind lipsa sau existența restanțelor față

de bugetul public național sau, după caz, contractul de eșalonare a datoriilor;

6. Concepția generală a serviciului de programe (conform modelului), inclusiv varianta electronică;

7. Proiectul editorial al radiodifuzorului: scopurile; sarcinile; caracterizarea și tematica emisiunilor realizate; conținutul, durata și orientarea programelor; formatul muzical pentru posturile de radio (genul operelor muzicale preconizate spre difuzare); modul de transmisie (prin unde, prin cablu, prin radioreleu, prin satelit etc.); raza de emisie și auditoriul consumator de programe;

8. Grila de emisie săptămânală: denumirea emisiunilor, timpul de difuzare, tematica, limba de realizare și/sau lista canalelor retransmise: denumirea, țara de origine, limba de difuzare;

9. Planul de afaceri complet pentru perioada de acoperire a validității licenței de emisie solicitate, informația referitoare la alte afaceri în domeniul mass-media, capitalul instituției, etapele de realizare a proiectului, sursele de finanțare, organigrama instituției și experiența solicitantului în domeniul audiovizualului, rezultatele investigării interesului populației față de proiectul ce urmează să fie realizat;

10. Actul prealabil de procurare a tehnicii necesare sau de arendă a acesteia, alte date care confirmă potențialul tehnic al solicitantului;

11. Declarația privind participarea, directă sau indirectă, ori neparticiparea cu capital în fondurile statutare ale altor societăți din domeniul audiovizualului (în procente);

12. Denumirea radiodifuzorului, datele de identificare (înregistrarea semnalelor sonore ale postului de radio sau grafica siglei studioului TV).

Notă:

- Actele se prezintă în limba de stat a Republicii Moldova (culese la calculator), fiind semnate de către administratorul întreprinderii sau persoana împuternicită.

- Materialele incluse în pct. 1, 6-12 trebuie să fie semnate, stampilate, indicându-se data perfectării lor.

- Copiile documentelor stipulate în pct. 2, 3 și 10 se prezintă împreună cu originalul (care, după verificare, se restituie solicitantului).

- Documentele incluse în p. 1, 6, 7, 8 și 9 vor fi însoțite de 10 copii.

- În temeiul unui singur dosar de participare la concurs, un solicitant poate aplica numai pentru o frecvență radio sau canal TV în aceeași localitate.

- Colaboratorul CCA care recepționează documentele înmânează solicitantului recipisa respectivă.

Art. 3. Criterii de evaluare a ofertei solicitanților de frecvențe anunțate în concurs, conform articolului 23, punct 3:

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
COORDONATOR AL AUDIOVIZUALULUI**

Secretar

Nr. 137. Chișinău, 30 septembrie 2011.

Licența de emisie se eliberează de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului potrivit următoarelor condiții:

a) eliberarea licenței de emisie va avea ca efect respectarea ulterioară a obiectivelor stabilite de Strategia de acoperire teritorială cu servicii de programe în concordanță cu Planul național al frecvențelor radioelectrice;

b) eliberarea licenței de emisie va corespunde principiului de asigurare a pluralismului în domeniul audiovizualului, excluzându-se posibilitatea creării premiselor pentru instituirea monopolului și concentrării proprietății în domeniul audiovizualului și în domeniul mass-mediei în genere, ținându-se cont de gradul în care radiodifuzorii licențiați existenți corespund deja acestei cerințe;

c) decizia de eliberare a licenței va fi luată doar ținându-se cont de viabilitatea financiară reală a solicitantului, în măsura în care propunerile acestuia corespund posibilităților sale financiare;

d) la eliberarea licenței de emisie, vor avea prioritate solicitanții care oferă servicii de programe proprii, autohtone și opere europene.

Art. 4. Valabilitatea licenței de emisie pentru transmisia serviciilor de programe radio este de 7 ani; valabilitatea licenței de emisie pentru transmisia serviciilor de programe televizate este de 7 ani (data-limită de trecere la televiziunea digitală pentru Republica Moldova - 17 iunie 2015); valabilitatea licenței de emisie pentru retransmisia serviciilor de programe prin sistemele de televiziune MVDS și MMDS este de 7 ani (Codul audiovizualului, art. 23, punct 5).

Art. 5. Taxa de stat pentru oferirea licenței de emisie constituie 2500 de lei.

Art. 6. Recepționarea materialelor pentru participarea la concurs și remedierea neregularităților constatate se efectuează pe parcursul a 30 de zile din data publicării prezentei decizii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. În această perioadă, solicitanții beneficiază de consultațiile necesare privind completarea corectă a dosarelor.

Art. 7. Rețelele scoase în concurs sînt distribuite integral.

Art. 8. Ultimul termen de prezentare a materialelor pentru concurs este a 30-a zi din data publicării prezentei decizii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Art. 9. Pe parcursul termenului prevăzut pentru depunerea ofertelor, CCA va da publicității concepția serviciilor de programe propuse și informațiile despre participanții la concurs.

Art. 10. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția expertiză și licențiere, secretarul CCA.

Art. 11. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

Marian POCAZNOI

Dorina Curnic

1552 DECIZIE

**cu privire la aprobarea Acordului de colaborare între
Consiliul Coordonator al Audiovizualului și Academia
de Științe a Moldovei**

În vederea îndeplinirii misiunii sale de garant al interesului public și de unică autoritate de reglementare în domeniul audiovizualului, Consiliul Coordonator al Audiovizualului și Academia de Științe a Moldovei au convenit asupra unei cooperări de lungă durată privind realizarea unor acțiuni concrete în vederea protejării spațiului informațional, patrimoniului lingvistic și cultural-național prin realizarea unui

proiect de monitorizare a calității limbii române în domeniul audiovizualului din Republica Moldova.

În conformitate cu prevederile art. 39, 40, (1) lit. a), b), d), art. 41 (1) lit. e) din Codul audiovizualului nr. 260-XVI din 27.07.2006, Consiliul Coordonator al Audiovizualului

DECIDE:

Articol unic: A aproba Acordul de colaborare între

Consiliul Coordonator al Audiovizualului și Academia de Științe a Moldovei privind monitorizarea corectitudinii limbii

române în domeniul audiovizualului. (Acordul va fi publicat pe pagina web a CCA.)

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
COORDONATOR AL AUDIOVIZUALULUI**

Marian POCAZNOI

Secretar

Dorina Curnic

Nr. 138. Chișinău, 30 septembrie 2011.

1553 D E C I Z I E

**cu privire la completarea Regulamentului privind
gestionarea Fondului de susținere a radiodifuzorilor,
aprobat prin Decizia CCA nr. 125 din 04.12.2007**

În vederea îndeplinirii obiectivelor propuse în Acordul de colaborare între Consiliul Coordonator al Audiovizualului și Academia de Științe a Moldovei privind monitorizarea corectitudinii limbii vorbite în domeniul audiovizualului se propune completarea Regulamentului privind gestionarea Fondului de susținere a radiodifuzorilor, aprobat prin Decizia CCA nr. 125 din 04.12.2007.

Și anume, introducerea în Regulamentul privind gestionarea Fondului de susținere a radiodifuzorilor, la capitolul III – Gestionarea fondului – a pct.11, lit. f): „Monitorizarea serviciilor de programe în vederea îndeplinirii atribuțiilor ce îi revin CCA potrivit Codului audiovizualului”.

În conformitate cu art. 40, 47 (3) ale Codului audiovizu-

alului nr. 260-XVI din 27.07.2006 (Monitorul Oficial nr. 131 din 18.08.2006, Consiliul Coordonator al Audiovizualului

DECIDE:

Art. 1. A completa Regulamentul privind gestionarea Fondului de susținere a radiodifuzorilor, aprobat prin Decizia CCA nr. 125 din 04.12.2007, prin introducerea, la capitolul III – Gestionarea fondului – a pct.11, lit. f): „Monitorizarea serviciilor de programe în vederea îndeplinirii atribuțiilor ce îi revin CCA potrivit Codului audiovizualului”.

Art. 2. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită contabilul-șef.

Art. 3. Prezenta decizie va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web a CCA.

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
COORDONATOR AL AUDIOVIZUALULUI**

Marian POCAZNOI

Secretar

Dorina Curnic

Nr. 139. Chișinău, 30 septembrie 2011.

Acte ale Băncii Naționale a Moldovei

ÎNREGISTRAT:

Ministerul Justiției

al Republicii Moldova

nr. 844 din 28 septembrie 2011

Ministru _____ Oleg EFRIM

1554 H O T Ă R Î R E

**cu privire la aprobarea Regulamentului privind activitatea
băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării
banilor și finanțării terorismului**

În temeiul art. 11 și 44 din Legea nr.548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.56-57, art.624), cu modificările și completările ulterioare), art. 23, 25 și 40 din Legea instituțiilor financiare, nr.550-XIII din 21 iulie 1995 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011 nr.78-81, art.191), cu modificările și completările ulterioare, și art.10 alin.(2) din Legea nr. 190-XVI din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova

nr. 141-145, art.597), cu modificările și completările ulterioare, Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului (se anexează).

2. Prezenta hotărâre intră în vigoare la expirarea a 2 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
DE ADMINISTRAȚIE AL BĂNCII
NAȚIONALE A MOLDOVEI**

Dorin DRĂGUȚANU

Nr. 172. Chișinău, 4 august 2011.

Anexă
la Hotărârea Consiliului de administrație
al Băncii Naționale a Moldovei
nr.172 din 4 august 2011

REGULAMENT
privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii
spălării banilor și finanțării terorismului

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

1. Regulamentul privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului (în continuare – Regulament) este emis în vederea executării prevederilor Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și a recomandărilor internaționale în domeniu și stabilește cerințele privind elaborarea, organizarea, aplicarea și controlul respectării de către bănci a programelor proprii privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și alte cerințe în vederea minimizării riscurilor aferente spălării banilor și finanțării terorismului.

2. Banca aplică prezentul Regulament în relațiile de afaceri cu clienții săi și la efectuarea tranzacțiilor și operațiunilor bancare.

3. Termenii și expresiile utilizate în prezentul Regulament au semnificațiile prevăzute în Legea instituțiilor financiare, Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei și ale Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor emise întru executarea acestora. De asemenea, în sensul prezentului Regulament se utilizează următorii termeni și expresii:

tranzacție semnificativă – tranzacția (operațiunea) care depășește limita valorică stabilită în programele interne ale băncii pentru categoriile de clienți;

tranzacție ocazională – tranzacția (operațiunea) efectuată în lipsa unei relații de afaceri cu banca;

tranzacție electronică – orice tranzacție (operațiune) efectuată de către persoana fizică sau juridică (inițiator) prin intermediul unei bănci, utilizând mijloace electronice;

cont anonim – cont al cărui titular nu este identificat;

cont pe nume fictiv – cont deschis pe numele unei persoane care nu este identificată și căreia i se atribuie un nume inventat.

Capitolul II
RESPONSABILITĂȚI

4. Banca dispune de programe interne privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

5. Consiliul băncii este responsabil pentru elaborarea, aprobarea și asigurarea aplicării programelor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Consiliul și organul executiv al băncii sînt responsabili, în limitele competenței lor, de conformarea activității băncii prevederilor legislației în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

6. Subdiviziunea de audit intern sau alte subdiviziuni cu funcții de control efectuează evaluarea independentă, cel puțin trimestrial, a caracterului adecvat și a conformității activității băncii cu programele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Rezultatele evaluării se comunică consiliului băncii, comisiei de cenzori, organului executiv al băncii, precum și Băncii Naționale a Moldovei în conformitate cu Instrucțiunea cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a unor rapoarte referitoare la activitatea financiară, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.36 din 8 august 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.40-42, art.98).

7. Comisia de cenzori efectuează evaluarea, cel puțin anual, a rapoartelor de control și a recomandărilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului ale auditului intern, precum și a modului de implementare a acestora.

Capitolul III
STRUCTURA PROGRAMELOR PRIVIND
PREVENIREA ȘI COMBATERICA SPĂLĂRII BANILOR
ȘI FINANȚĂRII TERORISMULUI

8. Programele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului reprezintă politici, proceduri și alte reguli, inclusiv reguli de cunoaștere a clientului, care promovează normele de etică și profesionalism în sectorul bancar și care previn utilizarea băncii în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, în mod intenționat sau nu, de către elementele criminale. Aceste programe trebuie să asigure efectuarea operațiunilor bancare într-un mod sigur și prudent.

9. Banca elaborează programele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului în conformitate cu prevederile legislației în vigoare și ținînd cont de practica general acceptată în acest domeniu, inclusiv documentele Comitetului Basel și ale Grupului de Acțiune Financiară Internațională (FATF).

10. La elaborarea programelor se iau în considerație mărimea, complexitatea, natura și volumul activităților băncii, tipurile (categoriile) clienților, gradul (nivelul) de risc asociat cu diferiți clienți sau categoriile acestora și tranzacțiile (operațiunile) desfășurate de aceștia.

11. Programele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului vor prevedea, fără a se limita la următoarele:

1) obligațiile organului executiv al băncii, care trebuie să includă cel puțin:

a) cunoașterea criteriilor (indicilor) clienților cu grad de risc sporit;

b) aprobarea tranzacțiilor semnificative ale clienților cu grad de risc sporit (sau delegarea atribuției de aprobare administratorilor filialelor băncii, după caz);

c) determinarea domeniilor de activitate ale băncii vulnerabile riscului spălării banilor și finanțării terorismului, cu delimitarea exactă a atribuțiilor fiecărei subdiviziuni cu funcție de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului. Domeniile de activitate vulnerabile riscului spălării banilor și finanțării terorismului pot fi acelea care au tangență cu: acceptarea depozitelor, utilizarea instrumentelor de plată, operațiunile de credit, operațiunile bancare corespondente, conturile deschise de intermediarii profesioniști în procesul exercitării de către aceștia a activităților de intermediere, sistemele bancare la distanță, sistemele de transfer internațional de mijloace bănești, finanțarea comerțului, operațiunile de brokeraj, de administrare fiduciară etc.;

d) asigurarea înlăturării neconformărilor identificate în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;

e) punerea în aplicare a programelor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, inclusiv determinarea responsabilităților personalului la diferite niveluri ierarhice;

f) punerea în aplicare a procedurilor interne privind

accesul într-un timp rezonabil al personalului responsabil la informația necesară exercitării obligațiilor de serviciu;

2) proceduri de acceptare a clienților care stabilesc cel puțin categoriile de clienți pe care banca își propune să-i atragă și nivelul ierarhic al personalului care aprobă începerea relației de afaceri cu aceștia, în funcție de gradul de risc asociat, tipurile de produse și servicii care le sînt furnizate;

3) măsuri de identificare, verificare și monitorizare a clienților și beneficiarilor efectivi în funcție de gradul de risc asociat (regulile de cunoaștere a clientului), criteriile și modul de trecere a clienților dintr-o categorie cu un grad de risc în alta;

4) conținutul măsurilor standard și măsurilor de precauție sporită privind cunoașterea clienților pentru fiecare dintre categoriile de clienți, produse și servicii ori tranzacții (operațiuni) supuse acestor măsuri;

5) proceduri de monitorizare a operațiunilor efectuate de clienți în scopul depistării tranzacțiilor semnificative, complexe și neordinare, a activităților și tranzacțiilor suspecte;

6) proceduri și cerințe privind acordarea unei atenții sporite la efectuarea tranzacțiilor complexe și neordinare fără un scop legal sau economic clar, a tranzacțiilor semnificative și a celor suspecte;

7) modalități de abordare a clienților și tranzacțiilor efectuate de clienți cu țările/zonile ce nu dispun de norme contra spălării banilor și finanțării terorismului ori dispun de norme inadecvate în acest sens, ori reprezintă un risc sporit datorită nivelului înalt de infracționalitate și de corupție și/sau sînt implicate în activități teroriste;

8) modul de întocmire și păstrare a informațiilor, precum și de stabilire a accesului la acestea;

9) proceduri de raportare internă și externă (către autoritățile competente) privind activitățile și tranzacțiile suspecte;

10) proceduri și măsuri de verificare a modului de conformare la normele elaborate și de evaluare a eficienței acestora;

11) standarde pentru selectare, angajare a personalului și programe de instruire a acestuia în domeniul cunoașterii clienților;

12) proceduri privind identificarea și analiza riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului, inclusiv căile de minimizare a acestora, legate de utilizarea tehnologiilor informaționale, inclusiv cele noi, procurate sau elaborate în cadrul produselor și serviciilor oferite de bancă.

12. Banca revizuieste (actualizează), ori de cîte ori este necesar, programele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, dar cel puțin anual, ținînd cont de prevederile legislației în vigoare.

Capitolul IV

REGULILE DE CUNOAȘTERE A CLIENTULUI

Secțiunea a 1-a

Proceduri de acceptare a clientului

13. Procedurile de acceptare a clientului vor conține o descriere a clienților care par să expună banca la un risc sporit de utilizare a ei în scopul spălării banilor și finanțării terorismului. În vederea minimizării acestui risc, informația privind clienții trebuie examinată sub un șir de aspecte, cum ar fi experiența clienților în domeniul de activitate, țara de origine, poziția socială, activitățile desfășurate sau alți indicatori de risc stabiliți de bancă, ținînd cont de Recomandările cu privire la abordarea bazată pe risc a clienților de către bănci în vederea prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, aprobate prin Hotărîrea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.96 din 5 mai 2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.83-85, art.527).

14. Procedurile de acceptare a clientului vor include mai multe etape în funcție de gradul de risc al clienților, punînd accentul pe clienții cu venituri înalte ale căror sursă este neclară sau neidentificată. Deciziile de începere, continuare sau încetare a relațiilor de afaceri cu clienții cu un grad de risc sporit se iau de către un membru al organului executiv al băncii sau de către administratorul filialei.

15. Procedurile de acceptare a clientului nu trebuie să restricționeze accesul publicului larg la serviciile bancare.

Secțiunea a 2-a

Măsuri de identificare a clientului, de monitorizare a activităților și tranzacțiilor

16. Banca aplică măsuri de identificare a clienților, precum și a beneficiarilor efectivi:

a) pînă la stabilirea relațiilor de afaceri sau pînă la deschiderea conturilor bancare;

b) la efectuarea tranzacțiilor ocazionale în valoarea de cel puțin 50 de mii de lei, precum și a tranzacțiilor electronice în valoare de cel puțin 15 mii lei, indiferent de faptul dacă tranzacția se efectuează printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni;

c) dacă există o suspiciune de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, indiferent de orice excepții, scutiri sau limite stabilite;

d) dacă există îndoeli cu privire la veridicitatea și precizia datelor de identificare obținute.

17. La identificarea clienților în cazurile prevăzute la pct.16 banca aplică următoarele măsuri-standard de cunoaștere a clienților:

1) pentru clienții - persoane fizice, banca obține cel puțin următoarele informații:

a) numele și prenumele;

b) data și locul nașterii;

c) cetățenia;

d) datele documentului de identitate: numărul de identificare de stat (codul fiscal), seria și numărul, data eliberării, codul organului care l-a eliberat (dacă există) sau alți indici unici dintr-un act de identitate ce conține fotografia titularului (pașaport, buletin de identitate, permisul de ședere eliberat de autoritățile împuternicite ale Republicii Moldova, alte acte de identitate);

e) adresa de domiciliu și/sau reședință;

f) ocupația, funcția publică deținută și/sau denumirea/numele angajatorului;

g) scopul și natura relației de afaceri cu banca – în cazurile prevăzute la pct.16 lit.a), c) și d);

h) numărul de telefon, fax, adresa poștei electronice (e-mail) (dacă există);

i) semnătura;

2) pentru clienții - persoane juridice și persoanele fizice întreprinzători individuali sau care practică alt tip de activitate, banca obține cel puțin următoarele informații:

a) denumirea deplină și prescurtată (dacă există), forma de organizare juridică;

b) sediul și adresa de corespondență, altă decît sediul (dacă există);

c) informațiile privind înregistrarea de stat: numărul de identificare de stat (codul fiscal) și data înregistrării de stat conform certificatului de înregistrare și/sau extrasului din Registrul de stat eliberat de către organul abilitat cu dreptul de a efectua înregistrarea de stat;

d) copia autenticată a documentelor de constituire, cu modificările și completările ulterioare, dacă este cazul (sau copia colationată cu originalul și autenticată de către bancă);

e) informațiile privind identitatea persoanelor care sînt investite cu dreptul de a deschide și/sau de a dispune de cont, de a conduce și a reprezenta persoana juridică și persoana fizică întreprinzător individual sau care practică alt tip de activitate;

f) numărul de telefon, fax, adresa de e-mail, după caz;

g) natura și scopul activității.

3) În cazul efectuării operațiunilor de schimb valutar în numerar cu persoane fizice prin intermediul punctelor sale de schimb valutar, banca va identifica persoana fizică în conformitate cu Regulamentul cu privire la unitățile de schimb valutar, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.53 din 5 martie 2009 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.62-64, art.269).

18. Banca identifică beneficiarul efectiv al clientului și aplică măsuri rezonabile și bazate pe risc pentru verificarea identității lui, astfel încât să aibă certitudinea că știe cine este beneficiarul efectiv pentru a înțelege structura proprietății și structura de control a clientului. Pentru identificarea beneficiarului efectiv banca aplică măsurile descrise la pct. 17.

19. La identificarea beneficiarului efectiv al clientului - persoană juridică cu structură de proprietate complexă (persoană juridică a căror proprietari direcți nu sînt persoane fizice), banca determină beneficiarul efectiv în baza documentelor de înregistrare corespunzătoare.

20. Nu este necesară identificarea și verificarea identității beneficiarului efectiv în cazul în care clientul sau persoana juridică - proprietar al pachetului de control al clientului este o societate cotate a căror valori mobiliare sînt acceptate spre tranzacționare pe o piață reglementată, cu obligația de dezvăluire publică a informației.

21. Banca determină dacă persoana care deschide contul sau inițiază o relație de afaceri activează în numele său (declarația persoanei privind beneficiarul efectiv), iar în cazul în care deschiderea contului sau inițierea relației de afaceri este efectuată de către persoana împuternicită, banca solicită procura, legalizată în modul stabilit de legislație. Banca aplică măsuri de identificare a persoanei împuternicite în conformitate cu prevederile prezentului Regulament. Declarația persoanei privind beneficiarul efectiv este completată de către beneficiarul efectiv sau de către persoana împuternicită și conține informația conform p.17 alin.(1) din prezentul Regulament.

22. La identificarea clientului banca verifică informația prezentată care se referă atât la client, cât și la beneficiarul efectiv.

23. Banca verifică identitatea clientului și a beneficiarului efectiv pînă la stabilirea relației de afaceri sau în momentul stabilirii relației de afaceri sau efectuării unei tranzacții prevăzute la pct.16 lit.b).

24. În vederea verificării informației prezentate la identificarea clienților și a beneficiarilor efectivi banca utilizează surse sigure și independente:

1) pentru clienții - persoane fizice - banca verifică informația pe baza actelor emise de către o autoritate publică sau de o entitate abilitată de aceasta. Verificarea informațiilor care nu se pot proba cu actele menționate mai sus se va realiza în funcție de gradul de risc prin orice altă metodă, cum ar fi:

a) pentru confirmarea adresei de reședință în cazul în care nu corespunde cu domiciliul - prin solicitarea facturilor pentru serviciile comunale, a actelor privind plata impozitelor, a informației de la autoritățile publice sau de la alte persoane;

b) pentru confirmarea informației prezentate după deschiderea contului - prin contactarea clientului prin telefon, fax sau e-mail (dacă există);

c) pentru confirmarea validității documentelor de identitate - prin certificatele eliberate (de exemplu, în baza registrelor de stat sau private) de autoritățile publice sau de alte persoane competente (de exemplu, notari, ambasade etc.);

2) pentru clienții - persoanele juridice și persoanele fizice întreprinzători individuali sau care practică alt tip de activitate - prin orice metodă corespunzătoare în funcție de gradul de risc, astfel încât banca să se asigure de veridicitatea informației, cum ar fi:

a) verificarea existenței legale a persoanei juridice și persoanei fizice întreprinzător individual sau care practică alt tip de activitate prin verificarea înscrisului în Registrul de stat al persoanelor juridice sau, după caz, într-un alt registru public sau privat;

b) verificarea informației despre client în bazele de date privind relațiile de afaceri existente;

c) revizuirea ultimelor rapoarte financiare (cu excepția cazului deschiderii contului persoanei juridice nou constituite și persoanei fizice întreprinzător individual sau care practică alt tip de activitate) și a conturilor supuse auditului extern, dacă este cazul;

d) efectuarea unei analize, fie individuale sau prin intermediul altei persoane, privind existența procesului de insolabilitate sau lichidare, vînzare, a altor probleme financiare potențiale;

e) obținerea referinței unei bănci cu care clientul a avut anterior relații de afaceri, dacă există;

f) contactarea clientului prin telefon sau fax, prin intermediul serviciilor poștale sau e-mail, verificarea informației plasate pe pagina web a clientului, dacă există, sau efectuarea unei vizite pe teren la sediul sau la altă adresa indicată de persoana juridică și persoana fizică întreprinzător individual sau care practică alt tip de activitate;

3) pentru beneficiarul efectiv - măsurile prevăzute la subpt. 1);

4) în cazul în care o persoană este împuternicită în numele clientului să deschidă cont sau să efectueze tranzacții, banca verifică identitatea acesteia, precum și identitatea persoanei în numele căreia activează, utilizînd aceleași proceduri descrise în prezentul Regulament;

5) în cazul efectuării operațiunilor de schimb valutar în numerar cu persoane fizice prin intermediul punctelor sale de schimb valutar, banca efectuează verificarea persoanei fizice în conformitate cu Regulamentul menționat la pct. 17 subpunct.3).

25. Documentele prezentate în vederea identificării clientului, precum și a beneficiarului efectiv trebuie să fie valabile la data prezentării lor.

26. Documentele se prezintă de către client în original sau în copie (fotocopie) legalizate în modul corespunzător, dacă altceva nu este prevăzut de legislație. În cazul prezentării documentelor în copie (fotocopie), banca solicită prezentarea originalelor documentelor pentru a verifica dacă copia (fotocopia) documentelor corespunde cu originalul acestora.

27. În cazul relațiilor de afaceri banca revizuieste și actualizează ori de cîte ori este necesar, dar cel puțin anual, informația cu privire la identificarea clienților și a beneficiarilor efectivi ai acestora.

28. Banca monitorizează continuu activitățile, tranzacțiile (operațiunile) clientului sau relația de afaceri cu acesta. Acțiunile de monitorizare continuă cuprind:

1) determinarea tranzacțiilor ordinare (specifice) ale clientului;

2) examinarea minuțioasă a tranzacțiilor în decursul relației de afaceri pentru a avea siguranța că acestea sînt în corespundere cu informația disponibilă la bancă, cu activitatea și riscul asociat clientului. Examinarea tranzacțiilor presupune cel puțin ca banca să dispună de mecanisme/soluții automatizate pentru depistarea activităților, tranzacțiilor și persoanelor suspecte. Depistarea activităților, tranzacțiilor și persoanelor suspecte poate fi

realizată prin stabilirea limitelor valorice ale tranzacțiilor pentru o grupă particulară sau categorie de operațiuni, conturi bancare. O atenție deosebită se acordă tranzacțiilor care depășesc aceste limite valorice și tranzacțiilor ce nu au scop economic clar (de exemplu, cele care par să nu aibă un sens economic sau care implică sume mari de bani ce nu corespund așteptărilor băncii vizînd clienții respectivi sau nu sînt specifice tranzacțiilor obișnuite ale acestora);

3) verificarea faptului dacă documentele și informațiile acumulate în procesul monitorizării clienților și tranzacțiilor sînt actualizate și relevante, inclusiv pentru categoriile clienților sau relațiile de afaceri cu grad de risc sporit;

4) raportarea către administratorul responsabil a informației necesare pentru identificarea, analiza și monitorizarea eficienței a conturilor și tranzacțiilor clienților, inclusiv pentru clienții cu grad de risc sporit;

5) identificarea activităților, tranzacțiilor suspecte, inclusiv a celor potențiale, precum și a surselor mijloacelor bănești utilizate în aceste activități și tranzacții.

29. Banca acordă atenție sporită tuturor tranzacțiilor deosebit de mari, complexe sau care au caracter neordinar (neobișnuit), care nu au un scop economic sau juridic clar, cum ar fi tranzacțiile semnificative sau tranzacții neobișnuite pentru client. Banca examinează natura și scopul acestor tranzacții și ia măsuri de precauție sporită în conformitate cu cerințele prezentului Regulament. În astfel de situații banca obține documente justificative la efectuarea tranzacțiilor și determină sursa mijloacelor bănești utilizate (contracte, facturi, documente de expediție, declarații vamale, certificate despre salariu, dări de seamă fiscale, rapoarte de activitate, alte documente).

30. Banca este obligată:

a) să nu deschidă cont, să nu stabilească relații de afaceri, să nu efectueze tranzacții cu clientul, în cazul în care banca nu poate asigura respectarea cerințelor pct. 16 - 18, 23 și 24;

b) în cazul unei relații de afaceri existente, să termine relația de afaceri dacă constată că informațiile obținute sînt neautentice (neveridice);

c) raportează circumstanțele indicate la lit.a) și b) autorității competente în conformitate cu Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

31. Banca nu va deschide și ține conturi anonime sau conturi pe nume fictive, nu va stabili sau nu va continua o relație de afaceri cu o bancă fictivă sau cu o bancă despre care se știe că permite unei bănci fictive să utilizeze conturile sale.

Secțiunea a 3-a

Măsuri de precauție sporită privind cunoașterea clientului

32. În vederea aplicării legislației în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului banca stabilește categoriile clienților, activitățile și tranzacțiile (operațiunile) ce prezintă un grad de risc sporit pe baza unor indicatori stabiliți în funcție de volumul activelor sau al veniturilor, tipul serviciilor solicitate, tipul activității desfășurate, circumstanțele economice, reputația țării de origine, plauzibilitatea explicațiilor oferite de client, limitele valorice prestabilite pe categorii de tranzacții.

33. În scopul cunoașterii clienților banca, pe lângă măsurile standard, aplică măsuri de precauție sporită în următoarele situații:

1) în cazul clienților care nu se prezintă personal la identificare (clienți la distanță) - la efectuarea tranzacțiilor prevăzute la pct.16 lit.b);

2) în relațiile bancare transfrontaliere (de corespondență bancară);

3) în tranzacțiile sau relațiile de afaceri cu persoanele

expuse politic;

4) în cazul clienților care primesc sau remit bunuri din/ în țările și/sau zonele:

a) ce nu dispun de norme contra spălării banilor și finanțării terorismului ori dispun de norme inadecvate în acest sens;

b) ce reprezintă un risc sporit din cauza nivelului înalt de infracționalitate și de corupție;

c) unde poate avea loc fabricarea ilegală a substanțelor narcotice;

d) off-shore;

e) care sînt implicate în activități teroriste;

5) în cazul clienților care au conturi deschise în scopul investiției și administrării fiduciare a bunurilor;

6) în cazul clienților care emit instrumente financiare la purtător, clienților, participanți profesioniști la piața valorilor mobiliare și alți intermediari profesioniști, cum ar fi fondurile de pensii, fondurile de investiții, avocații, notarii care acționează pentru clienții lor;

7) în cazul clienților care prestează servicii legate de transferul de mijloace financiare (prestatorii nebankari ai serviciilor de plăți prin intermediul dispozitivelor speciale cash-in etc.);

8) în cazul tranzacțiilor electronice, dacă nu există informații suficiente despre identitatea expeditorului, precum și tranzacțiile care ar putea favoriza anonimatul.

34. Măsurile de precauție sporită aplicate de bancă presupun:

1) efectuarea monitorizării sporite și permanente a relației de afaceri;

2) măsuri speciale pentru stabilirea sau verificarea sursei mijloacelor bănești;

3) implementarea sistemelor informatice adecvate pentru gestiunea informației, care permite furnizarea în timp util a informațiilor necesare pentru identificarea, analizarea și monitorizarea efectivă a tranzacțiilor, inclusiv raportarea către autoritatea competentă conform legislației. Sistemele informatice trebuie să permită constatarea cel puțin a lipsei sau insuficienței documentelor sau informațiilor corespunzătoare la începerea relației de afaceri, a tranzacțiilor (operațiunilor) neordinare derulate prin contul clientului și situația agregată a tuturor operațiunilor clientului cu banca;

4) asigurarea că persoanele împuternicite cu coordonarea activității de prestare a serviciilor clienților respectivi cunosc și acordă o atenție sporită informațiilor provenite de la terți în legătură cu acești clienți;

5) în cazul persoanelor fizice - verificarea angajării, funcției publice deținute, după caz;

6) atenționarea clienților ale căror activități sau tranzacții impun un risc sporit de spălare a banilor și finanțare a terorismului despre necesitatea sporirii măsurilor de cunoaștere a partenerilor de afaceri, iar, după caz, despre terminarea relațiilor de afaceri sau refuzul în efectuarea operațiunilor cu astfel de clienți. Cerințele privind cunoașterea partenerilor de afaceri sînt conform cerințelor de cunoaștere a clientului aplicate de către bancă conform prevederilor prezentului Regulament;

7) măsuri suplimentare prevăzute la pct. 35 - 39.

35. În cazul prevăzut la pct.33 subpct.1) banca aplică clientului care nu se prezintă personal la identificare (de exemplu, în cazul relațiilor prin corespondență sau prin telefon, e-mail, Internet sau alte mijloace electronice) măsuri de precauție sporită prin utilizarea de mecanisme de tipul semnăturii digitale, a metodelor biometrice, cheilor de sesiune etc. Cu ocazia primei vizite a clientului la sediile băncii, banca solicită documentele și informațiile conform cerințelor prezentului Regulament. Suplimentar, banca aplică una sau mai multe din următoarele măsuri:

a) solicită documentele de identificare a clientului

eliberate de către o autoritate sau un organ competent, inclusiv a specimenului de semnătură, alte documente, după caz, pentru completarea dosarului clientului;

b) ia măsuri de protecție a autenticității documentelor în formă electronică transmise băncii;

c) utilizează informația prezentată de o bancă în care clientul are deschis un cont și care aplică cel puțin aceleași măsuri de cunoaștere a clientului și este supusă unei supravegheri efective;

d) solicită ca prima plată să fie efectuată în numele clientului printr-un cont de la o altă bancă, care aplică cel puțin aceleași măsuri de cunoaștere a clientului și este supusă unei supravegheri efective, la necesitate;

e) stabilirea și menținerea unei modalități de contact cu clientul, independentă de modalitatea prin care sînt realizate tranzacțiile cu clientul la distanță.

36. În relațiile bancare transfrontaliere banca acumulează informații suficiente despre banca (instituția, organizația) corespondentă pentru a înțelege pe deplin sfera de activitate a acesteia. În acest scop banca:

1) obține cel puțin informațiile privind:

a) consiliul și organul executiv al băncii corespondente, activitățile ei cele mai importante, locul desfășurării acestora și măsurile aplicate de aceasta în vederea prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;

b) scopul deschiderii contului;

c) reputația băncii corespondente și calitatea supravegherii, inclusiv dacă aceasta a constituit subiectul unei investigații sau măsuri de remediere legate de spălarea banilor sau finanțarea terorismului, din sursele disponibile public;

2) evaluează cît de adecvate și eficiente sînt politicile băncii corespondente privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;

3) stabilește relația de corespondență ulterior obținerii aprobării administratorului băncii;

4) stabilește documentar responsabilitățile în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului ale băncii corespondente, precum și faptul că banca corespondentă verifică identitatea clienților săi, dispune de reguli eficiente de cunoaștere a clientului;

5) realizează acorduri prin care i se permite să verifice procedurile urmate de banca corespondentă în vederea cunoașterii clienților și să transmită/primească, la solicitare, documente și informații aferente clienților, activității și tranzacțiilor acestora.

37. În relațiile de afaceri sau în cazul tranzacțiilor cu persoanele expuse politic banca aplică cel puțin următoarele măsuri:

1) dispune de un sistem de gestionare a riscului care:

a) permite determinarea dacă un client, un potențial client și/sau beneficiarul efectiv al acestuia este sau nu persoană expusă politic;

b) presupune solicitarea informației relevante de la client și/ sau beneficiarul efectiv al acestuia, existența unei referințe la o sursă de informație disponibilă public sau accesarea unei baze de date electronice comerciale cu informații despre persoanele expuse politic;

2) obține aprobarea membrului organului executiv al băncii (administratorului filialei) pentru stabilirea relației de afaceri, iar în cazul în care clientul sau beneficiarul efectiv al acestuia a devenit ulterior persoană expusă politic – pentru continuarea relației de afaceri;

3) stabilește sursa mijloacelor bănești și a altor bunuri implicate în relația de afaceri sau în tranzacție;

4) solicită informații privind membrii familiei și persoanele asociate persoanei expuse politic în aceeași măsură în care banca identifică clientul său conform prevederilor prezentului Regulament;

5) monitorizează sporit și permanent relația de afaceri, inclusiv actualizează periodic informațiile despre clientul și/ sau beneficiarul efectiv al persoanei expuse politic.

38. În cazul clientului care stabilește relația de afaceri în scopul investiției și administrării fiduciare a bunurilor, banca identifică persoana pe numele căreia se stabilește relația de afaceri, beneficiarul în numele căruia acționează persoana, precum și determină detaliile privind natura aranjamentelor existente. Măsurile de identificare vor cuprinde, de asemenea, pe fondatorii administrării fiduciare, orice alte persoane care au predat bunuri în administrare fiduciară, orice beneficiar al administrării fiduciare și persoanele cu drept de dispoziție asupra bunurilor.

39. În cazul în care clienții care acționează în numele altor persoane, indicați la pct.33 subpct.6), nu au dreptul să furnizeze băncii informația necesară privind beneficiarii efectivi, banca nu va deschide cont sau nu va stabili o altă relație de afaceri.

Capitolul V **RAPORTAREA ACTIVITĂȚILOR** **ȘI A TRANZACȚIILOR**

40. Banca este obligată să informeze Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor despre:

1) orice activitate sau tranzacție suspectă de spălare a banilor și finanțare a terorismului, în curs de pregătire, de realizare sau deja realizată - imediat, în cel mult 24 de ore;

2) activitățile sau tranzacțiile realizate în numerar, printr-o operațiune cu o valoare de cel puțin 100 mii de lei (sau echivalentul acesteia) sau prin mai multe operațiuni în numerar care par a avea o legătură între ele - în timp de 10 zile lucrătoare;

3) activitățile sau tranzacțiile realizate prin virament, printr-o operațiune cu o valoare ce echivalează sau depășește 500 mii de lei - cel târziu la data de 15 a lunii imediat următoare lunii de gestiune.

Sînt exceptate de la obligațiile de raportare operațiunile între bănci/ instituții financiare, între bănci/ instituții financiare și Banca Națională a Moldovei, între bănci/ instituții financiare și Trezoreria de Stat, între Banca Națională a Moldovei și Trezoreria de Stat, precum și operațiunile de încasare a comisioanelor de la deservirea conturilor bancare și a spezelor bancare. În sensul prezentului alineat, noțiunea de „bancă/ instituție financiară” include doar entitățile raportoare conform Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

41. Banca va dispune de:

a) proceduri clare, reiesind din prevederile Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, aduse la cunoștința întregului personal, care prevăd raportarea de către personal a tuturor activităților și tranzacțiilor suspecte;

b) sisteme de depistare a activităților și tranzacțiilor suspecte conform criteriilor stabilite, inclusiv de autoritățile competente;

c) proceduri de informare a organului executiv și a serviciului de securitate internă privind problemele ce țin de prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

42. Banca informează, după caz, Banca Națională sau alte organe cu funcții de supraveghere a entităților raportoare în conformitate cu Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, despre activitățile și tranzacțiile suspecte, cazurile de fraudă ce afectează esențial siguranța, stabilitatea sau reputația băncii.

Capitolul VI **PĂSTRAREA DATELOR**

43. Banca păstrează documentele și informația obținute

aferente clienților și beneficiarilor efectiv identificati, precum și tranzacțiilor (operațiunilor) acestora cel puțin cinci ani după terminarea relației de afaceri sau închiderea contului. În același timp, banca păstrează documentele și informația obținute aferente clienților și beneficiarilor efectiv identificati, precum și tranzacțiilor (operațiunilor) acestora pentru perioada activă a relației de afaceri. Banca, în același timp, ține evidența tranzacțiilor (operațiunilor) în decursul a cinci ani după finalizarea acestora.

44. Procedurile de păstrare a documentelor și informației vor include cel puțin următoarele, după caz:

1) ținerea unui registru al clienților și al beneficiarului efectiv identificați, care va conține cel puțin: denumirea/numele clientului; codul fiscal; numărul contului; data deschiderii; data închiderii;

2) păstrarea tuturor documentelor primare, inclusiv a corespondenței de afaceri;

3) păstrarea dosarelor privind identificarea și verificarea clienților, a beneficiarilor efectiv privind monitorizarea operațiunilor clienților și păstrarea documentelor justificative aferente operațiunilor;

4) păstrarea informației privind tranzacțiile efectuate, inclusiv cele complexe și neordinare;

5) arhivarea informației privind tranzacțiile și corespondența de afaceri în sistemele tehnologiilor informaționale (TI) și păstrarea arhivei în condiții de siguranță și disponibilitate operativă.

6) În cazul efectuării operațiunilor de schimb valutar în numerar cu persoane fizice prin intermediul punctelor sale de schimb valutar, banca aplică prevederile privind păstrarea informației în conformitate cu Regulamentul cu privire la unitățile de schimb valutar, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.53 din 5 martie 2009.

45. Banca asigură că, în caz de solicitare, documentele și informația privind identificarea și verificarea clienților, a beneficiarilor efectiv, privind monitorizarea operațiunilor clienților, inclusiv documentele justificative aferente operațiunilor sînt accesibile și disponibile autorităților competente. La solicitarea autorităților competente termenul privind deținerea și păstrarea informației aferentă clienților și operațiunilor acestora poate fi prelungit pentru o perioadă determinată în solicitare.

Capitolul VII

CONTROLUL INTERN

46. În scopul asigurării respectării programelor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, banca va dispune de sisteme de control intern care vor asigura conformarea continuă a băncii actelor normative și programului intern în domeniu și vor contribui la minimizarea riscurilor aferente.

47. Sistemul de control intern trebuie să includă cel puțin următoarele elemente:

1) efectuarea de către personalul băncii sau de o persoană independentă a auditului în vederea verificării respectării programelor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Funcțiile auditului în acest scop sînt:

a) evaluarea independentă a programelor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și a respectării cerințelor legislației în vigoare;

b) monitorizarea activității personalului prin testarea conformării;

c) testarea tranzacțiilor în caz de necesitate;

d) informarea organului executiv privind rezultatele verificării;

2) desemnarea unui administrator din cadrul organului executiv al băncii, responsabil de asigurarea conformării programelor privind prevenirea și combaterea spălării

banilor și finanțării terorismului cu cerințele legislației și aplicării lor adecvate (în continuare - administrator responsabil). În acest scop administratorul responsabil are următoarele atribuții:

a) acordă consultații angajaților băncii în problemele ce apar în timpul realizării programelor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, inclusiv în ce privește identificarea și examinarea clienților băncii și evaluarea riscului de spălare a banilor și finanțare a terorismului;

b) ia decizii în baza informației primite;

c) întreprinde măsuri privind raportarea autorității competente pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului a informației în conformitate cu legislația;

d) organizează instruirea angajaților băncii în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;

e) prezintă în scris, cel puțin o dată pe an, consiliului băncii un raport privind rezultatele realizării programelor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;

f) colaborează cu serviciul de audit în vederea îndeplinirii scopului acestuia privind verificarea conformării activității băncii la legislația în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;

g) îndeplinește alte funcții în corespundere cu prezentul Regulament și documentele interne ale băncii;

3) prevederi interne privind răspunderea angajaților care în mod intenționat nu raportează despre activitățile sau tranzacțiile suspecte persoanei responsabile, serviciului securității sau direct autorității competente și/sau contribuie personal la efectuarea operațiunilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

48. Banca va dispune de programe de selectare și instruire continuă a personalului în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

49. Programele de selectare și instruire indicate la pct.48 vor cuprinde diverse aspecte ale procesului de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului și obligațiunile conform legislației în domeniu, inclusiv:

a) instruirea personalului nou angajat referitor la importanța și cerințele de bază ale programelor respective;

b) instruirea personalului de „prima linie” (angajații care nemijlocit intră în contact cu clienții) referitor la verificarea identității clienților noi, monitorizarea conturilor clienților existenți pe bază continuă, depistarea indicilor și raportarea activităților și tranzacțiilor suspecte și a celor supuse raportării;

c) actualizarea regulată a responsabilităților personalului;

d) noile tehnici, metode și tendințe de spălare a banilor și finanțare a terorismului;

e) nivelul implicării personalului în procesul de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Conținutul și programul instruirii personalului trebuie să fie adaptat la necesitățile individuale ale băncii.

Capitolul VIII

MĂSURI DE REMEDIERE ȘI SANCTIUNI

50. În cazul în care se constată încălcarea prevederilor prezentului Regulament, a obligațiilor prevăzute de legislația privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Banca Națională a Moldovei poate aplica măsuri de remediere și sancțiuni în conformitate cu art.38 din Legea instituțiilor financiare.

51. În scopul lichidării încălcărilor și neajunsurilor constatate, precum și a condițiilor ce favorizează comiterea acestora Banca Națională a Moldovei, pe lângă măsurile de

remediere și sancțiunile menționate la pct.50, poate dispune următoarele măsuri:

a) să prescrie modificarea programelor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;

b) să prescrie aplicarea măsurilor de precauție sporită de cunoaștere a clienților pentru produse, servicii, tranzacții

(operațiuni) ori clienți, în cazul în care programele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului stabilesc aplicarea de măsuri standard de cunoaștere a clienților;

c) să prescrie înlocuirea administratorului responsabil.

1555 HOTĂRÎRE

cu privire la retragerea licenței casei de schimb valutar Î.M. „Gembird” S.R.L.

În corespundere cu prevederile art. 62 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 62-XVI din 21 martie 2008 privind reglementarea valutară (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 127-130, art. 496), cu modificările și completările ulterioare, la data de 27 septembrie 2011 angajații Direcției control valutar a Departamentului operațiuni valutare și relații externe au efectuat un control inopinat pe teren (actul de control nr. 006911) la casa de schimb valutar Î.M. „Gembird” S.R.L. (amplasată pe adresa: bd C. Negruzzi 2/4, mun. Chișinău). Ca rezultat al controlului efectuat s-a constatat că casa de schimb valutar Î.M. „Gembird” S.R.L., contrar prevederilor Hotărârii Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 190 din 15 septembrie 2011 „Cu privire la suspendarea parțială a activității casei de schimb valutar Î.M. „Gembird” S.R.L., continuă să efectueze operațiuni de schimb valutar în numerar cu persoanele fizice (hotărârea menționată a fost adusă la cunoștință la data de 20 septembrie 2011, conform Avizului de recepție al Î.S. „Poșta Moldovei”).

În temeiul art. 63 alin. (3) lit. d, art. 66 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 62-XVI din 21 martie 2008 privind reglementarea valutară, precum și al art. 26 lit. i), art. 75 lit. d) din Legea nr. 548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a

Moldovei (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 56-57, art. 624), cu modificările și completările ulterioare, Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei

HOTĂRĂȘTE:

1. Se retrage licența seria BNM, nr. 000366 eliberată la data de 24 decembrie 2009 casei de schimb valutar Î.M. „Gembird” S.R.L., cu adresa de desfășurare a activității: bd C. Negruzzi 2/4, mun. Chișinău, și copia autorizată de pe licență a filialei casei de schimb valutar Î.M. „Gembird” S.R.L., cu adresa de desfășurare a activității: str. Arborilor 21, mun. Chișinău.

2. Casa de schimb valutar Î.M. „Gembird” S.R.L. din momentul primirii hotărârii menționate va înceta definitiv activitatea de schimb valutar în numerar cu persoane fizice la sediul central și la filiala sa, fapt despre care va informa în scris Banca Națională a Moldovei, anexînd originalul licenței și a copii autorizate de pe licență.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri îl exercită Departamentul operațiuni valutare și relații externe.

4. Informația despre licența retrasă se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

5. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
DE ADMINISTRAȚIE AL BĂNCII
NAȚIONALE A MOLDOVEI**

Dorin DRĂGUȚANU

Nr. 218. Chișinău, 6 octombrie 2011.

1556 HOTĂRÎRE

cu privire la retragerea licenței casei de schimb valutar „Andloras Grup” S.R.L.

În corespundere cu prevederile art.62 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 62-XVI din 21 martie 2008 privind reglementarea valutară (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.127-130, art.496), la data de 27 septembrie 2011 angajații Direcției control valutar a Departamentului operațiuni valutare și relații externe au efectuat un control inopinat pe teren (actul de control nr.006909) la casa de schimb valutar „Andloras Grup” S.R.L. (amplasată pe adresa: bd Ștefan cel Mare și Sfint 126, mun.Chișinău). Ca rezultat al controlului efectuat s-a constatat că casa de schimb valutar „Andloras Grup” S.R.L., contrar prevederilor Hotărârii Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.191 din 15 septembrie 2011 „Cu privire la suspendarea activității casei de schimb valutar „Andloras Grup” S.R.L.”, continuă să efectueze operațiuni de schimb valutar în numerar cu persoanele fizice (hotărârea menționată a fost adusă la cunoștință la data de 20 septembrie 2011, conform Avizului de recepție al Î.S. „Poșta Moldovei”).

În temeiul art.63 alin. (3) lit.d), art.66 alin.(1) lit.d) din Legea nr.62-XVI din 21 martie 2008 privind reglemen-

tarea valutară, precum și art.26 lit.i), art.75 lit.d) din Legea nr.548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.56-57, art.624), Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei

HOTĂRĂȘTE:

1. Se retrage licența seria BNM, nr.000147 eliberată la data de 18 martie 2009 casei de schimb valutar „Andloras Grup” S.R.L., cu adresa de desfășurare a activității: bd Ștefan cel Mare și Sfint 126, mun. Chișinău.

2. Casa de schimb valutar „Andloras Grup” S.R.L. din momentul primirii hotărârii menționate va înceta definitiv activitatea de schimb valutar în numerar cu persoane fizice, fapt despre care va informa în scris Banca Națională a Moldovei, anexînd originalul licenței.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri îl exercită Departamentul operațiuni valutare și relații externe.

4. Informația despre licența retrasă se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

5. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

**PREȘEDINTELE CONSILIULUI
DE ADMINISTRAȚIE AL BĂNCII
NAȚIONALE A MOLDOVEI**

Dorin DRĂGUȚANU

Nr. 219. Chișinău, 6 octombrie 2011.